SAMANTAPASADIKA

OR

VINAYATTHAKATHA

PART IV

සමන්තපාසාදිකා

නාම

විනයට්ඨකථා

චතුත්ථො භාගො

Vol. XLVIII

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

SAMANTAPASADIKA

OR

VINAYATTHAKATHA

PART IV

සමන්තපාසාදිකා

නාම

විනයට්ඨකථා

චතුත්ථො භාගො

විමලධම්ම හේවාවිතාරණ
සිරිනාථ කුමාරදස මුනසීහාභිධානෙහි
මිහි මහාසයෙහි
තිපිටකමුද්දපනාලයෙ මුද්දපිතො.

බු : ව : 2492
ක්‍රි : ව : 1948

රු. 140/=

සමන්තපාසාදිකා

නාම

විනයට්ඨකථා

චතුත්ථො භාගො

ToC

Vol. XLVIII

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

BHADANTACARIYA BUDDHAGHOSA MAHA THERA'S

SAMANTAPASADIKA

OR

VINAYATTHAKATHA

PART IV

REVISED AND EDITED BY

Ven. Pandit Weliwitiye Sorata Nayaka Thero

Vice Principal, Vidyodaya Pirivena,

AND

Ven. Weliwitiye Pemaratana Thero

of the Tutorial Staff, Vidyodaya Pirivena

PUBLISBED BY THE TRUSTEES

WIMALA DHAMMA HEWAVITARNE, ESQ

AND

SIRINATHA KUMARADASA MOONESINGHE, ESQ.

THE TRIPITAKA PUBLICATION PRESS,

MALIGAKANDA,

COLOMBO, (CEYLON)

B. E. 2492

C. E. 1948

ToC

(තිපිටකමුද්දඩකනෙ අටඨවනතාළීසතිමං පොත්ථකං)

භදන්තාචරියබුද්ධඝොසමහාථෙරවරවිරචිතා

සමන්තපාසාදිකා

නාම

විනයට්ඨකථා

චතුත්ථො භාගො

විද්‍යොදයමහාවිජ්ජාලයෙ උපප්පධානාචරියෙන

වැලිවිටියෙ පණ්ඩිතසොරතාභිධානෙන

නායකථෙරපාදෙන චෙව

තස්මිං විජ්ජාලයෙ ආචරියධුරන්ධරෙන

වැලිවිටියෙ පෙමරතනථෙරපාදෙන ච

සංසොධිතො

සයිමන් හෙවාවිතාරණමහාසයාණතෙනහි

විමලධම්ම හෙවාවිතාරණ, සිරිනාථ කුමාරදස මුනසිංහාභිධානෙහි

මහා සයෙහි

තිපිටකමුද්දපනාලෙය මුද්දපිතො

බු : ව : 2492

කි : ව : 1948

First Edition	1000	-	1948
Second Edition	1000	-	1988
Third Edition	1000	-	2005

ToC

PREFATORY NOTE

It is our great pleasure to present to the Public this 48th Volume of the simon Hewavitarne Bequest Series of the Tripitaka Publications.

This Volume is the final part of the Samantapasadika. It completes the Samantapasadika commentary to the Vinaya Pitaka. An Index to the 1st, 2nd and 3rd parts as well as to this 4th part is appended.

The editing of this 4th and final part of the Samantapasadika and the preparation of the full Index were done by the Ven'ble Pandit Weliwitiye Sorata Nayaka Thero, Vice Principal of the Vidyodaya Pirivena, Maligakanda, assisted by the Ven'ble Weliwitiye Pemaratana Thero, of the Tutorial Staff of the same Pirivena We beg to convey our humble gratitude to them for undertaking this useful work.

The 4th part of the Papancasudani, the commentary to the Majjhima Nikaya is in the Press. It is our hope to bring out this book during the course of this year.

the 36th Anniversary of the demise of the late Mr. Simon Hewavitarne, the founder of this Bequest, falls on the 17th Jannary 1949. May he attain Nibbana.

W. D. Hewavitarne
S. K. Moonesinghe

Tripitaka Publication Office,
130, Maligakanda Road,
Colombo

3rd January $\frac{2492}{1949}$

THE LATE
MR. SIMON ALEXANDER HEWAVITARNE.

BORN 20TH MARCH, 1875. DIED 17TH JANUARY, 1913.

සෝමාවතී හේවාවිතාරණ මැතිනිය

ToC

THE LATE

VEN'BLE ANAGARIKA DHARMAPALA.

(SIRI DEVAMITTA DHAMMAPALA)

Director of Tripitaka Muddrana Sabha

BORN 17TH SEPTEMBER, 1864 DIED 29TH APRIL, 1933

ToC

PUBLISHERS NOTE

The late Mr. SIMON ALEXANDER HEWAVITARNE, who in his life time had begun to publish the Tripitaka, left a bequest for its completion after his death. He died suddenly on 17th January 1913 and in accordance with his wishes his Trustees had published the Commentaries on the Text in 49 volumes, After seventy years these books are no longer readily available.

His widow Mrs. SOMAWATI HEWAVITARNE who passed away on 10th January 1982 at the age of 94, had prior to her death, created the SOMAWATI HEWAVITARNE TRUST to carry on the good work started by her late husband and bequeathed her entire estate to this Trust.

We the Trustees of the Somawati Hewavitarane Trust, having seen the need to re-print the Commentaries, have undertaken this task to help both the student and teacher of the Dhamma and in the hope that this act of ours will help to preserve the Noble Teachings of the Blessed One for the benefit of the future generations and thereby prolong the life of the Buddha Sasana by many more thousands of years.

May the fruits of this meritorious act help the late Simon Alexander Hewavitarne and Somawati Hewavitarne Maha Upasikawa in Sa͠nsara and towards their final attainment of Nibbana.

Noel Wijenaike
Nanda Amerasinghe
Parinda Ranasinghe

Somawati Hewavitarne Trust Office,
130, Maligakanda Road, Colombo - 10.
SRI LANKA.
15th January 2005

සඤ්ඤත්ති

විවිධවිසෙසනයපතිමණ්ඩිතස්සාසෙසභූමණ්ඩලපණ්ඩිතජනමත්ථකමණ්ඩනායමානපාදපඞ්කජෙන සිරිමතා මහාකං භගවතා සම්මාසම්බුද්ධෙන වෙනෙය්‍යජනවිනයනත්ථං දෙසිතස්ස ආණාදෙසනාසඞ්ඛාතස්ස විනයපිටකස්ස සකලතිපිටකපරියත්තිධරෙන අට්ඨකථාචරියෙන බුද්ධඝොසාභිධානෙන මහාථෙරවරෙන විරචිතාය සමන්තතො පසාදමාවහන්තියා **සමන්තපාසාදිකාය** නාම විනයට්ඨකථාය **චුල්ලවග්ග - පරිවාර** - පාළිවණ්ණනාසමෙතො **සංවණ්ණිතපදානං** අකාරාද්‍යනුක්කමණිකාරමණීයො චතුත්ථභාගො 'යං පීතිපුබ්බඞ්ගමං ඨපීයතෙ'ධුනා විනයපිටකපඨනපාඨනතියුත්තානං සුත්තවාදීනං ථෙරමජ්ඣිමනවකානං හත්ථෙසු.

විනයට්ඨකථාය සංසොධනං පන **තිපිටකමුද්දාපනසභාසාරධනං** උපගම්ම අම්හාකං ධම්මාචරියවරෙන කිත්තිසෙසතං ගතෙන **විජ්ජොදයපරිවෙණාධිපතිනා** සිරිමතා **රතනසාරාභිධානෙන** පධානනායකත්ථෙරවරෙන අම්හාකම්පි සහායතෙන්තෙන ඉතො බාවීසති වස්සතො පුබ්බෙ ආරද්ධං අහොසි. චතුපාරාජිකවණ්ණනාසමෙතො පඨමභාගො 2473තමෙ බුද්ධවස්සෙ 1929 ක්‍රිට්ඨවස්සෙ) මුද්දාපනෙන පකාසිතො විනයධරමනොවිකාසකො ජාතො.

තදනන්තරං දුතියභාගස්සාපි සංසොධනං තෙනාමහාකං ධම්මාචරියවරෙනාණත්තෙන එකකෙනෙව මයා ආරද්ධං කතිපයෙහි මාසෙහි 422ම පිට්ඨපරියන්තං නිට්ඨාපිතං. තතො වත්තමානලොකස්ස පධානභාසාති සම්මතාය විවිධධම්මසත්ථගන්ථරතනාකරභූතාය ඉංග්ලීසිභාසායාතිසයමහාඵලදායකත්තං තස්සානවබොධෙ දෙසභාසාසඤ්ඤාණපරිහානිං ච මනසි කත්වා තදුග්ගහණාය චතුවස්සප්පමාණං කාලං රත්තින්දිවං වායමන්තො විනයට්ඨ[illegible]සංසොධනකිච්චතො විරතො අහොසිං. 1934තමෙ ක්‍රිට්ඨවස්සෙ ජාතො මැලෙරියා ජරරොගරක්ඛසො පඤ්චසංවච්ඡරමත්තං කාලං මං නිරන්තරං සයනපරායණං කණ්ඨගතපාණං ච කත්වා සබ්බං සරීරසාරං පිත්වා චිරෙන විගතො. තස්මා තදා ඊදිසෙසු බුද්ධිවිහෙසකරෙසු කිච්චෙසු ව්‍යාවටෙන භවිතුං මය්හං බලං වා පීති වා නාහොසි.

සිරිලඞ්කාජඤ්ඤාපනමණ්ඩලස්ස ධනබ්බයෙන 1940මෙ ක්‍රිට්ඨවස්සෙ සක්කතසඤ්ඤාදිසත්ථන්තරානං **විසෙසවීමංසනපුබ්බඞ්ගමමජ්ඣයනත්ථං ජම්බුදීපෙ කලිකාතානගරෙ විස්සවිජ්ජාලයං** පත්වා සාද්ධවස්සතො පච්ඡා පච්චාගතො 'පි සමානො යාව 1944මා වස්සා ඉමස්මිං කිච්චෙ නියුත්තො නාහොසිං.

සමන්තපාසාදිකාසංසොධනස්ස පනස්සාතිසයං විලම්බං ඛිප්පතරං මුද්දාපනස්ස පකාසනස්ස චාතිසයාවස්සකත්තඤ්ච සම්පස්සතා සතා සතං සෙවනෙන සංලද්ධසද්ධාබුද්ධ්‍යාදිගුණඞ්ගසඞ්ගතෙන නිරන්තරං ධම්මකම්මනිරතෙන **විමලධම්මහෙවාවිතාරණා**භිධානෙන මහාසයෙන ආරද්ධො'හං පුනපි ගන්ථස්සිමස්ස 519මපිට්ඨතො පට්ඨාය සංසොධනමාරභිං. තතො පරං **පාචිත්තියපාළිවණ්ණනා**පරියන්තො දුතියභාගො ච **මහාවග්ගවණ්ණනා**සමෙතො තතියභාගො චාති ද්වෙ භාගා ඛිප්පතරං මුද්දාපිතා පකාසිතා චාහෙසුං. චතුත්ථභාගෙන පනිමිනා පරිපුණ්ණා භවති **සමන්තපාසාදිකා** නාම **විනයට්ඨකථා.**

භාගස්සිමස්ස සංසොධනෙපි **විජ්ජොදයවිජ්ජාලයෙ** උපාචරිය පදපත්තෙන (**වැලිවිටිය**ගාමජෙන) සකසමයසමයන්තරෙසු අප්පටිහතසංසුද්ධබුද්ධිමතායසමතා **පෙමරතන**ත්ථෙරපාදෙනාධිගතො පරිස්සමො මම පරිස්සමස්සාතිලහුතාපාදනෙ සමත්ථො අහොසීති ච, **විජ්ජොදයවිජ්ජාලයෙ** උපාචරියෙන පණ්ඩිතොපාධිධාරිනා **පනංගල**ගාමජෙන **ජීනරතන**ත්ථෙරෙන ච ඉමස්මිං කිච්චෙ අම්හාකං කාලෙන කාලං මහොපකාරෙ කතො 'ති ච කතඤ්ඤුකත වෙදිභාවෙන නිවේදෙමි. ආදාසපොත්ථකසංසන්දනත්ථං සංවණ්ණිත පදානං අකාරාද්‍යනුක්කමණිකාසම්පාදනත්ථං ච අම්හාකං සිස්සභූතා කතිපයභික්ඛූ ච ඉමස්ස කිච්චස්සාතිසයොපත්ථම්භා අහෙසුං.

සංසුද්ධසද්ධජ්ඣාසයෙනෙව අම්හෙහි මහාගන්ථස්සිමස්ස සංසොධනෙන මහන්තං යං පුඤ්ඤක්ඛන්ධමුපචිතං, තමනුමොදන්තු සදනුස්සරණීයනාමධෙය්‍යා **විජ්ජොදයවිජ්ජාලයා**දිකත්තා අම්හාකං පාචරියභූතා තිපිටකවාචිස්සරාචරියො **සිරිසුමඞ්ගලාභිධානො** පධානනායකත්ථෙරපාදෙ, ච තිපිටකසංසොධනෙ සතතමාසත්තචිත්තා දිවංගතා **විජ්ජොදයපරිවෙණා**ධිපතයො මහායතයො **සිරිඤාණිස්සර, සිරිරතනසාරා**භිධානා පධානනායකත්ථෙරවරා ච, තෙන තෙ පරමරමණීයං සන්තිපදං පාපුණන්තූති ච පත්ථෙමාති.

ඉත්ථං නිවේදෙති
වැලිවිටියගාමජො සොරතත්ථෙරො.

2492 තමෙ බුද්ධවස්සෙ මාගසිරමාසස්ස
සුක්කපක්ඛෙ අට්ඨමියං බුධවාරෙ
විජ්ජොදයපරිවෙණතොති.

සූචිපත්තං.

CONTENTS.

THE PALI ALPHABET

IN SINHALESE CHARACTERS.

VOWELS.

අa ආá ඉi ඊī උu ඌū එé ඔó

CONSONANTS.

කka ඛkha ගga ඝgha ඞṅa

චca ඡcha ජja ඣjha ඤña

ටṭa ඨṭha ඩḍa ඪḍha ණṇa

තta ථtha දda ධdha නna

පpa ඵpha බba භbha මma

යya රra ලla වva සsa හha ළḷa අංaṃ

VOWELS IN COMBINATION

ක ka කා ká කි ki කී kī කු ku කූ kū කෙ ké කො kó

ඛ kha ඛා khá ඛි khi ඛී khī ඛු khu ඛූ khū ඛෙ khé ඛො khó

ග ga = = = = = = =

CONJUNCT - CONSONANTS

කක kka	ඤඤ ñña	ත්ව tva, ත්‍ර tra	ම්ඵ mpha
කඛ kkha	ඤ්හ ñha	ද්ද dda	ම්බ, ඹ mba
ක්‍ය kya	ඤ්ච, ච ñca	ද්ධ, ඬ ddha	ම්භ mbha
ක්‍රි kri	ඡ, ඤ්ඡ ñcha	ද්‍ර dra	ම්ම mma
ක්ව kva	ජ, ඤ්ජ ñja	ව, ද්ව dva	ම්හ mha
ඛ්‍ය khya	ඤ්ඣ ñjha	ධ්ව dhva	ය්‍ය, ය්ය yya
ඛ්ව khva	ට්ට ṭṭa	න්ත nta	ය්හ yha
ග්ග gga	ට්ඨ, ඨ ṭṭha	න්ථ ntha	ල්ල lla
ග්ඝ ggha	ඩ්ඩ ḍḍa	න්ද nda	ල්‍ය lya
ග්‍ර gra, ඞ්ක ṅka	ඩ්ඪ ḍḍha	න්ධ ndha	ල්හ lha
ඞ්ඛ ṅkha	ණ්ණ ṇṇa	න්න nna, න්හ nha	ව්හ vha
ඞ්ග ṅga	ණ්ට ṇṭa	ප්ප ppa	ස්ස ssa
ඞ්ඝ ṅgha	ණ්ඨ ṇṭha	ප්ඵ ppha	ස්ම sma
ච්ච cca	ණ්ඩ, ඬ ṇḍa	බ්බ bba	ස්ව swa
ච්ඡ ccha	ණ්හ ṇha	බ්භ bbha	හ්ම hma
ජ්ජ jja	ත්ත tta	බ්‍ර bra	හ්ව hva
ජ්ඣ jjha	ත්ථ ttha	ම්ප mpa	ළ්හ ḷha

ා=á, ි=i, ී=ī, ු=u, ූ=ū, ෙ=é, ෙ ා=ó.

– විඤ්ඤාපනං –

සම්මාසම්බුද්ධස්ස පරිනිබ්බාණසමයතො චතුපඤ්ඤාසාධිකෙ තාවසතසංවච්ඡරෙ මහානාම රඤ්ඤො සමයෙ ජම්බුදීපා ලඞ්කාදීපමාගතෙන පරම විසුද්ධ සද්ධාබුද්ධිපතිමණ්ඩිතෙන අනුබුද්ධබුද්ධඝොසත්ථෙරවරෙන ච ධම්මපාලත්ථෙරෙන ච උපසෙනත්ථෙරෙන ච මහානාමත්ථෙරෙන ච බුද්ධදත්තත්ථෙරෙනචා'ති බුද්ධිමන්තෙහි එතෙහි ථෙරවරෙහි තිණ්ණං පිටකාන මත්ථවණ්ණනාවසෙනාට්ඨකථායො ලිඛිතාති වදන්ති. තා පනෙතා අට්ඨකථා, නෙවමුද්දාපිතා. තස්මා ඉච්ඡිති කාලෙ තා අට්ඨකථායො'ති දුල්ලභා අහෙසුං. තස්මා දිවඞ්ගතස්ස ධඤ්ඤ පුඤ්ඤ පරිපුණ්ණස්ස සයිමන් හේවාවිතාරණ මහාසයස්සජ්ඣාසයවසෙන තස්ස ධනබ්බයෙන තෙනාණත්තෙන ආඩ්‍යාලවෙජ්ජාචරියෙන සිරිමතා සී ඒ. හේවාවිතාරණ මහාසයෙන ච සිරිනාථමුණසිංහ මහාසයෙන ච ඩබ්ලිව්. ඩී හේවාවිතාරණ මහාසයෙන ච, පාල්‍යට්ඨකථායො මුද්දාපිතා ච පාකටී කතා ච. තථාපි මුද්දාපිතා තා අට්ඨකථායොපි ඉදානි සුදුල්ලභා භවන්ති. තස්මා තාසමට්ඨකථානං සුලභභාවමපෙක්ඛමානෙන සද්ධාබුද්ධිසම්පන්නෙන සද්ධම්මට්ඨිතිකාමෙන සිරිලඞ්කාරජ්ජෙ ලඤ්ච පරික්ඛකාධිකාරිනා නීතිවෙදිනා තොයෙල් විජේනායක මහාසයෙන ච තිසරත්නතුඞ්ග මහාසයෙනචා'ති එතෙහි ද්වීහි මහාසයෙහි තාද අමරසිංහ මහාසයස්ස සංවිධායකත්තෙන සම්බුද්ධසාසන චිරට්ඨිතිකාමාය සද්ධාබුද්ධි සම්පන්නාය මහොපාසිකාය දිවඞ්ගතාය සෝමාවතී හේවාවිතාරණ මහාතිනිය, ධනබ්බයෙන සම්බුද්ධපරිනිබ්බාණා ද්විසහස්ස පඤ්චසතාධිකෙ අට්ඨවීසතිමෙවස්සෙ එසාපනට්ඨකථා තිලකමුද්දණාලයෙ මුද්දාපිතා ච පාකටීකතා ච, භවති.

ලිඛිතමිදමිත්ථං දෙයියන්ද්‍ර වැවලපියද්දේ සුවිසුද්ධාරාමාධිපතිනා විජ්ජාකිත්ති පරිවෙණජ්ඣක්ඛෙන විද්‍යෝදය පරිවෙණෙ උපප්පධානාචරියෙන රාජකීයපණ්ඩිත සත්ථපති උපාධිධාරිනා පවීනාචරියෙන පලාවෙල සිරිසද්ධාතිස්සාභිධානෙන නායකත්ථෙරෙනාති.

සමන්තපාසාදිකා

නාම

විනයසංවණ්ණනා

චතුත්ථො භාගො

චූළවග්ගවණ්ණනා

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස.

4-1.

චුල්ලවග්ගස්ස පඨමෙ **කම්මක්ඛන්ධකෙ** තාව: **පණ්ඩුකලොහිතකා**ති පණ්ඩුකො චෙව ලොහිතකො චාති ඡබ්බග්ගියෙසු ද්වෙ ජනා; තෙසං නිස්සිතකාපි පණ්ඩුකලොහිතකාත්වෙව පඤ්ඤායන්ති. **බලවා බලවං පටිමන්තෙන්තා**ති සුට්ඨු බලවං පටිවදන්තා; **අලමත්තතරා**ති සමත්ථතරා; **අදෙසනාගාමිනියා**ති පාරාජිකා පත්තියා වා සඞ්ඝාදිසෙසා පත්තියා වා; **අනනුලොමිකෙහි ගිහිසංසග්ගෙහී**ති පබ්බජිතානං අනනුච්ඡවිකෙහි සහසොකිතාදීහි සංසග්ගෙහි[1]; **තිණ්ණං භික්ඛවෙ භික්ඛූනන්ති** ආදි එකෙනාපි අඞ්ගෙන තජ්ජනීයකම්මං කාතුං වට්ටතීති දස්සනත්ථං වුත්තං. තජ්ජනීයස්ස[2] හි විසෙසෙන භණ්ඩනකාරකත්තං අඞ්ගං, **නියස්සස්ස** අභිණ්හාපත්තිකත්තං, **පබ්බාජනීයස්ස** කුලදූසකත්තං වුත්තං. ඉමෙසු පන තීසු යෙන කෙනචි සබ්බානිපි කාතුං වට්ටන්ති. යදි එවං යං **චම්පෙය්‍යක්ඛන්ධකෙ** වුත්තං:- “තජ්ජනීයකම්මාරහස්ස නියස්සකම්මං කරොති-පෙ-උපසම්පදාරහං **අබ්භෙති. එවං** ඛො **උපාලි** අධම්මකම්මං හොති **අවිනයකම්මං. එවඤ්ච** පන සඞ්ඝො සාතිසාරො හොතී”ති, ඉදං විරුජ්ඣතීති? ඉදඤ්ච න විරුජ්ඣති. කස්මා? වචනත්ථනානත්තතො; “තජ්ජනීයකම්මාරහස්සා”ති ඉමස්ස හි වචනස්ස කම්මසන්නිට්ඨානං[2] අත්ථො. “**තිණ්ණං භික්ඛවෙ**”ති ආදිවචනස්ස අඞ්ගසම්භවො; තස්මා යදා සඞ්ඝෙන සන්නිපතිත්වා ‘ඉදං නාම ඉමස්ස භික්ඛුනො කම්මං කරොමා’ති සන්නිට්ඨානං කතං හොති, තදා කම්මාරහො නාම හොති. තස්ස ඉමිනා ලක්ඛණෙන තජ්ජනීයාදිකම්මාරහස්ස නියස්සකම්මාදිකරණං අධම්මකම්මඤ්චෙව අවිනයකම්මඤ්චාති වෙදිතබ්බං. යස්ස පන භණ්ඩනකාරකාදීසු

---

1. සී II, ගිහි සංසග්ගෙහි. 2. සී. I. තජ්ජනීය කම්මාරහස්සාති.
2. සී. I, කම්මනිට්ඨා සන්නිට්ඨානං.

අඞ්ගෙසු අඤ්ඤතරං අධිගච්ඡති, තස්ස **ආකඞ්ඛමානො සඞ්ඝො** යථා අනුඤ්ඤාතෙසු අඞ්ගෙසු ච කම්මෙසු ච යෙන කෙනචි අඞ්ගෙන යං කිඤ්චි කම්මං වවත්ථපෙත්වා තං භික්ඛුං කම්මාරහං කත්වා කම්මං කරෙය්‍ය. අයමෙත්ථ විනිච්ඡයො. එවං පුබ්බෙනාපරං සමෙති. තත්ථ කිඤ්චාපි තජ්ජනීය කම්මෙ භණ්ඩනකාරකවසෙන කම්මවාචා වුත්තා, අථ ඛො බාලස්ස අව්‍යත්තස්ස ආපත්තිබහුලස්ස තජ්ජනීයකම්මං කරොන්තෙන බාලඅව්‍යත්තවසෙනෙව කම්මවාචා කාතබ්බා. එවං හි[1] භූතෙන වත්ථුනා කතං කම්මං හොති. න ච අඤ්ඤස්ස කම්මස්ස වත්ථුනා. කස්මා? යස්මා ඉදම්පි අනුඤ්ඤාතන්ති. එස නයො සබ්බත්ථ. අට්ඨාරස **සම්මාවත්තනාවත්ථූනි** පාරිවාසිකක්ඛන්ධකෙ වණ්ණයිස්සාම. **ලොමං පාතෙන්තීති** පන්නලොමා හොන්ති; භික්ඛූ අනුවත්තන්තීති අත්ථො. **නෙත්ථාරං වත්තන්තීති** නිත්ථරන්තානං එතන්ති නෙත්ථාරං; යෙන සක්කා නිස්සරණා නිත්ථරිතුං, තං අට්ඨාරසවිධං සම්මාවත්තං වත්තන්තීති අත්ථො. කිත්තකං කාලං වත්තං පූරෙතබ්බන්ති? දස වා පඤ්ච වා දිවසානි. ඉමස්මිං හි කම්මක්ඛන්ධකෙ එත්තකෙන[2] වත්තං පූරිතමෙව හොති.

නියස්සකම්මවත්ථුස්මිං– අපිස්සු භික්ඛු පකතත්තාති අපිස්සු භික්ඛූ නිච්චව්‍යාවටා හොන්ති; සෙසං තජ්ජනීයෙ වුත්තසදිසමෙව. **අස්සජිපුනබ්බසුකවත්ථු** සඞ්ඝාදිසෙසවණ්ණනායං වුත්තං. **කායිකෙන දවෙනාති** ආදීසු පනෙත්ථ කායිකො දවො නාම කායකීළා වුච්චති. සෙසපදද්වයෙපි[3] එසෙව නයො. **කායිකො අනාචාරො** නාම කායද්වාරෙ පඤ්ඤත්තසික්ඛාපදවීතික්කමො වුච්චති. සෙසද්වයෙපි එසෙව නයො. **කායිකං උපඝාතිකං** නාම කායද්වාරෙ පඤ්ඤත්තසික්ඛාපදස්ස අසික්ඛනභාවෙන උපහනනං වුච්චති. නාසනං විනාසනන්ති අත්ථො. සෙසද්වයෙපි එසෙව නයො. **කායිකො මිච්ඡාජීවො** නාම පටික්ඛිත්තවෙජ්ජකම්මාදිවසෙන තෙලපචනඅරිට්ඨපචනාදීනි; **වාචසිකො මිච්ඡාජීවො** නාම ගිහීනං සාසනසම්පටිච්ඡනාරොචනාදීනි; **කායිකවාචසිකො** නාම තදුභයං. සෙසං තජ්ජනීයෙ වුත්තනයමෙව.

සුධම්මවත්ථුස්මිං– අනපලොකෙත්වාති[4] න ආපුච්ඡිත්වා; **එතදවොචාති** කිනෙන ගහපති ථෙරානං පටියත්තන්ති සබ්බං විචරාපෙත්වා දිස්වා එතං අවොච. **එකාව ඛො ඉධ නත්ථි යදිදං තිලසඞ්ගුලිකා**[*]ති යා අයං තිලසක්ඛලිකා නාම වුච්චති, සා නත්ථීති අත්ථො. තස්ස කිර ගහපතිනො වංසෙ **ආදිම්හි එකො** පූවියො[5] අහොසි. තෙන තං ථෙරො ජාතියා ඛුංසෙතුකාමො එවමාහ. **යදෙව කිඤ්චීති** එවං බහුං බුද්ධවචනරතනං[6] පහාය යං කිඤ්චි දෙව තිලසඞ්ගුලිකාවචනං

1. සී. I. එවං.
2. සී. I. එත්ත කෙනව.
3. සී. I, & II, සෙසවයෙපි.
4. සී. I. & II. න අපලොකෙත්වා.
5. සී. 1. පූපියො.
6. සී. I. & II. බුද්ධවචනං රතනං.

* තිලසුපාලිකා - Gilgit Manuscripts Vol. III, P. 23.

භාසිතං; කුක්කුටපොතකඋදාහරණෙන ඉදං දස්සෙති: යථා සො නෙව සාඛාවස්සිතං න කුක්කුටවස්සිතං අකාසි, එවං තයොපි නෙව භික්ඛුවචනං න ගිහිවචනං වුත්තන්ති. **අසම්මුඛා ඛනන්ති** ආදයො තිකා වුත්තප්පකාරා එව. අඞ්ගසමන්නාගමො[1] පුරිමෙහි අසදිසො. තත්ථ යථා ලාභං න ලභන්ති, එවං පරිසක්කන්තො පරක්කමන්තො අලාභාය පරිසක්කති නාම. එස නයො අනත්ථාදිසු. තත්ථ **අනත්ථායාති** අත්ථභඞ්ගාය; **අවාසායාති** තස්මිං ඨානෙ අවසනං; **ගිහීනං බුද්ධස්ස අවණ්ණන්ති** ගිහීනං සන්තිකෙ බුද්ධස්ස අවණ්ණං භාසති; **ධම්මිකං පටිස්සවං න සච්චාපෙතීති** යථා සච්චො හොති, එවං න කරොති; වස්සාවාසං පටිස්සුණිත්වා න ගච්ඡති. අඤ්ඤං වා එවරූපං කරොති. **පඤ්චන්නං භික්ඛවෙති** ආදි එකඞ්ගෙනපි කම්මාරහභාවදස්සනත්ථං වුත්තං. සෙසමෙත්ථ උත්තානත්ථමෙව. තජ්ජනීයෙව වුත්තනයමෙව.

ඡත්තවත්ථුස්මිං– ආවාසපරම්පරඤ්ච භික්ඛවෙ සංසථාති සබ්බාවාසෙසු ආරොචෙථ; **භණ්ඩනකාරකොති** ආදිසු භණ්ඩනාදිපච්චයා **ආපන්නං** ආපත්තිං රොපෙත්වා තස්ස අදස්සනෙයෙව කම්මං කාතබ්බං. තිකා වුත්තප්පකාරා එව. සම්මාවත්තනායං පනෙත්ථ තෙචත්තාරීස වත්තානි. තත්ථ **න අනුද්ධංසෙතබ්බොති** න චොදෙතබ්බො; **න භික්ඛු භික්ඛූහීති** අඤ්ඤෙහි භික්ඛු අඤ්ඤෙහි භික්ඛූහි න භින්දිතබ්බො; **න ගිහිද්ධජොති** ඔදාතවත්ථානි **අච්ඡින්නදසපුප්ඵදසානි** ච න ධාරෙතබ්බානි; **න තිත්ථියද්ධජොති** කුසචීරාදීනි න ධාරෙතබ්බානි; **න ආසාදෙතබ්බොති** න අපසාදෙතබ්බො; **අන්තො වා බහි වාති** විහාරස්ස අන්තො වා බහි වා; **න තිත්ථියාදිපදත්තයං** උත්තානමෙව. සෙසං සබ්බං පාරිවාසිකක්ඛන්ධකෙ වණ්ණයිස්සාම. සෙසං තජ්ජනීයෙ වුත්තනයමෙව. **ආපත්තියා අප්පටිකම්මෙ උක්ඛෙපනීයකම්මං** ඉමිනා සදිසමෙව. **අරිට්ඨවත්ථු** ඛුද්දකවණ්ණනායං වුත්තං. **භණ්ඩනකාරකොති** ආදිසු යං දිට්ඨිං නිස්සාය භණ්ඩනාදීනි කරොති, තස්ස අප්පටිනිස්සග්ගෙයෙව කම්මං කාතබ්බං. සෙසං තජ්ජනීයෙ වුත්තනයමෙව. සම්මාවත්තනායම්පි හි ඉධ තෙචත්තාළීසංයෙව වත්තානීති.

කම්මක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.[2]

4-2.

පාරිවාසිකක්ඛන්ධකෙ– පාරිවාසිකාති පරිවාසං පරිවසන්තා; තත්ථ චතුබ්බිධො පරිවාසො:– අප්පටිච්ඡන්නපරිවාසො පටිච්ඡන්නපරිවාසො සුද්ධන්තපරිවාසො සමොධානපරිවාසොති. තෙසු යො "යො භික්ඛවෙ අඤ්ඤොපි අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බො ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ ආකඞ්ඛති පබ්බජ්ජං, ආකඞ්ඛති උපසම්පදං, තස්ස චත්තාරො මාසෙ පරිවාසො දාතබ්බො"ති එවං මහාඛන්ධකෙ වුත්තො තිත්ථියපරිවාසො

1. සී 2. අඞ්ගසමන්නාගතො. 2, සී, 1 පඨමං.

අපටිච්ඡන්නපරිවාසො නාම. තත්‍ථ යං වත්තබ්බං තං වුත්තමෙව. අයං පන ඉධ න අධිප්පෙතො. සෙසා තයො යෙන **සඞ්ඝාදිසෙසා**පත්ති ආපන්නා චෙව හොති පටිච්ඡාදිතා ච, තස්ස දාතබ්බා. තෙසු යං වත්තබ්බං තං **සමුච්චයක්ඛන්ධකෙ** වක්ඛාම. එතෙ පන ඉධ අධිප්පෙතා. තස්මා එතෙසු යං කිඤ්චි පරිවාසං පරිවසන්තා පාරිවාසිකාති වෙදිතබ්බා. **පකතත්තානං භික්ඛූන**න්ති ඨපෙත්වා නවකතර පාරිවාසිකං අවසෙසානං අන්තමසො මූලායපටිකස්සනාරහාදීනම්පි; **අභිවාදනං පච්චුට්ඨාන**න්ති යං තෙ අභිවාදනාදිං කරොන්ති, තං සාදියන්ති, සම්පටිච්ඡන්ති, න පටික්ඛිපන්තීති අත්‍ථො. තත්‍ථ **සාමීචිකම්ම**න්ති ඨපෙත්වා අභිවාදනාදීනි අඤ්ඤස්ස අනුච්ඡවිකස්ස බීජන වාතදානාදිනො ආභිසමාචාරිකස්සෙතං අධිවචනං; **ආසනාභිහාර**න්ති ආසනස්ස අභිහරණං; ආසනං ගහෙත්වා අභිගමනං පඤ්ඤපනමෙව වා; **සෙය්‍යාභිහාරෙ**පි එසෙව නයො. **පාදොදක**න්ති පාදධොවනඋදකං; **පාදපීඨ**න්ති ධොතපාදට්ඨපනකං; **පාදකඨලික**න්ති අධොතපාදඨපනකං වා පාදඝංසනං වා; **ආපත්ති දුක්කටස්සා**ති සද්ධිවිහාරිකානම්පි සාදියන්තස්ස දුක්කටමෙව. තස්මා තෙ වත්තබ්බා: “අහං විනයකම්මං කරොමි. මය්හං වත්තං මා කරොථ. මා මං ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡථා”ති. සචෙ සද්ධාපබ්බජිතා කුලපුත්තා “තුම්හෙ භන්තෙ තුම්හාකං විනයකම්මං කරොථා”ති වත්වා වත්තං කරොන්ති, ගාමප්පවෙසනම්පි ආපුච්ඡන්තියෙව; වාරිතකාලතො පට්ඨාය අනාපත්ති. **මිථු යථාබුඩ්ඪ**න්ති අඤ්ඤමඤ්ඤං යො යො බුඩ්ඪො තෙන තෙන නවකතරස්ස සාදිතුං.

පඤ්ච යථාබුඩ්ඪන්ති පකතත්තෙහිපි සද්ධිං බුඩ්ඪපටිපාටියා එව; තස්මා පාතිමොක්ඛෙ උද්දිස්සමානෙ **හත්ථපාසෙ** නිසීදිතුං වට්ටති. **මහාපච්චරියං** පන පාළියා අනිසීදිත්වා පාළිං විහාය හත්ථපාසං අමුඤ්චන්තෙන නිසීදිතබ්බන්ති වුත්තං. පාරිසුද්ධිඋපොසථෙ කයිරමානෙ සඞ්ඝනවකට්ඨානෙ නිසීදිත්වා තත්ථෙව නිසින්නෙන අත්තනො පාළියා පාරිසුද්ධි**උපොසථො** කාතබ්බො. **පවාරණාය**පි සඞ්ඝනවකට්ඨානෙ නිසීදිත්වා තත්ථෙව නිසින්නෙන අත්තනො පාළියා පවාරෙතබ්බං. සඞ්ඝෙන ඝණ්ඩිං[1] පහරිත්වා භාජියමානං **වස්සිකසාටික**ම්පි අත්තනො පත්තට්ඨානෙ ගහෙතුං වට්ටති. **ඔණොජන**න්ති විස්සජ්ජනං වුච්චති. සචෙ හි පාරිවාසිකස්ස ද්වෙ තීණි උද්දෙසභත්තාදීනි පාපුණන්ති, අඤ්ඤඤ්චස්ස පුග්ගලිකභත්තපච්චාසා හොති, තානි පටිපාටියා ගහෙත්වා “භන්තෙ හෙට්ඨා ගාහෙථ. අජ්ජ මය්හං භත්තපච්චාසා අත්ථි. ස්වෙ ගණ්හිස්සාමී”ති වත්වා විස්සජ්ජෙතබ්බානි. එවං තානි පුනප්පුනදිවසෙසු ගණ්හිතුං ලබ්භති. පුන දිවසෙ සබ්බපඨමං එතස්ස දාතබ්බන්ති **කුරුන්දියං** වුත්තං. යදි පන න ගණ්හාති න විස්සජ්ජෙති, පුනදිවසෙ න ලභති. ඉදං ඔණොජනං නාම පාරිවාසිකස්සෙව[2] ඔදිස්ස අනුඤ්ඤාතං.

1. සී. I, II, & මු. ඝණ්ඩිං. 2. සී. II. පරිවාසිකස්ස.

කස්මා? තස්ස හි සඞ්ඝනවකට්ඨානෙ නිසින්නස්ස භත්තග්ගෙ යාගුඛජ්ජකාදීනි පාපුණන්ති වා න වා, තස්මා සො භික්ඛාහාරෙන මා කිලමිත්ථාති ඉදමස්ස සඞ්ගහකරණත්ථාය ඔදිස්ස අනුඤ්ඤාතං. **භත්ත**න්ති ආගතාගතෙහි බුඩ්ඪපටිපාටියා ගහෙත්වා ගන්තබ්බං විහාරෙ සඞ්ඝස්ස චතුස්සාලභත්තං; එතං යථාබුඩ්ඪං ලභති. පාළියා පන ගන්තුං වා ඨාතුං වා න ලභති. තස්මා පාළිතො ඔසක්කිත්වා හත්ථපාසෙ ඨිතෙන හත්ථං පසාරෙත්වා, යථා සෙනො නිපතිත්වා ගණ්හාති, එවං ගණ්හිතබ්බං. ආරාමිකසමණුද්දෙසෙහි ආහරාපෙතුං න ලභති. සචෙ සයමෙව ආහරන්ති, වට්ටති. රඤ්ඤො මහාපෙළ[1] භත්තෙපි එසෙව නයො, චතුස්සාලභත්තෙන පන සචෙ ඔනොජනං කත්තුකාමො හොති, අත්තනො අත්ථාය උක්ඛිත්තෙ පිණ්ඩෙ "අජ්ජ මෙ භත්තං අත්ථි. ස්වෙ ගණ්හිස්සාමී"ති වත්තබ්බං. පුන දිවසෙ ද්වෙ පිණ්ඩෙ ලභතීති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. උද්දෙසභත්තාදීනිපි පාළිතො ඔසක්කිත්වාව ගහෙතබ්බානි. යත්ථ පන නිසීදාපෙත්වා පරිවිසන්ති, තත්ථ සාමණෙරානං ජෙට්ඨකෙන භික්ඛූනං සඞ්ඝනවකෙන හුත්වා නිසීදිතබ්බං.

ඉදානි යා අයං සම්මාවත්තනා වුත්තා, තත්ථ **න උපසම්පාදෙතබ්බ**න්ති උපජ්ඣායෙන හුත්වා න උපසම්පාදෙතබ්බං; වත්තං නික්ඛිපිත්වා පන උපසම්පාදෙතුං වට්ටති. ආචරියෙන හුත්වාපි කම්මවාචා න සාවෙතබ්බා. අඤ්ඤස්මිං අසති වත්තං නික්ඛිපිත්වා සාවෙතුං වට්ටති. **න නිස්සයො**ති ආගන්තුකානං නිස්සයො න දාතබ්බො; යෙහිපි පකතියාව නිස්සයො ගහිතො, තෙ වත්තබ්බා: "අහං විනයකම්මං කරෙමි. අසුකත්ථෙරස්ස නාම සන්තිකෙ නිස්සයං ගණ්හථ. මය්හං වත්තං මා කරොථ. මා මං ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡථා"ති. සචෙ එවං වුත්තෙපි කරොන්තියෙව, වාරිතකාලතො පට්ඨාය කරොන්තෙසුපි අනාපත්ති. **න සාමණෙරො**ති අඤ්ඤො සාමණෙරො න ගහෙතබ්බො; උපජ්ඣං දත්වා ගහිතසාමණෙරාපි වත්තබ්බා: "අහං විනයකම්මං කරෙමි. මය්හං වත්තං මා කරොථ. මා මං ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡථා"ති. සචෙ එවං වුත්තෙපි කරොන්තියෙව, වාරිතකාලතො පට්ඨාය කරොන්තෙසුපි අනාපත්ති. **භික්ඛුනොවාදකසම්මුති** නාම ආධිපච්චට්ඨානභූතාති පටික්ඛිත්තා. තස්මා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස වත්තබ්බං: "භන්තෙ අහං විනයකම්මං කරෙමි. භික්ඛුනොවාදකං[2] ජානාථා"ති. පටිබලස්ස වා භික්ඛුස්ස භාරො කාතබ්බො. ආගතා භික්ඛුනියො "සඞ්ඝස්ස සන්තිකං ගච්ඡථ. සඞ්ඝො වො ඔවාදදායකං ජානිස්සතී"ති වා, "අහං විනයකම්මං කරෙමි. අසුකභික්ඛුස්ස නාම සන්තිකං ගච්ඡථ. සො වො ඔවාදං දස්සතී"ති වා වත්තබ්බා. **සා ආපත්තී**ති සුක්කවිස්සට්ඨියා පරිවාසෙ දින්නෙ සුක්කවිස්සට්ඨි නාපජ්ජිතබ්බා. **අඤ්ඤා වා තාදිසිකා**ති කායසංසග්ගාදිගරුකාපත්ති; **තතො වා පාපිට්ඨතරා**ති පාරාජිකාපත්ති; සන්තාසු හි ආපත්තීසු

1, සී. 1 & II 2. මහාපෙළං. 2, සී. 1, & II, භික්ඛුණොවාදං.

දුබ්භාසිතාපත්ති පාපිට්ඨා; දුක්කටාපත්ති පාපිට්ඨතරා, දුක්කටාපත්ති පාපිට්ඨා, පාටිදෙසනීයාපත්ති පාපිට්ඨතරාති එවං පාචිත්තියථුල්ලච්චයසඞ්ඝාදිසෙසපාරාජිකාපත්තීසු නයො නෙතබ්බො. තාසං වත්ථූසුපි දුබ්භාසිතවත්ථු පාපිට්ඨං, දුක්කටවත්ථු පාපිට්ඨතරන්ති පුරිමනයෙනෙව භෙදො වෙදිතබ්බො. පණ්ණත්තිවජ්ජසික්ඛාපදෙ පන වත්ථුපි ආපත්තිපි පාපිට්ඨා. ලොකවජ්ජෙ උභයම්පි පාපිට්ඨතරං. **කම්ම**න්ති පාරිවාසිකකම්මවාචා වුච්චති; තං 'කම්මං අකතං දුක්කත'න්ති ආදීහි වා 'කිං ඉදං කම්මං නාම? කසිකම්මං ගොරක්ඛකම්ම'න්ති ආදීහි වා වචනෙහි න ගරහිතබ්බං. **කම්මිකා**ති යෙහි භික්ඛූහි කම්මං කතං, තෙ වුච්චන්ති. තෙ 'බාලා අබ්‍යත්තා'ති ආදීහි වචනෙහි න ගරහිතබ්බා. **න සවචනීයං කාතබ්බ**න්ති පළිබොධත්ථාය වා පක්කොසනත්ථාය වා සවචනීයං න කාතබ්බං. පළිබොධත්ථාය හි කරොන්තො "අහං ආයස්මන්තං ඉමස්මිං වත්ථුස්මිං[1] සවචනීයං කරොමි. ඉමම්හා ආවාසා එකපදම්පි[2] මා පක්කාමි, යාව න තං අධිකරණං වූපසන්තං හොතී"ති[3] එවං කරොති. පක්කොසනත්ථාය කරොන්තො "අහං තෙ සවචනීයං[4] කරොමි. එහි මයා සද්ධිං. විනයධරානං සම්මුඛීභාවං ගච්ඡාමා"ති[5] එවං කරොති. තදුභයම්පි න කාතබ්බං. **අනුවාදො**ති විහාරෙ ජෙට්ඨකට්ඨානං න කාතබ්බං; පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන වා ධම්මජ්ඣෙසකෙන වා න භවිතබ්බං. නාපි තෙරසසු සම්මුතීසු එකසම්මුතිවසෙනාපි ඉස්සරියකම්මං කාතබ්බං. **න ඔකාසො**ති 'කරොතු මෙ ආයස්මා ඔකාසං. අහං තං වත්තුකාමො'ති එවං පකතත්තස්ස ඔකාසො න කාරෙතබ්බො; වත්ථුනා වා ආපත්තියා වා න චොදෙතබ්බො. අයං පුබ්බෙ තෙ[6] දොසොති න සාරෙතබ්බො. **න භික්ඛූහි සම්පයොජෙතබ්බ**න්ති අඤ්ඤමඤ්ඤං යොජෙත්වා කලහො න කාරෙතබ්බො. **පුරතො**ති සඞ්ඝත්ථෙරෙන හුත්වා පුරතො න ගන්තබ්බං; ද්වාදසහත්ථං උපචාරං මුඤ්චිත්වා එකකෙන ගන්තබ්බං. නිසීදනෙපි එසෙව නයො. **ආසනපරියන්තො**ති භත්තග්ගාදීසු සඞ්ඝනවකාසනං වුච්චති; සවාස්ස දාතබ්බො. තත්ථ නිසීදිතබ්බං. **සෙය්‍යාපරියන්තො**ති සෙය්‍යානං පරියන්තො, සබ්බලාමකං මඤ්චපීඨං; අයං හි වස්සග්ගෙන අත්තනො පත්තට්ඨානෙ සෙය්‍යං ගහෙතුං න ලභති. සබ්බෙහි භික්ඛූහි විචිනිත්වා ගහිතාවසෙසා මඞ්කුණගුථභරිතා වෙත්තලතාදි[7] විනද්ධා ලාමකසෙය්‍යා වාස්ස දාතබ්බා. **විහාරපරියන්තො**ති යථා ච සෙය්‍යා, එවං වසනආවාසොපි වස්සග්ගෙන අත්තනො පත්තට්ඨානෙ තස්ස න වට්ටති. සබ්බෙහි භික්ඛූහි විචිනිත්වා ගහිතාවසෙසා පන රජොහතභූමි ජතුකමූසිකභරිතා පණ්ණසාලා අස්ස දාතබ්බා. සචෙ පකතත්තා සබ්බෙ රුක්ඛමූලිකා අබ්භොකාසිකා ච හොන්ති, ඡන්නං න උපෙන්ති, සබ්බෙපි එතෙහි විස්සට්ඨාවාසා නාම හොන්ති.

1. සී I. ඉමස්මිං ඉමස්මිං. 4. සී I. & II. තෙසං වචනීයං. මූ තෙසවචනීයං
2. සී I. පදම්පි. 5. සී I ගච්ඡාහීති, සී II, ගච්ඡාමීති.
3. සී I මා පක්කම. 6. සී I අයං තෙ. 7. සී, වෙත්තවාකාදි.

තෙසු යං ඉච්ඡති, තං ලභති. වස්සූපනායිකාදිවසෙ පච්චයං එක
පස්සෙ ඨත්වා වස්සග්ගෙන ගණ්හිතුං ලභති. සෙනාසනං න ලභති.
නිබද්ධවස්සාවාසිකං සෙනාසනං ගණ්හිතුකාමෙන වත්තං නික්ඛිපිත්වා
ගහෙතබ්බං. **යෙන ච සො සාදිතබ්බො**ති යං අස්ස ආසනාදිපරි
යන්තං භික්ඛූ දෙන්ති, සො එව සාදිතබ්බො. **පුරෙසමණෙන වා**
පච්ඡාසමණෙන වාති **ඤා**තිපවාරිතට්ඨානෙ එත්තකෙ භික්ඛූ
ගහෙත්වා ආගච්ඡථාති නිමන්තිතෙන "භන්තෙ අසුකං නාම කුලං භික්ඛූ
නිමන්තෙති. එථ. තත්ථ ගච්ඡාමා"ති එවං සංවිධාය භික්ඛූ පුරෙසමණෙ
වා පච්ඡාසමණෙ වා කත්වා න ගන්තබ්බං. "භන්තෙ අසුකස්මිං නාම
ගාමෙ මනුස්සා භික්ඛූනං ආගමනං ඉච්ඡන්ති. සාධු වතස්ස සචෙ
තෙසං සඞ්ගහං කරෙය්‍යාථා"ති එවම්පන පරියායෙන කථෙතුං වට්ටති.
න ආරඤ්ඤිකඞ්ග"න්ති[1] ආගතාගතානං ආරොචෙතුං හරියමානෙන
ආරඤ්ඤකධුතඞ්ගං න සමාදාතබ්බං. යෙනාපි පකතියා සමාදින්නං,
තෙන දුතියං භික්ඛුං ගහෙත්වා අරඤ්ඤෙ අරුණං උට්ඨාපෙතබ්බං. න ච
එකකෙන වත්තබ්බං. තථා භත්තග්ගාදිසු **ආසනපරියන්තෙන** නිසජ්ජාය
හරියමානෙන **පිණ්ඩපාතික**ධුතඞ්ගම්පි න **සමාදාතබ්බං**. යො පන
පකතියාව පිණ්ඩපාතිකො තස්ස පටිසෙධො නත්ථි. **තප්පච්චයා**ති "නීහට
භත්තං භුත්වා විහාරෙයෙව නිසීදිත්වා භුඤ්ජන්තො රත්තියොගණ
සිස්සාමි. ගච්ඡන්තො මෙ භික්ඛුං දිස්වා අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදො
සියා"ති ඉමිනා කාරණෙන **පිණ්ඩපාතො න නීහරාපෙතබ්බො.**
මා මං ජානිංසූති 'මා මං එකභික්ඛුපි ජානාතූ'ති ච ඉමිනා අජ්ඣාස
යෙන විහාරෙ සාමණෙරෙහි පචාපෙත්වා භුඤ්ජිතුම්පි න ලභති. ගාමං
පිණ්ඩාය පවිසිතබ්බමෙව. ගිලානස්ස පන නවකම්මආචරියුපජ්ඣාය
කිච්චාදිපසුතස්ස වා විහාරෙයෙව අච්ඡිතුං වට්ටති. සචෙපි ගාමෙ
අනෙකසතා භික්ඛූ විචරන්ති, න සක්කා හොති ආරොචෙතුං, ගාමකා
වාසං ගන්ත්වා සභාගට්ඨානෙ වසිතුං වට්ටති. **ආගන්තුකෙනා**ති කඤ්චි[3]
විහාරං ගතෙන; තත්ථ භික්ඛූනං ආරොචෙතබ්බං; සචෙ සබ්බෙ එකට්ඨා
නෙ ඨිතෙ පස්සති, එකට්ඨානෙ ඨිතෙනෙව **ආරොචෙතබ්බං**. අථ
රුක්ඛමූලාදිසු විසුං විසුං ඨිතා හොන්ති, තත්ථ තත්ථ ගන්ත්වා ආරොචෙ
තබ්බං. සංවිච්ච අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදො ච හොති, වත්ත
භෙදෙ ච දුක්කටං. අථ විචිනන්තො එකච්චෙ න පස්සති, රත්ති
ච්ඡෙදොව හොති. න වත්තභෙදදුක්කටං. **ආගන්තුකස්සා**ති අත්තනො
වසනවිහාරං ආගතස්සාපි එකස්ස වා බහුන්නං වා වුත්තනයෙනෙව
ආරොචෙතබ්බං. රත්තිච්ඡෙදවත්තභෙදාපි වෙත්ථ වුත්තනයෙනෙව
වෙදිතබ්බා. සචෙ ආගන්තුකා මුහුත්තං විස්සමිත්වා වා අවිස්සමිත්වා එව
වා විහාරමජ්ඣෙන ගච්ඡන්ති, තෙසම්පි ආරොචෙතබ්බං. සචෙ තස්ස
අජානන්තස්සෙව ගච්ඡන්ති, අයඤ්ච පන ගතකාලෙ ජානාති, ගන්ත්වා
ආරොචෙතබ්බං. **සම්පාපුණිතුං** අසක්කොන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදොව
හොති. න වත්තභෙදදුක්කටං. යෙපි අඤ්ඤං විහාරං අප්පවිසිත්වා

1. සී I. & II ආරඤ්ඤිකඞ්ගං. 3. මු. කිඤ්චි.

උපචාරසීමං ඔක්කමිත්වා ගච්ඡන්ති, අයඤ්ච නෙසං ඡින්නසද්දං වා උක්කාසිතසද්දං වා ඛිපිතසද්දං වා සුත්වාව ආගන්තුකභාවං ජානාති, ගන්ත්වා ආරොචෙතබ්බං. ගතකාලෙ ජානන්තෙනාපි අනුබන්ධිත්වා ආරොචෙතබ්බමෙව. සම්පාපුණිතුං අසක්කොන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදොව හොති. න වත්තභෙදදුක්කටං. යොපි රත්තිං ආගන්ත්වා රත්තිංයෙව ගච්ඡති, සොපිස්ස රත්තිච්ඡෙදං කරොති. අඤ්ඤාතත්තා පන වත්තභෙදදුක්කටං නත්ථි. සචෙපි අජානිත්වාව අභානං කරොති, අකතමෙව හොතීති **කුරුන්දියං** වුත්තං. තස්මා අධිකා රත්තියො ගහෙත්වා කාතබ්බං. **අයං අපණ්ණකපටිපදා.**

නදීආදීසු නාවාය ගච්ඡන්තම්පි පරතීරෙ ඨිතම්පි ආකාසෙන ගච්ඡන්තම්පි පබ්බතතලඅරඤ්ඤාදීසු දූරෙ ඨිතම්පි භික්ඛුං දිස්වා සචෙ භික්ඛූති වවත්ථානං අත්ථි, නාවාදීහි වා ගන්ත්වා මහාසද්දං කත්වා වා වෙගෙන අනුබන්ධිත්වා වා ආරොචෙතබ්බං. අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදො චෙව වත්තභෙදදුක්කටඤ්ච. සචෙ වායමන්තොපි සම්පාපුණිතුං වා සාවෙතුං වා න සක්කොති, රත්තිච්ඡෙදොව හොති. න වත්තභෙදදුක්කටං. **සඞ්ඝසෙනාභයත්ථෙරො** පන විසයාවිසයෙන කථෙසි: "විසයෙ කිර අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදො චෙව වත්තභෙදදුක්කටඤ්ච හොති. අවිසයෙ පන උභයම්පි නත්ථී"ති. **කරවීකතිස්සත්ථෙරො** සමණො අයන්ති වවත්ථානමෙව පමාණං. සචෙපි අවිසයො හොති, වත්තභෙදදුක්කටමෙව නත්ථි. රත්තිච්ඡෙදො පන හොතියෙවා"ති ආහ. **උපොසථෙති** උපොසථං සම්පාපුණිස්සාමාති ආගන්තුකා භික්ඛූ ආගච්ඡන්ති, ඉද්ධියා ගච්ඡන්තාපි උපොසථභාවං ඤත්වා ඔතරිත්වා උපොසථං කරොන්ති. තස්මා ආගන්තුකසොධනත්ථං උපොසථදිවසෙ ආරොචෙතබ්බං. පවාරණායපි එසෙව නයො. **ගිලානොති** ගන්තුමසමත්ථො; **දූතෙනාති** එත්ථ අනුපසම්පන්නං පෙසෙතුං න වට්ටති. භික්ඛුං පෙසෙත්වා ආරොචාපෙතබ්බං. **අභික්ඛුකො ආවාසොති** සුඤ්ඤවිහාරො; යත්ථ එකොපි භික්ඛු නත්ථි, තත්ථ වාසත්ථාය න ගන්තබ්බං. න හි තත්ථ වුත්ථරත්තියො ගණනූපිකා හොන්ති. පකතත්තෙන පන සද්ධිං වට්ටති. දසවිධන්තරායෙ පන සචෙපි රත්තියො ගණනූපිකා න හොන්ති, අන්තරායතො පරිමුච්චනත්ථාය ගන්තබ්බමෙව. තෙන වුත්තං: **අඤ්ඤත්‍ර අන්තරායාති.** නානාසංවාසකෙහි සද්ධිං විනයකම්මං කාතුං න වට්ටති. තෙසං අනාරොචනෙපි රත්තිච්ඡෙදො නත්ථි. අභික්ඛුකාවාසසදිසමෙව හොති. තෙන වුත්තං: **යත්ථස්සු භික්ඛූ නානාසංවාසකාති.** සෙසං උපොසථක්ඛන්ධකෙ වුත්තනයමෙව. **එකච්ඡන්නෙ ආවාසෙති** ආදීසු ආවාසො නාම වසනත්ථාය කතසෙනාසනං; **අනාවාසො** නාම චෙතියඝරං බොධිඝරං සම්මුඤ්ජනීඅට්ටකො දාරුඅට්ටකො පානීයමාළො වච්චකුටි ද්වාරකොට්ඨකොති එවමාදි. තතියපදෙන තදුභයම්පි ගහිතං. **එතෙසු යත්ථ කත්ථචි** එකච්ඡන්නෙ ඡදනතො උදකපතනට්ඨානපරිච්ඡින්නෙ ඔකාසෙ උක්ඛිත්තකො වසිතුං න ලභති. පාරිවාසිකො පන අන්තොආවාසෙයෙව න ලභතීති **මහාපච්චරියං** වුත්තං.

මහාඅට්ඨකථායං පන අවිසෙසෙන උදකපාතෙන වාරිතන්ති වුත්තං. **කුරුන්දියං** එතෙසු එත්තකෙසු පඤ්චවණ්ණච්ඡදනබද්ධට්ඨානෙසු පාරිවාසිකස්ස ච උක්ඛිත්තකස්ස ච පකතත්තෙන සද්ධිං උදකපාතෙන වාරිතන්ති වුත්තං. තස්මා නානූපචාරෙපි **එකච්ඡන්නෙ** න වට්ටති. සචෙ පනෙත්ථ තදහුපසම්පන්නෙපි පකතත්තෙ පඨමං පවිසිත්වා නිපන්නෙ සට්ඨිවස්සොපි පාරිවාසිකො පච්ඡා පවිසිත්වා ජානන්තො නිපජ්ජති, රත්තිච්ඡෙදො චෙව වත්තභෙදදුක්කටඤ්ච. **අජානන්තස්ස** රත්තිච්ඡෙදොව, න වත්තභෙදදුක්කටං. සචෙ පන තස්මිං පඨමං නිපන්නෙ පච්ඡා පකතත්තො පවිසිත්වා නිපජ්ජති, පාරිවාසිකො ච ජානාති, රත්තිච්ඡෙදො චෙව වත්තභෙදදුක්කටඤ්ච. නො චෙ ජානාති, රත්තිච්ඡෙදොව, න වත්තභෙදදුක්කටං. **වුට්ඨාතබ්බං නිමන්තෙතබ්බො**ති තදහුපසම්පන්නම්පි දිස්වා වුට්ඨාතබ්බමෙව; වුට්ඨාය ච 'අහං ඉමිනා සුඛනිසින්නො වුට්ඨාපිතො'ති පරම්මුඛෙන න ගන්තබ්බං. 'ඉදං ආචරිය ආසනං. එත්ථ නිසීදථා'ති එවං නිමන්තෙතබ්බොයෙව. නවකෙන පන මහාථෙරං ඔබද්ධං කරෙමීති පාරිවාසිකථෙරස්ස සන්තිකං න ගන්තබ්බං. **එකාසනෙ**ති සමානවස්සිකාසනෙ මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා; **ඡමාය නිසින්නෙ**ති පකතත්තෙන භූමියං නිසින්නෙ ඉතරෙන අන්තමසො තිණසන්ථාරෙපි උච්චතරෙ වාලිකථලෙපි වා න නිසීදිතබ්බං. ද්වාදස හත්ථම්පන උපචාරං මුඤ්චිත්වා නිසීදිතුං වට්ටති.

එකචඞ්කමෙති සභාගෙන විය සද්ධිං චඞ්කමන්තො එකස්මිං චඞ්කමෙ; **ඡමාය චඞ්කමන්තෙ**ති ඡමාය චඞ්කමන්තෙ; අයමෙව වා පාඨො. අයං පනෙත්ථ අත්ථො:– අකතපරිච්ඡෙදාය භූමියා චඞ්කමන්තෙ පරිච්ඡෙදං කත්වා වාලිකං ආකිරිත්වා ආලම්බනං යොජෙත්වා කතචඞ්කමෙ නීචෙපි න චඞ්කමිතබ්බං. සො පන චාදෙ ඉට්ඨකචයසම්පන්නො වෙදිකාපරික්ඛිත්තොති?. සචෙ පන පාකාරපරික්ඛිත්තො හොති, ද්වාරකොට්ඨකයුත්තො පබ්බතන්තරවනන්තරගුම්බන්තරෙසු වා සුප්පටිච්ඡන්නො; තාදිසෙ චඞ්කමෙ චඞ්කමිතුං වට්ටති. අප්පටිච්ඡන්නෙපි උපචාරං මුඤ්චිත්වා වට්ටති. **බුද්ධන්තරෙනා**ති එත්ථ සචෙ බුද්ධන්තරෙ පාරිවාසිකෙ පඨමං නිපන්නෙ ඉතරො ජානන්තො පච්ඡා නිපජ්ජති, රත්තිච්ඡෙදො චස්ස හොති වත්තභෙදෙ ච දුක්කටං. බුද්ධන්තරස්ස පන රත්තිච්ඡෙදොව. න වත්තභෙදදුක්කටං. අජානිත්වා නිපජ්ජති, ද්වින්නම්පි වත්තභෙදො නත්ථි. රත්තිච්ඡෙදො පන හොති. අථ නවකපාරිවාසිකෙ පඨමං නිපන්නෙ බුද්ධන්තරෙ පච්ඡා නිපජ්ජති[1], නවකො ච ජානාති, රත්ති චස්ස[2] ඡිජ්ජති. වත්තභෙදෙ ච දුක්කටං හොති. බුද්ධන්තරස්ස රත්තිච්ඡෙදොව. න වත්තභෙදො. නො චෙ ජානාති, ද්වින්නම්පි වත්තභෙදො නත්ථි. රත්තිච්ඡෙදො පන හොති. සචෙ ද්වෙපි අපච්ඡාපුරිමං නිපජ්ජන්ති, බුද්ධන්තරස්ස රත්තිච්ඡෙදොව. ඉතරස්ස වත්තභෙදොපීති **කුරුන්දියං** වුත්තං. ද්වෙ පාරිවාසිකා සමවස්සා. එකො පඨමං

1. සී I. බුද්ධන්තරො නිපජ්ජති. 2. සී. I, & II. රත්තිඤ්චස්ස.

නිපජ්ජන්තො, එකො ජානන්තොව පච්ඡා නිපජ්ජති, රත්ති ච ඡිජ්ජති. වත්තභෙදෙ ච දුක්කටං. **පඨමං නිපන්නස්ස** රත්තිච්ඡෙදොව. න වත්තභෙදො. සචෙ පච්ඡා නිපජ්ජන්තොපි න ජානාති, ද්වින්නම්පි වත්තභෙදො නත්ථි. රත්තිච්ඡෙදො පන හොති. සචෙ ද්වෙපි අපච්ඡාපුරිමං නිපජ්ජන්ති, ද්වින්නම්පි රත්තිච්ඡෙදොයෙව. න වත්තභෙදො. සචෙ හි ද්වෙ පාරිවාසිකා එකතො වසෙය්‍යුං, තෙ **අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස** අජ්ඣාචාරං ඤත්වා අගාරවා වා විප්පටිසාරිනො හුත්වා වා පාපිට්ඨතරං වා ආපත්තිං ආපජ්ජෙය්‍යුං, විබ්භමෙය්‍යුං වා; තස්මා තෙසං සහසෙය්‍යා සබ්බප්පකාරෙන පටික්ඛිත්තා. සෙසං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. මූලායපටිකස්සනාරහාදයො චෙත්ථ පාරිවාසිකානං පකතත්තට්ඨානෙ ඨිතාති වෙදිතබ්බා. **පාරිවාසිකචතුත්ථො ච භික්ඛවෙ පරිවාසන්ති**[1] එත්ථ පාරිවාසිකං චතුත්ථං කත්වා අඤ්ඤස්ස පරිවාසදානාදීනි කාතුං න වට්ටති. එතෙසංචායං ගණපූරකො න හොති. සෙසසඞ්ඝකම්මෙසු හොති. ගණෙ පන අප්පහොන්තෙ වත්තං නික්ඛිපාපෙත්වා ගණපූරකො කාතබ්බොති.

ඉමං පන වත්තකථං සුත්වා විනයධරඋපාලිත්ථෙරස්ස එවං පරිවිතක්කො උදපාදි: භගවතා බහුං පාරිවාසිකවත්තං පඤ්ඤත්තං. කතීහි නු ඛො එත්ථ කාරණෙහි රත්තිච්ඡෙදො හොතීති?. සො භගවන්තං උපසංකමිත්වා තමත්ථං පුච්ඡි. භගවා චස්ස ව්‍යාකාසි. තෙන වුත්තං: **අථ ඛො ආයස්මා උපාලි-පෙ-රත්තිච්ඡෙදාති**. තත්ථ **සහවාසොති** ය්වායං පකතත්තෙන භික්ඛුනා සද්ධිං එකච්ඡන්නෙති ආදිනා නයෙන වුත්තො එකතොවාසො; **විප්පවාසොති** එකකස්සෙව වාසො; **අනාරොචනාති** අගන්තුකාදීනං අනාරොචනා; එතෙසු තීසු එකෙකෙන[2] කාරණෙන රත්තිච්ඡෙදො හොති. **න සක්කොන්තීති** සඞ්ඝස්ස මහන්තතාය තත්ථ තත්ථ ගන්ත්වා සබ්බෙසං ආරොචෙතුං අසක්කොන්තා සොධෙතුං න සක්කොන්ති; **පරිවාසං නික්ඛිපාමි වත්තං නික්ඛිපාමීති** ඉමෙසු ද්වීසු පදෙසු එකෙනාපි නික්ඛිත්තොව හොති පරිවාසො; ද්වීහි සුනික්ඛිත්තොයෙව; සමාදානෙපි එසෙව නයො. එවං වත්තං **සමාදියිත්වා** පරිවුත්ථපරිවාසස්ස මානත්තං ගණ්හතො පුන වත්තසමාදානකිච්චං නත්ථි. සමාදින්නවත්තොයෙව හෙස. තස්මාස්ස ඡාරත්තං දාතබ්බං. චිණ්ණමානත්තො අබ්භෙතබ්බො. එවං අනාපත්තිකො හුත්වා සුද්ධන්තෙ පතිට්ඨිතො තිස්සො සික්ඛා පූරෙත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සතීති.

පාරිවාසිකවත්තකථා නිට්ඨිතා

මූලායපටිකස්සනාරහා භික්ඛූ සාදියන්ති පකතත්තානන්ති ඨපෙත්වා නවකතරං මූලායපටිකස්සනාරහං අවසෙසානං අන්තමසො පාරිවාසිකාදීනම්පි ඉමෙසං හි පාරිවාසිකමූලායපටිකස්සනාරහමානත්තාරහමානත්තචාරිකඅබ්භානාරහානං පඤ්චන්නං ඨපෙත්වා

---

1. සී. I. & II. පාරිවාසිකනාති. 2. සී. I. එකකෙන.

අත්තනො **අත්තනො** නවකතරං; සෙසා සබ්බෙ පකතත්තා එව; කස්මා? මිදු යථාබුඩ්ඪං අභිවාදනාදීනං අනුඤ්ඤාතත්තා. තෙන වුත්තං: **අවසෙසානං අන්තමසො පාරිවාසිකාදීනම්පීති.** මූලායපටිකස්සනාරහාදිලක්ඛණං පන තෙසං පරතො ආවිභවිස්සති.[1] සෙසමෙත්ථ ඉතො පරෙසු ච මානත්තාරහාදිවත්තෙසු පාරිවාසිකවත්තෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. **මූලායපටිකස්සනාරහචතුත්ථො** චෙ ති ආදීසුපි යථෙව පාරිවාසිකො, එවං එතෙපි එතෙසු විනයකම්මෙසු ගණපූරකා න හොන්ති. සෙස[2]සඞ්ඝකම්මෙසු හොන්ති. මානත්තචාරිකස්ස වත්තෙසු "දෙවසිකං ආරොචෙතබ්බ"න්ති විසෙසො. රත්තිච්ඡෙදෙසු **ඌනෙ ගණෙති** එත්ථ ගණොති චත්තාරො වා අතිරෙකා වා; තස්මා සචෙපි තීහි භික්ඛූහි සද්ධිං වසති, රත්තිච්ඡෙදො හොතියෙව. මානත්තනික්ඛෙපසමාදානෙසු වුත්තසදිසොව විනිච්ඡයො. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානත්ථමෙවාති.

පාරිවාසිකක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.[3]

4-3.

සමුච්චයක්ඛන්ධකෙ:- ජාරන්තං මානත්තන්ති එත්ථ චතුබ්බිධං මානත්තං: අප්පටිච්ඡන්නමානත්තං,[4] පටිච්ඡන්නමානත්තං, පක්ඛමානත්තං, සමොධානමානත්තන්ති. තත්ථ අප්පටිච්ඡන්නමානත්තං නාම: යං අප්පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවාසං අදත්වා කෙවලං ආපත්තිආපන්නභාවෙනෙව මානත්තාරහස්ස මානත්තං දීයති. පටිච්ඡන්නමානත්තං නාම: යං පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවුත්ථපරිවාසස්ස දීයති. පක්ඛමානත්තං නාම: යං පටිච්ඡන්නාය වා අප්පටිච්ඡන්නාය වා ආපත්තියා අඩ්ඪමාසං භික්ඛුනීනං දීයති. සමොධානමානත්තං නාම: යං ඔධාය එකතො කත්වා දීයති. තෙසු ඉදං **අප්පටිච්ඡන්නාය ජාරන්තං මානත්තන්ති** වචනතො අප්පටිච්ඡන්නමානත්තන්ති වෙදිතබ්බං. තං දෙන්තෙන සචෙ එකං ආපත්තිං ආපන්නො හොති, ඉධ වුත්තනයෙන දාතබ්බං. සචෙ ද්වෙ වා තිස්සො වා තතුත්තරිං වා ආපන්නො, යථෙව එකං ආපත්තින්ති වුත්තං, එවං 'ද්වෙ ආපත්තියො, තිස්සො ආපත්තියො'ති වත්තබ්බං. තතුත්තරිං පන සචෙපි සතං වා සහස්සං වා හොති, සම්බහුලාති වත්තබ්බං. නානාවත්ථුකායොපි එකතො කත්වා දාතබ්බා. තාසං දානවිධිං පරිවාසදානෙ කථයිස්සාම. එවං ආපත්තිවසෙන කම්මවාචං කත්වා දින්නෙ මානත්තෙ **එවමෙතං ධාරයාමීති** කම්මවාචාපරියොසානෙ මාළකසීමායමෙව "**මානත්තං සමාදියාමි. වත්තං සමාදියාමී**"ති වුත්තනයෙන වත්තං සමාදාතබ්බං. සමාදියිත්වා තත්ථෙව සඞ්ඝස්ස ආරොචෙතබ්බං. ආරොචෙන්තෙන ච එවං ආරොචෙතබ්බං: "අහං භන්තෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සඤ්චෙතනිකං සුක්ක

1. සී. මු. ආකාසං ආවිභවිස්සති.
2. සී. I සෙසා.
3. සී. I & II දුතියං.
4. සී. I. & II. අපපටිච්ඡන්නං.

විසට්ඨිං අපටිච්ඡන්නං. සොහං සඞ්ඝං එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිස්සට්ඨියා අපටිච්ඡන්නාය ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං. තස්ස මෙ සඞ්ඝො එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිස්සට්ඨියා අපටිච්ඡන්නාය ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි. සොහං මානත්තං චරාමි. වෙදියාමහං භන්තෙ වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ"ති. ඉමඤ්ච පන අත්ථං ගහෙත්වා යාය කායචි වාචාය ආරොචෙතුං වට්ටතියෙව. ආරොචෙත්වා සචෙ නික්ඛිපිතුකාමො, වුත්තනයෙනෙව සඞ්ඝමජ්ඣෙ නික්ඛිපිතබ්බං.

මාලකතො භික්ඛූසු නික්ඛන්තෙසු එකස්සපි සන්තිකෙ නික්ඛිපිතුං වට්ටති. මාලකතො නික්ඛමිත්වා සතිං පටිලභන්තෙන සහ ගච්ඡන්තස්ස සන්තිකෙ නික්ඛිපිතබ්බං. සචෙ සොපි පක්කන්තො, අඤ්ඤස්ස යස්ස මාලකෙ නාරොචිතං, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං. ආරොචෙන්තෙන පන අවසානෙ "**වෙදියතීති මං ආයස්මා ධාරෙතූ**"ති වත්තබ්බං. ද්වින්නං ආරොචෙන්තෙන "**ආයස්මන්තා ධාරෙන්තූ**"ති, තිණ්ණං ආරොචෙන්තෙන "**ආයස්මන්තො ධාරෙන්තූ**"ති වත්තබ්බං. නික්ඛිත්තකාලතො පට්ඨාය පකතත්තට්ඨානෙ තිට්ඨති. සචෙ අප්පභික්ඛුකො විහාරො හොති, සභාගභික්ඛූ වසන්ති, වත්තං අනික්ඛිපිත්වා අන්තොවිහාරෙයෙව රත්තියො ගණෙතබ්බා. අථ න සක්කා සොධෙතුං, වුත්තනයෙනෙව වත්තං නික්ඛිපිත්වා පච්චූසසමයෙ චතූහි පඤ්චහි වා භික්ඛූහි සද්ධිං පරික්ඛිත්තස්ස විහාරස්ස පරික්ඛෙපතො, අපරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපාරහට්ඨානතො ද්වෙ ලෙඩ්ඩුපාතෙ අතික්කමිත්වා මහාමග්ගතො උක්කම්ම ගුම්බෙන වා වතියා වා පටිච්ඡන්නට්ඨානෙ නිසීදිතබ්බං. අන්තොඅරුණෙයෙව වුත්තනයෙන වත්තං සමාදියිත්වා ආරොචෙතබ්බං. සචෙ අඤ්ඤො කොචි භික්ඛු කෙනචිදෙව කරණීයෙන තං ඨානං ආගච්ඡති, සචෙ එස තං පස්සති, සද්දං වාස්ස සුණාති, ආරොචෙතබ්බං. අනාරොචෙන්තස්ස[1] රත්තිච්ඡෙදො චෙව වත්තභෙදො ච. අථ ද්වාදසහත්ථං උපචාරං ඔක්කමිත්වා අජානන්තස්සෙව ගච්ඡති, රත්තිච්ඡෙදොව හොති. වත්තභෙදො පන නත්ථි. ආරොචිතකාලතො පට්ඨාය ච එකං භික්ඛුං ඨපෙත්වා සෙසෙහි සති කරණීයෙ ගන්තුම්පි වට්ටති. අරුණෙ උට්ඨිතෙ තස්ස භික්ඛුස්ස සන්තිකෙ වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං. සචෙ සොපි කෙනචි කම්මෙන පුරෙ අරුණෙයෙව ගච්ඡති, අඤ්ඤං විහාරතො නික්ඛන්තං වා ආගන්තුකං වා යං පඨමං පස්සති, තස්ස සන්තිකෙ ආරොචෙත්වා වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං. අයඤ්ච[2] යස්මා ගණස්ස ආරොචෙත්වා භික්ඛූනඤ්ච අත්ථිභාවං සල්ලක්ඛෙත්වා වසි, තෙනස්ස ඌනෙ ගණෙ චරණදොසො වා විප්පවාසො වා න හොති. සචෙ න කඤ්චි පස්සති, විහාරං ගන්ත්වා අත්තනා සද්ධිං ගතභික්ඛූසු එකස්ස සන්තිකෙ නික්ඛිපිතබ්බන්ති **මහාසුම්මත්ථෙරො** ආහ. **මහාපදුමත්ථෙරො** පන "යං පඨමං පස්සති, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං; අයං නික්ඛිත්තවත්තස්ස පරිහාරො"ති ආහ.

---

1. සී. I. II න ආරොචෙන්තස්ස. 2. සී. I. & II. අයඤ්චායස්මා.

එවං ඡාරත්තං මානත්තං අඛණ්ඩං චරිත්වා, යත්ථ සියා වීසතිගණො භික්ඛුසඞ්ඝො, තත්ථ සො භික්ඛු අබ්භෙතබ්බො. අබ්භෙන්තෙහි[1] ච පඨමං අබ්භානාරහො කාතබ්බො. අයං හි නික්ඛිත්තවත්තත්තා පකතත්තට්ඨානෙ ඨිතො. පකතත්තස්ස ච අබ්භානං කාතුං න වට්ටති. තස්මා වත්තං සමාදපෙතබ්බො. වත්තෙන සමාදින්නෙන අබ්භානාරහො හොති. තෙනාපි වත්තං සමාදියිත්වා ආරොචෙත්වා අබ්භානං යාචිතබ්බං. අනික්ඛිත්තවත්තස්ස පුන වත්තසමාදානකිච්චං නත්ථි. සො හි ඡාරත්තාතික්කමෙනෙව අබ්භානාරහො හොති. තස්මා සො අබ්භෙතබ්බො. තත්‍ර ය්වායං **"එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ අබ්භෙතබ්බො"**ති පාළියංයෙව අබ්භානවිධි වුත්තො. අයඤ්ච එකාපත්තිවසෙන වුත්තො. සචෙ පන ද්වෙ තිස්සො සම්බහුලා වා එකවත්ථුකා වා ආපත්තියො හොන්ති, තාසං වසෙන කම්මවාචා කාතබ්බා. එවං අප්පටිච්ඡන්නමානත්තං දාතබ්බං. පටිච්ඡන්නමානත්තං පන යස්මා පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවුත්ථපරිවාසස්ස දාතබ්බං හොති, තස්මා තං පරිවාසකථායයෙව කථයිස්සාම. "තෙන හි භික්ඛවෙ සඞ්ඝො උදායිස්ස භික්ඛුනො එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිස්සට්ඨියා එකාහපටිච්ඡන්නාය එකාහපරිවාසං දෙතූ"ති ආදිනා හි නයෙන පාළියං අනෙකෙහි ආකාරෙහි පරිවාසො ච මානත්තඤ්ච වුත්තං. තස්ස යස්මා ආගතාගතට්ඨානෙ විනිච්ඡයො වුච්චමානො පාළි විය[2] අතිවිත්ථාරං ආපජ්ජති, න ච සක්කා හොති සුඛෙන පරිග්ගහෙතුං, තස්මා තං සමොධානෙත්වා ඉධෙව දස්සයිස්සාම. අයං හි ඉධ අධිප්පෙතො පරිවාසො නාම පටිච්ඡන්නපරිවාසො සුද්ධන්තපරිවාසො සමොධානපරිවාසොති තිවිධො හොති. තත්ථ පටිච්ඡන්නපරිවාසො තාව යථාපටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා දාතබ්බො. කස්සචි හි එකාහපටිච්ඡන්නා ආපත්ති හොති, යථා අයං උදායිත්ථෙරස්ස. කස්සචි ද්වීහාදිපටිච්ඡන්නා යථා පරතො ආගතා උදායිත්ථෙරස්සෙව. කස්සචි එකා ආපත්ති හොති යථා අයං. කස්සචි ද්වෙ තිස්සො තතුත්තරි වා, යථා පරතො ආගතා. තස්මා පටිච්ඡන්නපරිවාසං දෙන්තෙන පඨමං තාව පටිච්ඡන්නභාවො ජානිතබ්බො.

අයං හි ආපත්ති නාම දසහාකාරෙහි පටිච්ඡන්නා හොති. තත්‍රායං මාතිකා:- ආපත්ති ච හොති ආපත්තිසඤ්ඤී ච, පකතත්තො ච හොති පකතත්තසඤ්ඤී ච, අනන්තරායිකො ච හොති අනන්තරායිකසඤ්ඤී ච, පහු ච හොති පහුසඤ්ඤී ච, ඡාදෙතුකාමො ච හොති ඡාදෙති චාති. තත්ථ **ආපත්ති ච හොති ආපත්තිසඤ්ඤී චා**ති යං ආපන්නො, සා ආපත්තියෙව හොති. සොපි ච තත්ථ ආපත්තිසඤ්ඤීයෙව. ඉති ජානන්තො ඡාදෙති, ඡන්නා හොති. අථ පනායං තත්ථ අනාපත්තිසඤ්ඤී, අච්ඡන්නා හොති. අනාපත්ති පන ආපත්තිසඤ්ඤිස්සාපි අනාපත්තිසඤ්ඤිස්සාපි ඡාදෙන්තස්සාපි අච්ඡාදිතාව හොති. ලහුකං වා ගරුකාති ගරුකං වා ලහුකාති ඡාදෙති, අලජ්ජිපක්ඛෙ තිට්ඨති. ආපත්ති පන අච්ඡන්නා හොති.

2. ශ. II. අබ්භෙන්තෙහිච. 2. සී. I. & II. පාළියං විය.

ගරුකං ලහුකන්ති මඤ්ඤමානො දෙසෙති, නෙව දෙසිතා හොති. නච්ඡන්නා. ගරුකං ගරුකන්ති ඤත්වා ඡාදෙති, ඡන්නා හොති. ගරුක ලහුකභාවං න ජානාති, ආපත්තිං ඡාදෙමීති ඡාදෙති, ඡන්නාව හොති. **පකතත්තොති** තිවිධං උක්ඛෙපනීයකම්මං අකතො; සො චෙ පකතත්තසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති, ඡන්නා හොති. අථ මය්හං සඞ්ඝො කම්මං කරොතීති අපකතත්තසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති, අච්ඡන්නා හොති. අපකතත්තෙන පකතත්තසඤ්ඤිනා වා අපකතත්තසඤ්ඤිනා වා ඡාදිතාපි අච්ඡන්නාව හොති. වුත්තම්පි චෙතං:-

"ආපජ්ජති ගරුකං සාවසෙසං ඡාදෙති අනාදරියං පටිච්ච,
න භික්ඛුණී නො ච ඵුසෙය්‍ය වජ්ජං පඤ්හාමෙසා කුසලෙහි
චින්තිතා"ති.

අයං හි පඤ්හො උක්ඛිත්තකෙන කථිතො. **අනන්තරායිකොති** යස්ස දසසු අන්තරායෙසු එකොපි නත්ථි, සො චෙ අනන්තරායිකසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති, ඡන්නා හොති. සචෙ පි සො භීරුක[1]ජාතිකතාය අන්ධකාරෙ අමනුස්සචණ්ඩමිගභයෙන අන්තරායිකසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති, අච්ඡන්නාව හොති. යස්සපි පබ්බතවිහාරෙ වසන්තස්ස කන්දරං වා නදිං වා අතික්කමිත්වා ආරොචෙතබ්බං හොති, අන්තරාමග්ගෙ ච චණ්ඩවාළ අමනුස්සාදිභයං අත්ථි, මග්ගෙ අජගරා නිපජ්ජන්ති, නදී පූරා හොති, එතස්මිං පන සතියෙව අන්තරායෙ අනන්තරායිකසඤ්ඤී ඡාදෙති, අච්ඡන්නාව හොති. අන්තරායිකස්ස පන අන්තරායිකසඤ්ඤාය ඡාදයතො අච්ඡන්නාව හොති. **පහූති** යො සක්කොති භික්ඛුනො සන්තිකං ගන්තුඤ්චෙව ආරොචෙතුඤ්ච; සො චෙ පහුසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති, ඡන්නා හොති. සචස්ස මුඛෙ අප්පමත්තකො ගණ්ඩො වා හොති, හනුකවාතො වා විජ්ඣති, දන්තො වා රුජති, භික්ඛා වා මන්දා ලද්ධා හොති, තාවතකෙන පන නෙව වත්තුං න සක්කොති න ගන්තුං, අපි ච ඛො න සක්කොමීති සඤ්ඤී හොති. අයං පහු හුත්වා අප්පහුසඤ්ඤී නාම. ඉමිනා ඡාදිතාපි අච්ඡාදිතා. අප්පහුනා පන වත්තුං වා ගන්තුං වා අසමත්ථෙන පහුසඤ්ඤිනා වා අප්පහුසඤ්ඤිනා වා ඡාදිතා[2] හොතු, අච්ඡාදිතාව; **ඡාදෙතුකාමො ච හොති ඡාදෙති චාති** ඉදං උත්තානත්ථමෙව. සචෙ පන ඡාදෙස්සාමීති ධුරනික්ඛෙපං කත්වා පුරෙභත්තෙ වා පච්ඡාභත්තෙ වා පඨමයාමාදීසු වා ලජ්ජිධම්මං ඔක්කමිත්වා අන්තොඅරුණෙයෙව ආරොචෙති, අයං ඡාදෙතුකාමො න ඡාදෙති නාම. යස්ස පන අභික්ඛුකෙ ඨානෙ වසන්තස්ස ආපජ්ජිත්වා සභාගස්ස භික්ඛුනො ආගමනං ආගමෙන්තස්ස සභාගසන්තිකං වා ගච්ඡන්තස්ස අඩ්ඪමාසොපි මාසොපි අතික්කමති, අයං න ඡාදෙතුකාමො ඡාදෙති නාම. අයම්පි අච්ඡන්නාව හොති. යො පන ආපන්නමත්තොව අග්ගිං අක්කන්තපුරිසො විය සහසා අපක්කමිත්වා සභාගට්ඨානං ගන්ත්වා ආවිකරොති, අයං න ඡාදෙතුකාමොව න ඡාදෙති නාම. සචෙ පන සභාගං දිස්වාපි "අයමෙව උපජ්ඣායො වා ආචරියො

1. සී. I, භීරු.   2. සී. I ඡාදිතාපි.

වා"ති ලජ්ජාය නාරොචෙති, ඡන්නාව හොති ආපත්ති. උපජ්ඣායාදිභාවො හි ඉධ අප්පමාණං. අවෙරිසභාගමත්තමෙව පමාණං. තස්මා අවෙරිසභාගස්ස සන්තිකෙ ආරොචෙතබ්බා. යො පන විසභාගො හොති සුත්වා පකාසෙතුකාමො, එවරූපස්ස උපජ්ඣායස්සාපි සන්තිකෙ න ආරොචෙතබ්බා. තත්ථ පුරෙභත්තං වා ආපත්තිං ආපන්නො හොතු පච්ඡාභත්තං වා, දිවා වා රත්තිං වා යාව අරුණං න උග්ගච්ඡති, තාව ආරොචෙතබ්බා. උද්ධස්තෙ අරුණෙ පටිච්ඡන්නා හොති. පටිච්ඡාදනපච්චයා ච දුක්කටං ආපජ්ජති. සභාගසඞ්ඝාදිසෙසං ආපන්නස්ස සන්තිකෙ ආවිකාතුං න වට්ටති. සචෙ ආවිකරොති, ආපත්ති ආවිකතා හොති. දුක්කටා පන න මුච්චති. තස්මා සුද්ධස්ස සන්තිකෙ ආවිකාතබ්බා. ආවිකරොන්තෙන ච "තුය්හං සන්තිකෙ එකං ආපත්තිං ආවිකරොමී"ති වා "ආවික්ඛාමී"ති "ආරොචෙමී"ති වා "මම එකං ආපත්තිං ආපන්නභාවං ජානාහී"ති වා වදතු, "එකං ගරුකාපත්තිං ආවිකරොමී"ති ආදිනා වා නයෙන වදතු, සබ්බෙහිපි ආකාරෙහි අප්පටිච්ඡන්නාව හොතීති කුරුන්දියං වුත්තං. සචෙ පන ලහුකාපත්තිං ආ කරොමීති ආදිනා වා නයෙන වදති, පටිච්ඡන්නාව[1] හොති. වත්ථුං රොචෙති, ආපත්තිං ආරොචෙති, උභයං ආරොචෙති, තිවිධෙනාපි රොචිතාව හොති.

ඉති ඉමානි දස කාරණානි උපලක්ඛෙත්වා පටිච්ඡන්නපරිවාසං දෙන්තෙන පඨමමෙව පටිච්ඡන්නභාවො ජානිතබ්බො. තතො පටිච්ඡන්නදිවසෙ ච ආපත්තියො ච සල්ලක්ඛෙත්වා, සචෙ එකාහපටිච්ඡන්නා හොති, "අහං භන්තෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සඤ්චෙතනිකං සුක්කවිස්සට්ඨිං එකාහපටිච්ඡන්න"න්ති එවං යාචාපෙත්වා ඉධ වුත්තනයෙනෙව කම්මවාචං වත්වා පරිවාසො දාතබ්බො. අථ ද්වීහතීහාදිපටිච්ඡන්නා හොති, ද්වීහපටිච්ඡන්නං තීහපටිච්ඡන්නං චතූහපටිච්ඡන්නං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නං ඡාහපටිච්ඡන්නං සත්තාහපටිච්ඡන්නං අට්ඨාහපටිච්ඡන්නං නවාහපටිච්ඡන්නං දසාහපටිච්ඡන්නං එකාදසාහපටිච්ඡන්නං ද්වාදසාහපටිච්ඡන්නං තෙරසාහපටිච්ඡන්නං චුද්දසාහපටිච්ඡන්නන්ති එවං යාව චුද්දස දිවසානි දිවසවසෙන යොජනා කාතබ්බා. පඤ්චදසදිවසානි පටිච්ඡන්නාය පක්ඛපටිච්ඡන්නන්ති වත්වා යොජනා කාතබ්බා. තතො යාව එකූනතිංසතිමො දිවසො, තාව අතිරෙකපක්ඛපටිච්ඡන්නන්ති, තතො මාසපටිච්ඡන්නං අතිරෙකමාසපටිච්ඡන්නං ද්වෙමාසපටිච්ඡන්නං අතිරෙක ද්වෙමාසපටිච්ඡන්නං තෙමාස- අතිරෙකතෙමාස- චතුමාස- අතිරෙකචතුමාස- පඤ්චමාස-අතිරෙක පඤ්චමාස- ඡම්මාස- අතිරෙකඡම්මාස-සත්තමාස- අතිරෙකසත්තමාස-අට්ඨමාස-අතිරෙක අට්ඨමාස- නවමාස- අතිරෙක නවමාස-දසමාස-අතිරෙක දසමාස-එකාදසමාස-අතිරෙකඑකාදසමාස පටිච්ඡන්නන්ති එවං යොජනා කාතබ්බා. සංවච්ඡරෙ පරිපුණ්ණෙ එකසංවච්ඡරපටිච්ඡන්නන්ති; තතො පරං අතිරෙකසංවච්ඡර ද්වෙසංවච්ඡර අතිරෙකද්වෙසංවච්ඡර තිසංවච්ඡර අතිරෙකතිසංවච්ඡර චතුසංවච්ඡර අතිරෙකචතුසංවච්ඡර පඤ්චසංවච්ඡර අතිරෙකපඤ්ච සංවච්ඡර

1. සී. I & II. අපටිච්ඡන්නා.

පටිච්ඡන්නානි එවං යාව සට්ඨිසංවච්ඡර අතිරෙකසට්ඨිසංවච්ඡර පටිච්ඡන්නානීති වා, තතො වා භීයොපි වත්වා යොජනා කාතබ්බා. සචෙ පනස්ස ද්වෙ තිස්සො තතුත්තරිං වා ආපත්තියො හොන්ති, යථා ඉධ එකං ආපත්තින්ති වුත්තං, එවං ද්වෙ ආපත්තියො තිස්සො ආපත්තියොති වත්තබ්බං. තතො පරං පන සතං වා හොතු සහස්සං වා, සම්බහුලාති වත්තුං වට්ටති. නානාවත්ථුකාසුපි "අහං භන්තෙ සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං: එකං සුක්කවිස්සට්ඨිං, එකං කායසංසග්ගං, එකං දුට්ඨුල්ලවාචං, එකං අත්තකාමං, එකං සංචරිත්තං, එකාහපටිච්ඡන්නායො"ති එවං ගණනවසෙන වා "අහං භන්තෙ සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං නානාවත්ථුකායො එකාහපටිච්ඡන්නායො"ති එවං වත්ථුකිත්තනවසෙන වා, "අහං භන්තෙ සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහපටිච්ඡන්නායො"ති එවං නාමමත්තවසෙන වා යොජනා කාතබ්බා.

තත්ථ නාමං දුවිධං: සජාතිසාධාරණඤ්ච, සබ්බසාධාරණඤ්ච. තත්ථ සඞ්ඝාදිසෙසොති සජාතිසාධාරණං; ආපත්තීති සබ්බසාධාරණං; තස්මා "සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහපටිච්ඡන්නායො"ති එවං සබ්බසාධාරණනාමවසෙනාපි වත්තුං වට්ටති. ඉදං හි සබ්බම්පි පරිවාසාදිකං විනයකම්මං වත්ථුවසෙන ගොත්තවසෙන නාමවසෙන ආපත්තිවසෙන ච කාතුං වට්ටතියෙව. තත්ථ **සුක්කවිස්සට්ඨීති** වත්ථු චෙව ගොත්තඤ්ච; **සඞ්ඝාදිසෙසොති** නාමඤ්චෙව ආපත්ති ච; **කායසංසග්ගොති** වත්ථු චෙව ගොත්තඤ්ච; **සඞ්ඝාදිසෙසොති** නාමඤ්චෙව ආපත්ති ච; තත්ථ "සුක්කවිස්සට්ඨිං කායසංසග්ග"න්ති ආදිනා වචනෙනාපි "නානාවත්ථුකායො"ති වචනෙනාපි වත්ථු චෙව ගොත්තඤ්ච ගහිතං හොති. "සඞ්ඝාදිසෙසො"ති වචනෙනාපි "ආපත්තියො"ති වචනෙනාපි නාමඤ්චෙව ආපත්ති ච ගහිතා හොති. ඉධ පන "එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සඤ්චෙතනිකං සුක්කවිස්සට්ඨි"න්ති නාමම්පි වත්ථුගොත්තානිපි ගහිතානෙව. යථා ච ඉධ "අයං උදායි භික්ඛූ"ති වුත්තං, එවං යො යො ආපන්නො හොති, තස්ස තස්ස නාමං ගහෙත්වා "අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛූ"ති කම්මවාචා කාතබ්බා. කම්මවාචාපරියොසානෙ ච තෙන භික්ඛුනා මාළකසීමායමෙව "පරිවාසං සමාදියාමි. වත්තං සමාදියාමී"ති වුත්තනයෙනෙව වත්තං සමාදාතබ්බං. සමාදියිත්වා තත්ථෙව සඞ්ඝස්ස ආරොචෙතබ්බං. ආරොචෙන්තෙන ච එවං ආරොචෙතබ්බං: "අහං භන්තෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සඤ්චෙතනිකං සුක්කවිස්සට්ඨිං එකාහපටිච්ඡන්නං. සොහං සඞ්ඝං එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිස්සට්ඨියා එකාහපටිච්ඡන්නාය එකාහපරිවාසං යාචිං. තස්ස මෙ සඞ්ඝො එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිස්සට්ඨියා එකාහපටිච්ඡන්නාය එකාහපරිවාසං අදාසි. සොහං පරිවසාමි. වෙදියාමහං භන්තෙ. වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ"ති. ඉමඤ්ච පනත්ථං ගහෙත්වා යාය කායචි වාචාය ආරොචෙතුං වට්ටතියෙව. ආරොචෙත්වා සචෙ නික්ඛිපිතුකාමො, වුත්තනයෙනෙව සඞ්ඝමජ්ඣෙ නික්ඛිපිතබ්බං.

මාලකතො භික්ඛූසු නික්ඛමන්තෙසු එකස්සපි සන්තිකෙ නික්ඛිපිතුං වට්ටති. මාලකතො නික්ඛමිත්වා සතිං පටිලභන්තෙන සහ ගච්ඡන්තස්ස සන්තිකෙ නික්ඛිපිතබ්බං. සචෙ සොපි පක්කන්තො, අඤ්ඤස්ස යස්ස මාලකෙ නාරොචිතං, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං. ආරොචෙන්තෙන ච අවසානෙ "වෙදියතීති මං ආයස්මා ධාරෙතූ"ති වත්තබ්බං. ද්වින්නං ආරොචෙන්තෙන "ආයස්මන්තා ධාරෙන්තූ"ති, තිණ්ණං ආරොචෙන්තෙන "ආයස්මන්තො ධාරෙන්තූ"ති වත්තබ්බං. නික්ඛිත්තකාලතො පට්ඨාය පකතත්තට්ඨානෙ තිට්ඨති. සචෙ අප්පභික්ඛුකො විහාරො හොති, සභාගා භික්ඛූ වසන්ති, වත්තං අනික්ඛිපිත්වා විහාරෙයෙව රත්තිපරිග්ගහො කාතබ්බො. අථ න සක්කා සොධෙතුං, වුත්තනයෙනෙව වත්තං නික්ඛිපිත්වා පච්චූසසමයෙ එකෙන භික්ඛුනා සද්ධිං මානත්තවණ්ණනායං වුත්තනයෙන උපචාරසීමං අතික්කමිත්වා මග්ගා උක්කම්ම පටිච්ඡන්නට්ඨානෙ නිසීදිත්වා අන්තොඅරුණෙයෙව වුත්තනයෙනෙව වත්තං සමාදියිත්වා තස්ස භික්ඛුනො පරිවාසො ආරොචෙතබ්බො. ආරොචෙන්තෙන සචෙ නවකතරො හොති, 'ආවුසො'ති වත්තබ්බං. සචෙ වුඩ්ඪතරො, 'භන්තෙ'ති වත්තබ්බං. සචෙ අඤ්ඤො කොචි භික්ඛු කෙනචිදෙව කරණීයෙන තං ඨානං ආගච්ඡති, සචෙ එස තං පස්සති, සද්දං වාස්ස සුණාති, ආරොචෙතබ්බං. අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදො[1] වත්තභෙදො ච. අථ ද්වාදසහත්ථං උපචාරං ඔක්කමිත්වා අජානන්තස්සෙව ගච්ඡති, රත්තිච්ඡෙදොයෙව හොති[2]. වත්තභෙදො පන නත්ථි. උග්ගතෙ අරුණෙ වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං. සචෙ සො භික්ඛු කෙනචිදෙව කරණීයෙන පක්කන්තො හොති, යං අඤ්ඤං සබ්බපඨමං පස්සති, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං. *සචෙ පන කඤ්චි[3] න පස්සති,* විහාරං ගන්ත්වා අත්තනා සද්ධිං ගතභික්ඛුස්ස සන්තිකෙ නික්ඛිපිතබ්බන්ති **මහාසුමත්ථෙරො** ආහ. **මහාපදුමත්ථෙරො** පන "යං පඨමං පස්සති, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං. අයං නික්ඛිත්තවත්තස්ස පරිහාරො"ති ආහ. එවං යත්තකානි දිවසානි ආපත්ති පටිච්ඡන්නා හොති, තත්තකානි තතො අධිකතරානි වා කුක්කුච්චවිනොදනත්ථාය පරිවසිත්වා සඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා වත්තං සමාදියිත්වා මානත්තං යාචිතබ්බං. අයං හි වත්තෙන සමාදින්නෙන එව මානත්තාරහො හොති, නික්ඛිත්තවත්තෙන පරිවුත්ථත්තා. අනික්ඛිත්තවත්තස්ස පන පුන සමාදානකිච්චං නත්ථි. සො හි පටිච්ඡන්නදිවසාතික්කමෙනෙව මානත්තාරහො හොති. තස්මා තස්ස මානත්තං දාතබ්බමෙව. ඉදං පටිච්ඡන්නමානත්තං නාම. තං දෙන්තෙන සචෙ එකාපත්ති හොති, පාළියං වුත්තනයෙනෙව දාතබ්බං. අථ ද්වෙ වා තිස්සො වා, "සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං ද්වින්නං ආපත්තීනං–තිස්සන්නං ආපත්තීනං එකාහපටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං

1. සී. මු. රත්තිච්ඡෙදොව. 2. සී. I. & II. හොතියෙව. 3. සී මු. කිඤ්චි.
* පුප්ඵලක්ඛණන්තරිතො පාඨො සී. I. & II. පොත්ථකෙසු නත්ථි.

යාචාමී"ති පරිවාසෙ වුත්තනයෙනෙව ආපත්තියො ච දිවසෙ ච සල්ලක්ඛෙත්වා යොජනා කාතබ්බා. අප්පටිච්ඡන්නාපත්ති පටිච්ඡන්නාපත්තියා සමොධානෙත්වාපි දාතුං වට්ටති.

කථං? පටිච්ඡන්නාය එකාහපරිවාසං වසිත්වා "අහම්භන්තෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සඤ්චෙතනිකං සුක්කවිස්සට්ඨිං එකාහපටිච්ඡන්නං. සො'හං සඞ්ඝං එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිස්සට්ඨියා එකාහපටිච්ඡන්නාය එකාහපරිවාසං යාචිං. තස්ස මෙ සඞ්ඝො එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිස්සට්ඨියා එකාහපටිච්ඡන්නාය එකාහපරිවාසං අදාසි. සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො. අහම්භන්තෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සඤ්චෙතනිකං සුක්කවිස්සට්ඨිං අප්පටිච්ඡන්නං. සොහං භන්තෙ සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සඤ්චෙතනිකානං සුක්කවිස්සට්ඨීනං පටිච්ඡන්නාය ච අප්පටිච්ඡන්නාය ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචාමී"ති. අථස්ස තදනුරූපං කම්මවාචං කත්වා මානත්තං දාතබ්බං. සචෙ පටිච්ඡන්නා ද්වෙ අපටිච්ඡන්නා එකා "පටිච්ඡන්නානඤ්ච අපටිච්ඡන්නාය චා"ති වත්තබ්බං. අථ පටිච්ඡන්නා එකා අපටිච්ඡන්නා ද්වෙ, "පටිච්ඡන්නාය ච අපටිච්ඡන්නානඤ්චා"ති වත්තබ්බං. සචෙ පටිච්ඡන්නාපි ද්වෙ අපටිච්ඡන්නාපි ද්වෙ, "පටිච්ඡන්නානඤ්ච අපටිච්ඡන්නානඤ්චා"ති වත්තබ්බං. සබ්බත්ථ අනුරූපං කම්මවාචං කත්වා මානත්තං දාතබ්බං. චිණ්ණමානත්තස්ස ච තදනුරූපමෙව කම්මවාචං කත්වා අබ්භානං කාතබ්බං. ඉධ පන එකාපත්තිවසෙන වුත්තං. ඉති යං පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවාසාවසානෙ මානත්තං දීයති, ඉදං පටිච්ඡන්නමානත්තං නාම. එවමෙත්ථ එකෙනෙව යොජනාමුඛෙන පටිච්ඡන්නපරිවාසො ච පටිච්ඡන්නමානත්තඤ්ච වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං. පක්ඛමානත්තං සමොධානමානත්තඤ්ච අවසෙසපරිවාසකථාවසානෙ කථයිස්සාම.

සුද්ධන්තපරිවාසො සමොධානපරිවාසොති හි ද්වෙ පරිවාසා අවසෙසා. තත්ථ සුද්ධන්තපරිවාසො නාම පරතො අධම්මිකමානත්තාවසානෙ "තෙන ඛො පන සමයෙන අඤ්ඤතරො භික්ඛු සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපන්නො හොති. ආපත්තිපරියන්තං න ජානාති. රත්තිපරියන්තං න ජානාති"ති ඉමස්මිං වත්ථුස්මිං අනුඤ්ඤාත පරිවාසො. සො දුවිධො:-චූල්ලසුද්ධන්තො මහාසුද්ධන්තොති. දුවිධොපි චෙස රත්තිපරිච්ඡෙදං සකලං වා එකච්චං වා අජානන්තස්ස ච අසරන්තස්ස ච තත්ථ වෙමතිකස්ස ච දාතබ්බො. ආපත්තිපරියන්තං පන 'එත්තිකා අහං ආපත්තියො ආපන්නො'ති ජානාතු වා මා වා, අකාරණමෙතං.

තත්ථ යො උපසම්පදතො පට්ඨාය අනුලොමක්කමෙන වා ආරොචිතදිවසතො පට්ඨාය පටිලොමක්කමෙන වා "අසුකඤ්ච අසුකඤ්ච දිවසං වා පක්ඛං වා මාසං වා සංවච්ඡරං වා තව සුද්ධභාවං ජානාසී"ති පුච්ඡියමානො "ආම භන්තෙ ජානාමි. එත්තකං නාම කාලං අහං සුද්ධො"ති වදති, තස්ස දින්නො සුද්ධන්තපරිවාසො "චූල්ල[1]සුද්ධ

1. සී. I. & II චූළ.

න්තො"ති වුච්චති. තං ගහෙත්වා පරිවසන්තෙන යත්තකං කාලං අත්තනො සුද්ධිං ජානාති, තත්තකං අපනෙත්වා අවසෙසං මාසං වා ද්වෙමාසං වා පරිවසිතබ්බං. සචෙ මාසමත්තං අසුද්ධොම්හීති සල්ලක්ඛෙත්වා අග්ගහෙසි, පරිවසන්තො ච පුන අඤ්ඤං මාසං සරති, තම්පි මාසං පරිවසිතබ්බමෙව. පුන පරිවාසදානකිච්චං නත්ථි. අථ ද්වෙමාසං අසුද්ධොම්හීති සල්ලක්ඛෙත්වා අග්ගහෙසි, පරිවසන්තො ච මාසමත්තමෙවාහං අසුද්ධොම්හීති සන්නිට්ඨානං කරොති, මාසමෙව පරිවසිතබ්බං. පුන පරිවාසදානකිච්චං නත්ථි.

අයං හි සුද්ධන්තපරිවාසො නාම උද්ධම්පි ආරොහති, හෙට්ඨාපි ඔරොහති. ඉදමස්ස ලක්ඛණං. අඤ්ඤස්මිං පන ආපත්තිවුට්ඨානෙ ඉදං ලක්ඛණං: යො අපටිච්ඡන්නං[1] ආපත්තිං පටිච්ඡන්නාති විනයකම්මං කරොති, තස්සාපත්ති[2] වුට්ඨාති. යො පටිච්ඡන්නං අපටිච්ඡන්නාති[3] විනයකම්මං කරොති, තස්ස න වුට්ඨාති. අචිරපටිච්ඡන්නං චිරපටිච්ඡන්නාති කරොන්තස්ස වුට්ඨාති. චිරපටිච්ඡන්නං අචිරපටිච්ඡන්නාති කරොන්තස්ස න වුට්ඨාති. එකං ආපජ්ජිත්වා සම්බහුලාති කරොන්තස්සාපි වුට්ඨාති, එකං විනා සම්බහුලානං අභාවතො. සම්බහුලා පන ආපජ්ජිත්වා එකං ආපජ්ජින්ති කරොන්තස්ස න වුට්ඨාති. යො පන යථාවුත්තෙන අනුලොමපටිලොමනයෙන පුච්ඡියමානොපි රත්තිපරියන්තං න ජානාති, න සරති, වෙමතිකො වා හොති, තස්ස දින්නො සුද්ධන්තපරිවාසො මහාසුද්ධන්තොති වුච්චති. තං ගහෙත්වා ගහිතදිවසතො යාව[4] උපසම්පදදිවසො, තාව රත්තියො ගණෙත්වා පරිවසිතබ්බං. අයං උද්ධං නාරොහති. හෙට්ඨා පන ඔරොහති. තස්මා සචෙ පරිවසන්තො රත්තිපරිච්ඡෙදෙ සන්නිට්ඨානං කරොති, මාසො වා සංවච්ඡරො වා මය්හං ආපන්නස්සාති මාසං වා සංවච්ඡරං වා පරිවසිතබ්බං. පරිවාසයාචනදානලක්ඛණං පනෙත්ථ පරතො පාළියං ආගතනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. කම්මවාචාපරියොසානෙ ච වත්තසමාදානමානත්තඅබ්භානානි වුත්තනයානෙව. අයං සුද්ධන්තපරිවාසො නාම.

සමොධානපරිවාසො නාම තිවිධො හොති:- ඔධානසමොධානො අග්ඝසමොධානො මිස්සකසමොධානොති. තත්ථ ඔධානසමොධානො නාම: අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා පටිච්ඡාදෙන්තස්ස පරිවුත්ථදිවසෙ ඔධුනිත්වා මක්ඛෙත්වා පුරිමාය ආපත්තියා මූලදිවසපරිච්ඡෙදෙ පච්ඡා ආපන්නං ආපත්තිං සමොදහිත්වා දාතබ්බපරිවාසො වුච්චති. සො පරතො "තෙන හි භික්ඛවෙ සඞ්ඝො උදායිං භික්ඛුං අන්තරා එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිස්සට්ඨියා පඤ්චාහපටිච්ඡන්නාය මූලාය පටිකස්සිත්වා පුරිමාය ආපත්තියා සමොධානපරිවාසං දෙතූ"ති ඉතො පට්ඨාය විත්ථාරතො පාළියං යෙව ආගතො. අයං පනෙත්ථ විනිච්ඡයො:-

---

1. සී. මු. පටිච්ඡන්නන්ති.
2. සී. මු. තස්සාපි ආපත්ති.
3. සී. මු. අපටිච්ඡන්නන්ති.
4 සී. II. පට්ඨාය යාව.

යො පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවාසං ගහෙත්වා පරිවසන්තො වා මානත්තාරහො වා මානත්තං චරන්තො වා අබ්භානාරහො වා අඤ්ඤං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා පුරිමාය ආපත්තියා සමා වා ඌනතරා වා රත්තියො පටිච්ඡාදෙති, තස්ස මූලාය පටිකස්සනෙන තෙ පරිවුත්ථදිවසෙ ච මානත්තං චිණ්ණදිවසෙ ච සබ්බෙ ඔධුනිත්වා අදිවසෙ කත්වා පච්ඡා ආපන්නාපත්තිං මූලාපත්තියං සමොධාය පරිවාසො දාතබ්බො. තෙන සචෙ මූලාපත්ති පක්ඛපටිච්ඡන්නා, අන්තරාපත්ති ඌනකපක්ඛපටිච්ඡන්නා, පුන පක්ඛමෙව පරිවාසො පරිවසිතබ්බො. අථාපි අන්තරාපත්ති පක්ඛපටිච්ඡන්නාව, පක්ඛමෙව පරිවසිතබ්බං. එතෙනූපායෙන යාව සට්ඨිවස්සපටිච්ඡන්නා මූලාපත්ති, තාව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. සට්ඨි වස්සානි පරිවසිත්වා මානත්තාරහො හුත්වාපි හි එකදිවසං අන්තරාපත්තිං පටිච්ඡාදෙත්වා පුන සට්ඨිවස්සානි පරිවාසාරහො හොති. සචෙ පන අන්තරාපත්ති මූලාපත්තිතො අතිරෙකපටිච්ඡන්නා හොති, තත්ථ කිං කාතබ්බන්ති වුත්තෙ **මහාසුම්මත්ථෙරො** ආහ:– "අතෙකිච්ඡො අයං පුග්ගලො. අතෙකිච්ඡො නාම ආවීකාරාපෙත්වා විස්සජ්ජෙතබ්බො"ති. **මහාපදුමත්ථෙරො** පනාහ: "කස්මා අතෙකිච්ඡො නාම? නනු අයං සමුච්චයක්ඛන්ධකො නාම බුද්ධානං ඨිතකාලසදිසො? ආපත්ති නාම පටිච්ඡන්නා වා හොතු, අපටිච්ඡන්නා වා හොතු, සමකඌනකතරඅතිරෙකපටිච්ඡන්නා වා. විනයධරස්ස කම්මවාචං යොජෙතුං සමත්ථභාවොයෙවෙත්ථ පමාණං. තස්මා යා අතිරෙකපටිච්ඡන්නා හොති, තං මූලාපත්තිං කත්වා තත්ථ ඉතරං සමොධාය පරිවාසො දාතබ්බො"ති. අයං ඔධානසමොධානො නාම.

අග්ඝසමොධානො නාම: සම්බහුලාසු ආපත්තීසු යා එකා වා ද්වෙ වා තිස්සො වා සම්බහුලා වා ආපත්තියො සබ්බචිරපටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධාය තාසං රත්තිපරිච්ඡෙදවසෙන අවසෙසානං ඌනතරපටිච්ඡන්නානං ආපත්තීනං පරිවාසො දීයති. අයං වුච්චති අග්ඝසමොධානො. සො පරතො "තෙන ඛො පන සමයෙන අඤ්ඤතරො භික්ඛු සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපන්නො හොති. එකා ආපත්ති එකාහපටිච්ඡන්නා. එකා ආපත්ති ද්වීහපටිච්ඡන්නා"ති ආදිනා නයෙන පාළියං ආගතොයෙව. යස්ස පන සතං ආපත්තියො දසාහපටිච්ඡන්නා, අපරම්පි සතං ආපත්තියො දසාහපටිච්ඡන්නාති එවං දසක්ඛත්තුං කත්වා ආපත්තිසහස්සං දිවසසතපටිච්ඡන්නං හොති. තෙන කිං කාතබ්බන්ති?. සබ්බං සමොදහිත්වා දස දිවසෙ පරිවසිතබ්බං. එවං එකෙනෙව දසාහෙන දිවසසතම්පි පරිවසිතමෙව හොති. වුත්තම්පි චෙතං:–

"දසසතං රත්තිසතං ආපත්තියො ඡාදයිත්වාන,
දස රත්තියො වසිත්වාන මුච්චෙය්‍ය පාරිවාසිකො,
පඤ්හාමෙසා කුසලෙහි චින්තිතා"ති.

අයං අග්ඝසමොධානො නාම.

* පුප්ඵලක්ඛණන්තරිතො පාඨො ඊ, I. & II. පොත්ථකෙසු නත්ථි.

මිස්සකසමොධානො නාම: යො නානාවත්ථුකා ආපත්තියො එකතො කත්වා දීයති. තත්‍රායං නයො:- "අහම්භන්තෙ සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං: එකං සුක්කවිස්සට්ඨිං, එකං කායසංසග්ගං, එකං දුට්ඨුල්ලවාචං, එකං අත්තකාමං, එකං සඤ්චරිත්තං, එකං කුටිකාරං, එකං විහාරකාරං, එකං දුට්ඨදොසං, එකං අඤ්ඤභාගියං, එකං සඞ්ඝභෙදං, එකං භෙදානුවත්තකං, එකං දුබ්බචං, එකං කුලදූසකං. සොහම්භන්තෙ සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සමොධානපරිවාසං යාචාමී"ති තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා තදනුරූපාය කම්මවාචාය පරිවාසො දාතබ්බො. එත්ථ ච "සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං නානාවත්ථුකායො"තිපි, '!සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං" ඉතිපි එවං පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව වත්ථුවසෙනපි ගොත්තවසෙනපි නාමවසෙනපි ආපත්තිවසෙනපි යොජෙත්වා කම්මවාචං කාතුං වට්ටතියෙවාති. අයං මිස්සකසමොධානො. සබ්බපරිවාසකම්මවාචාවසානෙ පන නික්ඛිත්තානික්ඛිත්තාදිකථා පුරිමනයෙනෙව වෙදිතබ්බාති.

පරිවාසකථා නිට්ඨිතා.

ඉදානි යං වුත්තං "පක්ඛමානත්තඤ්ච සමොධානමානත්තඤ්ච අවසෙසපරිවාසකථාවසානෙ කථයිස්සාමා"ති, තස්සොකාසො සම්පත්තො. තස්මා වුච්චති. **පක්ඛමානත්තන්ති** භික්ඛුනියා දාතබ්බමානත්තං. තම්පන පටිච්ඡන්නායපි අප්පටිච්ඡන්නායපි ආපත්තියා අඩ්ඪමාසමෙව දාතබ්බං. වුත්තං හෙතං: "ගරුධම්මං අජ්ඣාපන්නාය භික්ඛුනියා උභතොසඞ්ඝෙ පක්ඛමානත්තං චරිතබ්බ"න්ති. තම්පන භික්ඛුනීහි අත්තනො සීමං සොධෙත්වා විහාරසීමාය වා විහාරසීමං සොධෙතුං අසක්කොන්තීහි ඛණ්ඩසීමාය වා සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන චතුවග්ගං ගණං සන්නිපාතෙත්වා දාතබ්බං. සචෙ එකා ආපත්ති හොති, එකිස්සා වසෙන, සචෙ ද්වෙ වා තිස්සො වා සම්බහුලා වා එකවත්ථුකා වා නානාවත්ථුකා වා, තාසං තාසං වසෙන වත්ථුගොත්තනාමආපත්තීසු යං යං ඉච්ඡන්ති,[1] තං තං ආදාය යොජනා කාතබ්බා. තත්‍රිදං එකාපත්තිවසෙන මුඛමත්තදස්සනං: තාය ආපන්නාය භික්ඛුනියා භික්ඛුනීසඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා වුඩ්ඪානං භික්ඛුනීනං පාදෙ වන්දිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිම්පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො: "අහං අය්‍යෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං ගාමන්තරං. සාහං අය්‍යෙ එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං යාචාමී"ති. එවං තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා ව්‍යත්තාය භික්ඛුනියා පටිබලාය සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො: "සුණාතු මෙ අය්‍යෙ සඞ්ඝො– අයං ඉත්ථන්නාමා භික්ඛුනී එකං ආපත්තිං ආපජ්ජි ගාමන්තරං. සා සඞ්ඝං එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං යාචති. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමාය භික්ඛුනියා එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං දදෙය්‍ය. එසා ඤත්ති. සුණාතු මෙ අය්‍යෙ සඞ්ඝො අයං

---

1. සී. මු. ඉච්ඡති

-පෙ-දුතියම්පි-තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි. සුණාතු මෙ අය්‍යෙ සඞ්ඝො -පෙ-දෙති. දින්නං සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමාය භික්ඛුණියා එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං. ඛමති සඞ්ඝස්ස. තස්මා තුණ්හී එවමෙතං ධාරයාමී"ති. කම්මවාචාපරියොසානෙ වත්තං සමාදියිත්වා භික්ඛුමානත්තකථාය වුත්තනයෙනෙව සඞ්ඝස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිත්තවත්තං වසිතුකාමාය තත්ථෙව සඞ්ඝමජ්ඣෙ වා පක්කන්තාසු භික්ඛුණීසු එකභික්ඛුණියා වා දුතියිකාය වා සන්තිකෙ වුත්තනයෙනෙව නික්ඛිපිතබ්බං. අඤ්ඤිස්සා පන ආගන්තුකාය සන්තිකෙ 'ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං. නික්ඛිත්තකාලතො පට්ඨාය පකතත්තට්ඨානෙ තිට්ඨති පුන සමාදියිත්වා අරුණං උට්ඨපෙන්තියා පන භික්ඛුණීනං සන්තිකෙයෙව වසිතුං න ලබ්භති. "උභතොසඞ්ඝෙ පක්ඛමානත්තං චරිතබ්බ"න්ති හි වුත්තං. තස්මා අස්සා ආචරියුපජ්ඣායාහි විහාරං ගන්ත්වා සඞ්ගාහකපක්ඛෙ ඨිතො එකො මහාථෙරො වා ධම්මකථිකො වා භික්ඛු වත්තබ්බො: "එකිස්සා භික්ඛුණියා විනයකම්මං කාතබ්බමත්ථි. තත්‍ර නො අය්‍යා, චත්තාරො භික්ඛූ පෙසෙථා"ති. සඞ්ගහං අකාතුං න ලබ්භති. පෙසෙය්‍යාමාති වත්තබ්බං. චතූහි පකතත්තභික්ඛුණීහි මානත්තචාරිණිං භික්ඛුණිං ගහෙත්වා අන්තොඅරුණෙයෙව නික්ඛමිත්වා ගාමූපචාරතො ද්වෙ ලෙඩ්ඩුපාතෙ අතික්කමිත්වා මග්ගා උක්කම්ම ගුම්බවතිආදීහි පටිච්ඡන්නට්ඨානෙ නිසීදිතබ්බං. විහාරූපචාරතොපි ද්වෙ ලෙඩ්ඩුපාතා අතික්කමිතබ්බා. චතූහි පකතත්තභික්ඛූහිපි තත්ථ ගන්තබ්බං. ගන්ත්වා පන භික්ඛුණීහි සද්ධිං න එකට්ඨානෙ නිසීදිතබ්බං. පටික්කමිත්වා අවිදූරට්ඨානෙ නිසීදිතබ්බං. **කුරුන්දිමහාපච්චරීසු** පන භික්ඛුණීහිපි ව්‍යත්තං එකං වා ද්වෙ වා උපාසිකායො භික්ඛූහිපි එකං වා ද්වෙ වා උපාසකෙ ආරක්ඛත්ථාය[1] ගහෙත්වා ගන්තබ්බන්ති වුත්තං. **කුරුන්දියං** යෙව ච භික්ඛුණූපස්සයස්ස ච විහාරස්ස ච උපචාරං මුඤ්චිතුං වට්ටතීති වුත්තං. ගාමස්සාති න වුත්තං. එවං නිසින්නෙසු පන භික්ඛූසු ච භික්ඛුණීසු ච තාය භික්ඛුණියා "මානත්තං සමාදියාමී"ති වත්තං සමාදියිත්වා භික්ඛුණීසඞ්ඝස්ස තාව එවං ආරොචෙතබ්බං: "අහං අය්‍යෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං ගාමන්තරං. සාහං සඞ්ඝං එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං යාචිං. තස්සා මෙ සඞ්ඝො එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං අදාසි. සාහං පක්ඛමානත්තං චරාමි. වෙදියාමහං අය්‍යෙ. වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ"ති. තතො භික්ඛුසඞ්ඝස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා එවං ආරොචෙතබ්බං: "අහං අය්‍යා එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං-පෙ-වෙදියාමහං අය්‍යා, වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ"ති. ඉධාපි යාය කායචි භාසාය[2] ආරොචෙතුං වට්ටති. ආරොචෙත්වා ච භික්ඛුණීසඞ්ඝස්සෙව සන්තිකෙ නිසීදිතබ්බං. ආරොචිතකාලතො පට්ඨාය භික්ඛූනං ගන්තුං වට්ටති. සචෙ සාසඞ්කං හොති, භික්ඛුණියො තත්ථෙව ඨානං පච්චාසිංසන්ති, ඨාතබ්බං. සචෙ අඤ්ඤො භික්ඛු වා භික්ඛුණී වා තං ඨානං එති, පස්සන්තියා

සී. මූ. අත්තරක්ඛණත්ථාය. 2. සී. II. චංචාය.

ආරොචෙතබ්බං. නො චෙ ආරොචෙති, රත්තිච්ඡෙදො චෙව වත්තභෙදදුක්කටඤ්ච. සචෙ අජානන්තියා එව උපචාරං ඔක්කමිත්වා ගච්ඡති, රත්තිච්ඡෙදොව හොති. න වත්තභෙදදුක්කටං. සචෙ භික්ඛුනියා උපජ්ඣායාදීනං වත්තකරණත්ථං පගෙව ගන්තුකාමා හොන්ති, රත්තිවිප්පවාසගණඔහියනගාමන්තරාපත්තිරක්ඛණත්ථං එකං භික්ඛුනිං ඨපෙත්වා ගන්තබ්බං. තාය අරුණෙ උට්ඨිතෙ තස්සා සන්තිකෙ වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං. එතෙනුපායෙන අඛණ්ඩා පඤ්චදස රත්තියො මානත්තං චරිතබ්බං. අනික්ඛිත්තවත්තාය පන පාරිවාසිකක්ඛන්ධකෙ වුත්තනයෙනෙව සම්මා වත්තිතබ්බං. අයම්පන විසෙසො: **ආගන්තුකස්ස ආරොචෙතබ්බන්ති** එත්ථ යත්තකා පුරෙභත්තං වා පච්ඡාභත්තං වා තං ගාමං භික්ඛූ වා භික්ඛුනියො වා ආගච්ඡන්ති, සබ්බෙසං ආරොචෙතබ්බං; අනාරොචෙන්තියා රත්තිච්ඡෙදො ච වත්තහෙද[1]දුක්කටඤ්ච. සචෙපි රත්තිං කොචි භික්ඛු තං ගාමූපචාරං ඔක්කමිත්වා ගච්ඡති, රත්තිච්ඡෙදො හොතියෙව. අජානනපච්චයා පන වත්තභෙදතො මුච්චති. **කුරුන්දිආදීසු** පන අනික්ඛිත්තවත්තභික්ඛූනං වුත්තනයෙනෙව කාතබ්බන්ති වුත්තං. තං පරිවාසවත්තාදීනං උපචාරසීමාය පරිච්ඡින්නත්තා යුත්තතරං දිස්සති. **උපොසථෙ ආරොචෙතබ්බං. පවාරණාය ආරොචෙතබ්බං. චතුන්නං භික්ඛූනඤ්ච භික්ඛුනීනඤ්ච දෙවසිකං ආරොචෙතබ්බං.** සචෙ භික්ඛූනං තස්මිං ගාමෙ භික්ඛාචාරො සම්පජ්ජති, තත්ථෙව ගන්තබ්බං. නො චෙ සම්පජ්ජති, අඤ්ඤත්‍ර චරිත්වාපි තත්‍ර ආගන්ත්වා අත්තානං දස්සෙත්වා ගන්තබ්බං. බහිගාමෙ වා සඞ්කෙතට්ඨානං කාතබ්බං: "අමුකස්මිං නාම ඨානෙ අම්හෙ පස්සිස්සථා"ති. තාය සඞ්කෙතට්ඨානං ගන්ත්වා ආරොචෙතබ්බං. සඞ්කෙතට්ඨානෙ අදිස්වා විහාරං ගන්ත්වා ආරොචෙතබ්බං. විහාරෙ සබ්බභික්ඛූනං ආරොචෙතබ්බං. සචෙ සබ්බෙසං න සක්කා හොති ආරොචෙතුං, බහිඋපචාරසීමාය ඨත්වා භික්ඛුනියො පෙසෙතබ්බා. තාහි ආනීතානං චතුන්නං භික්ඛූනං ආරොචෙතබ්බං. සචෙ විහාරො දූරෙ හොති සාසඞ්කො, උපාසකෙ ච උපාසිකායො ච ගහෙත්වා ගන්තබ්බං. සචෙ පන අයං එකා වසති, රත්තිවිප්පවාසං ආපජ්ජති. තස්මා යා[2] එකා පකතත්තා භික්ඛුනී සම්මන්නිත්වා දාතබ්බා එකච්ඡන්නෙ වසනත්ථාය. එවං අඛණ්ඩං මානත්තං චරිත්වා වීසතිගණෙ භික්ඛුනීසඞ්ඝෙ වුත්තනයෙනෙව අබ්භානං කාතබ්බං. සචෙ මානත්තං චරමානා අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජති, මූලාය පටිකස්සිත්වා තස්සා ආපත්තියා මානත්තං දාතබ්බන්ති **කුරුන්දියං** වුත්තං. ඉදං පක්ඛමානත්තං නාම.

සමොධානමානත්තං පන තිවිධං හොති:– ඔධානසමොධානං, අග්ඝසමොධානං, මිස්සකසමොධානන්ති. තත්ථ යදෙතං පරතො **උදායිත්ථෙරස්ස** පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවාසං පරිවසන්තස්ස පරිවාසෙ ච, මානත්තාරහට්ඨානෙ ච, අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා මූලාය පටිකස්සිතස්ස "තෙන හි භික්ඛවෙ සඞ්ඝො උදායිස්ස භික්ඛුනො

1. සී. I, භෙද. 2. සී. I & II. සා.

තිස්සන්නං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං දෙතූ"ති මානත්තං අනුඤ්ඤාතං, ඉදං ඔධානසමෝධානං නාම. ඉදං හි පුනප්පුනං මූලාය පටිකස්සනෙන පරිවුත්ථදිවසෙ ඔධුනිත්වා පුරිමාපත්තීහි සද්ධිං සමොධාය දින්නං. තස්මා ඔධානසමෝධානන්ති වුච්චති. කුරුන්දියං පන "සමෝධානපරිවාසං වුත්ථස්ස දාතබ්බමානත්තං සමෝධානමානත්ත"න්ති වුත්තං. තම්පි තෙන පරියායෙන යුජ්ජති. අග්ඝසමෝධානං පන මිස්සකසමෝධානඤ්ච අග්ඝසමෝධානමිස්සකසමෝධානපරිවාසාවසානෙ දාතබ්බමානත්තමෙව වුච්චති. තං පරිවාසකම්මවාචානුසාරෙන යොජෙත්වා දාතබ්බං. එත්තාවතා යං වුත්තං "තෙන හි භික්ඛවෙ සඞ්ඝො උදායිස්ස භික්ඛුනො එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිස්සට්ඨියා එකාහපටිච්ඡන්නාය එකාහපරිවාසං දෙතූ"ති ආදිනා නයෙන පාළියං අනෙකෙහි ආකාරෙහි පරිවාසො ච මානත්තඤ්ච වුත්තං. තස්ස යස්මා ආගතාගතට්ඨානෙ විනිච්ඡයො වුච්චමානො පාළි විය අතිවිත්ථාරං ආපජ්ජති, න ච සක්කා හොති සුඛෙන පරිග්ගහෙතුං, තස්මා තං සමෝධානෙත්වා ඉධෙව දස්සෙස්සාමා"ති, තයිදං අත්ථතො සම්පාදිතං හොති.

ඉදානි යා තාව අයං පටිච්ඡන්නාය එකිස්සා ආපත්තියා වසෙන පාළි වුත්තා, සා උත්තානත්ථාව. තතො පරං ද්වීහතීහචතුහපඤ්චාහපටිච්ඡන්නානං වසෙන පාළිං වත්වා පඤ්චාහපටිච්ඡන්නාය පරිවාසතො පට්ඨාය අන්තරාපත්ති දස්සිතා. යස්මා පන තං ආපත්තිං ආපන්නො මූලාය පටිකස්සනාරහො නාම හොති, තස්මාස්ස තත්ථ මූලාය පටිකස්සනං අනුඤ්ඤාතං. සචෙ පන නික්ඛිත්තවත්තො ආපජ්ජති, මූලාය පටිකස්සනාරහො න හොති. කස්මා? යස්මා න සො පරිවසන්තො ආපන්නො, පකතත්තට්ඨානෙ ඨිතො ආපන්නො, තස්මා තස්සා ආපත්තියා විසුං මානත්තං චරිතබ්බං. සචෙ පටිච්ඡන්නා හොති, පරිවාසොපි වසිතබ්බො. යඤ්චෙතං මූලාය පටිකස්සනං වුත්තං, තස්මිං පන කතෙ පරිවුත්ථදිවසා මක්ඛිතා හොන්ති. ඉති පරිවාසෙ අන්තරාපත්තිං දස්සෙත්වා පුන මානත්තාරහස්ස අන්තරාපත්තිං දස්සෙත්වා මූලාය පටිකස්සනං වුත්තං, තස්මිම්පි කතෙ පරිවුත්ථදිවසා මක්ඛිතාව හොන්ති. තතො පරිවුත්ථපරිවාසස්ස තාසං තිස්සන්නම්පි ආපත්තීනං සමෝධානමානත්තං දස්සිතං. තතො මානත්තචාරිකස්ස අන්තරාපත්තිං දස්සෙත්වා මූලාය පටිකස්සනං වුත්තං. තස්මිං පන පටිකස්සනෙ කතෙ මානත්තං චිණ්ණදිවසාපි පරිවුත්ථදිවසාපි මක්ඛිතා හොන්ති. තතො අබ්භානාරහස්ස අන්තරාපත්තිං දස්සෙත්වා මූලාය පටිකස්සනං වුත්තං. තස්මිම්පි කතෙ සබ්බෙ තෙ මක්ඛිතාව හොන්ති. තතො පරං සබ්බා අන්තරාපත්තියො යොජෙත්වා අබ්භානකම්මං දස්සිතං. එවං පටිච්ඡන්නවාරෙ එකාහපටිච්ඡන්නාදිවසෙන පඤ්ච, අන්තරාපත්තිවසෙන චතස්සොති නව කම්මවාචා දස්සිතා හොන්ති. තතො පරං පක්ඛපටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා අනෙතා පරිවාසතො පට්ඨාය පඤ්චාහපටිච්ඡන්නාය අන්තරාපත්තියා වසෙන සමෝධාන

පරිවාසො[1] ච, සමොධානමානත්තඤ්ච දස්සිතං. එත්ථ ච මානත්තචාරික මානත්තාරහකාලෙපි ආපන්නාය ආපත්තියා මූලාය පටිකස්සනෙ කතෙ මානත්තං[2] චිණ්ණදිවසාපි පරිවාසං[3] පරිවුත්ථදිවසාපි සබ්බෙ මක්ඛිතා හොන්ති. කස්මා? යස්මා පටිච්ඡන්නා අන්තරාපත්ති. තෙනෙව වුත්තං "මූලාය පටිකස්සිත්වා පුරිමාය ආපත්තියා සමොධානපරිවාසං දත්වා ඡාරත්තං මානත්තං දෙතූ"ති. තතො පරං සබ්බා අන්තරාපත්තියො යොජෙත්වා අබ්භානකම්මං දස්සෙත්වා සුක්කවිස්සට්ඨිවත්ථු නිට්ඨාපිතං. තතො එකාපත්තිමූලකඤ්ච ආපත්තිවඩ්ඪනකඤ්චාති ද්වෙ නයෙ දස්සෙත්වා අග්ඝසමොධානපරිවාසො දස්සිතො. තතො සඤ්චිච්ච අනාරොචිතාපත්තිවත්ථුං දස්සෙත්වා සඤ්චිච්ච අජානනඅසරණවෙමතිකභාවෙහි අනාරොචිතාය ආපත්තියා පච්ඡා ලජ්ජිධම්මෙ වා ඤාණසරණනිබ්බෙමතිකභාවෙසු වා උප්පන්නෙසු යං කාතබ්බං, තං දස්සෙතුං "**ඉධ පන භික්ඛවෙ**"ති ආදිනා නයෙන පාළි ඨපිතා. තතො අජානනඅසරණවෙමතිකපටිච්ඡන්නානං අප්පටිච්ඡන්නභාවං දස්සෙතුං තථෙව පාළි ඨපිතා. තතො ද්වින්නං ආපත්තීනං ද්වෙමාස පටිච්ඡන්නානං එකමාසපරිවාසයාචනවත්ථුං දස්සෙත්වා අසඤ්චිච්ච අජානනඅසරණවෙමතිකභාවෙහි අනාරොචිතෙ ඉතරස්මිං මාසෙ පච්ඡා ලජ්ජිධම්මාදීසු උප්පන්නෙසු යං කාතබ්බං, තං දස්සෙතුං අජානනඅසරණවෙමතිකපටිච්ඡන්නස්ස ච ආපන්නභාවං දස්සෙතුං පුරිමනයෙනෙව පාළි ඨපිතා. තතො "**ආපත්තිපරියන්තං න ජානාති. රත්තිපරියන්තං න ජානාතී**"ති ආදිනා නයෙන සුද්ධන්තපරිවාසො දස්සිතො. තතො පරං පාරිවාසිකං ආදිං කත්වා විබ්භමිත්වා පුන උපසම්පන්නාදීසු පටිපත්තිදස්සනත්ථං පාළි ඨපිතා. තත්ථ "**අඤ්ඤතරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජති පරිමාණපටිච්ඡන්නායො**"ති ආදීසු ආපත්ති පරිච්ඡෙදවසෙන පරිමාණායො චෙව පටිච්ඡන්නායො චාති අත්ථො. **පච්ඡිමස්මිං ආපත්තික්ඛන්ධෙති** එකොව සො ආපත්තික්ඛන්ධො පච්ඡාජාදිතත්තා පන "**පච්ඡිමස්මිං ආපත්තික්ඛන්ධෙ**"ති වුත්තං. **පුරිමස්මින්ති** එත්ථාපි එසෙව නයො. **වවත්ථිතා සම්භින්නාති** සභාගවිසභාගානමෙවෙතං පරියායවචනං. තතො පරං යො පටිච්ඡාදෙති, තස්මිං පටිපත්තිදස්සනත්ථං "**මෙ භික්ඛූ**"ති ආදි වුත්තං. තත්ථ **මිස්සකන්ති** ථුල්ලච්චයාදීහි මිස්සකං; **සුද්ධකන්ති** සඞ්ඝාදිසෙසං විනා ලහුකාපත්තික්ඛන්ධමෙව; තතො පරං අවිසුද්ධවිසුද්ධභාවදස්සනත්ථං "**ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා**"ති ආදි වුත්තං. තත්ථ ව්‍යඤ්ජනතො වා අධිප්පායතො වා අනුත්තානං නාම කිඤ්චි නත්ථි. තස්මා තඤ්ච ඉතො පුබ්බෙ අවුත්තඤ්ච සබ්බං පාළිඅනුසාරෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

සමුච්චයක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.[4]

---

1. සී. I. & II පරිවාසං.
2. සී. මු. මානත්ත.
3. සී. මු. පරිවාස.
4. සී. I. තතියං.

4-1.

සමථක්ඛන්ධකෙ–අධම්මවාදී පුග්ගලොති ආදීනි ඡ මාතිකාපදානි නික්ඛිපිත්වා "අධම්මවාදී පුග්ගලා ධම්මවාදිපුග්ගලං සඤ්ඤාපෙන්ති"ති[1] ආදිනා නයෙන විත්ථාරෙ වුත්තානි. තත්ථ **සඤ්ඤාපෙන්තීති** කාරණපතිරූපකානි වත්වා පරිතොසෙත්වා ජානාපෙන්ති; **නිජ්ඣාපෙන්තීති** යථායොගං අත්ථං නිජ්ඣායන්ති, ඔලොකෙන්ති, එවං කාරෙන්ති; **පෙක්ඛෙන්ති අනුපෙක්ඛෙන්තීති** යථායොගං අත්ථං පෙක්ඛන්ති චෙව පුනප්පුනඤ්ච පෙක්ඛන්ති, එවං කාරෙන්ති; **දස්සෙන්ති අනුදස්සෙන්තීති** තෙසං යෙව පරියායවචනානි. **අධම්මෙන වූපසම්මතීති** යස්මා සො අධම්මමෙව 'අයං ධම්මො'ති ආදිනා නයෙන මොහෙත්වා දස්සෙති, තස්මා අධම්මෙන වූපසම්මති නාම; **ධම්මෙන වූපසම්මතීති** යස්මා ධම්මවාදී ධම්මමෙව 'අයං ධම්මො'ති ආදිනා නයෙන අමොහෙත්වා දස්සෙති, තස්මා ධම්මෙන වූපසම්මති නාම.

පඤ්චිමානි භික්ඛවෙ ධම්මිකානි සතිවිනයස්ස දානානීති එත්ථ සුද්ධස්ස අනාපත්තිකස්ස දානං එකං, අනුවදිතස්ස එකං, යාචිතස්ස එකං, සඞ්ඝෙන දානං එකං, ධම්මෙන සමග්ගදානං එකන්ති එවං පඤ්ච; එතානි පන එකෙකඅඞ්ගවසෙන න ලබ්භන්ති. තස්මා දෙසනාමත්තමෙවෙතං. පඤ්චඞ්ගසමන්නාගතං පන සතිවිනයදානං ධම්මිකන්ති[2] අයමෙත්ථ අත්ථො. තත්ථ ච **අනුවදන්තීති** චොදෙන්ති; සෙසං උත්තානමෙව. අයං පන සතිවිනයො ඛීණාසවස්සෙව දාතබ්බො, නාඤ්ඤස්ස, අන්තමසො අනාගාමිනොපි. සො ච ඛො අඤ්ඤෙන චොදියමානස්සෙව, න අචොදියමානස්ස. දින්නෙ ච පන තස්මිං චොදකස්ස කථා න රුහති. චොදෙන්තොපි "අයං ඛීණාසවො. සතිවිනයං ලද්ධො. කො තුය්හං කථං ගහෙස්සතී"ති අපසාදෙතබ්බතං ආපජ්ජති.

භාසිතපරික්කන්තන්ති වාචාය භාසිතං කායෙන පරික්කන්තං;[3] පරික්කමිත්වා කතන්ති අත්ථො. **සරතායස්මා එවරූපිං ආපත්තිං ආපජ්ජිතාති** එත්ථ සරති[4] ආයස්මා එවරූපිං ආපත්තිං ආපජ්ජිතා? ආයස්මා එවරූපියා ආපත්තියාති අයමත්ථො. "ආපජ්ජිත්වා"ති වා පාඨො. තස්සත්ථො:– පඨමං ආපජ්ජිත්වා පච්ඡා තං ආපත්තිං සරති ආයස්මාති.

යෙභුය්‍යසිකාය වූපසමෙතුන්ති එත්ථ යස්සා කිරියාය ධම්මවාදිනො බහුතරා, එසා යෙභුය්‍යසිකා නාම; **අධම්මිකසලාකගාහෙසු ඔරමත්තකන්ති** පරිත්තං අප්පමත්තකං භණ්ඩනමත්තමෙව; **න ච ගතිගතන්ති** ද්වෙ තයො ආවාසෙ න ගතං; තත්ථෙව[5] වා ද්වත්තික්ඛත්තුං අවිනිච්ඡිතං; **න ච සරිතසාරිතන්ති** ද්වත්තික්ඛත්තුං තෙහි භික්ඛූහි සයං සරිතං වා අඤ්ඤෙහි සාරිතං වා න හොති; **ජානාතීති සලාකං**

---

1. සී. I සඤ්ඤාපෙන්තීති. 2. සී. මු. ධම්මකම්මෙනති. 3. සී. මු. පරික්කමෙන්තං. 4. සී. මු. & I. සරතු. 5. සී. මු. තත්ථ තත්ථෙව.

ගාහෙන්තො ජානාති "අධම්මවාදී බහුතරා"ති. **අප්පෙව නාමාති** ඉමිනා නීහාරෙන සලාකාය ගාහියමානාය අපි නාම අධම්මවාදිනො[1] බහුතරා අස්සූති අයමස්ස අජ්ඣාසයො හොති; අපරෙසුපි ද්වීසු එසෙව නයො. **අධම්මෙන ගණ්හන්තීති** අධම්මවාදිනො "එවං මයං බහූ භවිස්සාමා"ති ද්වෙ ද්වෙ සලාකායො ගණ්හන්ති; **වග්ගා ගණ්හන්තීති** ද්වෙ ධම්මවාදිනො එකං ධම්මවාදීසලාකං ගණ්හන්ති "එවං ධම්මවාදිනො න බහූ භවිස්සන්තී"ති[2] මඤ්ඤමානා; **න ච යථාදිට්ඨියා ගණ්හන්තීති** ධම්මවාදිනො හුත්වා බලවපක්ඛං භජිස්සාමාති[3] අධම්මවාදිසලාකං ගණ්හන්ති; ධම්මිකසලාකගාහෙසු අයමෙවත්ථො පරිවත්තෙත්වා වෙදිතබ්බො. එවං සලාකං ගාහෙත්වා[4] සචෙ බහුතරා ධම්මවාදිනො හොන්ති, යථා තෙ වදන්ති, එවං තං අධිකරණං වූපසමෙතබ්බං. එවං යෙභුය්‍යසිකාය වූපසන්තං හොති. අයමෙත්ථ සංඛෙපො. විත්ථාරො පන පරතොපි ආගමිස්සති.

අසුචීති අසුචීහි කායවචීකම්මෙහි සමන්නාගතො; **අලජ්ජීති** සඤ්චිච්ච ආපජ්ජනාදිනා අලජ්ජිලක්ඛණෙන සමන්නාගතො; **සානුවාදොති** සඋපවාදො; ඉති ඉමස්සඤ්ච තිණ්ණං අඞ්ගානං වසෙන තීණි කාරණානි[5], සංඝෙන කරණං, ධම්මෙන සමග්ගෙන කරණන්ති ඉමානි ච ද්වෙති පඤ්ච **තස්සපාපිය්‍යසිකාකම්මස්ස කරණානි නාම** හොන්ති. සෙසමෙත්ථ තජ්ජනීයාදීසු වුත්තනයමෙව. අයම්පනෙත්ථ වචනත්ථො:[6] ඉදං හි යො පාපුස්සන්නතාය පාපියො පුග්ගලො, තස්ස කත්තබ්බතො "තස්සපාපිය්‍යසිකා කම්ම"න්ති වුච්චති. **කක්ඛළත්තාය වාළත්තායාති** කක්ඛළභාවාය චෙව වාළභාවාය ච; **භෙදායාති** සංඝභෙදාය; **සබ්බෙහෙව එකජ්ඣන්ති** කස්සචි ඡන්දං අනාහරිත්වා ගිලානෙපි තත්ථෙව ආනෙත්වා එකතො සන්නිපතිතබ්බං.

තිණවත්ථාරකෙන වූපසමෙය්‍යාති එත්ථ ඉදං කම්මං තිණවත්ථාරකසදිසත්තා තිණවත්ථාරකොති වුත්තං. යථා හි ගූථං වා මුත්තං වා ඝට්ටියමානං දුග්ගන්ධතාය බාධති, තිණෙහි අවත්ථරිත්වා සුප්පටිච්ඡාදිතස්ස පනස්ස සො ගන්ධො න බාධති, එවමෙව යං අධිකරණං මූලානුමූලං ගන්ත්වා වූපසමියමානං කක්ඛළත්තාය වාළත්තාය භෙදාය සංවත්තති, තං ඉමිනා කම්මෙන වූපසන්තං ගූථං විය තිණවත්ථාරකෙන පටිච්ඡන්නං සුවූපසන්තං හොතීති ඉදං කම්මං තිණවත්ථාරකසදිසත්තා "තිණවත්ථාරකො"ති වුත්තං. **ථුල්ලවජ්ජන්ති** පාරාජිකඤ්චෙව සංඝාදිසෙසඤ්ච; **ගිහිපටිසංයුත්තන්ති** ගිහීනං හීනෙන ඛුංසනවම්භනධම්මිකපටිස්සවෙසු ආපන්නං ආපත්තිං; **එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ තෙ භික්ඛූ තාහි ආපත්තීහි වුට්ඨිතා හොන්තීති** එවං තිණවත්ථාරකකම්මවාචාය කතාය කම්මවාචාපරියොසානෙ යත්තකා තත්ථ

1. සී. මු. ධම්මවාදිනො,
2. සී. I II, & මු. භවිස්සති.
3. සී. I, භජ්ජිස්සාමීති.
4. සී. I. II & මු. ගහෙත්වා,
5. සී. I.& II. කාරණානි,
6. සී. I. II, වචනත්ථොව.

සන්නිපතිතා අන්තමසො සුත්තාපි සමාපන්නාපි අසද්දවිහිතාපි, සබ්බෙ තෙ භික්ඛූ යාව උපසම්පදමාළකතො පට්ඨාය ථුල්ලච්චයඤ්ච ගිහිපටිසංයුත්තඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසා ආපත්තියො ආපන්නා, සබ්බාහි තාහි ආපත්තීහි වුට්ඨිතා හොන්ති; යෙ[1] පන "න මෙතං ඛමතී"ති අඤ්ඤමඤ්ඤං දිට්ඨාවිකම්මං කරොන්ති, තෙහි වා සද්ධිං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වාපි තත්ථ අනාගතා, ආගන්ත්වා වා ඡන්දං දත්වා පරිවෙණාදීසු නිසින්නා, තෙ ආපත්තීහි න වුට්ඨහන්ති. තෙන වුත්තං "**ඨපෙත්වා දිට්ඨාවිකම්මං ඨපෙත්වා යෙ න තත්ථ හොන්තී**"ති.

භික්ඛුණීනං අනුපඛජ්ජාති භික්ඛුණීනං අන්තො පවිසිත්වා; **විවාදාධිකරණාදීනං** වචනත්ථො දුට්ඨදොසවණ්ණනාය වුත්තොයෙව. **විපච්චතාය වොහාරො**ති චිත්තදුක්ඛත්ථං වොහාරො; ඵරුසවචනන්ති අත්ථො. **යො තත්ථ අනුවාදො**ති යො තෙසු අනුවදන්තෙසු උපවාදො; **අනුවදනා**ති ආකාරදස්සන[2]මෙතං; උපවදනාති[3] අත්ථො. **අනුල්ලපනා අනුභණනා**ති උභයං අනුවදනාය වෙවචනමත්තමෙව. **අනුසම්පවංකතා**ති පුනප්පුන කායචිත්තවාචාහි තත්ථෙව සම්පවංකතා. අවනතභාවොති අත්ථො. **අබ්භුස්සහනතා**ති "කස්මා එවං න උපවදිස්සාමි යෙවා"ති උස්සාහං කත්වා අනුවදනා; **අනුබලප්පදාන**න්ති පුරිමවචනස්ස කාරණං දස්සෙත්වා පච්ඡිමවචනෙන බලප්පදානං; **කිච්චයතා කරණීයතා**ති එත්ථ කිච්චමෙව කිච්චයං, කිච්චයස්ස භාවො කිච්චයතා; කරණීයස්ස භාවො කරණීයතා; උභයමෙතං සඞ්ඝකම්මස්සෙව අධිවචනං. **අපලොකනකම්ම**න්ති ආදි පන තස්සෙව පභෙදදස්සනං.

තත්ථ **අපලොකනකම්මං** නාම සීමට්ඨකසඞ්ඝං සොධෙත්වා ඡන්දාරහානං ඡන්දං ආහරිත්වා සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා තික්ඛත්තුං සාවෙත්වා කත්තබ්බකම්මං. **ඤත්තිකම්මං** නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා කාතබ්බකම්මං. **ඤත්තිදුතියකම්මං** නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා එකාය ච අනුස්සාවනායාති එවං ඤත්තිදුතියාය අනුස්සාවනාය කත්තබ්බකම්මං. **ඤත්තිචතුත්ථකම්මං** නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා තීහි ච අනුස්සාවනාහීති එවං ඤත්තිචතුත්ථාහි තීහි අනුස්සාවනාහි කත්තබ්බකම්මං. තත්ථ අපලොකනකම්මං අපලොකෙත්වාව කාතබ්බං. ඤත්තිකම්මාදිවසෙන න කාතබ්බං. ඤත්තිකම්මම්පි එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වාව කාතබ්බං. අපලොකනකම්මාදිවසෙන න කාතබ්බං. ඤත්තිදුතියකම්මං පන අපලොකෙත්වා කාතබ්බම්පි අත්ථි. අකාතබ්බම්පි අත්ථි. තත්ථ සීමාසම්මුති සීමාසමූහනනං කඨිනදානං කඨිනුබ්භාරො කුටිවත්ථුදෙසනා විහාරවත්ථුදෙසනාති ඉමානි ඡ කම්මානි ගරුකානි, අපලොකෙත්වා කාතුං න වට්ටන්ති[4]. ඤත්තිදුතියකම්මවාචං

1. සී. මු. දිට්ඨාවිකම්මන්ති යෙ;
2. සී. මු. නිදස්සන.
3. සී. මු. උපවාදනාති.
4. සී. මු. වට්ටන්ති.

සාවෙත්වාව කාතබ්බානි. අවසෙසා තෙරස සම්මුතියො සෙනාසනගාහකමතකචීවරදානාදිසම්මුතියො චාති එවරූපානි ලහුකකම්මානි අපලොකෙත්වාපි[1] කාතුං වට්ටන්ති. ඤත්තිදුතියකම්මං ඤත්තිචතුත්ථකම්මවසෙන පන න කාතබ්බමෙව. ඤත්තිචතුත්ථකම්මං ඤත්තිං ච තිස්සො ච කම්මවාචායො සාවෙත්වාව කාතබ්බං. අපලොකනකම්මාදිවසෙන න කාතබ්බන්ති අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො. විත්ථාරතො පන "ඉමානි චත්තාරි කම්මානි කතිහාකාරෙහි විපජ්ජන්තී"ති ආදිනා නයෙන **පරිවාරාව** සානෙ කම්මවග්ගෙ එතෙසං විනිච්ඡයො ආගතොයෙව. යම්පන තත්ථ අනුත්තානං, තං කම්මවග්ගෙයෙව **වණ්ණ**යිස්සාම. එවං හි සති න අට්ඨානෙ වණ්ණනා භවිස්සති. ආදිතො පට්ඨාය ච තස්ස තස්ස කම්මස්ස විසුද්ධතත්තා සුවිඤ්ඤෙය්‍යො භවිස්සතීති.

විවාදාධිකරණස්ස කිං මූලන්ති ආදීනි පාළිවසෙනෙව වෙදිතබ්බානි. "**විවාදාධිකරණං සියා කුසල**"න්ති ආදීසු යෙන විවදන්ති, සො චිත්තුප්පාදො විවාදො, සමථෙහි ච අධිකරණීයතාය අධිකරණන්ති එවමාදිනා නයෙන අත්ථො දට්ඨබ්බො. "**ආපත්තාධිකරණං සියා අකුසලං; සියා අව්‍යාකතං; නත්ථි ආපත්තාධිකරණං කුසල**"න්ති එත්ථ සන්ධාය භාසිතවසෙන අත්ථො වෙදිතබ්බො. යස්මිං හි පථවිඛණනාදිකෙ ආපත්තාධිකරණෙ කුසලචිත්තං අඞ්ගං හොති, තස්මිං සති න සක්කා වත්තුං "නත්ථි ආපත්තාධිකරණං කුසල"න්ති. තස්මා නයිදං අඞ්ගපහොනක[2]චිත්තං සන්ධාය වුත්තං. ඉදං පන සන්ධාය වුත්තං. යං තාව ආපත්තාධිකරණං ලොකවජ්ජං, තං එකන්තතො අකුසලමෙව. තත්ථ "සියා අකුසල"න්ති විකප්පො නත්ථි. යම්පන පණ්ණත්තිවජ්ජං, තං යස්මා 'සංචිච්ච ඉමං ආපත්තිං වීතික්කමාමී'ති වීතික්කමන්තස්සෙව අකුසලං හොති, අසංචිච්ච පන කිඤ්චි අජානන්තස්ස සහසෙය්‍යාදිවසෙන ආපජ්ජනතො අව්‍යාකතං හොති, තස්මා තත්ථ සංචිච්චාසංචිච්චවසෙන ඉමං විකප්පභාවං සන්ධාය ඉදං වුත්තං– "**ආපත්තාධිකරණං සියා අකුසලං. සියා අව්‍යාකතං. නත්ථි ආපත්තාධිකරණං කුසල**"න්ති. සචෙ පන "යං කුසලචිත්තො ආපජ්ජති, ඉදං වුච්චති ආපත්තාධිකරණං කුසල"න්ති වදෙය්‍ය, අචිත්තකානං පන එළකලොමපදසොධම්මාදිසමුට්ඨානානම්පි කුසලත්තං[3] ආපජ්ජෙය්‍ය. න ච තත්ථ විජ්ජමානම්පි කුසලචිත්තං ආපත්තියා අඞ්ගං. කායවචීවිඤ්ඤත්තිවසෙන පන චලිතප්පවත්තානං කායවාචානං අඤ්ඤතරමෙව අඞ්ගං. තඤ්ච රූපක්ඛන්ධපරියාපන්නත්තා අව්‍යාකතන්ති.

සඤ්ජානන්තොති ආදිම්හි පන අයමත්ථො: යං චිත්තං ආපත්තියා අඞ්ගං හොති, තෙන වත්ථුං ජානන්තො ඉදං වීතික්කමාමීති ච වීතික්කමාකාරෙන සද්ධිං ජානන්තො සඤ්ජානන්තො වීතික්කම චෙතනාවසෙන චෙතෙත්වා පකප්පෙත්වා උපක්කමවසෙන මද්දන්තො

1. සී. මු. අනපලොකෙත්වාපි. 2. සී. මු. & II අනාපහොනක. 3. සී, මු. & II. කුසලචිත්තං.

අභිවිතරිත්වා නිරාසංකං චිත්තං පෙසෙත්වා යං ආපත්තාධිකරණං වීතික්කමති,[1] ආපජ්ජති, තස්ස එවං වීතික්කමතො යො වීතික්කමො, ඉදං වුච්චති ආපත්තාධිකරණං අකුසලං.[2] අබ්‍යාකතවාරෙපි යං චිත්තං ආපත්තියා අඞ්ගං හොති, තස්ස අභාවෙන අජානන්තෙන වීතික්කමාකාරෙන ච සද්ධිං අජානන්තෙන අසඤ්ජානන්තෙන ආපත්තිඅඞ්ගභූතාය වීතික්කමචෙතනාය අභාවෙන අචෙතෙත්වා[3] සඤ්චිච්ච මද්දනස්ස[4] අභාවෙන අනභිවිතරිත්වා නිරාසඞ්කං චිත්තං අපෙසෙත්වා යං ආපත්තාධිකරණං වීතික්කමති,[1] ආපජ්ජති, තස්ස එවං වීතික්කමතො යො වීතික්කමො, ඉදං වුච්චති ආපත්තාධිකරණං අබ්‍යාකතන්ති. "**අසං විවාදො නො අධිකරණ**"න්ති ආදීසු සමථෙහි අධිකරණීයතාය අභාවතො "නො අධිකරණ"න්ති එවමත්ථො වෙදිතබ්බො.

යාවතිකා භික්ඛූ කම්මප්පත්තාති එත්ථ චතුවග්ගකරණෙ කම්මෙ චත්තාරො, පඤ්චවග්ගකරණෙ පඤ්ච, දසවග්ගකරණෙ දස, වීසතිවග්ගකරණෙ වීසති භික්ඛූ කම්මප්පත්තාති වෙදිතබ්බා. **සුපරිග්ගහිත**න්ති සුට්ඨු පරිග්ගහිතං කත්වා පටිච්ඡිතබ්බං; පටිච්ඡිත්වා ච පන "අජ්ජ භණ්ඩකං ධොවාම. අජ්ජ පත්තං පචාම. අජ්ජෙකො පළිබොධො අත්ථී"ති මානනිග්ගහත්ථාය කතිපාහං අතික්කමෙතබ්බං. **අනග්ගානි චෙව භස්සානි ජායන්තී**ති අපරිමාණානි ඉතො චිතො ච වචනානි උප්පජ්ජන්ති; "භාසානී"තිපි පාඨො. අයමෙවත්ථො.

උබ්බාහිකාය සම්මන්නිතබ්බාති අපලොකෙත්වා වා සම්මන්නිතබ්බා; පරතො වුත්තාය ඤත්තිදුතියාය වා කම්මවාචාය; එවං සම්මතෙහි පන භික්ඛූහි විසුං වා නිසීදිත්වා තස්සායෙව වා පරිසාය "අඤ්ඤෙහි අසම්මතෙහි න කිඤ්චි කථෙතබ්බ"න්ති සාවෙත්වා තං අධිකරණං විනිච්ඡිනිතබ්බං. **තත්‍රස්සා**ති තස්සං පරිසතිං භවෙය්‍ය; **නෙව සුත්තං ආගත**න්ති න මාතිකා ආගතා; **නො සුත්තවිභඞ්ගො**ති විනයොපි න පගුණො; **ව්‍යඤ්ජනච්ඡායාය අත්ථං පටිබාහතී**ති ව්‍යඤ්ජනමත්තමෙව ගහෙත්වා අත්ථං පටිසෙධෙති; ජාතරූපරජතඛෙත්තවත්ථු පටිග්ගහණාදීසු විනයධරෙහි භික්ඛූහි ආපත්තියා කාරියමානෙ දිස්වා "කිං ඉමෙ ආපත්තියා කාරෙථ? නනු 'ජාතරූපරජතපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොතී'ති එවං සුත්තෙ පටිවිරතිමත්තමෙව වුත්තං? නත්ථි එත්ථ ආපත්තී"ති වදති. අපරො ධම්මකථිකො සුත්තස්ස ආගතත්තා ඔලම්බෙත්වා නිවාසෙන්තානං ආපත්තියා ආරොපියමානාය "කිං ඉමෙසං ආපත්තිං රොපෙථ? නනු 'පරිමණ්ඩලං නිවාසෙස්සාමී'ති සික්ඛා කරණීයා'ති එවං සික්ඛාකරණමත්තමෙවෙත්ථ වුත්තං? නත්ථි එත්ථ ආපත්තී"ති වදති.

යථා බහුතරා භික්ඛූති එත්ථ එකෙනාපි අධිකා බහුතරාව. කො පන වාදො, ද්වීහි තීහීති? **සඤ්ඤත්තියා**ති සඤ්ඤාපනත්ථාය[5]; **ගූළ්හක**න්ති

1. සී. මු. වීතික්කමං. 2. සී. මු. අකුසලන්ති. 3. සී. මු. චෙතෙත්වා.
4. සී. මු. මද්දන්තස්ස. 5. සී, I. & II. සඤ්ඤාපනත්ථාය ච.

ආදීසු අලජ්ජුස්සන්නාය පරිසාය ගූළ්හකො සලාකගාහො කාතබ්බො. ලජ්ජුස්සන්නාය පරිසාය විවටකො. බාලුස්සන්නාය සකණ්ණජප්පකො. **වණ්ණාවණ්ණායො**[1] **කත්වාති** ධම්මවාදීනඤ්ච අධම්මවාදීනඤ්ච සලාකායො නිමිත්තසඤ්ඤං ආරොපෙත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤං විසභාගා කාතබ්බා. තතො සබ්බාපි චීවරභොගෙ කත්වා වුත්තනයෙන ගාහෙතබ්බා. **දුග්ගහොති පච්චුක්කඩ්ඪිතබ්බන්ති** දුග්ගහිතා සලාකායොති වත්වා පුන ගහෙත්වා යාවතතියං ගාහෙතබ්බා. **සුග්ගහොති සාවෙතබ්බන්ති** එකස්මිම්පි ධම්මවාදිස්මිං අතිරෙකජාතෙ 'සුග්ගහිතා සලාකායො'ති සාවෙතබ්බං. **යථා ච ධම්මවාදිනො වදන්ති තථා තං අධිකරණං වූපසමෙතබ්බන්ති** අථ යාවතතියම්පි අධම්මවාදිනො බහුතරා හොන්ති, 'අජ්ජ අකාලො. සෙව ජානිස්සාමා'ති වුට්ඨහිත්වා අලජ්ජීනං පක්ඛභෙදත්ථාය ධම්මවාදිපක්ඛං පරියෙසිත්වා පුනදිවසෙ සලාකගාහො කාතබ්බො අයං ගූළ්හකො සලාකගාහො. **සකණ්ණජප්පකෙ පන ගහිතෙ වත්තබ්බො**ති එත්ථ සචෙ සඞ්ඝත්ථෙරො අධම්මවාදිනො[2] සලාකං ගණ්හාති, සො එවං අවබොධෙතබ්බො: 'භන්තෙ, තුම්හෙ මහල්ලකා. වයො අනුප්පත්තා. තුම්හාකං එතං න යුත්තං. අයම්පන ධම්මවාදිසලාකා'ති. තස්ස ඉතරා සලාකා දස්සෙතබ්බා. සචෙ සො තං ගණ්හාති, දාතබ්බා. අථ නෙව අවබුජ්ඣති, තතො මා කස්සචි ආරොචෙහීති වත්තබ්බො. සෙසං වුත්තනයමෙව. **විවටකො** විවටත්ථොයෙව.

පාරාජිකසාමන්තං වාති එත්ථ මෙථුනධම්මෙ පාරාජිකසාමන්තං නාම දුක්කටං හොති. අදින්නාදානාදීසු ථුල්ලච්චයං. **නිබ්බෙඨෙන්තන්ති** න සරාමීති වචනෙන නිබ්බෙඨයමානං; **අතිවෙඨෙතීති** ඉඞ්ඝායස්මාති ආදිවචනෙහි අතිවෙඨයති; **සරාමි ඛො අහං ආවුසොති** පාරාජිකපටිච්ඡාදනත්ථාය එවං පටිජානාති; පුන තෙන අතිවෙඨියමානො[3] 'සරාමි ඛො'ති පටිඤ්ඤං දත්වා 'ඉදානි මං නාසෙස්සන්තී'ති භයෙන "**දවා**[4] **මෙ**"ති ආදිමාහ. එවං තස්ස[5] තස්සපාපියස්සිකාකම්මං කාතබ්බං. සචෙ සීලවා භවිස්සති, වත්තං පූරෙත්වා පටිප්පස්සද්ධිං ලභිස්සති. නො චෙ තථා නාසිතකොව භවිස්සති. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

සමථක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.[6]

4-5.

ඛුද්දකවත්ථුක්ඛන්ධකෙ– **මල්ලමුට්ඨිකාති** මුට්ඨිකමල්ලා; **ගාමපූදවාති** ඡවිරාගමණ්ඩනානුයුත්තා නාගරිකමනුස්සා; "**ගාමපොද්දවා**"තිපි පාඨො. එසෙවත්ථො. **ථම්භෙති** නහානතිත්ථෙ නිඛණිත්වා ඨපිතථම්භෙ; **කුඩ්ඩෙති** ඉට්ඨකසිලාදාරුකුඩ්ඩානං අඤ්ඤතරස්මිං. **අට්ටානෙ නහායන්තීති** එත්ථ අට්ටානං නාම රුක්ඛං ඵලකං විය තච්ඡෙත්වා

1. සී. මු. වණ්ණසො.
2. සී. මු. අධම්මවාදී.
3. සී. මු. අතිවෙඨියමානෙන.
4. සී. මු. දවාය.
5. සී. මු. එතස්ස.
6. සී. I. & II. චතුත්ථං.

අට්ඨපදකාරෙන රජියො ඡින්දිත්වා නහානතිත්ථෙ නිඛණන්ති. තත්ථ චුණ්ණානි ආකිරිත්වා මනුස්සා කායං ඝංසන්ති. **ගන්ධබ්බහත්ථකෙනාති** නහානතිත්ථෙ ඨපිතෙන දාරුමයහත්ථෙන; තෙන කිර චුණ්ණානි ගහෙත්වා මනුස්සා සරීරං ඝංසන්ති. **කුරුවින්දකසුත්තියාති** කුරුවින්දකපාසාණචුණ්ණානි ලාඛාය බන්ධිත්වා කතගුළිකකලාපකො වුච්චති; තං උභොසු අන්තෙසු ගහෙත්වා සරීරං ඝංසන්ති. **විග්ගය්හ පරිකම්මං කාරාපෙන්තීති** අඤ්ඤමඤ්ඤං සරීරෙන සරීරං ඝංසන්ති; **මල්ලකං** නාම මකරදන්තකෙ ඡින්දිත්වා මල්ලකමූලසණ්ඨානෙන කතං මල්ලකං වුච්චති; ඉදං ගිලානස්සාපි න වට්ටති. **අකතමල්ලකං** නාම දන්තෙ අච්ඡින්දිත්වා කතං; ඉදං අගිලානස්ස[1] න වට්ටති. ඉට්ඨකඛණ්ඩං පන කපාලඛණ්ඩං වා වට්ටති. **උක්කාසිකන්ති** වත්ථවට්ටි; තස්මා නහායන්තස්ස යස්ස කස්සචි නහානසාටිකවට්ටියා පිට්ඨිං ඝංසිතුං වට්ටති. **පුථුපාණිකන්ති** හත්ථපරිකම්මං වුච්චති. තස්මා සබ්බෙසං හත්ථෙන පිට්ඨිපරිකම්මං කාතුං වට්ටති.

වල්ලිකාති කණ්ණතො නික්ඛන්තමුත්තොලම්බකාදීනං එතං අධිවචනං; න කෙවලඤ්ච වල්ලිකා එව, යං කිඤ්චි කණ්ණපිළන්ධනං අන්තමසො තාලපණ්ණම්පි න වට්ටති. **පාමඞ්ගන්ති** යං කිඤ්චි පලම්බ[2] සුත්තං. **කණ්ඨසුත්තකන්ති** යං කිඤ්චි ගීවූපගං ආභරණං; **කටිසුත්තකන්ති** යං කිඤ්චි කටිපිළන්ධනං අන්තමසො සුත්තතන්තුමත්තම්පි; **ඔවට්ටිකන්ති**[3] වලයං; **කායූරාදීනි**[4] පාකටානෙව. *යං කිඤ්චි ආභරණං න වට්ටති. **දුමාසිකං වා දුවඞ්ගුලං වාති** සචෙ කෙසා අන්තොද්වෙමාසෙ ද්වඞ්ගුලං පාපුණන්ති, අන්තොද්වෙමාසෙව ඡින්දිතබ්බා. ද්වඞ්ගුලෙහි අතික්කාමෙතුං න වට්ටති. සචෙපි න දීඝා, ද්වෙමාසතො එක දිවසම්පි අතික්කාමෙතුං න ලබ්භතියෙව. එවමයං උභයෙනපි උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදොව වුත්තො. තතො ඔරම්පන න වට්ටනභාවො නාම නත්ථි. **කොච්ඡෙන ඔසණ්ඨෙන්තීති** කොච්ඡෙන ඔලිඛිත්වා සන්නිසීදපෙන්ති; **ඵණෙනාති** දන්තමයාදිසු යෙන කෙනචි; **හත්ථඵණෙනාති** හත්ථෙනෙව ඵණකිච්චං කරොන්තා අඞ්ගුලීහි ඔසණ්ඨෙන්ති; **සිත්ථතෙලකෙනාති** මධුසිත්ථකනියාසාදිසු යෙන කෙනචි චික්කණෙන;[5] **උදකතෙලකෙනාති** උදකමිස්සකෙන තෙලෙන; මණ්ඩනත්ථාය සබ්බත්ථ දුක්කටං. උද්ධලොමෙන පන අනුලොමනිපාතනත්ථං හත්ථං තෙමෙත්වා සීසං පුඤ්ඡිතබ්බං. උණ්හාභිතත්තරජසිරානම්පි අල්ලහත්ථෙන පුඤ්ඡිතුං[6] වට්ටති.

න භික්ඛවෙ ආදාසෙ වා උදකපත්තෙ වාති එත්ථ කංසපත්තාදීනිපි, යෙසු මුඛනිමිත්තං පඤ්ඤායති, සබ්බානි ආදාසසඞ්ඛමෙව ගච්ඡන්ති. කඤ්ජියාදීනිපි ච උදකපත්තසඞ්ඛමෙව. තස්මා යත්ථ කත්ථචි

1. සී. මු. අගිලානස්සෙව. 2 සී. මු. පාලම්බක. I. පලම්බු.
3. සී. I. & II. ඔවට්ටකන්ති. 4. සී. මු. කෙයූරාදීනි. 5. සී. මු චික්කලෙන.
6 සී මු. ඵුඤ්ජිතුං. * අත්‍ර "අවජකානං ගෙවඨා බානාරකඛණං."
ඉති අධිකො පාඨො සී. මු. පොත්ථකෙ දිස්සති.

ඔලොකෙන්තස්ස දුක්කටං. **ආබාධප්පච්චයාති** 'සච්ඡවි[1] නු ඛො මෙ වණො, උදාහු න තාවා'ති ජානනත්ථං; 'ජිණ්ණො නු ඛොම්හි, නො'ති එවං ආයුසඞ්ඛාරං ඔලොකනත්ථම්පි වට්ටතීති වුත්තං. **මුඛං ආලිම්පන්තීති** විප්පසන්නච්ඡවිරාගකරෙහි[2] මුඛාලෙපනෙහි ආලිම්පන්ති; **උම්මද්දෙන්තීති** නානාඋම්මද්දනෙහි උම්මද්දෙන්ති; **චුණ්ණෙන්තීති** මුඛචුණ්ණකෙන මක්ඛෙන්ති; **මනොසිලිකාය මුඛං ලඤ්ඡෙන්තීති** මනොසිලාය තිලකාදීනි ලඤ්ඡනානි කරොන්ති; තානි හරිතාලාදීහිපි න වට්ටන්තියෙව. **අඞ්ගරාගාදයො** පාකටායෙව. සබ්බත්ථ දුක්කටං.

න භික්ඛවෙ නච්චං වාති ආදීසු යං කිඤ්චි නච්චං අන්තමසො මොරනච්චම්පි දස්සනාය ගච්ඡන්තස්ස දුක්කටං. සයම්පි නච්චන්තස්ස වා නච්චාපෙන්තස්ස වා දුක්කටමෙව. ගීතම්පි යං කිඤ්චි නටකගීතං වා සාධුගීතං වා අන්තමසො දන්තගීතම්පි ගායිස්සාමාති පුබ්බභාගෙ ඔකූජන්තා කරොන්ති, එතම්පි න වට්ටති. සයං ගායන්තස්සපි ගායාපෙන්තස්සපි දුක්කටමෙව. වාදිතම්පි යං කිඤ්චි න වට්ටති. යම්පන නිට්ඨුහන්තා වා සාසඞ්කෙ වා සීතො අච්ඡරං වා පොථෙති, පාණිං වා පහරති, තත්ථ අනාපත්ති. සබ්බං අන්තරාරාමෙ ඨිතස්ස පස්සතො අනාපත්ති. පස්සිස්සාමීති විහාරතො විහාරං ගච්ඡන්තස්ස ආපත්තියෙව. ආසනසාලාය නිසින්නො පස්සති, අනාපත්ති. පස්සිස්සාමීති වුට්ඨහිත්වා ගච්ඡතො ආපත්ති. වීථියං ඨත්වා ගීවං පරිවත්තෙත්වා පස්සතොපි ආපත්තියෙව. **සරකුත්තින්ති** සරකිරියං; **භඞ්ගා හොන්තීති** අලද්ධං උප්පාදෙතුං න සක්කොන්ති, ලද්ධං සමාපජ්ජිතුං; **පච්ඡිමා ජනතාති** අම්හාකං ආචරියාපි උපජ්ඣායාපි එවං ගායිංසූති පච්ඡිමො ජනො දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති; තථෙව ගායති. **න භික්ඛවෙ ආයතකෙනාති** එත්ථ **ආයතකො** නාම තං තං වත්තං භින්දිත්වා අක්ඛරානි විනාසෙත්වා පවත්තො; ධම්මෙ පන සුත්තන්තවත්තං නාම අත්ථි. ජාතකවත්තං නාම අත්ථි. ගාථාවත්තං නාම අත්ථි. තං විනාසෙත්වා අතිදීඝං කාතුං න වට්ටති. චතුරස්සෙන වත්තෙන පරිමණ්ඩලානි පදබ්‍යඤ්ජනානි දස්සෙතබ්බානි. **සරභඤ්ඤන්ති** සරෙන භණනං; සරභඤ්ඤෙ[3] කිර තරඞ්ගවත්තතරඞ්ගභෙදවත්තගලිතවත්තාදීනි ද්වත්තිංස වත්තානි අත්ථි. තෙසු යං ඉච්ඡති, තං කාතුං ලභති. සබ්බෙසං පදබ්‍යඤ්ජනං අවිනාසෙත්වා විකාරං අකත්වා සමණසාරුප්පෙන චතුරස්සෙන නයෙන පවත්තනං යෙව ලක්ඛණං.

බාහිරලොමිං උණ්ණින්ති උණ්ණලොමානි බහි කත්වා උණ්ණපාවාරං පාරුපන්ති; තථා ධාරෙන්තස්ස දුක්කටං. ලොමානි අන්තො කත්වා පාරුපිතුං වට්ටති. සමණකප්පකථා භූතගාමසික්ඛාපදවණ්ණනායං වුත්තා.

---

1. සී. I. සඤ්ඡවි. 2. II. ඡවිභාවකරෙහි. 3. සී. I. සරභඤ්ඤ.

න භික්ඛවෙ අත්තනො අඞ්ගජාතන්ති අඞ්ගජාතං ඡින්දන්තස්සෙව ථුල්ලච්චයං; අඤ්ඤං පන කණ්ණනාසඞ්ගුලි[1] ආදිං යං කිඤ්චි ඡින්දන්තස්ස තාදිසං වා දුක්ඛං උප්පාදෙන්තස්ස දුක්කටං. **අහිකීටදට්ඨාදිසු** පන අඤ්ඤබාධපච්චයා වා ලොහිතං වා මොචෙන්තස්ස **ඡින්දන්තස්ස** වා **අනාපත්ති.**

චන්දනගණ්ඨි උප්පන්නා හොතීති චන්දනඝටිකා උප්පන්නා හොති; සො කිර උද්ධඤ්ච අධො ච ජාලානි[2] පරික්ඛිපාපෙත්වා ගඞ්ගාය නදියා කීළති. තස්ස නදීසොතෙන වුය්හමානා චන්දනගණ්ඨි ආගන්ත්වා ජාලෙ ලග්ගා. තමස්ස පුරිසා ආහරිත්වා අදංසු. එවං සා උප්පන්නා හොති. **ඉද්ධිපාටිහාරිය**න්ති එත්ථ විකුබ්බණ[3]ඉද්ධිපාටිහාරියං පටික්ඛිත්තං. අධිට්ඨානිද්ධි පන අප්පටික්ඛිත්තාති වෙදිතබ්බා. **න භික්ඛවෙ සුවණ්ණමයො පත්තොති** ආදීසු සචෙපි ගිහී භත්තග්ගෙ සුවණ්ණතට්ටිකාදීසු ව්‍යඤ්ජනං කත්වා උපනාමෙන්ති, ආමසිතුම්පි න වට්ටති. ඵලිකමයකාචමයකංසමයානි පන තට්ටිකාදීනි භාජනානි පුග්ගලිකපරිභොගෙනෙව න වට්ටන්ති. සඞ්ඝිකපරිභොගෙන වා ගිහිවිකටානි වා වට්ටන්ති. තම්බලොහමයො පත්තො න වට්ටති. ථාලකම්පන වට්ටතීති ඉදං සබ්බං **කුරුන්දියං** වුත්තං. **මණිමයොති** එත්ථ පන ඉන්දනීලාදිමණිමයො වුත්තො. **කංසමයොති** එත්ථ වට්ටලොහමයොපි සඞ්ගහිතො. **ලිඛිතු**න්ති තනුකරණත්ථායෙතං වුත්තං; **පක්ඛිමණ්ඩල**න්ති මකරදන්තඡින්නක[4] මණ්ඩලමෙව; **ආවට්ටිත්වා**ති අඤ්ඤමඤ්ඤං පහරිත්වා; **පත්තාධාරක**න්ති එත්ථ දන්තවල්ලිවෙත්තාදීහි කතෙ භූමිආධාරකෙ තයො දාරුආධාරකෙ ද්වෙ පත්තෙ උපරූපරි ඨපෙතුං වට්ටතීති **කුරුන්දියං** වුත්තං. **මහාඅට්ඨකථාය**ම්පන වුත්තං: "භූමිආධාරකෙ තිණ්ණං පත්තානං අනොකාසො, ද්වෙ ඨපෙතුං වට්ටති. දාරුආධාරකදණ්ඩාධාරකෙසුපි සුසජ්ජිතෙසු එසෙව නයො. භමකොටිසදිසො පන දාරුආධාරකො තීහි දණ්ඩකෙහි බද්ධො දණ්ඩකාධාරකො ච එකස්සපි පත්තස්ස අනොකාසො. තත්ථ ඨපෙත්වාපි හත්ථෙන ගහෙත්වාව නිසීදිතබ්බං. භූමියම්පන නික්කුජ්ජිත්වා එකමෙව ඨපෙතබ්බ"න්ති. **මිඪන්තෙ**ති[5] ආලින්දකමිඪකාදීනං[6] අන්තෙ; සචෙ පන පරිවත්තිත්වා තත්ථෙව පතිට්ඨාති, එවරූපාය විත්ථිණ්ණාය මිඪියා[7] ඨපෙතුං වට්ටති. **පරිභණ්ඩන්තෙ**ති බාහිරපස්සෙ කතාය තනුකමිඪිකාය අන්තෙ; වුත්තනයෙනෙව එත්ථාපි විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. **චොළක**න්ති යං පත්ථරිත්වා පත්තො ඨපීයති; තස්මිං පන අසති කටසාරකෙ වා තට්ටිකාය වා මත්තිකාපරිභණ්ඩකතාය භූමියා වා, යත්ථ න දුස්සති, තථාරූපාය වාලිකාය වා ඨපෙතුං වට්ටති. පංසුරජාදීසු පන ඛරභූමියං වා ඨපෙන්තස්ස දුක්කටං. පත්තමාළකං ඉට්ඨකාහි වා දාරූහි වා[8] කාතුං වට්ටති. **පත්තකණ්ඩොලිකා**ති මහාමුඛකුණ්ඩසණ්ඨානා භණ්ඩුක්ඛලිකා වුච්චති.

---

1. සී. මු & II, නාස අඞ්ගුලි 2. සී මු. උද්ධඤ්ච ජාලානි. 3. සී I. කුබ්බන.
4. සී I. ඡන්නක. 5. සී II, මිඪන්තෙති. 6. සී. මු II, විමතිවිනොදනී-මිඪකාදීනං.
7. සී. මු. මිට්ඨියා. 8. සී I. & II; දාරුකානි.

සො ලග්ගෙස්සාති[1] යත්ථ කත්ථචි ලග්ගෙන්තස්ස[2] දුක්කටමෙව. චීවරවංසෙපි බන්ධිත්වා ඨපෙතුං න වට්ටති. භණ්ඩකට්ඨපනත්ථමෙව කතං හොතු නිසීදනසයනත්ථං වා, යත්ථ කත්ථචි මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා ඨපෙන්තස්ස දුක්කටං. අඤ්ඤෙන පන භණ්ඩකෙන සද්ධිං බන්ධිත්වා ඨපෙතුං අටනියං බන්ධිත්වා ඔලම්බෙතුං වා වට්ටති. බන්ධිත්වාපි උපරි ඨපෙතුං න වට්ටතියෙව. සචෙ පන මඤ්චෙ වා පීඨං වා[3] උක්ඛිපිත්වා චීවරවංසාදිසු අට්ටකඤ්ඤෙනාන ඨපිතං හොති, තත්ථ ඨපෙතුං වට්ටති. අංසවද්ධකෙන අංසකූටෙ ලගෙත්වා[4] අබෙක ඨපෙතුං වට්ටති. ජනෙන භත්තපූරෙපි අංසකූටෙ ලගිත[5] පත්තොපි ඨපෙතුං න වට්ටති. භණ්ඩකෙන පන සද්ධිං බන්ධිත්වාව අට්ටකං කත්වා ඨපිතෙ වා යො කොචි ඨපෙතුං වට්ටති. **පත්තහත්ථෙනාති** එත්ථ න කෙවලං යස්ස පත්තො හත්ථෙ, සො එව පත්තහත්ථො. න කෙවලඤ්ච කවාටමෙව පනාමෙතුං න ලභති, අපිච ඛො පන හත්ථෙ වා පිට්ඨිපාදෙ වා යත්ථ කත්ථචි සරීරාවයවෙ පත්තස්මිං සති හත්ථෙන වා පාදෙන වා සීසෙන වා යෙන කෙනචි සරීරාවයවෙන කවාටං වා පනාමෙතුං ඝටිකං වා උක්ඛිපිතුං සූචිං වා කුඤ්චිකාය අවාපුරිතුං න ලභති. අංසකූටෙ පන පත්තං ලගෙත්වා[4] යථාසුඛං අවාපුරිතුං ලභති.

තුම්බකටාහන්ති ලාබුකටාහං වුච්චති. තං පරිහරිතුං න වට්ටති. ලභිත්වා පන තාවකාලිකං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. ඝටිකටාහෙපි එසෙව නයො.[6] **අභූතම්මෙති** උත්‍රාසවචනමෙතං. **සබ්බපංසුකූලිකෙනාති** එත්ථ චීවරඤ්ච මඤ්චපීඨඤ්ච පංසුකූලිකං වට්ටති. අජ්ඣාහරණීයම්පන දින්නකමෙව ගහෙතබ්බං.[7] **වලඤ්ජානීති** වම්බෙත්වා[8] අපවිද්ධාමිසානි. **අට්ඨිකානීති** මච්ඡමංසඅට්ඨිකානි; **උච්ඡිට්ඨොදකන්ති** මුඛවික්ඛාලිතොදකං; එතෙසු යං කිඤ්චි පත්තෙන නීහරන්තස්ස දුක්කටං. පත්තං පටිග්ගහං කත්වා හත්ථං ධොවිතුම්පි න ලභති. හත්ථධොතපාදධොතඋදකම්පි පත්තෙන ආකිරිත්වා නීහරිතුං න වට්ටති. අනුච්ඡිට්ඨං සුද්ධපත්තං උච්ඡිට්ඨහත්ථෙන ගණ්හිතුං න වට්ටති. වාමහත්ථෙන පනෙත්ථ උදකං ආසිඤ්චිත්වා එකං උදකගණ්ඩූසං ගහෙත්වා උච්ඡිට්ඨහත්ථෙන ගණ්හිතුං වට්ටති. එත්තාවතාපි හි සො උච්ඡිට්ඨපත්තො හොති. හත්ථං පන බහි උදකෙන වික්ඛාලෙත්වා ගහෙතුං වට්ටති. මච්ඡමංසඵලාඵලාදීනි ඛාදන්තො යං තත්ථ අට්ඨිං වා ඵලකං වා ඡඩ්ඩෙතුකාමො හොති, තං පත්තෙ ඨපෙතුං න ලබ්භති. යම්පන පටිඛාදිතුකාමො හොති, තං පත්තෙ ඨපෙතුං ලබ්භති. අට්ඨිකකණ්ටකාදීනි තත්ථෙව කත්වා හත්ථෙන ලුඤ්චිත්වා ඛාදිතුං වට්ටති. මුඛතො නීහටං පන යං කිඤ්චි පුන න ඛාදිතුකාමො, තං පත්තෙ ඨපෙතුං න ලබ්භති. සිඞ්ගිවෙරනාළිකෙරඛණ්ඩානි ඩසිත්වා ඩසිත්වා පුන ඨපෙතුං ලබ්භති.

---

1. සී I. ලග්ගෙය්‍යාති. 2 සී I. වි. චි. ලග්ගන්තස්ස. 3. සී II. මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා
4. සී II. ලග්ගෙත්වා. 5. සී II. ලග්ගිත. 6. සී II. ඝටිකටාහන්ති ඝටිකපාලං.
7. සී. මු. ගහෙතබ්බඤ්ච. 8. වි. චි. එළෙම්බෙත්වා.

නමතකන්ති සත්ථකවෙඨනකං පිලොතිකඛණ්ඩං; **දණ්ඩසත්ථක**න්ති පිප්ඵලකං[1] වා අඤ්ඤම්පි වා යං කිඤ්චි දණ්ඩෙ යොජෙත්වා කත සත්ථකං. **කණ්ණකිතා හොන්තී**ති මලග්ගහිතා හොන්ති. **කිණ්ණෙන පූරෙතු**න්ති කිණ්ණචුණ්ණෙන පූරෙතුං; **සත්තුයා**ති හලිද්දිමිස්සකෙන පිට්ඨචුණ්ණෙන; **සරිතක**න්ති පාසාණචුණ්ණං වුච්චති. තෙන පූරෙතුං අනුජානාමීති අත්ථො. **මධුසිත්ථකෙන සාරෙතු**න්ති මධුසිත්ථකෙන මක්ඛෙතුං. **සරිතකං පරිභිජ්ජතී**ති තං මක්ඛිතමධුසිත්ථකං භිජ්ජති. **සරිතසිපාටික**න්ති මධුසිත්ථකපිලොතිකං; සත්ථකොසකසිපාටිකා පන සරිතසිපාටිකාය අනුලොමාති **කුරුන්දියං** වුත්තං.

කඨිනන්ති නිස්සෙණිම්පි තත්ථ අත්ථරිතබ්බකටසාරකිලඤ්ජානං අඤ්ඤතරම්පි; **කඨිනරජ්ජු**න්ති යාය දුපට්ටචීවරං සිබ්බන්තා කඨිනෙ චීවරං බන්ධන්ති; **කඨිනං නප්පහොතී**ති දීඝස්ස භික්ඛුනො පමාණෙන කතං කඨිනං; තත්ථ රස්සස්ස භික්ඛුනො චීවරං පත්ථරියමානං නප්පහොති; අන්තො යෙව හොති. **දණ්ඩකෙ න පාපුණාතී**ති අත්ථො. **දණ්ඩකඨින**න්ති තස්ස මජ්ඣෙ ඉතරස්ස භික්ඛුනො පමාණෙන අඤ්ඤං නිස්සෙණිං බන්ධිතුං අනුජානාමීති අත්ථො. **විදලක**න්ති දණ්ඩකඨිනප්පමාණෙන කටසාරකස්ස පරියන්තෙ පටිසංහරිත්වා දිගුණකරණං; **සලාක**න්ති දුපට්ටචීවරස්ස අන්තරෙ පවෙසනසලාකං. **විනන්ධනරජ්ජු**න්ති මහානිස්සෙණියා සද්ධිං ඛුද්දකං නිස්සෙණිං විනන්ධිතුං රජ්ජුං; **විනන්ධනසුත්තක**න්ති ඛුද්දකනිස්සෙණියා චීවරං විනන්ධිතුං සුත්තං; **විනන්ධිත්වා සිබ්බෙතු**න්ති තෙන සුත්තකෙන තත්ථ චීවරං විනන්ධිත්වා සිබ්බිතුං. **විසමා හොන්තී**ති කාචි ඛුද්දකා හොන්ති, කාචි මහන්තා. **කලිම්බක**න්ති පමාණසඤ්ඤාකරණං යං කිඤ්චි තාලපණ්ණාදි. **මොඝසුත්තක**න්ති වඩ්ඪකීනං දාරූසු කාළසුත්තෙන විය හලිද්දිසුත්තෙන සඤ්ඤාකරණං. **අඞ්ගුලියා පටිග්ගණ්හන්තී**ති සූචිමුඛං අඞ්ගුලියා පටිච්ඡන්ති. **ආවෙසනවිත්ථකං** නාම යං කිඤ්චි පාතිචඞ්ගොටකාදි. **උච්චවත්ථුක**න්ති පංසුං ආකිරිත්වා උච්චවත්ථුකං කාතුං අනුජානාමීති අත්ථො. ඔගුම්බෙත්වා **උල්ලිත්තාවලිත්තං කාතු**න්ති ඡදනං ඔධුනිත්වා ඝනදණ්ඩකං කත්වා අන්තො ච බහි ච මත්තිකාය ලිම්පිතුන්ති අත්ථො. **ගොඝංසිකායා**ති වෙළුං වා රුක්ඛදණ්ඩකං වා අන්තො කත්වා තෙන සද්ධිං සඞ්ඝරිතුන්ති අත්ථො. **බන්ධනරජ්ජු**න්ති තථා සඞ්ඝරිතස්ස බන්ධනරජ්ජුං.

කටච්ඡුපරිස්සාවනං නාම තීසු දණ්ඩකෙසු විනන්ධිත්වා කතං. **යො න දදෙය්‍යා**ති අපරිස්සාවනකස්සෙව යො න දදාති, තස්ස ආපත්තියො පන අත්තනො හත්ථෙ පරිස්සාවනෙ විජ්ජමානෙපි යාචති, තස්ස න අකාමා දාතබ්බං. **දණ්ඩපරිස්සාවන**න්ති රජකානං ඛාරපරිස්සාවනං විය චතූසු පාදෙසු බද්ධනිස්සෙණිකාය සාටකං බන්ධිත්වා මජ්ඣෙ දණ්ඩකෙ උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං. තං උභොපි කොට්ඨාසෙ පූරෙත්වා

1, සී. මු. පිප්ඵලිකං.

පරිස්සවති. **ඔත්ථරකං** නාම යං උදකෙ ඔත්ථරිත්වා ඝටකෙන උදකං ගණ්හන්ති. තං හි චතූසු දණ්ඩකෙසු වත්ථං බන්ධිත්වා උදකෙ චත්තාරො ඛාණුකෙ නිඛනිත්වා තෙසු බන්ධිත්වා සබ්බපරියන්තෙන උදකතො මොචෙත්වා මජ්ඣෙ ඔත්ථරිත්වා ඝටෙන උදකං ගණ්හන්ති.

මකසකුටිකාති චීවරකුටිකා වුච්චති.[1] **අග්ගළවට්ටි** නාම ද්වාරබාහාය සමප්පමාණොයෙව අග්ගළත්ථම්භො වුච්චති; යත්ථ තීණි චත්තාරි ඡිද්දානි කත්වා සූචියො යොජෙන්ති. **කපිසීසකං** නාම ද්වාරබාහං විජ්ඣිත්වා තත්ථ පවෙසිතො අග්ගළපාසකො වුච්චති. **සූචිකා**ති තත්ථ මජ්ඣෙ ඡිද්දං කත්වා පවෙසිතා. **ඝටිකා**ති උපරි යොජිතා. **මණ්ඩලිකං කාතු**න්ති නීචවත්ථුකං චිනිතුං. **ධූමනෙත්ත**න්ති ධූමනික්ඛමනඡිද්දං. **වාසෙතු**න්ති ගන්ධෙන වාසෙතුං. **උදකාධාන**න්ති උදකට්ඨපනට්ඨානං.[2] තත්ථ ඝටෙන උදකං ඨපෙත්වා සරාවකෙන වළඤ්ජෙතබ්බං. **කොට්ඨකො**ති ද්වාරකොට්ඨකො. **තිස්සො පටිච්ඡාදියො**ති **එත්ථ ජන්තාඝරපටිච්ඡාදි ච උදකපටිච්ඡාදි ච** පරිකම්මං කරොන්තස්සෙව වට්ටති. සෙසෙසු අභිවාදනාදීසු න වට්ටති. **වත්ථපටිච්ඡාදි** සබ්බකම්මෙසු වට්ටති. **උදකං න හොතී**ති නහානඋදකං න හොති. **තුල**න්ති පණ්ණිකානං විය උදකඋබ්බාහනකතුලං.

කරකටකො වුච්චති ගොණෙ වා යොජෙත්වා හත්ථෙහි වා ගහෙත්වා දීඝවරත්තාදීහි ආකඩ්ඪනයන්තං. **චක්කවට්ටක**න්ති අරඝට්ටඝටියන්තං;[3] **චම්මඛණ්ඩං** නාම තුලාය වා කරකටකෙ වා යොජෙතබ්බකං චම්මභාජනං. **අපාරුතා හොතී**ති අපරික්ඛිත්තා හොති. **උදකපුඤ්ඡනී** දන්තමයාපි විසාණමයාපි දාරුමයාපි වට්ටති. තස්සා අසති චොළකෙනපි උදකං පච්චුද්ධරිතුං වට්ටති. **උදකමාතික**න්ති උදකස්ස ආගමනමාතිකං. **නිල්ලෙඛං ජන්තාඝරං** නාම ආවිද්ධපක්ඛපාසකං වුච්චති. ගොපානසීනං උපරි මණ්ඩලෙ පක්ඛපාසකෙ ඨපෙත්වා කත කූටච්ඡදනස්සෙතං නාමං.

චතුමාසං නිසීදනෙනාති නිසීදනෙන චත්තාරො මාසෙ න විප්පවසිතබ්බන්ති අත්ථො. **පුප්ඵාභිකිණ්ණෙසූ**ති පුප්ඵෙහි සන්ථතෙසු. **නමතකං** *නාම එළකලොමෙහි කතං අවායිමං* චම්මඛණ්ඩපරිහාරෙන[4] පරිභුඤ්ජිතබ්බං. **ආසිත්තකූපධානං** නාම තම්බලොහෙන වා රජතෙන වා කතාය පෙළාය එතං අධිවචනං. පටික්ඛිත්තත්තා පන දාරුමයම්පි න වට්ටති. **මළොරිකා**ති දණ්ඩාධාරකො වුච්චති. යට්ඨිආධාරක පණ්ණාධාරක පච්ඡිකපිට්ඨානිපි එත්ථෙව පවිට්ඨානි. ආධාරකසඞ්ඛෙපගමනතො හි පට්ඨාය ඡිද්දං විද්ධම්පි අවිද්ධම්පි වට්ටතියෙව. **එකභාජනෙ**ති එත්ථ සචෙ එකො භික්ඛු භාජනතො ඵලං වා පූවං වා ගහෙත්වා ගච්ඡති, තස්මිං අපගතෙ ඉතරස්ස සෙසකං භුඤ්ජිතුං වට්ටති. ඉතරස්සාපි තස්මිං ඛීණෙ පුන ගහෙතුං වට්ටති.

---

1. සී II. 'අබ්භුස්සහනකායාති සෙම්හාදිදෙසුස්සහනකායා' ඉච්චධිකො.
2. සී I. උදකට්ඨානං. 3. සී. මු. I, & II. අරහට්ට. 4. සී මු. පරිභොගෙන.
* පුප්ඵලක්ඛණන්තරිතො පාඨො සී I පොත්ථකෙ නත්ථි.

අට්ඨහඞ්ගෙහීති එත්ථ එකෙකෙනාපි අඞ්ගෙන සමන්නාගතස්ස අන්තොසීමායං වා නිස්සීමං ගන්ත්වා නදීආදීසු වා නික්කුජ්ජිතුං වට්ටතියෙව. එවං නික්කුජ්ජිතෙ පන පත්තෙ තස්ස ගෙහෙ කොචි දෙය්‍යධම්මො න ගහෙතබ්බො. "අමුකස්ස ගෙහෙ භික්ඛං මා ගණ්හිත්ථා"ති අඤ්ඤවිහාරෙසුපි පෙසෙතබ්බං. උක්කුජ්ජනකාලෙ පන යාව තතියං යාචාපෙත්වා හත්ථපාසං විජහාපෙත්වා ඤත්තිදුතියකම්මෙන උක්කුජ්ජිතබ්බො.

සංහරන්තූති සංහරීයන්තු. **චෙලපත්තිකන්ති** චෙලසන්ථරං. සො කිර "සචෙ අහං පුත්තං ලච්ඡාමි, අක්කමිස්සති මෙ භගවා චෙලපත්තික"න්ති ඉමිනා අජ්ඣාසයෙන සන්ථරි. අභබ්බො චෙස පුත්තලාභස්ස. තස්මා භගවා න අක්කමි. යදි අක්කමෙය්‍ය, පච්ඡා පුත්තං අලභන්තො "නායං සබ්බඤ්ඤූ"ති දිට්ඨිං ගණ්හෙය්‍ය. ඉදං තාව භගවතො අනක්කමනෙ කාරණං. යස්මා පන භික්ඛූපි යෙ අජානන්තා අක්කමෙය්‍යුං, තෙ ගිහීනං පරිභූතා භවෙය්‍යුං. තස්මා භික්ඛූ පරිභවතො මොචෙතුං සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙසි. ඉදං සික්ඛාපදපඤ්ඤපනෙ කාරණං. **මඞ්ගලත්ථාය යාචියමානෙනාති** අපගතගබ්භා වා හොතු ගරුගබ්භා වා, එවරූපෙසු ඨානෙසු මඞ්ගලත්ථාය යාචියමානෙන අක්කමිතුං වට්ටති. **ධොතපාදකං** නාම පාදධොවනට්ඨානෙ ධොතෙහි පාදෙහි අක්කමනත්ථාය පච්චත්ථරණං අත්ථතං හොති, තං අක්කමිතුං වට්ටති. **කතකං** නාම පදුමකණ්ණිකාකාරං පාදඝංසනත්ථං කණ්ටකෙ උට්ඨාපෙත්වා කතං. තං වට්ටං වා හොතු චතුරස්සාදිභෙදං වා, බාහුලිකානුයොගත්තා පටික්ඛිත්තමෙව. නෙව පටිග්ගහෙතුං න පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති.

සක්ඛරාති පාසාණො වුච්චති. පාසාණඵෙණකොපි වට්ටති. **විධූපනන්ති** වීජනී වුච්චති. **තාලවණ්ටං** පන තාලපණ්ණෙහි වා කතං හොතු වෙළුදන්තවිලීවෙහි වා මොරපිඤ්ඡෙහි වා චම්මවිකතීහි වා, සබ්බං වට්ටති. මකසවීජනී දන්තමයවිසාණමයදණ්ඩකාපි වට්ටති. වාකමයවීජනියා කෙතකපාරොහකුන්දල[1] පණ්ණාදිමයාපි සඞ්ගහිතා.

ගිලානස්ස ඡත්තන්ති එත්ථ යස්ස කායදාහො වා පිත්තකොපො වා හොති, චක්ඛු වා දුබ්බලං, අඤ්ඤො වා කොචි ආබාධො විනා ඡත්තෙන උප්පජ්ජති, තස්ස ගාමෙ වා අරඤ්ඤෙ වා ඡත්තං වට්ටති. වස්සෙ පන චීවරගුත්තත්ථං වාළමිගචොරභයෙසු ච අත්තගුත්තත්ථම්පි වට්ටති. එකපණ්ණච්ඡත්තං පන සබ්බත්ථෙව වට්ටති.

අසිස්සාති අසි අස්ස. **විජ්ජොතලතීති** විජ්ජොතති. **දණ්ඩසම්මුතින්ති** එත්ථ පමාණයුත්තො චතුහත්ථොයෙව දණ්ඩො[2] සම්මන්නිත්වා දාතබ්බො. තතො ඌනාතිරිත්තො විනාපි සම්මුතියා සබ්බෙසං වට්ටති. **සික්කා** පන අගිලානස්ස න වට්ටති. ගිලානස්සාපි සම්මන්නිත්වාව දාතබ්බා.

---

1. සී. මු. කතුල. 2. සී I, සො.

රොමන්ථකස්සාති එත්ථ ඨපෙත්වා රොමන්ථකං සෙසානං ආගතං උග්ගාරං මුඛෙ සන්ධාරෙත්වා ගිලන්තානං ආපත්ති. සචෙ පන අසන්ධාරිතමෙව[1] පරගලං ගච්ඡති, වට්ටති. **යං දියමානන්ති*** ඉදං භොජනවග්ගෙ **වණ්ණිතමෙව.**

කුප්පං කරිස්සාමීති සද්දං කරිස්සාමි. නඛාදීහි නඛච්ඡෙදනෙ ආපත්ති නත්ථි. අනුරක්ඛණත්ථං පන නඛච්ඡෙදනං අනුඤ්ඤාතං. **වීසතිමට්ඨන්ති** වීසතිම්පි නඛෙ ලිඛිතමට්ඨෙ කාරාපෙන්ති. **මලමත්තන්ති** නඛතො මලමත්තං අපකඩ්ඪිතුං අනුජානාමීති **අත්ථො.**

ඛුරසිපාටිකන්ති ඛුරකොසකං. †**මස්සුං වඩ්ඪාපෙන්තීති** මස්සුං දීඝං කාරෙන්ති. **ගොලොමිකන්ති** හනුකම්හි දීඝං කත්වා ඨපිතං එළකමස්සු වුච්චති. **චතුරස්සකන්ති** චතුකොණං. **පරිමුඛන්ති** උරෙ ලොමසංහරණං. **අඩ්ඪුරකන්ති**[2] උදරෙ ලොමරාජිට්ඨපනං. **ආපත්ති දුක්කටස්සාති** මස්සුකප්පාපනාදීසු සබ්බත්ථ ආපත්ති දුක්කටස්ස. **ආබාධප්පච්චයා සම්බාධෙ ලොමන්ති** ගණ්ඩවණරුධි[3]ආදි ආබාධප්පච්චයා. **කත්තරිකායාති** ගණ්ඩවණරුධිරොග[4] ආබාධප්පච්චයා. සක්ඛරාදීහි **නාසිකාලොම**ගාහාපනෙ ආපත්ති නත්ථි. අනුරක්ඛණත්ථං පන **සණ්ඩාසො** අනුඤ්ඤාතො. **න භික්ඛවෙ පලිතං ගාහාපෙතබ්බන්ති** එත්ථ යං භමුකාය වා නලාටෙ වා දාඨිකාය වා උග්ගන්ත්වා බීභච්ඡං ඨිතං, තාදිසං ලොමං පලිතං වා අපලිතං වා ගාහාපෙතුං වට්ටති.

කංසපත්ථරිකාති කංසභණ්ඩවාණිජා. **බන්ධනමත්තන්ති** වාසිකත්තරයට්ඨිආදීනං බන්ධනමත්තං. **න භික්ඛවෙ අකායබන්ධනෙනාති** එත්ථ අබන්ධිත්වා නික්ඛන්තෙන යත්ථ **සරති,** තත්ථ බන්ධිතබ්බං. ආසනසාලාය බන්ධිස්සාමීති ගන්තුං වට්ටති. **සරිත්වා** යාව න බන්ධති. න තාව පිණ්ඩාය චරිතබ්බං. **කලාබුකං** නාම බහුරජ්ජුකං. **දෙඩ්ඩුභකං** නාම උදකසප්පසීසසදිසං. **මුරජං** නාම මුරජවට්ටිසණ්ඨානං වෙඨෙත්වා කතං. **මද්දවීණං** නාම පාමඞ්ගසණ්ඨානං. ඊදිසං හි එකම්පි න වට්ටති. පගෙව බහූනි. **පට්ටිකං සූකරන්තකන්ති** එත්ථ පකතිවීතා වා මච්ඡකණ්ටකවායිමා වා පට්ටිකා වට්ටති. සෙසා කුඤ්ජරච්ඡිකාදිභෙදා න වට්ටන්ති. **සූකරන්තකං** නාම කුඤ්චිකාකොසකසණ්ඨානං හොති. එකරජ්ජුකම්පන මුද්දිකාකායබන්ධනං ච සූකරන්තකං අනුලොමෙති. **අනුජානාමි භික්ඛවෙ මුරජං මද්දවීණන්ති** ඉදං දසාසුයෙව අනුඤ්ඤාතං. පාමඞ්ගදසා චෙත්ථ චතුන්නං උපරි න වට්ටති. **සොභකං** නාම වෙඨෙත්වා මුඛවට්ටිසිබ්බනං. **ගුණකං** නාම මුද්දික[5]සණ්ඨානෙන සිබ්බනං: එවං සිබ්බිතා හි අන්තා ථිරා හොන්ති. **පවනන්තොති** පාසන්තො වුච්චති.

---

1. සී. මු. & I. අසන්ධාරිතත්තමෙව. 2. සී. II. අඩ්ඪරජකන්ති. 3. සී. මු. රුචි. 4. සී I සීසරොග. 5. සී. මු. මුද්දිඞ්ග.

* එත්ථ සී II. පොත්ථකෙ "යං දියමානන්ති ආදියමානං, පටිග්ගහිත භාජනතො බහි පතිතං භික්ඛුනා සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං අනුජානාමීති අත්ථො"– ඉච්චධිකො පාඨො.

† සී II, "මස්සුං කප්පාපෙන්තීති කත්තරියා මස්සුං ඡෙදාපෙන්ති" ඉච්චධිකො.

හත්ථිසොණ්ඩකං නාම නාභිමූලතො හත්ථිසොණ්ඩසණ්ඨානං ඔලම්බකං කත්වා නිවත්ථං චොලකිත්ථිනිවාසනං විය. **මච්ඡවාලකං** නාම එකතො දසන්තං එකතො පාසන්තං ඔලම්බෙත්වා නිවත්ථං. **චතුක්කණ්ණකං** නාම උපරි ද්වෙ හෙට්ඨතො ද්වෙති එවං චත්තාරො කණ්ණෙ දස්සෙත්වා නිවත්ථං. **තාලවණ්ටකං** නාම තාලවණ්ටාකාරෙන සාටකං ඔලම්බෙත්වා නිවාසනං. **සතවලිකං** නාම දීඝසාටකං අනෙකක්ඛත්තුං ඔභඤ්ජිත්වා ඔවට්ටිකං[1] කරොන්තෙන නිවත්ථං, වාමදක්ඛිණපස්සෙසු වා නිරන්තරං වලියො දස්සෙත්වා නිවත්ථං. සචෙ පන ජාණුතො පට්ඨාය එකා වා ද්වෙ වා වලියො පඤ්ඤායන්ති, වට්ටති. **සංවෙල්ලියං නිවාසෙන්තීති** මල්ලකම්මකරාදයො විය කච්ඡං බන්ධිත්වා නිවාසෙන්ති. එවං නිවාසෙතුං ගිලානස්සාපි මග්ගපටිපන්නස්සාපි න වට්ටති. යම්පි මග්ගං ගච්ඡන්තා එකං වා ද්වෙ වා කොණෙ උක්ඛිපිත්වා අන්තරවාසකස්ස උපරි ලග්ගෙන්ති, අන්තො වා එකං කාසාවං තථා නිවාසෙත්වා බහි අපරං නිවාසෙන්ති, සබ්බං න වට්ටති. ගිලානෙන පන අන්තො කාසාවස්ස ඔවට්ටිකං[2] දස්සෙත්වා අපරං උපරි නිවාසෙතුං ලභති. අගිලානෙන ද්වෙ නිවාසෙන්තෙන සගුණං කත්වා නිවාසෙතබ්බානි. ඉති යඤ්ච ඉධ පටික්ඛිත්තං, යඤ්ච සෙඛියවණ්ණනායං, තං සබ්බං වජ්ජෙත්වා නිබ්බිකාරං තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙන්තෙන පරිමණ්ඩලං නිවාසෙතබ්බං. යං කිඤ්චි විකාරං කරොන්තො දුක්කටා න මුච්චති.

න භික්ඛවෙ ගිහිපාරුතං පාරුපිතබ්බන්ති එවං පටික්ඛිත්තං ගිහිපාරුතං අපාරුපිත්වා, උභො කණ්ණෙ සමං කත්වා පාරුපනං පරිමණ්ඩලපාරුපනං නාම, තං පාරුපිතබ්බං. තත්ථ යං කිඤ්චි සෙතපටපාරුතං පරිබ්බාජකපාරුතං එකසාටකපාරුතං සොණ්ඩපාරුතං අන්තෙපුරිකපාරුතං මහාජෙට්ඨකපාරුතං කුටිපවෙසකපාරුතං බ්‍රාහ්මණපාරුතං පාළිකාරකපාරුතන්ති එවමාදි පරිමණ්ඩලලක්ඛණතො අඤ්ඤථා[3] පාරුතං, සබ්බමෙතං ගිහිපාරුතං නාම. තස්මා යථා සෙතපටා අඩ්ඪපාලකනිගණ්ඨා පාරුපන්ති, යථා ච එකච්චෙ පරිබ්බාජකා උරං විවරිත්වා ද්වීසු අංසකූටෙසු පාපුරණං ඨපෙන්ති, යථා ච එකසාටකා මනුස්සා නිවත්ථසාටකස්ස එකෙන අන්තෙන පිට්ඨිං පාරුපිත්වා උභො කණ්ණෙ උභොසු අංසකූටෙසු ඨපෙන්ති, යථා ච සුරාසොණ්ඩාදයො සාටකෙන ගීවං පරික්ඛිපන්තා උභො අන්තෙ උදරෙ වා ඔලම්බෙන්ති, පිට්ඨියං වා ඛිපන්ති, යථා ච අන්තෙපුරිකායො අක්ඛිතාරකමත්තං දස්සෙත්වා ඔගුණ්ඨිකං පාරුපන්ති, යථා ච මහාජෙට්ඨා දීඝං සාටකං නිවාසෙත්වා තස්සෙව එකෙනන්තෙන සකලසරීරං පාරුපන්ති, යථා ච කස්සකා ඛෙත්තකුටිං පවිසන්තා සාටකං පළිවෙඨෙත්වා උපකච්ඡකෙ පක්ඛිපිත්වා තස්සෙව එකෙනන්තෙන සරීරං පාරුපන්ති, යථා ච බ්‍රාහ්මණා උභින්නං උප

1. සී. මු. ඔවග්ගිකං. 2. සී. මු. ඔවට්ටකං. 3. සී. මු. අඤ්ඤද.

කච්ඡකානං අන්තරෙන සාටකං පවෙසෙත්වා අංසකූටෙසු පක්ඛිපන්ති, යථා ච පාළිකාරකො භික්ඛු එකංසපාරුපනෙන පාරුතං වාමබාහුං විවරිත්වා චීවරං අංසකූටං ආරොපෙති, එවං අපාරුපිත්වා සබ්බෙපි එතෙ අඤ්ඤෙ ච එවරූපෙ පාරුපනදොසෙ වජ්ජෙත්වා නිබ්බිකාරං පරිමණ්ඩලං පාරුපිතබ්බං. තථා අපාරුපිත්වා ආරාමෙ වා අන්තරඝරෙ වා අනාදරෙන යං කිඤ්චි විකාරං කරොන්තස්ස දුක්කටං.

අචක්ඛුස්සන්ති චක්ඛූනං හිතං න හොති; පරිහානිං ජනෙති. **නච්ඡාදෙතී**ති න රුච්චති. **අට්ඨඞ්ගුලපරම**න්ති මනුස්සානං පමාණඞ්ගුලෙන අට්ඨඞ්ගුලපරමං. **පටග්ගි**න්ති පටිඅග්ගිං. **පරිත්ත**න්ති අප්පහරිතකරණෙන වා පරිඛාඛණනෙන වා පරිත්තාණං. එත්ථ පන අනුපසම්පන්නෙ සති සයං අග්ගිං දාතුං න ලභති. අසති අග්ගිම්පි දාතුං භූමිං තච්ඡෙත්වා තිණානිපි හරිතුං පරිඛම්පි ඛණිතුං අල්ලසාඛං භඤ්ජිත්වා අග්ගිං නිබ්බාපෙතුම්පි ලභති. සෙනාසනං පත්තං වා අප්පත්තං වා තථා නිබ්බාපෙතුං ලභති යෙව. උදකෙන පන කප්පියෙනෙව ලභති. න ඉතරෙන. **සති කරණීයෙ**ති සුක්ඛකට්ඨාදි[1] ගහණකිච්චෙ සති. **පොරිසිය**න්ති[2] පුරිසප්පමාණං. **ආපදාසූ**ති වාළමිගාදයො වා දිස්වා මග්ගමූළ්හො දිසා ඔලොකෙතුකාමො වා හුත්වා දවඩාහං[3] වා උදකොඝං වා ආගච්ඡන්තං දිස්වා එවරූපාසු ආපදාසු අතිඋච්චම්පි රුක්ඛං ආරොහිතුං වට්ටති. **කල්‍යාණවාක්කරණා**ති මධුරසද්දා. **ඡන්දසො ආරොපෙමා**ති වෙදං විය සක්කතභාසාය වාචනාමග්ගං ආරොපෙම. **සකාය නිරුත්තියා**ති එත්ථ සකා නිරුත්ති නාම සම්මාසම්බුද්ධෙන වුත්තප්පකාරො මාගධිකො වොහාරො. **ලොකායතං** නාම 'සබ්බං උච්ඡිට්ඨං, සබ්බං අනුච්ඡිට්ඨං; සෙතො කාකො, කාළො බකො; ඉමිනා ච ඉමිනා ච කාරණෙනා'ති එවමාදි නිරත්ථකකාරණසංයුත්තං තිත්ථියසත්ථං. **අන්තරා අහොසී**ති අන්තරිතා අහොසි: පටිච්ඡන්නා. **ආබාධප්පච්චයා**ති යස්ස ආබාධස්ස ලසුණං භෙසජ්ජං, තප්පච්චයාති අත්ථො. **පස්සාවපාදුක**න්ති එත්ථ පාදුකා ඉට්ඨකාහිපි සිලාහිපි දාරූහිපි කාතුං වට්ටති. **වච්චපාදුකායපි** එසෙව නයො. **පරිවෙණ**න්ති වච්චකුටිපරික්ඛෙපබ්භන්තරං. **යථා ධම්මො කාරෙතබ්බො**ති දුක්කටවත්ථුම්හි දුක්කටෙන පාචිත්තියවත්ථුම්හි පාචිත්තියෙන කාරෙතබ්බො. **කතකඤ්ච කුම්භකාරිකඤ්චා**ති එත්ථ කතකං වුත්තමෙව. **කුම්භකාරිකා**ති ධනියස්සෙව සබ්බමත්තිකාමයකුටි වුච්චති. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

ඛුද්දකවත්ථුක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.[4]

---

1. සී. මු. ඛණ්ඩාදි. 2. සී. මු. & පු. පා. පොරිසියන්ති. 3. ස්‍යා 1. දවදාහං. 4. සී & II. පඤ්චමං.

4. 6.

සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ අප්පඤ්ඤත්තං හොතීති අනනුඤ්ඤාතං හොති. **විහාරො** නාම අඩ්ඪයොගාදිමුත්තකො අවසෙසාවාසො. **අඩ්ඪයොගොති** සුපණ්ණවඞ්කගෙහං. **පාසාදොති** දීඝපාසාදො. **හම්මියන්ති** උපරි ආකාසතලෙ පතිට්ඨිතකූටාගාරො පාසාදො එව. **ගුහාති** ඉට්ඨකාගුහා සිලාගුහා දාරුගුහා පංසුගුහා. **ආගතානාගතස්ස[1] චාතුද්දිසස්ස සඞ්ඝස්සාති** ආගතස්ස ච අනාගතස්ස ච චාතුද්දිසස්ස සඞ්ඝස්ස.

අනුමොදනගාථාසු **සීතං උණ්හන්ති** උතුවිසභාගවසෙන වුත්තං. **සිසිරෙ චාපි වුට්ඨියොති** එත්ථ **සිසිරොති** සම්ඵුසිතකවාතො වුච්චති. **වුට්ඨියොති** උජුකා මෙඝවුට්ඨියො එව. එතානි සබ්බානි "**පටිහන්ති**"ති ඉමිනාව පදෙන යොජෙතබ්බානි. **පටිහඤ්ඤතීති** විහාරෙන පටිහඤ්ඤති. **ලෙණත්ථන්ති** නිලීයනත්ථං. **සුඛත්ථන්ති** සීතාදිපරිස්සයාභාවෙන සුඛවිහාරත්ථං. **ඣායිතුඤ්ච විපස්සිතුන්ති** ඉදම්පි පදද්වයං "සුඛත්ථඤ්චා"ති ඉමිනා පදෙන යොජෙතබ්බං. ඉදං හි වුත්තං හොති. සුඛත්ථඤ්ච විහාරදානං. කතමසුඛත්ථං? ඣායිතුං විපස්සිතුඤ්ච යං සුඛං, තදත්ථං. අථ වා පරපදෙනපි යොජෙතබ්බං– ඣායිතුඤ්ච විපස්සිතුඤ්ච විහාරදානං; ඉධ ඣායිස්සන්ති විපස්සිස්සන්තීති දදතො **විහාරදානං සඞ්ඝස්ස අග්ගං බුද්ධෙන වණ්ණිතං**. වුත්තං හෙතං:– "සො ච සබ්බදදො හොති යො **දදාති** උපස්සය"න්ති. යස්මා ච **අග්ගන්ති** වණ්ණිතං, "**තස්මා හි පණ්ඩිතො පොසො**"ති ගාථා. **වාසයෙත්ථ බහුස්සුතෙති** එත්ථ විහාරෙ පරියත්තිබහුස්සුතෙ ච පටිවෙධබහුස්සුතෙ ච වාසයෙ.[2] **තෙසං අන්නං චාති** යං තෙසං අනුච්ඡවිකං අන්නඤ්ච පානඤ්ච **වත්ථානි** ච මඤ්චපීඨාදි **සෙනාසනානි** ච තං සබ්බං තෙසු **උජුභූතෙසු** අකුටිලචිත්තෙසු **දදෙය්‍යාති** නිදහෙය්‍ය; තඤ්ච ඛො **විප්පසන්නෙන චෙතසා** න චිත්තප්පසාදං විරාධෙත්වා,[3] එවං විප්පසන්නචිත්තස්ස හි **තෙ තස්ස ධම්මං දෙසෙන්ති– පෙ– පරිනිබ්බාති අනාසවොති**.

ආවිඤ්ඡනච්ඡිද්දං ආවිඤ්ඡනරජ්ජුන්ති[4] එත්ථ රජ්ජු නාම සචෙපි දීපිනඞ්ගුට්ඨෙන කතා හොති, වට්ටතියෙව. න කාචි න වට්ටති. **තීණි තාලානීති** තිස්සො කුඤ්චිකායො; **යන්තකං සූචිකන්ති** එත්ථ යං යං ජානාති, තං තං යන්තකං තස්ස විවරණසූචිකඤ්ච කාතුං වට්ටති. **වෙදිකා[5] වාතපානං** නාම චෙතියෙ වෙදිකා[6]සදිසං. **ජාලවාතපානං** නාම ජාලකබද්ධං. **සලාකවාතපානං** නාම ථම්භකවාතපානං. **චක්කලිකන්ති එත්ථ** චොළකපාදපුඤ්ඡනං බන්ධිතුං අනුජානාමීති අත්ථො. **වාතපානභිසීති** වාතපානපමාණෙන භිසිං කත්වා බන්ධිතුං අනුජානාමීති අත්ථො.

1. සී 1. ආගතානාගතන. 2. සී 1. වාසයෙය්‍ය. 3. සී. මු විරාජෙත්වා.
4. සී. මු. පොත්ථකෙ 'ආවිඤ්ඡනච්ඡිද්දං' ඉති නත්ථි. 5. සී. 1. වෙදිය.

මිඪින්ති මිඪිකං; **බිදලමඤ්චන්ති** වෙත්තමඤ්චං; වෙළුවිලීවෙහි වා වීතං. **ආසන්දිකොති** චතුරස්සපීඨං වුච්චති. **උච්චකම්පි ආසන්දිකන්ති** වචනතො එකතොභාගෙන දීඝපීඨමෙව හි අට්ඨඞ්ගුලපාදකං වට්ටති.[1] චතුරස්සාසන්දිකො පන **පමාණාතික්කන්තොපි** වට්ටතීති වෙදිතබ්බො. **සත්තඞ්ගො** නාම තීසු දිසාසු **අපස්සයං** කත්වා කතමඤ්චො. අයම්පි පමාණාතික්කන්තො වට්ටති. **භද්දපීඨන්ති** වෙත්තමයපීඨං වුච්චති. **පීඨිකාති** පිලොතිකාබද්ධපීඨමෙව. **එළකපාදපීඨං** නාම දාරුවට්ටිකාය උපරි පාදෙ ඨපෙත්වා භොජනඵලකං විය කතං පීඨං වුච්චති. **ආමලකවට්ටිකපීඨං** නාම ආමලකාකාරෙන යොජිතං බහුපාදකපීඨං. ඉමානි තාව පාළියං ආගතපීඨානි. දාරුමයම්පන සබ්බම්පි පීඨං වට්ටතීති අයමෙත්ථ විනිච්ඡයො. **කොච්ඡන්ති** උසීරමයං වා මුඤ්ජපබ්බජමයං වා අට්ඨඞ්ගුලපරමං. **මඤ්චපටිපාදකන්ති**[2] එත්ථ මනුස්සානං පමාණඞ්ගුලමෙව අට්ඨඞ්ගුලං. **චිලිමිකා** නාම පරිකම්මකතාය භූමියා ඡවිසංරක්ඛණත්ථාය අත්ථරණං වුච්චති.

රුක්ඛතූලන්ති සිම්බලිරුක්ඛාදීනං යෙසං කෙසඤ්චි රුක්ඛානං තූලං. **ලතාතූලන්ති** ඛීරවල්ලීනං තූලං. **පොටකිතූලන්ති** පොටකිතිණාදීනං යෙසං කෙසඤ්චි තිණජාතිකානං අන්තමසො උච්ඡුනළාදීනම්පි තූලං. එතෙහි තීහි සබ්බභූතගාමා සඞ්ගහිතා හොන්ති. රුක්ඛවල්ලිතිණජාතියො හි මුඤ්චිත්වා අඤ්ඤො භූතගාමො නාම නත්ථි. තස්මා යස්ස කස්සචි භූතගාමස්ස තූලං බිම්බොහනෙ වට්ටති. භිසිං පන පාපුණිත්වා සබ්බමෙතං අකප්පියතූලන්ති වුච්චති. න කෙවලඤ්ච බිම්බොහනෙ එතං තූලමෙව, හංසමොරාදීනං සබ්බසකුණානං සීහාදීනං සබ්බචතුප්පදානඤ්ච ලොමම්පි වට්ටති. පියඞ්ගුපුප්ඵවකුලපුප්ඵාදි පන යං කිඤ්චි පුප්ඵං න වට්ටති. තමාලපත්තං සුද්ධමෙව න වට්ටති· මිස්සකං පන වට්ටති. භිසීනං අනුඤ්ඤාතං පඤ්චවිධං උණ්ණාදිතූලම්පි වට්ටති.

අඩ්ඪකායිකානීති උපඩ්ඪකායප්පමාණානි යෙසු කටිතො පට්ඨාය යාව සීසං උපදහන්ති; **සීසප්පමාණං** නාම යස්ස විත්ථාරතො තීසු කණ්ණෙසු ද්වින්නං කණ්ණානං අන්තරං මිනීයමානං විදත්ථි චෙව චතුරඞ්ගුලඤ්ච හොති, මජ්ඣට්ඨානං මුට්ඨිරතනං හොති, දීඝතො පන දියඩ්ඪරතනං වා ද්විරතනං වාති **කුරුන්දියං** වුත්තං. අයං සීසප්පමාණස්ස උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදො. ඉතො උද්ධං න වට්ටති. හෙට්ඨා වට්ටති. **අගිලානස්ස සීසූපධානඤ්ච පාදූපධානඤ්චාති** ද්වයමෙව වට්ටති. ගිලානස්ස බිම්බොහනානි සන්ථරිත්වා උපරි පච්චත්ථරණං දත්වා නිපජ්ජිතුම්පි වට්ටති. යානි පන භිසීනං අනුඤ්ඤාතානි පඤ්ච කප්පියතූලානි, තෙහි බිම්බොහනං මහන්තම්පි වට්ටතීති **ඵුස්සදෙවත්ථෙරො** ආහ. විනයධර**උපතිස්සත්ථෙරො** පන බිම්බොහනං කාරිස්සාමීති කප්පියතූලං වා අකප්පියතූලං වා පක්ඛිපිත්වා කරොන්තස්ස පමාණමෙව වට්ටතීති ආහ.

---

1. සී 1, න වට්ටති. 2. සී 1. මඤ්චපීඨපිපාදකං,

පඤ්ච භිසියොති පඤ්චහි උණ්ණාදීහි පූරිතභිසියො. තූලගණනාය හි එතාසං ගණනා වුත්තා. තත්‍ථ උණ්ණාගහණෙන න කෙවලං එළකලොමමෙව ගහිතං ඨපෙත්‍වා මනුස්සලොමං යං කිඤ්චි කප්පියං කප්පියමංසජාතීනං පක්‍ඛිචතුප්පදානං ලොමං, සබ්බං ඉධ උණ්ණාගහණෙනෙව ගහිතං. තස්මා ඡින්නං විවරිතං ඡින්නං අනුලොමවිවරිතඤ්ච අඤ්ඤතරෙන භිසිච්ඡවිං කත්‍වා තං සබ්බං පක්‍ඛිපිත්‍වා භිසිං කාතුං වට්ටති. එළකලොමානි පන අපක්‍ඛිපිත්‍වා කම්බලමෙව චතුගුණං වා පඤ්චගුණං වා[1] පක්‍ඛිපිත්‍වා කතාපි **උණ්ණාභිසි**සංඛමෙව ගච්ඡති. චොළභිසිආදීසු යං කිඤ්චි නවචොළං වා පුරාණචොළං වා සංහරිත්‍වා වා අන්තො වා පක්‍ඛිපිත්‍වා වා කතා **චොළභිසි**, යං කිඤ්චි වාකං පක්‍ඛිපිත්‍වා කතා **වාකභිසි**, යං කිඤ්චි තිණං පක්‍ඛිපිත්‍වා කතා **තිණභිසි**, අඤ්ඤත්‍ර සුද්ධතමාලපත්තං යං කිඤ්චි පණ්ණං පක්‍ඛිපිත්‍වා කතා **පණ්ණභිසීති** වෙදිතබ්බා. තමාලපත්තං පන අඤ්ඤෙන මිස්සමෙව වට්ටති. සුද්ධං න වට්ටති. භිසියා පමාණනියමො නත්‍ථි. මඤ්චභිසි පීඨභිසි භුම්මත්‍ථරණභිසි චඞ්කමණභිසි පාදපුඤ්ඡනභිසීති එතාසං අනුරූපතො සල්ලක්‍ඛෙත්‍වා අත්තනො රුචිවසෙන පමාණං කාතබ්බං. යම්පනෙතං උණ්ණාදිපඤ්චවිධතූලම්පි භිසියං වට්ටති, තං මසූරකෙපි වට්ටතීති **කුරුන්‍දියං** වුත්තං. එතෙන මසූරකං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටතීති සිද්ධං හොති. **මඤ්චභිසිං පීඨෙ සංහරන්තීති** පීඨෙ අත්‍ථරන්ති; අත්‍ථරණත්‍ථාය හරන්තීතිපි යුජ්ජති.

උල්ලොකං අකරිත්‍වාති හෙට්ඨා විලිම්බිකා[2] අදත්‍වා. **ජූසිතානි** රජතෙ හලිද්දිය වා උපරි ජූසිතානි දාතුං ලභති. **හත්‍ථකම්මන්ති** භිසිච්ඡවියා උපරි හත්‍ථකම්මං. **හත්‍ථභත්තින්ති** පඤ්චඞ්ගුලිභත්තිං. **ඉක්කාසන්ති** රුක්‍ඛනිය්‍යාසං වා සිලෙසං වා. **පිට්ඨ[3]මද්දන්ති** පිට්ඨඛලිං. **කුණ්ඩකමත්තිකන්ති** කුණ්ඩකමිස්සකමත්තිකං. **සාසපකුණ්ඩන්ති** සාසපපිට්ඨං. **සිත්‍ථතෙලකන්ති** .. විලීනමධුසිත්‍ථකං. **අච්චුස්සන්නං හොතීති** බින්දු බින්දු හුත්‍වා තිට්ඨති. **පච්චුද්ධරිතුන්ති** පුඤ්ඡිතුං. **ලණ්ඩමත්තිකන්ති** ගණ්ඩුප්පාදගූථමත්තිකං. **කසාවන්ති** ආමලකහරීටකානං කසාවං. **න භික්‍ඛවෙ පටිභානචිත්තන්ති** එත්‍ථ න කෙවලං ඉත්‍ථිපුරිසරූපමෙව, තිරච්ඡානරූපම්පි අන්තමසො ගණ්ඩුප්පාදරූපං භික්‍ඛුනො සයං කාතුං වා කාරෙහීති වත්තුං වා න වට්ටති. උපාසක ද්වාරපාලං කරොහීති වා වත්තුම්පි න ලභති. ජාතකපකරණ අසදිසදානාදීනි පන පසාදනීයානි නිබ්බිදාපටිසංයුත්තානි වා වත්‍ථූනි පරෙහි කාරාපෙතුං ලභති. මාලාකම්මාදීනි සයම්පි කාතුං ලභති.

ආළකමන්‍දාති එකඞ්ගණා මනුස්සාභිකිණ්ණා. **තයො ගබ්භෙති** එත්‍ථ **සිවිකාගබ්භොති** චතුරස්සගබ්භො. **නාළිකාගබ්භොති** විත්‍ථාරතො ද්විගුණතිගුණායාමො දීඝගබ්භො. **හම්මියගබ්භොති** ආකාසතලෙ

1. සී. මු. 'පඤ්චගුණං වා' ඉති පාඨො නත්‍ථි. 2. සී මු. විම්ලිකා.
3. සී 1. පිට්ඨ.

කූටාගාරගබ්භා මුණ්ඩච්ඡදනගබ්භා වා. **කුළුඞ්කපාදකන්ති** රුක්ඛං විජ්ඣිත්වා තත්ථ බාහුකෙ ආකොටෙත්වා කතං; තං ආහරිමං හිතන්ති පාදං **ජිණ්ණකුඩ්ඩපාදස්ස** උපත්ථම්භනත්ථං භූමියං **පතිට්ඨාපෙතුං අනුජානාමීති** අත්ථො. **පරිත්තාණකිටිකන්ති** වස්සපරිත්තාණත්ථං කිටිකං. **උද්දසුධන්ති**[1] වච්ඡකගොමයෙන ච ඡාරිකාය ච සද්ධිං මද්දිතමත්තිකං; **ආලින්දො** නාම පමුඛං වුච්චති. **පඝනං** නාම යං නික්ඛමන්තා ච පවිසන්තා ච පාදෙහි[2] හනන්ති, තස්ස විහාරද්වාරෙ උභතො කුඩ්ඩං නීහරිත්වා කතපදෙසස්සෙතං අධිවචනං. "පඝාන"න්තිපි වුච්චති. **පකුඩ්ඩන්ති** මජ්ඣෙ ගබ්භස්ස සමන්තා පරියාගාරො වුච්චති. 'පකුට'න්තිපි පාඨො. **ඔසරකොති** අනාලින්දකෙ විහාරෙ වංසං දත්වා තතො දණ්ඩකෙ ඔසාරෙත්වා කතං ඡදනමුඛං. **සංසරණකිටිකො** නාම චක්කලකයුත්තො කිටිකො. **පානීයභාජනන්ති** පිවන්තානං පානීයදන භාජනං. උළුඞ්කො ච ථාලකඤ්ච **පානීයසඞ්ඛස්ස** අනුලොමානි. **ආපෙසීති** දීඝදාරුම්හි බාහුකෙ පවෙසෙත්වා කණ්ටකසාඛාහි විතච්ඡිත්වා කතං ද්වාරථකනකං. **පලිඝොති** ගාමද්වාරෙසු විය චක්කයුත්තං ද්වාරථකනකං.

ආමුත්තමණිකුණ්ඩලාති ආමුත්තමණිකුණ්ඩලාති. **වෙය්‍යායිකන්ති** වයකරණං[3] වුච්චති **ආරාමෙ අකංසූති** යෙ සද්ධා, තෙ අත්තනො ධනෙන අකංසු. යෙ මන්දධනා චෙව අධනා ච, තෙසං ධනං අදාසි. ඉති සො සතසහස්සකහාපණෙ සතසහස්සග්ඝනකඤ්ච භණ්ඩං දත්වා පඤ්චචත්තාළීසයොජනිකෙ අද්ධානෙ යොජනෙ යොජනෙ විහාරපතිට්ඨානං කත්වා සාවත්ථිං අගමාසි. **කොටිසන්ථරං සන්ථරාපෙසීති** කහාපණකොටියා කොටිං පටිපාදෙත්වා සන්ථරි. යෙ තත්ථ රුක්ඛා වා පොක්ඛරණියො වා තෙසං පරික්ඛෙපප්පමාණං ගහෙත්වා අඤ්ඤස්මිං ඨානෙ සන්ථරිත්වා අදාසි. එවමස්ස අට්ඨාරසකොටිකං[3] එකං නිධානං පරික්ඛයං අගමාසි. **කුමාරස්ස එතදහොසීති** ගහපතිනො එවං බහු ධනං චජන්තස්සාපි මුඛස්ස විප්පසන්නාකාරං දිස්වා එතං අහොසි. **කොට්ඨකං මාපෙසීති** සත්තභූමකං ද්වාරකොට්ඨකපාසාදං මාපෙසි. **අථ ඛො අනාථපිණ්ඩිකො ගහපති ජෙතවනෙ විහාරෙ කාරාපෙසි- පෙ- මණ්ඩපෙ කාරාපෙසීති** අපරාහිපි අට්ඨාරසහි කොටීහි එතෙ විහාරාදයො කාරාපෙසි.

අට්ඨකරීසප්පමාණාය භූමියා **විපස්සිස්ස** හි භගවතො **පුනබ්බසුමිත්තො** ගහපති යොජනප්පමාණං භූමිං සුවණ්ණිට්ඨකසන්ථාරෙන කිණිත්වා විහාරං කාරාපෙසි. **සිඛිස්ස** පන **සිරිවඩ්ඪො** ගහපති තිගාවුතප්පමාණං සුවණ්ණයට්ඨිසන්ථාරෙන, **වෙස්සභුස්ස සොත්ථිජො** ගහපති අඩ්ඪයොජනප්පමාණං සුවණ්ණඵාලසන්ථාරෙන, **කකුසන්ධස්ස අච්චුතො** ගහපති ගාවුතප්පමාණං සුවණ්ණහත්ථිපදසන්ථාරෙන,

---

1. චූ. පා, උද්දසුධන්ති. 2, සී. මු පාදන්ති. 3, සී, මු. වෙය්‍යාකරණං.
සී 1, °කොටියං.

කොනාගමනස්ස උග්ගො ගහපති අඩ්ඪගාවුතප්පමාණං සුවණ්ණිට්ඨකසන්ථරෙන, **කස්සපස්ස සුමඞ්ගලො** ගහපති වීසතිඋසභප්පමාණං සුවණ්ණකච්ඡපසන්ථරෙන, අම්හාකං භගවතො **සුදත්තො** ගහපති අට්ඨකරීසප්පමාණං භූමිං කහාපණසන්ථරෙන කිණිත්වා විහාරං කාරාපෙසීති. එවං අනුපුබ්බෙන පරිහායන්ති සම්පත්තියොති අලමෙව සබ්බසම්පත්තීසු විරජ්ජිතුං අලං විමුච්චිතුන්ති.

ඛණ්ඩන්ති භින්නොකාසො. **ඵුල්ලන්ති** ඵලිතොකාසො. **පටිසඞ්ඛරිස්සතීති** පාකතිකං කරිස්සති. ලද්ධනවකම්මෙන පන භික්ඛුනා වාසිඵරසුනිඛාදනාදීනි ගහෙත්වා සයං න කාතබ්බං. කතාකතං ජානිතබ්බං.

පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො ගන්ත්වාති ථෙරො කිර ගිලානෙ පටිජග්ගන්තො ජිණ්ණෙ වුඩ්ඪෙ සඞ්ගණ්හන්තො සබ්බපච්ඡතො ආගච්ඡති. ඉදමස්ස චාරිත්තං. තෙන වුත්තං "පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො ගන්ත්වා"ති. **අග්ගාසනන්ති** ථෙරාසනං. **අග්ගොදකන්ති** දක්ඛිණොදකං. **අග්ගපිණ්ඩන්ති** සඞ්ඝත්ථෙරපිණ්ඩං. **පතිට්ඨාපෙසීති** අට්ඨාරසකොටිපරිච්චාගං කත්වා පතිට්ඨාපෙසි. එවං සබ්බාපි චතුපණ්ණාසකොටියො පරිච්චජි.

විප්පකතභොජනොති අන්තරඝරෙ වා විහාරෙ වා **අරඤ්ඤෙ** වා යත්ථ කත්ථචි භුඤ්ජමානො භික්ඛු අතිට්ඨිතෙ භොජනෙ න වුට්ඨාපෙතබ්බො. අන්තරඝරෙ පච්ඡා ආගතෙන භික්ඛං ගහෙත්වා ගන්තබ්බං. සචෙ මනුස්සා වා භික්ඛූ වා 'පවිසථා'ති වදන්ති, 'මයි පවිසන්තෙ භික්ඛූ උට්ඨහිස්සන්තී'ති වත්තබ්බං. "එථ භන්තෙ ආසනං අත්ථී"ති වුත්තෙන පවිසිතබ්බං. සචෙ කොචි කිඤ්චි න වදති, ආසනසාලං ගන්ත්වා අතිසමීපං අගන්ත්වා,[1] සභාගට්ඨානෙ ඨාතබ්බං. ඔකාසෙ කතෙ පවිසථාති වුත්තෙන පවිසිතබ්බං. සචෙ පන යං ආසනං තස්ස පාපුණාති, තත්ථ[2] අභුඤ්ජන්තො භික්ඛු නිසින්නො හොති, තං උට්ඨාපෙතුං වට්ටති. යාගුඛජ්ජකාදීසු පන යං කිඤ්චි පිවිත්වා වා ඛාදිත්වා වා යාව අඤ්ඤො ආගච්ඡති, තාව නිසින්නං රිත්තහත්ථම්පි උට්ඨාපෙතුං වට්ටති. විප්පකතභොජනොයෙව හි සො හොති. **සචෙ උට්ඨාපෙතීති** සචෙ ආපත්තිං අතික්කමිත්වාපි වුට්ඨාපෙතියෙව. **පවාරිතො ච හොතීති** යං සො වුට්ඨාපෙති, අයඤ්ච[3] භික්ඛු පවාරිතො හොති, තෙන වත්තබ්බො **ගච්ඡ උදකං ආහරාහීති**. වුඩ්ඪතරං හි භික්ඛුං ආණාපෙතුං ඉදමෙව එකං ඨානන්ති. සචෙ සො උදකම්පි ආහරති, තතො යං නවකතරෙන කත්තබ්බං තං දස්සෙන්තො. **"සාධුකං සිත්ථානී"ති** ආදිමාහ.

---

1. ඊ. මු. ආගන්ත්වා. 2. සී 1, තස්ස.
3, සී 1, අයඤ්ච.

ගිලානස්ස පතිරූපං සෙය්‍යන්ති එත්ථ යො කාසභගන්දරාතිසාරාදීහි ගිලානො හොති, ඛෙළමල්ලකවච්චකපාලාදීනි ඨපෙතබ්බානි. කුට්ඨී වා හොති, සෙනාසනං දූසෙති, එවරූපස්ස හෙට්ඨාපාසාදපණ්ණසාලාදීසු අඤ්ඤතරං එකමන්තං සෙනාසනං දාතබ්බං. යස්මිං වසන්තො සෙනාසනං දූසති, තස්ස වරසෙය්‍යා න දාතබ්බාව. යොපි සිනෙහපානවිරෙචනනත්ථුකම්මාදීසු යං කිඤ්චි භෙසජ්ජං කරොති, සබ්බො සො ගිලානොයෙව. තස්සපි සල්ලක්ඛෙත්වා පතිරූපං සෙනාසනං දාතබ්බං. **ලෙසකප්පෙනාති** අප්පකෙන සීසාබාධාදිමත්තෙන.

භික්ඛූ ගණෙතුන්ති එත්තකා නාම භික්ඛූති විහාරෙ භික්ඛූනං පරිච්ඡෙදං කත්වා. **සෙය්‍යාති** මඤ්චට්ඨානානි වුච්චන්ති. **සෙය්‍යග්ගෙනාති** සෙය්‍යාපරිච්ඡෙදෙන. වස්සූපනායිකදිවසෙ කාලං ඝොසෙත්වා එකං මඤ්චට්ඨානං එකස්ස භික්ඛුනො ගාහෙතුං අනුජානාමීති අත්ථො. **සෙය්‍යග්ගෙන ගාහෙන්තාති**[1] සෙය්‍යාපරිච්ඡෙදෙන ගාහියමානා. **සෙය්‍යා උස්සාදියිංසූති** මඤ්චට්ඨානානි අතිරෙකානි අහෙසුං. **විහාරග්ගාදීසුපි** එසෙව නයො. **අනුභාගම්පීති** පුන අපරම්පි භාගං දාතුං, අතිරෙකෙසු හි විහාරෙසු එකෙකස්ස භික්ඛුනො ද්වෙ තීණි පරිවෙණානි දාතබ්බානි. **න අකාමා දාතබ්බන්ති** අනිච්ඡාය න දාතබ්බං. තත්ථ වස්සූපනායිකදිවසෙ ගහිතෙ අනුභාගෙ පච්ඡා ආගතානං න අත්තනො අරුචියා සො අනුභාගො දාතබ්බො. සචෙ පන තෙන ගහිතො, සො අත්තනො රුචියා තං අනුභාගං වා පඨමභාගං වා දෙති, වට්ටති. **නිස්සීමෙ ඨිතස්සාති** උපචාරසීමතො බහි ඨිතස්ස. අන්තො උපචාරසීමාය පන දූරෙ ඨිතස්සාපි ලබ්භතියෙව. **සෙනාසනං ගහෙත්වාති** වස්සූපනායිකදිවසෙ ගහෙත්වා. **සබ්බකාලං පටිබාහන්තීති** චාතුමාසච්චයෙන උතුකාලෙපි[2] පටිබාහන්ති.

තීසු සෙනාසනග්ගාහෙසු **පුරිමකො** ච **පච්ඡිමකො** චාති ඉමෙ ද්වෙ පාකටා. **අන්තරාමුත්තකෙ** අයං විනිච්ඡයො:- එකස්මිං විහාරෙ මහාලාභසෙනාසනං හොති. සෙනාසනසාමිකා වස්සූපගතං භික්ඛුං සබ්බපච්චයෙහි සක්කච්චං උපට්ඨහිත්වා පවාරෙත්වා ගමනකාලෙ බහුං සමණපරික්ඛාරං දෙන්ති. මහාථෙරා දූරතොපි ආගන්ත්වා වස්සූපනායිකදිවසෙ තං ගහෙත්වා ඵාසුං වසිත්වා වුට්ඨවස්සා ලාභං ගණ්හිත්වා පක්කමන්ති. ආවාසිකා "මයං එත්ථුප්පන්නං ලාභං න ලභාම. නිච්චං ආගන්තුකමහාථෙරාව ලභන්ති. තෙයෙව තං ආගන්ත්වා පටිජග්ගිස්සන්තී"ති පලුජ්ජන්තම්පි න ඔලොකෙන්ති. භගවා තස්ස පටිජග්ගනත්ථං "**අපරජ්ජුගතාය පවාරණාය ආයතිං වස්සාවාසත්ථාය අන්තරාමුත්තකො ගාහෙතබ්බො**"ති ආහ. තං ගාහෙන්තෙන සඞ්ඝත්ථෙරො වත්තබ්බො: "භන්තෙ අන්තරාමුත්තකසෙනාසනං ගණ්හථා"ති. සචෙ ගණ්හාති, දාතබ්බං. නො චෙ එතෙනෙව උපායෙන අනුථෙරං ආදිං කත්වා යො ගණ්හාති, තස්ස අන්තමසො සාමණෙරස්සාපි දාතබ්බං.

1. සී 1. ගාහෙන්තාති. 2. සී 1. පටිබාහන්ති උතුකාලෙ.

නෙන තං සෙනාසනං අට්ඨ මාසෙ පටිජග්ගිතබ්බං. ඡදනභිත්තිභූමීසු යං කිඤ්චි ඛණ්ඩං වා ඵුල්ලං වා හොති, තං සබ්බං පටිසඞ්ඛරිතබ්බං. උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීහි දිවසං ඛෙපෙත්වා රත්තිං තත්ථ වසිතුම්පි වට්ටති. රත්තිං පරිවෙණෙ වසිත්වා තත්ථ දිවසං ඛෙපෙතුම්පි වට්ටති. රත්තින්දිවං තත්ථෙව වසිතුම්පි වට්ටති. උතුකාලෙ ආගතානං බුඩ්ඪානං න පටිබාහිතබ්බං. වස්සූපනායිකදිවසෙ පන සම්පත්තෙ සචෙ සඞ්ඝත්ථෙරො "මය්හං ඉදං සෙනාසනං දෙථා"ති වදති, න ලබ්භති. "භන්තෙ ඉදං අන්තරාමුත්තකං ගහෙත්වා අට්ඨ මාසෙ එකෙන භික්ඛුනා පටිජග්ගිත"න්ති වත්වා න දාතබ්බං. අට්ඨ මාසෙ පටිජග්ගිතභික්ඛුස්සෙව හි තං හොති.

යස්මිං පන සෙනාසනෙ එකසංවච්ඡරෙ ද්වික්ඛත්තුං පච්චයෙ දෙන්ති ඡම්මාසච්චයෙන ඡම්මාසච්චයෙන, තං අන්තරාමුත්තකං න ගාහෙතබ්බං.[1] යස්මිං වා තික්ඛත්තුං දෙන්ති චතුමාසච්චයෙන චතුමාසච්චයෙන, යස්මිං වා චතුක්ඛත්තුං දෙන්ති තෙමාසච්චයෙන තෙමාසච්චයෙන, තං අන්තරාමුත්තකං න ගාහෙතබ්බං.[2] පච්චයෙනෙව හි තං පටිජග්ගනං ලභිස්සති. යස්මිං පන එකසංවච්ඡරෙ සකිදෙව බහුං පච්චයං දෙන්ති, එතං අන්තරාමුත්තකං ගාහෙතබ්බන්ති. අයං තාව අන්තොවස්සෙ වස්සූපනායිකදිවසෙන පාලියං ආගතසෙනාසනගාහකථා.

අයං පන සෙනාසනගාහො නාම දුවිධො හොති: උතුකාලෙ ච වස්සාවාසෙ ච. තත්ථ උතුකාලෙ තාව කෙචි ආගන්තුකා භික්ඛූ පුරෙභත්තං පඨමං යාමං මජ්ඣිමං යාමං පච්ඡිමං යාමං වා, යෙ යදා ආගච්ඡන්ති, තෙසං තදා ච භික්ඛූ උට්ඨාපෙත්වා සෙනාසනං දාතබ්බං. අකාලො නාම නත්ථි. සෙනාසනපඤ්ඤාපකෙන පණ්ඩිතෙන භවිතබ්බං. එකං වා ද්වෙ වා මඤ්චට්ඨානානි ඨපෙතබ්බානි. සචෙ විකාලෙ එකො වා ද්වෙ වා ථෙරා ආගච්ඡන්ති, තෙ වත්තබ්බා: "භන්තෙ ආදිතො පට්ඨාය උට්ඨාපියමානෙ සබ්බෙපි භික්ඛූ උබ්බණ්ඩිකා භවිස්සන්ති. තුම්හාකං වසනට්ඨානෙයෙව වසථා"ති. බහූසු පන ආගතෙසු වුට්ඨාපෙත්වා පටිපාටියා දාතබ්බං. සචෙ එකෙකං පරිවෙණං පහොති, එකෙකං පරිවෙණං දාතබ්බං. තත්ථ අග්ගිසාලදීඝසාලමණ්ඩලමාලාදයො සබ්බෙපි තස්සෙව පාපුණන්ති. එවං අප්පහොන්තෙ පාසාදගණෙන දාතබ්බං. පාසාදෙසු අප්පහොන්තෙසු ඔවරකගණෙන දාතබ්බං. ඔවරකෙසු අප්පහොන්තෙසු සෙය්‍යගණෙන දාතබ්බං. සෙය්‍යගණෙසු අප්පහොන්තෙසු මඤ්චට්ඨානෙන දාතබ්බං. මඤ්චට්ඨානෙ අප්පහොන්තෙ එකපීඨකට්ඨානවසෙන දාතබ්බං. භික්ඛුනො පන ඨිතොකාසමත්තං න ගාහෙතබ්බං. එතං හි සෙනාසනං නාම න හොති. පීඨකට්ඨානෙ පන අප්පහොන්තෙ එකං මඤ්චට්ඨානං පීඨකට්ඨානං වා "වාරෙන වාරෙන ගහෙත්වා භන්තෙ විස්සමථා"ති තිණ්ණං ජනානං

1. සී. මු. ගහෙතබ්බං. 2. සී. මු. ගාහෙතබ්බං.

දාතබ්බං. න හි සක්කා සීතසමයෙ සබ්බරත්තිං අජ්ඣොකාසෙ වසිතුං. මහාථෙරෙන පඨමයාමං විස්සමිත්වා නික්ඛමිත්වා දුතියත්ථෙරස්ස වත්තබ්බං: "ආවුසො ඉධ පවිසාහී"ති. සචෙ මහාථෙරො නිද්දාගරුකො හොති, කාලං න ජානාති, උක්කාසිත්වා ද්වාරං ආකොටෙත්වා "භන්තෙ කාලො ජාතො. සීතං අනුදහතී"ති වත්තබ්බං. තෙන නික්ඛමිත්වා ඔකාසො දාතබ්බො. අදාතුං න ලභති. දුතියත්ථෙරෙනපි මජ්ඣිමයාමං විස්සමිත්වා පුරිමනයෙනෙව ඉතරස්ස දාතබ්බං. නිද්දාගරුකො වුත්තනයෙනෙව වුට්ඨාපෙතබ්බො. එවං එකරත්තිං[1] එකමඤ්චට්ඨානං තිණ්ණං දාතබ්බං. ජම්බුදීපෙ පන එකච්චෙ භික්ඛූ "සෙනාසනං නාම මඤ්චට්ඨානං වා පීඨට්ඨානං වා කිඤ්චිදෙව කස්සචි සප්පායං හොති, කස්සචි අසප්පාය"න්ති ආගන්තුකා හොන්තු වා, මා වා, දෙවසිකං සෙනාසනං ගාහෙන්ති. අයං උතුකාලෙ සෙනාසනග්ගාහො නාම.

වස්සාවාසෙ පන– අත්ථි ආගන්තුකවත්තං. අත්ථි ආවාසිකවත්තං. ආගන්තුකෙන තාව සකට්ඨානං මුඤ්චිත්වා අඤ්ඤත්ථ ගන්ත්වා වසිතුකාමෙන වස්සූපනායිකදිවසමෙව තත්ථ න ගන්තබ්බං. වසනට්ඨානං වා හි තත්‍ර සම්බාධං භවෙය්‍ය. භික්ඛාචාරො වා න සම්පජ්ජෙය්‍ය. තෙන න ඵාසුං විහරෙය්‍ය. තස්මා 'ඉදානි මාසමත්තෙන වස්සූපනායිකා භවිස්සතී'ති තං විහාරං පවිසිතබ්බං. තත්ථ මාසමත්තං වසන්තො සචෙ උද්දෙසත්ථිකො උද්දෙසසම්පත්තිං සල්ලක්ඛෙත්වා, සචෙ කම්මට්ඨානිකො කම්මට්ඨානසප්පායතං සල්ලක්ඛෙත්වා, සචෙ පච්චයත්ථිකො පච්චයලාභං සල්ලක්ඛෙත්වා, අන්තොවස්සෙ සුඛං වසිස්සති. සකට්ඨානතො ච තත්ථ ගච්ඡන්තෙන න ගොචරගාමො ඝට්ටෙතබ්බො. න තත්ථ මනුස්සා වත්තබ්බා: "තුම්හෙ නිස්සාය සලාකභත්තාදීනි වා යාගුඛජ්ජකාදීනි වා වස්සාවාසිකං[2] වා නත්ථි. අයං චෙතියස්ස පරික්ඛාරො. අයං උපොසථාගාරස්ස. ඉදං තාළච්ඡිද්දඤ්ච සූචි ච. සම්පටිච්ඡථ තුම්හාකං විහාර"න්ති. සෙනාසනම්පන ජග්ගිත්වා දාරුභණ්ඩමත්තිකාභණ්ඩානි පටිසාමෙත්වා ගමියවත්තං පූරෙත්වා ගන්තබ්බං. එවං ගච්ඡන්තෙනාපි දහරෙහි පත්තචීවරභණ්ඩිකායො උක්ඛිපාපෙත්වා තෙලනාළිකත්තරදණ්ඩාදීනි ගාහාපෙත්වා ඡත්තං පග්ගය්හ අත්තානං දස්සෙන්තෙන ගාමද්වාරෙනෙව න ගන්තබ්බං. පටිච්ඡන්නෙන අටවිමග්ගෙන ගන්තබ්බං. අටවිමග්ගෙ අසති ගුම්බාදීනි මද්දන්තෙන න ගන්තබ්බං. ගමියවත්තං පන පූරෙත්වා විතක්කං ඡින්දිත්වා සුද්ධචිත්තෙන ගමනවත්තෙනෙව ගන්තබ්බං. සචෙ පන ගාමද්වාරෙන මග්ගො හොති, ගච්ඡන්තඤ්ච තං සපරිවාරං දිස්වා මනුස්සා 'අම්හාකං ථෙරො වියා'ති උපධාවිත්වා 'කුහිං භන්තෙ සබ්බපරික්ඛාරෙ ගහෙත්වා ගච්ඡථා'ති වදන්ති, තෙසු චෙ එකො එවං වදති:" වස්සූපනායිකකාලො නාමායං. යත්ථ අන්තොවස්සෙ නිබද්ධභික්ඛාචාරො භණ්ඩපටිච්ඡාදනඤ්ච ලබ්භති, තත්ථ භික්ඛූ ගච්ඡන්තී"ති. තස්ස චෙ සුත්වා තෙ මනුස්සා

1. සී. 1, රත්තං. 2. සී. මු. වස්සාවාසිකා.

"භන්තෙ ඉමස්මිම්පි ගාමෙ ජනො භුඤ්ජති චෙව නිවාසෙති ච මා අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡථා"ති වත්වා, මිත්තාමච්චෙ පක්කොසාපෙත්වා සබ්බෙ සම්මන්තයිත්වා විහාරෙ නිබද්ධවට්ටකඤ්ච සලාකභත්තාදීනි ච වස්සාවාසිකඤ්ච ඨපෙත්වා "ඉධෙව භන්තෙ වසථා"ති යාචන්ති, සබ්බං සාදිතුං වට්ටති. සබ්බං හෙතං කප්පියඤ්චෙව අනවජ්ජඤ්ච. කුරුන්දියං පන "කුහිං ගච්ඡථාති වුත්තෙන අසුකට්ඨානන්ති වත්වා, 'කස්මා තත්ථ ගච්ඡථා'ති වුත්තෙන කාරණං ආචික්ඛිතබ්බ"න්ති වුත්තං. උභයම්පි පනෙතං සුද්ධචිත්තත්තාව අනවජ්ජං.

ඉදං ආගන්තුකවත්තං නාම.

ඉදම්පන **ආවාසිකවත්තං**: පටිගච්චෙව හි ආවාසිකෙහි විහාරො ජග්ගිතබ්බො. ඛණ්ඩඵුල්ලපටිසඞ්ඛරණපරිභණ්ඩානි කාතබ්බානි. රත්තිට්ඨානදිවාට්ඨානවච්චකුටිපස්සාවට්ඨානානි පධානඝරවිහාරඞ්ගණානි ඉමානි සබ්බානි පටිජග්ගිතබ්බානි. චෙතියෙ සුධාකම්මං මුද්ධ[1] වෙදිකායතෙලමක්ඛනං මඤ්චපීඨජග්ගනන්ති ඉදම්පි සබ්බං කාතබ්බං. වස්සං වසිතුකාමා ආගන්ත්වා උද්දෙසපරිපුච්ඡාකම්මට්ඨානානුයොගාදීනි කරොන්තා සුඛං වසිස්සන්තීති. කතපරිකම්මෙහි ආසාළ්හිජුණ්හපඤ්චමිතො පට්ඨාය වස්සාවාසිකං පුච්ඡිතබ්බං.* කත්ථ පුච්ඡිතබ්බං?*[2] යතො පකතියා ලබ්භති. යෙහි පන න දින්නපුබ්බං, තෙ[3] පුච්ඡිතුං න වට්ටති. කස්මා පුච්ඡිතබ්බං? කදාචි හි මනුස්සා දෙන්ති. කදාචි දුබ්භික්ඛාදීහි උපද්දුතා න දෙන්ති. තත්ථ යෙ න දස්සන්ති, තෙ අපුච්ඡිත්වා[4] වස්සාවාසිකෙ ගාහිතෙ ගහිතභික්ඛූනං ලාභන්තරායො හොති. තස්මා පුච්ඡිත්වාව ගාහෙතබ්බං. පුච්ඡන්තෙන තුම්හාකං වස්සාවාසිකගාහණ[5]කාලො උපකට්ඨොති වත්තබ්බං. සචෙ වදන්ති "භන්තෙ, ඉමං සංවච්ඡරං ඡාතකාදීහි උපද්දුතම්හා. න සක්කොම දාතු"න්ති වා "යං මයං පුබ්බෙ දෙම, තතො ඌනතරං දස්සාමා"ති වා "ඉදානි කප්පාසො සුලභො. යං පුබ්බෙ දෙම. තතො බහුතරං දස්සාමා"ති වා, තං සල්ලක්ඛෙත්වා තදනුරූපෙන නයෙන තෙසං තෙසං සෙනාසනෙ භික්ඛූනං වස්සාවාසිකං ගාහෙතබ්බං. සචෙ මනුස්සා වදන්ති "යස්ස අම්හාකං වස්සාවාසිකං පාපුණාති, සො තෙමාසං පානීයං උපට්ඨාපෙතු. විහාරමග්ගං ජග්ගතු. චෙතියඞ්ගණබොධියඞ්ගණානි ජග්ගතු. බොධිරුක්ඛෙ උදකං ආසිඤ්චතූ"ති. යස්ස තං පාපුණාති, තස්ස ආචික්ඛිතබ්බං. යො පන ගාමො පටික්කම්ම යොජනද්වියොජනන්තරෙ හොති, තත්‍ර චෙ කුලානි උපනික්ඛෙපං ඨපෙත්වා විහාරෙ වස්සාවාසිකං දෙන්තියෙව, තානි කුලානි

---

1. ච. වි. මුණ්ඩ. සී. මු' මුද්ද 2. * පුප්ඵලක්ඛණන්තරිතො පාඨො සී I. පොත්ථකෙ නත්ථි
3. සී. I, දින්නපුබ්බකො මු. දින්නපුබ්බා, තෙ. සි. 2, දින්නපුබ්බතො
4. සී. I & II, අපුච්ඡිත්වා. 5. සී. මු. වස්සාවාසිකගාහක

අපුච්ඡිත්වාපි[1] තෙසං සෙනාසනෙ වත්තං කත්වා වසන්තස්ස වස්සාවාසිකං ගාහෙතබ්බං. සචෙ පන තෙසං සෙනාසනෙ පංසුකූලිකො වසති, ආගතඤ්ච තං දිස්වා "තුම්හාකං වස්සාවාසිකං දෙමා"ති වදන්ති, තෙන සඞ්ඝස්ස ආචික්ඛිතබ්බං. සචෙ තානි කුලානි සඞ්ඝස්ස දාතුං න ඉච්ඡන්ති, "තුම්හාකංයෙව දෙමා"ති වදන්ති, සභාගො භික්ඛු 'වත්තං කත්වා ගණ්හාහී'ති වත්තබ්බො. පංසුකූලිකස්ස පනෙතං න වට්ටති. ඉති සද්ධාදෙය්‍යෙ දායකමනුස්සා පුච්ඡිතබ්බා.

තත්‍රුප්පාදෙ පන කප්පියකාරකා පුච්ඡිතබ්බා. කථං පුච්ඡිතබ්බා? "කිං ආවුසො සඞ්ඝස්ස භණ්ඩපටිච්ඡාදනං භවිස්සතී"ති. සචෙ වදන්ති: "භවිස්සති භන්තෙ. එකෙකස්ස නවහත්ථසාටකං දස්සාම. වස්සාවාසිකං ගාහෙථා"ති. ගාහෙතබ්බං. සචෙපි වදන්ති: "සාටකා නත්ථි. වත්ථු පන අත්ථි. ගාහෙථ භන්තෙ"ති. වත්ථුම්හි සන්තෙපි ගාහෙතුං වට්ටතියෙව. කප්පියකාරකානං හි හත්ථෙ 'කප්පියභණ්ඩං පරිභුඤ්ජථා'ති දින්නවත්ථුතො යං යං කප්පියං, සබ්බං පරිභුඤ්ජිතුං අනුඤ්ඤාතං. යම්පි තත්ථ පිණ්ඩපාතත්ථාය ගිලානපච්චයත්ථාය ච උද්දිස්ස දින්නං, තං චීවරෙ උපනාමෙන්තෙහි සඞ්ඝසුට්ඨුතාය අපලොකෙත්වා උපනාමෙතබ්බං. සෙනාසනත්ථාය ඔදිස්ස දින්නං ගරුභණ්ඩං හොති. චීවරවසෙනෙව[2] පන චතුපච්චයවසෙන වා දින්නං චීවරෙ උපනාමෙන්තානං අපලොකනකම්මකිච්චං නත්ථි. අපලොකනකම්මං කරොන්තෙහි ච පුග්ගලවසෙනෙව කාතබ්බං. සඞ්ඝවසෙන න කාතබ්බං. ජාතරූපරජතවසෙනාපි ආමකධඤ්ඤවසෙන වා අපලොකනකම්මං න වට්ටති. කප්පියභණ්ඩවසෙන චීවරතණ්ඩුලාදිවසෙන ච වට්ටති. තම්පන එවං කාතබ්බං: 'ඉදානි සුභික්ඛං සුලභං පිණ්ඩං. භික්ඛූ චීවරෙන කිලමන්ති. 'එත්තකං නාම තණ්ඩුලභාගං භික්ඛූනං චීවරං කාතුං රුච්චතී'ති,[3] 'ගිලානපච්චයො සුලභො. ගිලානා[4] වා නත්ථි. එත්තකං නාම තණ්ඩුලභාගං භික්ඛූනං චීවරං කාතුං රුච්චතී'ති එවං චීවරපච්චයං සල්ලක්ඛෙත්වා සෙනාසනස්ස කාලෙ ඝොසිතෙ සන්නිපතිතෙ සඞ්ඝෙ සෙනාසනගාහකො සම්මන්නිතබ්බො. සම්මන්නන්තෙහි ච ද්වෙ සම්මන්නිතබ්බාති වුත්තං. එවං හි නවකො වුඩ්ඪස්ස වුඩ්ඪො ච නවකස්ස ගාහෙස්සති. මහන්තෙ පන මහාවිහාරසදිසෙ විහාරෙ තයො චත්තාරො ජනා සම්මන්නිතබ්බා. කුරුන්දියං පන අට්ඨපි සොළසපි ජනෙ සම්මන්නිතුං වට්ටතීති වුත්තං. තෙසං සම්මුතිකම්මවාචායපි අපලොකනෙනපි වට්ටතියෙව.

තෙහි සම්මතෙහි භික්ඛූහි සෙනාසනං සල්ලක්ඛෙතබ්බං. චෙතියඝරං බොධිඝරං ආසනඝරං සම්මුඤ්ජනිඅට්ටො,[5] දාරුඅට්ටො වච්චකුටි ඉට්ඨකසාලා වඩ්ඪකිසාලා ද්වාරකොට්ඨකො පානීයමාළො මග්ගො පොක්ඛරණීති එතානි හි අසෙනාසනානි. විහාරො අඩ්ඪයොගො

1. සී. මු. ආපුච්ඡිත්වාපි. 2. සී I වසෙනෙව. 3. සී. I. වට්ටතීති, 4. සී. මු ගිලානො. 5. සී. I. අට්ටො.

පාසාදො, හම්මියං ගුහා මණ්ඩපො රුක්ඛමූලං වෙළුගුම්බොති ඉමානි සෙනාසනානි. තානි ගාහෙතබ්බානීති. ගාහෙන්තෙන ච 'පඨමං භික්ඛූ ගණෙතුං භික්ඛූ ගණෙත්වා සෙය්‍යා ගණෙතු'න්ති එත්ථ වුත්තනයෙන ගාහාපෙතබ්බානි. සචෙ සංඝිකො ච සද්ධාදෙය්‍යො චාති ද්වෙ චීවරපච්චයා හොන්ති, තෙසු යං භික්ඛූ පඨමං ගණ්හිතුං ඉච්ඡන්ති, තං ගාහෙත්වා තස්ස ඨිතිකතො පට්ඨාය ඉතරො ගාහෙතබ්බො.

සචෙ පන භික්ඛූනං අප්පතාය පරිවෙණග්ගෙන සෙනාසනෙ ගාහියමානෙ එකං පරිවෙණං මහාලාභං හොති, දස වා ද්වාදස වා තිචීවරානි ලභන්ති, තං විජටෙත්වා අඤ්ඤෙසු අලාභකෙසු ආවාසෙසු පක්ඛිපිත්වා අඤ්ඤම්පි භික්ඛූනං ගාහෙතබ්බන්ති **මහාසුම්ම**ත්ථෙරො ආහ. **මහාපදුම**ත්ථෙරො පනාහ: "න එවං කාතබ්බං. මනුස්සා හි අත්තනො ආවාසජග්ගනත්ථාය පච්චයං දෙන්ති. තස්මා අඤ්ඤෙහි භික්ඛූහි තත්ථ පවිසිතබ්බ"න්ති. සචෙ පනෙත්ථ මහාථෙරො පටික්කොසති: "මා ආවුසො එවං ගාහෙථ. භගවතො අනුසිට්ඨිං[1] කරොථ. වුත්තං හෙතං භගවතා:-අනුජානාමි භික්ඛවෙ පරිවෙණග්ගෙන ගාහෙතු"න්ති, තස්ස පටික්කොසනාය අට්ඨත්වා "භන්තෙ භික්ඛූ බහූ. පච්චයො මන්දො. සඞ්ගහං කාතුං වට්ටතී"ති තං සඤ්ඤාපෙත්වා ගාහෙතබ්බමෙව. ගාහෙන්තෙන ච සම්මතෙන භික්ඛුනා මහාථෙරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා එවං වත්තබ්බං: "භන්තෙ තුම්හාකං සෙනාසනං පාපුණාති. ගණ්හථ පච්චයං. ධාරෙථා"ති. "අසුකකුලස්ස පච්චයො අසුකසෙනාසනස්ස මය්හං පාපුණාති ආවුසො"ති. "පාපුණාති භන්තෙ. ගණ්හථ න"න්ති. "ගණ්හාමි ආවුසො"ති. ගහිතං හොති. සචෙ පන "ගහිතං වො භන්තෙ"ති වුත්තෙ "ගහිතං මෙ"ති වා "ගණ්හිස්සථ භන්තෙ"ති වුත්තෙ "ගණ්හිස්සාමී"ති වා වදති, "අගහිතං හොතී"ති **මහාසුම්ම**ත්ථෙරො ආහ. **මහාපදුම**ත්ථෙරො පනාහ: "අතීතානාගතවචනං වා හොතු, වත්තමානවචනං වා. සතුප්පාදමත්තං ආලයකරණමත්තමෙවෙත්ථ පමාණං. තස්මා ගහිතමෙව හොතී"ති.

යොපි පංසුකූලිකො භික්ඛු සෙනාසනං ගහෙත්වා පච්චයං විස්සජ්ජෙති, අයම්පි න[2] අඤ්ඤස්මිං ආවාසෙ පක්ඛිපිතබ්බො. තස්මිංයෙව පරිවෙණෙ අග්ගිසාලාය වා දීඝසාලාය වා රුක්ඛමූලෙ වා අඤ්ඤස්ස ගාහෙතුං වට්ටති. පංසුකූලිකොව සාමීති සෙනාසනං ජග්ගිස්සති, ඉතරො පච්චයං ගණ්හාමීති, එවං ද්වීහි කාරණෙහි සෙනාසනං සුජග්ගිතතරං භවිස්සති. **මහාපච්චරියං** පන වුත්තං: "පංසුකූලිකෙ වාසත්ථාය සෙනාසනං ගණ්හන්තෙ සෙනාසනගාහකෙන වත්තබ්බං: 'ඉධ භන්තෙ පච්චයො අත්ථි සො කිං කාතබ්බො'ති. තෙන 'හෙට්ඨා අඤ්ඤං ගාහාපෙහී'ති වත්තබ්බො. සචෙ පන කිඤ්චි අවත්වාව වසති, වුත්ථවස්සසෙසවස්ස පාදමූලෙ ඨපෙත්වා සාටකං දෙන්ති, වට්ටති. අථ වස්සාවාසිකං දෙමාති වදන්ති, තස්මිං සෙනාසනෙ වස්සං වුත්ථ

1. සී I & II. අනුසත්ථිං. 2. සී. මු අයම්පන.

භික්ඛූනං පාපුණාතීති. යෙසං පන සෙනාසනං නත්ථි, කෙවලං පච්චයමෙව දෙන්ති, තෙසං පච්චයං අවස්සාවාසිකෙ සෙනාසනෙ ගාහෙතුං වට්ටති. මනුස්සා ථූපං කත්වා වස්සාවාසිකං ගාහාපෙන්ති. ථූපො නාම අසෙනාසනං. තස්ස සමීපෙ රුක්ඛෙ වා මණ්ඩපෙ වා උපනිබන්ධිත්වා ගාහෙතබ්බං. තෙන භික්ඛුනා චෙතියං පටිජග්ගිතබ්බං. බොධිරුක්ඛ- බොධිඝර- ආසනඝර- සම්මුඤ්ජනිඅට්ට[1]- දාරුඅට්ට-වච්චකුටි-ද්වාරකොට්ඨක-පානීයකුටි-පානීයමාලක-දන්තකට්ඨමාලකෙසුපි එසෙව නයො. භොජනසාලා පන සෙනාසනමෙව. තස්මා තං එකස්ස වා බහූනං වා පරිච්ඡින්දිත්වා ගාහෙතුං වට්ටතීති. සබ්බමිදං විත්ථාරෙන **මහාපච්චරියං** වුත්තං. සෙනාසනගාහකෙන පන පාටිපදඅරුණතො පට්ඨාය යාව පුන අරුණං න භිජ්ජති, තාව ගාහෙතබ්බං. ඉදං හි සෙනාසනගාහස්ස ඛෙත්තං. සචෙ පාතොව ගාහිතෙ සෙනාසනෙ අඤ්ඤො විතක්කචාරිකො භික්ඛු ආගන්ත්වා සෙනාසනං යාචති: "ගහිතං භන්තෙ සෙනාසනං. වස්සූපගතො සඞ්ඝො. රමණීයො විහාරො. රුක්ඛමූලාදීසු යත්ථ ඉච්ඡථ, තත්ථ වසථා"ති වත්තබ්බො. වස්සූපගතෙහි අන්තොවස්සෙ නිබද්ධවත්තං ඨපෙත්වා වස්සූපගතා භික්ඛූ සම්මුඤ්ජනියො බන්ධථාති වත්තබ්බා. සුලභා චෙ දණ්ඩකා චෙව සලාකායො ච හොන්ති, එකෙකෙන ඡප්පඤ්ච මුට්ඨිසම්මුඤ්ජනියො, ද්වෙ තිස්සො යට්ඨිසම්මුඤ්ජනියො වා බන්ධිතබ්බා. දුල්ලභා චෙ හොන්ති, ද්වෙ තිස්සො මුට්ඨිසම්මුඤ්ජනියො එකා යට්ඨිසම්මුඤ්ජනී බන්ධිතබ්බා. සාමණෙරෙහි පඤ්ච පඤ්ච උක්කා කොට්ටෙතබ්බා. වසනට්ඨානෙසු කාසාවපරිභණ්ඩා කාතබ්බා. "වත්තං කරොන්තෙහි ච[2] න උද්දිසිතබ්බං. න උද්දිසාපෙතබ්බං. න සජ්ඣායො කාතබ්බො. න පබ්බාජෙතබ්බං. න උපසම්පාදෙතබ්බං. න නිස්සයො දාතබ්බො. න ධම්මසවණං කාතබ්බං. සබ්බෙව හි එතෙ පපඤ්චා. නිප්පපඤ්චා හුත්වා සමණධම්මමෙව කරිස්සාමා"ති වා "සබ්බෙ තෙරස ධුතඞ්ගානි සමාදියන්තු. සෙය්‍යං අකප්පෙත්වා ඨානචඞ්කමෙහි වීතිනාමෙන්තු. මූගබ්බතං ගණ්හන්තු. සත්තාහකරණීයෙන ගතාපි භාජනීයභණ්ඩං ලභන්තූ"ති වා එවරූපං අධම්මිකං වත්තං න කාතබ්බං. එවම්පන කාතබ්බං: "පරියත්තිධම්මො නාම තිවිධම්පි සද්ධම්මං පතිට්ඨාපෙති. තස්මා සක්කච්චං උද්දිසථ. උද්දිසාපෙථ. සජ්ඣායං කරොථ. පධානඝරෙ වසන්තානං සඞ්ඝට්ටනං අකත්වා අන්තොවිහාරෙ නිසීදිත්වා උද්දිසථ. උද්දිසාපෙථ. සජ්ඣායං කරොථ. ධම්මසවණං සමිද්ධං කරොථ. පබ්බාජෙන්තා සොධෙත්වා පබ්බාජෙථ. සොධෙත්වා උපසම්පාදෙථ. සොධෙත්වා නිස්සයං දෙථ. එකොපි හි කුලපුත්තො පබ්බජ්ජඤ්ච උපසම්පදඤ්ච ලභිත්වා සකලං සාසනං පතිට්ඨාපෙති. අත්තනො ථාමෙන යත්තකානි සක්කොථ, තත්තකානි ධුතඞ්ගානි සමාදියථ. අන්තොවස්සං නාමෙතං. සකලදිවසං රත්තියා ච පඨමපච්ඡිමයාමෙසු අප්පමත්තෙහි භවිතබ්බං. විරියං ආරභිතබ්බං. පොරාණකාපි මහා

1. සී. I අට්ඨ. 2. සී. මු. පන.

ථෙරම්පි සබ්බපලිබොධෙ ඡින්දිත්වා අන්තොවස්සෙ එකවාරිකවත්තං පූරයිංසුයෙව[1]. භත්තස්ස මත්තං ජානිත්වා දසවත්ථුකකථං දසඅසුභදසානුස්සතිඅට්ඨතිංසාරම්මණකථඤ්ච කාතුං වට්ටති. ආගන්තුකානං වත්තං කාතුං සත්තාහකරණීයෙන ගතානං අපලොකෙත්වා දාතුං වට්ටතී"ති එවරූපං වත්තං කාතබ්බං. අපි ච භික්ඛූ ඔවදිතබ්බා: "විග්ගාහිකපිසුණඵරුසවචනානි මා වදථ. දිවසෙ දිවසෙ සීලානි ආවජ්ජෙන්තා චතුරාරක්ඛං අහාපෙන්තා මනසිකාරබහුලා විහරථා"ති. දන්තකට්ඨඛාදනවත්තං ආචික්ඛිතබ්බං. චෙතියං වා බොධිං වා වන්දන්තෙන ගන්ධමාලං වා පූජෙන්තෙන පත්තං වා ථවිකාය පක්ඛිපන්තෙන න කථෙතබ්බං. භික්ඛාචාරවත්තං ආචික්ඛිතබ්බං. අන්තොගාමෙ මනුස්සෙහි සද්ධිං පච්චයසඤ්ඤුත්තකථා වා විසභාගකථා වා න කථෙතබ්බා. රක්ඛිතින්ද්‍රියෙහි භවිතබ්බං. ඛන්ධකවත්තඤ්ච සෙඛියවත්තඤ්ච පූරෙතබ්බ"න්ති එවරූපා[2] බහුකාපි නිය්‍යානිකකථා ආචික්ඛිතබ්බාති.

පච්ඡිමවස්සූපනායිකදිවසෙ පන සචෙ කාලං ඝොසෙත්වා සන්නිපතිතෙ සඞ්ඝෙ කොචි දසහත්ථං වත්ථං ආහරිත්වා වස්සාවාසිකං දෙති, ආගන්තුකො චෙ භික්ඛු සඞ්ඝත්ථෙරො හොති, තස්ස දාතබ්බං. නවකො චෙ හොති, සම්මතෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝත්ථෙරො වත්තබ්බො: "සචෙ භන්තෙ ඉච්ඡථ, පඨමභාගං මුඤ්චිත්වා ඉදං වත්ථං ගණ්හථා"ති. අමුඤ්චන්තස්ස න දාතබ්බං. සචෙ පන පුබ්බෙ ගාහිතං මුඤ්චිත්වා ගණ්හාති, දාතබ්බං. එතෙනෙව උපායෙන දුතියත්ථෙරතො පට්ඨාය පරිවත්තෙත්වා පත්තට්ඨානෙව ආගන්තුකස්ස දාතබ්බං. සචෙ පඨමවස්සූපගතා ද්වෙ තීණි චත්තාරි පඤ්ච වා වත්ථානි අලත්ථුං, ලද්ධං ලද්ධං එතෙනෙව උපායෙන විස්සජ්ජාපෙත්වා යාව ආගන්තුකස්ස සමකං හොති, තාව දාතබ්බං. තෙන පන සමකෙ ලද්ධෙ අවසිට්ඨො අනුභාගො ථෙරාසනෙ දාතබ්බො. සචෙ දුබ්භික්ඛං හොති, ද්වීසුපි වස්සූපනායිකාසු වස්සූපගතා භික්ඛූ භික්ඛාය කිලමන්තා "ආවුසො ඉධ වසන්තා සබ්බෙව කිලමාම. සාධු වත ද්වෙ භාගා හොම. යෙසං ඤාතිපවාරිතට්ඨානානි අත්ථි, තෙ තත්ථ වසිත්වා පවාරණාය ආගන්ත්වා අත්තනො පත්තං වස්සාවාසිකං ගණ්හන්තූ"ති වදන්ති, තෙසු යෙ තත්ථ වසිත්වා පවාරණාය ආගච්ඡන්ති, තෙසං අපලොකෙත්වා වස්සාවාසිකං දාතබ්බං. සාදියන්තාපි හි තෙ නෙව වස්සාවාසිකස්ස සාමිනො. ඛීයන්තාපි[3] ච ආවාසිකා නෙව අදාතුං ලභන්ති. **කුරුන්දියම්පන** වුත්තං "කතිකවත්තං කාතබ්බං: සචෙ යං නො ඉධ යාගුභත්තං නප්පහොති. සභාගට්ඨානෙ වසිත්වා ආගච්ඡථ. තුම්හාකං පත්තං වස්සාවාසිකං ලභිස්සථා"ති. තඤ්චෙ එකො පටිබාහති, සුපටිබාහිතං. නො චෙ පටිබාහති, කතිකා සුකතා. පච්ඡා තෙසං තත්ථ වසිත්වා ආගතානං අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. අපලොකන

1. සී මු. පූරයිංසු ආචරියවත්තං. 2. සී I. එවරූපිං.
3. සී. මු. මීයන්තාපි.

කාලෙ පටිබාහිතුං න ලබන්තී"ති. පුනපි වුත්තං: "සචෙ වස්සූපගතෙසු එකච්චානං වස්සාවාසිකෙ අපාපුණන්තෙ භික්ඛූ කතිකං කරොන්ති: ඡින්නවස්සානං වස්සාවාසිකඤ්ච ඉදානි උප්පජ්ජනකවස්සාවාසිකඤ්ච ඉමෙසං දාතුං රුච්චතී'ති එවං කතිකාය කතාය ගාහිතසදිසමෙව හොති. උප්පන්නුප්පන්නං තෙසමෙව දාතබ්බ"න්ති. තෙමාසං පානීයං උපට්ඨපෙත්වා විහාරමග්ගචෙතියඞ්ගණබොධියඞ්ගණානි ජග්ගිත්වා බොධිරුක්ඛෙ උදකං සිඤ්චිත්වා පක්කන්තෙනාපි විබ්භන්තෙනාපි වස්සාවාසියං ලභතියෙව. භතිනිවිට්ඨඤ්හි තෙන තං. සඞ්ඝිකං පන අපලොකනකම්මං කත්වා ගාහිතං අන්තොවස්සෙ විබ්භන්තෙනාපි ලභතෙව. පච්චයවසෙන පන ගාහිතං න ලභතීති වදන්ති. සචෙ වුට්ඨවස්සො දිසඞ්ගමිකො භික්ඛු ආවාසිකස්ස හත්ථතො කිඤ්චිදෙව කප්පියභණ්ඩං ගහෙත්වා 'අසුකකුලෙ මය්හං වස්සාවාසිකං පත්තං, තං ගණ්හථා'ති වත්වා ගතට්ඨානෙ විබ්භමති, වස්සාවාසිකං සඞ්ඝිකං හොති. සචෙ පන මනුස්සෙ සම්මුඛා සම්පටිච්ඡාපෙත්වා ගච්ඡති ලභති. 'ඉදං වස්සාවාසිකං අම්හාකං සෙනාසනෙ වුට්ඨභික්ඛුනො දෙමා'ති වුත්තෙ, යස්ස ගාහිතං, තස්සෙව හොති. සචෙ පන සෙනාසනසාමිකස්ස පියකම්මතාය පුත්තධීතාදයො බහූනි වත්ථානි ආහරිත්වා 'අම්හාකං සෙනාසනෙ දෙමා'ති දෙන්ති, තත්ථ වස්සූපගතස්ස එකමෙව වත්ථං දාතබ්බං. සෙසානි සඞ්ඝිකානි හොන්ති. වස්සාවාසිකට්ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බානි. ඨිතිකාය අසති ථෙරාසනතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බානි. සෙනාසනෙ වස්සූපගතං භික්ඛුං නිස්සාය උප්පන්නෙන චිත්තප්පසාදෙන බහූනි වත්ථානි ආහරිත්වා 'සෙනාසනස්ස දෙමා'ති දින්නෙසුපි එසෙව නයො. සචෙ පන පාදමූලෙ ඨපෙත්වා 'එතස්ස භික්ඛුනො දෙමා'ති වදන්ති, තස්සෙව හොන්ති. එකස්ස ගෙහෙ ද්වෙ වස්සාවාසිකානි, පඨමභාගො සාමණෙරස්ස ගාහිතො හොති, දුතියො ථෙරාසනෙ, සො එකං දසහත්ථං එකං අට්ඨහත්ථං සාටකං පෙසෙති 'වස්සාවාසිකං පත්තභික්ඛූනං දෙථා'ති, විචිනිත්වා වරභාගං සාමණෙරස්ස දත්වා අනුභාගො ථෙරාසනෙ දාතබ්බො. සචෙ පන උභොපි ඝරං නෙත්වා භොජෙත්වා සයමෙව පාදමූලෙ ඨපෙන්ති, යං යස්ස දින්නං, තදෙව තස්ස හොති. ඉතො[1] පරං මහාපච්චරියං ආගතනයො හොති: එකස්ස ඝරෙ දහරසාමණෙරස්ස වස්සාවාසිකං පාපුණාති, සො චෙ පුච්ඡති: 'අම්හාකං වස්සාවාසිකං කස්ස පත්ත'න්ති, 'සාමණෙරස්සා'ති අවත්වා 'දානකාලෙ ජානිස්සථී'ති වත්වා දානදිවසෙ එකං මහාථෙරං පෙසෙත්වා නීහරාපෙතබ්බං. සචෙ යස්ස වස්සාවාසිකං පත්තං, සො විබ්භමති වා කාලං වා කරොති, මනුස්සා චෙ පුච්ඡන්ති: 'කස්ස අම්හාකං වස්සාවාසිකං පත්ත'න්ති. තෙසං යථාභූතං ආචික්ඛිතබ්බං. සචෙ තෙ වදන්ති 'තුම්හාකං දෙමා'ති, තස්ස භික්ඛුනො පාපුණාති. අථ සඞ්ඝස්ස වා

1. සි. I & II. සතො.

ගණස්ස වා දෙන්ති, සංඝස්ස වා ගණස්ස වා පාපුණාති. සචෙ වස්සූපගතා සුද්ධපංසුකූලිකායෙව හොන්ති, අඤ්ඤෙහි වා දින්නං වස්සාවාසිකං සෙනාසනපරික්ඛාරං වා කත්වා ඨපෙතබ්බං. බිම්බොහනාදීනි වා කාතබ්බානීති. ඉදං නෙවාසිකවත්තං.

සෙනාසනග්ගාහවිනිච්ඡයො නිට්ඨිතො

උපනන්දවත්ථුස්මිං, "තත්ථ තයා මොඝපුරිස ගහිතං ඉධ මුක්කං[1] තත්‍ර මුක්ක[1]"න්ති එත්ථ අයමත්ථො: යං තයා තත්ථ සෙනාසනං ගහිතං, තතො[2] ගණ්හන්තෙනෙව ඉධ මුක්කං හොති. **"ඉධ දානාහං ආවුසො මුඤ්චාමී"**ති[3] වදන්තෙන පන තං තත්‍රාපි මුක්කං. එවං ත්වං උභයත්ථ පරිබාහිරො. අයං පනෙත්ථ විනිච්ඡයො: ගහණෙන ගහණං පටිප්පස්සම්භති. ගහණෙන ආලයො පටිප්පස්සම්භති. ආලයෙන ගහණං පටිප්පස්සම්භති. ආලයෙන ආලයො පටිප්පස්සම්භති. කථං? ඉධෙකච්චො වස්සූපනායිකදිවසෙ එකස්මිං විහාරෙ සෙනාසනං ගහෙත්වා සාමන්තවිහාරං ගන්ත්වා තත්‍රාපි ගණ්හාති, තස්ස ඉමිනා ගහණෙන පුරිමගහණං පටිප්පස්සම්භති. අපරො 'ඉධ වසිස්සාමී'ති ආලයමත්තං කත්වා සාමන්තවිහාරං ගන්ත්වා තත්ථ සෙනාසනං ගණ්හාති, තස්ස ඉමිනා ගහණෙන පුරිමො ආලයො පටිප්පස්සම්භති. එකො 'ඉධ වසිස්සාමී'ති සෙනාසනං වා ගහෙත්වා ආලයං වා කත්වා සාමන්තවිහාරං ගන්ත්වා 'ඉධෙව දානි වසිස්සාමී'ති ආලයං කරෙති, ඉච්චස්ස ආලයෙන වා ගහණං ආලයෙන වා ආලයො පටිප්පස්සම්භති. සබ්බත්ථ පච්ඡිමෙ ගහණෙ වා ආලයෙ වා තිට්ඨති. යො පන එකස්මිං විහාරෙ සෙනාසනං ගහෙත්වා අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ වසිස්සාමීති ගච්ඡති, තස්ස උපචාරසීමාතික්කමෙ සෙනාසනගාහො පටිප්පස්සම්භති. යදි පන 'තත්ථ ඵාසු භවිස්සති, වසිස්සාමි. නො චෙ, ආගමිස්සාමී'ති ගන්ත්වා අඵාසුභාවං ඤත්වා පච්චාගච්ඡති, වට්ටති.

තිවස්සන්තරෙනාති එත්ථ තිවස්සන්තරො නාම යො ද්වීහි වස්සෙහි මහන්තතරො වා දහරතරො වා හොති; යො පන එකෙන වස්සෙන මහන්තතරො වා දහරතරො වා හොති; යො වා සමානවස්සො, තත්ථ වත්තබ්බමෙව නත්ථි. ඉමෙ සබ්බෙ එකස්මිං මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා ද්වෙ ද්වෙ හුත්වා නිසීදිතුං ලභන්ති. යං තිණ්ණං නප්පහොති,[4] තං සංහාරිමං වා හොතු[5] අසංහාරිමං වා, තථාරූපෙ අපි ඵලකඛණ්ඩෙ අනුපසම්පන්නෙනාපි සද්ධිං නිසීදිතුං වට්ටති. **හත්ථිනඛ**න්ති හත්ථිකුම්භෙ පතිට්ඨිතං; එවං කතස්ස කිරෙතං නාමං. **සබ්බං පාසාදපරිභොග**න්ති සුවණ්ණරජතාදිවිචිත්‍රානි කවාටානි මඤ්චපීඨානි තාලවණ්ටානි සුවණ්ණරජතමයපානීයඝටසරාවානි යං කිඤ්චි

---

1. මුත්තං-පාළි. 2. සී. මු. තං තෙ. 3. සී. I මුඤ්චාමීති.
4. සී. මු. නප්පහොතු. 5. සී. මු. හොති.

විතානකම්මං කතං, සබ්බං වට්ටති. 'පාසාදස්ස දාසිදාසං ඛෙත්තවත්ථුං ගොමහිංසං දෙමා'ති වදන්ති, පාටෙක්කං ගහණකිච්චං නත්ථි. පාසාදෙ පටිග්ගහිතෙ පටිග්ගහිතමෙව හොති.[1] ගොණකාදීනි සංඝිකවිහාරෙ වා පුග්ගලිකවිහාරෙ වා මඤ්චපීඨකෙසු[2] අත්ථරිත්වා පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටන්ති. ධම්මාසනෙ පන ගිහිවිකටනීහාරෙන ලබ්භන්ති. තත්‍රාපි නිපජ්ජිතුං න වට්ටති.

පඤ්චිමානීති රාසිවසෙන පඤ්ච; රූප[3]වසෙන පනෙතානි බහූනි හොන්ති. තත්ථ **ආරාමො** නාම පුප්ඵාරාමො වා ඵලාරාමො වා; **ආරාමවත්ථු** නාම තෙසංයෙව ආරාමානං අත්ථාය පරිච්ඡින්දිත්වා ඨපිතොකාසො; තෙසු වා ආරාමෙසු විනට්ඨෙසු තෙසං පොරාණභූමිභාගො; **විහාරො** නාම යං කිඤ්චි පාසාදාදිසෙනාසනං; **විහාරවත්ථු** නාම තස්ස පතිට්ඨානොකාසො; **මඤ්චො** නාම මසාරකො බුන්දිකාබද්ධො[4] කුළීරපාදකො ආහච්චපාදකොති ඉමෙසං පුබ්බෙ වුත්තානං චතුන්නං මඤ්චානං අඤ්ඤතරො; **පීඨං** නාම මසාරකාදීනංයෙව චතුන්නං පීඨානං අඤ්ඤතරං; **භිසි** නාම උණ්ණභිසිආදීනං පඤ්චන්නං අඤ්ඤතරා; **බිම්බොහනං** නාම වුත්තප්පකාරානං බිම්බොහනානං අඤ්ඤතරං; **ලොහකුම්භී** නාම කාළලොහෙන වා තම්බලොහෙන වා යෙන කෙනචි ලොහෙන[5] කතකුම්භී; **ලොහභාණකාදීසුපි** එසෙව නයො. එත්ථ පන භාණකන්ති අරඤ්ජරො වුච්චති. **වාරකොති** ඝටො; **කටාහං** කටාහමෙව. **වාසිආදීසු වල්ලි** ආදීසු ච දුව්විඤ්ඤෙය්‍යං නාම නත්ථි. එවං—

විසඞ්ගහානි ද්වෙ හොන්ති තතියං චතුසඞ්ගහං,
චතුත්ථං නවකොට්ඨාසං පඤ්චමං අට්ඨභෙදනං.
ඉති පඤ්චහි රාසීහි පඤ්චනිම්මලලොචනො,
පඤ්චවීසවිධං නාථො ගරුභණ්ඩං පකාසයි.

තත්‍රායං විනිච්ඡයකථා: ඉදං හි සබ්බම්පි ගරුභණ්ඩං. ඉධ **අවිස්සජ්ජියං**, කීටාගිරිවත්ථුස්මිං 'අවෙභඞ්ගියන්ති' වුත්තං. **පරිවාරෙ** පන—

"අවිස්සජ්ජියං අවෙභඞ්ගියං පඤ්ච වුත්තා මහෙසිනා,
විස්සජ්ජෙන්තස්ස පරිභුඤ්ජන්තස්ස අනාපත්ති,
පඤ්හාමෙසා කුසලෙහි චින්තිතා"ති

ආගතං. තස්මා මූලච්ඡෙජ්ජවසෙන අවිස්සජ්ජියං අවෙභඞ්ගියඤ්ච පරිවත්තනවසෙන පන විස්සජ්ජෙන්තස්ස පරිභුඤ්ජන්තස්ස ච අනාපත්තීති එවමෙත්ථ අධිප්පායො වෙදිතබ්බො.

1. සී. I. & II. හොන්ති. 2. සී. I, පීඨකෙසු වා. 3. සී. මු. සරූප. 4. සී. I. & II. බුන්දිකාබද්ධො. 5. සී. I, තම්බලොහෙන වා ලොහෙන.

තත්‍රායං ආනුපුබ්බීකථා: ඉදං තාව පඤ්චවිධම්පි චීවරපිණ්ඩපාතභෙසජ්ජත්ථාය උපනෙතුං න වට්ටති. ථාවරෙන ච ථාවරං ගරුභණ්ඩෙන ච ගරුභණ්ඩං පරිවත්තෙතුං වට්ටති. ථාවරෙ පන ඛෙත්තං වත්ථුං[1] තළාකං මාතිකාති එවරූපං භික්ඛුසඞ්ඝස්ස විචාරෙතුං වා සම්පටිච්ඡිතුං වා අධිවාසෙතුං වා න වට්ටති. කප්පියකාරකෙහෙව විචාරිතතො කප්පියභණ්ඩං වට්ටති. ආරාමෙන පන ආරාමං ආරාමවත්ථුං විහාරං විහාරවත්ථුන්ති ඉමානි චත්තාරිපි පරිවත්තෙතුං වට්ටති.[2]

තත්‍රායං පරිවත්තනනයො: සඞ්ඝස්ස නාළිකෙරාරාමො දූරෙ හොති. කප්පියකාරකා බහුතරං ඛාදන්ති. යම්පි න ඛාදන්ති, තතො සකටවෙතනං දත්වා අප්පමෙව ආහරන්ති. අඤ්ඤෙසම්පන තස්ස ආරාමස්ස අවිදූරෙ ගාමවාසීනං මනුස්සානං විහාරස්ස සමීපෙ ආරාමො හොති. තෙ සඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා සඞ්ඝෙන ආරාමෙන තං ආරාමං යාචන්ති. සඞ්ඝෙන "රුච්චති සඞ්ඝස්සා"ති අපලොකෙත්වා සම්පටිච්ඡිතබ්බො. සචෙ හි භික්ඛූනං රුක්ඛසහස්සං හොති, මනුස්සානං පඤ්ච සතානි, 'තුම්හාකං ආරාමො ඛුද්දකො'තී න වත්තබ්බං. කිඤ්චාපි හි අයං ඛුද්දකො, අථ ඛො ඉතරතො බහුතරං ආයං දෙති. සචෙපි සමකමෙව දෙති, එවම්පි ඉච්ඡිතිච්ඡිතක්ඛණෙ පරිභුඤ්ජිතුං සක්කාති ගහෙතබ්බමෙව. සචෙ පන මනුස්සානං බහුතරා රුක්ඛා හොන්ති, 'නනු තුම්හාකං බහුතරා රුක්ඛා'ති වත්තබ්බං. සචෙ "අතිරෙකං අම්හාකං පුඤ්ඤං හොතු. සඞ්ඝස්ස දෙමා"ති වදන්ති, ජානාපෙත්වා සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. භික්ඛූනං රුක්ඛා ඵලධාරිනො, මනුස්සානං රුක්ඛා න තාව ඵලං ගණ්හන්ති, කිඤ්චාපි න ගණ්හන්ති, න චිරෙන ගණ්හිස්සන්තීති සම්පටිච්ඡිතබ්බමෙව. මනුස්සානං රුක්ඛා ඵලධාරිනො, භික්ඛූනං න තාව ඵලං ගණ්හන්ති. 'නනු තුම්හාකං රුක්ඛා ඵලධාරිනො'ති වත්තබ්බං. සචෙ 'ගණ්හථ භන්තෙ. අම්හාකං පුඤ්ඤං භවිස්සතී'ති දෙන්ති, ජානාපෙත්වා සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. එවං ආරාමෙන ආරාමො පරිවත්තෙතබ්බො. එතෙනෙව නයෙන ආරාමවත්ථුම්පි විහාරෙපි විහාරවත්ථුම්පි ආරාමෙන පරිවත්තෙතබ්බං. ආරාමවත්ථුනා ච මහන්තෙන වා ඛුද්දකෙන වා ආරාමං ආරාමවත්ථුං විහාරං විහාරවත්ථුන්ති.

කථං විහාරෙන විහාරෙ පරිවත්තෙතබ්බො? සඞ්ඝස්ස අන්තොගාමෙ ගෙහං හොති. මනුස්සානං විහාරමජ්ඣෙ පාසාදො. උභොපි අග්ඝෙන සමකා. සචෙ මනුස්සා තෙන පාසාදෙන තං ගෙහං යාචන්ති, සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. භික්ඛූනඤ්චෙ මහග්ඝතරං ගෙහං හොති, 'මහග්ඝතරං අම්හාකං ගෙහ'න්ති වුත්තෙ ච 'කිඤ්චාපි මහග්ඝතරං, පබ්බජිතානං අසාරුප්පං, න සක්කා තත්ථ පබ්බජිතෙහි වසිතුං. ඉදම්පන සාරුප්පං ගණ්හථා'ති වදන්ති, එවම්පි සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. සචෙ

1. සී. I &, II. ඛෙත්තං ඛෙත්තවත්ථුං. 2. සී. II. න වට්ටති.

පන මනුස්සානං මහග්ඝං හොති, 'තත්‍ර තුම්හාකං ගෙහං මහග්ඝ'න්ති වත්තබ්බං. 'හොතු භන්තෙ, අම්හාකං පුඤ්ඤං භවිස්සති' ගණ්හථා'ති වුත්තෙ පන සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. එවං විහාරෙන විහාරො පරිවත්තෙතබ්බො. එතෙනෙව නයෙන විහාරවත්ථුම්පි ආරාමොපි ආරාමවත්ථුම්පි විහාරෙන පරිවත්තෙතබ්බං; විහාරවත්ථුනා ච මහග්ඝෙන වා අප්පග්ඝෙන වා විහාරං විහාරවත්ථුං ආරාමං ආරාමවත්ථුං[1]. එවං තාව ථාවරෙන ථාවරපරිවත්තනං වෙදිතබ්බං.

ගරුභණ්ඩෙන ගරුභණ්ඩපරිවත්තනෙ පන **මඤ්චපීඨං** මහග්ඝං වා හොතු ඛුද්දකං වා අන්තමසො චතුරඞ්ගුලපාදකං වා ගාමදාරකෙහි පංසවාගාරකෙසු කීළන්තෙහි කතම්පි සඞ්ඝස්ස දින්නකාලතො පට්ඨාය ගරුභණ්ඩං හොති. සචෙපි රාජරාජමහාමත්තාදයො එකප්පහාරෙනෙව මඤ්චසතං වා මඤ්චසහස්සං වා දෙන්ති, සබ්බෙ කප්පියමඤ්චා සම්පටිච්ඡිතබ්බා. සම්පටිච්ඡිත්වා වුඩ්ඪපටිපාටියා "සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජථා"ති දාතබ්බා. පුග්ගලිකවසෙන න දාතබ්බා. අතිරෙකමඤ්චෙ භණ්ඩාගාරාදීසු පඤ්ඤපෙත්වා පත්තචීවරං නික්ඛිපිතුම්පි වට්ටති. 'බහිසීමාය සඞ්ඝස්ස දෙමා'ති දින්නමඤ්චා සඞ්ඝත්ථෙරස්ස වසනට්ඨානෙ දාතබ්බා. තත්ථ චෙ බහූ මඤ්චා හොන්ති, මඤ්චෙන කම්මං නත්ථි, යස්ස වසනට්ඨානෙ කම්මං අත්ථි, තත්ථ "සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජථා"ති දාතබ්බා. මහග්ඝෙන සතග්ඝනකෙන වා සහස්සග්ඝනකෙන වා මඤ්චෙන අඤ්ඤං මඤ්චසතං ලබ්භති, පරිවත්තෙත්වා ගහෙතබ්බං. න කෙවලං මඤ්චෙන මඤ්චොයෙව, ආරාමආරාමවත්ථුවිහාරවිහාරවත්ථුපීඨභිසිබිම්බොහනානිපි පරිවත්තෙතුං වට්ටන්ති. එස නයො පීඨභිසිබිම්බොහනෙසුපි. එතෙසු හි කප්පියාකප්පියං වුත්තනයමෙව. තත්ථ අකප්පියං න පරිභුඤ්ජිතබ්බං. කප්පියං සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං. අකප්පියං වා මහග්ඝං කප්පියං වා පරිවත්තෙත්වා වුත්තවත්ථූනි ගහෙතබ්බානි. අගරුභණ්ඩුපගං පන භිසිබිම්බොහනං නාම නත්ථි.

ලොහකුම්භී ලොහභාණකං ලොහකටාහන්ති ඉමානි තීණි මහන්තානි වා හොන්තු ඛුද්දකානි වා අන්තමසො පසතමත්තඋදකගණ්හනකානිපි, ගරුභණ්ඩානියෙව. **ලොහවාරකො** පන කාලලොහතම්බලොහවට්ටලොහකංසලොහානං යෙන කෙනචි කතො සීහලදීපෙ පාදගණ්හනකො භාජෙතබ්බො. පාදො නාම මගධනාළියා පඤ්චනාළිමත්තං ගණ්හාති. තතො අධිකං ගණ්හනකො ගරුභණ්ඩං. ඉමානි තාව පාළියං ආගතානි ලොහභාජනානි. පාළියම්පන අනාගතානි භිංකාර පටිග්ගහ උළුංක දබ්බි කටච්ඡු පාති තට්ටක සරක සමුග්ග අඞ්ගාරකපල්ල ධූමකටච්ඡුආදීනි ඛුද්දකානි වා මහන්තානි වා සබ්බානි ගරුභණ්ඩානි. පත්තො අයථාලකං තම්බලොහථාලකන්ති ඉමානි පන භාජනීයානි. කංසලොහවට්ටලොහභාජනවිකති සඞ්ඝිකා පරි

1. සී. මු. විහාර විහාවත්ථු ආරාම අරාමවත්ථූනි.

භොගෙන වා ගිහිවිකටානි වා වට්ටන්ති. පුග්ගලිකපරිභොගෙන න වට්ටන්ති. කංසලොහාදිභාජනං සඞ්ඝස්ස දින්නම්පි පාරිහාරියං න වට්ටති. 'ගිහිවිකටනීහාරෙනෙව පරිභුඤ්ජිතබ්බ'න්ති **මහාපච්චරියං** වුත්තං.

ඨපෙත්වා පන භාජනවිකතිං අඤ්ඤස්මිම්පි කප්පියලොහභණ්ඩෙ අඤ්ජනී අඤ්ජනිසලාකා කණ්ණමලහරණී පණ්ණසූචි ඛුද්දකො පිප්ඵලකො ඛුද්දකං ආරකණ්ටකං කුඤ්චිකාතාළං කත්තරයට්ඨිවෙධකො නත්ථුදානං භෙණ්ඩිවාලො[1] ලොහකූටො ලොහකුට්ඨි ලොහගුළො ලොහපිණ්ඩි ලොහචක්කලිකං අඤ්ඤම්පි විප්පකතලොහභණ්ඩං භාජනීයං. ධූමනෙත්තඵාලදීපරුක්ඛදීපකපල්ලකඔලම්බකදීපඉත්ථිපුරිසතිරච්ඡානගතරූපකානි පන අඤ්ඤානි වා භිත්තිච්ඡදනකවාටාදීසු උපනෙතබ්බානි, අන්තමසො ලොහඛීලකං උපාදාය සබ්බානි ගරුභණ්ඩානියෙව හොන්ති, අත්තනා ලද්ධානිපි පරිහරිත්වා පුග්ගලිකපරිභොගෙන න පරිභුඤ්ජිතබ්බානි. සඞ්ඝිකපරිභොගෙන වා ගිහිවිකටානි වා වට්ටන්ති. තිපුභණ්ඩෙපි එසෙව නයො. ඛීරපාසාණමයානි තට්ටකසරකාදීනි ගරුභණ්ඩානියෙව. ඝටකො පන තෙලභාජනං වා පාදගණ්හනකතො අතිරෙකමෙව ගරුභණ්ඩං. සුවණ්ණරජතහාරකූටජාතිඵලිකභාජනානි ගිහිවිකටානිපි න වට්ටන්ති. පගෙව සඞ්ඝිකපරිභොගෙන වා පුග්ගලිකපරිභොගෙන වා. සෙනාසනපරිභොගෙ පන ආමාසම්පි අනාමාසම්පි සබ්බං වට්ටති.

වාසිආදීසු යාය වාසියා ඨපෙත්වා දන්තකට්ඨච්ඡෙදනං වා උච්ඡුතච්ඡනං වා අඤ්ඤං මහාකම්මං කාතුං න සක්කා, අයං භාජනීයා. තතො මහන්තතරා[2] යෙන කෙනචි ආකාරෙන කතා වාසි' ගරුභණ්ඩං. **ඵරසු** පන අන්තමසො වෙජ්ජානං සිරා[3] වෙධනඵරසුපි ගරුභණ්ඩමෙව. **කුඨාරියං** ඵරසුසදිසො එව විනිච්ඡයො. යා පන ආවුධසඞ්ඛෙපෙන කතා, අයං අනාමාසා. **කුද්දාලො** අන්තමසො චතුරඞ්ගුලමත්තොපි ගරුභණ්ඩමෙව. **නිඛාදනං** චතුරස්සමුඛං වා හොතු, දොණිමුඛං වා වඞ්කං වා උජුකං වා, අන්තමසො සම්මුඤ්ජනිදණ්ඩකවෙධනම්පි දණ්ඩබද්ධං චෙ, ගරුභණ්ඩමෙව. **සම්මුඤ්ජනිදණ්ඩඛණනකම්පන** අදණ්ඩකං තලමත්තමෙව යං සක්කා සිපාටිකාය පක්ඛිපිත්වා පරිහරිතුං, තං භාජනීයං. **සිඛරම්පි** නිඛාදනෙනෙව සඞ්ගහිතං. යෙහි මනුස්සෙහි විහාරෙ වාසිආදීනි දින්නානි හොන්ති, තෙ චෙ ඝරෙ දඩ්ඪෙ වා චොරෙහි වා විලුත්තෙ "දෙථ නො භන්තෙ උපක්ඛරෙ[4]. පුන පාකතිකෙ කරිස්සාමා"ති වදන්ති, දාතබ්බා. සචෙ හරන්ති,[5] න වාරෙතබ්බා. අනාහරන්තාපි න චොදෙතබ්බා. කම්මාර තට්ටකාර චුන්දකාර නළකාර මණිකාර පත්තබන්ධකානං අධිකරණිමුට්ඨිකසණ්ඩාසතුලාදීනි සබ්බානි ලොහමය උපකරණානි සඞ්ඝෙ දින්නකාලතො පට්ඨාය ගරුභණ්ඩානි. තිපුකොට්ටකසුවණ්ණකාරචම්මකාරඋපකර

1. සී මු. භිණ්ඩිවාලො 2 සී 1. & II. මහන්තතරී 3 සී මු සිරං
4. සී. මු. උපකරණං. 5. සී. I & මු. ආහරන්ති.

ණෙසුපි එසෙව නයො. අයම්පන විසෙසො: තිපුකොට්ටක උපකරණෙසුපි තිපුච්ඡෙදනසත්ථකං, සුවණ්ණකාරඋපකරණෙසු සුවණ්ණච්ඡෙදනසත්ථකං, චම්මකාරඋපකරණෙසු කතපරිකම්මචම්මඡින්දනිකා ඛුද්දසත්ථීති ඉමානි භාජනීයභණ්ඩානි. නහාපිතතුන්නකාරඋපකරණෙසුපි ඨපෙත්වා මහාකත්තරිං මහාසණ්ඩාසං මහාපිප්ඵලිකඤ්ච සබ්බං භාජනීයං. මහාකත්තරිආදීනි ගරුභණ්ඩානි.

වල්ලී ආදීසු වෙත්තවල්ලිආදිකා යා කාචි අඩ්ඪබාහුප්පමාණා වල්ලී සඞ්ඝස්ස දින්නා වා තත්ථ ජාතකා වා රක්ඛිතගොපිතා ගරුභණ්ඩං හොති. සා සඞ්ඝකම්මෙ ච චෙතියකම්මෙ ච කතෙ සචෙ අතිරෙකා හොති, පුග්ගලිකකම්මෙපි උපනෙතුං වට්ටති. අරක්ඛිතා පන ගරුභණ්ඩමෙව න හොති. සුත්තමකචිවාකනාළිකෙරහීරචම්මමයා රජ්ජුකා වා යොත්තානි වා වාකෙ ච නාළිකෙරහීරෙ ච වට්ටෙත්වා[1] කතා එකපටා[2] වා ද්විපටා[2] වා සඞ්ඝස්ස දින්නකාලතො පට්ඨාය ගරුභණ්ඩං. සුත්තං පන අවට්ටෙත්වා දින්නං මකචිවාකනාළිකෙරහීරා ච භාජනීයා. යෙහි පනෙතානි රජ්ජුකයොත්තාදීනි දින්නානි හොන්ති, තෙ අත්තනො කරණීයෙන හරන්තා න වාරෙතබ්බා. යො කොචි අන්තමසො අට්ඨඞ්ගුලසූචිදණ්ඩමත්තොපි වෙළු සඞ්ඝස්ස දින්නො වා තත්ථ ජාතකො වා රක්ඛිතගොපිතොව ගරුභණ්ඩං. සොපි සඞ්ඝකම්මෙ ච චෙතියකම්මෙ ච කතෙ අතිරෙකො පුග්ගලිකකම්මෙ දාතුං වට්ටති. පාදගණ්ඨිකතෙලනාළිමත්තො කත්තරයට්ඨි උපාහනදණ්ඩකො ඡත්තදණ්ඩො ඡත්තසලාකාති ඉදමෙත්ථ භාජනීයභණ්ඩං. දඩ්ඪගෙහමනුස්සා ගණ්හිත්වා ගච්ඡන්තා න වාරෙතබ්බා. රක්ඛිතගොපිතං වෙළුං ගණ්හන්තෙන සමකං වා අතිරෙකං වා ථාවරං අන්තමසො තං අග්ඝනකවාලිකායපි ඵාතිකම්මං කත්වා ගහෙතබ්බං. ඵාතිකම්මං අකත්වා ගණ්හන්තෙන තත්ථෙව වළඤ්ජෙතබ්බො. ගමනකාලෙ සඞ්ඝිකෙ ආවාසෙ ඨපෙත්වා ගන්තබ්බං. අසතියා ගහෙත්වා ගතෙන පහිණිත්වා දාතබ්බො. දෙසන්තරං ගතෙන සම්පත්තවිහාරෙ සඞ්ඝිකාවාසෙ ඨපෙතබ්බො. **තිණ**න්ති මුඤ්ජඤ්ච පබ්බජඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං යං කිඤ්චි තිණං; යත්ථ පන තිණං නත්ථි, තත්ථ පණ්ණෙහි ඡාදෙන්ති. තස්මා පණ්ණම්පි තිණෙනෙව සඞ්ගහිතං. ඉති **මුඤ්ජා**දීසු යං කිඤ්චි මුට්ඨිප්පමාණම්පි තිණං තාලපණ්ණාදීසු ච එකපණ්ණම්පි සඞ්ඝස්ස දින්නං වා තත්ථ ජාතකං වා බහාරාමෙ සඞ්ඝස්ස තිණවත්ථුස්මිං ජාතතිණං වා රක්ඛිතගොපිතං ගරුභණ්ඩං හොති. තම්පි සඞ්ඝකම්මෙ ච චෙතියකම්මෙ ච කතෙ අතිරෙකං පුග්ගලිකකම්මෙ දාතුං වට්ටති. දඩ්ඪගෙහමනුස්සා ගහෙත්වා ගච්ඡන්තා න වාරෙතබ්බා. අට්ඨඞ්ගුලප්පමාණොපි රිත්තපොත්ථකො ගරුභණ්ඩකමෙව. **මත්තිකා** පකතිමත්තිකා වා හොතු පඤ්චවණ්ණා වා සුධා වා සජ්ජ[3] රසකඞ්ගුට්ඨ[4] සිලෙසාදීසු වා යං කිඤ්චි දුල්ලභට්ඨානෙ ආනෙත්වා වා දින්නං තත්ථ ජාතකං වා රක්ඛිත

1. සී. II. වට්ටිත්වා. 2. සී. මු. පටා. 3. සී. මු. සජ්ජු 4. සී. මු. කුංගුල.

ගොපිතං තාලපක්කමත්තං ගරුභණ්ඩං හොති. තම්පි සංඝකමෙව ච චෙතියකමෙව ච නිට්ඨිතෙ අතිරෙකං පුග්ගලිකකමෙව දාතුං වට්ටති. හිඞ්ගු හිඞ්ගුලක හරිතාල මනොසිලඤ්ජනානි පන භාජනීයභණ්ඩානි

දාරුභණ්ඩෙ යො කොචි අට්ඨඞ්ගුලසූචිදණ්ඩමත්තොපි දාරුභණ්ඩකො දාරුදුල්ලභට්ඨානෙ සංඝස්ස දින්නො වා තත්ථ ජාතකො වා රක්ඛිතගොපිතො, අයං ගරුභණ්ඩං හොතීති **කුරුන්දියං** වුත්තං. **මහාඅට්ඨකථායම්පන** සබ්බම්පි දාරුවෙළුචම්මපාසාණාදිවිකතිං දාරුභණ්ඩෙන සංගණ්හිත්වා "තෙන ඛො පන සමයෙන සංඝස්ස ආසන්දිකො[1] උප්පන්නො හොතී"ති ඉතො පට්ඨාය දාරුභණ්ඩවිනිච්ඡයො වුත්තො. තත්‍රායං අත්ථුද්ධාරො: ආසන්දිකො[1] සත්තඞ්ගො භද්දපීඨං පීඨිකා එළකපාදක[2] පීඨං ආමණ්ඩකවණ්ටිකාපීඨං ඵලකං කොච්ඡං පලාලපීඨන්ති ඉමෙසු තාව යං කිඤ්චි ඛුද්දකං වා හොතු මහන්තං වා, සඞ්ඝස්ස දින්නං ගරුභණ්ඩං හොති. පලාලපීඨෙන චෙත්ථ කදලිපත්තාදිපීඨානිපි සඞ්ගහිතානි. ව්‍යග්ඝචම්මඔනද්ධම්පි වාළරූපපරික්ඛිත්තං රතනපරිසිබ්බිතං කොච්ඡං ගරුභණ්ඩමෙව. වඞ්කඵලකං දීඝඵලකං චීවරධොවනඵලකං ඝට්ටනඵලකං ඝට්ටනමුග්ගරො දන්තකට්ඨච්ඡෙදනගණ්ඨිකා දණ්ඩමුග්ගරො නාවා අම්බණං රජනදොණි උදකපටිච්ඡකො දාරුමයො වා දන්තමයො වා වෙළුමයො වා සපාදකොපි අපාදකොපි සමුග්ගො මඤ්ජූසා පාදගණ්හනකතො අතිරෙකප්පමාණො කරණ්ඩො උදකදොණි උදකකටාහං උළුඞ්කො කටච්ඡු පානීයසරාවං පානීයසඞ්ඛොති එතෙසුපි යං කිඤ්චි සඞ්ඝස්ස දින්නං ගරුභණ්ඩං. සඞ්ඛථාලකං පන භාජනීයං. තථා දාරුමයො උදකතුම්බො පාදකඨලිකමණ්ඩලං දාරුමයං වා හොතු චොළපණ්ණාදිමයං වා, සබ්බං ගරුභණ්ඩං. ආධාරකො පත්තපිධානං තාලවණ්ටං බීජනං චඞ්ගොටකං පච්ඡි යට්ඨිසම්මුඤ්ජනී මුට්ඨිසම්මුඤ්ජනීති එතෙසුපි යං කිඤ්චි ඛුද්දකං වා මහන්තං වා දාරුවෙළුපණ්ණචම්මාදීසු යෙන කෙනචි කතං ගරුභණ්ඩමෙව. ථම්භතුලාසොපානඵලකාදීසු දාරුමයං වා පාසාණමයං වා කිඤ්චි ගෙහසම්භාරරූපං, යො කොචි කටසාරකො, යං කිඤ්චි භුම්මත්ථරණං, යං කිඤ්චි අකප්පියචම්මං, සබ්බං සඞ්ඝස්ස දින්නං ගරුභණ්ඩං භුම්මත්ථරණං කාතුං වට්ටති. තෙල[4] චම්මං පන පච්චත්ථරණගතිකං හොති. තම්පි ගරුභණ්ඩමෙව. කප්පියචම්මානි භාජනීයානි. **කුරුන්දියම්පන** සබ්බං මඤ්චප්පමාණං චම්මං ගරුභණ්ඩන්ති වුත්තං. උදුක්ඛලං මුසලං සුප්පං නිසදං නිසදපොතො පාසාණදොණි පාසාණකටාහං තුරිවෙමභසතාදි සබ්බං පෙසකාරාදිභණ්ඩං සබ්බං කසිභණ්ඩං සබ්බං චක්කයුත්තකයානං ගරුභණ්ඩමෙව. මඤ්චපාදො මඤ්චඅටනී පීඨපාදො පීඨඅටනී වාසිඵරසුආදීනං දණ්ඩාති එතෙසු යං කිඤ්චි විප්පකතතච්ඡනකම්මං අනිට්ඨිතමෙව භාජනීයං. තච්ඡිතමට්ඨම්පන ගරු

1. සී. I. ආසන්දකො. 2. සී. II පාදකං.
3. සී. II. මූ. බීජනී. 4. සී. මූ. එළක.

භණ්ඩං හොති. අනුඤ්ඤාතවාසියා පන දණ්ඩො ඡත්තමුට්ඨිපණ්ණං කත්තරයට්ඨි උපාහනා අරණිසහිතා ධම්මකරකො පාදගණ්හනකතො අනතිරිත්තං ආමලකතුම්බං ආමලකඝටො ලාබුකතුම්බං ලබුකඝටො විසාණකතුම්බන්ති සබ්බමෙතං භාජනීයං. තතො මහන්තතරං ගරුභණ්ඩං. හත්ථිදන්තා වා යං කිඤ්චි විසාණං[1] වා අතච්ඡිතං යථාගතමෙව භාජනීයං. තෙහි කතමඤ්චපාදාදීසු පුරිමසදිසොයෙව විනිච්ඡයො. තච්ඡිතනිට්ඨිතොපි භිඞ්ගුකරණ්ඩකො අඤ්ජනකො කරණ්ඩගණ්ඨිකා පීඨො අඤ්ජනී අඤ්ජනීසලාකා උදකපුඤ්ඡනීති සබ්බං ඉදං භාජනීයමෙව. මත්තිකාභණ්ඩෙ සබ්බං මනුස්සානං උපභොගපරිභොගං ඝටපිඨරාදි කුලාලභාජනං පත්තකටාහං අඞ්ගාරකටාහං ධූමදානකං දීපරුක්ඛකො දීපකපල්ලිකා චයනිට්ඨකා ඡදනිට්ඨකා ථූපිකාති සඞ්ඝස්ස දින්නකාලතො පට්ඨාය ගරුභණ්ඩං. පාදගණ්හනකතො අනතිරිත්තප්පමාණො පන ඝටකො පත්තං ථාලකං කඤ්චනකො කුණ්ඩිකාති ඉදමෙත්ථ භාජනීයභණ්ඩං. යථා ච මත්තිකාභණ්ඩෙ එවං ච ලොහභණ්ඩෙපි කුණ්ඩිකා භාජනීයකොට්ඨාසමෙව භජතීති අයමෙත්ථ අනුපුබ්බකථා.

ගණ්ඨිකාධානමත්තන්ති ආරබාහාතං උපරි කපොතකගණ්ඨිකා යොජනමත්තන්ති; **පරිභණ්ඩකරණමත්තන්ති** ගොමයපරිභණ්ඩකසාවපරිභණ්ඩකරණමත්තන්ති; **ධූමකාලිකන්ති** ඉදං යාවස්ස චිතකධූමො න පඤ්ඤායති, තාව අයං විහාරො එතස්සෙවාති එවං ධූමකාලෙ අපලොකෙත්වා කතපරියොසිතං විහාරං දෙන්ති; **විප්පකතන්ති** එත්ථ විප්පකතො නාම යාව ගොපානසියො න ආරොහන්ති; ගොපානසීසු පන ආරූළ්හාසු බහුකතො නාම හොති. තස්මා තතො පට්ඨාය න දාතබ්බො. කඤ්චිදෙව සමාදපෙත්වා කාරෙස්සති. ඛුද්දකෙ විහාරෙ කම්මං ඔලොකෙත්වා, **ඡප්පඤ්චවස්සිකන්ති** කම්මං ඔලොකෙත්වා චතුහත්ථවිහාරෙ චතුවස්සිකං, පඤ්චහත්ථෙ පඤ්චවස්සිකං ඡහත්ථෙ ඡවස්සිකං, දාතබ්බං. **අඩ්ඪයොගෙ** පන යස්මා සත්තට්ඨහත්ථො හොති, තස්මා එත්ථ සත්තට්ඨවස්සිකන්ති වුත්තං. සචෙ පන සො නවහත්ථකො හොති නවවස්සිකම්පි දාතබ්බං. **මහල්ලකෙ** පන දසහත්ථෙ එකාදසහත්ථෙ විහාරෙ වා පාසාදෙ වා දසවස්සිකං වා එකාදසවස්සිකං වා දාතබ්බං. ද්වාදසහත්ථෙ පන තතො අධිකෙ වා ලොහපාසාදසදිසෙ[2]පි ද්වාදසවස්සිකමෙව දාතබ්බං. න තතො උත්තරිං.

නවකම්මිකො භික්ඛු අන්තොවස්සෙ තං ආවාසං ලභති. උතුකාලෙ පටිබාහිතුං න ලභති. සචෙ සො ආවාසො ජීරති, ආවාසසාමිකස්ස වා තස්ස වංසෙ උප්පන්නස්ස වා කස්සචි කථෙතබ්බං: 'ආවාසො වො නස්සති. ජග්ගථ එතං ආවාස''න්ති. සචෙ සො න සක්කොති භික්ඛූහි ඤාතී වා උපට්ඨාකෙ වා සමාදපෙත්වා ජග්ගිතබ්බො. සචෙ තෙපි න සක්කොන්ති, සඞ්ඝිකෙන පච්චයෙන ජග්ගිතබ්බො. තස්මිම්පි

1. සී. II. පාසාණං· 2. සී I. සදිසොපි.

අසති එකං ආවාසං විස්සජ්ජෙත්වා අවසෙසා ජග්ගිතබ්බා. බහූ විස්සජ්ජෙත්වා එකං සණ්ඨපෙතුම්පි වට්ටතියෙව. දුබ්භික්ඛෙ භික්ඛූසු පක්කන්තෙසු සබ්බෙ ආවාසා නස්සන්ති, තස්මා එකං වා ද්වෙ වා තයො වා ආවාසෙ විස්සජ්ජෙත්වා තතො යාගුභත්තචීවරාදීනි පරිභුඤ්ජන්තෙන සෙසා ආවාසා ජග්ගිතබ්බායෙව. කුරුන්දියං පන "සඞ්ඝිකෙ පච්චයෙ අසති එකො භික්ඛු 'තුය්හං එකං මඤ්චට්ඨානං ගහෙත්වා ජග්ගාහී'ති වත්තබ්බො. සචෙ බහුතරං ඉච්ඡති, භාගං වා උපඩ්ඪභාගං වා දත්වාපි ජග්ගාපෙතබ්බා.[1] අථ 'ථම්භමත්තමෙවෙත්ථ අවසිට්ඨං, බහුකම්මං කාතබ්බ'න්ති න ඉච්ඡති, 'තුය්හං පුග්ගලිකමෙව කත්වා ජග්ග. එවම්පි සඞ්ඝස්ස භණ්ඩකට්ඨපනට්ඨානං නවකානඤ්ච වසනට්ඨානං ලභිස්සතී'ති ජග්ගාපෙතබ්බා.[2] එවං ජග්ගන්තෙ පන තස්මිං ජීවන්තෙ පුග්ගලිකො හොති. මතෙ සඞ්ඝිකොයෙව. සචෙ සද්ධිවිහාරිකානං දාතුකාමො හොති, කම්මං අපලොකෙත්වා තතියභාගං වා උපඩ්ඪං වා පුග්ගලිකං කත්වා ජග්ගාපෙතබ්බො. එවඤ්හි සද්ධිවිහාරිකානං දාතුං ලභති. එවං ජග්ගනකෙ පන අසති 'එකං ආවාසං විස්සජ්ජෙත්වා'ති ආදිනා නයෙන ජග්ගාපෙතබ්බො"ති වුත්තං. ඉදම්පි ච අඤ්ඤං තත්ථෙව වුත්තං.

ද්වෙ භික්ඛූ සඞ්ඝිකං භූමිං ගහෙත්වා සොධෙත්වා සඞ්ඝිකං සෙනාසනං කරොන්ති, යෙන සා භූමි පඨමං ගහිතා, සො සාමී. උභොපි පුග්ගලිකං කරොන්ති, සොයෙව සාමී. සො සඞ්ඝිකං කරොති, ඉතරො පුග්ගලිකං කරොති, අඤ්ඤඤ්ච බහුං සෙනාසනට්ඨානං අත්ථි, පුග්ගලිකං කරොන්තොපි න වාරෙතබ්බො. අඤ්ඤස්මිං පන තාදිසෙ පතිරූපෙ ඨානෙ අසති තං පටිබාහිත්වා සඞ්ඝිකං කරොන්තෙන නෙව කාතබ්බං. යම්පන තස්ස තත්ථ වයකම්මං කතං, තං දාතබ්බං. සචෙ පන කතාවාසෙ වා ආවාසකරණට්ඨානෙ වා ඡායූපගඵලූපගා රුක්ඛා හොන්ති, අපලොකෙත්වා හාරෙතබ්බා. පුග්ගලිකා චෙ හොන්ති, සාමිකා ආපුච්ඡිතබ්බා. නො චෙ දෙන්ති, යාව තතියං ආපුච්ඡිත්වා 'රුක්ඛඅග්ඝනකං මූලං දස්සාමා'ති හාරෙතබ්බා.

යො පන සඞ්ඝිකං වල්ලිමත්තම්පි අග්ගහෙත්වා ආහරිමෙන උපකරණෙන සඞ්ඝිකාය භූමියා පුග්ගලිකං විහාරං කාරෙති, උපඩ්ඪං සඞ්ඝිකං හොති. උපඩ්ඪං පුග්ගලිකං. පාසාදෙ චෙ හොති, හෙට්ඨා පාසාදො සඞ්ඝිකො. උපරි පුග්ගලිකො. සචෙ සො හෙට්ඨා පාසාදං ඉච්ඡති, තස්ස හොති. අථ හෙට්ඨා ච උපරි ච ඉච්ඡති, උභයත්ථ උපඩ්ඪං[3] ලභති. ද්වෙ සෙනාසනානි කාරෙති, එකං සඞ්ඝිකං. එකං පුග්ගලිකං. සචෙ විහාරෙ උට්ඨිතෙන දබ්බසම්භාරෙන කාරෙති, තතියං භාගං ලභති. සචෙ අකතට්ඨානෙ චයං වා පමුඛං වා කරොති, බහි කුට්ටෙ උපඩ්ඪං සඞ්ඝස්ස. උපඩ්ඪං තස්ස. අථ මහන්තං විසමං පූරෙත්වා අපදෙ පදං දස්සෙත්වා කතං හොති, අනිස්සරො තත්ථ සඞ්ඝො.

1. සී I. මු. ජග්ගාපෙතබ්බො, 2. සී. මු. ජග්ගාපෙතබ්බො. 3. I. උපඩ්ඪ

එකං වරසෙය්‍යන්ති තත්‍ථ[1] නවකම්මදානට්ඨානෙ වා වස්සග්ගෙන පත්තට්ඨානෙ වා යං ඉච්ඡති, තං එකං වරසෙය්‍යං අනුජානාමීති අත්‍ථො. **පරිභොගෙන පක්කමති තස්සෙව ත**න්ති පුන ආගන්ත්‍වා වස්සං වසන්තස්ස අත්තනාවස්සං තස්සෙව තං; අනාගච්ඡන්තස්ස පන සද්ධිවිහාරිකාදයො ගහෙතුං න ලභන්ති. **නාති හරන්තීති** අඤ්ඤත්‍ර හරිත්‍වා න පරිභුඤ්ජන්ති; **ගුත්තත්‍ථායා**ති යං තත්‍ථ මඤ්චපීඨාදි, තස්ස ගුත්තත්‍ථාය, තං අඤ්ඤත්‍ර හරිතුං අනුජානාමීති අත්‍ථො. තස්මා තං අඤ්ඤත්‍ර හරිත්‍වා සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස නට්ඨං සුනට්ඨං, ජිණ්ණං සුජිණ්ණං. සචෙ අරොගං තස්මිං විහාරෙ පටිසඞ්ඛතෙ පුන පාකතිකං කාතබ්බං. පුග්ගලිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජතො නට්ඨං වා ජිණ්ණං වා ගීවා හොති, තස්මිං පටිසඞ්ඛතෙ දාතබ්බමෙව. සචෙ තත්‍ථා ගොපානසිආදීනි ගහෙත්‍වා අඤ්ඤස්මිං සඞ්ඝිකාවාසෙ යොජෙන්ති, සුයොජිතානි. පුග්ගලිකාවාසෙ යොජෙන්තෙහි පන මූලං වා දාතබ්බං පටිපාකතිකං වා කාතබ්බං. ඡඩ්ඩිතවිහාරතො මඤ්චපීඨාදීනි ථෙය්‍යචිත්තෙන ගණ්හන්තො උද්ධාරෙයෙව භණ්ඩග්ඝෙන කාරෙතබ්බො. පුන ආවාසිකකාලෙ දස්සාමීති ගහෙත්‍වා සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස නට්ඨං සුනට්ඨං, ජිණ්ණං සුජිණ්ණං. අරොගඤ්චෙ පාකතිකං කාතබ්බං. පුග්ගලිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස නට්ඨං ගීවා හොති. තතො ද්වාරවාතපානාදීනි සඞ්ඝිකාවාසෙ වා පුග්ගලිකාවාසෙ වා යොජිතානි පටිදාතබ්බානි යෙව.

පානි[2] කම්මත්‍ථායාති වඩ්ඪකිකම්මත්‍ථාය; පානිකම්මං වෙත්‍ථ සමකං වා අතිරෙකං වා අග්ඝනකං මඤ්චපීඨාදිසෙනාසනමෙව වට්ටති. **චක්කලික**න්ති කම්බලාදීහි වෙඨෙත්‍වා කතචක්කලිකං; **අධොතෙහි පාදෙහී**ති යෙහි අක්කන්තට්ඨානෙ උදකං පඤ්ඤායති, එවරූපෙහි පාදෙහි පරිභණ්ඩකතභූමි වා[3] සෙනාසනං වා න අක්කමිතබ්බං. සචෙ පන උදකසිනෙහමත්තමෙව පඤ්ඤායති, න උදකං, වට්ටති. පාදපුඤ්ඡනිම්පන අල්ලපාදෙහිපි අක්කමිතුං වට්ටති යෙව. සඋපාහනෙන ධොතපාදෙහි අක්කමිතට්ඨානෙයෙව න වට්ටති. **චොළකෙන පලිවෙඨෙත්‍වා**ති සුධාභූමියං වා පරිභණ්ඩභූමියං වා සචෙ තට්ටිකා වා කටසාරකො වා නත්‍ථි, චොළකෙන පාදා වෙඨෙතබ්බා. තස්මිං අසති පණ්ණම්පි අත්‍ථරිතුං වට්ටති. කිඤ්චි අනත්‍ථරිත්‍වා ඨපෙන්තස්ස පන දුක්කටං. යදි පන තත්‍ථ නෙවාසිකා අනත්‍ථරිත්‍වාපි භූමියා ඨපෙන්ති, අධොතපාදෙහිපි වලඤ්ජන්ති, තථෙව වලඤ්ජිතුං වට්ටති. **න භික්ඛවෙ පරිකම්මකතා භිත්ති**ති සෙතභිත්ති වා චිත්තකම්මකතා වා න කෙවලඤ්ච භිත්තිමෙව, ද්වාරම්පි වාතපානම්පි අපස්සෙනඵලකම්පි පාසාණත්‍ථම්භම්පි[4] රුක්ඛත්‍ථම්භම්පි චීවරෙන වා කෙනචි වා අප්පටිච්ඡාදෙත්‍වා අපස්සයිතුං න ලබ්භති යෙව. **ධොතපාදකා**ති ධොතපාදකා හුත්‍වා ධොතෙහි

1. I. එත්‍ථ; 2. සී. I. පානි; 3. සී. I. පරිභණ්ඩකතං භූමිං වා;
4. සී. I. පාසාණත්‍ථම්භං;

පාදෙහි අක්කමිතබ්බට්ඨානෙ නිපජ්ජිතුං කුක්කුච්චායන්ති; "ධොතපාදකෙ"තිපි වා පාඨො. ධොතෙහි පාදෙහි අක්කමිතබ්බට්ඨානස්සෙතං අධිවචනං. **පච්චත්ථරිත්වාති** පරිභණ්ඩකතං භූමිං වා භූමත්ථරණසෙනාසනං වා සඞ්ඝිකමඤ්චපීඨං වා අත්තනො සන්තකෙන පච්චත්ථරණෙන පච්චත්ථරිත්වාව නිපජ්ජිතබ්බං. සචෙ නිද්දායතොපි[1] පච්චත්ථරණෙ සඞ්කුචිතෙ කොචි සරීරාවයවො මඤ්චං වා පීඨං වා ඵුසති, ආපත්තියෙව. ලොමෙසු පන ලොමගණනාය ආපත්තියො. පරිභොගසීසෙන අපස්සයන්තස්සාපි එසෙව නයො. හත්ථතලපාදතලෙහි පන ඵුසිතුං වා අක්කමිතුං වා වට්ටති. මඤ්චපීඨං නීහරන්තස්ස කායෙ පටිහඤ්ඤති, අනාපත්ති.

න සක්කොන්ති සඞ්ඝභත්තං කාතුන්ති සකලස්ස සඞ්ඝස්ස භත්තං කාතුං න සක්කොන්ති; **ඉච්ඡන්ති උද්දෙසභත්තන්ති** ආදීසු "එකං වා ද්වෙ වා -පෙ- දස වා භික්ඛූ සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා දෙථා"ති එවං උද්දෙසෙන ලද්ධභික්ඛූනං භත්තං කාතුං ඉච්ඡන්ති; අපරෙ තථෙව භික්ඛූ පරිච්ඡින්දිත්වා නිමන්තෙත්වා තෙසං භත්තං කාතුං ඉච්ඡන්ති. අපරෙ සලාකායො ඡින්දිත්වා, අපරෙ පක්ඛිකං උපොසථිකං පාටිපදිකන්ති එවං නියාමෙත්වා, එකස්ස වා ද්වින්නං වා -පෙ- දසන්නං වා භික්ඛූනං භත්තං කාතුං ඉච්ඡන්ති. ඉති එතානි භත්තානි "උද්දෙසභත්තං නිමන්තන"න්ති ඉමං වොහාරං පත්තානි. යස්මා පන තෙසඤ්චෙවපි දුබ්භික්ඛෙ න සක්කොන්ති, සුභික්ඛෙ පන පුන සඞ්ඝභත්තං කාතුං සක්ඛිස්සන්ති, තස්මා භගවා තම්පි අන්තො කත්වා "**අනුජානාමි භික්ඛවෙ සඞ්ඝභත්තං උද්දෙසභත්ත**"න්ති ආදිමාහ.

තත්ථ සඞ්ඝභත්තෙ ඨිතිකා නාම නත්ථි. තස්මා "අම්හාකං අජ්ජ දස ද්වාදස දිවසා භුඤ්ජන්තානං. ඉදානි අඤ්ඤතො භික්ඛූ ආනෙථා"ති න එවං තත්ථ වත්තබ්බං. "පුරිමදිවසෙසු අම්හෙහි න ලද්ධං. ඉදානි තං අම්හාකං ගාහෙථා"ති එවම්පි වත්තුං න ලබ්භති. තං හි ආගතාගතානං පාපුණාති යෙව. උද්දෙසභත්තාදීසු පන අයං නයො: රඤ්ඤා වා රාජමහාමත්තෙන වා "සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා එත්තකෙ භික්ඛූ ආනෙථා"ති පහිතෙ කාලං ඝොසෙත්වා ඨිතිකා පුච්ඡිතබ්බා. සචෙ අත්ථි, තතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං. නො චෙ, ථෙරාසනතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං. උද්දෙසකෙන පිණ්ඩපාතිකානම්පි න අතික්කමෙතබ්බං. තෙ පන ධුතඞ්ගං රක්ඛන්තා සයමෙව අතික්කමිස්සන්ති. එවං ගාහියමානෙ අලසජාතිකා මහාථෙරා පච්ඡා ආගච්ඡන්ති, "භන්තෙ වීසතිවස්සානං ගාහියති. තුම්හාකං ඨිතිකා අතික්කන්තා"ති න වත්තබ්බා. ඨිතිකං ඨපෙත්වා තෙසං ගාහාපෙත්වා පච්ඡා ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං. "අසුකවිහාරෙ බහුං උද්දෙසභත්තං උප්පන්න"න්ති සුත්වා යොජනන්තරිකවිහාරතොපි භික්ඛූ ආගච්ඡන්ති, සම්පත්තසම්පත්තානං[2] ඨිතට්ඨානතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං. අසම්පත්තානම්පි උපචාරසීමං පවිට්ඨානං

1. සී. මු. නිද්දායන්තොපි; 2. සී. I. සම්පත්තානං;

අඤ්ඤත්තවාසිකාදිසු ගණ්හන්තෙසු ගාහෙතබ්බමෙව. බහි උපචාරසීමාය ඨිතානං වා ගාහෙතබ්බාති වදන්ති, න ගාහෙතබ්බං. සචෙ පන උපචාරසීමං ඔක්කමන්තෙහි එකාබද්ධා හුත්වා අත්තනො විහාරද්වාරෙ වා අන්තොවිහාරෙයෙව වා හොන්ති, පරිසවසෙන වඩ්ඪිතා නාම සීමා හොති. තස්මා ගාහෙතබ්බං. සඞ්ඝනවකස්ස දින්නෙපි පච්ඡා ආගතානං ගාහෙතබ්බමෙව. දුතියභාගෙ පන ථෙරාසනං ආරුළ්හෙ පුන ආගතානං පඨමභාගො න පාපුණාති. දුතියභාගතො වස්සග්ගෙන ගාහෙතබ්බං. එකස්මිං විහාරෙ එකං භත්තුද්දෙසට්ඨානං පරිච්ඡින්දිත්වා ගාවුතප්පමාණායපි උපචාරසීමාය යත්ථ කත්ථචි ආරොචිතං උද්දෙසභත්තං තස්මිංයෙව භත්තුද්දෙසට්ඨානෙ ගාහෙතබ්බං.

එකො එකස්ස භික්ඛුනො පහිණාති "සෙව සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා දස භික්ඛූ පහිණථා"ති. තෙන සො අත්ථො භත්තුද්දෙසකස්ස ආරොචෙතබ්බො. සචෙ තං දිවසං පමුස්සති, දුතියදිවසෙ පාතොව ආරොචෙතබ්බං. අථ පමුස්සිත්වාව පිණ්ඩාය පවිසන්තො සරති, යාව උපචාරසීමං නාතික්කමති, තාව යා භොජනසාලාය පකති ඨිතිකා, තස්සායෙව වසෙන ගාහෙතබ්බා. සචෙපි උපචාරසීමං අතික්කන්තා භික්ඛූ ච උපචාරසීමට්ඨකෙහි එකාබද්ධා හොන්ති, අඤ්ඤමඤ්ඤං ද්වාදසහත්ථන්තරං අවිජහිත්වා ගච්ඡන්ති, පකති ඨිතිකා වසෙන ගාහෙතබ්බං. භික්ඛූනං පන තාදිසෙ එකාබද්ධෙ අසති බහි උපචාරසීමාය යස්මිං ඨානෙ සරති, තත්ථ නවං ඨිතිකං කත්වා ගාහෙතබ්බං. අන්තොගාමෙ ආසනසාලාය සරන්තෙන ආසනසාලාය ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං. යත්ථ කත්ථචි සරිත්වා ගාහෙතබ්බමෙව. අගාහෙතුං න වට්ටති. න හි එතං දුතියදිවසෙ පටිලබ්භතීති.

සචෙ සකවිහාරතො අඤ්ඤං විහාරං ගච්ඡන්තං භික්ඛු දිස්වා කොචි උද්දෙසභත්තං උද්දිසාපෙති, යාව අන්තොඋපචාරෙ වා උපචාරසීමට්ඨකෙහි වා සද්ධිං වුත්තනයෙන එකාබද්ධා වා හොන්ති, තාව සකවිහාරෙ ඨිතිකාවසෙනෙව ගාහෙතබ්බං. බහි උපචාරෙ ඨිතකානං දින්නං පන "සඞ්ඝතො භන්තෙ එත්තකෙ නාම භික්ඛූ උද්දිසථා"ති වුත්තෙන සම්පත්තසම්පත්තානං ගාහෙතබ්බං. තත්ථ ද්වාදසහත්ථන්තරං අවිජහිත්වා එකාබද්ධනයෙන දූරෙ ඨිතාපි සම්පත්තායෙවාති වෙදිතබ්බා. සචෙ යං විහාරං ගච්ඡන්ති, තත්ථ පවිට්ඨානං ආරොචෙන්ති, තස්ස විහාරස්ස ඨිතිකාවසෙන ගාහෙතබ්බං.

සචෙපි ගාමද්වාරෙ වා වීථියං වා චතුක්කෙ වා අන්තරඝරෙ වා භික්ඛුං දිස්වා කොචි සඞ්ඝුද්දෙසං ආරොචෙති, තස්මිං තස්මිං ඨානෙ අන්තොඋපචාරගතානං ගාහෙතබ්බං. ඝරූපචාරො චෙත්ථ 'එකං ඝරං එකූපචාරං, එකං ඝරං නානූපචාරං, නානාඝරං එකූපචාරං, නානාඝරං නානූපචාර'න්ති ඉමෙසං වසෙන වෙදිතබ්බො. තත්ථ යං එකකුලස්ස ඝරං එකවලඤ්ජං හොති, තං සුප්පපාතපරිච්ඡෙදස්ස අන්තො එකූපචාරං නාම. තදුපපත්තො උද්දෙසලාභො එතස්මිං උපචාරෙ

භික්ඛාචාරවත්තෙනාපි ඨිතානං සබ්බෙසං පාපුණාති. එතං[1] 'එකං ඝරං[2] එකූපචාරං' නාම. යම්පන එකං ඝරං ද්වින්නං භරියානං පුථු විහාරත්ථාය මජ්ඣෙ භිත්තිං උට්ඨාපෙත්වා නානාද්වාරවලඤ්ජං කතං,[3] තත්‍රුප්පන්නෙන උද්දෙසලාභෙන භිත්තිඅන්තරිකස්ස න පාපුණාති. තස්මිං තස්මිං ඨානෙ නිසින්නස්සෙව පාපුණාති. එතං[1] 'එකං ඝරං නානූපචාරං' නාම. යස්මිං පන ඝරෙ බහූ භික්ඛූ නිමන්තෙත්වා අන්තොගෙහතො පට්ඨාය එකාබද්ධෙ කත්වා පටිවිස්සකඝරානිපි පූරෙත්වා නිසීදාපෙන්ති, තත්‍රුප්පන්නෙන උද්දෙසලාභෙන සබ්බෙසං පාපුණාති. යම්පි නානාකුලස්ස නිවෙසනං මජ්ඣෙ භිත්තිං අකත්වා එකද්වාරෙනෙව වලඤ්ජන්ති, තත්‍රාපි එසෙව නයො. එතං 'නානාඝරං එකූපචාරං' නාම. යො පන නානානිවෙසනෙසු නිසින්නානං භික්ඛූනං උද්දෙසලාභො උප්පජ්ජති, කිඤ්චාපි භිත්තිච්ඡිද්දෙන භික්ඛූ දිස්සන්ති, තස්මිං තස්මිං නිවෙසනෙ නිසින්නානං යෙව පාපුණාති. එතං 'නානාඝරං නානූපචාරං' නාම.

යො පන ගාමද්වාරවීථිචතුක්කෙසු අඤ්ඤතරස්මිං ඨානෙ උද්දෙසභත්තං ලභිත්වා අඤ්ඤස්මිං[4] භික්ඛුස්මිං අසති අත්තනොව පාපුණාපෙත්වා දුතියදිවසෙපි තස්මිං යෙව ඨානෙ අඤ්ඤං ලභති, තෙන යං අඤ්ඤං නවකං වා වුඩ්ඪං වා භික්ඛුං පස්සති, තස්ස ගාහෙතබ්බං. සචෙ කොචි නත්ථි, අත්තනොව පාපෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං.

සචෙ ආසනසාලාය නිසීදිත්වා කාලං පටිමානෙන්තෙසු භික්ඛූසු කොචි ආගන්ත්වා "සඞ්ඝුද්දෙසපත්තං දෙථ. උද්දෙසපත්තං දෙථ. සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා පත්තං දෙථ. සඞ්ඝිකං පත්තං දෙථා"ති වා වදති, උද්දෙසභත්තං ඨිතිකාය ගාහෙත්වා දාතබ්බං. "සඞ්ඝුද්දෙසං භික්ඛුං දෙථ. සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා භික්ඛුං දෙථ. සඞ්ඝිකං භික්ඛුං දෙථා"ති වුත්තෙපි එසෙව නයො. උද්දෙසකො පනෙත්ථ පෙසලො ලජ්ජී මෙධාවී ඉච්ඡිතබ්බො. තෙන තික්ඛත්තුං ඨිතිකං පුච්ඡිත්වා සචෙ කොචි ඨිතිකං ජානන්තො නත්ථි, ථෙරාසනෙ ගාහෙතබ්බං. සචෙ පන "අහං ජානාමි. දසවස්සෙන ලද්ධ"න්ති කොචි භණති, "අත්ථාවුසො දසවස්සා භික්ඛූ"ති පුච්ඡිතබ්බං. සචෙ තස්ස සුත්වා "දසවස්සම්හා. දසවස්සම්හා"ති බහූ ආගච්ඡන්ති, "තුය්හං පාපුණාති. තුය්හං පාපුණාතී"ති අවත්වා "සබ්බෙ අප්පසද්දා හොථා"ති වත්වා පටිපාටියා ඨපෙතබ්බා. ඨපාපෙත්වා "කති භික්ඛූ ඉච්ඡථා"ති උපාසකො පුච්ඡිතබ්බො. "එත්තකෙ නාම භන්තෙ"ති වුත්තෙන "තුය්හං තුය්හං පාපුණාතී"ති අවත්වා[5] සබ්බනව කස්ස වස්සග්ගං ච උතු ච දිවසභාගො ච ඡායා ච පුච්ඡිතබ්බා. සචෙ ඡායායපි පුච්ඡියමානාය අඤ්ඤො වුඩ්ඪතරො ආගච්ඡති, තස්ස දාතබ්බං. අථ ඡායං පුච්ඡිත්වා "තුය්හං පාපුණාතී"ති වුත්තෙන වුඩ්ඪතරෙ

1 සී I. එවං; 2. සී. මු. එකඝරං; 3. සී. I. නානාද්වාර වලඤ්ජං;.
4. සී. I. අඤ්ඤං; 5. සී. I. වත්වා;

ආගච්ඡති, න ලභති. කථාපපඤ්චෙන හි නිසින්නස්සාපි නිද්දායන්තස්සාපි ගාහිතං සුගාහිතං. අතික්කන්තං සුඅතික්කන්තං. භාජනීයභණ්ඩං හි නාමෙතං සම්පත්තස්සෙව පාපුණාති. තත්ථ සම්පත්තභාවො උපචාරෙන පරිච්ඡින්දිතබ්බො. ආසනසාලාය ච අන්තො පරික්ඛෙපො උපචාරො. තස්මිං ඨිතස්ස ලාභො පාපුණාතීති.

කොචි ආසනසාලතො අට්ඨ උද්දෙසපත්තෙ ආහරාපෙත්වා සත්ත පත්තෙ පණීතභොජනානං[1] එකං උදකස්ස පූරෙත්වා ආසනසාලං පහිණාති. ගහෙත්වා ආගතා කිඤ්චි අවත්වා භික්ඛූනං හත්ථෙසු පතිට්ඨපෙත්වා පක්කමන්ති. යෙන යං ලද්ධං, තස්සෙව තං හොති. යෙන පන උදකං ලද්ධං, තස්ස අතික්කන්තම්පි ඨිතිකං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං උද්දෙසභත්තං ගාහෙතබ්බං. තං ච ලූඛං වා හොතු[2] පණීතං වා තිචීවරපරිවාරං වා, තස්සෙවෙතං. ඊදිසො හිස්ස පුඤ්ඤවිසෙසො. උදකම්පන යස්මා ආමිසං න හොති, තස්මා අඤ්ඤං උද්දෙසභත්තං ලභති. සචෙ පන ගහෙත්වා ආගතා "ඉදං කිර භන්තෙ සබ්බං භාජෙත්වා භුඤ්ජථා"ති වත්වා ගච්ඡන්ති, සබ්බෙහි භාජෙත්වා භුඤ්ජිත්වා උදකං පාතබ්බං. "සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා අට්ඨ මහාථෙරෙ දෙථ. මජ්ඣිමෙ දෙථ. නවකෙ දෙථ. පරිපුණ්ණවස්සසාමණෙරෙ දෙථ. මජ්ඣිමභාණකාදයො දෙථ. මය්හං ඤාතිභික්ඛූ දෙථා"ති වදන්තස්ස පන "උපාසක ත්වං එවං වදසි. ඨිතිකා පන තෙසං න පාපුණාතී"ති වත්වා ඨිතිකාවසෙනෙව දාතබ්බා.

දහරසාමණෙරෙහි පන උද්දෙසභත්තෙසු ලද්ධෙසු සචෙ දායකානං ඝරෙ මඞ්ගලං හොති, "තුම්හාකං ආචරියුපජ්ඣායෙ පෙසෙථා"ති වත්තබ්බං. යස්මිං පන උද්දෙසභත්තෙ පඨමභාගො සාමණෙරානං පාපුණාති, අනුභාගො මහාථෙරානං, *න තත්ථ සාමණෙරා* "මයං පඨමං භාගං ලභිම්හා"ති පුරතො ගන්තුං ලභන්ති. යථාපටිපාටියා එව ගන්තබ්බං. සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා 'තුම්හෙ එථා'ති වුත්තෙ "මය්හං අඤ්ඤදපි ජානිස්සසි. ඨිතිකා පන එවං ගච්ඡතී"ති ඨිතිකාවසෙනෙව ගාහෙතබ්බං. අථ "සංඝුද්දෙසපත්තං දෙථා"ති වත්වා අගහිතෙයෙව පත්තෙ යස්ස කස්සචි පත්තං ගහෙත්වා පූරෙත්වා ආහරති, ආහටම්පි ඨිතිකාය එව ගාහෙතබ්බං. එකො "සංඝුද්දෙස[3]පත්තං ආහරා"ති පෙසිතො "භන්තෙ එකං පත්තං දෙථ. නිමන්තනභත්තං ආහරිස්සාමී"ති වදති, සො ච "උද්දෙසභත්තඝරතො අයං ආගතො"ති ඤත්වා භික්ඛූහි "නනු ත්වං අසුකඝරතො ආගතො"ති වුත්තො "ආම භන්තෙ"ති නිමන්තනභත්තං උද්දෙසභත්තන්ති භණති, ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං. යො පන "එකං පත්තං ආහරා"ති වුත්තො "කින්ති වත්වා ආහරාමී"ති වත්වා "යථා තෙ රුච්චතී"ති වුත්තො ආගච්ඡති, අයං විස්සට්ඨදූතො නාම. උද්දෙසපත්තං වා පටිපාටිපත්තං වා පුග්ගලිකපත්තං වා යං

1. සී. I, සත්තපණීත භොජනානං; 2. ඊ. I ලභතු;
* පුප්ඵන්තරිතො පාඨො සී. I. පොත්ථකෙ න දිස්සති.
3. සී. I, සඞ්ඝුද්දෙසං;

ගච්ඡති, තං තස්ස දාතබ්බං. එකො බාලො අව්‍යත්තො "උද්දෙසපත්තං ආහරා"ති පෙසිතො වත්තුං න ජානාති, තුණ්හීභූතො තිට්ඨති, සො 'කස්ස සන්තිකං ආගතොසී'ති වා 'කස්ස පත්තං හරිස්සසී'ති වා න වත්තබ්බො. එවං හි වුත්තෙන පුච්ඡාසභාගෙන "තුම්හාකං සන්තිකං ආගතොම්හි. තුම්හාකං පත්තං හරිස්සාමී"ති වා වදෙය්‍ය, තතො තං භික්ඛුං අඤ්ඤෙ භික්ඛූ ජිගුච්ඡන්තා න ඔලොකෙය්‍යුම්පි. "කුහිං ගච්ඡසි? කිං කරොන්තො ආහිණ්ඩසී"ති පන වත්තබ්බො. තස්ස "උද්දෙසපත්තත්ථාය ආගතොම්හී"ති වදන්තස්ස ගාහෙත්වා පත්තො දාතබ්බො.

එකා කූටසීතිකා නාම හොති. රඤ්ඤො වා හි රාජමහාමත්තස්ස වා ගෙහෙ අතිපණීතානි අට්ඨ උද්දෙසභත්තානි නිච්චං දීයන්ති. තානි එකවාරිකභත්තානි කත්වා භික්ඛූ විසුං ඨිතිකාය පරිභුඤ්ජන්ති. එකච්චෙ භික්ඛූ "ස්වෙ දානි අම්හාකං පාපුණිස්සන්තී"ති අතීතතො ඨිතිකං සල්ලක්ඛෙත්වා ගතා. තෙසු අනාගතෙසුයෙව අඤ්ඤෙ ආගන්තුකා භික්ඛූ ආගන්ත්වා ආසනසාලාය නිසීදන්ති. තං ඛණංයෙව රාජපුරිසා ආගන්ත්වා "පණීතභත්තපත්තෙන දෙථා"ති වදන්ති. ආගන්තුකා ඨිතිකං අජානන්තා ගාහෙන්ති. තං ඛණංයෙව ච ඨිතිකං ජානන්තකභික්ඛූ ආගන්ත්වා "කිං ගාහෙථා"ති වදන්ති. "රාජගෙහෙ පණීතභත්ත"න්ති. 'කතිවස්සතො පට්ඨායා'ති. "එත්තකවස්සතො නාමා"ති. "මා ගාහෙථා"ති නිවාරෙත්වා ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං. ගාහිතෙ ආගතෙහිපි පත්තදානකාලෙ ආගතෙහිපි දින්නකාලෙ ආගතෙහිපි රාජගෙහතො පත්තෙ පූරෙත්වා ආහටකාලෙ ආගතෙහිපි "රාජා අජ්ජ භික්ඛූයෙව ආගච්ඡන්තූ"ති පෙසෙත්වා භික්ඛූනංයෙව හත්ථෙ පිණ්ඩපාතං දෙති, එවං දින්නපිණ්ඩපාතං ගහෙත්වා ආගතකාලෙ ආගතෙහිපි ඨිතිකං ජානන්තකභික්ඛූහි "මා භුඤ්ජථා"ති වාරෙත්වා ඨිතිකායමෙව ගාහෙතබ්බං. අථ තෙ රාජා භොජෙත්වා පත්තෙපි තෙසං පූරෙත්වා දෙති, යං ආහටං, තං ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං. සචෙ පන "මා තුච්ඡහත්ථා ගච්ඡන්තූ"ති ථොකමෙව පත්තෙසු පක්ඛිත්තං හොති, තං න ගාහෙතබ්බං. අථ භුඤ්ජිත්වා තුච්ඡපත්තාව ආගච්ඡන්ති, යං තෙහි භුත්තං, තං තෙසං ගීවා හොතීති මහාසුම්මත්ථෙරො ආහ. මහාපදුමත්ථෙරො පනාහ– "ගීවාකිච්චං එත්ථ නත්ථි. ඨිතිකං පන අජානන්තෙහි යාව ජානන්තකා ආගච්ඡන්ති, තාව නිසීදිතබ්බං සියා. එවං සන්තෙපි භුත්තං සුභුත්තං. ඉදානි පත්තට්ඨානෙ න ගාහෙතබ්බ"න්ති.

එකො තිචීවරපරිවාරො සතං අග්ඝනකො පිණ්ඩපාතො අවස්සිකස්ස භික්ඛුනො පත්තො. විහාරෙ ච "එවරූපො පිණ්ඩපාතො අවස්සිකස්ස පත්තො"ති ලිඛිත්වා ඨපෙසුං. අථ සට්ඨිවස්සච්චයෙන අඤ්ඤො තථාරූපො පිණ්ඩපාතො උප්පන්නො, අයං කිං අවස්සිකට්ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බො? උදාහු සට්ඨිවස්සට්ඨිතිකායාති? සට්ඨිවස්සිකට්ඨිතිකායාති වුත්තං. අයං හි භික්ඛු ඨිතිකං ගහෙත්වායෙව වඩ්ඪිතොති.

එකො උද්දෙසභත්තං භුඤ්ජිත්වා සාමණෙරො ජාතො. පුන තං භත්තං සාමණෙරපටිපාටියා පත්තං ගණ්හිතුං ලභති. අයං කිර අන්තරාභට්ඨකො[1] නාම. යො පන පරිපුණ්ණවස්සො සාමණෙරො 'ස්වෙ උද්දෙසභත්තං ලභිස්සතී'ති අජ්ජෙව උපසම්පජ්ජති, අතික්කන්තා තස්ස ඨිතිකා. එකස්ස භික්ඛුනො උද්දෙසභත්තං පත්තං, පත්තො ච වස්ස න තුච්ඡො හොති, සො අඤ්ඤස්ස සමීපෙ නිසින්නස්ස පත්තං ඨපෙති, තඤ්ච ථෙය්‍යාය හරන්ති, ගීවා හොති. සචෙ පන සො භික්ඛු "මය්හං පත්තං දම්මී"ති සයමෙව දෙති, අයං ගීවා න හොති. අථාපි තෙන ගන්ත්වා අනත්ථිකො හුත්වා 'අලං මය්හං, තවෙතං භත්තං දම්මි. පත්තං පෙසෙත්වා ආහරාපෙහී"ති අඤ්ඤං වදති, යං තතො ආහරීයති, සබ්බං පත්තසාමිකස්ස හොති. පත්තං චෙ ථෙය්‍යාය හරන්ති, සුහටො. භත්තස්ස දින්නත්තා ගීවා න හොති. විහාරෙ දස භික්ඛූ හොන්ති, තෙසු නව පිණ්ඩපාතිකා. එකො සාදියනකො. 'දස උද්දෙසපත්තෙ දෙථා'ති වුත්තෙ පිණ්ඩපාතිකා ගාහෙතුං න ඉච්ඡන්ති. ඉතරො භික්ඛු "සබ්බානි මය්හං පාපුණන්තී"ති ගණ්හාති, ඨිතිකා න හොති. එකෙකඤ්චෙව පාපෙත්වා ගණ්හාති, ඨිතිකා තිට්ඨති. එවං ගාහෙත්වා දසපි පත්තෙ ආහරාපෙත්වා 'භන්තෙ මය්හං සඞ්ගහං කරොථා'ති නව පත්තෙ පිණ්ඩපාතිකානං දෙති. භික්ඛුදත්තියං නාමෙතං. ගණ්හිතුං වට්ටති. සචෙ සො උපාසකො "භන්තෙ ඝරං ආගන්තබ්බ"න්ති වදති, සො ච භික්ඛු තෙ භික්ඛූ "එථ භන්තෙ මය්හං සහායා හොථා"ති තස්ස ඝරං ගච්ඡති, යං තත්ථ ලබ්භති. සබ්බං තස්සෙව හොති. ඉතරෙ තෙන දින්නං ලභන්ති. අථ තෙසං ඝරෙයෙව නිසීදාපෙත්වා දක්ඛිණොදකං දත්වා යාගුඛජ්ජකාදීනි දෙන්ති. භන්තෙ "යං මනුස්සා දෙන්ති, තං ගණ්හථා"ති තස්ස භික්ඛුනො වචනෙනෙව ඉතරෙසං වට්ටති. භුත්තාවීනං පත්තෙ පූරෙත්වා ගණ්හිත්වා ගමනත්ථාය දෙන්ති, සබ්බං තස්සෙව භික්ඛුනො හොති. තෙන දින්නං ඉතරෙසං වට්ටති. යදි පන තෙ විහාරෙයෙව තෙන භික්ඛුනා "භන්තෙ මය්හං භික්ඛං ගණ්හථ. මනුස්සානඤ්ච වචනං කාතුං වට්ටතී"ති වුත්තා ගච්ඡන්ති, යං තත්ථ භුඤ්ජන්ති චෙව නීහරන්ති ච, සබ්බං තං තෙසමෙව සන්තකං. අථාපි "මය්හං භික්ඛං ගණ්හථා"ති අවුත්තා "මනුස්සානං වචනං කාතුං වට්ටතී"ති ගච්ඡන්ති, තත්‍ර චෙ එකස්ස මධුරෙන සරෙන අනුමොදනං කරොන්තස්ස සුත්වා ථෙරානඤ්ච උපසමෙ පසීදිත්වා බහුං සමණපරික්ඛාරං දෙන්ති, අයං ථෙරෙසු පසාදෙන උප්පන්නො අකටභාගො[2] නාම, තස්මා සබ්බෙසං පාපුණාති.

එකො සඞ්ඝතො උද්දිසාපෙත්වා ඨිතිකාය ගාහිතං පත්තං හරිත්වා පණීතස්ස ඛාදනීයභොජනීයස්ස පූරෙත්වා ආහරිත්වා "ඉමං භන්තෙ සබ්බො සඞ්ඝො පරිභුඤ්ජතූ"ති දෙති, සබ්බෙහි භාජෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. පත්තසාමිකස්ස පන අතික්කන්තාපි ඨිතිකා ඨපෙත්වා අඤ්ඤං

1. සී I. භණ්ඩකො; 2. සී. දූ. සඞ්ඝිකො.

උද්දෙසභත්තං දාතබ්බං. අථ පන පඨමංයෙව[1] "සබ්බං සඞ්ඝිකං පත්තං දෙථා"ති වදති, එකස්ස ලජ්ජිභික්ඛුනො සත්තකො පත්තො දාතබ්බො. ආහරිත්වා ච "සබ්බො සඞ්ඝො පරිභුඤ්ජතූ"ති වුත්තෙන භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං.

එකො පාතියා භත්තං ආහරිත්වා "සංඝුද්දෙසං දම්මී"ති වදති, එකෙකං ආලොපං අදත්වා ඨිතිකාය එකස්ස යාපනමත්තං කත්වා දාතබ්බං. අථ සො භත්තං ආහරිත්වා කිඤ්චි වත්තුං අජානන්තො තුණ්හීභූතො අච්ඡති, "කස්ස තෙ ආනීතං? කස්ස දාතුකාමොසී"ති න වත්තබ්බං. පුච්ඡාසභාගෙන හි 'තුම්හාකං ආනීතං, දාතුකාමොම්හී'[2]ති වදෙය්‍ය. තතො තං භික්ඛුං අඤ්ඤෙ භික්ඛූ ජිගුච්ඡන්තා ගීවං පරිවත්තෙත්වා ඔලොකෙතබ්බම්පි න මඤ්ඤෙය්‍යුං. සචෙ පන "කුහිං යාසි? කිං කරොන්තො ආහිණ්ඩසී"ති වුත්තෙ "උද්දෙසභත්තං ගහෙත්වා ආගතොම්හී"ති වදති, එකෙන ලජ්ජිභික්ඛුනා ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං. සචෙ ආභතං බහුං හොති, සඞ්ඝස්ස පහොති, ඨිතිකාකිච්චං නත්ථි. ථෙරාසනතො පට්ඨාය පත්තං පූරෙත්වා දාතබ්බං. "සංඝුද්දෙසපත්තං දෙථා"ති වුත්තෙ "කිං ආහරියතී"ති අවත්වා පකතිඨිතිකාය එව ගාහෙතබ්බං. යො පන පායාසො වා රසපිණ්ඩපාතො වා නිච්චං ලබ්භති, එවරූපානං පණීතභොජනානං ආවෙණිකා ඨිතිකා කාතබ්බා. තථා සපරිවාරාය යාගුයා මහග්ඝානං ඵලානං ච පණීතානං ච ඛජ්ජකානං. පකතිභත්තයාගුඵලඛජ්ජකානං පන එකාව ඨිතිකා කාතබ්බා. "සප්පිං ආහරිස්සාමී"ති වුත්තෙ සබ්බසප්පීනං එකාව ඨිතිකා වට්ටති. තථා සබ්බතෙලානං. "මධු ආහරිස්සාමී"ති වුත්තෙ පන මධුනො එකාව ඨිතිකා වට්ටති. තථා ඵාණිතස්ස ලට්ඨිමධුකාදීනඤ්ච භෙසජ්ජානං. සචෙ පන ගන්ධමාලං සංඝුද්දෙසං දෙන්ති, පිණ්ඩපාතිකස්ස වට්ටති? න වට්ටතීති?. ආමිසස්සෙව පටික්ඛිත්තත්තා වට්ටති. සඞ්ඝං උද්දිස්ස දින්නත්තා පන න ගහෙතබ්බන්ති වදන්ති.

උද්දෙසභත්තකථා නිට්ඨිතා.

නිමන්තනං පුග්ගලිකමෙව, සයමෙව ඉස්සරො. සංඝිකම්පන උද්දෙසභත්තෙ වුත්තනයෙනෙව ගාහෙතබ්බං. සචෙ පනෙත්ථ දූතො බ්‍යත්තො හොති, "භන්තෙ රාජගෙහෙ භික්ඛුසඞ්ඝස්ස භත්තං ගණ්හථා"ති අවත්වා "භික්ඛං ගණ්හථා"ති වදති, පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. අථ දූතො අබ්‍යත්තො "භත්තං ගණ්හථා"ති වදති, භත්තුද්දෙසකො බ්‍යත්තො "භත්ත"න්ති අවත්වා "භන්තෙ තුම්හෙ යාථ. තුම්හෙ යාථා"ති වදති, එවම්පි පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති. තුම්හාකං පටිපාටියා[3] භත්තං

---

1. සී. I. &. සී. II. අථ පඨමංයෙව; 2. සී. I. &. II. තුම්හාකං (දාතුකාමොම්හීති.
3. සී. I. &. සී. II. පටිපාටි

පාපුණාතී"ති වුත්තෙ පන න වට්ටති. සචෙ නිමන්තෙතුං ආගත මනුස්සා ආසනසාලං පවිසිත්වා "අට්ඨ භික්ඛූ දෙථා"ති වා "අට්ඨ පත්තෙ දෙථා"ති වා වදති, එවම්පි පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති. "තුම්හෙ ච තුම්හෙ ච ගච්ඡථා"ති වත්තබ්බං. සචෙ පන "අට්ඨ භික්ඛූ දෙථ, භත්තං ගණ්හථ. අට්ඨ පත්තෙ දෙථ, භත්තං ගණ්හථා"ති වා වදති, පටිපාටියා ගාහෙතබ්බං. ගාහෙන්තෙන පන විච්ඡින්දිත්වා භත්තන්ති අවදන්තෙන 'තුම්හෙ ච තුම්හෙ ච ගච්ඡථා'ති වුත්තෙ පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති.[1] "භන්තෙ තුම්හාකං පත්තං දෙථ, තුම්හෙ එථා"ති වුත්තෙ පන "සාධු උපාසකා"ති ගන්තබ්බං. සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා තුම්හෙ එථාති වුත්තෙපි න ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං. නිමන්තනභත්තඝරතො පන පත්තත්ථාය ආගතස්ස උද්දෙසභත්තෙ වුත්තනයෙනෙව ඨිතිකාය පත්තො දාතබ්බො. එකො සඞ්ඝතො පටිපාටියා පත්තන්ති අවත්වා කෙවලං "එකං පත්තං දෙථා"ති වත්වා අගාහිතෙයෙව පත්තෙ යස්ස කස්සචි පත්තං ගහෙත්වා පූරෙත්වා ආහරති, තං පත්තසාමිකස්සෙව හොති. උද්දෙසභත්තෙ විය න ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං. ඉධාපි යො ආගන්ත්වා තුණ්හීභූතො තිට්ඨති, සො 'කස්ස සන්තිකං ආගතොසී'ති වා 'කස්ස පත්තං හරිස්සසී'ති වා න වත්තබ්බො. පුච්ඡාසභාගෙනපි 'තුම්හාකං සන්තිකං ආගතො. තුම්හාකං පත්තං හරිස්සාමී'ති වදෙය්‍ය, තතො තං භික්ඛූ ජිගුච්ඡන්ති. සචෙ පන 'කුහිං ගච්ඡසි? කිං කාරෙන්තො ආහිණ්ඩසී'ති පන වුත්තෙ "තස්ස පත්තත්ථාය ආගතොම්හී'ති වදන්තස්ස පටිපාටියා භත්තඨිතිකාය ගාහෙත්වා පත්තො දාතබ්බො. 'භත්තාහරණකපත්තං දෙථා'ති වුත්තෙපි පටිපාටියා[2] භත්තඨිතිකාය එව දාතබ්බො. සචෙ ආහරිත්වා 'සබ්බො සඞ්ඝො භුඤ්ජතූ'ති වදති, භාජෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. පත්තසාමිකස්ස අතික්කන්තම්පි ඨිතිකං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං පටිපාටිභත්තං ගාහෙතබ්බං. එකො පාතියා භත්තං ආහරිත්වා "සඞ්ඝස්ස දම්මී"ති වදති, ආලොපභත්තඨිතිකතො පට්ඨාය ආලොපසඞ්ඛෙපෙන භාජෙතබ්බං. සචෙ පන තුණ්හීභූතො අච්ඡති, 'කස්ස තෙ ආභතං? කස්ස දාතුකාමොසී'ති න වත්තබ්බො. සචෙ පන 'කුහිං ගච්ඡසි? කිං කාරෙන්තො ආහිණ්ඩසී'ති වුත්තෙ 'සඞ්ඝස්ස මෙ භත්තං ආභතං. ථෙරානං මෙ භත්තං ආභත'න්ති වදති, ගහෙත්වා ආලොපභත්තඨිතිකාය භාජෙතබ්බං. සචෙ පන එවං ආභතං බහුං හොති, සකලසඞ්ඝස්ස පහොති, අභිහටභික්ඛා නාම පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. ඨිතිකාපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි. ථෙරාසනතො පට්ඨාය පත්තං පූරෙත්වා පූරෙත්වා දාතබ්බං.

උපාසකො සඞ්ඝත්ථෙරස්ස වා ගන්ථධුතඞ්ගවසෙන අභිඤ්ඤාතස්ස වා භත්තුද්දෙසකස්ස වා පහිණාති. 'අම්හාකං භත්තගහණත්ථාය අට්ඨ භික්ඛූ ගහෙත්වා ආගච්ඡථා'ති, සචෙපි ඤාතිඋපට්ඨාකෙහි පෙසිතො හොති. ඉමෙ තයො ජනා පුච්ඡිතුං න ලභන්ති, ආරූළ්හායෙව මාතිකං

1. සී. . න වට්ටති; 2 සී I. පටිපාටි; 3. සී. මු. මාතිකා;

සඞ්ඝතො අට්ඨ භික්ඛූ උද්දිසාපෙත්වා අත්තනවමෙහි ගන්තබ්බං. කස්මා? භික්ඛුසඞ්ඝස්ස හි එතෙ භික්ඛූ නිස්සාය ලාභො උප්පජ්ජතීති. ගන්ථධුතඞ්ගාදීහි පන අනභිඤ්ඤාතතො ආවාසිකභික්ඛූ පුච්ඡිතුං ලභති. තස්මා තෙන 'කිං සඞ්ඝතො ගණ්හාමි? උදාහු යෙ ජානාමි, තෙහි සද්ධිං ආගච්ඡාමී'ති මාතිකං ආරොපෙත්වා යථා දායකා වදන්ති, තථා පටිපජ්ජිතබ්බං. 'තුම්හාකං නිස්සිතකෙ වා[1] යෙ වා ජානාථ, තෙ ගහෙත්වා එථා'ති වුත්තෙන පන යෙ ඉච්ඡන්ති, තෙහි සද්ධිං ගන්තුං ලභති. සචෙ 'අට්ඨ භික්ඛූ පහිණථා'ති පෙසෙන්ති, සඞ්ඝතොව පෙසෙතබ්බං. අත්තනා සචෙ අඤ්ඤස්මිං ගාමෙ සක්කා හොති භික්ඛා ලභිතුං, අඤ්ඤො ගාමො ගන්තබ්බො. න සක්කා චෙ හොති ලභිතුං, සොයෙව ගාමො පිණ්ඩාය පවිසිතබ්බො. නිමන්තිතා භික්ඛූ ආසනසාලාය නිසින්නා හොන්ති, තත්‍ර චෙ මනුස්සා 'පත්තෙ දෙථා'ති ආගච්ඡන්ති, අනිමන්තිතෙහි න දාතබ්බා. එතෙ නිමන්තිතා භික්ඛූති වත්තබ්බං. 'තුම්හෙහිපි දෙථා'ති වුත්තෙන පන දාතුං වට්ටති. උස්සවාදීසු මනුස්සා සයමෙව පරිවෙණානි ච පධානඝරානි ච ගන්ත්වා තිපිටකෙ ච ධම්මකථිකෙ ච භික්ඛූ සන්තෙපි සද්ධිං නිමන්තෙන්ති, තදා තෙහි යෙ ජානන්ති, තෙ ගහෙත්වා ගන්තුං වට්ටති. කස්මා? න හි මහාභික්ඛුසඞ්ඝෙන අප්පිකා මනුස්සා පරිවෙණපධානඝරානි ගච්ඡන්ති. සන්නිපාතට්ඨානතො ච යථාසත්ති යථාබලං භික්ඛූ ගණ්හිත්වා ගච්ඡන්තීති. සචෙ පන සඞ්ඝත්ථෙරො වා ගන්ථධුතඞ්ගවසෙන අභිඤ්ඤාතකො වා භත්තුද්දෙසකො වා අඤ්ඤත්‍ර වා වස්සං වසිත්වා කත්ථචි වා ගන්ත්වා පුන සකට්ඨානං ආගච්ඡති, මනුස්සා ච ආගන්තුකසක්කාරං කරොන්ති, එකවාරං යෙ ජානන්ති, තෙ ගහෙත්වා ගන්තබ්බං. පටිබද්ධකාලතො[2] පන පට්ඨාය දුතියවාරෙ ආරද්ධෙ සඞ්ඝතොයෙව ගහෙත්වා ගන්තබ්බං. අභිනව ආගන්තුකාව හුත්වා ඤාතී වා උපට්ඨාකෙ වා පස්සිස්සාමාති ගච්ඡන්ති, තත්‍ර තෙසං ඤාතී ච උපට්ඨාකා ච සක්කාරං කරොන්ති, එත්ථ පන යෙ ජානන්ති, තෙ ගහෙත්වා ගන්තුං වට්ටති. යො පන අතිලාභී හොති, සකට්ඨානඤ්ච ආගන්තුකට්ඨානඤ්ච එකසදිසං, සබ්බත්ථ මනුස්සා සඞ්ඝභත්තං සජ්ජෙත්වාව නිසීදන්ති, තෙන සඞ්ඝතොව ගහෙත්වා ගන්තබ්බන්ති අයං නිමන්තනෙ විසෙසො. අවසෙසො සබ්බපඤ්හා උද්දෙසභත්තෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බා. කුරුන්දියම්පන 'අට්ඨ මහාථෙරෙ දෙථා'ති වුත්තෙන අට්ඨ මහාථෙරාව දාතබ්බාති වුත්තං. එස නයො මජ්ඣිමාදීසු. සචෙ පන අවිසෙසෙත්වා 'අට්ඨ භික්ඛූ දෙථා'ති වදති, සඞ්ඝතො දාතබ්බාති.

නිමන්තනභත්තකථා නිට්ඨිතා.

---

1. සී. 1: නිස්සිතකෙ යෙ වා; 2. සී 1. පරිභණ්ඩකාලතො;

සලාකභත්තං පන "අනුජානාමි භික්ඛවෙ සලාකාය වා පටි
කාය වා උපනිබන්ධිත්වා ඔපුඤ්ජිත්වා ඔපුඤ්ජිත්වා උද්දිසිතු"න්ති වච
නතො රුක්ඛසාරමයාය සලාකාය වා වෙළුවිලීවතාලපණ්ණාදිමයාය
පටිකාය වා "අසුකස්ස නාම සලාකභත්ත"න්ති එවං අක්ඛරානි,
උපනිබන්ධිත්වා පච්ඡියං වා චීවරභොගෙ වා කත්වා[1] සබ්බසලාකායො
ඔපුඤ්ජිත්වා පුනප්පුන හෙට්ඨුපරියවසෙන ආලොළෙත්වා පඤ්චඞ්ග
සමන්නාගතෙන භත්තුද්දෙසකෙන සචෙපි ඨිතිකා අත්ථි, ඨිතිකතො
පට්ඨාය, නො චෙ අත්ථි, ථෙරාසනතො පට්ඨාය සලාකා දාතබ්බා.
පච්ඡා ආගතානම්පි එකාබද්ධවසෙන ච දූරෙ ඨිතානම්පි උද්දෙස
භත්තෙ වුත්තනයෙනෙව දාතබ්බා.

සචෙ විහාරස්ස සමන්තතො බහූ ගොචරගාමා, භික්ඛූ පන න
බහුකා, ගාමවසෙනපි සලාකා පාපුණන්ති. 'තුම්හාකං අසුකගාමෙ
සලාකභත්තං පාපුණාතී'ති ගාමවසෙනෙව ගාහෙතබ්බං. එවං ගාහෙ
න්තෙන සචෙපි එකමෙකස්මිං ගාමෙ නානප්පකාරානි සට්ඨි සලාක
භත්තානි, සබ්බානි ගාහිතානෙව හොන්ති. තස්ස පත්තගාමසමීපෙ
අඤ්ඤානි ද්වෙතීණි සලාකභත්තානි හොන්ති, තානිපි තස්සෙව දාතබ්බානි
න හි සක්කා තෙසං කාරණා අඤ්ඤං භික්ඛුං පහිණිතුන්ති. සචෙ
එකච්චෙසු ගාමෙසු බහූනි සලාකභත්තානි සල්ලක්ඛෙත්වා සත්තන්නම්පි
අට්ඨන්නම්පි භික්ඛූනං දාතබ්බානි. දදන්තෙන පන චතුන්නං පඤ්ච
න්නං භත්තානං සලාකායො එකතො බන්ධිත්වා දාතබ්බා. සචෙ තං
ගාමං අතික්කමිත්වා අඤ්ඤො ගාමො හොති, තස්මිඤ්ච එකමෙව සලාක
භත්තං, තම්පන පාතොව දෙන්ති, තම්පි තෙසු භික්ඛූසු එකස්ස තිග
හෙත දත්වා 'පාතොව තං ගහෙත්වා පච්ඡා ඔරිමගාමෙ ඉතරානි භත්තානි
ගණ්හාහී'ති වත්තබ්බා. සචෙ ඔරිමගාමෙ සලාකභත්තෙසු අගාහිතෙ-
ස්වෙව ගාහිත සඤ්ඤාය ගච්ඡති, පරභාගගාමෙ සලාකභත්තං ගහෙත්වා
පුන විහාරං ආගන්ත්වා ඉතරානි ගාහෙත්වා ඔරිමගාමො ගන්තබ්බො.
න හි බහිසීමාය සඞ්ඝලාභො ගාහෙතුං ලබ්භතීති. අයං නයො කුරු
න්දියං වුත්තො.

සචෙ පන භික්ඛූ බහූ හොන්ති, ගාමවසෙන සලාකා න පාපු
ණන්ති, වීථිවසෙන වා වීථියං එකගෙහවසෙන[2] වා කුලවසෙන වා
ගාහෙතබ්බා.[3] වීථිආදීසු ච යත්ථ බහූනි භත්තානි, තත්ථ ගාමෙ වුත්ත
නයෙනෙව බහුන්නං භික්ඛූනං ගාහෙතබ්බානි. සලාකාසු අසති
උද්දිසිත්වාපි ගාහෙතබ්බානි. සලාකදායකෙන පන වත්තං ජානිතබ්බං.
තෙන හි කාලස්සෙව වුට්ඨාය පත්තචීවරං ගහෙත්වා භොජනසාලං
ගන්ත්වා අසම්මට්ඨට්ඨානං සම්මජ්ජිත්වා පානීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨ
පෙත්වා 'ඉදානි භික්ඛූනං වත්තං කතං භවිස්සතී'ති කාලං සල්ලක්ඛෙත්වා
ගණ්ඩිං පහරිත්වා භික්ඛූසු සන්නිපතිතෙසු පඨමමෙව වාරගාමෙ සලාක
භත්තං ගාහෙතබ්බං. 'තුය්හං අසුකස්මිං නාම වාරගාමෙ සලාකා

1. ස. 1. භොගෙ වා   2. එකගෙහවසෙන - විමතිවිනොදනී.
3. සී. 1. ගාහෙතබ්බං.

පාපුණාතී. තත්‍ර ගච්ඡා’ති වත්තබ්බං. සචෙ අතිරෙකගාවුතෙ ගාමො හොති, තං දිවසං ගච්ඡන්තා කිලමන්ති, ‘ස්වෙ තුය්හං වාරගාමෙ පාපුණාතී’ති අජ්ජෙව ගාහෙතබ්බං. යො වාරගාමං පෙසියමානො න ගච්ඡති, අඤ්ඤං සලාකං මග්ගති, න දාතබ්බා. සද්ධානං හි මනුස්සානං පුඤ්ඤහානි සඞ්ඝස්ස ච ලාභච්ඡෙදො හොති. තස්මා තස්ස දුතියෙපි තතියෙපි දිවසෙ අඤ්ඤා සලාකා න දාතබ්බා. අත්තනො පත්තට්ඨානං ගන්ත්වා භුඤ්ජාහීති වත්තබ්බො. තීණි පන දිවසානි අගච්ඡන්තස්ස වාරගාමතො ඔරිමවාරගාමෙ සලාකා ගාහෙතබ්බා. තඤ්චෙ න ගණ්හාති, තතො පට්ඨාය තස්ස අඤ්ඤං සලාකං දාතුං න වට්ටති. දණ්ඩකම්මං පන ගාළ්හං කාතබ්බං. සට්ඨිතො වා පණ්ණාසතො වා න පරිහාපෙතබ්බං.

වාරගාමෙ ගාහෙත්වා විහාරවාරෙ ගාහෙතබ්බො. ‘තුය්හං විහාරවාරෙ පාපුණාතී’ති වත්තබ්බං. විහාරවාරිකස්ස ද්වෙ තිස්සො යාගුසලාකායො තිස්සො චතස්සො වා භත්තසලාකායො ච දාතබ්බා. නිබද්ධං කත්වා පන න දාතබ්බා. යාගුභත්තදායකා හි ‘අම්හාකං යාගුභත්තං විහාරගොපකාව භුඤ්ජන්තී’ති අඤ්ඤථත්තං ආපජ්ජෙය්යුං. තස්මා අඤ්ඤෙසු කුලෙසු දාතබ්බා. සචෙ විහාරවාසිකානං[1] සභාගා ආහරිත්වා දෙන්ති, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ වාරං ගාහෙත්වා තෙසං යාගුභත්තං ආහරාපෙතබ්බං. තාව තෙසං සලාකා ඨිතිකම්මමෙව ලභන්ති. වස්සග්ගෙන පත්තට්ඨානෙ පන අඤ්ඤම්පි පණීතභත්තසලාකං ගණ්හිතුං ලභන්තියෙව.

අතිරෙකඋත්තරිභඞ්ගස්ස එකචාරියභත්තස්ස විසුං ඨිතිකං කත්වා සලාකා දාතබ්බා. සචෙ යෙන සලාකා ලද්ධා, සො තං දිවසං තං භත්තං න ලභති, පුන දිවසෙ ගාහෙතබ්බං. භත්තමෙව ලභති, න උත්තරිභඞ්ගං, එවම්පි පුන ගාහෙතබ්බං. ඛීරභත්තසලාකායපි එසෙව නයො. සචෙ පන ඛීරමෙව ලභති, න භත්තං, ඛීරලාභතො පට්ඨාය පුන න ගාහෙතබ්බං. ද්වෙ තීණි එකචාරිකභත්තානි එකස්සෙව පාපුණන්ති, දුබ්භික්ඛසමයෙ සඞ්ඝනවකෙන ලද්ධකාලෙ විජටෙත්වා විසුං ගාහෙතබ්බානි. පාකතිකසලාකභත්තං අලද්ධස්සාපි පුනදිවසෙ ගාහෙතබ්බං. සචෙ ඛුද්දකො විහාරො හොති, සබ්බෙ භික්ඛූ එකසම්භොගා, උච්ඡුසලාකං ගාහෙන්තෙන යස්ස කස්සචි සම්මුඛීභූතස්ස පාපෙත්වා මහාථෙරාදීනං දිවා තච්ඡෙත්වා දාතුං වට්ටති. රසසලාකං පාපෙත්වා පච්ඡාභත්තම්පි පරිස්සාවාපෙත්වා ඵාණිතං වා කාරෙත්වා පිණ්ඩපාතිකාදීනම්පි දාතබ්බං. ආගන්තුකානං ආගතානාගතභාවං ඤත්වා ගාහෙතබ්බා. මහාආවාසෙ ඨිතිකා කත්වා ගාහෙතබ්බා. තක්කසලාකම්පි සභාගට්ඨානෙ පාපෙත්වා වා දිවා ධූපෙත්වා වා පචාපෙත්වා වා ථෙරානං දාතුං වට්ටති. මහාවාසෙ වුත්තනයෙනෙව පටිපජ්ජිතබ්බං. ඵලසලාක-

1. සී. I. විහාරචාරිකානං; 2. සී. මු. I, & II. භවන්ති.

පූවසලාක - භෙසජ්ජගන්ධමාලාසලාකායොපි විසුං ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බා. භෙසජ්ජාදිසලාකායො චෙත්ථ කිඤ්චාපි පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටන්ති, සලාකවසෙන ගාහිතත්තා පන න සාදිතබ්බා. අග්ගභික්ඛාමත්තං සලාකභත්තං දෙන්ති, ඨිතිකං පුච්ඡිත්වා ගාහෙතබ්බං. අසතියා ඨිතිකාය ථෙරාසනතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං. සචෙ තාදිසානි භත්තානි බහූනි හොන්ති, එකෙකස්ස භික්ඛුනො ද්වෙ තීණි දාතබ්බානි, නො චෙ එකෙකමෙව දත්වා පටිපාටියා ගතාය පුන ථෙරාසනතො පට්ඨාය දාතබ්බං. සචෙ[1] අන්තරාව උපච්ඡිජ්ජති, ඨිතිකා සල්ලක්ඛෙතබ්බා. යදි පන තාදිසං භත්තං නිබද්ධමෙව හොති, යස්ස පාපුණාති, සො වත්තබ්බො: 'ලද්ධා වා අලද්ධා වා ස්වෙපි ගණ්හෙය්‍යාසී'ති. එකං අනිබද්ධං හොති, ලභනදිවසෙ පන යාවදත්ථං ලබ්භති, අලභනදිවසා බහුතරා හොන්ති, තං යස්ස පාපුණාති, සො අලභිත්වා ස්වෙව ගණ්හෙය්‍යාසීති වත්තබ්බො.

සො සලාකාසු ගහිතාසු පච්ඡා ආගච්ඡති, තස්ස අතික්කන්තාව සලාකා න උට්ඨාපෙත්වා දාතබ්බා. සලාකං නාම ගණ්ඩිපහරණතො පට්ඨාය ආගන්ත්වා හත්ථං පසාරෙන්තොව ලභති. ගණ්ඩිසද්දස්ස ආගන්ත්වා සමීපෙ ඨිතස්සාපි අතික්කන්තා අතික්කන්තාව හොති. සචෙ පනස්ස අඤ්ඤො ගණ්හන්තො අත්ථි, සයං අනාගතොපි ලභති. භාගට්ඨානෙ අසුකො අනාගතොති ඤත්වා 'අයං තස්ස සලාකා'ති ඨපෙතුං වට්ටති. සචෙ 'අනාගතස්ස න දාතබ්බා'ති කතිකං කරොන්ති, අධම්මිකං හොති. අන්තොඋපචාරෙ ඨිතස්ස හි භාජනීයං භණ්ඩං පාපුණාති. සචෙ පන 'අනාගතස්ස දෙථ දෙථා'ති මහාසද්දං කරොන්ති, දණ්ඩකම්මං ඨපෙතබ්බං. 'ආගන්ත්වා ගණ්හන්තූ'ති වත්තබ්බා.[2]

ඡ පඤ්ච සලාකා නට්ඨා හොන්ති, භත්තුද්දෙසකො දායකානං නාමං න සරති, සො චෙ[3] නට්ඨා සලාකා මහාථෙරස්ස වා අඤ්ඤස්ස වා පාපෙත්වා භික්ඛූ වදෙය්‍ය, 'මයා අසුකගාමෙ සලාකභත්තං මය්හං පාපිතං. තුම්හෙ තත්ථ ලද්ධං සලාකභත්තං භුඤ්ජෙය්‍යාථා'ති, වට්ටති. විහාරෙ අපාපිතං පන ආසනසාලාය තං භත්තං ලභිත්වා තත්ථෙව පාපෙත්වා භුඤ්ජිතුං න වට්ටති. 'අජ්ජ පට්ඨාය මය්හං සලාකභත්තං ගණ්හථා'ති වුත්තෙ තත්‍ර ආසනසාලාය ගාහෙතුං න වට්ටති. විහාරං ආනෙත්වා ගාහෙතබ්බං, ස්වෙ පට්ඨායාති වුත්තෙ පන භත්තුද්දෙසකස්ස ආචික්ඛිතබ්බං: 'ස්වෙ පට්ඨාය අසුකකුලං නාම සලාකභත්තං දෙති. සලාකගාහනකාලෙ සරෙය්‍යාසී'ති. දුබ්භික්ඛෙ සලාකභත්තං පච්ඡින්දිත්වා සුභික්ඛෙ ජාතෙ කඤ්චි භික්ඛුං දිස්වා 'අජ්ජ පට්ඨාය අම්හාකං සලාකභත්තං ගණ්හථා'ති පුන පට්ඨපෙන්ති, අඤ්ඤතරාගාමෙ අගා

1. සී. I. අථ; 2. සී. I. වත්තබ්බං; 3. සී. I. තො ච,

ගෙත්වා විහාරං ආනෙත්වාව ගාහෙතබ්බං. ඉදඤ්ච සලාකභත්තං නාම උද්දෙසභත්තසදිසං න හොති. විහාරමෙව සඞ්ඝාය දීයති. තස්මා බහි උපචාරෙ ගාහෙතුං න වට්ටති. 'සෙව පට්ඨාගා'ති වුත්තෙ පන විහාරෙ ගාහෙතබ්බමෙව.

ගමිකො භික්ඛු යං දිසාභාගං ගන්තුකාමො, තත්ථ අඤ්ඤෙන වාරගාමසලාකා ලද්ධා හොති, තං ගහෙත්වා ඉතරං භික්ඛුං 'මය්හං පත්ත සලාකං ත්වං ගණ්හාහී'ති වත්වා ගන්තුං වට්ටති. තෙන පන උපචාරසීමං අනතික්කන්තෙනෙව තස්මිං තස්ස සලාකා ගාහෙතබ්බා. ජඩ්ඩිත විහාරෙ මනුස්සා 'බොධිචෙතියාදීනි ජග්ගිත්වා භුඤ්ජන්තූ'ති සලාකභත්තං පට්ඨපෙන්ති, භික්ඛූ සකට්ඨානෙසු වසිත්වා කාලස්සෙව ගන්ත්වා තත්ථ වත්තං කත්වා තං භත්තං භුඤ්ජන්ති, වට්ටති. සචෙ තෙසු ඤාතකාය අත්තනො පාපෙත්වා ගතෙසු ආගන්තුකො භික්ඛු ජඩ්ඩිත විහාරෙ වසිත්වා කාලස්සෙව වත්තං කත්වා ගණ්ඩිං පහරිත්වා සලාකභත්තං අත්තනො පාපෙත්වා ආසනසාලං ගච්ඡති, සොව තස්ස භත්තස්ස ඉස්සරො. යො පන භික්ඛුසු වත්තං කරොන්තෙසුයෙව භූමියං ද්වෙ තයො සම්මුඤ්ජනිප්පහාරෙ දත්වා ගණ්ඩිං පහරිත්වා 'ධුරගාමෙ සලාකභත්තං මය්හං පාපුණාතී'ති ගච්ඡති, තස්ස තං චොරිකාය ගහිතත්තා න පාපුණාති. වත්තං කත්වා පාපෙත්වා පච්ඡාගතභික්ඛූනංයෙව හොති. එකො ගාමො අතිදූරෙ හොති, භික්ඛූ නිච්චං ගන්තුං න ඉච්ඡන්ති, මනුස්සා 'මයං පුඤ්ඤෙන පරිබාහිරා හොමා'ති වදන්ති, යෙ තස්ස ගාමස්ස ආසන්නවිහාරෙ සභාගභික්ඛූ, තෙ වත්තබ්බා: 'ඉමෙසං භික්ඛූනං අනාගතදිවසෙ තුම්හෙ භුඤ්ජථා'ති. සලාකා පන දෙවසිකං පාපෙතබ්බා. තා ච ඛො පන ගණ්ඩිප්පහරණමත්තෙන වා පච්ඡිචාලනමත්තෙන වා පාපිතා න හොන්ති. පච්ඡි පන ගහෙත්වා සලාකා පීඨකෙ ආකිරිතබ්බා. පච්ඡි පන මූලවට්ටියං න ගහෙතබ්බා, සචෙ හි තත්ථ අහි වා විච්ඡිකො වා භවෙය්‍ය, දුක්ඛං උප්පාදෙය්‍ය. තස්මා හෙට්ඨා ගහෙත්වා පච්ඡිං පරම්මුඛං කත්වා[1] සලාකා ආකිරිතබ්බා. සචෙපි සප්පො භවිස්සති. එත්තොව පලායිස්සතීති. එවං සලාකා ආකිරිත්වා ගාමාදිවසෙන පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව ගාහෙතබ්බා. අපි ච එකං[2] මහාථෙරස්ස පාපෙත්වා 'අවසෙසා මය්හං පාපුණන්තී'ති අත්තනො පාපෙත්වා වත්තං කත්වා චෙතියං වන්දිත්වා විතක්කමාලකෙ ඨිතෙහි භික්ඛූහි 'පාපිතා ආවුසො සලාකා'ති වුත්තෙ 'ආම භන්තෙ තුම්හෙ ගත ගතගාමෙ[3] සලාකභත්තං ගණ්හථා'ති වත්තබ්බං. එවං පාපිතාපි හි සුපාපිතාව හොන්ති. භික්ඛූ සබ්බරත්තිං ධම්මසවණත්ථං අඤ්ඤං විහාරං ගච්ඡන්තා 'මයං තත්ථ දූතං අගහෙත්වා ච අම්හාකං ගොචරගාමෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා ආගමිස්සාමා'ති සලාකා අගහෙත්වාව ගතා, විහාරෙ ථෙරස්ස පත්තසලාකභත්තං භුඤ්ජිතුං ආගච්ඡන්ති, වට්ටති. අථ මහාථෙරොපි 'අහං ඉධ කිං කරොමී'ති තෙහි යෙව සද්ධිං ගච්ඡති,

---

1. සී. I අකත්වා; 2. සී. I එක; 3. ගතගාමෙ;

තෙහි ගතවිහාරෙ භුඤ්ජිත්වාව ගොචරගාමං අනුප්පතන්තෙහි ‘දෙථ භන්තෙ පත්තෙ සලාකයාගුආදීනි ආහරිස්සාමා’ති වුත්තෙ පත්තා න දාතබ්බා. ‘කස්මා භන්තෙ න දෙථා’ති. ‘විහාරට්ඨකං භත්තං විහාරෙ වුත්ථානං පාපුණාති. මයං අඤ්ඤස්මිං[1] විහාරෙ වුත්ථා’ති. ‘දෙථ භන්තෙ න මයං විහාරෙ පාලිකාය දෙම. තුම්හාකං දෙම. ගණ්හථ අම්හාකං භික්ඛ’න්ති වුත්තෙ පන වට්ටති.

සලාකභත්තකථා නිට්ඨිතා.

පක්ඛිකාදීසු පන යං අභිලක්ඛිතෙසු චාතුද්දසී පඤ්චදසී පඤ්චමී අට්ඨමීති ඉමෙසු පක්ඛෙසු, කම්මප්පසුතෙහි උපොසථං කාතුං සති කරණත්ථාය දීයති, තං **පක්ඛිකං** නාම. තං සලාකභත්තගතිකමෙව හොති. ගහෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ සලාකභත්තම්පි පක්ඛියභත්තම්පි බහු,[2] සබ්බෙසං විතිවිජ්ඣිත්වා ගච්ඡති, ද්වෙපි භත්තානි විසුං විසුං ගාහෙතබ්බානි. සචෙ භික්ඛුසංඝො මහා, පක්ඛිකං ගාහෙත්වා තස්ස ඨිතිකාය සලාකභත්තං ගාහෙතබ්බං. සලාකභත්තං වා ගාහෙත්වා තස්ස ඨිතිකාය පක්ඛිකං ගාහෙතබ්බං. යෙසං න පාපුණාති, තෙ පිණ්ඩාය චරිස්සන්ති. සචෙ ද්වෙපි භත්තානි බහූනි, භික්ඛූ මන්දා, සලාකභත්තං නාම දෙවසිකං ලබ්භති. තස්මා තං ඨපෙත්වා ‘පක්ඛියං ආවුසො භුඤ්ජථා’ති පක්ඛියමෙව ගාහෙතබ්බං. පක්ඛියං පණීතං දෙන්ති, විසුං ඨිතිකා කාතබ්බා. ස්වෙ පක්ඛොති අජ්ජ පක්ඛියං න ගාහෙතබ්බං. සචෙ පන දායකා වදන්ති: ‘ස්වෙ අම්හාකං ඝරෙ සලාකභත්තං භවිස්සති. අජ්ජෙව පක්ඛියභත්තං උද්දිසථා’ති, එවං වට්ටති.

උපොසථිකං නාම අන්වද්ධමාසෙ උපොසථදිවසෙ උපොසථඞ්ගානි සමාදියිත්වා යං අත්තනා භුඤ්ජන්ති, තදෙව දීයති. **පාටිපදිකං** නාම ‘උපොසථෙ බහූ සද්ධා පසන්නා භික්ඛූනං සක්කාරං කරොන්ති. පාටිපදෙ පන භික්ඛූ කිලමන්ති. පාටිපදෙ දින්නං දුබ්භික්ඛදාන සදිසං, මහප්ඵලං හොති. උපොසථකම්මෙන වා පරිසුද්ධසීලානං දුතිය දිවසෙ දින්නං මහප්ඵලං හොතී’ති සල්ලක්ඛෙත්වා පාටිපදෙ දීයනක දානං. තම්පි උභයං සලාකභත්තගතිකමෙව. ඉති ඉමානි සත්තපි භත්තානි පිණ්ඩපාතිකානං න වට්ටන්ති. ධුතඞ්ගභෙදං කරොන්තියෙව. අපරානිපි චීවරක්ඛන්ධකෙ **විසාඛාය** වරං යාචිත්වා දින්නානි ආගන්තුකභත්තං ගමියභත්තං ගිලානභත්තං ගිලානුපට්ඨාකභත්තන්ති චත්තාරි භත්තානි පාළියං ආගතානෙව. තත්‍ර ආගන්තුකානං දින්නං භත්තං **ආගන්තුකභත්තං**. එස නයො සෙසෙසු. සචෙ පනෙත්ථ ආගන්තුකභත්තානිපි ආගන්තුකාපි බහූ හොන්ති, සබ්බෙසං එකෙකං ගාහෙතබ්බං. භත්තෙසු අප්පහොන්තෙසු ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං. එකො

---

1. සී. I. අඤ්ඤ; 2 සී. I. බහුං;

ආගන්තුකො පඨමමෙව ආගන්ත්වා සබ්බං ආගන්තුකභත්තං අත්තනො ගාහෙත්වා නිසීදති, සබ්බං තස්සෙව හොති. පච්ඡා ආගතෙහි ආගන්තුකෙහි තෙන දින්නානි පරිභුඤ්ජිතබ්බානි. තෙනාපි එකං අත්තනො ගාහෙත්වා සෙසානි දාතබ්බානි. අයං උළාරො. සචෙ පන යො පඨමං ආගන්ත්වාපි අත්තනො අගහෙත්වා තුණ්හීභූතො නිසීදති, පච්ඡා ආගතෙහි සද්ධිං පටිපාටියා ගණ්හිතබ්බං. සචෙ නිච්චං ආගන්තුකා ආගච්ඡන්ති, ආගතදිවසෙයෙව භුඤ්ජිතබ්බං. අන්තරන්තරා චෙ ආගච්ඡන්ති, ද්වෙ තීණි දිවසානි භුඤ්ජිතබ්බානි. **මහාපච්චරියම්පන** සත්ත දිවසානි භුඤ්ජිතුං වට්ටතීති වුත්තං. ආවාසිකො කත්ථචි ගන්ත්වා ආගතො තෙනාපි ආගන්තුකභත්තං භුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ පන තං විහාරෙ නිබන්ධාපිතං[1] වා හොති, විහාරෙ ගාහෙතබ්බං. අථ විහාරො දූරෙති ආසනසාලාය නිබන්ධාපිතං ආසනසාලාය ගාහෙතබ්බං. සචෙ පන දායකා ආගන්තුකෙසු අසති ආවාසිකාපි භුඤ්ජන්තූති වදන්ති, වට්ටති. අවුත්තෙ න වට්ටති.

ගමිකභත්තෙපි අයමෙව කථාමග්ගො. අයම්පන විසෙසො:- ආගන්තුකො ආගන්තුකභත්තමෙව[2] ලභති. ගමිකො ආගන්තුකභත්තම්පි ගමිකභත්තම්පි. ආවාසිකොපි පක්කමිතුකාමො ගමිකො හොති. ගමිකභත්තම්පි ලභති. යථා පන ආගන්තුකභත්තං, එවමිදං ද්වෙ තීණි සත්ත වා දිවසානි ලබ්භති. ගමිස්සාමීති භුත්තෙන තං දිවසං කෙනචිදෙව කාරණෙන න ගතො, පුන දිවසෙපි භුඤ්ජිතුං වට්ටති. සඋස්සාහත්තා ගමිස්සාමීති භුත්තස්ස චොරා වා පන්ථං රුන්ධන්ති, උදකං වා, දෙවො වා වස්සති, සත්ථො වා න ගච්ඡති, සඋස්සාහෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං. එත්ථ උපද්දවෙ ඔලොකෙන්තෙන ද්වෙ තයො දිවසෙ භුඤ්ජිතුං වට්ටතීති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. 'ගමිස්සාමි. ගමිස්සාමී'ති පන ලෙසං ඔඩ්ඩෙත්වා භුඤ්ජිතුං න ලභති.

ගිලානභත්තම්පි සචෙ සබ්බෙසං ගිලානානං පහොති, සබ්බෙසං දාතබ්බං. නො චෙ, ඨිතිකං කත්වා ගාහෙතබ්බං. එකො ගිලානො අරොගරූපො සක්කොති අඤ්ඤතො ගාමං ගන්තුං, එකො න සක්කොති, අයං මහාගිලානො නාම. එතස්ස ගිලානභත්තං දාතබ්බං. ද්වෙ මහාගිලානා, එකො ලාභී අභිඤ්ඤාතො බහුං ඛාදනීයං භොජනීයං ලභති, එකො අනාථො අප්පලාභතාය අඤ්ඤතො ගාමං පවිසති, එතස්ස ගිලානභත්තං දාතබ්බං. ගිලානභත්තෙ දිවසපරිච්ඡෙදො නත්ථි. යාව රොගො න වූපසම්මති, සප්පායභොජනං අභුඤ්ජන්තො න යාපෙති, තාව භුඤ්ජිතබ්බං. යදා පන මිස්සකයාගුං වා මිස්සකභත්තං වා භුත්තස්සාපි රොගො න කුප්පති, තතො පට්ඨාය න භුඤ්ජිතබ්බං. **ගිලානුපට්ඨාකභත්තම්පි** සබ්බෙසං පහොති, තං සබ්බෙසං දාතබ්බං. නො චෙ පහොති, ඨිතිකං කත්වා ගාහෙතබ්බං. ඉදම්පි ද්වීසු ගිලානෙසු මහාගිලානුපට්ඨාකස්ස ගාහෙතබ්බං. ද්වීසු මහාගිලානෙසු

1. ම. I. නිබද්ධාපිතං; 2. සී I. ආගන්තුකමෙව;

අනාථගිලානුපට්ඨාකස්ස යං කුලං ගිලානභත්තම්පි දෙති ගිලානුපට්ඨාකභත්තම්පි, තත්ථ යස්ස ගිලානස්ස ගිලානභත්තං පාපුණාති, තදුපට්ඨාකස්සාපි තත්ථෙව ගාහෙතබ්බං. ගිලානුපට්ඨාකභත්තෙපි දිවසපරිච්ඡෙදො නත්ථි. යාව ගිලානො ලභති, තාවස්ස උපට්ඨාකොපි ලභතීති

ඉමානි චත්තාරි භත්තානි සචෙ එවං දින්නානි හොන්ති: 'ආගන්තුක-ගමික-ගිලාන-ගිලානුපට්ඨාකා මම භික්ඛං ගණ්හන්තූ'ති, පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. සචෙ පන 'ආගන්තුකාදීනං භත්තං නිබද්ධං පෙසෙමි. 'මම භත්තං ගණ්හන්තූ'ති එවං දින්නානි හොන්ති, පිණ්ඩපාතිකානං න වට්ටන්ති.

අපරානිපි ධුරභත්තං කුටිභත්තං වාරකභත්තන්ති තීණි භත්තානි. තත්ථ ධුරභත්තන්ති නිච්චභත්තං වුච්චති. තං දුවිධං සඞ්ඝිකං ච පුග්ගලිකං ච. තත්ථ යං 'සඞ්ඝස්ස ධුරභත්තං දෙමා'ති නිබද්ධාපිතං, තං සලාකභත්තගතිකං. 'මම නිබද්ධභික්ඛං ගණ්හන්තූ'ති වත්වා දින්නම්පන පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. පුග්ගලිකෙපි 'තුම්හාකං ධුරභත්තං දම්මී'ති වුත්තෙන පිණ්ඩපාතිකො චෙ, න වට්ටති. 'මම නිබද්ධභික්ඛං ගණ්හථා'ති වුත්තෙන පන වට්ටති. සාදිතබ්බං. සචෙපි පච්ඡා කතිපාහෙ වීතිවත්තෙ 'ධුරභත්තං ගණ්හථා'ති වදති, මූලෙ සුට්ඨු පටිච්ඡිතත්තා වට්ටති. කුටිභත්තං නාම යං සඞ්ඝස්ස ආවාසං කාරෙත්වා 'අම්හාකං සෙනාසනවාසිනො අම්හාකංයෙව භත්තං ගණ්හන්තූ'ති එවං නිබද්ධාපිතං, තං සලාකභත්තගතිකමෙව හොති. ගාහෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. 'අම්හාකං සෙනාසනවාසිනො අම්හාකංයෙව භික්ඛං ගණ්හන්තූ'ති වුත්තෙන පන පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. යම්පන පුග්ගලෙ පසීදිත්වා තස්ස ආවාසං කත්වා 'තුම්හාකං දෙමා'ති දින්නං, තං තස්සෙව හොති. තස්මිං කත්ථචි ගතෙ නිස්සිතකෙහි භුඤ්ජිතබ්බං. වාරභත්තං නාම දුබ්භික්ඛසමයෙ 'වාරෙන භික්ඛූ ජග්ගිස්සාමා'ති ධුරගෙහතො පට්ඨාය දින්නං. තම්පි භික්ඛාවචනෙන දින්නං පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති. වාරකභත්තන්ති වුත්තෙ පන සලාකභත්තගතිකං හොති. සචෙ තණ්ඩුලාදීනි පෙසෙන්ති, 'සාමණෙරා පචිත්වා දෙන්තූ'ති, පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති.

ඉති ඉමානි ච තීණි ආගන්තුකභත්තාදීනි ච චත්තාරීති සත්ත. තානි සඞ්ඝභත්තාදීහි සහ චුද්දස භත්තානි හොන්ති. අට්ඨකථා යම්පන විහාරභත්තං අට්ඨකභත්තං චතුක්කභත්තං ගුළකභත්තන්ති අඤ්ඤානිපි චත්තාරි භත්තානි වුත්තානි. තත්ථ විහාරභත්තං නාම විහාරෙ තත්රුප්පාදකභත්තං. තං සඞ්ඝභත්තෙන සඞ්ගහිතං. තං පන තිස්සමහාවිහාරචිත්තලපබ්බතාදීසු පටිසම්භිදප්පත්තෙහි ඛීණාසවෙහි යථා පිණ්ඩචාරිකානම්පි සක්කා හොති පරිභුඤ්ජිතුං, තථා පටිග්ගහිතත්තා තාදිසෙසු ඨානෙසු පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. අට්ඨන්නං භික්ඛූනං දෙම, චතුන්නං දෙමා'ති එවං දින්නම්පන අට්ඨක

ගහන්තෙසුඤ්ච චතුක්කභත්තං ච; තම්පි භික්ඛාචාරෙන දින්නං පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති. මහාභිසංඛාරිකෙන අතිරසක[1]පූවෙන පත්තං ථකෙත්වා දින්නං ගුළකභත්තං නාම. ඉමානි තීණි සලාකභත්තගතිකානෙව. අපරම්පි ගුළකභත්තං නාම අත්ථි. ඉධෙකච්චෙ මනුස්සා මහාධම්මසවණං ච විහාරපූජං ච කාරෙත්වා 'සකලස්ස සඞ්ඝස්ස දාතුං න සක්කොම, ද්වෙ තීණි භික්ඛුසතානි අම්හාකං භික්ඛං ගණ්හන්තූ'ති භික්ඛුපරිච්ඡෙදජානනත්ථං ගුළකෙ දෙන්ති. ඉදං පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. ඉති චීවරක්ඛන්ධකෙ චීවරභාජනීයං, ඉමස්මිං පන සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ සෙනාසනභාජනීයඤ්ච පිණ්ඩපාතභාජනීයඤ්ච වුත්තං.

ගිලානපච්චයභාජනීයම්පන එවං වෙදිතබ්බං: සප්පිආදීසු භෙසජ්ජෙසු රාජරාජමහාමත්තා සප්පිස්ස තාව කුම්භසතම්පි කුම්භසහස්සම්පි විහාරං පෙසෙන්ති, ගණ්ඩිං පහරිත්වා ථෙරාසනතො පට්ඨාය ගහිතභාජනං පූරෙත්වා පූරෙත්වා දාතබ්බං. පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. සචෙ අලසජාතිකා මහාථෙරා පච්ඡා ආගච්ඡන්ති, 'භන්තෙ වීසතිවස්සානං දීයති, තුම්හාකං ඨිතිකා අතික්කන්තා'ති න වත්තබ්බා. ඨිතිකං ඨපෙත්වා තෙසං දත්වා පච්ඡා ඨිතිකාය දාතබ්බං. 'අසුකවිහාරෙ බහු[2] සප්පි උප්පන්න'න්ති සුත්වා යොජනන්තරවිහාරතොපි භික්ඛූ ආගච්ඡන්ති, සම්පත්තසම්පත්තානං ඨිතට්ඨානතො පට්ඨාය දාතබ්බං. අසම්පත්තානම්පි උපචාරසීමං පවිට්ඨානං අන්තෙවාසිකාදීසු ගණ්හන්තෙසු දාතබ්බමෙව. බහි උපචාරසීමාය ඨිතානං දෙථාති වදන්ති, න දාතබ්බං. සචෙ පන උපචාරසීමං ඔක්කන්තෙහි එකාබද්ධා හුත්වා අත්තනො විහාරද්වාරෙ වා අන්තොවිහාරෙයෙව වා හොන්ති, පරිසවසෙන වඩ්ඪිතා නාම සීමා හොති, තස්මා දාතබ්බං. සඞ්ඝනවකස්ස දින්නෙපි පච්ඡා ආගතානං දාතබ්බමෙව. දුතියභාගෙ පන ථෙරාසනං ආරූළ්හෙ පච්ඡා ආගතානම්පි[3] පඨමභාගො න පාපුණාති. දුතියභාගතො වස්සග්ගෙන දාතබ්බං. උපචාරසීමං පවිසිත්වා යත්ථ කත්ථචි දින්නං හොති, සබ්බසන්නිපාතට්ඨානෙයෙව භාජෙතබ්බං. යස්මිං විහාරෙ දස භික්ඛූ, දස චෙව[4] සප්පිකුම්භා දීයන්ති, එකෙකකුම්භවසෙන භාජෙතබ්බං. එකො සප්පිකුම්භො හොති, දස භික්ඛූ, භාජෙත්වා ගහෙතබ්බං. සචෙ යථාඨිතංයෙව 'අම්හාකං පාපුණාතී'ති ගණ්හන්ති, දුග්ගහිතං. ගතගතට්ඨානෙ සඞ්ඝිකමෙව හොති. කුම්භං පන ආවජ්ජෙත්වා ථාලකෙ ථොකං[5] සප්පිං කත්වා 'ඉදං මහාථෙරස්ස පාපුණාති. අවසෙසං අම්හාකං පාපුණාතී'ති වත්වා තම්පි කුම්භෙයෙව ආකිරිත්වා සපිච්ඡිකං ගහෙත්වා ගන්තුං වට්ටති.[6] සචෙ පීනං සප්පි හොති, ලෙඛං කත්වා ලෙඛතො පරභාගො මහාථෙරස්ස පාපුණාති. 'අවසෙසං අම්හාක'න්ති ගහිතම්පි සුග්ගහිතං. වුත්තපරිච්ඡෙදතො ඌනතා

---

1. සී. I. & සී. II. අභිරස; 2. සී. I. & සී. 2. බහුං;
3. සී. I. ආරූළ්හෙ ආගතානං. 4. සී. මු. දසෙව ච;
5. සී. I. & සී. II. ථාලකථොකං; 6. සී. I. & සී. II ගන්තබ්බං;

ඨිකෙසුපි භික්ඛූසු ච සප්පිකුම්භෙසු ච එතෙනෙව උපායෙන භාජෙතබ්බං. සචෙ පනෙකො භික්ඛු, එකො කුම්භො හොති, ගණ්ඨිං පහරිත්වා 'අයං මය්හං පාපුණාතී'තිපි ගහෙතුං වට්ටති. 'අයම්පඨමභාගො මය්හං පාපුණාති. අයං දුතියභාගො'ති එවං ථොකථොකං පාතෙත්වාපි වට්ටති. එස නයො නවනීතාදීසු. යස්මිං පන විප්පසන්නෙ[1] තිලතෙලාදිම්හි ලෙඛා න සන්තිට්ඨති, තං උද්ධරිත්වාව භාජෙතබ්බං. සිඞ්ගිවෙරමරිචාදි භෙසජ්ජම්පි අවසෙසපත්තථාලකාදි සමණපරික්ඛාරොපි සබ්බො වුත්තානුරූපෙනෙව නයෙන සුට්ඨු සල්ලක්ඛෙත්වා භාජෙතබ්බොති.

පාලිං අට්ඨකථඤ්චෙව ඔලොකෙත්වා විචක්ඛණො,
සංඝිකෙ පච්චයෙ එවං අප්පමත්තො විභාජයෙති.

ඉති සබ්බාකාරෙන පච්චයභාජනීයකථා නිට්ඨිතා.

සම්මන්නිත්වා ඨපිතයාගුභාජකාදීහි භාජනීයට්ඨානං ආගතමනුස්සානං අනාපුච්ඡිත්වාව[2] උපඩ්ඪභාගො දාතබ්බො. අසම්මතෙහි පන අපලොකෙත්වා දාතබ්බො. සම්මතෙන[3] අප්පමත්තකවිස්සජ්ජකෙන චීවරකම්මං කරොන්තස්ස 'සූචිං දෙහී'ති වදතො එකා දීඝා එකා රස්සාති ද්වෙ සූචියො දාතබ්බා. අභිහතං සඞ්ඝිකං භණ්ඩන්ති පුච්ඡිතබ්බකිච්චං නත්ථි. පිප්ඵලකත්ථිකස්ස[4] එකො පිප්ඵලකො, අද්ධානකන්තාරං පටිපජ්ජිතුකාමස්ස උපාහනයුගලං, කායබන්ධනත්ථිකස්ස කායබන්ධනං, 'අංසබද්ධකො මෙ ජිණ්ණො'ති ආගතස්ස අංසබද්ධකො, පරිස්සාවනත්ථිකස්ස පරිස්සාවනං දාතබ්බං. ධම්මකරකත්ථිකස්ස ධම්මකරකො, සචෙ පට්ටකො න හොති, ධම්මකරකො පට්ටකෙන සද්ධිං දාතබ්බො. ආගන්තුකපත්තං ආරොපෙස්සාමීති යාචන්තස්ස කුසියා ච අඩ්ඪකුසියා ච පහොනකං දාතබ්බං. මණ්ඩලං නප්පහොතීති ආගතස්ස මණ්ඩලං එකං දාතබ්බං. අඩ්ඪමණ්ඩලානි ද්වෙ දාතබ්බානි. ද්වෙ මණ්ඩලානි යාචන්තස්ස න දාතබ්බානි. අනුවාතපරිභණ්ඩත්ථිකස්ස එකස්ස චීවරස්ස පහොනකං දාතබ්බං. සප්පිනවනීතාදීහි අත්ථිකස්ස ගිලානස්ස එකං භෙසජ්ජං නාළිමත්තං කත්වා තතො තතියකොට්ඨාසො දාතබ්බො. එවං තීණි දිවසානි දත්වා නාළියා පරිපුණ්ණාය චතුත්ථදිවසතො පට්ඨාය සංඝං පුච්ඡිත්වා දාතබ්බං. ගුළපිණ්ඩෙපි එකදිවසං තතියභාගො දාතබ්බො. එවං තීහි දිවසෙහි නිට්ඨිතෙ පිණ්ඩෙ තතො පරං සංඝං පුච්ඡිත්වා දාතබ්බං. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

සෙනාසනක්ඛන්ධකකථා නිට්ඨිතා.

---

1. සී. I. & සී. II විප්පසන්නෙ; 2. සී. I. & සී. II. අපුච්ඡිත්වාව. 3. සී. I. & සී. II. පොත්ථකෙසු. "සම්මතෙන" ඉති නත්ථි. 4. සී. I, & II, පිප්ඵලිකත්ථිකස්ස;

4.–7.

සංඝභෙදකක්ඛන්ධකෙ–

අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා සක්‍යකුමාරා නාම කාළුදායි[1]ප්පභුතයො දස දූතා සද්ධිං පරිවාරෙහි අඤ්ඤෙ ච බහුජනා; අම්හාකන්ති අම්හෙසු; අම්හාකං කුලතොති වා වුත්තං හොති.[2] **ත්වඤ්ඤෙව 'ඝරාවාසත්ථං උපජානාහී**ති ත්වඤ්ඤෙව ඝරාවාසත්ථං ජානාහි; **අහං තයා යථාසුඛං පබ්බජාහී**ති එත්ථ 'අහං තයා සද්ධිං පබ්බජිස්සාමීති සහායකසිනෙහෙන සහසා වත්තුකාමො හුත්වා පුන රජ්ජසිරිලොභෙන පරිකඩ්ඪියමානහදයො 'අහං තයා'ති එත්තකමෙව වත්වා සෙසං වත්තුං නාසක්ඛීති එවමත්ථො වෙදිතබ්බො. **නිප්පාතිතා**ති නික්ඛාමිතා. **මානස්සිතො**ති මානස්සිතො; මානනිස්සිතොති වුත්තං හොති.

යස්සන්තරතො න සන්ති කොපාති තතියමග්ගෙන සමූහතත්තා යස්ස චිත්තෙ කොපා න සන්ති; යස්මා පන **භවොති සම්පත්ති**; **විභවොති** විපත්ති; තථා **භවොති** වුඩ්ඪි; **විභවොති** හානි; **භවොති** සස්සතං; **විභවොති** උච්ඡෙදො; **භවොති** පුඤ්ඤං; **විභවොති** පාපං; විභවො අභවොති ච අත්ථතො එකමෙවෙතං. තස්මා **ඉති භවාභවතඤ්ච වීතිවත්තො**ති එත්ථ යා එසා සම්පත්ති- විපත්ති- වුඩ්ඪි- හානි- සස්සතුච්ඡෙද- පුඤ්ඤ- පාපවසෙන **ඉති** අනෙකප්පකාරා **භවාභවතා** වුච්චති, චතූහිපි මග්ගෙහි යථාසම්භවං තෙන තෙන නයෙන තං ඉතිභවාභවතඤ්ච වීතිවත්තොති එවමත්ථො දට්ඨබ්බො. **නානුභවන්තී**ති න සම්පාපුණන්ති; තස්ස දස්සනං දෙවානම්පි දුල්ලභන්ති අධිප්පායො.[3]

සම්මන්නතීති සම්මානෙති; **යං තුමො කරිස්සතී**ති යං සො කරිස්සති;[4] **දුක්ඛං හි කුඤ්ජර නාගමාසදො**ති හො කුඤ්ජර බුද්ධනාගං ආසාදනං වධකචිත්තෙන උපගමනං නාම දුක්ඛං; **නාගහ**

---

1 'අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතාති පාකටා පාකටා; සාක්‍ය කුමාරානාම' ඉති කෙසුචි පොත්ථකෙසු දිස්සති.

2. "ඝරාවාසත්ථං අනුසාසිස්සාමීති ඝරාවාසෙ යං කාතබ්බං තං ජානාපෙස්සාමි; උදකං අභිනෙතබ්බන්ති යථා උදකං සබ්බට්ඨානෙ සමං හොති. එවං කාතබ්බං; නිද්ධාපෙතබ්බන්ති තිණානි උද්ධරිතබ්බානි; භුසිකා උද්ධරාපෙතබ්බාති සුබු?පලාල මිස්සකා ධඤ්ඤ පලාලිකා පලාපෙතබ්බා; ඔපුනාපෙතබ්බන්ති සුබුම්පලාලං අපනෙතබ්බං" කත්ථචි.

3. 'අභි මෙඛලිකා'ති අභිං කටිසං බන්ධිත්වා; උච්චාඞ්ගන්ති අඞ්ග කත්ථචි.

4. වෙලාසකාසාති එත්ථ මිච්ඡාජීවෙන උප්පන්නපච්චයා අපි යති චත්තබ්බා වෙල සදිසා, තථාරූපෙ පච්චයෙ අයං අජ්ඣාහරතීති කත්වා වෙලාසකොති භගවතා වුත්තො. පත්ථෙන්ත කායෙනාති පොත්ථක රූපසදිසෙන නිච්චලෙන කායෙන; මයං ඛො භන්තෙ රාජ ඤාතකා නාමාති රාජා අම්හෙ ජානාතීති රාජ ඤාතකස්ස භාවෙන අත්තානං උක්කංසෙන්තා ආහපහන්තෙ කණ්ණිවානලාති. බන්ධෙන නිච්චල කත්වා; ඉච්ච 'ඝිකො පාළිය 'කාරිස්ස'ති "ඉච්චස්සානන්තරං කෙසුචි පොත්ථකෙසු දිස්සති,

නාගස්සාති බුද්ධනාගඝාතකස්ස;[1] පඤ්චවත්ථුයාචනකථා සංඝාදිසෙසවණ්ණනායං වුත්තා. **කප්පන්ති** ආයුකප්පං; **බ්‍රහ්මං පුඤ්ඤන්ති** සෙට්ඨං පුඤ්ඤං; **කප්පං සග්ගම්හීති** ආයුකප්පමෙව; **අථ ඛො දෙවදත්තො සංඝං භින්දිත්වාති** සො කිර එවං සලාකං ගාහෙත්වා තත්ථෙව ආවෙණිකං උපොසථං කත්වා ගතො. තෙනෙතං වුත්තං.[2] **මහාවරාහස්සාති** මහානාගස්ස;[3] **භිසං ඝසානස්සාති** භිසං ඛාදන්තස්ස,[4] **ඝුතාති** සොතා; **අසන්දිද්ධො**[5] **ච අක්ඛාතීති** නිස්සන්දෙහො හුත්වා අක්ඛාති; අනුසන්ධිවසෙන යොජෙත්වා යොජෙත්වා අපායෙ තිට්ඨන්තිස්සතීති **ආපායිකො**; එවං **නෙරයිකො**; කප්පං ඨස්සතීති **කප්පට්ඨො**; ඉදානි බුද්ධසහස්සෙනාපි තිකිච්ඡිතුං න සක්කාති **අතෙකිච්ඡො**;[6] **ජලංව යසසා අට්ඨාසීති** යසසා ජලන්තො විය ඨිතො; **දෙවදත්තොති මෙ සුතන්ති** ඊදිසො දෙවදත්තොති භගවතා සුතම්පි අත්ථි. තදෙව ගහෙත්වා ඉදං වුත්තං.[7] **ආසජ්ජනන්ති** පාපකෙන චිත්තෙන පත්වා; විහෙසෙත්වාති[8] වා අත්ථො. **අවීචිනිරයං පත්තොති** ඉදම්පන ආසිංසාය අතීතවචනං; **භෙස්මාති** භයානකො;

එකතො උපාලි එකොති ධම්මවාදිපක්ඛෙ එකො; **එකතො ද්වෙති** අධම්මවාදිපක්ඛෙ ද්වෙ; **චතුත්ථො අනුස්සාවෙති සලාකං ගාහෙතීති** සංඝං භින්දිස්සාමීති අධම්මවාදිචතුත්ථො හුත්වා අනුස්සාවෙති; අනුනයන්තො සාවෙති: 'න තුම්හාකයෙව නරකභයං අත්ථි. අම්හාකම්පි අත්ථි. න අම්හාකං අවීචිමග්ගො පිහිතො.[9] න මයං අකුසලා න භායාම. යදි හි අයං අධම්මො අවිනයො අසත්ථු

---

1. 'පටිකුටිකොව ඔසක්කීති තථාගතාභිමුඛොයෙව පච්ඡිමෙහි පාදෙහි අවසක්කි. 'අලක්ඛිකොති එත්ථ න ලක්ඛතීති අලක්ඛිකො; න ජානාතීති අත්ථො. අහං පාපකම්මං කරොමීති න ජානාති. න ලක්ඛිතබ්බොති අලක්ඛිකො. න පස්සිතබ්බොති අත්ථො. තිකභොජනන්ති එත්ථ තීහි ජනෙහි භුඤ්ජිතබ්බං භොජනං; තං පඤ්ඤපෙස්සාමීති තං අනුජානිස්සාමි. ගණභොජනෙ පන යථා ධම්මො කාරෙතබ්බොති- කත්ථචි.

2. "පිට්ඨි මෙ ආගිලායතීති චිරනිසජ්ජාය වෙදනාභිභූතා බාධති; තමහං ආයමිස්සාමීති තං අහං පසාරෙස්සාමි. ආදෙසනා පාටිහාරියානුසාසනී නාම 'එවම්පි තෙ මනො තථාපි තෙ මනො'ති එවං පරස්ස චිත්තං ජානිත්වා තදනුරූපා ධම්මදෙසනා. මාමිංනු කුබ්බන්ති මාමානු ක්‍රියං කුරුමානො. කපණොති දුක්ඛිතො" ඉච්චධිකො.

3. "මහිං විකුබ්බතොති පථවිං පදාලෙන්තස්ස" ඉච්චධිකො.

4. "නදීසු ජග්ගතොති එත්ථ සො කිර හත්ථිනාගො සායණ්හසමයං තං නදීනාමිකං පොක්ඛරණිං ඔගාහෙත්වා කීළන්තො සබ්බරත්තිං වීතිනාමෙසි ජාගරිකං කරොති (වීතිනාමෙති, ජලකෙළිං කරොති;) තෙන වුත්තං. නදීසු ජග්ගතොති" ඉච්චධිකො;

5. සී. I. & සී. II. අසන්දිට්ඨො;

6. "මා ජාතු කොචි ලොකස්මින්ති ඉධ කදාචිපි කොචි සත්තො ලොකස්මිං, උදපජ්ජථාති උප්පජ්ජථ, ඉච්චධිකො.

7. "සො පමාදං අනුචිණ්ණොති එත්ථ පමාදං අනුචිණ්ණොතීති අනුචිණ්ණො. පමාදෙ අප්පහීනොති අත්ථො" ඉච්චධිකො.

8. විහෙසෙත්වාති - කත්ථචි. 9. ඨිතො - කත්ථචි.

සාසනං වා භවෙය්‍ය, න මයං ගණ්හාමා'ති ආදිනා නයෙන "අධම්මං ධම්මො"ති එවං අට්ඨාරස භෙදකරවත්ථූනි බොධෙන්තීති අත්ථො. **සලාකං ගාහෙන්තීති** එවං අනුසාවෙත්වා පන "ඉදං ගණ්හථ. ඉදං රොචෙථා"ති වදන්තා සලාකං ගාහෙන්ති; **එකතො උපාලි ච හොන්තීති** ආදීසුපි එසෙව නයො, **එවං ඛො උපාලි සඞ්ඝරාජි චෙව හොති සඞ්ඝභෙදො චාති** එවං හොති; න පන එත්තාවතා සංඝො භින්නො හොති. **භික්ඛු ඛො උපාලි පකතත්තො සමානසංවාසකො සමානසීමායං ඨිතො සඞ්ඝං භින්දතීති** එත්ථ සියා: එවං දෙවදත්තො කථං **පකතත්තොසි** කථං තාව න පකතත්තො, රඤ්ඤො ඝාතාපිතත්තා රුහිරුප්පාදස්ස ච කතත්තාති? තත්ථ වදාම: ආණත්තියා තාව[1] විරද්ධත්තා රඤ්ඤො ඝාතාපනං නත්ථි. "තෙන හි ත්වං කුමාර පිතරං හන්ත්වා රාජා හොහි. අහං භගවන්තං හන්ත්වා බුද්ධො භවිස්සාමී"ති එවං හි තස්ස ආණත්ති. කුමාරො පන රාජා හුත්වා පච්ඡා පිතරං මාරෙසි. එවං තාව ආණත්තියා විරද්ධත්තා රඤ්ඤො ඝාතාපනං නත්ථි. රුහිරුප්පාදෙ පන කතමත්තෙයෙව රුහිරුප්පාද පච්චයා භගවතා අභබ්බතා න වුත්තා. න ච සක්කා භගවතො වචනං විනායෙව තස්ස අභබ්බතා ආරොපෙතුං. "රුහිරුප්පාදකො භික්ඛවෙ අනුපසම්පන්නො න උපසම්පාදෙතබ්බො. උපසම්පන්නො නාසෙතබ්බො"ති ඉදම්පන භගවතා සංඝභෙදතො පච්ඡා වුත්තං. තස්මා පකතත්තොනෙව තෙන සංඝො භින්නොති. **අධම්මං ධම්මොති දීපෙන්තීති** ආදිසු අට්ඨාරසසු භෙදකරවත්ථූසු සුත්තන්ත පරියායෙන තාව දස කුසලකම්මපථා ධම්මො. අකුසලකම්මපථා අධම්මො. තථා චත්තාරො සතිපට්ඨානා චත්තාරො සම්මප්පධානා චත්තාරො ඉද්ධිපාදා පඤ්චින්ද්‍රියානි පඤ්ච බලානි සත්තබොජ්ඣංගා අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගොති සත්තතිංස බොධපක්ඛියා ධම්මා ධම්මො. තයො සති පට්ඨානා තයො සම්මප්පධානා තයො ඉද්ධිපාදා ඡ ඉන්ද්‍රියානි ඡ බලානි අට්ඨ බොජ්ඣඞ්ගා නවංගිකො මග්ගොති ච චත්තාරො උපාදානා පඤ්චනීවරණා සත්ත අනුසයා අට්ඨ මිච්ඡත්තානි ච අයං අධම්මො. තත්ථ යං කිඤ්චි එකං අධම්මකොට්ඨාසං ගහෙත්වා 'ඉමං අධම්මං ධම්මොති කරිස්සාම. එවං අම්හාකං ආචරියකුලං නිය්‍යාණිකං භවිස්සති. මයං ච ලොකෙ පාකටා භවිස්සාමා'ති තං අධම්මං ධම්මො අයන්ති කථෙන්තා අධම්මං ධම්මොති දීපෙන්ති නාම. තථෙව ධම්මකොට්ඨාසෙසු ච එකං ගහෙත්වා අයං අධම්මොති කථෙන්තා **ධම්මං අධම්මොති දීපෙන්ති** නාම. විනයපරියායෙන පන භූතෙන වත්ථුනා චොදෙත්වා සාරෙත්වා යථා පටිඤ්ඤාය කාතබ්බං කම්මං ධම්මො නාම අභූතෙන වත්ථුනා අචොදෙත්වා අසාරෙත්වා අපටිඤ්ඤාය කාතබ්බං කම්මං අධම්මො නාම.

1, සී. I. ආණත්තියා ච.

සුත්තන්තපරියායෙන රාගවිනයො දොසවිනයො මොහවිනයො සංවරො පහානං පටිසංඛාති අයං **විනයො** නාම. රාගාදීනං අවිනයො අසංවරො අප්පටිසඞ්ඛාති අයං **අවිනයො** නාම. විනයපරියායෙන වත්ථුසම්පත්ති ඤත්තිසම්පත්ති අනුසාවනසම්පත්ති සීමාසම්පත්ති පරිසසම්පත්තීති අයං **විනයො** නාම. වත්ථුවිපත්ති-පෙ-පරිසවිපත්තීති අයං **අවිනයො** නාම. සුත්තන්තපරියායෙන චත්තාරො සතිපට්ඨානා චත්තාරො සම්මප්පධානා-පෙ- අට්ඨංගිකො මග්ගොති ඉදං **භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන**. තයො සතිපට්ඨානා සම්මප්පධානා ඉද්ධිපාදා ඡ ඉන්ද්‍රියානි ඡ බලානි අට්ඨ බොජ්ඣඞ්ගා නවඞ්ගිකො මග්ගොති ඉදං **අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන**. විනයපරියායෙන චත්තාරො පාරාජිකා තෙරස සංඝාදිසෙසා ද්වෙ අනියතා තිංස නිස්සග්ගියා පාචිත්තියාති ඉදං භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන. තයො පාරාජිකා චුද්දස සංඝාදිසෙසා තයො අනියතා එකතිංස නිස්සග්ගියාති ඉදං අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන. සුත්තන්තපරියායෙන දෙවසිකං[1] ඵලසමාපත්තිසමාපජ්ජනං, මහාකරුණාසමාපත්තිසමාපජ්ජනං, බුද්ධචක්ඛුනා ලොකං ඔලොකනං, අට්ඨුප්පත්තිවසෙන සුත්තන්තදෙසනා, ජාතකකථාති ඉදං **ආචිණ්ණං**. න දෙවසිකං ඵලසමාපත්තිසමාපජ්ජනං -පෙ- න ජාතකකථාති ඉදං **අනාචිණ්ණං**. විනයපරියායෙන නිමන්තිතස්ස වස්සාවාසං වසිත්වා අපලොකෙත්වා චාරිය[2]පක්කමනං, පවාරෙත්වා චාරිකපක්කමනං, ආගන්තුකෙහි සද්ධිං පඨමං පටිසන්ථාරකරණන්ති ඉදං ආචිණ්ණං. තස්සෙව ආචිණ්ණස්ස අකරණං **අනාචිණ්ණං** නාම. සුත්තන්තපරියායෙන චත්තාරො සතිපට්ඨානා-පෙ-අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගොති ඉදං **පඤ්ඤත්තං** නාම. තයො සතිපට්ඨානා-පෙ-නවඞ්ගිකො මග්ගොති ඉදං **අපඤ්ඤත්තං** නාම. විනයපරියායෙන චත්තාරො පාරාජිකා -පෙ- තිංස නිස්සග්ගියා පාචිත්තියාති ඉදං පඤ්ඤත්තං නාම. තයො පාරාජිකා -පෙ- එකතිංස නිස්සග්ගියා පාචිත්තියාති ඉදං **අපඤ්ඤත්තං** නාම. අනාපත්ති අජානන්තස්ස, අථෙය්‍යචිත්තස්ස, න මරණාධිප්පායස්ස, අනුල්ලපනාධිප්පායස්ස, න මොචනාධිප්පායස්සා'ති තත්ථ වුත්තා අනාපත්ති **අනාපත්ති** නාම. ජානන්තස්ස, ථෙය්‍යචිත්තස්සා'ති ආදිනා නයෙන වුත්තා **ආපත්ති** ආපත්ති නාම. පඤ්චාපත්තික්ඛන්ධා **ලහුකාපත්ති** නාම. ද්වෙ ආපත්තික්ඛන්ධා **ගරුකාපත්ති** නාම. ඡ ආපත්තික්ඛන්ධා **සාවසෙසාපත්ති** නාම. එකො පාරාජිකාපත්තික්ඛන්ධො **අනවසෙසාපත්ති** නාම. ද්වෙ ආපත්තික්ඛන්ධා **දුට්ඨුල්ලාපත්ති** නාම. පඤ්චාපත්තික්ඛන්ධා **අදුට්ඨුල්ලාපත්ති** නාම.

පුරිමනයෙනෙව පනෙත්ථ වුත්තප්පකාරධම්මං 'අධම්මො අය'න්ති කථයන්තා 'ධම්මං අධම්මො'ති දීපෙන්ති නාම. අවිනයං විනයො අයන්ති -පෙ- අදුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං දුට්ඨුල්ලාපත්ති අයන්ති කථයන්තා අදුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං දුට්ඨුල්ලාපත්තීති දීපෙන්ති නාම. එවං අධම්මං

1. සී. I. දෙවසිකං;   2. චාරිකාය - කත්ථචි.

ධම්මොති වා -පෙ- අදුට්ඨුල්ලාපත්තිං දුට්ඨුල්ලාපත්තීති වා දීපෙත්වා පක්ඛං ලභිත්වා චතුන්නං සඞ්ඝකම්මානං අඤ්ඤතරං සඞ්ඝකම්මං එකසීමාය විසුං කරොන්තෙහි සඞ්ඝො භින්නො නාම හොති. තෙන වුත්තං: "**සො ඉමෙහි අට්ඨාරසහි වත්ථූහි අපකාසන්තී**"ති ආදි. **තත්ථ අපකාසන්තීති** පරිසං ආකඩ්ඪන්ති, විජටෙන්ති, එකමන්තං උස්සාරෙන්ති[1] ච; **විපකාසන්තීති**[2] අති විය පකාසෙන්ති[3] යථා විසංසට්ඨාව හොන්ති, එවං කරොන්ති; **ආවෙණී**ති විසුං; **එත්තාවතා ඛො උපාලි සඞ්ඝො භින්නො හොතීති.** එවං අට්ඨාරසසු වත්ථූසු යං කිඤ්චි එකම්පි වත්ථුං දීපෙත්වා තෙන තෙන කාරණෙන 'ඉමං ගණ්හථ, ඉමං රොචෙථා'ති සඤ්ඤාපෙත්වා සලාකං ගාහෙත්වා විසුං සඞ්ඝකම්මෙ කතෙ සඞ්ඝො භින්නො හොති. පරිවාරෙ පන "පඤ්චහි උපාලි ආකාරෙහි සඞ්ඝො භිජ්ජතී"ති ආදිවුත්තං. තස්ස ඉමිනා ඉධ වුත්තෙන සඞ්ඝභෙදලක්ඛණෙන අත්ථතො නානාකරණං නත්ථි[4] තං පනස්ස. නානාකරණභාවං තත්ථෙව පකාසයිස්සාම. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

සඞ්ඝභෙදක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 8.

වත්තක්ඛන්ධකෙ:-

ඉදානි ආරාමං පවිසිස්සාමීති ඉමිනා උපචාරසීමසමීපං දස්සෙති; තස්මා උපචාරසීමං පත්වා උපාහනා ඔමුඤ්චනාදි සබ්බං කාතබ්බං. **ගහෙත්වාති** උපාහනදණ්ඩකෙන ගහෙත්වා; **පටික්කමන්තීති** සන්නිපතන්ති; **විස්සජ්ජෙතබ්බන්ති** පත්ථරිතබ්බං; **ගොචරො පුච්ඡිතබ්බොති** 'ගොචරගාමො ආසන්නෙ? උදාහු දූරෙ? කාලස්සෙව පිණ්ඩාය චරිතබ්බං? උදාහු දිවා?'ති එවං භික්ඛාචාරො පුච්ඡිතබ්බො; **අගොචරො** නාම මිච්ඡාදිට්ඨිකානං වා ගාමො පරිච්ඡින්නභික්ඛො වා ගාමො; යත්ථ එකස්ස වා ද්වින්නං වා භික්ඛා දීයති, සොපි පුච්ඡිතබ්බො. **පානීයං පුච්ඡිතබ්බන්ති** 'කිං ඉමිස්සා පොක්ඛරණියා පානීයං යෙව පිවන්ති? න්හානාදිපරිභොගම්පි කරොන්තී'ති එවං පානීයඤ්ච පරිභොජනීයඤ්ච පුච්ඡිතබ්බං; කෙසුචි ඨානෙසු වාළමිගා වා අමනුස්සා වා හොන්ති. තස්මා **'කං කාලං පවිසිතබ්බං 'කං කාලං නික්ඛමිතබ්බ'**න්ති පුච්ඡිතබ්බං. **බහිට්ඨිතෙනාති** නික්ඛමන්තස්ස අහිනො වා අමනුස්සස්ස වා මග්ගං දත්වා ඨිතෙන නිල්ලොකෙතබ්බො; **සචෙ උස්සහති සොධෙතබ්බොති** යදි සක්කොති, සබ්බො විහාරො සොධෙතබ්බො; අසක්කොන්තෙන අත්තනො වසනොකාසො ජග්ගිතබ්බො. සබ්බං සොධෙතුං සක්කොන්තස්ස පන දස්සිතො විහාරසොධනවත්තෙන විනිච්ඡයො මහාඛන්ධකෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො.

1. සී. II. උස්සාරෙන්ති.
2. අවපකාසන්ති - පාළි.
3. සී. I, & සී. II, අපකාසන්ති;
4. සී. I. & II. තම්පනෙත්ථ.

ආවාසිකවත්තෙ - ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බන්ති එවමාදි සබ්බං **බුඩ්ඪතරෙ** ආගතෙ චීවරකම්මං වා නවකම්මං වා ඨපෙත්වාපි කාතබ්බං. චෙතියඞ්ගණං සම්මජ්ජන්තෙන සම්මුඤ්ජනිං නික්ඛිපිත්වා තස්ස වත්තං කාතුං ආරභිතබ්බං. පණ්ඩිතො හි ආගන්තුකො "සම්මජ්ජාහි තාව චෙතියඞ්ගණ"න්ති වක්ඛති. ගිලානභෙසජ්ජං කරොන්තෙන පන සචෙ ආතුරො නාතිගිලානො හොති, භෙසජ්ජං අකත්වා වත්තමෙව කාතබ්බං. මහාගිලානස්ස පන භෙසජ්ජමෙව කාතබ්බං. පණ්ඩිතො හි ආගන්තුකො "කරොහි තාව භෙසජ්ජ"න්ති වක්ඛති. පානීයෙන පුච්ඡන්තෙන සචෙ සකිං ආනීතං පානීයං සබ්බං පිවති, 'පුන ආනෙමී'ති පුච්ඡිතබ්බොයෙව. අපිච බීජනෙනාපි බීජිතබ්බො. බීජන්තෙන සකිං පාදපිට්ඨියං බීජිත්වා සකිං මජ්ඣෙ සකිං සීසෙ බීජිතබ්බං. 'අලං හොතූ'ති වුත්තෙන මන්දතරං බීජිතබ්බං. පුන අලන්ති වුත්තෙන තතො මන්දතරං බීජිතබ්බං; තතියවාරං වුත්තෙන බීජනී ඨපෙතබ්බා. පාදා පිස්ස ධොවිතබ්බා. ධොවිත්වා සචෙ අත්තනො තෙලං අත්ථි, තෙන මක්ඛෙතබ්බා. නො චෙ අත්ථි, තස්ස සන්තකෙන මක්ඛෙතබ්බා. උපාහනපුඤ්ඡනම්පන අත්තනො රුචියා කාතබ්බං. තෙනෙව හෙත්ථ "**සචෙ උස්සහතී**"ති වුත්තං. තස්මා උපාහනා අපුඤ්ඡන්තස්සපි අනාපත්ති. තත්ථ 'මය්හං සෙනාසනං පාපුණාතී'ති පුච්ඡිතෙන **සෙනාසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං**. 'එතං තුම්හාකං සෙනාසනං පාපුණාතී'ති එවං ආචික්ඛිතබ්බන්ති අත්ථො. පප්ඵොටෙත්වා පත්ථරිතුං පන වට්ටතියෙව. **නවකස්ස** වත්තෙ - **පානීයං ආචික්ඛිතබ්බ**න්ති 'එතං පානීයං ගහෙත්වා පිවාහී'ති ආචික්ඛිතබ්බං; **පරිභොජනීයෙ** එසෙව නයො. සෙසං පුරිමසදිසමෙව. මහාආවාසෙපි අත්තනො සන්තිකං සම්පත්තස්ස ආගන්තුකස්ස වත්තං අකාතුං න ලබ්භති. **ගමිකවත්තෙ - දාරුභණ්ඩ**න්ති සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ වුත්තමඤ්චපීඨාදි; **මත්තිකාභණ්ඩම්පි** රජනභාජනාදි සබ්බං තත්ථ වුත්තප්පභෙදමෙව. තං සබ්බං අග්ගිසාලාය වා අඤ්ඤස්මිං වා ගුත්තට්ඨානෙ **පටිසාමෙත්වා** ගන්තබ්බං. අනොවස්සකෙ පබ්භාරෙපි ඨපෙතුං වට්ටති. **සෙනාසනං ආපුච්ඡිතබ්බ**න්ති[1] එත්ථ යං පාසාණපිට්ඨියං වා පාසාණත්ථම්භෙසු වා කතසෙනාසනං, යත්ථ උපචිකා නාරොහන්ති, තං අනාපුච්ඡන්තස්සාපි අනාපත්ති. **චතූසු පාසාණෙසූ**ති ආදි උපචිකානං උප්පත්තිට්ඨානෙ පණ්ණසාලාදිසෙනාසනෙ කත්තබ්බතාදස්සනත්ථං වුත්තං. **අප්පෙව නාම අඞ්ගානිපි සෙසෙය්යු**න්ති අයං අජ්ඣොකාසෙ ඨපිතම්හි ආනිසංසො. ඔවස්සකගෙහෙ පන තිණෙසු ච මත්තිකාපිණ්ඩෙසු ච උපරි පතන්තෙසු මඤ්චපීඨානං අඞ්ගානිපි විනස්සන්ති.

ඉද්ධං අහොසීති සම්පන්නං අහොසි. **අනුමොදනවත්ථුස්මිං - චතූහි පඤ්චහී**ති සංඝත්ථෙරෙ අනුමොදනත්ථාය නිසින්නෙ හෙට්ඨා පටිපාටියා චතූහි නිසීදිතබ්බං; අනුථෙරෙ නිසින්නෙ මහාථෙරෙන ච හෙට්ඨා ච

1. ආපුච්ඡං පක්කමිතබ්බං - පාළි.

තීහි නිසීදිතබ්බං. පඤ්චමෙ නිසින්නෙන උපරි චතූහි නිසීදිතබ්බං. සඞ්ඝත්ථෙරෙන හෙට්ඨා දහරභික්ඛුස්මිං අජ්ඣිට්ඨෙපි සඞ්ඝත්ථෙරතො පට්ඨාය චතූහි නිසීදිතබ්බමෙව. සචෙ පන අනුමොදකො භික්ඛු 'ගච්ඡථ භන්තෙ, ආගමෙතබ්බකිච්චං නත්ථී'ති වදති, ගන්තුං වට්ටති. මහාථෙරෙන "ගච්ඡාම ආවුසො"ති වුත්තෙ "ගච්ඡථා"ති වදති, එවම්පි වට්ටති. "බහිගාමෙ ආගමෙස්සාමා"ති ආභොගං කත්වාපි බහි ගාමං ගන්ත්වා අත්තනො නිස්සිතකෙ 'තුම්හෙ තස්ස ආගමනං ආගමෙථා"ති වත්වාපි ගන්තුං වට්ටතියෙව. සචෙ පන මනුස්සා අත්තනො චිත්තරුචිකෙන එකෙන අනුමොදනං කාරෙන්ති, නෙව තස්ස අනුමොදතො ආපත්ති. න මහාථෙරස්ස භාරො හොති. උපනිසින්නක කථායමෙව හි මනුස්සෙසු කථාපෙන්තෙසු මහාථෙරො ආපුච්ඡිතබ්බො. මහාථෙරෙන ච අනුමොදනාය අජ්ඣිට්ඨොව ආගමෙතබ්බොති ඉදමෙත්ථ ලක්ඛණං. **වච්චිතොති** සඤ්ජාතවච්චො; වච්චපීළිතොති අධිප්පායො.

භත්තග්ගවත්තෙ අන්තොගාමො වා හොතු විහාරො වා, මනුස්සානං පරිවෙසනට්ඨානං ගච්ඡන්තෙන චීවරං පාරුපිත්වා කායබන්ධනං බන්ධමෙව වට්ටතීති අට්ඨකථාසු වුත්තං. **න ථෙරෙ භික්ඛූ අනුපඛජ්ජාති** ථෙරෙ භික්ඛූ අතිඅල්ලීයිත්වා න නිසීදිතබ්බං; සචෙ මහාථෙරස්ස නිසින්නාසනෙන සමකං ආසනං හොති, බහූසු ආසනෙසු සති එකං ද්වෙ ආසනානි ඨපෙත්වා නිසීදිතබ්බං. භික්ඛූ ගණෙත්වා පඤ්ඤත්තාසනෙසු **අනිසීදිත්වා** මහාථෙරෙන නිසීදාති වුත්තෙන නිසීදිතබ්බං. නො චෙ මහාථෙරො වදති, "ඉදං භන්තෙ ආසනං උච්ච"න්ති වත්තබ්බං. නිසීදාති වුත්තෙ නිසීදිතබ්බං. සචෙ පන එවං ආපුච්ඡිතෙපි න වදති, නිසීදන්තස්ස අනාපත්ති. මහාථෙරස්සෙව ආපත්ති. නවකො හි එවරූපෙ ආසනෙ අනාපුච්ඡා නිසීදන්තො ආපජ්ජති. ථෙරො ආපුච්ඡිතෙ අනනුජානන්තො. **න සඞ්ඝාටිං ඔත්ථරිත්වාති** න සඞ්ඝාටිකං අවත්ථරිත්වා නිසීදිතබ්බං; **උභොහි හත්ථෙහීති** පත්තධොවනඋදකං සන්ධාය වුත්තං. දක්ඛිණොදකං පන පුරතො ආධාරකෙ පත්තං ඨපෙත්වා ගහෙතබ්බං. **සාධුකන්ති** උදකසද්දං අකරොන්තෙන; **සූපස්ස ඔකාසොති** යථා සූපස්ස ඔකාසො හොති, එවං මත්තාය ඔදනො ගණ්හිතබ්බොති අත්ථො; **සමකං සම්පාදෙහීති** ඉදං න කෙවලං සප්පිආදීසු ඔදනෙසුපි[1] වත්තබ්බං. සප්පිආදීසු පන යං අප්පං හොති එකස්ස වා ද්වින්නං වා අනුරූපකං, තං සබ්බෙසං සමකං සම්පාදෙහීති වුත්තෙ මනුස්සානං විහෙසා හොති. තස්මා තාදිසං සකිං වා ද්වික්ඛත්තුං වා ගහෙත්වා සෙසං න ගහෙතබ්බං. **න තාව ථෙරෙන භුඤ්ජිතබ්බන්ති** ඉදං යං පරිච්ඡින්නභික්ඛුකං භත්තග්ගං යත්ථ මනුස්සා සබ්බෙසං පාපෙත්වා දාතුකාමා[2] හොන්ති, තං සන්ධාය වුත්තං. යම්පන මහාභත්තග්ගං හොති, යත්ථ එකස්මිං පදෙසෙ භුඤ්ජන්ති, එකස්මිං පදෙසෙ උදකං දීයති

1. සී. I, & සී. II. ඔදනෙපි; 2. සී. මු. & I. වඩ්ඪිතුකාමා;

තත්ථ යථාසුඛං භුඤ්ජිතබ්බං. **න තාව උදකන්ති** ඉදං හත්ථධොවන උදකං සන්ධාය වුත්තං. අන්තරා පිපාසිතෙන ගලෙ විලග්ගාමිසෙන[1] වා පානීයං **පිවිත්වා** හත්ථා න ධොවිතබ්බා.[2] සචෙ මනුස්සා "ධොවථ භන්තෙ පත්තඤ්ච හත්ථෙ චා"ති වදන්ති, භික්ඛූ වා "තුම්හෙ උදකං ගණ්හථා"ති වදන්ති, වට්ටති. **නිවත්තන්තෙනාති** භත්තග්ගතො පට්ඨාය **නිවත්තන්තෙන සංඝෙන එවං නිවත්තිතබ්බන්ති දස්සෙති. කථං? "නව කොටී"ති** සබ්බං දට්ඨබ්බං. **සම්බාධෙසු හි ඝරෙසු මහාථෙරානං නික්ඛමනොකාසො න හොති, වුත්තං. තස්මා එවං එවං නිවත්තන්තෙනාති පන** නවකෙහි ගෙහද්වාරෙ ඨත්වා ථෙරෙසු නික්ඛන්තෙසු පටිපාටියා ගන්තබ්බං. සචෙ පන මහාථෙරා දූරෙ නිසින්නා හොන්ති, නවකා අන්තොගෙහෙ, ථෙරාසන්නතො පට්ඨාය පාළියා එව නික්ඛමිතබ්බං. කායෙන කායං අසඝට්ටෙන්තෙහි යථා අන්තරෙන මනුස්සා ගන්තුං සක්කොන්ති එවං විරළාය පාළියා ගන්තබ්බා.

පිණ්ඩචාරිකවත්තෙ – කම්මං නික්ඛිපතීති කප්පාසං වා සුප්පං වා මුසලං වා යං ගහෙත්වා කම්මං කරොන්ති, ඨිතා වා නිසින්නා වා හොන්ති, තං නික්ඛිපති; **න ච භික්ඛා දස්සාමාති** ඉත්ථී වා හොතු පුරිසො වා, භික්ඛාදානසමයෙ මුඛං න උල්ලොකෙතබ්බං.

ආරඤ්ඤිකවත්තෙ – සෙනාසනා ඔතරිතබ්බන්ති වසනට්ඨානතො නික්ඛමිතබ්බං; **පත්තං ථවිකාය පක්ඛිපිත්වාති** එත්ථ සචෙ බහිගාමෙ උදකං නත්ථි, **අන්තොගාමෙයෙව** භත්තකිච්චං කත්වා අථ බහිගාමෙ අත්ථි, බහිගාමෙ භත්තකිච්චං කත්වා පත්තං ධොවිත්වා වොදකො[3] කත්වා ථවිකාය පක්ඛිපිතබ්බො. **පරිභොජනීයං උපට්ඨාපෙතබ්බන්ති** සචෙ භාජනානි නප්පහොන්ති පානීයමෙව පරිභොජනීයම්පි කත්වා උපට්ඨාපෙතබ්බං; භාජනං අලභන්තෙන වෙළුනාළිකායපි උපට්ඨාපෙතබ්බං. තම්පි අලභන්තස්ස යථා සමීපෙ උදකආවාටො[4] හොති, එවං කාතබ්බං. **අරණිසහිතෙ** හි **සති** අග්ගිං අකාතුම්පි වට්ටති. යථා ච ආරඤ්ඤිකස්ස එවං කන්තාරපටිපන්නස්සාපි **අරණිසහිතං** ඉච්ඡිතබ්බං. ගණවාසිනො පන තෙන විනාපි වට්ටති. නක්ඛත්තානෙව **නක්ඛත්තපදානි.**

සෙනාසනවත්තෙ – ඔවරං නාම යස්මා මහාවළඤ්ජං, තස්මා තත්ථ ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි. සෙසානි පන උද්දෙසදානාදීනි ආපුච්ඡිත්වාව කාතබ්බානි. දෙවසිකම්පි ආපුච්ඡිතුං වට්ටති. අථාපි 'භන්තෙ ආපුච්ඡිතමෙව හොතූ'ති වුත්තෙ බුඩ්ඪතරො සාධූති සම්පටිච්ඡති, සයමෙව වා 'ත්වං යථාසුඛං විහරාහී'ති වදති, එවම්පි වට්ටති. සභාගස්ස විස්සාසෙනාපි වට්ටතියෙව. **යෙන බුද්ධො තෙන පරිවත්තිතබ්බන්ති** බුද්ධාභිමුඛෙන පරිවත්තිතබ්බං; භොජනසාලාදීසු හි එවමෙව පටිපජ්ජිතබ්බං.

1. සී.මු. ගලෙපි ලග්ගාමිසෙන; 2. ශ්‍යා. I. & සී II. හත්ථා ධොවිතබ්බා, 3, සී. II වොදකං. 4. සී. II. ආවාටා හොන්ති.

ජන්තාඝරවත්තෙ-පරිභණ්ඩන්ති බහි ජගති;[1] **ආචමනවච්චකුම්භිං-“සති උදකෙ”**ති එත්ථ සචෙ උදකං අත්ථි, පටිච්ඡන්නට්ඨානං පන නත්ථි, භාජනෙන නීහරිත්වා ආචමිතබ්බං. භාජනෙ අසති පත්තෙන නීහරිතබ්බං. පත්තෙපි අසති අසන්තං නාම හොති. ඉදං අතිවිචටං. පුරතො අඤ්ඤං උදකං භවිස්සතීති ගතස්ස උදකං අලභන්තස්සෙව භික්ඛාචාරවෙලා හොති, කට්ඨෙන වා කෙනචි වා පුඤ්ඡිත්වා ගන්තබ්බං. භුඤ්ජිතුම්පි අනුමොදනම්පි කාතුං වට්ටති. **ආගතපටිපාටියාති** වච්චකුටියං පස්සාවට්ඨානෙ නහානතිත්ථෙති තීසුපි ආගතපටිපාටියෙව පමාණං.

වච්චකුටිවත්තෙ-දන්තකට්ඨං ඛාදන්තෙනාති අයං වච්චකුටියාපි අවච්චකුටියාපි සබ්බත්ථෙව පටික්ඛෙපො. **න ඵරුසෙන කට්ඨෙනාති** ඵාලිතකට්ඨෙන වා ඛරෙන වා ගණ්ඨිකෙන වා කණ්ටකෙන වා සුසිරෙන වා පූතිනා වා න අවලෙඛිතබ්බං; අවලෙඛනකට්ඨං පන අග්ගහෙත්වා පවිට්ඨස්ස ආපත්ති නත්ථි. **න ච ආචමනසරාවකෙති** සබ්බසාධාරණට්ඨානං **සන්ධායෙතං** වුත්තං. තත්‍ර හි අඤ්ඤෙ අඤ්ඤෙ ආගච්ඡන්ති.[2] තස්මා උදකං න **සෙසෙතබ්බං.** යම්පන සඞ්ඝිකෙ විහාරෙ එකදෙසෙ නිබද්ධගමනත්ථාය කතං ඨානං හොති, පුග්ගලිකට්ඨානං වා, තස්මිං වට්ටති. විරෙචනං පිවිත්වා පුනප්පුනං පවිසන්තස්සාපි වට්ටතියෙව. **ඌහතාති** ඌහදිතා; බහි වච්චමක්ඛිතාති අත්ථො. **ධොවිතබ්බාති** උදකං ආහරිත්වා ධොවිතබ්බා; උදකං අත්ථි, භාජනං නත්ථි, එතම්පි අසන්තං. උභයෙ අසති අසන්තමෙව. කට්ඨෙන වා කෙනචි වා පුඤ්ඡිත්වා ගන්තබ්බං. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

වත්තක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

4.-9.

පාතිමොක්ඛට්ඨපනක්ඛන්ධකෙ[3] - යාව බාහාගහණාපි නාමාති “අපරිසුද්ධා ආනන්ද පරිසා”ති වචනං සුත්වායෙව හි තෙන පක්කමිතබ්බං සියා, එවං **අපක්කමිත්වා** යාව බාහාගහණාපි නාම සො මොඝපුරිසො ආගමෙස්සති, අච්ඡරියමිදන්ති දස්සෙති.[4] **ඡන්න[5]මතිවස්සතීති**

---

1 මු. ජගති. 2. අඤ්ඤෙ අඤ්ඤෙ ආගච්ඡන්ති-කත්ථචි.

3. “නන්දිමුඛියා රත්තියාති අරුණුට්ඨිතකාලෙපි හි නන්දිමුඛා විය රත්ති ඛායති. තෙනාහ: නන්දි මුඛියා රත්තියාති. (“නන්දිමුඛියා”ති ඔදාතදිසාමුඛතාය තුට්ඨිමුඛියා; විමති විනොදනී) අන්තොපූතින්ති අන්තො විත්ථතසන්තානෙන කිලෙසපූතිභාවෙන අන්තොපූති; අවස්සුතන්ති කිලෙසවස්සනවසෙන අවස්සුතං; කසම්බුජාතන්ති ආකිණ්ණදොසතාය සංකිලිට්ඨජාතං”ඉච්චධිකො පාඨො කෙසුචි පොත්ථකෙසු දිස්සති.

4 “න ආයතකෙනෙව පපාතොති න පඨමමෙව. ගම්භීරො; අනුපුබ්බගම්භීරොති අත්ථො; ඨිතධම්මො වෙලං නාතිවත්තතීති ඔසක්කනකඤ්ඤරං මරියාදවෙලං නාතික්කමති; තීරං වාහෙතීති තීරන්තා අපෙපති; උස්සාරෙතීති අත්ථො. අඤ්ඤාපටිවෙධොති අරහත්තප්පත්ති”ඉච්චධිකො පාඨො කෙසුචි පොත්ථකෙසු දිස්සති.

5. පාලි - සුඡන්නා.

ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා පටිච්ඡාදෙන්තො අසුද්ධං තාව ආපත්තිං ආපජ්ජතීති ඉදමෙතං සන්ධාය වුත්තං. **විවටං නාතිවස්සතීති** ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා විවරන්තො අසුද්ධං නාපජ්ජතීති ඉදමෙතං සන්ධාය වුත්තං. **ඨපිතං හොති පාතිමොක්ඛන්**ති එත්ථ පුරෙ වා පච්ඡා වා ඨපිතම්පි අට්ඨපිතං හොති. ඛෙත්තෙ ඨපිතමෙව[1] පන ඨපිතං නාම හොති. තස්මා "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො, අජ්ජුපොසථො පණ්ණරසො, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං සඞ්ඝො උපොසථං කරෙය්‍යා"ති එත්ථ යාව 'රෙ' කාරං භණති, තාව ඨපෙතබ්බං. ඉදං හි ඛෙත්තං. යකාරෙ[2] පන වුත්තෙ ඨපෙන්තෙන පච්ඡා ඨපිතං නාම හොති. "සුණාතු මෙ"ති අනාරද්ධෙයෙව ඨපෙන්තෙන පුරෙ ඨපිතං හොති. **අමූලිකාය සීලවිපත්තියා පාතිමොක්ඛං ඨපෙති අකතායා**ති තෙන පුග්ගලෙන සා විපත්ති කතා වා හොතු, අකතා වා, පාතිමොක්ඛට්ඨපකස්ස සඤ්ඤාය අමූලිකවසෙන අමූලිකා හොති; **කතාකතායා**ති කතඤ්ච අකතඤ්ච උභයං ගහෙත්වා වුත්තං. **ධම්මිකං සාමග්ගිං න උපෙතී**ති කම්මං කොපෙතුකාමතාය සඞ්ඝකම්මෙ කයිරමානෙ නෙව ආගච්ඡති, න ඡන්දං දෙති, සම්මුඛීභූතොව පටික්කොසති, තෙන දුක්කටං ආපජ්ජති. ඉච්චස්ස සාපත්තිකස්සෙව පාතිමොක්ඛං ඨපිතං හොති. **පච්චාදියතී**ති 'පුන කාතබ්බං කම්ම'න්ති පච්චාදියති; තෙන උක්කොටනකෙන පාචිත්තියං ආපජ්ජති. ඉච්චස්සාපි සාපත්තිකස්සෙව පාතිමොක්ඛං ඨපිතං හොති. **යෙහි ආකාරෙහි යෙහි ලිඞ්ගෙහි යෙහි නිමිත්තෙහී**ති එත්ථ මග්ගෙන මග්ගපටිපාදනාදීසු ආකාරාදි සඤ්ඤාති වෙදිතබ්බා. **තෙන දිට්ඨෙන තෙන සුතෙන තාය පරිසඞ්කායා**ති එත්ථ දිට්ඨඤ්ච සුතඤ්ච පාළියං ආගතමෙව සචෙ පන තෙහි දිට්ඨසුතෙහි පරිසඞ්කං උප්පාදෙය්‍ය, තං සන්ධාය වුත්තං 'තාය පරිසඞ්කායා'ති. **අත්තාදානං ආදාතුකාමෙනා**ති එත්ථ සාසනං සොධෙතුකාමො භික්ඛු යං අධිකරණං අත්තනා ආදියති, තං 'අත්තාදාන'න්ති වුච්චති. **අකාලො ඉමං අත්තාදානං ආදාතු**න්ති එත්ථ රාජභයං චොරභයං දුබ්භික්ඛභයං වස්සාරත්තොති අයං අකාලො; විපරීතො කාලො. **අභූතං ඉදං අත්තාදාන**න්ති අසන්තමිදං; යො අධම්මො වා ධම්මොති, ධම්මො වා අධම්මොති අවිනයො වා විනයොති, විනයො වා අවිනයොති, දුස්සීලො වා පුග්ගලො සීලවාති, සීලවා දුස්සීලොති ගහිතොති අත්ථො; විපරියායෙන භූතං වෙදිතබ්බං. **අනත්ථසංහිතං ඉදං අත්තාදාන**න්ති එත්ථ යං ජීවිතන්තරායාය වා බ්‍රහ්මචරියන්තරායාය වා සංවත්තති, ඉදං අනත්ථසංහිතං; විපරීතං **අත්ථසංහිතං** නාම. **න ලභිස්සාමි සන්දිට්ඨෙ සම්භත්තෙ භික්ඛූ**ති අප්පෙකදා හි රාජභයාදීසු එවරූපා අත්තනො පක්ඛස්ස උපත්ථම්භකා භික්ඛූ ලද්ධුං න සක්කා හොන්ති. තං සන්ධාය වුත්තං '**න ලභිස්සාමී**'ති. අප්පෙකදා පන ඛෙමසුභික්ඛාදීසු ලද්ධුං සක්කා හොන්ති. තං සන්ධාය '**ලභිස්සාමී**'ති වුත්තං. **භවිස්සති සඞ්ඝස්ස තතො නිදානං භණ්ඩන**න්ති කොසම්බකානං විය භණ්ඩනං **කලහො විග්ගහො විවාදො සඞ්ඝභෙදො** ච භවිස්සති;

1. ඡ. මු. ඨපිතෙයෙව; 2. සී. මු. යකාරෙ;

පච්ඡාපි අවිප්පටිසාරකරං භවිස්සතීති සුභද්දං බුඩ්ඪපබ්බජිතං නිග්ගහෙත්වා පඤ්චසතිකං සංගීතිං කරොන්තස්ස **මහාකස්සප**ත්ථෙරස්සෙව, දසවත්ථුකෙ අධිකරණෙ දස භික්ඛුසහස්සානි නිග්ගහෙත්වා සත්තසතිකං සඞ්ගීතිං කරොන්තස්ස ආයස්මතො **යස**ත්ථෙරස්සෙව, සට්ඨි භික්ඛුසහස්සානි නිග්ගහෙත්වා සහස්සිකං සංගීතිං කරොන්තස්ස **මොග්ගලිපුත්තතිස්ස**ත්ථෙරස්සෙව ච පච්ඡා **සමනුස්සරණකරං**[1] හොති, **සාසනස්ස** ච විගතුපක්කිලෙසචන්දිමසුරියස්සසිරිකතාය සංවත්තති.

අච්ඡිද්දෙන අප්පටිමංසෙනාති[2] **ආදීසු** යෙන ගහට්ඨපබ්බජිතෙසු යො කොචි පහටො වා හොති, ගිහීනං ගණ්ඩඵාලනාදීනි වෙජ්ජකම්මානි වා කතානි, තස්ස **කායසමාචාරෙ** උපචිකාහි ඛායිත තාලපණ්ණමිව ඡිද්දං ච පටිමාසිතුං යත්ථ කත්ථචි ගහෙත්වා ආකඩ්ඪිතුං සක්කුණෙය්‍ය, තාය සප්පටිමංසො ච හොති. විපරීතො **අච්ඡිද්දො අප්පටිමංසොති** වෙදිතබ්බොති. **වචීසමාචාරෙ** පන මුසාවාදඔමසවාදපෙසුඤ්ඤඅමූලකානුද්ධංසනාදීහි **ඡිද්දං** ච **සප්පටි**මංසො ච හොති. විපරීතො අච්ඡිද්දො අප්පටිමංසො. **මෙත්තං නු ඛො මෙ චිත්තන්ති** පලිබොධෙ ඡින්දිත්වා කම්මට්ඨානභාවනානුයොගෙන අධිගතං මෙත්තචිත්තං; **අනාඝාතන්ති** ආඝාතවිරහිතං; වික්ඛම්භනවසෙන විගතාඝාතන්ති අත්ථො. **ඉදම්පන ආවුසො කත්ථ** වුත්තං **භගවතාති** ඉදං සික්ඛාපදං කතරස්මිං නගරෙ වුත්තන්ති අත්ථො. **කාලෙන වක්ඛාමීති** ආදීසු එකො එකං ඔකාසං කාරෙත්වා චොදෙන්තො කාලෙන වදති නාම; සඞ්ඝමජ්ඣෙ ගණමජ්ඣෙ සලාකග්ගයාගග්ග[3]විතක්කමාලකභික්ඛාචාරමග්ග ආසනසාලාදීසු උපට්ඨාකෙහි පරිවාරිතක්ඛණෙ වා චොදෙන්තො **අකාලෙන** වදති නාම. තච්ඡෙන වදන්තො **භූතෙන** වදති නාම. "අම්භො[4] මහල්ලක, පරිසාවචර, පංසුකූලික, ධම්මකථික, පතිරූපං තව ඉද"න්ති වදන්තො **ඵරුසෙන** වදති නාම. කාරණනිස්සිතං කත්වා පන "භන්තෙ මහල්ලකත්ථ. පරිසාවචරා, පංසුකූලිකා, ධම්මකථිකාත්ථ. පතිරූපං තුම්හාකං ඉද"න්ති වදන්තො **සණ්හෙන** වදති නාම. කාරණනිස්සිතං කත්වා වදෙන්තො **අත්ථසංහිතෙන** වදති නාම. **මෙත්තචිත්තො වක්ඛාමි නො දොසන්තරොති** මෙත්තචිත්තං උපට්ඨපෙත්වා වක්ඛාමි න දුට්ඨචිත්තො හුත්වා; **අජ්ඣත්තං මනසි කරිත්වාති** අත්තනො චිත්තෙ උප්පාදෙත්වා; **කාරුඤ්ඤතාති** කාරුණාභාවො; ඉමිනා කරුණඤ්ච කරුණාපුබ්බභාගඤ්ච දස්සෙති. **හිතෙසිතාති** හිතගවෙසනතා; **අනුකම්පිතාති** තෙන හිතෙන සංයොජනතා; ද්වීහිපි මෙත්තඤ්ච මෙත්තාපුබ්බභාගඤ්ච දස්සෙති. **ආපත්තිවුට්ඨානතාති** ආපත්තිතො වුට්ඨාපෙත්වා සුද්ධන්තෙ පතිට්ඨාපනා; වත්ථුං චොදෙත්වා සාරෙත්වා පටිඤ්ඤං ආරොපෙත්වා යථාපටිඤ්ඤාය කම්මකරණං **විනයපුරෙක්ඛාරතා** නාම. **ඉමෙ පඤ්ච**

---

1. සී. මු සරණං.
2. පැලියං-අප්පටිමංසෙන
3. සී. I. & සී. II. යාගුඅග්ග;
4. සී. I. & සී. II. භම්භො;

ධම්මන්ති යෙ එතෙ කාරුඤ්ඤතාති ආදිනා නයෙන වුත්තා ඉමෙ පඤ්ච ධම්මෙ **අජ්ඣත්තං** මනසි කරිත්වා පරෙ චොදෙතබ්බාති; **සච්චෙ ච අකුප්පෙ චාති** වචීසච්චෙ ච අකුප්පනතාය ච; චුදිතකෙන හි සච්චඤ්ච වත්තබ්බං, කොපො ච න කාතබ්බො, නෙව අත්තනා කුජ්ඣිතබ්බං, න පරො ඝට්ටෙතබ්බොති අත්ථො. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

පාතිමොක්ඛට්ඨපනක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

4.-10.

භික්ඛුනික්ඛන්ධකෙ-අලං ගොතමි මා තෙ රුච්චීති කස්මා පටික්ඛිපති? නනු සබ්බෙසං හි බුද්ධානං චතස්සො පරිසා හොන්තීති? කාමං හොන්ති. කිලමෙත්වා[1] පන අනෙකක්ඛත්තුං යාචිතෙ අනුඤ්ඤාතං පබ්බජ්ජං 'දුක්ඛෙන ලද්ධා[2] අයං අම්හෙහී'ති සම්මා පරිපාලෙස්සන්තීති ගරුං කත්වා අනුජානිතුකාමො පටික්ඛිපති. අට්ඨ ගරුධම්මකථා මහාවිභඞ්ගෙයෙව කථිතා. **කුම්භථෙනකෙහීති** කුම්භෙ දීපං ජාලෙත්වා තෙන ආලොකෙන පරඝරෙ භණ්ඩං විචිනිත්වා ථෙනකචොරෙහි; **සෙතට්ඨිකා නාම රොගජාතීති** එකො පාණකො නාළමජ්ඣගතං කණ්ඩං විජ්ඣති, යෙන විද්ධත්තා නික්ඛන්තම්පි සාලිසීසං ඛීරං ගහෙතුං න සක්කොති. **මඤ්ජට්ඨිකා නාම රොගජාතීති** උච්ඡූනං අන්තො රත්තභාවො; **මහතො තළාකස්ස පටිගච්චෙව ආළින්ති** ඉමිනා පන එතමත්ථං දස්සෙති: යථා මහතො තළාකස්ස පාළියා අබද්ධායපි කිඤ්චි උදකං තිට්ඨතෙව. පඨමමෙව බද්ධාය පන යං අබද්ධපච්චයා න තිට්ඨෙය්ය, තම්පි තිට්ඨෙය්ය. එවමෙවං යෙ ඉමෙ අනුප්පන්නෙ වත්ථුස්මිං පටිගච්චෙව **අවීතික්කමනත්ථාය** ගරුධම්මා පඤ්ඤත්තා. තෙසු අප්පඤ්ඤත්තෙසුපි මාතුගාමස්ස පබ්බජිතත්තා පඤ්ච වස්සසතානි සද්ධම්මො තිට්ඨෙය්ය. පටිගච්චෙව පඤ්ඤත්තත්තා පන අපරානිපි පඤ්ච වස්සසතානි ඨස්සතීති එවං පඨමං වුත්තං වස්සසහස්සමෙව ඨස්සතීති. වස්සසහස්සන්ති චෙතං පටිසම්භිදාප්පභෙදප්පත්තඛීණාසවවසෙනෙව වුත්තං. තතො පන උත්තරිම්පි සුක්ඛවිපස්සකඛීණාසවවසෙන වස්සසහස්සං. අනාගාමිවසෙන වස්සසහස්සං. සකදාගාමිවසෙන වස්සසහස්සං. සොතාපන්නවසෙන වස්සසහස්සන්ති එවං පඤ්චවස්සසහස්සානි පටිවෙධසද්ධම්මො ඨස්සති. පරියත්තිධම්මොපි තානියෙව. න හි පරියත්තියා අසති පටිවෙධො අත්ථි. නාපි පරියත්තියා සති පටිවෙධො න හොති. ලිඞ්ගම්පන පටිපත්තියා අන්තරහිතායපි චිරම්පවත්තිස්සතීති.

---

1. සී. මු. කි [illegible] 2. සී. I. & සී. II. දුක්ඛලද්ධං,

අනුජානාමි භික්ඛවෙ භික්ඛූහි භික්ඛුණියො උපසම්පාදෙතුන්ති ඉමාය අනුපඤ්ඤත්තියා භික්ඛූ පඤ්චසතා සාකියානියො මහාපජාපතියා සද්ධිවිහාරිණියො[1] කත්වා උපසම්පාදෙසුං. ඉති තා සබ්බාපි එකතො උපසම්පන්නා නාම අහෙසුං. **සෙ ඛො ත්වං ගොතමී**ති ඉමිනා ඔවාදෙන ගොතමී අරහත්තං පත්තා. **කම්මං න කරීයතී**ති තජ්ජනීයාදි සත්තවිධම්පි කම්මං න කරීයති. **ඛමාපෙන්තී**ති න පුන එවරූපං කරිස්සාමාති ඛමාපෙන්ති; **අනුජානාමි භික්ඛවෙ භික්ඛූහි භික්ඛුණීනං කම්මං රොපෙත්වා භික්ඛුණීනං නිය්‍යාදෙතු**න්ති එත්ථ තජ්ජනීයාදීසු 'ඉදං නාම කම්මං එතිස්සා කත්තබ්බ'න්ති එවං රොපෙත්වා 'තං දානි තුම්හෙව කරොථා'ති නීයාදෙතබ්බං; සචෙ පන අඤ්ඤස්මිං රොපිතෙ අඤ්ඤං කරොන්ති, "**තජ්ජනීයකම්මාරහස්ස නියස්සකම්මං කරොන්තී**"ති එත්ථ වුත්තනයෙන කාරෙතබ්බතං ආපජ්ජන්ති; **කද්දමොදකෙනා**ති එත්ථ න කෙවලං කද්දමොදකෙන; විප්පසන්නඋදකරජනකද්දමාදීසුපි යෙන කෙනචි ඔසිඤ්චන්තස්ස දුක්කටමෙව. **අවන්දියො සො භික්ඛවෙ භික්ඛු භික්ඛුණීසඞ්ඝෙන කාතබ්බො**ති භික්ඛුණීඋපස්සයෙ සන්නිපතිත්වා 'අසුකො නාම අය්‍යො භික්ඛුණීනං අපසාදියං[3] දස්සෙති. එතස්ස අය්‍යස්ස අවන්දියකරණං රුච්චතී'ති එවං තික්ඛත්තුං සාවෙතබ්බං. එත්තාවතා අවන්දියො කතො හොති. තතො පට්ඨාය යථා සාමණෙරං දිස්වා න වන්දන්ති, එවමෙව දිස්වාපි න වන්දිතබ්බො. තෙන භික්ඛුනා සම්මා වත්තන්තෙන භික්ඛුණීඋපස්සයං ආගන්ත්වා විහාරෙයෙව සඞ්ඝං වා එකපුග්ගලං වා උපසඞ්කමිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිම්පග්ගහෙත්වා 'භික්ඛුණීසඞ්ඝො මය්හං ඛමතූ'ති ඛමාපෙතබ්බං. තෙන භික්ඛුනා භික්ඛුණීනං සන්තිකං ගන්ත්වා 'එසො භික්ඛු තුම්හෙ ඛමාපෙතී'ති වත්තබ්බං. තතො පට්ඨාය සො වන්දිතබ්බො. අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො. විත්ථාරං පන කම්මවිභඞ්ගෙ වක්ඛාම. **ඔභාසන්තී**ති අසද්ධම්මෙන ඔභාසන්ති; **භික්ඛුණීහි සද්ධිං සම්පයොජෙන්තී**ති භික්ඛුණීහි සද්ධිං පුරිසෙ අසද්ධම්මෙන සම්පයොජෙන්ති; අවන්දියකරණං වුත්තනයමෙව. **ආවරණ**න්ති විහාරප්පවෙසනිවාරණං; **ඔවාදං ඨපෙතබ්බ**න්ති එත්ථ න හි භික්ඛුණීඋපස්සයං ගන්ත්වා ඨපෙතබ්බො; ඔවාදත්ථාය පනාගතා භික්ඛුණියො වත්තබ්බා 'අසුකා නාම භික්ඛුණී සාපත්තිකා, තස්සා ඔවාදං ඨපෙමි. මා තාය සද්ධිං උපොසථං කරිත්ථා'ති.

කායවිවරණාදීසුපි දණ්ඩකම්මං වුත්තනයමෙව. **න භික්ඛවෙ භික්ඛුණියා ඔවාදො න ගන්තබ්බො**ති ආදීනි භික්ඛුණීවිභඞ්ගවණ්ණනාය වුත්තනයානෙව. **ඵාසුකෙ නමෙන්තී**ති ගිහිදාරිකායො විය සහපට්ටකෙන[4] කායබන්ධනෙන ඵාසුකෙ නමනත්ථාය බන්ධන්ති. **එකපරියාකත**න්ති එකවාරං පරික්ඛිපනකං; **විලීවෙන පට්ට**

1. සී. I. & සී. II. සද්ධිවිහාරියො;
2. සී. I. & සී. II. අපාසාදියං.
3. සී. I. සී. II. එකපට්ටකෙන ;

නාති සණ්හෙහි වෙළුවිලීවෙහි කතපට්ටෙන; **දුස්සපට්ටෙනාති** සෙත වත්ථපට්ටෙන; **දුස්සවෙණියාති** දුස්සෙන කතවෙණියා; **දුස්සවට්ටියාති** දුස්සෙන කතවට්ටියා. **චොළපට්ටාදීසු** චොළකාසාවං චොළන්ති වෙදිතබ්බං. **අට්ඨිල්ලෙනාති** ගොජඞ්ඝට්ඨිකෙන; ජඝනන්ති කටිප්පදෙසො වුච්චති. **හත්ථං කොට්ටාපෙන්තීති** අග්ගබාහං කොට්ටාපෙත්වා මොරපත්තාදීහි චිත්තකං කරොන්ති. **හත්ථකොච්ඡන්ති** පිට්ඨිහත්ථං; **පාදන්ති** ජඞ්ඝං; **පාදකොච්ඡන්ති** පිට්ඨිපාදං; **මුඛලිම්පනාදීනි** වුත්තනයානෙව. **අඞ්ගරාගං කරොන්තීති** අක්ඛීනි අඤ්ජන්තියො අවඞ්ගදෙසෙ අධොමුඛං ලෙඛං කරොන්ති; **විසෙසකන්ති** ගණ්ඩප්පදෙසෙ විචිත්‍රසණ්ඨානං විසෙසකං කරොන්ති; **ඔලොකෙන්තීති** වාතපානං විවරිත්වා වීථිං ඔලොකෙන්ති; **සාලොකෙ තිට්ඨන්තීති** ද්වාරං විවරිත්වා උපඩ්ඪකායං දස්සෙන්තියො තිට්ඨන්ති; **නච්චන්ති**[1] නටසමජ්ජං කරොන්ති. **වෙසිං වුට්ඨාපෙන්තීති** ගණිකං වුට්ඨාපෙන්ති; **පානාගාරං ඨපෙන්තීති** සුරං වික්කිණන්ති; **සූනං ඨපෙන්තීති** මංසං වික්කිණන්ති; **ආපණන්ති** නානාභණ්ඩානං අනෙකවිධං ආපණං පසාරෙන්ති. **දාසං උපට්ඨාපෙන්තීති** දාසං ගහෙත්වා තෙන අත්තනො වෙය්‍යාවච්චං කාරෙන්ති; **හරීතකපක්කිකං පකිණන්තීති** හරීතකඤ්චෙව පක්කඤ්ච පකිණන්ති. පකිණ්ණකාපණං පසාරෙන්තීති වුත්තං හොති.

සබ්බනීලකාදිකථා කථිතායෙව. **භික්ඛුනී චෙ භික්ඛවෙ කාලං කරොන්තීති** ආදීසු අයං පාළිමුත්තකවිනිච්ඡයො:- සචෙ හි පඤ්චසු **සහධම්මිකෙසු** යො කොචි කාලං කරොන්තො 'මමච්චයෙන මය්හං පරික්ඛාරො උපජ්ඣායස්ස හොතු, ආචරියස්ස හොතු, සද්ධිවිහාරිකස්ස හොතු, අන්තෙවාසිකස්ස හොතු, මාතු හොතු, පිතු හොතු, අඤ්ඤස්ස වා කස්සචි හොතූ'ති වදති, තෙසං න හොති. සඞ්ඝස්සෙව හොති. න හි පඤ්චන්නං සහධම්මිකානං **අච්චයදානං** රුහති. ගිහීනම්පන රුහති. භික්ඛු භික්ඛුනීවිහාරෙ කාලං කරොති, තස්ස පරික්ඛාරො භික්ඛූනංයෙව හොති. භික්ඛුනී භික්ඛුවිහාරෙ කාලං කරොති, තස්සා පරික්ඛාරො භික්ඛුනීනංයෙව හොති.

පුරාණමල්ලීති පුරාණෙ ගිහිකාලෙ මල්ලස්ස භරියා. **පුරිසව්‍යඤ්ජනන්ති** පුරිසනිමිත්තං; ඡින්නං වා හොතු අච්ඡින්නං වා පටිච්ඡන්නං වා අපටිච්ඡන්නං වා, සචෙ එතස්මිංයෙව ඨානෙ පුරිසව්‍යඤ්ජනන්ති චිත්තං උප්පාදෙත්වා උපනිජ්ඣායති, දුක්කටං.

අත්තනො පරිභොගත්ථාය දින්නං නාම යං 'තුම්හෙව පරිභුඤ්ජථා'ති වත්වා දින්නං; තං අඤ්ඤස්ස දදතො දුක්කටං. අග්ගං ගහෙත්වා පන දාතුං වට්ටති. සචෙ අසප්පායං සබ්බම්පි අපනෙතුං වට්ටති. චීවරං එකාහං වා ද්වීහං වා පරිභුඤ්ජිත්වා දාතුං වට්ටති. පත්තාදීසුපි එසෙව නයො. **භික්ඛූනං සන්නිධිං භික්ඛුනීහි භික්ඛූහි පටිග්ගාහාපෙත්වාති** හිය්‍යො පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතාමිසං අජ්ජ

1. සනච්චන්ති.

අඤ්ඤස්මිං අනුපසම්පන්නෙන **අසති භික්ඛූහි** පටිග්ගාහාපෙත්වා භික්ඛුනීහි භුඤ්ජිතබ්බං. භික්ඛූහි පටිග්ගහිතං හි භික්ඛුනීනං අප්පටිග්ගහිතකට්ඨානෙ තිට්ඨති. භික්ඛුනීනං පටිග්ගහිතම්පි භික්ඛූසු එසෙව නයො.

ආසනං සඞ්කාසන්තියොති[1] ආසනං ගවෙසන්තියො; **කාලං වීතිනාමෙසුන්ති** අඤ්ඤං උට්ඨාපෙත්වා අඤ්ඤං නිසීදාපෙන්තියො භොජනකාලං අතික්කාමෙසුං. **අට්ඨන්නං භික්ඛුනීනං යථාවුඩ්ඪන්ති** එත්ථ සචෙ පුරෙ අට්ඨසු නිසින්නාසු තාසං අබ්භන්තරිමා අඤ්ඤා ආගච්ඡති, සා අත්තනො නවකං උට්ඨාපෙත්වා නිසීදිතුං ලභති. යා පන අට්ඨහිපි නවකතරා, **සා** සචෙපි සට්ඨිවස්සා හොති, ආගතපටිපාටියාව නිසීදිතුං ලභති. **අඤ්ඤත්ථ යථාවුඩ්ඪං න පටිබාහිතබ්බන්ති** ඨපෙත්වා භත්තග්ගං අඤ්ඤස්මිං චතුපච්චයභාජනීයට්ඨානෙ 'අහං පුබ්බෙ ආගතා'ති වුඩ්ඪං පටිබාහෙත්වා කිඤ්චි න ගහෙතබ්බං; යථාවුඩ්ඪමෙව වට්ටති. **පවාරණකථා** පාකටායෙව.

ඉත්ථියුත්තන්ති ආදීනි සබ්බයානානි අනුඤ්ඤාතානි. **පාටඞ්කින්ති** පටපොට්ටලිකං; **දූතෙන උපසම්පදා** දසන්නං අන්තරායානං යෙන කෙනචි වට්ටති. කම්මවාචාපරියොසානෙ සා භික්ඛුනී භික්ඛුනුපස්සයෙ ඨිතා වා හොතු නිසින්නා වා ජාගරා වා නිද්දං ඔක්කන්තා වා, උපසම්පන්නාව හොති. තාවදෙව ඡායාදීනි ආගතාය දූතභික්ඛුනියා ආචික්ඛිතබ්බානි; **උදොසිතොති** භණ්ඩසාලා; **න සම්මතීති** නප්පහොති; **උපස්සයන්ති** ඝරං; **නවකම්මන්ති** සඞ්ඝස්සත්ථාය භික්ඛුනියා නවකම්මම්පි කාතුං අනුජානාමීති අත්ථො. **තස්සා පබ්බජිතායාති** තස්සා පබ්බජිතකාලෙ; **යාව සො දාරකො විඤ්ඤුතං පාපුණාතීති** යාව ඛාදිතුං භුඤ්ජිතුං නහායිතුඤ්ච මණ්ඩිතුඤ්ච අත්තනො ධම්මතාය සක්කොතීති අත්ථො; **ඨපෙත්වා සාගාරන්ති** සහාගාරසෙය්‍යමත්තං ඨපෙත්වා. **යථා අඤ්ඤස්මිං පුරිසෙ** එවං දුතියිකාය භික්ඛුනියා තස්මිං දාරකෙ පටිපජ්ජිතබ්බන්ති **ද**ස්සෙති. මාතා පන නහාපෙතුං පායෙතුං භොජෙතුං මණ්ඩෙතුං උරෙ කත්වා සයිතුඤ්ච ලභති. **යදෙව සා විබ්භන්තාති** යස්මා සා විබ්භන්තා **අත්තනො** රුචියා ඛන්තියා ඔදාතානි වත්ථානි නිවත්ථා, තස්මායෙව සා අභික්ඛුනී, න සික්ඛාපච්චක්ඛානෙනාති දස්සෙති. සා පුන උපසම්පදං න ලභති. **සා ආගතා න උපසම්පාදෙතබ්බාති** න කෙවලං න උපසම්පාදෙතබ්බා; පබ්බජ්ජම්පි න ලභති. ඔදාතානි ගහෙත්වා විබ්භන්තා පන පබ්බජ්ජාමත්තං ලභති. **අභිවාදනන්ති** ආදීසු පුරිසා පාදෙ සම්බාහන්තා වන්දන්ති, කෙසෙ ඡින්දන්ති, නඛෙ ඡින්දන්ති, වණපටිකම්මං කරොන්ති, තං සබ්බං කුක්කුච්චායන්තා න සාදියන්තීති අත්ථො. තත්‍ර එකෙ ආචරියා 'සචෙ එකතො වා උභතො වා අවස්සුතාව හොන්ති සාරත්තා, යථාවත්ථුකමෙව', එකෙ ආචරියා: 'නත්ථි එත්ථ ආපත්තී'ති වදන්තීති එවං ආචරියවාදං දස්සෙත්වා ඉදං ඔදිස්ස අනුඤ්ඤාතං වට්ටතීති අට්ඨකථාසු වුත්තං. **තම්පමාණං.**

---

1. සංඝායන්තියො, සඞ්ඝාසන්තියො.

“අනුජානාමි භික්ඛවෙ සාදිතු”න්ති වචනෙනෙව තං කප්පියං. **පල්ලඞ්කං නිසීදිතුන්ති** පල්ලඞ්කං ආභුජිත්වා නිසීදිතුං; **අඩ්ඪපල්ලඞ්කන්ති** එකං පාදං ආභුජිත්වා කතපල්ලඞ්කං; **හෙට්ඨා විවටෙ උපරි පටිච්ඡන්නෙති** එත්ථ සචෙ කූපො ඛතො හොති, උපරි පන පදරමත්තමෙව, සබ්බදිසාසු පඤ්ඤායති, එවරූපෙපි වට්ටති. **කුක්කුසං මත්තිකන්ති**[1] කුණ්ඩකං චෙව මත්තිකඤ්ච; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

භික්ඛුනික්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 11.

පඤ්චසතිකක්ඛන්ධකෙ චත්තාරි පාරාජිකානි ඨපෙත්වා අවසෙසානි ඛුද්දානුඛුද්දකානීති එවමාදි එකසික්ඛාපදම්පි අපරිවජ්ජෙත්වා සබ්බෙසං සඞ්ගහෙතබ්බභාවදස්සනත්ථං පරියායෙන වුත්තං; **ඉදං වො සමණානන්ති** ඉදං සමණානං; පදපූරණමත්තෙ වොකාරො.[2] **ඉදම්පි තෙ ආවුසො ආනන්ද දුක්කටන්ති** ඉදං තයා දුට්ඨු කතන්ති කෙවලං ගරහන්තෙහි ථෙරෙහි වුත්තං; න ආපත්තිං සන්ධාය. න හි තෙ ආපත්තානාපත්තිං න ජානන්ති. ඉදානෙව චෙතං අනුසාවිතං: “සඞ්ඝො අප්පඤ්ඤත්තං න පඤ්ඤාපෙති. පඤ්ඤත්තං න සමුච්ඡින්දතී”ති. **දෙසෙහි තං ආවුසො දුක්කටන්ති** ඉදම්පිච ‘අ.ම හනෙත, දුට්ඨු මයා තං කතන්ති එවං පටිජානාහි ත’න්ති එවං පටිජානාහි තං දුක්කටන්ති ඉදං සන්ධාය වුත්තං. න ආපත්ති දෙසනං. ථෙරො පන යස්මා අසතියා න පුච්ඡි, න අනාදරෙන, තස්මා තත්ථ දුට්ඨු කතභාවම්පි අසල්ලක්ඛෙන්තො **‘නාහං තං දුක්කටං පස්සාමී’**ති වත්වා ථෙරෙසු ගාරවං දස්සෙන්තො **‘අපි ච ආයස්මන්තානං සද්ධාය දෙසෙමි තං දුක්කට’**න්ති ආහ. යථා තුම්හෙ වදථ, තථා පටිජානාමීති වුත්තං හොති. එසෙව නයො අවසෙසෙසුපි චතූසු ඨානෙසු. සෙසමෙත්ථ යං වත්තබ්බං සියා, තං නිදානවණ්ණනායමෙව වුත්තන්ති.[3]

පඤ්චසතිකක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

1. කුක්කුසමත්තිකන්ති;

2. එත්ථ “ධම්මසාලිකන්ති යාව සමණස්ස ගොතමස්ස පරිනිබ්බාණචිතකධූමො පඤ්ඤායති, තාව කාලන්ති අත්ථො” ඉති පාඨො කෙසුචි පොත්ථකෙසු ආගච්ඡති

3. “විංසතිමත්තමෙව වණ්ණයිස්සාම මා යිමාසං විකාලෙ අහෙසුන්ති මා ඉමාසං විකාලෙ ගමනං අහෙසුන්ති අධිප්පායො. රජොහරණං කරිස්සාමාති උදකෙන තෙමෙත්වා පීළෙත්වා පරිකම්මං කතං භූමිං පුඤ්ඡිස්සාම; න කුලාවකඞ්ගමෙවාති න කොට්ටෙත්වා ගමෙන්තීති අධිප්පායො. යදග්ගෙන තයාති යං දිවසං අග්ගං කත්වා තයා” ඉච්චයිකො පාඨො කෙසුචි පොත්ථකෙසු දිස්සති

4. 12.

සත්තසතිකක්ඛන්ධකෙ[1] **වඩ්ඪෙන්ති කටසි**න්ති පුනප්පුනං[2] කලෙබරං නික්ඛිපමානා භූමිං වඩ්ඪෙන්ති. එවං වඩ්ඪෙන්තා ච **ඝොරං ආදියන්ති පුනබ්භවං. පාපකං**[3] **නො ආවුසො කත**න්ති ආවුසො අම්හෙහි පාපකං කතන්ති අත්ථො; **කතමෙන ත්වං භූමිවිහාරෙනා**ති එත්ථ භූමීති පියවචනමෙතං; පියං වත්තුකාමො කිර ආයස්මා සබ්බකාමී නවකෙ භික්ඛූ එවං ආමන්තෙති. **කුල්ලකවිහාරෙනා**ති උත්තානවිහාරෙන. **සාවත්ථියා සුත්තවිභඞ්ගෙ**ති කථං සුත්තවිභඞ්ගෙ පටික්ඛිත්තං හොති? තත්‍ර හි "සන්නිධි නාම අජ්ජ පටිග්ගහිතං අපරජ්ජු"න්ති වත්වා පුන "සන්නිධිකාරකෙ[4] අසන්නිධිකාරකසඤ්ඤී ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා ඛාදති වා භුඤ්ජති වා, ආපත්ති පාචිත්තියස්සා"ති ආපත්තිං වදන්තෙන පටික්ඛිත්තං හොති. තත්‍රෙකෙ මඤ්ඤන්ති "යො පන භික්ඛු සන්නිධිකාරකං ඛාදනීයං වා භොජනීයං වාති හි වුත්තං. ඉදඤ්ච ලොණං නාම යාවජීවිකත්තා සන්නිධිභාවං නාපජ්ජති. යම්පි තෙන අලොණිකං ආමිසං පටිග්ගහෙත්වා තෙන සද්ධිං පරිභුඤ්ජති, තං තදහු පටිග්ගිහීතමෙව. තස්මා 'යාවකාලිකෙන භික්ඛවෙ යාවජීවිකං තදහු පටිග්ගහීතං කාලෙ කප්පති. විකාලෙ න කප්පතී'ති වචනතො දුක්කටෙනෙත්ථ භවිතබ්බ"න්ති. තෙ වත්තබ්බා:- "තුම්හාකං මතියා දුක්කටෙනපි න භවිතබ්බං. න හි එත්ථ යාවජීවිකං තදහු පටිග්ගහීතං. යාවකාලිකමෙව තදහු පටිග්ගහීතං න ච විකාලෙ පරිභුත්තං. යදි තං 'විකාලෙ න කප්පතී'ති වචනෙන තුම්හෙ දුක්කටං මඤ්ඤථ, යාවජීවිකමිස්සං යාවකාලිකං විකාලෙ භුඤ්ජන්තස්ස විකාලෙභොජනපාචිත්තියම්පි න භවෙය්‍ය. තස්මා න ව්‍යඤ්ජනමත්තං ගහෙතබ්බං. අත්ථො උපපරික්ඛිතබ්බො. අයං හෙත්ථ අත්ථො: යාවකාලිකෙන යාවජීවිකං තදහු පටිග්ගහීතං යදි සම්භින්නරසං හොති, යාවකාලිකගතිකමෙව හොති. තස්මා '**යො පන භික්ඛු විකාලෙ ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා**'ති ඉමිනා සික්ඛාපදෙන කාලෙ කප්පති. විකාලෙ න කප්පති. න ඉධ න කප්පතීති වචනමත්තෙනෙත්ථ දුක්කටං හොති. යථෙව ච යාවජීවිකං තදහු පටිග්ගහීතං යාවකාලිකෙන සම්භින්නරසං විකාලෙ න කප්පති විකාලෙභොජනපාචිත්තියාවහං හොති. එවං අජ්ජ පටිග්ගහීතම්පි අපරජ්ජු යාවකාලිකෙන සම්භින්නරසං න කප්පති. සන්නිධිභොජනපාචිත්තියාවහං හොති. තං සන්නිධිකතං ඉදන්ති

---

1. "භික්ඛග්ගගතානි භික්ඛූ අග්ගෙන, භික්ඛූ ගණෙත්වා තත්තකෙ පටිවිංසෙ ඨපෙසුන්ති අත්ථො. හිමියාති හිමපාතසමයෙ හිමවලාහකා; අවිජ්ජානිවුතාති අවිජ්ජා පටිච්ඡන්නා; පොසාති පුරිසා; පියරූප. අභිනන්දන්ත පත්ථෙන්තීති පියරූපාභිනන්දිනො; අවිද්දසූති අවිජානන්තා; රාගරජ්ජති සරජා; මිගසදිසාති මගා; සනෙත්තිකාති සජනෙත්තිකා" ඉච්චධිකො පාඨො කොහුචි පොත්ථකෙසු දිස්සති.

2. සී. I. පුනප්පුන; 3. සී. I. පාපිකං;

4. සී මු. සන්නිධිකාරකෙ අසන්නිධිකාරකෙ අසන්නිධිකාරකසඤ්ඤී;

අජානන්තොපි න මුච්චතීති, වුත්තං හෙතං 'සන්නිධිකාරකෙ අසන්නිධිකාරකසඤ්ඤී ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා ඛාදති වා භුඤ්ජති වා, ආපත්ති පාචිත්තියස්සා'ති. තස්මා '**සබ්බං පටික්ඛිත්ත**'න්ති ඉමිස්සා පුච්ඡාය සුපරිසුද්ධමිදං ව්‍යාකරණං **සාවත්ථියා සුත්තවිභඞ්ගෙ**"ති. **රාජගහෙ උපොසථසංයුත්ත**න්ති ඉදං "න භික්ඛවෙ එකස්මිං ආවාසෙ ද්වෙ උපොසථාගාරානි සම්මන්නිතබ්බානි. යො සම්මන්නෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති එතං සන්ධාය වුත්තං. **විනයාතිසාරෙ දුක්කට**න්ති "න භික්ඛවෙ එකස්මිං ආවාසෙ ද්වෙ උපොසථාගාරානි සම්මන්නිතබ්බානී"ති එතස්ස විනයස්ස අතිසාරෙ දුක්කටං; **චම්පෙය්‍යකෙ විනයවත්ථුස්මි**න්ති ඉදං "අධම්මෙන චෙ භික්ඛවෙ වග්ගකම්මං අකම්මං. න ච කරණීය"න්ති එවමාදිං කත්වා **චම්පෙය්‍යක්ඛන්ධකෙ** ආගතං විනයවත්ථුං සන්ධාය වුත්තං; **ඡසෙවා ඛපපතීති** ඉදං ධම්මිකං ආචිණ්ණං සන්ධාය වුත්තං; **ඡෙදනකෙ පාචිත්තිය**න්ති සුත්තවිභඞ්ගෙ හි "නිසීදනං නාම සදසං වුච්චතී"ති ආගතං; තස්මා ද්වින්නං සුගතවිදත්ථීනං උපරි දසා යෙව විදත්ථිමත්තා ලබ්භති. දසාය විනා තප්පමාණං කරොන්තස්ස ඉදං ආගතමෙව හොති: "තං අතික්කාමයතො ඡෙදනකං පාචිත්තිය"න්ති. තස්මා "**කිං ආපජ්ජතී**"ති පුට්ඨො "**ඡෙදනකෙ පාචිත්තිය**"න්ති ආහ. ඡෙදනකසික්ඛාපදෙ වුත්තපාචිත්තියං ආපජ්ජතීති අත්ථො. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය

සත්තසතිකක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

ද්විවග්ගසඞ්ගහා වුත්තා ද්වාවීසතිපභෙදනා,
ඛන්ධකා සාසනෙ පඤ්ච ඛන්ධදුක්ඛප්පහායිනො.

යා[1] තෙසං වණ්ණනා එසා අන්තරායං විනා යථා,
සිද්ධා සිජ්ඣන්තු කල්‍යාණා එවං ආසා[2] පාණිනන්ති.

චූළවග්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

1, යෙ. 2, සබ්බාපි.

සමන්තපාසාදිකාය විනයට්ඨකථාය

පරිවාරවණ්ණනා.

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස.

විසුද්ධපරිවාරස්ස පරිවාරෙති සාසනෙ,
ධම්මක්ඛන්ධසරීරස්ස ඛන්ධකානං අනන්තරා.

සඞ්ගහං යො සමාරුළ්හො තස්ස පුබ්බාගතං නයං
හිත්වා දානි කරිස්සාමි අනුත්තානත්ථවණ්ණනං,

---

5. 1. 1.

තත්ථ "**යෙන තෙන භගවතා** -පෙ- **පඤ්ඤත්තන්**"ති ආදිනයප්පවත්තාය තාව පුච්ඡාය අයං සඞ්ඛෙපත්ථො: යො සො භගවා සාසනස්ස චිරට්ඨිතිකත්ථං ධම්මසෙනාපතිනා සද්ධම්මගාරවබහුමානවෙගසමුස්සිතං අඤ්ජලිං සිරසි පතිට්ඨපෙත්වා යාචිතො දස අත්ථවසෙ පටිච්ච විනයපඤ්ඤත්තිං පඤ්ඤපෙසි, **තෙන භගවතා** තස්ස තස්ස සික්ඛාපදස්ස පඤ්ඤත්තිකාලං **ජානතා** තස්සා තස්සා සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තියා දස [1]අත්ථවසෙ **පස්සතා**, අපි ච පුබ්බෙනිවාසාදීහි **ජානතා**, දිබ්බෙන චක්ඛුනා **පස්සතා**. තීහි විජ්ජාහි ඡහි වා පන අභිඤ්ඤාහි **ජානතා**, සබ්බත්ථ අප්පටිහතෙන සමන්තචක්ඛුනා **පස්සතා**, සබ්බධම්මජානනසමත්ථාය පඤ්ඤාය **ජානතා**, සබ්බසත්තානං චක්ඛුවිසයාතීතානි තිරොකුට්ටාදිගතානි වාපි රූපානි අතිවිසුද්ධෙන මංසචක්ඛුනා ච **පස්සතා**, අත්තහිතසාධිකාය සමාධිපදට්ඨානාය පටිවෙධපඤ්ඤාය **ජානතා**, පරහිතසාධිකාය කරුණාපදට්ඨානාය දෙසනාපඤ්ඤාය **පස්සතා**, **අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන** යං **පඨමං පාරාජිකං පඤ්ඤත්තං**, තං **කත්ථ පඤ්ඤත්තං? කං ආරබ්භ** පඤ්ඤත්තං? **කිස්මිං වත්ථුස්මිං** පඤ්ඤත්තං? **අත්ථි තත්ථ පඤ්ඤත්ති** -පෙ- **කෙනාභතන්**ති පුච්ඡාවිස්සජ්ජනෙ පන "**යෙන තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන පඨමං පාරාජිකන්**"ති ඉදං කෙවලං පුච්ඡාය ආගතස්ස ආදිපදස්ස පච්චුද්ධරණ[2]මත්තමෙව "**කත්ථ පඤ්ඤත්තන්ති වෙසාලියං පඤ්ඤත්තං; කං ආරබ්භාති? සුදින්නං කලන්දපුත්තං ආරබ්භා**"ති එවමාදිනා පන නයෙන පුනපි එත්ථ එකෙකං පදං පුච්ඡිත්වාව විස්සජ්ජිතං.

---

1. සී. මු. අත්ථස්ස. 2. සී. I. පච්චුද්ධාරණ,

ඒකා පඤ්ඤත්තීති "යො පන භික්ඛු මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවෙය්‍ය, පාරාජිකො හොති අසංවාසො"ති අයං ඒකා පඤ්ඤත්ති; **ද්වෙ අනුපඤ්ඤත්තියො**ති "අන්තමසො තිරච්ඡානගතායපී"ති ච, "සික්ඛං අපච්චක්ඛාය"ති ච මක්කටිවජ්ජිපුත්තකවත්ථූනං වසෙන වුත්තා ඉමා ද්වෙ අනුපඤ්ඤත්තියො; එත්තාවතා "**අත්ථි තත්ථ පඤ්ඤත්ති අනුපඤ්ඤත්ති අනුප්පන්නපඤ්ඤත්තී**"ති ඉමිස්සා පුච්ඡාය ද්වෙ කොට්ඨාසා විස්සජ්ජිතා හොන්ති. තතියං විස්සජ්ජෙතුං පන "**අනුප්පන්නපඤ්ඤත්ති තස්මිං නත්ථී**"ති වුත්තං. අයං හි අනුප්පන්නපඤ්ඤත්ති නාම අනුප්පන්නෙ දොසෙ පඤ්ඤත්තා; සා අට්ඨ ගරුධම්මවසෙන භික්ඛුනීනංයෙව ආගතා. **අඤ්ඤත්ර** නත්ථි. තස්මා වුත්තං "අනුප්පන්නපඤ්ඤත්ති තස්මිං නත්ථී"ති. **සබ්බත්ථ පඤ්ඤත්තී**ති මජ්ඣිමදෙසෙ චෙව පච්චන්තිමජනපදෙසු ච සබ්බත්ථ පඤ්ඤත්ති, *විනයධරපඤ්චමෙන ගණෙන උපසම්පදා, ගුණඞ්ගුණූපාහනා, ධුවන්හානං, චම්මත්ථරණන්ති ඉමානි චත්තාරි හි සික්ඛාපදානි මජ්ඣිමදෙසෙයෙව පඤ්ඤත්තානි. එතෙව හි එතෙහි ආපත්ති හොති න පච්චන්තිමජනපදෙසු. සෙසානි සබ්බානි එව සබ්බත්ථ පඤ්ඤත්ති නාම.* **සාධාරණපඤ්ඤත්තී**ති භික්ඛූනඤ්ච භික්ඛුනීනං ච සාධාරණපඤ්ඤත්ති; සුද්ධභික්ඛූනමෙව හි සුද්ධභික්ඛුනීනං වා පඤ්ඤත්තං සික්ඛාපදං **අසාධාරණපඤ්ඤත්ති** නාම හොති. ඉදං පන භික්ඛුං ආරබ්භ උප්පන්නෙ වත්ථුස්මිං "යා පන භික්ඛුනී ඡන්දසො මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවෙය්‍ය අන්තමසො තිරච්ඡානගතෙනපි, පාරාජිකා හොති අසංවාසා"ති භික්ඛුනීනම්පි පඤ්ඤත්තං. විනීතකථා[1]මත්තමෙව හි තාසං නත්ථි. සික්ඛාපදං පන අත්ථි. තෙන වුත්තං "සාධාරණපඤ්ඤත්තී"ති. **උභතොපඤ්ඤත්තිය**ම්පි එසෙව නයො. ව්‍යඤ්ජනමත්තමෙව හි එත්ථ නානත්තං. භික්ඛූනං භික්ඛුනීනම්පි සාධාරණත්තා **සාධාරණපඤ්ඤත්ති**. උභින්නම්පි පඤ්ඤත්තත්තා **උභතොපඤ්ඤත්තී**ති. අත්ථෙ පන භෙදො නත්ථි. **නිදානොගධ**න්ති "යස්ස සියා ආපත්ති සො ආවිකරෙය්‍යා"ති එත්ථ සබ්බාපත්තීනං අනුප්පවිට්ඨත්තා නිදානොගධං; නිදානෙ අනුප්පවිට්ඨන්ති අත්ථො. **දුතියෙන උද්දෙසෙනා**ති නිදානොගධං **නිදානපරියාපන්න**ම්පි සමානං "තත්‍රිමෙ චත්තාරො පාරාජිකා ධම්මා"ති ආදිනා දුතියෙනෙව උද්දෙසෙන උද්දෙසං ආගච්ඡති. **චතුන්නං විපත්තීන**න්ති සීලවිපත්තිආදීනං; පඨමා හි ද්වෙ ආපත්තික්ඛන්ධා **සීලවිපත්ති** නාම. අවසෙසා පඤ්ච **ආචාරවිපත්ති** නාම. මිච්ඡාදිට්ඨි ච අන්තග්ගාහිකා ච දිට්ඨි **දිට්ඨිවිපත්ති** නාම. ආජීවහෙතු පඤ්ඤත්තානි ඡ සික්ඛාපදානි **ආජීවවිපත්ති** නාම. ඉති ඉමාසං චතුන්නං විපත්තීනං ඉදං පාරාජිකං **සීලවිපත්ති** නාම හොති. **එකෙන සමුට්ඨානෙනා**ති ද්වඞ්ගිකෙන එකෙන සමුට්ඨානෙන. එත්ථ හි චිත්තං අඞ්ගං හොති. කායෙන පන ආපත්තිං ආපජ්ජති.

* පුප්ඵලක්ඛණබන්ධනාන්තරිතො පාඨො, සී I. පොත්ථකෙ න දිස්සති.

1. සී. I. විනීතගාථා;

තෙන වුත්තං "**කායතො ච චිත්තතො ච සමුට්ඨාති**"ති. **ද්වීහි සමථෙහීති** "ආපන්නොසී"ති සම්මුඛා පුච්ඡියමානො "ආම ආපන්නොම්හී"ති පටිජානාති. තාවදෙව භණ්ඩනකලහවිග්ගහා වූපසන්තා හොන්ති. සක්කා ච හොති තං පුග්ගලං අපනෙත්වා උපොසථං වා පවාරණං[1] වා කාතුං. ඉති **සම්මුඛාවිනයෙන ච පටිඤ්ඤාතකරණෙන** චාති ද්වීහි සමථෙහි සම්මති න ච තප්පච්චයා කොචි උපද්දවො හොති. යම්පන උපරි පඤ්ඤත්තිවග්ගෙ "කතමෙන සමථෙන සම්මතී"ති වුත්තං, තං සමථං ඔතාරෙත්වා අනාපත්තිං[2] කාතුං න සක්කාති ඉමමත්ථං සන්ධාය වුත්තං. **පඤ්ඤත්තිවිනයොති** "යො පන භික්ඛූ"ති ආදිනා නයෙන වුත්තමාතිකා 'පඤ්ඤත්තිවිනයො'ති අත්ථො; **විභත්තීති** පදභාජනං වුච්චති. විභත්තීති විභඞ්ගස්සෙවෙතං නාමං. **අසංවරොති** වීතික්කමො; **සංවරොති** අවීතික්කමො. **සෙසං වත්තතීති** යෙසං විනයපිටකඤ්ච අට්ඨකථා ච සබ්බා පගුණාති අත්ථො; **කෙ ධාරෙන්තීති** කෙ එතං පඨමං පාරාජිකං පාළිතො ච අත්ථතො ච ධාරෙන්ති; න හි සක්කා සබ්බං විනයපිටකං අජානන්තෙන එතස්ස අත්ථො ජානිතුන්ති. **කෙනාභතන්ති** ඉමං පඨමපාරාජිකං පාළිවසෙන ච අත්ථවසෙන ච යාව අජ්ජතනං[3] කාලං කෙන ආනීතං. **පරම්පරාභතන්ති** පරම්පරාය ආනීතං; ඉදානි යාය පරම්පරාය ආනීතං තං දස්සෙතුං "**උපාලි දාසකො චා**"ති ආදිනා නයෙන පොරාණකෙහි මහාථෙරෙහි ගාථායො ඨපිතා. තත්ථ යං වත්තබ්බං තං නිදානවණ්ණනායමෙව වුත්තං. ඉමිනා නයෙන දුතිය පාරාජිකාදිපුච්ඡාවිස්සජ්ජනෙසුපි විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බොති.

මහාවිභඞ්ග පඤ්ඤත්තිවාරවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

5. 1. 2.

ඉතො පරං "**මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවෙන්තො කති ආපත්තියො ආපජ්ජතී**"ති ආදිප්පභෙදෙ **කතාපත්තිවාරෙ**, "**මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවන්තස්ස ආපත්තියො චතුන්නං විපත්තීනං කති විපත්තියො භජන්තී**"ති ආදිප්පභෙදෙ **විපත්තිවාරෙ**, "**මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවන්තස්ස ආපත්තියො සත්තන්නං ආපත්තික්ඛන්ධානං කතීහි ආපත්තික්ඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතා**"ති ආදිප්පභෙදෙ **සඞ්ගහවාරෙ**, "**මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවන්තස්ස ආපත්තියො ඡන්නං ආපත්තිසමුට්ඨානානං කතීහි සමුට්ඨානෙහි සමුට්ඨහන්තී**"ති ආදිප්පභෙදෙ **සමුට්ඨානවාරෙ**, "**මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවන්තස්ස ආපත්තියො චතුන්නං අධිකරණානං කතමං අධිකරණ**"න්ති ආදිප්පභෙදෙ **අධිකරණවාරෙ**, "**මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවන්තස්ස ආපත්තියො සත්තන්නං සමථානං කතීහි සමථෙහි සම්මන්තී**"ති ආදිප්ප

---

1. සී. මු. උපොසථො වා පවාරණා වා; 2 සී. මු. අනාපත්ති.
3. සී. I. අජ්ජතනා;

ToC

හෙදෙ, **සමථවාරෙ**, තදනන්තරෙ **සමුච්චයවාරෙ** චාති ඉමෙ සත්ත වාරා උත්තානත්ථා එව. තතො පරං "**මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවන පච්චයා පරාජිකං කත්ථ පඤ්ඤත්ත**"න්ති ආදිනා නයෙන පුන පච්චයවසෙන එකො පඤ්ඤත්තිවාරො, තස්ස වසෙන පුරිමසදිසා එව කතාපත්තිවාරාදයො සත්ත වාරාති එවං අපරෙපි අට්ඨ වාරා වුත්තා. තෙපි උත්තානත්ථා එව. ඉති පුරිමා අට්ඨ, ඉමෙ අට්ඨාති මහාවිභඞ්ගෙ සොළස වාරා දස්සිතා. තතො පරං තෙනෙව නයෙන භික්ඛුනීවිභඞ්ගෙපි සොළස වාරා ආගතාති එවමිමෙ උභතොවිභඞ්ගෙ ද්වත්තිංස වාරා පාළිනයෙනෙව වෙදිතබ්බා. න හෙත්ථ කිඤ්චි පුබ්බෙ අවිනිච්ඡිතං නාම අත්ථි.

තදනන්තරාය පන සමුට්ඨානගාථාය **අනත්තා ඉති නිච්ඡයා**ති අනත්තා ඉති විනිච්ඡිතා; **සභාගධම්මාන**න්ති අනිච්චාකාරාදීහි සභාගානං සඞ්ඛතධම්මානං; **නාමමත්තං න නායතී**ති නාමමත්තම්පි න පඤ්ඤායති; **දුක්ඛහානි**න්ති දුක්ඛඝාතනං; **ඛන්ධකා ය ච මාතිකා**ති ඛන්ධකා යා ච මාතිකාති අත්ථො. අයමෙව වා පාඨො. **සමුට්ඨාන**[1] **නියතො කත**න්ති සමුට්ඨානං නියතො කතං; නියතකතං නියතසමුට්ඨානන්ති අත්ථො. එතෙන භූතාරොචනචොරිවුට්ඨාපනඅනනුඤ්ඤාතසික්ඛාපදත්තයස්ස සඞ්ගහො පච්චෙතබ්බො. එතානෙව හි තීණි සික්ඛාපදානි නියතසමුට්ඨානානි. අඤ්ඤෙහි සද්ධිං අසම්භින්නසමුට්ඨානානි. **සම්භෙද**[2] **නිදානඤ්ච පඤ්ඤත්ත**න්ති අඤ්ඤම්පි සම්භෙදඤ්ච නිදානඤ්ච; තත්ථ සම්භෙදවචනෙන සමුට්ඨානසම්භෙදස්ස ගහණං පච්චෙතබ්බං. තානි හි තීණි සික්ඛාපදානි ඨපෙත්වා සෙසානි සම්භින්නසමුට්ඨානානි. නිදානවචනෙන සික්ඛාපදානං පඤ්ඤත්ති[3]දෙසසඞ්ඛාතං නිදානං පච්චෙතබ්බං. **සුත්තෙ දිස්සන්ති උපරී**ති සික්ඛාපදානං සමුට්ඨානනියමො සම්භෙදො නිදානන්ති ඉමානි තීණි සුත්තම්හි එව දිස්සන්ති; පඤ්ඤායන්තීති අත්ථො. තත්ථ "එකෙන සමුට්ඨානෙන සමුට්ඨාති: කායතො ච චිත්තතො චා"ති ආදිම්හි තාව පුරිමනයෙනෙව සමුට්ඨානෙන[4] නියමො ච සම්භෙදො ච දිස්සන්ති. ඉතරම්පන **නිදානං**[5] නාම–

"වෙසාලියා රජගහෙ සාවත්ථියා ච ආළවී,
කොසම්බියා ච සක්කෙසු භග්ගෙසු ච පඤ්ඤත්තා"ති

එවං උපරි දිස්සති. පරතො ආගතෙ සුත්තෙ දිස්සතීති වෙදිතබ්බං. "**විභඞ්ග ද්වීසු**"ති ගාථාය අයමත්ථො: යං සික්ඛාපදං ද්වීසු විභඞ්ගෙසු **පඤ්ඤත්තං** උපොසථදිවසෙ භික්ඛූ ච භික්ඛුනියො ච **උද්දිසන්ති**,[6] තස්ස **යථා ඤායං** සමුට්ඨානං **පවක්ඛාමි**, තං මෙ **සුණාථා**ති. **සඤ්චරිත්තානුභාසනඤ්චා**ති[7] සඤ්චරිත්තඤ්ච සමනුභාසනඤ්ච; **අතිරෙ**

1. සමුට්ඨානං - පාළියං, 2. සම්භෙදං - පාළියං.
3. සී. 1. පඤ්ඤත්ත. 4. සී. 1. සමුට්ඨාන. 5. සී. 1, නිදානඤ්ච.
6. සී 1 උද්දිසන්ති. 7. සී. 1. භාසනඤ්චාති.

සඤ්ච චීවරන්ති අතිරෙකචීවරං; කසිතන්ති අත්ථො. **ලොමානි පදසොධම්මා**ති එළකලොමානි ච පදසොධම්මො ච; **භූතං සංවිධානෙන චා**ති භූතාරොචනඤ්ච, සංවිදහිත්වා අද්ධානපටිපජ්ජනඤ්ච; **ථෙය්‍යදෙසනාචොරිඤ්චා**ති ථෙය්‍යසත්ථො ච ඡත්තපාණිස්ස අගිලානස්ස ධම්මදෙසනා ච චොරිවුට්ඨාපනඤ්ච; **අනනුඤ්ඤාතාය තෙරසා**ති මාතාපිතුසාමිකෙහි අනනුඤ්ඤාතාය සද්ධිං ඉමානි තෙරස සමුට්ඨානානි හොන්ති; **සදිසා ඉධ දිස්සරෙ**ති ඉධ උභතො විභඞ්ගෙ එතෙසු තෙරසසු සමුට්ඨානෙසු එකෙකස්මිං අඤ්ඤානිපි සදිසානි සමුට්ඨානානි දිස්සන්ති; ඉදානි තානි දස්සෙතුං "**මෙථුනං**[1] **සුක්කසංසග්ගා**"ති ආදි වුත්තං.

තත්ථ **මෙථුන**න්ති ඉදං තාව පඨමපාරාජිකං නාම එකං **සමුට්ඨාන**සීසං; සෙසානි තෙන සදිසානි. තත්ථ **සුක්කසංසග්ගා**ති සුක්කවිස්සට්ඨි චෙව කායසංසග්ගො ච; **අනියතා පඨමිකා**ති පඨමං අනියතසික්ඛාපදං; **පුබ්බූපපරිපාචිතා**ති 'ජානං පුබ්බූපගතං භික්ඛු'න්ති සික්ඛාපදඤ්ච භික්ඛුනීපරිපාචිතසික්ඛාපදඤ්ච;[2] **රහො භික්ඛුනියා සහා**ති භික්ඛුනියා සද්ධිං රහො නිසජ්ජා[3]සික්ඛාපදඤ්ච; **සභොජන**[4]**රහො ද්වෙ චා**ති සභොජනෙ කුලෙ අනුපඛජ්ජනිසජ්ජාසික්ඛාපදඤ්ච ද්වෙ රහොනිසජ්ජාසික්ඛාපදානි ච, **අඞ්ගුලි උදකෙ හස**න්ති අඞ්ගුලිපතොදකඤ්ච උදකෙ හසධම්මසික්ඛාපදඤ්ච; **පහාරෙ උග්ගිරෙ ද්වෙ**ති පහාරදානසික්ඛාපදඤ්ච තලසත්තිකඋග්ගිරණසික්ඛාපදඤ්ච; **තෙපඤ්ඤාසා ච සෙඛියා**ති පරිමණ්ඩලනිවාසනාදීනි ඛුද්දකවණ්ණනාවසානෙ වුත්තානි තෙපඤ්ඤාස සෙඛියසික්ඛාපදානි ච; **අධක්ඛං**[5] **ගාමාවස්සුතා**ති භික්ඛුනීනං අධක්ඛකසික්ඛාපදඤ්ච ගාමන්තරගමනං අවස්සුතා අවස්සුතස්ස හත්ථතො ඛාදනීයගහණසික්ඛාපදඤ්ච; **තලමට්ඨඤ්ච සුද්ධිකා**ති තලඝාතකං ජතුමට්ඨං උදකසුද්ධිකාදියනඤ්ච; **වස්සං වුත්ථා ච ඔවාද**න්ති "වස්සං වුත්ථා ඡප්පඤ්ච යොජනානී"ති සික්ඛාපදඤ්ච ඔවාදාය අගමනසික්ඛාපදඤ්ච;[6] **ඉමෙ සික්ඛා**ති ඉමා සික්ඛායො; ලිඞ්ගවිපරියයො කතො. **කායමානසිකා කතා**ති කායචිත්තසමුට්ඨානා කතා.

අදින්නන්ති ඉදං තාව අදින්නාදානන්ති වා දුතියපාරාජිකන්ති වා එකං සමුට්ඨානසීසං; **සෙසා**ති තෙන සදිසානි. තත්ථ **විග්ගහුත්තරි**න්ති මනුස්සවිග්ගහඋත්තරිමනුස්සධම්මසික්ඛාපදානි; **දුට්ඨුල්ලං**[7] **අත්තකාමි**නන්ති දුට්ඨුල්ලවාචාඅත්තකාමපාරිචරියසික්ඛාපදානි; **අමූලඅඤ්ඤභාගියා**ති ද්වෙ දුට්ඨදොසසික්ඛාපදානි; **අනියතා දුතියිකා**ති දුතියං අනියතසික්ඛාපදං; **අච්ඡින්දන**[8]**පරිණාමනෙ**ති සාමං චීවරං දත්වා අච්ඡින්දනඤ්ච සඞ්ඝිකලාභස්ස අත්තනො පරිණාමනඤ්ච; **මුසා ඔමසපෙසුණා**ති මුසාවාදෙ ච ඔමසවාදෙ ච භික්ඛුපෙසුඤ්ඤඤ්ච; **දුට්ඨුල්ලා**

1. සී. I. මෙථුනා. 2. සී. I. පිණ්ඩපාතසික්ඛාපදඤ්ච. 3. නිසජ්ජා.
4. සභොජනෙ - පාළියං. 5 සී. I. අධක්ඛකං. 6. සී I. ඔවාදසික්ඛාපදඤ්ච.
7. සී. I. දුට්ඨුල්ලා. 8. පාළියං - අච්ඡින්දෙ.

පථවිං ඛණන්ති දුට්ඨුල්ලාපත්තිආරොචනස්ස පථවිඛණනස්ස; **භූතං අඤ්ඤස්ස උජ්ඣාපෙති** භූතගාමඅඤ්ඤවාදකඋජ්ඣාපනකසික්ඛාපදානි; **නික්කඩ්ඪනං සිඤ්චනස්සාති** විහාරතො නික්කඩ්ඪනස්ස උදක[1]තිණාදිසිඤ්චනස්ස; **ආමිසහෙතු භුත්තාවීනන්ති** "ආමිසහෙතු භික්ඛුණියො ඔවදන්තී"ති සික්ඛාපදස්ස, භුත්තාවී අනතිරිත්තෙන ඛාදනීයාදිනා පවාරණසික්ඛාපදස්ස; **එහි අනාදරියං හිංසාති** "එහාවුසො ගාමං වා"ති සික්ඛාපදස්ස, අනාදරියස්ස භික්ඛුහිංසාපනස්ස; **අපනිධෙ ච ජීවිතස්සාති** පත්තාදීනං අපනිධානසික්ඛාපදස්ස, සංචිච්චපාණං ජීවිතා වොරොපනස්ස; **ජානං සප්පාණකං කම්මන්ති** ජානං සප්පාණක[2]උදකසික්ඛාපදස්ස පුන කම්මාය උක්කොටනස්ස; **ඌනසංවාසනාසනාති** ඌනවීසතිවස්සසික්ඛාපදස්ස උක්ඛිත්තකෙන සද්ධිං සංවාසසික්ඛාපදස්ස නාසිතකසාමණෙරසම්භොගසික්ඛාපදස්ස; **සහධම්මිකං විලෙඛාති** සහධම්මිකං වුච්චමානසික්ඛාපදස්ස, "විලෙඛාය සංවත්තන්තී"ති ආගතසික්ඛාපදස්ස; **මොහො අමූලකෙන චාති** මොහනකෙ පාචිත්තියසික්ඛාපදස්ස, අමූලකෙන සංඝාදිසෙසෙන අනුද්ධංසනසික්ඛාපදස්ස; **කුක්කුච්චධම්මිකං චීවරං දත්වාති** කුක්කුච්චඋප්පාදනස්ස ධම්මිකානං කම්මානං ඡන්දං දත්වා ඛීයනස්ස චීවරං දත්වා ඛීයනස්ස, **පරිණාමෙය්‍ය පුග්ගලෙති** සංඝිකං ලාභං පුග්ගලස්ස පරිණාමනසික්ඛාපදං; **කිං තෙ අකාලං අච්ඡින්දෙති** "කිං තෙ අය්‍යෙ එසො පුරිසපුග්ගලො කරිස්සතී"ති ආගතසික්ඛාපදස්ස; "අකාලචීවරං කාලචීවර"න්ති අධිට්ඨහිත්වා භාජාපනසික්ඛාපදස්ස, භික්ඛුණියා සද්ධිං චීවරං පරිවත්තෙත්වා අච්ඡින්දනසික්ඛාපදස්ස; **දුග්ගහීතනිරයෙන චාති** දුග්ගහීතෙන දූපධාරිතෙන පරං උජ්ඣාපනසික්ඛාපදස්ස, නිරයෙන වා බ්‍රහ්මචරියෙන වා අභිසපනසික්ඛාපදස්ස; **ගණං විභඞ්ගං දුබ්බලන්ති** "ගණස්ස චීවරලාභං අන්තරායං කරෙය්‍යා"ති ච "ධම්මිකං චීවරවිභඞ්ගං පටිබාහෙය්‍යා"ති ච "දුබ්බලචීවරං පච්චාසාය චීවරකාලසමයං අතික්කාමෙය්‍යා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදානි; **කඨිනාඵාසුපස්සයන්ති** "ධම්මිකං කඨිනුද්ධාරං පටිබාහෙය්‍ය, භික්ඛුණියා සංචිච්ච අඵාසු කරෙය්‍ය, භික්ඛුණියා උපස්සයං දත්වා කුපිතා අනත්තමනා නික්කඩ්ඪෙය්‍ය වා"ති වුත්තසික්ඛාපදානි; **අක්කොසචණ්ඩිමච්ඡරීති** "භික්ඛුං අක්කොසෙය්‍ය වා පරිභාසෙය්‍ය වා, චණ්ඩිකතා ගණං පරිභාසෙය්‍ය, කුලමච්ඡරිනී අස්සා"ති වුත්තසික්ඛාපදානි; **ගබ්භිනිඤ්ච පායන්තියාති** "ගබ්භිනිං වුට්ඨාපෙය්‍ය, පායන්තිං වුට්ඨාපෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදානි; **ද්වෙ වස්සා සික්ඛා සංඝෙනාති** "ද්වෙ වස්සානි ඡසු ධම්මෙසු අසික්ඛිතසික්ඛං සික්ඛමානං වුට්ඨාපෙය්‍ය, සික්ඛිතසික්ඛං සික්ඛමානං සංඝෙන අසම්මතං වුට්ඨාපෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදානි; **තයො චෙව ගිහීගතාති** ඌනද්වාදසවස්සං ගිහිගතං, පරිපුණ්ණද්වාදසවස්සං ගිහිගතං "ද්වෙ වස්සානි ඡසු ධම්මෙසු අසික්ඛිත

1. සී. I. උදකෙන. 2. සී. I. සප්පාණකං.

සික්ඛං ද්වෙ වස්සානි සික්ඛිතසික්ඛං සඞ්ඝෙන අසම්මත"න්ති වුත්තසික්ඛාපදානි; **කුමාරිභූතා තිස්සො**ති "ඌනවීසතිවස්සං කුමාරිභූත"න්ති ආදිනා නයෙන වුත්තා තිස්සො; **ඌනද්වාදසසම්මතා**ති "ඌනද්වාදසවස්සා වුට්ඨාපෙය්‍ය, පරිපුණ්ණද්වාදසවස්සා සඞ්ඝෙන අසම්මතා වුට්ඨාපෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **අලං තාව සොකාවස්ස**න්ති "අලං තාව තෙ අය්‍යෙ වුට්ඨාපිතෙනා"ති "චණ්ඩිං සොකාවස්සං සික්ඛමානං වුට්ඨාපෙය්‍යා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **ඡන්දා අනුවස්සා ච ද්වෙ**ති 'පාරිවාසිකඡන්දදානෙන සික්ඛමානං වුට්ඨාපෙය්‍ය, අනුවස්සං වුට්ඨාපෙය්‍ය, එකං වස්සං ද්වෙ වුට්ඨාපෙය්‍යා'ති වුත්තසික්ඛාපදත්තයං; **සමුට්ඨානා තිකා කතා**ති තිකසමුට්ඨානා කතා.

සංචරිකුටිවිහාරෙති සඤ්චරිත්තං සඤ්ඤාචිකාය කුටිකරණං මහල්ලකවිහාරකරණඤ්ච; **ධොවනඤ්ච පටිග්ගහො**ති අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා පුරාණචීවරධොවාපනඤ්ච චීවරපටිග්ගහණඤ්ච; **විඤ්ඤත්තුත්තරි අභිහට්ඨු**න්ති අඤ්ඤාතකං ගහපතිං චීවරවිඤ්ඤාපනං තතුත්තරිං සාදියනසික්ඛාපදඤ්ච; **උභින්නං දූතකෙන චා**ති "චීවරචෙතාපන්නං උපක්ඛටං හොතී"ති ආගතසික්ඛාපදද්වයඤ්ච දූතෙන චීවරචෙතාපන්නං පහිතසික්ඛාපදඤ්ච; **කොසියා සුද්ධද්වෙභාගා ඡබ්බස්සානි නිසීදන**න්ති "කොසියමිස්සකං සන්ථත"න්ති ආදීනි පඤ්ච සික්ඛාපදානි; **රිඤ්චන්ති රූපිකා චෙවා**ති විභඞ්ගෙ "රිඤ්චන්ති උද්දෙස"න්ති ආගතං එළකලොමධොවාපනං රූපියපටිග්ගහණසික්ඛාපදඤ්ච; **උභො නානප්පකාරකා**ති රූපියසංවොහාරකයවික්කයසික්ඛාපදද්වයං; **ඌනබන්ධනවස්සිකා**ති ඌනපඤ්චබන්ධනපත්තසික්ඛාපදඤ්ච වස්සිකසාටිකසික්ඛාපදඤ්ච; **සුත්තං විකප්පනෙන චා**ති සුත්තං විඤ්ඤාපෙත්වා චීවරවායාපනඤ්ච තන්තවායෙ උපසඞ්කමිත්වා චීවරෙ විකප්පාපජ්ජනඤ්ච; **ද්වාරදානසිබ්බිනි චා**ති යාව ද්වාරකොසා අග්ගළට්ඨපනාය, "අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා චීවරං දදෙය්‍ය, චීවරං සිබ්බෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදත්තයං; **පූවපච්චයජොති චා**ති පූවෙහි වා මන්ථෙහි වා අභිහට්ඨුං පවාරණසික්ඛාපදං චාතුමාසප්පච්චයපවාරණජොතිසමාදහනසික්ඛාපදානි ච; **රතනං සූචි මඤ්චො ච තූලං නිසීදනකණ්ඩු ච වස්සිකා ච සුගතෙනා**ති රතනසික්ඛාපදඤ්ච සූචිඝරසික්ඛාපදාදීනි ච සත්ත සික්ඛාපදානි; **විඤ්ඤත්ති අඤ්ඤං චෙතාපනා ච ද්වෙ සඞ්ඝිකා මහාජනි ද්වෙ පුග්ගලා ලහුකා ගරු**ති "යා පන භික්ඛුනී අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙත්වා අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙය්‍යා"ති ආදීනි නව සික්ඛාපදානි; **ද්වෙ විඝාසා සාටිකා චා**ති "උච්චාරං වා පස්සාවං වා සඞ්කාරං වා විඝාසං වා තිරොකුට්ටෙ වා තිරොපාකාරෙ වා ඡඩ්ඩෙය්‍ය වා ඡඩ්ඩාපෙය්‍ය වා, හරිතෙ ඡඩ්ඩෙය්‍ය වා ඡඩ්ඩාපෙය්‍ය වා"ති එවං වුත්තානි ද්වෙ විඝාසසික්ඛාපදානි ච උදකසාටිකාසික්ඛාපදඤ්ච; **සමණචීවරෙන චා**ති "සමණචීවරං දදෙය්‍යා"ති ඉදමෙතං සන්ධාය වුත්තං.

භෙදානුවත්තදුබ්බචදූසදුට්ඨුල්ලදිට්ඨි චාති සඞ්ඝභෙදානුවත්තකදුබ්බචකුලදූසකදුට්ඨුල්ලපටිච්ඡාදනදිට්ඨිඅප්පටිනිස්සජ්ජනසික්ඛාපදානි; **ඡන්නංඋජ්ජග්ඝිකා ද්වෙ** චාති ඡන්නං අදත්වා ගමනසික්ඛාපදං උජ්ජග්ඝිකාය අන්තරඝරෙ ගමනනිසීදනසික්ඛාපදද්වයඤ්ච; **ද්වෙ ච සද්දා**ති "අප්පසද්දො අන්තරඝරෙ ගමිස්සාමි, නිසීදිස්සාමී"ති සික්ඛාපදද්වයං; **න බ්‍යාහරෙ**ති "න සකබළෙන මුඛෙන බ්‍යාහරිස්සාමී"ති සික්ඛාපදං; **ඡමා නීචාසනෙ ඨානං පච්ඡතො උප්පථෙන** චාති ඡමාය නිසීදිත්වා, නීචෙ ආසනෙ නිසීදිත්වා; ඨිතෙන නිසින්නස්ස, පච්ඡතො ගච්ඡන්තෙන පුරතො ගච්ඡන්තස්ස, උප්පථෙන ගච්ඡන්තෙන පථෙන ගච්ඡන්තස්ස ධම්මදෙසනාසික්ඛාපදානි; **වජ්ජානුවත්තිගහණා**ති වජ්ජපටිච්ඡාදනඋක්ඛිත්තානුවත්තනහත්ථගහණාදිසඞ්ඛාතානි තීණි පාරාජිකානි; **ඔසාරෙ පච්චාචික්ඛණා**ති "අනපලොකෙත්වා කාරකසඞ්ඝං අනඤ්ඤාය ගණස්ස ඡන්දං ඔසාරෙය්‍යා"ති ච "බුද්ධං පච්චාචික්ඛාමී"ති ච වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **කිස්මිං සංසට්ඨා ද්වෙ වධී**ති "කිස්මිඤ්චිදෙව අධිකරණෙ පච්චාකතා"ති ච "භික්ඛුනියො පනෙව සංසට්ඨා විහරන්තී"ති ච "යා පන භික්ඛුනී එවං වදෙය්‍ය සංසට්ඨාව අය්‍යෙ තුම්හෙ විහරථා"ති ච "අත්තානං වධිත්වා වධිත්වා රොදෙය්‍යා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදානි; **විසිබ්බෙ දුක්ඛිතාය** චාති "භික්ඛුනියා චීවරං විසිබ්බෙත්වා වා විසිබ්බාපෙත්වා වා"ති ච "දුක්ඛිතං සහජීවිනී"න්ති ච වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **පුන සංසට්ඨානවූපසමෙ**ති "සංසට්ඨා විහරෙය්‍ය ගහපතිනා වා ගහපතිපුත්තෙන වා"ති එවං පුන වුත්තසංසට්ඨසික්ඛාපදඤ්ච "එහය්‍යෙ ඉමං අධිකරණං වූපසමෙහීති වුච්චමානා සාධූති පටිස්සුණිත්වා පච්ඡා අනන්තරායිකිනී නෙව වූපසමෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදඤ්ච; **ආරාමඤ්ච පවාරණා**ති "ජානං සභික්ඛුකං ආරාමං අනාපුච්ඡා පවිසෙය්‍යා"ති ච "උභතො සඞ්ඝෙ තීහි ඨානෙහි න පවාරෙය්‍යා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **අන්වද්ධමාසං සහජීවී ද්වෙ**ති "අන්වද්ධමාසං භික්ඛුනියා භික්ඛුසඞ්ඝතො ද්වෙ ධම්මා පච්චාසිංසිතබ්බා"ති වුත්තසික්ඛාපදඤ්ච, "සහජීවිනිං වුට්ඨාපෙත්වා ද්වෙ වස්සානි නෙව අනුග්ගණ්හෙය්‍ය, සහජීවිනිං වුට්ඨාපෙත්වා නෙව වූපකාසෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදද්වයං ච; **චීවරං අනුබන්ධනා**ති "සචෙ මෙ ත්වං අය්‍යෙ චීවරං දස්සසි, එවාහං තං වුට්ඨාපෙස්සාමී"ති ච "සචෙ මෙ ත්වං අය්‍යෙ ද්වෙ වස්සානි අනුබන්ධිස්සසි, එවාහං තං වුට්ඨාපෙස්සාමී"ති ච වුත්තසික්ඛාපදද්වයං.

උබ්භතං කථිනං තීණීති "නිට්ඨිතචීවරස්මිං භික්ඛුනා උබ්භතස්මිං කථිනෙ"ති වුත්තානි ආදිතොව තීණි සික්ඛාපදානි; **පඨමං පත්තං භෙසජ්ජ**න්ති 'දසාහපරමං අතිරෙකපත්තො'ති වුත්තපඨමපත්තසික්ඛාපදඤ්ච, "පටිසායනීයානි භෙසජ්ජානී"ති වුත්තසික්ඛාපදඤ්ච; **අච්චෙකඤ්චාපි සාසඞ්ක**න්ති අච්චෙකචීවරසික්ඛාපදඤ්ච තදනන්තරමෙව සාසඞ්කසික්ඛාපදඤ්ච; **පක්කමන්තෙන වා දුවෙ**ති "තං පක්කමන්තො

නෙව උද්ධරෙය්‍යා"ති භූතගාමවග්ගෙ වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **උපස්සයං පරම්පර**න්ති "භික්ඛුනිඋපස්සයං ගන්ත්වා භික්ඛුනියො ඔවදෙය්‍යා"ති ච "පරම්පරභොජනෙ පාචිත්තිය"න්ති ච වුත්තසික්ඛාපදද්වයඤ්ච; **අනතිරිත්තං නිමන්තන**න්ති[1] "අනතිරිත්තං ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා"ති ච "නිමන්තිතො සභත්තො සමානො"ති ච වුත්තසික්ඛාපදද්වයඤ්ච; **විකප්පං රඤ්ඤො විකාලෙ**ති 'සාමං චීවරං විකප්පෙත්වා'ති ච "රඤ්ඤො ඛත්තියස්සා"ති ච "විකාලෙ ගාමං පවිසෙය්‍යා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදත්තයං; **වොසාසාරඤ්ඤකෙන** චාති "වොසාසමානරූපා ඨිතා"ති ච "තථාරූපෙසු ආරඤ්ඤකෙසු සෙනාසනෙසු පුබ්බෙ අප්පටිසංවිදිත"න්ති ච වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **උස්සයසන්නිචයඤ්චා**ති "උස්සයවාදිකා"ති ච "පත්තසන්නිචයං කරෙය්‍යා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **පුරෙ පච්ඡා විකාලෙ චා**ති "යා පන භික්ඛුනී පුරෙභත්තං කුලානි උපසඞ්කමිත්වා"ති ච "පච්ඡාභත්තං කුලානි උපසඞ්කමිත්වා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදත්තයං; **පඤ්චාහිකා සඞ්කමනී**ති "පඤ්චාහිකං සඞ්ඝාටිචාරං අතික්කමෙය්‍යා"ති "චීවරසඞ්කමනීයං ධාරෙය්‍යා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **ද්වෙ ආවසථෙන චා**ති "ආවසථචීවරං අනිස්සජ්ජිත්වා පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, ආවසථං අනිස්සජ්ජිත්වා චාරිකං පක්කමෙය්‍යා"ති එවං ආවසථෙන සද්ධිං වුත්තසික්ඛාපදානි ච; **ද්වෙ පසාඛෙ ආසනෙ චෙවා**ති "පසාඛෙ ජාතං ගණ්ඩං වා"ති ච "භික්ඛුස්ස පුරතො අනාපුච්ඡා ආසනෙ නිසීදෙය්‍යා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදද්වයං.

එළකලොමා ද්වෙ සෙය්‍යාති එළකලොමසික්ඛාපදඤ්චෙව ද්වෙ ච සහසෙය්‍යසික්ඛාපදානි; **ආහච්චපිණ්ඩභොජන**න්ති ආහච්චපාදකසික්ඛාපදඤ්ච ආවසථපිණ්ඩභොජනසික්ඛාපදඤ්ච; **ගණවිකාලසන්නිධී**ති ගණභොජන විකාලභොජන සන්නිධිකාරකසික්ඛාපදත්තයං; **දන්තපොනෙනාචෙලකා**ති දන්තපොනසික්ඛාපදඤ්ච අචෙලකසික්ඛාපදඤ්ච; **උය්‍යුත්තං සෙනං උය්‍යොධී**ති "උය්‍යුත්තං සෙනං දස්සනාය ගච්ඡෙය්‍ය, සෙනාය වසෙය්‍ය, උය්‍යොධිකං වා - පෙ - අනීකදස්සනං වා ගච්ඡෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදත්තයං; **සුරා ඔරෙන න්හායනා**ති සුරාපානසික්ඛාපදඤ්ච ඔරෙනද්ධමාස න්හානසික්ඛාපදඤ්ච; **දුබ්බණ්ණා ද්වෙ දෙසනිකා**ති "තිණ්ණං දුබ්බණ්ණකරණාන"න්ති වුත්තසික්ඛාපදඤ්ච වුත්තාවසෙසං පාටිදෙසනීයද්වයඤ්ච; **ලසුණුපතිට්ඨෙනච්චනා**ති ලසුණසික්ඛාපදං, "භික්ඛුස්ස භුඤ්ජන්තස්ස පානීයෙන වා විධූපනෙන වා උපතිට්ඨෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදං, "නච්චං වා ගීතං වා වාදිතං වා දස්සනාය ගච්ඡෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදං ච; **ඉතො** පරං පාලිං විරජ්ඣිත්වා ලිඛන්ති. යථා පන අත්ථං වණ්ණයාම, එවමෙත්ථ අනුක්කමො වෙදිතබ්බො. **න්හානං අත්ථරණං සෙය්‍යා**ති "නග්ගා න්හායෙය්‍ය, එකත්ථරණපාපුරණා තුවට්ටෙය්‍යුං, එක

1. සී. I. නිමන්තණන්ති;

මඤ්ඤෙය්‍ය තුවට්ටෙය්‍යු"න්ති වුත්තසික්ඛාපදත්තයං; **අන්තොරට්ඨෙ තථා** බහීති "අන්තොරට්ඨෙ සාසංකසම්මතෙ, තිරොරට්ඨෙ සාසංක සම්මතෙ"ති වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **අන්තොවස්සං චිත්තාගාර**න්ති "අන්තොවස්සං චාරිකං පක්කමෙය්‍ය, රාජාගාරං වා චිත්තාගාරං වා – පෙ – පොක්ඛරණිං වා දස්සනාය ගච්ඡෙය්‍යා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **ආසන්දිං සුත්තකන්තනා**ති "ආසන්දිං පල්ලඞ්කං වා පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, සුත්තං කන්තෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **වෙය්‍යාවච්චං සහත්ථා චා**ති "ගිහීවෙය්‍යාවච්චං කරෙය්‍ය, අගාරිකස්ස වා පරිබ්බාජකස්ස වා පරිබ්බාජිකාය වා සහත්ථා ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා දදෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **අභික්ඛුකාවාසෙන චා**ති "අභික්ඛුකෙ ආවාසෙ වස්සං වසෙය්‍යා"ති ඉදමෙතං සන්ධාය වුත්තං; **ඡත්තං යානඤ්ච සංඝාණි**න්ති "ඡත්තුපාහනං ධාරෙය්‍ය, යානෙන යායෙය්‍ය, සංඝාණිං ධාරෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදත්තයං, **අලංකාරං ගන්ධවාසිත**න්ති "ඉත්ථාලංකාරං ධාරෙය්‍ය, ගන්ධවණ්ණකෙන නහායෙය්‍ය, වාසිතකෙන පිඤ්ඤාකෙන නහායෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදත්තයං; **භික්ඛුණී**ති ආදිනා "භික්ඛුණියා උම්මද්දාපෙය්‍යා"ති ච ආදීනි චත්තාරි සික්ඛාපදානි වුත්තානි; **අසංකච්චිකා ආපත්තී**ති "අසංකච්චිකා ගාමං පවිසෙය්‍ය, පාචිත්තිය"න්ති එවං වුත්තා ආපත්ති ච; **චත්තාරීසා චතුත්තරී**ති එතානි සබ්බානිපි චතුචත්තාළීස සික්ඛාපදානි, **කායෙන න වාචාචිත්තෙන කායචිත්තෙන න වාචතො**ති කායතො චෙව කායචිත්තතො ච සමුට්ඨහන්ති; න වාචාචිත්තතො න වාචතොති අත්ථො. **ද්වි සමුට්ඨානිකා සබ්බෙ සමා එළකලොමිකා**ති ඉදං උත්තානත්ථමෙව.

පදඤ්ඤත්‍ර අසම්මතාති "පදසොධම්මං, මාතුගාමස්ස උත්තරිං ඡප්පඤ්චවාචාහි ධම්මං දෙසෙය්‍ය, අඤ්ඤත්‍ර විඤ්ඤුනා පුරිසවිග්ගහෙන, අසම්මතො භික්ඛුණියො ඔවදෙය්‍යා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදත්තයං· **තථා අත්ථඞ්ගතෙන චා**ති "අත්ථඞ්ගතෙ සූරියෙ ඔවදෙය්‍යා"ති ඉදමෙතං සන්ධාය වුත්තං. **තිරච්ඡානවිජ්ජා ද්වෙ**"ති තිරච්ඡාන විජ්ජං පරියාපුණෙය්‍ය, වාචෙය්‍යා"ති එවං වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **අනොකාසෙ ච පුච්ඡනා**ති "අනොකාසකතං භික්ඛුං පඤ්හං පුච්ඡෙය්‍යා"ති ඉදමෙතං සන්ධාය වුත්තං.

අද්ධානං නාවං පණීතන්ති "භික්ඛුණියා සද්ධිං සංවිධාය එකද්ධානමග්ගං පටිපජ්ජෙය්‍ය, එකං නාවං අභිරුහෙය්‍ය, පණීතභොජනානි අගිලානො අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදත්තයං; **මාතුගාමෙන සංහරෙ**ති මාතුගාමෙන සද්ධිං සංවිධාය ගමනඤ්ච 'සම්බාධෙ ලොමං සංහරෙය්‍යා'ති වුත්තසික්ඛාපදඤ්ච; **ධඤ්ඤං නිමන්තිතා චෙවා**ති "ධඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙත්වා වා"ති ච "නිමන්තිතා වා පවාරිතා වා ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා ඛාදෙය්‍ය වා භුඤ්ජෙය්‍ය වා"ති වුත්තසික්ඛාපදඤ්ච; **අට්ඨ චා**ති භික්ඛුණීනං වුත්තං අට්ඨ **පාටිදෙසනීයා**.

ථෙය්‍යසත්ථං උපස්සුතීති ථෙය්‍යසත්ථෙන සද්ධිං සංවිධාය එකද්ධානමග්ගගමනසික්ඛා; **සූපං විඤ්ඤාපෙත්වා** වාති ඉදං සූපොදනවිඤ්ඤත්තිං සන්ධාය වුත්තං; **රත්තිච්ඡන්නසික්ඛා ඔකාසන්ති** "රත්තන්ධකාරෙ අප්පදීපෙ, පටිච්ඡන්නෙ ඔකාසෙ, අජ්ඣොකාසෙ පුරිසෙන සද්ධි"න්ති එවං වුත්තසික්ඛාපදත්තයං; **බ්‍යූහෙන සක්කමන්ති** ඉදං තදනන්තරමෙව "රථිකාය වා බ්‍යූහෙ වා පුරිසෙන සද්ධි"න්ති ආගතසික්ඛාපදං සන්ධාය වුත්තං; **ධම්මදෙසනසමුට්ඨානානි** එකාදස උත්තානානෙව. එවං තාව සම්භින්නසමුට්ඨානං වෙදිතබ්බං. නියතසමුට්ඨානං පන තිවිධං. තං එකෙකස්සෙව සික්ඛාපදස්ස හොති. තං විසුංයෙව දස්සෙතුං "**භූතං කායෙන ජනෙතී**"ති ආදි වුත්තං. තං උත්තානමෙව. **නෙත්තිධම්මානුලොමිකන්ති** විනයපාළියා ධම්මස්ස අනුලොමං.

සමුට්ඨානසීසවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

5. 3.

ඉදානි ආපත්තිආදිකොට්ඨාසෙසු කොසල්ලජනනත්ථං "**කති ආපත්තියො**"ති ආදිනා නයෙන මාතිකං ඨපෙත්වා නිද්දෙසපටිනිද්දෙසවසෙන විභඞ්ගො වුත්තො. තත්ථ **කති ආපත්තියොති** මාතිකාය ච විභඞ්ගෙ ච ආගතාපත්තිපුච්ඡා. එස නයො දුතියපදෙපි. කෙවලං හෙත්ථ **ආපත්තියො** එව රාසිවසෙන "**ඛන්ධා**"ති වුත්තා. **විනීතවත්ථූති** තාසං ආපත්තීනං විනයපුච්ඡා; විනීතං විනයො වූපසමොති ඉදං හි අත්ථතො එකං. විනීතානියෙව විනීතවත්ථූනීති අයමෙත්ථ පදත්ථො. ඉදානි යෙසු සති ආපත්තියො හොන්ති, අසති න හොන්ති, තෙ දස්සෙතුං "**කති අගාරවා**"ති පුච්ඡාද්වයං. **විනීතවත්ථූනීති** අයං පන තෙසං අගාරවානං විනයපුච්ඡා; යස්මා පන තා ආපත්තියො විපත්තිං ආපන්නා නාම නත්ථි, තස්මා "**කති විපත්තියො**"ති අයං ආපත්තීනං විපත්තිභාවපුච්ඡා. "**කති ආපත්තිසමුට්ඨානානී**"ති තාසංයෙව ආපත්තීනං සමුට්ඨානපුච්ඡා. **විවාදමූලානි අනුවාදමූලානීති** ඉමානි "විවාදාධිකරණං අනුවාදාධිකරණ"න්ති ආගතානං විවාදානුවාදානං මූලපුච්ඡා; **සාරාණීයා ධම්මා**"ති විවාදානුවාදමූලානං අභාවකරධම්මපුච්ඡා. "**භෙදකරවත්ථූනී**"ති අයං "භෙදනසංවත්තනිකං වා අධිකරණ"න්ති ආදීසු වුත්තකාරණපුච්ඡා. "**අධිකරණානී**"ති භෙදකරවත්ථුස්මිං සති උප්පජ්ජනධම්මපුච්ඡා. "**සමථා**"ති තෙසංයෙව වූපසමනධම්මපුච්ඡා. "**පඤ්ච ආපත්තියො**"ති මාතිකාය ආගතවසෙන වුත්තා. "**සත්තා**"ති විභඞ්ගෙ ආගතවසෙන.

ආරකා එතෙහි රමතීති **ආරති**; භුසා වා රති **ආරති**; විනා එතෙහි රමතීති **විරති**; පච්චෙකං පච්චෙකං විරමතීති **පටිවිරති**; වෙරං මනති විනාසෙතීති **වෙරමණී**; න එතාය එතෙ ආපත්ති

ඛන්ධා කරීයන්තීති **අකිරියා**; යං එතාය අසති **ආපත්තිකරණං** උප්පජ්ජෙය්‍ය, තස්ස පටිපක්ඛතො **අකරණං**; ආපත්තික්ඛන්ධඅජ්ඣාපත්තියා පටිපක්ඛතො **අනජ්ඣාපත්ති**; වෙලනතො **වෙලා**; වෙලනතො[1] විනාසනතොති අත්ථො. නියාමං සිනොති බන්ධති නිවාරෙතීති සෙතු. ආපත්තික්ඛන්ධානමෙතං අධිවචනං. **සො** සෙතු එතාය පඤ්ඤත්තියා හඤ්ඤතීති[2] **සෙතුඝාතො**; සෙසවිනීතවත්ථුනිද්දෙසෙසුපි එසෙව නයො.

බුද්ධෙ අගාරවාදීසු යො බුද්ධෙ ධරමානෙ උපට්ඨානං න ගච්ඡති, පරිනිබ්බුතෙ චෙතියට්ඨානං බොධිට්ඨානං න ගච්ඡති, චෙතියං වා බොධිං වා න වන්දති, චෙතියඞ්ගණෙ සඡත්තො සඋපාහනො චරති, නත්ථෙතස්ස **බුද්ධෙ ගාරවොති** වෙදිතබ්බො. යො පන සක්කොන්තො යෙව ධම්මස්සවනං න ගච්ඡති, සරභඤ්ඤං න භණති, ධම්මකථං න කථෙති, ධම්මස්සවනග්ගං භින්දිත්වා ගච්ඡති, වික්ඛිත්තො වා අනාදරො වා නිසීදති, නත්ථෙතස්ස **ධම්මෙ ගාරවො**. යො ථෙරනවමජ්ඣිමෙසු චිත්තීකාරං න පච්චුපට්ඨාපෙති, උපොසථාගාරචිත්තකම්මාලකාදීසු කායපාගබ්භියං දස්සෙති, යථාවුඩ්ඪං න වන්දති, නත්ථෙතස්ස **සඞ්ඝෙ ගාරවො**. තිස්සො සික්ඛා සමාදාය අසික්ඛමානොයෙව පන **සික්ඛාය අගාරවොති** වෙදිතබ්බො. පමාදෙ ච සතිවිප්පවාසෙ තිට්ඨමානොයෙව අප්පමාදලක්ඛණං අබ්‍රූහයමානො **අප්පමාදෙ අගාරවොති** වෙදිතබ්බො. තථා ආමිසපටිසන්ථාරං[3] ධම්මපටිසන්ථාරන්ති ඉමං දුවිධං පටිසන්ථාරං අකරොන්තොයෙව **පටිසන්ථාරෙ අගාරවොති** වෙදිතබ්බොති. **ගාරවනිද්දෙසෙ** වුත්තවිපරියායෙන අත්ථො වෙදිතබ්බො.

විවාදමූලනිද්දෙසෙ "**සත්ථරිපි අගාරවො**"ති ආදීනං බුද්ධෙ අගාරවාදීසු වුත්තනයෙනෙව අත්ථො වෙදිතබ්බො. **අප්පතිස්සොති** අනීචවුත්ති; න සන්ථාරං ජෙට්ඨකං කත්වා විහරති. **අජ්ඣත්තං වාති** අත්තනො සන්තානෙ වා අත්තනො පක්ඛෙ වා; සකාය පරිසායාති අත්ථො. **බහිද්ධාති** පරසන්තානෙ වා පරපක්ඛෙ වා; **තත්‍ර තුම්හෙති** තස්මිං අජ්ඣත්තබහිද්ධාභෙදෙ සපරසන්තානෙ[4] වා සපරපරිසාය වා; **පහානාය වායමෙය්‍යාථාති** මෙත්තාභාවනාදීහි නයෙහි පහානත්ථං වායමෙය්‍යාථ; මෙත්තාභාවනාදිනයෙන හි අජ්ඣත්තම්පි බහිද්ධාපි පහීයති. **අනවස්සවායාති** අප්පවත්තිභාවාය; **සන්දිට්ඨිපරාමාසීති** සකමෙව දිට්ඨිං පරාමසති; යං අත්තනො,[5] දිට්ඨිගතං, ඉදමෙව සච්චන්ති ගණ්හාති. **ආධානගාහීති** දළ්හගාහී; **අනුවාදමූලනිද්දෙසො** කිඤ්චාපි විවාදමූලනිද්දෙසෙනෙව සමානොව, අථ ඛො අට්ඨාරස භෙදකරවත්ථූනි නිස්සාය විවදන්තානං කොධූපනාහාදයො විවාදමූලානි. තථා විවදන්තා පන සීලවිපත්තිආදීසු අඤ්ඤතරං විපත්තිං ආපජ්ජිත්වා 'අසුකො

---

1. සී. I චලනතො; 2. සී. මු. හඤ්ඤතීති;
3. සී. I. පටිසන්ථරං. 4. පරසන්තානෙ. 5. සී මු. & II. අත්තනා.

භික්ඛු අසුකං නාම විපත්තිං ආපන්නො'ති වා, 'පාරාජිකං ආපන්නොසි. සංඝාදිසෙසං ආපන්නොසී'ති වා අනුවදන්ති. එවං අනුවදන්තානං කොධුපනාහාදයො **අනුවාදමූලානී**ති අයමෙත්ථ විසෙසො.

සාරාණීයධම්මනිද්දෙසෙ මෙත්තචිත්තෙන කතං කායකම්මං **මෙත්තං කායකම්මං** නාම. **ආවි චෙව රහො චා**ති සම්මුඛා ච පරම්මුඛා ච; තත්ථ නවකානං චීවරකම්මාදිසු සහායභාවගමනං සම්මුඛා කායකම්මං නාම. ථෙරානං පන පාදධොවනබීජනවාතදානාදිභෙදම්පි සබ්බං සාමීචිකම්මං **සම්මුඛා කායකම්මං** නාම. උභයෙහිපි[1] දුන්නික්ඛිත්තානං දාරුභණ්ඩාදීනං තෙසු අවඤ්ඤං අකත්වා අත්තනා දුන්නික්ඛිත්තානං විය පටිසාමනං **පරම්මුඛා මෙත්තං කායකම්මං** නාම. **අයම්පි ධම්මො සාරාණීයො**ති අයං මෙත්තාකායකම්ම සංඛාතො ධම්මො සරිතබ්බො සතිජනකො; යො නං කරොති, තං පුග්ගලං, යෙසං කතො හොති, තෙ පසන්නචිත්තා 'අහො සප්පුරිසො'ති අනුස්සරන්තීති අධිප්පායො. **පියකරණො**ති තං පුග්ගලං සබ්‍රහ්මචාරීනං පියං කරොති; **ගරුකරණො**ති තං පුග්ගලං සබ්‍රහ්මචාරීනං ගරුං කරොති; **සංගහායා**ති ආදීසු සබ්‍රහ්මචාරීහි සංගහෙතබ්බභාවාය; තෙහි සද්ධිං අවිවාදාය[2] සමග්ගභාවාය එකීභාවාය ච සංවත්තති. **මෙත්තං වචීකම්ම**න්ති ආදීසු දෙවත්ථෙරො තිස්සත්ථෙරොති එවං පග්ගය්හ වචනං සම්මුඛා මෙත්තං වචීකම්මං නාම. විහාරෙ **අසන්තං** පන තං පටිපුච්ඡන්තස්ස "කුහිං අම්හාකං දෙවත්ථෙරො? කුහිං අම්හාකං තිස්සත්ථෙරො? කදා නු ඛො ආගමිස්සතී?"ති එවං මමායනවචනං පරම්මුඛා මෙත්තං වචීකම්මං නාම. මෙත්තාසිනෙහසිනිද්ධානි[3] පන නයනානි උම්මීලෙත්වා පසන්නෙන මුඛෙන ඔලොකනං **සම්මුඛා මෙත්තං මනොකම්මං** නාම. "දෙවත්ථෙරො තිස්සත්ථෙරො අරොගො හොතු අප්පාබාධො"ති සමන්නාහරණං පරම්මුඛා මෙත්තං මනොකම්මං නාම. **අප්පටිවිභත්තභොගී**ති නෙව ආමිසං පටිවිභජිත්වා භුඤ්ජති, න පුග්ගලං; යො හි "එත්තකං පරෙසං දස්සාමි. එත්තකං අත්තනා භුඤ්ජිස්සාමි. එත්තකං වා අසුකස්ස ච අසුකස්ස ච දස්සාමි. එත්තකං අත්තනා භුඤ්ජිස්සාමී"ති පටිවිභජිත්වා භුඤ්ජති,[4] අයං පටිවිභත්තභොගී නාම. අයම්පන එවං අකත්වා ආභතං පිණ්ඩපාතං ථෙරාසනතො පට්ඨාය දත්වා ගහිතාව සෙසං භුඤ්ජති. **සීලවන්තෙහී**ති වචනතො දුස්සීලස්ස අදාතුම්පි වට්ටති. සාරාණීයධම්මපූරකෙන පන **සබ්බෙසං** දාතබ්බමෙවාති වුත්තං. ගිලානගිලානුපට්ඨාකආගන්තුකගමිකචීවරකම්මාදිපසුතානං විචෙය්‍ය දාතුම්පි වට්ටති. න හි එතෙ[5] විචිනිත්වා දෙන්තෙන පුග්ගලවිභාගො කතො හොති. ඊදිසානං හි කිච්ඡලාභත්තා විසෙසො කාතබ්බො යෙවාති අයං කරොති. **අඛණ්ඩානී**ති ආදීසු යස්ස සත්තසු ආපත්තික්ඛන්ධෙසු ආදිම්හි වා අන්තෙ වා සික්ඛාපදං

1. සී. I. උභයෙහි වා. 2. සී. II. අවිවාදනාය. 3. සී. II. සිනිද්ධානං.
4. සී. I. භුඤ්ජිත්වාති. 5. සී. II. එතෙහි.

භින්නං හොති, තස්ස සීලං පරියන්තෙ ඡින්නසාටකො විය ඛණ්ඩං නාම. යස්ස පන වෙමජ්ඣෙ භින්නං, තස්ස ඡිද්දසාටකො විය ඡිද්දං නාම හොති. යස්ස පටිපාටියා ද්වෙ තීණි භින්නානි, තස්ස පිට්ඨියං වා කුච්ඡියං වා උට්ඨිතෙන විසභාගවණ්ණෙන කාළරත්තාදීනං අඤ්ඤතරසරීරවණ්ණගාවී විය සබලං නාම හොති. යස්ස අන්තරන්තරා භින්නානි, තස්ස අන්තරන්තරා විසභාගවණ්ණබින්දුවිචිත්‍රා ගාවී විය කම්මාසං නාම හොති. යස්ස පන සබ්බෙන සබ්බං අභින්නානි සීලානි, තස්ස තානි සීලානි අඛණ්ඩානි අච්ඡිද්දානි අසබලානි අකම්මාසානි නාම. හොන්ති. තානි පනෙතානි භුජිස්සභාවකරණතො භුජිස්සානි; විඤ්ඤූහි පසත්ථත්තා විඤ්ඤුප්පසත්ථානි. තණ්හාදිට්ඨීහි අපරාමට්ඨත්තා අපරාමට්ඨානි. උපචාරසමාධිං වා අප්පණාසමාධිං වා සංවත්තයන්තීති සමාධිසංවත්තනිකානීති වුච්චන්ති. සීලසාමඤ්ඤගතො විහරතීති තෙසු තෙසු දිසාභාගෙසු විහරන්තෙහි කල්‍යාණසීලෙහි භික්ඛූහි සද්ධිං සමානභාවූපගතසීලො විහරති; යායං දිට්ඨීති මග්ගසම්පයුත්තා සම්මාදිට්ඨි; අරියාති නිද්දොසා; නීයාතීති නිය්‍යාණිකා; තක්කරස්සාති යො තථාකාරී හොති (තස්ස;) දුක්ඛක්ඛයායාති සබ්බදුක්ඛස්ස ඛයත්ථං; සෙසං යාව සමථභෙදපරියොසානා උත්තානත්ථමෙව.

උපසම්පදං පුච්ඡිස්සන්ති උපසම්පදක්ඛන්ධකං පුච්ඡිස්සං; සනිදානං සනිද්දෙසන්ති නිදානෙන ච නිද්දෙසෙන ච සද්ධිං පුච්ඡාමි; සමුක්කට්ඨපදානං කති ආපත්තියොති යානි තත්ථ සමුක්කට්ඨානි උත්තමානි පදානි වුත්තානි, තෙසං සමුක්කට්ඨපදානං උත්තමපදානං සංඛෙපතො කති ආපත්තියො හොන්තීති; යෙන හි යෙන පදෙන යා යා ආපත්ති පඤ්ඤත්තා, සා තස්ස පදස්ස ආපත්තීති වුච්චති. තෙන වුත්තං "සමුක්කට්ඨපදානං කති ආපත්තියො"ති. ඡ ආපත්තියොති ඌනවීසතිවස්සං උපසම්පාදෙන්තස්ස පාචිත්තියං, සෙසෙසු[1] සබ්බපදෙසු දුක්කටං. තිස්සොති "නස්සන්තෙතෙ විනස්සන්තෙතෙ. කො තෙහි අත්ථො"ති වදතො භෙදපුරෙක්ඛාරතං[2] උපොසථකරණෙ ථුල්ලච්චයං, උක්ඛිත්තෙන සද්ධිං උපොසථකරණෙ පාචිත්තියං, සෙසෙසු දුක්කටන්ති එවං උපොසථක්ඛන්ධකෙ තිස්සො ආපත්තියො; එකාති වස්සූපනායිකක්ඛන්ධකෙ එකා දුක්කටාපත්ති යෙව; තිස්සොති භෙදපුරෙක්ඛාරස්ස පවාරයතො ථුල්ලච්චයං, උක්ඛිත්තකෙන සද්ධිං පාචිත්තියං, සෙසෙසු දුක්කටන්ති එවං පවාරණක්ඛන්ධකෙපි තිස්සො ආපත්තියො; තිස්සොති වච්ඡතරිං උග්ගහෙත්වා මාරෙන්තානං පාචිත්තියං, රත්තෙන චිත්තෙන අඞ්ගජාතඡුපනෙ ථුල්ලච්චයං, සෙසෙසු දුක්කටන්ති එවං චම්මසංයුත්තෙපි තිස්සො ආපත්තියො; භෙසජ්ජක්ඛන්ධකෙපි සමන්තා ද්වඞ්ගුලෙ ථුල්ලච්චයං, භොජ්ජයාගුයා පාචිත්තියං, සෙසෙසු දුක්කටන්ති එවං

1. සී. මු. පුබ්බ. 2. සී. I, භෙදපුරක්ඛරතං.

තිස්සො ආපත්තියො. **කඨිනං** කෙවලං පඤ්ඤත්තමෙව නත්ථි. තත්‍ථ ආපත්ති **චීවරසංයුත්තෙන** කුසචීරවාකචීරෙසු ථුල්ලච්චයං, අතිරෙකචීවරෙ නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, සෙසෙසු දුක්කටන්ති ඉමා තිස්සො ආපත්තියො. **චම්මපඤ්ඤත්තෙ** එකා දුක්කටාපත්තියෙව. **භෙසජ්ජක්ඛන්ධකකම්මක්ඛන්ධකපාරිවාසිකක්ඛන්ධකසමුච්චයක්ඛන්ධකෙසුපි** එකාදුක්කටාපත්තියෙව **සමථක්ඛන්ධකෙ** ඡන්දදායකො ඛීයති, ඛීයනකං පාචිත්තියං, සෙසෙසු දුක්කටන්ති ඉමා ද්වෙ ආපත්තියො. **ඛුද්දකවත්ථුකෙ** අත්තනො අඞ්ගජාතං ඡින්දති, ථුල්ලච්චයං, රොමන්ථෙ පාචිත්තියං, සෙසෙසු දුක්කටන්ති ඉමා තිස්සො ආපත්තියො. **සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ** ගරුභණ්ඩවිස්සජ්ජනෙ ථුල්ලච්චයං, **සඞ්ඝිකා** විහාරා නික්කඩ්ඪනෙ පාචිත්තියං, සෙසෙසු දුක්කටන්ති ඉමා තිස්සො ආපත්තියො. **සඞ්ඝභෙදෙ** භෙදකානුවත්තකානං ථුල්ලච්චයං, ගණභොජනෙ පාචිත්තියන්ති ඉමා ද්වෙ ආපත්තියො; **සමාචාරං පුච්ඡිස්සන්ති** වුත්තෙන **වත්තක්ඛන්ධකෙ** එකා දුක්කටාපත්තියෙව. සා සබ්බවත්තෙසු අනාදරියෙන හොති. තථා **පාතිමොක්ඛට්ඨපනෙ**. **භික්ඛුනීඛන්ධකෙ** අප්පවාරණාය පාචිත්තියං, සෙසෙසු දුක්කටන්ති ඉමා ද්වෙ ආපත්තියො. **පඤ්චසතිකසත්තසතිකෙසු** කෙවලං[1] ධම්මො සංගහං ආරොපිතො, නත්ථි තත්‍ථ ආපත්තීති.

ඛන්ධකපුච්ඡාවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 7.

ආපත්තිකරා ධම්මා ජානිතබ්බාති ආදිම්හි එකුත්තරිකනයෙ ආපත්තිකරා ධම්මා නාම ඡ ආපත්තිසමුට්ඨානානි; එතෙසං හි වසෙන පුග්ගලො ආපත්තිං ආපජ්ජති, තස්මා ආපත්තිකරාති වුත්තා. **අනාපත්තිකරා** නාම සත්ත සමථා. **ආපත්ති ජානිතබ්බාති** තස්මිං තස්මිං සික්ඛාපදෙ ච විභඞ්ගෙ ච වුත්තා ආපත්ති ජානිතබ්බා; **අනාපත්තීති** "අනාපත්ති භික්ඛු අසාදියන්තස්සා"ති ආදිනා නයෙන අනාපත්ති ජානිතබ්බා; **ලහුකාති** ලහුකෙන විනයකම්මෙන විසුජ්ඣනතො පඤ්චවිධා ආපත්ති; **ගරුකාති** ගරුකෙන විනයකම්මෙන විසුජ්ඣනතො සංඝාදිසෙසා ආපත්ති; කෙනචි ආකාරෙන **අනාපත්තිභාවං** උපනෙතුං අසක්කුණෙය්‍යතො පාරාජිකාපත්ති ච; **සාවසෙසාති** ඨපෙත්වා පාරාජිකං සෙසා; **අනවසෙසාති** පාරාජිකාපත්ති; ද්වෙ ආපත්තික්ඛන්ධා **දුට්ඨුල්ලා**; අවසෙසා **අදුට්ඨුල්ලා**; **සප්පටිකම්මදුකං** සාවසෙසදුකසදිසං. **දෙසනාගාමිදුකං** ලහුකදුකසඞ්ගහිතං; **අන්තරායිකාති** සත්තපි ආපත්තියො සඤ්චිච්ච වීතික්කන්තා සග්ගන්තරායඤ්චෙව මොක්ඛන්තරායඤ්ච කරොන්තීති අන්තරායිකා; අජානන්තෙන **වීතික්කන්තා** පන

---

1. සී. II. කෙවලො.

පණ්ණත්තිවජ්ජාපත්ති නෙව සඞ්ඝන්තරං න මොක්ඛන්තරං කරොන්තීති **අනන්තරසික්ඛා**. අනන්තරසික්ඛං ආපන්නස්සපි **දෙසනාගාමිනිං** දෙසෙත්වා වුට්ඨානගාමිනිතො වුට්ඨාය සුද්ධිං පත්තස්ස සාමණෙරභූමියං ඨිතස්ස ච අවාරිතො සඞ්ඝමොක්ඛමග්ගොති. **සාවජ්ජපඤ්ඤත්තීති** ලොකවජ්ජා; **අනවජ්ජපඤ්ඤත්තීති** පණ්ණත්තිවජ්ජා; **කිරියතො[1] සමුට්ඨිතා** නාම යං කරොන්තො ආපජ්ජති පාරාජිකාපත්ති විය; **අකිරියතොති** යං අකරොන්තො ආපජ්ජති, චීවරඅනධිට්ඨානාපත්ති විය; **කිරියාකිරියතොති** යං කරොන්තො ච අකරොන්තො ච ආපජ්ජති, කුටිකාරාපත්ති විය; **පුබ්බාපත්තීති** පඨමං ආපන්නාපත්ති; **අපරාපත්තීති** පාරිවාසිකාදීහි පච්ඡා ආපන්නා; **පුබ්බාපත්තීනං අන්තරාපත්ති** නාම මූලවිසුද්ධියා අන්තරාපත්ති; **අපරාපත්තීනං අන්තරාපත්ති** නාම අග්ඝ[2]විසුද්ධියා අන්තරාපත්ති; **කුරුන්දියං** පන "**පුබ්බාපත්ති** නාම පඨමං ආපන්නා; **අපරාපත්ති** නාම මානත්තාරහකාලෙ ආපන්නා; **පුබ්බාපත්තීනං අන්තරාපත්ති** නාම පරිවාසෙ ආපන්නා; **අපරාපත්තීනං අන්තරාපත්ති** නාම මානත්තචාරෙ ආපන්නා"ති වුත්තං. ඉදං හි එතෙන පරියායෙන යුජ්ජති. **දෙසිතා ගණනූපගා** නාම යා ධුරනික්ඛෙපං කත්වා පුන න ආපජ්ජිස්සාමීති දෙසිතා හොති; **අගණනූපගා** නාම යා ධුරනික්ඛෙපං අකත්වා සඋස්සාහෙනෙව චිත්තෙන අපරිසුද්ධෙන දෙසිතා හොති; අයං හි දෙසිතාපි දෙසිතගණනං න උපෙති. අට්ඨමෙ වත්ථුස්මිං භික්ඛුනියා පාරාජිකමෙව හොති. **පඤ්ඤත්ති ජානිතබ්බාති** ආදීසු නවසු පදෙසු පඨමපාරාජිකපුච්ඡාය වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. **ථුල්ලවජ්ජාති** ථුල්ලදොසෙ පඤ්ඤත්තා ගරුකාපත්ති; **අථුල්ලවජ්ජාති** ලහුකා ආපත්ති; **ගිහිපටිසංයුත්තාති** **සුධම්මත්ථෙරස්ස** ආපත්ති යා ච ධම්මිකස්ස පටිස්සවස්ස අසච්චාපනෙ ආපත්ති; අවසෙසා **න ගිහිපටිසංයුත්තා**; පඤ්චානන්තරියකම්මාපත්ති **නියතා**; සෙසා **අනියතා**; **ආදිකරොති** සුදින්නත්ථෙරාදි ආදිකම්මිකො; **අනාදිකරොති** මක්කටිසමණාදි අනුපඤ්ඤත්තිකාරකො; **අධිච්චාපත්තිකො** නාම යො කදාචි කරහචි ආපත්තිං ආපජ්ජති; **අභිණ්හාපත්තිකො** නාම යො නිච්චං ආපජ්ජති; **චොදකො** නාම යො වත්ථුනා වා ආපත්තියා වා පරං චොදෙති; යො පන එවං චොදිතො අයං **චුදිතකො** නාම; පඤ්චදසසු ධම්මෙසු අප්පතිට්ඨහිත්වා අභූතෙන වත්ථුනා චොදෙන්තො **අධම්මචොදකො** නාම; තෙන තථා චොදිතො **අධම්මචුදිතකො** නාම; විපරියායෙන **ධම්මචොදකචුදිතකා** වෙදිතබ්බා. මිච්ඡත්තනියතෙහි වා සම්මත්තනියතෙහි වා ධම්මෙහි **සමන්නාගතො නියතො**; විපරීතො **අනියතො**, සාවකා **භබ්බාපත්තිකා** නාම; බුද්ධා ච පච්චෙකබුද්ධා ච **අභබ්බාපත්තිකා** නාම; උක්ඛෙපනීයකම්මකතො **උක්ඛිත්තකො** නාම; අවසෙසචතුබ්බිධතජ්ජනීයාදිකම්මකතො

1. සී. I කිරියාතො.
2. සී. I. අග්ඝ. 3. සී. මු. & I. ගණනූපිකා.

අනුකඛිතතකො නාම; අයං හි උපොසථං වා පවාරණං වා ධමමපරිභොගං වා ආමිසපරිභොගං වා න කොපෙති. "මෙතතියං භිකඛුණිං නාසෙථ. දූසකො නාසෙතබබො. කණටකො සමණුදෙදසො නාසෙතබබො"ති එවං ලිඞගදණඩකමමසංවාසනාසනාහි නාසිතො වා **නාසිතකො** නාම; සෙසා සබබෙ **අනාසිතකා**; යෙන සදධිං උපොසථාදිකො සංවාසො අතථි, අයං **සමානසංවාසකො**; ඉතරො **නානාසංවාසකො**; සො කමමනානාසංවාසකො ලදධිනානාසංවාසකොති දුවිධො හොති. **ඨපනං ජානිතබබනති** "එකං භිකඛවෙ අධමමිකං පාතිමොකඛටඨපන"නති ආදිනා නයෙන වුතතපාතිමොකඛටඨපනං ජානිතබබනති අතථො.

එකකවණණනා නිටඨිතා.

---

4. 8.

දුකෙසු – සචිතතකා ආපතති **සඤඤාවිමොකඛා**. අචිතතකා **නොසඤඤාවිමොකඛා**; **ලදධසමාපතතිකසස** ආපතති නාම භූතාරොචනාපතති. **අලදධසමාපතතිකසස** අභූතාරොචනාපතති;[1] **සදධමමපටිසංයුතතා** නාම පදසො ධමමාදිකා. **අසදධමමපටිසංයුතතා** නාම දුටඨුලලවාචාපතති. **සපරිකඛාරපටිසංයුතතා** නාම නිසසගගියවතථුනො අනිසසජිතවා පරිභොගෙ, පතතචීවරානං නිදහනෙ, කිලිටඨචීවරානං අධොවනෙ, මලගගහිතපතතසස අපචනෙති, එවං අයුතතපරිභොගෙ ආපතති. **පරපරිකඛාරපටිසංයුතතා** නාම, සඞඝිකමඤචපීඨාදීනං අජෙඣාකාසෙ සනථරණඅනාපුචඡාගමනාදිසු ආපජජිතබබා ආපතති. **සපුගගලපටිසංයුතතා** නාම "මුදුපිටඨිකසස ලමබිසස උභරුනා අඞගජාතං පෙලලනතසසා"ති ආදිනා නයෙන වුතතාපතති. **පරපුගගලපටිසංයුතතා** නාම මෙථුනධමමකායසංසගගපහාරදානාදිසු වුතතාපතති. සිඛරිණිං[2] "සිඛරිණීසී"ති **සචචං භණනෙතා ගරුකං** ආපජජති. "සමපජානමුසාවාදෙ පාචිතතිය"නති **මුසා භණනෙතා ලහුකං**. අභූතාරොචනෙ **මුසා භණනෙතා ගරුකං**. භූතාරොචනෙ **සචචං භණනෙතා ලහුකං**. සඞඝකමමං වගගං කරිසසාමීති අනෙතාසීමාය එකමනෙත නිසීදනෙතා **භූමිගතො ආපජජති** නාම. සචෙ පන අඞගුලිමතතමපි ආකාසෙ තිටෙඨයය, න ආපජෙජයය, තෙන වුතතං '**නො වෙහාසගතො**'ති. වෙහාසකුටියා ආහචචපාදකං මඤචං වා පීඨං වා අභිනිසීදනෙතා **වෙහාසගතො ආපජජති** නාම. සචෙ පන තං භූමියං පඤඤපෙතවා නිපජෙජයය න ආපජෙජයය, තෙන වුතතං '**නො භූමිගතො**'ති. ගමියො ගමියවතතං අපූරෙතවා ගචඡනෙතා **නිකඛමනෙතා ආපජජති** නාම, **නො පවිසනෙතා**. ආගනතුකො ආගනතුකවතතං අපූරෙතවා සඡතතුපාහනො පවිසනෙතා **පවිසනෙතා ආපජජති** නාම, **නො**

---

1. සී. I. අභූතාරොචනාපතති. 2. සී. I. සිඛරිණිං.

නික්ඛමන්තො ආදියන්තො ආපජ්ජති නාම භික්ඛුනී අතිගම්භීරං උදකසුද්ධිකං ආදියමානා; දුබ්බණ්ණකරණං **අනාදියිත්වා** චීවරං පරිභුඤ්ජන්තො පන **අනාදියන්තො ආපජ්ජති** නාම. මූගවතාදීනි තිත්ථියබ්බතානි සමාදියන්තො **සමාදියන්තො ආපජ්ජති** නාම. පාරිවාසිකාදයො පන තජ්ජනීයාදිකම්මකතා වා අත්තනො වත්තං අසමාදියන්තා ආපජ්ජන්ති නාම. තෙ සන්ධාය වුත්තං "**අත්ථාපෙන්ති න සමාදියන්තා ආපජ්ජන්තී**"ති. අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා චීවරං සිබ්බන්තො වෙජ්ජකම්මභණ්ඩාගාරිකකම්මචිත්තකම්මානි වා කරොන්තො **කරොන්තො ආපජ්ජති** නාම. උපජ්ඣායවත්තාදීනි අකරොන්තො **අකරොන්තො ආපජ්ජති** නාම. අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා චීවරං දදමානො **දෙන්තො ආපජ්ජති** නාම. සද්ධිවිහාරිකඅන්තෙවාසිකානං චීවරාදීනි අදෙන්තො **අදෙන්තො ආපජ්ජති** නාම. අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා චීවරං ගණ්හන්තො **පටිග්ගණ්හන්තො ආපජ්ජති** නාම. "න භික්ඛවෙ ඔවාදො න ගහෙතබ්බො"ති වචනතො ඔවාදං අගණ්හන්තො **න පටිග්ගණ්හන්තො ආපජ්ජති** නාම. නිස්සග්ගියවත්ථුං අනිස්සජ්ජිත්වා පරිභුඤ්ජන්තො **පරිභොගෙන ආපජ්ජති** නාම. පඤ්චාහිකං සඞ්ඝාටිචාරං අතික්කාමයමානො[2] **න පරිභොගෙන ආපජ්ජති** නාම. සහාගාරසෙය්‍යං **රත්තිං ආපජ්ජති** නාම; **නො දිවා**. ද්වාරං අසංවරිත්වා පටිසල්ලීයන්තො **දිවා ආපජ්ජති** නාම, **නො රත්තිං**. එකරත්තඡාරත්තසත්තාහදසාහමාසාතික්කමෙසු වුත්තං ආපත්තිං ආපජ්ජන්තො **අරුණුග්ගෙ ආපජ්ජති** නාම. පවාරෙත්වා භුඤ්ජන්තො **න අරුණුග්ගෙ ආපජ්ජති** නාම. භූතගාමඤ්ච අඞ්ගජාතඤ්ච ඡින්දන්තො **ඡින්දන්තො ආපජ්ජති** නාම. කෙසෙ වා නඛෙ වා න ඡින්දන්තො **න ඡින්දන්තො ආපජ්ජති** නාම. ආපත්තිං ඡාදෙන්තො **ඡාදෙන්තො ආපජ්ජති** නාම. "ගිලානෙන වා පණ්ණෙන වා පටිච්ඡාදෙත්වා ආගන්තබ්බං. නත්වෙව නග්ගෙන ආගන්තබ්බං. යො ආගච්ඡෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති ඉමං පන ආපත්තිං න ඡාදෙන්තො **න ඡාදෙන්තො ආපජ්ජති** නාම. කුසචීරාදීනි ධාරෙන්තො **ධාරෙන්තො ආපජ්ජති** නාම. "අයං තෙ භික්ඛු පත්තො යාව භෙදනාය ධාරෙතබ්බො"ති ඉමං ආපත්තිං න ධාරෙන්තො **න ධාරෙන්තො ආපජ්ජති** නාම. "අත්තනා වා අත්තානං නානාසංවාසකං කරොතී"ති එකසීමාය ද්වීසු සඞ්ඝෙසු නිසින්නෙසු එකස්මිං පක්ඛෙ නිසීදිත්වා පරපක්ඛස්ස ලද්ධිං ගණ්හන්තො යස්මිං පක්ඛෙ නිසින්නො තෙසං **අත්තනාව අත්තානං නානාසංවාසකං කරොති** නාම. යෙසං සන්තිකෙ නිසින්නො තෙසං ගණපූරකො හුත්වා කම්මං කොපෙති, ඉතරෙසං හත්ථපාසං අනාගතත්තා. සමානසංවාසකොපි එසෙව නයො. යෙසං හි සො ලද්ධිං රොචෙති, තෙසං සමානසංවාසකො හොති. ඉතරෙසං නානාසංවාසකො. **සත්තාපත්තියො සත්ත**

1. සී. මු. & I. අසමාදියන්තො ආපජ්ජති. 2. සී. I. අතික්කමමානො.

පත්තික්ඛන්ධාති ආපජ්ජිතබ්බතො ආපත්තියො, රාසට්ඨෙන ඛන්ධාති; එවං ද්වෙයෙව නාමානි හොන්තීති නාමවසෙන දුකං දස්සිතං. **කම්මෙන වා සලාකග්ගාහෙන වාති** එත්ථ උද්දෙසො චෙව කම්මඤ්ච එකං; වොහාරො චෙව අනුස්සාවනා ච සලාකග්ගාහො ච එකං; වොහාරානුස්සාවන සලාකග්ගාහා පුබ්බභාගා; කම්මඤ්ච උද්දෙසො ච පමාණං.

අද්ධානහීනො නාම ඌනවීසතිවස්සො; **අඞ්ගහීනො** නාම. හත්ථච්ඡින්නාදිභෙදො; **වත්ථුවිපන්නො** නාම; පණ්ඩකො තිරච්ඡානගතො උභතොබ්‍යඤ්ජනකො ච අවසෙසා ථෙය්‍යසංවාසකාදයො අට්ඨ අභබ්බපුග්ගලා **කරණදුක්කටකො**[1] නාම; දුක්කටකිරියා දුක්කටකම්මා ඉමස්මිං යෙව අත්තභාවෙ කතෙන අත්තනො කම්මෙන අභබ්බට්ඨානං පත්තාති අත්ථො. **අපරිපූරො** නාම අපරිපුණ්ණපත්තචීවරො; **නො ච යාචති** නාම උපසම්පදං න යාචති; **අලජ්ජිස්ස ච බාලස්ස වාති** අලජ්ජී සචෙපි තිපිටකො හොති, බාලො ච සචෙපි සට්ඨිවස්සො හොති, උභොපි නිස්සාය න වත්ථබ්බං. "**බාලස්ස ච ලජ්ජිස්ස ච යාචතීති**[2] වාති එත්ථ බාලස්ස "ත්වං නිස්සයං ගණ්හා"ති ආණායපි නිස්සයො දාතබ්බො. ලජ්ජිස්ස පන යාචන්තස්සෙව. **සාතිසාරන්ති** සදොසං; යං අජ්ඣාචරන්තො ආපත්තිං ආපජ්ජති. **කායෙන පටිජානාති** නාම හත්ථවිකාරාදීහි පටිජානාති; **කායෙන පටිකොසති** නාම හත්ථවිකාරාදීහි පටිකොසති; **උපඝාතිකා** නාම උපඝාතො; **සික්ඛූපඝාතිකා** නාම සික්ඛූපඝාතො; **භොගූපඝාතිකා** නාම පරිභොගූපඝාතො; තත්ථ තිස්සො සික්ඛා අසික්ඛන්තො සික්ඛූපඝාතිකා වෙදිතබ්බා. සඞ්ඝිකං වා පුග්ගලිකං වා දුප්පරිභොගං භුඤ්ජන්තො භොගූපඝාතිකා වෙදිතබ්බා. **ද්වෙ වෙනයිකාති** ද්වෙ අත්ථා විනයෙ සිද්ධා; **පඤ්ඤත්තං** නාම සකලෙ විනයපිටකෙ කප්පියාකප්පියවසෙන පඤ්ඤත්තං; **පඤ්ඤත්තානුලොමං** නාම චතූසු මහාපදෙසෙසු දට්ඨබ්බං. **සෙතුඝාතොති** පච්චයඝාතො; යෙන චිත්තෙන අකප්පියං කරෙය්‍ය, තස්ස චිත්තස්සාපි අනුප්පාදනන්ති අත්ථො. **මත්තකාරිතාති** මත්තාය පමාණෙන කරණං; පමාණෙ ඨානන්ති අත්ථො. **කායෙන ආපජ්ජතීති** කායද්වාරිකං කායෙන ආපජ්ජති; වචීද්වාරිකං **වාචාය**; **කායෙන වුට්ඨාතීති** තිණවත්ථාරකසමථෙ විනාපි දෙසනාය කායෙනෙව වුට්ඨාති; දෙසෙත්වා වුට්ඨහන්තො පන **වාචාය වුට්ඨාති**. **අබ්භන්තරපරිභොගො** නාම අජ්ඣොහරණපරිභොගො; **බාහිරපරිභොගො** නාම සීසමක්ඛණාදි; **අනාගතං භාරං වහතීති** අථෙරොව සමානො ථෙරෙහි වහිතබ්බං බීජනගාහධම්මජ්ඣෙසනාදි භාරං වහති; තං නිත්ථරිතුං විරියං ආරභති; **ආගතං භාරං න වහතීති** ථෙරො ථෙරකිච්චං න කරොති; "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ථෙරෙන භික්ඛුනා සාමං වා ධම්මං භාසිතුං; පරං වා අජ්ඣෙසිතුං. "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ථෙරාධෙය්‍යං පාතිමොක්ඛ"න්ති එවමාදි සබ්බං පරිහාපෙතීති අත්ථො. **න කුක්කුච්චායිතබ්බං කුක්කුච්චායතීති** න

---

1. සී. මු. & II, දුක්කටකො, 2. සී. මු අලජ්ජිස්ස වා ති.

කුක්කුච්චායිතබ්බං කුක්කුච්චායිත්වා න කරොති; **කුක්කුච්චායිතබ්බං න කුක්කුච්චායතීති** කුක්කුච්චායිතබ්බං න කුක්කුච්චායිත්වා කරොති; එතෙසං ද්වින්නං දිවා ච රත්තො ච ආසවා වඩ්ඪන්තීති අත්ථො. අනන්තරදුකෙපි වුත්තපටිපක්ඛවසෙන අත්ථො වෙදිතබ්බො. සෙසං තත්ථ තත්ථ වුත්තනයත්තා උත්තානමෙවාති.

දුකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 9.

තිකකථා. - **අත්ථාපත්ති තිට්ඨන්තෙ භගවති ආපජ්ජතීති** අත්ථි ආපත්ති යං තිට්ඨන්තෙ භගවති ආපජ්ජතීති අත්ථො; එස නයො **සබ්බත්ථ.** තත්ථ රුහිරුප්පාදාපත්තිං තිට්ඨන්තෙ ආපජ්ජති. "එතරහි ඛො පනානන්ද භික්ඛූ අඤ්ඤමඤ්ඤං ආවුසොවාදෙන සමුදාචරන්ති. න ඛො මමච්චයෙන එවං සමුදාචරිතබ්බං. නවකෙන ආනන්ද භික්ඛුනා ථෙරො භික්ඛු 'භන්තෙ'ති වා 'ආයස්මා'ති වා සමුදාචරිතබ්බො"ති වචනතො ථෙරං ආවුසොවාදෙන[1] සමුදාචරණපච්චයා ආපත්තිං **පරිනිබ්බුතෙ භගවති ආපජ්ජති, නො තිට්ඨන්තෙ.** ඉමා ද්වෙ ආපත්තියො ඨපෙත්වා අවසෙසා ධරන්තෙපි භගවති ආපජ්ජති, **පරිනිබ්බුතෙපි.** පවාරෙත්වා අනතිරිත්තං භුඤ්ජන්තො ආපත්තිං **කාලෙ ආපජ්ජති නො විකාලෙ.** විකාලභොජනාපත්තිං පන **විකාලෙ ආපජ්ජති නො කාලෙ.** අවසෙසා **කාලෙ චෙව ආපජ්ජති විකාලෙ ච.** සහගාරසෙය්‍යං **රත්තිං ආපජ්ජති.** ද්වාරං අසංවරිත්වා පටිසල්ලීයනං **දිවා.** සෙසං **රත්තිං චෙව දිවා ච.** "දසවස්සොම්හි. අතිරෙකදසවස්සොම්හී"ති බාලො අබ්‍යත්තො පරිසං උපට්ඨාපෙන්තො **දසවස්සො ආපජ්ජති නො ඌනදසවස්සො.** 'අහං පණ්ඩිතො බ්‍යත්තො'ති නවො වා මජ්ඣිමො වා පරිසං උපට්ඨාපෙන්තො **ඌනදසවස්සො ආපජ්ජති නො දසවස්සො.** සෙසං **දසවස්සො චෙව ආපජ්ජති ඌනදසවස්සො ච.** 'පඤ්චවස්සොම්හී'ති බාලො අබ්‍යත්තො අනිස්සාය වසන්තො **පඤ්චවස්සො ආපජ්ජති.** 'අහං පණ්ඩිතො බ්‍යත්තො'ති නවකො අනිස්සාය[2] වසන්තො **ඌනපඤ්චවස්සො ආපජ්ජති.** සෙසං **පඤ්චවස්සො චෙව ආපජ්ජති ඌනපඤ්චවස්සො ච.** අනුපසම්පන්නං පදසො ධම්මං වාචෙන්තො, මාතුගාමස්ස ධම්මං දෙසෙන්තොති එවරූපිං ආපත්තිං **කුසලචිත්තො ආපජ්ජති.** පාරාජිකවිසට්ඨිකායසංසග්ගදුට්ඨුල්ලඅත්තකාමපාරිචරියදුට්ඨදොසසඞ්ඝභෙදපහාරදානතලසත්තිකාදිභෙදං **අකුසලචිත්තො ආපජ්ජති.** අසංචිච්චසහගාරසෙය්‍යාදිං **අබ්‍යාකතචිත්තො ආපජ්ජති.** යං අරහා ආපජ්ජති, සබ්බං අබ්‍යාකතචිත්තොව ආපජ්ජති. මෙථුනධම්මාදිභෙදමාපත්තිං **සුඛවෙදනාසමඞ්ගී ආපජ්ජති.** දුට්ඨදොසාදිභෙදං **දුක්ඛවෙදනාසමඞ්ගී.** යං සුඛවෙදනාසමඞ්ගී ආපජ්ජති, තං යෙව මජ්ඣත්තො හුත්වා ආපජ්ජන්තො **අදුක්ඛමසුඛවෙදනාසමඞ්ගී ආපජ්ජති.**

---

1. සී 1. ආවුසවාදෙන. 2. සී. 1. අනිස්සා.

තයො පටික්ඛෙපාති බුද්ධස්ස භගවතො තයො පටික්ඛෙපා; චතූසු පච්චයෙසු **මහිච්ඡතා අසන්තුට්ඨිතා** කිලෙසසල්ලෙඛනපටිපත්තියා අගොපනතා, ඉමෙ හි තයො ධම්මා බුද්ධෙන භගවතා පටික්ඛිත්තා. අප්පිච්ඡතාදයො පන තයො බුද්ධෙන භගවතා **අනුඤ්ඤාතා**. තෙන වුත්තං "**තයො අනුඤ්ඤාතා**"ති. 'දසවස්සොම්හී'ති පරිසං උපට්ඨාපෙන්තො 'පඤ්චවස්සොම්හී'ති නිස්සයං අගණ්හන්තො **බාලො ආපජ්ජති නො පණ්ඩිතො**.[1] ඌනදසවස්සො 'බ්‍යත්තොම්හී'ති බහුස්සුතත්තා පරිසං උපට්ඨාපෙන්තො ඌනපඤ්චවස්සො ච නිස්සයං අගණ්හන්තො **පණ්ඩිතො ආපජ්ජති නො බාලො**; අවසෙසං **පණ්ඩිතො චෙව ආපජ්ජති බාලො ච**. වස්සං අනුපගච්ඡන්තො **කාළෙ ආපජ්ජති නො ජුණ්හෙ**. මහාපවාරණාය අපවාරෙන්තො **ජුණ්හෙ ආපජ්ජති නො කාළෙ**. අවසෙසං **කාළෙ චෙව ආපජ්ජති ජුණ්හෙ ච**. වස්සූපගමනං **කාළෙ කප්පති නො ජුණ්හෙ**. මහාපවාරණාය පවාරණා **ජුණ්හෙ කප්පති නො කාළෙ**. සෙසං අනුඤ්ඤාතකං **කාළෙ කප්පති ජුණ්හෙ ච**.

කත්තිකපුණ්ණමාසියා පච්ඡිමෙ පාටිපදදිවසෙ විකප්පෙත්වා ඨපිතං වස්සිකසාටිකං නිවාසෙන්තො **හෙමන්තෙ ආපජ්ජති**. කුරුන්දියම්පන කත්තිකපුණ්ණමදිවසෙ අපච්චුද්ධරිත්වා හෙමන්තෙ ආපජ්ජතීති වුත්තං. තම්පි සුවුත්තං. "චාතුමාසං අධිට්ඨාතුං තතො පරං විකප්පෙතු"න්ති හි වුත්තං. අතිරෙකමාසෙ සෙසෙ ගිම්හානෙ පරියෙසන්තො අතිරෙකඩ්ඪමාසෙ සෙසෙ කත්වා නිවාසෙන්තො ච **ගිම්හෙ ආපජ්ජති** නාම. සතියා වස්සිකසාටිකාය නග්ගො කායං ඔවස්සාපෙන්තො **වස්සෙ ආපජ්ජති** නාම. පාරිසුද්ධි[2]උපොසථං වා අධිට්ඨානුපොසථං වා කරොන්තො **සඞ්ඝො ආපජ්ජති**. සුත්තුද්දෙසඤ්ච අධිට්ඨානුපොසථඤ්ච කරොන්තො **ගණො ආපජ්ජති**. එකො සුත්තුද්දෙසං කරොන්තො **පුග්ගලො ආපජ්ජති**. පවාරණායපි එසෙව නයො. සංඝුපොසථො ච සඞ්ඝපවාරණා ච **සඞ්ඝස්සෙව කප්පති**. ගණුපොසථො ච ගණපවාරණා ච **ගණස්සෙව කප්පති** අධිට්ඨානුපොසථො ච පවාරණා ච **පුග්ගලස්සෙව කප්පති**. 'පාරාජිකං ආපන්නොම්හී'ති ආදීනි භණන්තො **වත්ථුං ඡාදෙති න ආපත්තිං**. 'මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවි'න්ති ආදීනි භණන්තො **ආපත්තිං ඡාදෙති නො වත්ථුං**. නෙව වත්ථුං න ආපත්තිං ආරොචෙති, අයං **වත්ථුං චෙව ඡාදෙති ආපත්තිඤ්ච**.

පටිච්ඡාදෙතීති **පටිච්ඡාදි**; ජන්තාඝරමෙව පටිච්ඡාදි **ජන්තාඝරපටිච්ඡාදි**. ඉතරාසුපි එසෙව නයො. ද්වාරං පිදහිත්වා අන්තොජන්තාඝරෙ ඨිතෙන පරිකම්මං කාතුං වට්ටති. උදකෙ ඔතිණ්ණෙනාපි එතදෙව වට්ටති. උභයත්ථ ඛාදිතුං භුඤ්ජිතුං වා න වට්ටති. වත්ථපටිච්ඡාදි **සබ්බකප්පියතාය** නාම පටිච්ඡන්නෙන **සබ්බං** කාතුං වට්ටති. **වහන්තීති** නීයන්ති; නිද්දං වා පටිකෙකාසං වා න **ලභන්ති**. **චණ්ඩ**

1. සී. 1. න පණ්ඩිතො. 2. සී. I. පරිසුද්ධි

මණ්ඩලං අබ්භමහිකාධූමරජරාහුවිමුත්තං **විවටං යෙව විරොචති.** න තෙසු අඤ්ඤතරෙන පටිච්ඡන්නං, තථා **සුරියමණ්ඩලං. ධම්මවිනයොපි** විවරිත්වා විභජිත්වා දෙසියමානොව **විරොචති නො පටිච්ඡන්නො.**

අඤ්ඤත්‍ර භෙසජ්ජකරණීයෙ අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙන්තො **ගිලානො ආපජ්ජති.** න භෙසජ්ජකරණීයෙ භෙසජ්ජං විඤ්ඤාපෙන්තො **අගිලානො ආපජ්ජති.** අවසෙසං ආපත්තිං **ගිලානො චෙව ආපජ්ජති අගිලානො ච. අන්තො ආපජ්ජති නො බහීති** අනුපඛජ්ජ සෙය්‍යං කප්පෙන්තො අන්තො ආපජ්ජති; **බහි ආපජ්ජති නො අන්තොති** සඞ්ඝිකං මඤ්චාදිං අජ්ඣොකාසෙ සන්ථරිත්වා පක්කමන්තො බහි ආපජ්ජති. අවසෙසං පන **අන්තො චෙව ආපජ්ජති බහි ච. අන්තොසීමායාති** ආගන්තුකො ආගන්තුකවත්තං අදස්සෙත්වා සඡත්තුපාහනො විහාරං පවිසන්තො උපචාරසීමං ඔක්කන්තමත්තෙනාව[1] ආපජ්ජති. **බහිසීමායාති** ගමිකො දාරුභණ්ඩපටිසාමනාදිගමිකවත්තං අපූරෙත්වා පක්කමන්තො උපචාරසීමං අතික්කන්තමත්තෙනාව ආපජ්ජති. අවසෙසං **අන්තොසීමාය චෙව ආපජ්ජති බහිසීමාය ච.** සති බුඩ්ඪතරෙ අනජ්ඣිට්ඨො ධම්මං භාසන්තො **සඞ්ඝමජ්ඣෙ ආපජ්ජති** නාම. **ගණමජ්ඣෙපි පුග්ගලසන්තිකෙපි** එසෙව නයො.

කායෙන වුට්ඨාතීති තිණවත්ථාරකසමථෙන වුට්ඨාති කායං අචාලෙත්වා වාචාය දෙසෙන්තස්ස **වාචාය වුට්ඨාති.** වචීසම්පයුත්තං කායකිරියං කත්වා දෙසෙන්තස්ස **කායෙන වාචාය වුට්ඨාති** නාම. **සඞ්ඝමජ්ඣෙ** දෙසනාගාමිම්පි වුට්ඨානගාමිම්පි **වුට්ඨාති.** ගණපුග්ගලමජ්ඣෙ පන දෙසනාගාමිමෙව වුට්ඨාති. **ආගාළ්හාය චෙතෙය්‍යාති** ආගාළ්හාය දළ්හභාවාය චෙතෙය්‍ය; තජ්ජනීයකම්මාදිකතස්ස වත්තං න පූරයන්තො ඉච්ඡමානො සඞ්ඝො උක්ඛෙපනීයකම්මං කරෙය්‍යාති අත්ථො. **අලජ්ජී ච හොති බාලො ච අපකතත්තො චාති** එත්ථ "බාලො අයං ධම්මාධම්මං න ජානාතී"ති අපකතත්තො වා "ආපන්නාපත්තිං න ජානාතී"ති න එත්තාවතා කම්මං කාතබ්බං; බාලභාවමූලකං පන අපකතත්තභාවමූලකඤ්ච ආපත්තිං ආපන්නස්ස කම්මං කාතබ්බන්ති අත්ථො. **අධිසීලෙ සීලවිපන්නො** නාම ද්වෙ ආපත්තික්ඛන්ධෙ ආපන්නො; **ආචාරවිපන්නො** නාම පඤ්ච ආපත්තික්ඛන්ධෙ ආපන්නො; **දිට්ඨිවිපන්නො** නාම අන්තග්ගාහිකාය දිට්ඨියා සමන්නාගතො; තෙසං ආපත්තිං අපස්සන්තානං අපටිකරොන්තානං දිට්ඨිඤ්ච අනිස්සජ්ජන්තානංයෙව කම්මං කාතබ්බං.

කායිකො දවො නාම පාසකාදිජූතකීළනාදිභෙදො අනාචාරො; **වාචසිකො දවො** නාම මුඛාලම්බරකරණාදිභෙදො අනාචාරො; **කායිකවාචසිකො** නාම නච්චනගායනාදිභෙදො ද්වීහිපි ද්වාරෙහි අනාචාරො; **කායිකො අනාචාරො** නාම කායද්වාරෙ පඤ්ඤත්තසික්ඛාපද

1. සී. 1, ඔක්කන්තමත්තෙන.

වීතික්කමො; **වාචසිකො** අනාචාරො නාම වචීද්වාරෙ පඤ්ඤත්තසික්ඛාපදවීතික්කමො; **කායිකවාචසිකො** නාම ද්වාරද්වයෙපි පඤ්ඤත්තසික්ඛාපදවීතික්කමො; **කායිකෙන උපඝාතිකෙනාති** කායද්වාරෙ පඤ්ඤත්තස්ස සික්ඛාපදස්ස අසික්ඛනෙන; යො හි තං න සික්ඛති, සො තං උපඝාතෙති, තස්මා තස්ස තං අසික්ඛනං 'කායිකං උපඝාතික'න්ති වුච්චති. සෙසපදද්වයෙපි එසෙව නයො. **කායිකෙන මිච්ඡාජීවෙනාති** ජංඝපෙසනිකාදිනා වා ගණ්ඩඵාලනාදිනා වා වෙජ්ජකම්මෙන; **වාචසිකෙනාති** සාසනඋග්ගහණආරොචනාදිනා; තතියපදං උභයසම්පයොගවසෙන වුත්තං.

අලං භික්ඛු මා භණ්ඩනන්ති 'අලං භික්ඛු මා භණ්ඩනං කරි මා කලහං. මා විවාදං කරී'ති අත්ථො; **න වොහරිතබ්බන්ති** න කිඤ්චි වත්තබ්බං; වදතොපි හි තාදිසස්ස න වචනං සොතබ්බං මඤ්ඤන්ති. **න කිස්මිඤ්චි පච්චෙකට්ඨානෙති** කිස්මිඤ්චි වීජනගාහාදිකෙ එකස්මිම්පි ජෙට්ඨකට්ඨානෙ න ඨපෙතබ්බොති අත්ථො. **ඔකාසං කාරෙන්තස්සාති** 'කරොතු ආයස්මා ඔකාසං, අහං තං වත්තුකාමො'ති එවං ඔකාසං කාරෙන්තස්ස; **නාලං ඔකාසකම්මං කාතුන්ති** 'කිං ත්වං කරිස්සසී'ති ඔකාසො න කාතබ්බො; **සවචනීයං නාදාතබ්බන්ති** වචනං න ආදාතබ්බං, වචනම්පි න සොතබ්බං; යත්ථ ගහෙත්වා ගන්තුකාමො හොති, න තත්ථ ගන්තබ්බන්ති අත්ථො. **තිහඞ්ගෙහි සමන්නාගතස්ස භික්ඛුනො විනයොති** යං සො ජානාති, සො තස්ස විනයො නාම හොති. සො න පුච්ඡිතබ්බොති අත්ථො. **අනුයොගො න දාතබ්බොති** ඉදං කප්පතීති පුච්ඡන්තස්ස පුච්ඡාය ඔකාසො න දාතබ්බො; අඤ්ඤං පුච්ඡාති වත්තබ්බො. යොපි තං පුච්ඡති, සො අඤ්ඤං* පුච්ඡාති වත්තබ්බො. ඉති සො නෙව වත්තබ්බො නාස්ස පුච්ඡා සොතබ්බාති අත්ථො. **විනයො න සාකච්ඡි[1]තබ්බොති** විනයපඤ්හා න සාකච්ඡිතබ්බා; කප්පියාකප්පියකථා න සංසන්දෙතබ්බා. **ඉදමප්පහායාති** එතං බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤත්තාදිකං ලද්ධිං විජහිත්වා; **සුද්ධං බ්‍රහ්මචාරින්ති** ඛීණාසවං භික්ඛුං; **පාතබ්‍යතං ආපජ්ජතීති** පාතබ්‍යභාවං පතිසෙවනං ආපජ්ජති; **ඉදමප්පහායාති** වචනතො පන තං බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤාතං පහාය ඛීණාසවං 'මුසා මයා භණිතං. ඛමථ මෙ'ති ඛමාපෙත්වා 'නත්ථි කාමෙසු දොසො'ති ලද්ධිං විජහිත්වා ගතිවිසොධනං කරෙය්‍ය; **අකුසලමූලානීති** අකුසලානි චෙව මූලානි ච; අකුසලං වා මූලානි; කුසලමූලෙසුපි එසෙව නයො. දුට්ඨු චරිතානි විරූපානි වා චරිතානි **දුච්චරිතානි.** සුට්ඨු චරිතානි සුන්දරානි වා චරිතානි **සුචරිතානි.** කායෙන කරණභූතෙන කතං දුච්චරිතං **කායදුච්චරිතං.** එස නයො **සබ්බත්ථ.** සෙසං තත්ථ තත්ථ වුත්තනයත්තා උත්තානමෙවාති.

තිකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

1. සාකච්ඡා.

* යොපි නෙන පුච්ඡියති, තෙනාපි අඤ්ඤං ?

4. 10.

චතුක්කෙසු **සකවාචාය ආපජ්ජති පරවාචාය වුට්ඨාතීති** වචීද්වාරිකං පදසොධම්මාදිභෙදං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා තිණවත්ථාරකසමථට්ඨානං ගතො පරස්ස කම්මවාචාය වුට්ඨාති; **පරවාචාය[1] ආපජ්ජති සකවාචාය වුට්ඨාතීති** පාපිකාය දිට්ඨියා අප්පටිනිස්සග්ගෙ පරස්ස කම්මවාචාය ආපජ්ජති; පුග්ගලස්ස සන්තිකෙ දෙසෙන්තො සකවාචාය වුට්ඨාති; **සකවාචාය ආපජ්ජති සකවාචාය වුට්ඨාතීති** වචීද්වාරිකං පදසොධම්මාදිභෙදං ආපත්තිං සකවාචාය ආපජ්ජති; දෙසෙත්වා වුට්ඨහන්තොපි සකවාචාය වුට්ඨහති; **පරවාචාය ආපජ්ජති පරවාචාය වුට්ඨාතීති** යාවතතියකං සඞ්ඝාදිසෙසං පරස්ස කම්මවාචාය ආපජ්ජති; වුට්ඨහන්තොපි පරස්ස පරිවාසකම්මවාචාදීහි වුට්ඨාති; තතො පරෙසු කායද්වාරිකං **කායෙන ආපජ්ජති.** දෙසෙන්තො **වාචාය වුට්ඨාති.** වචීද්වාරිකං **වාචාය ආපජ්ජති.** තිණවත්ථාරකෙ **කායෙන වුට්ඨාති.** කායද්වාරිකං **කායෙන ආපජ්ජති.** තමෙව තිණවත්ථාරකෙ **කායෙන වුට්ඨාති.** වචීද්වාරිකං **වාචාය ආපජ්ජති.** තමෙව දෙසෙන්තො **වාචාය වුට්ඨාති.** සඞ්ඝිකමඤ්චස්ස අ[illegible]ගතො පච්චත්ථරණෙන අනත්ථරතො[2] කායජුසනෙ ලොමගණනාය ආපජ්ජිතබ්බාපත්තිං සහගාරසෙය්‍යාපත්තිඤ්ච **පසුත්තො ආපජ්ජති.** පබුජ්ඣිත්වා පන ආපන්නභාවං ඤත්වා දෙසෙන්තො **පටිබුද්ධො වුට්ඨාති.** ජග්ගන්තො ආපජ්ජිත්වා පන තිණවත්ථාරකසමථට්ඨානෙ සයන්තො **පසුත්තො වුට්ඨාති** නාම. පච්ඡිමපදද්වයම්පි වුත්තානුසාරෙනෙව වෙදිතබ්බං. අචිත්තකාපත්තිං **අචිත්තකො ආපජ්ජති** නාම. පච්ඡා දෙසෙන්තො **සචිත්තකො වුට්ඨාති.** සචිත්තකාපත්තිං **සචිත්තකො ආපජ්ජති** නාම. තිණවත්ථාරකසමථට්ඨානෙ සයන්තො **අචිත්තකො වුට්ඨාති.** සෙසපදද්වයම්පි වුත්තානුසාරෙනෙව වෙදිතබ්බං.

යො සභාගං ආපත්තිං දෙසෙති, අයං දෙසනාපච්චයා දුක්කටං **ආපජ්ජන්තො** පාචිත්තියාදීසු අඤ්ඤතරං **දෙසෙති.** තඤ්ච **දෙසෙන්තො** දුක්කටං **ආපජ්ජති.** තං පන **ආපජ්ජන්තො** පාචිත්තියාදිතො **වුට්ඨාති.** පාචිත්තියාදිතො ච **වුට්ඨහන්තො** තං ආපත්තිං **ආපජ්ජති.** ඉති එකස්ස පුග්ගලස්ස එකමෙව පයොගං සන්ධාය "**අත්ථි ආපජ්ජන්තො දෙසෙති**"ති ඉදං චතුක්කං වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං.

කම්මචතුක්කෙ පාපිකාය දිට්ඨියා අප්පටිනිස්සග්ගාපත්තිං **කම්මෙන ආපජ්ජති.** දෙසෙන්තො **අකම්මෙන වුට්ඨාති.** විසට්ඨිආදිකං **අකම්මෙන ආපජ්ජති.** පරිවාසාදිනා **කම්මෙන වුට්ඨාති.** සමනුභාසනං **කම්මෙනෙව ආපජ්ජති කම්මෙන වුට්ඨාති.** සෙසං **අකම්මෙන ආපජ්ජති, අකම්මෙන වුට්ඨාති.**

---

1. සී. 1. පරස්ස වාචාය.   2. අනත්ථතො - සබ්බත්ථ.

පරික්ඛාරචතුක්කෙ පඨමො සකපරික්ඛාරෙ, දුතියො සඞ්ඝිකෙ, තතියො චෙතියසන්තකෙ, චතුත්ථො ගිහිපරික්ඛාරෙ. සචෙ පන සො පත්තචීවරනවකම්මභෙසජ්ජාදීනං අත්ථාය ආහටො හොති, අවාපුරණං දාතුං අනෙත්වා වායාපෙතුඤ්ච වට්ටති. **සම්මුඛචතුක්කෙ** පාපිකාය දිට්ඨියා අප්පටිනිස්සග්ගාපත්තිං සඞ්ඝස්ස **සම්මුඛාව ආපජ්ජති**. වුට්ඨානකාලෙ පන සඞ්ඝෙන කිච්චං නත්ථීති **පරම්මුඛා වුට්ඨාති**. විසට්ඨිආදිකං **පරම්මුඛා ආපජ්ජති**. සඞ්ඝස්ස **සම්මුඛා වුට්ඨාති**. සමනුභාසනං සඞ්ඝස්ස **සම්මුඛා එව ආපජ්ජති, සම්මුඛා වුට්ඨාති**. සෙසං සම්පජානමුසාවාදාදිභෙදං **පරම්මුඛාව ආපජ්ජ , පරම්මුඛාව වුට්ඨාති**. **අජානනචතුක්කං** අචිත්තකචතුක්කසදිසං. **ලිඞ්ගපාතුභාවෙනාති** සහිතස්සෙව භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා ලිඞ්ගපරිවත්තනෙ ජාතෙ සහාගාරසෙය්‍යාපත්ති හොතීති ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං. උභින්නම්පි පන අසාධාරණාපත්ති ලිඞ්ගපාතුභාවෙන වුට්ඨාති. සහපටිලාභචතුක්කෙ යස්ස භික්ඛුනො ලිඞ්ගං පරිවත්තති, සො සහලිඞ්ගපටිලාභෙන පඨමං උප්පන්නවසෙන සෙට්ඨභාවෙන ච පුරිමං පුරිසලිඞ්ගං ජහති, පච්ඡිමෙ ඉත්ථිලිඞ්ගෙ පතිට්ඨාති, පුරිසකුත්තපුරිසාකාරාදිවසෙන පවත්තා කායවචීවිඤ්ඤත්තියො පටිප්පස්සම්භන්ති, භික්ඛූති වා පුරිසොති වා එවං පවත්තා පණ්ණත්තියො නිරුජ්ඣන්ති. යානි භික්ඛුනීහි අසාධාරණානි ඡ චත්තාළීස සික්ඛාපදානි තෙහි අනාපත්තියෙව හොති. දුතියචතුක්කෙ පන යස්සා භික්ඛුනියා ලිඞ්ගං පරිවත්තති, සා පච්ඡා සම්පත්තියා වා හීනභාවෙන වා **පච්ඡිමන්ති** සඞ්ඛං ගතං ඉත්ථිලිඞ්ගං **ජහති**. වුත්තප්පකාරෙන **පුරිමන්ති** සඞ්ඛං ගතෙ පුරිසලිඞ්ගෙ **පතිට්ඨාති**. වුත්තවිපරීතා **විඤ්ඤත්තියො පටිප්පස්සම්භන්ති**.[1] භික්ඛුනීති වා ඉත්ථීති වා එවං පවත්තා **පණ්ණත්තියො නිරුජ්ඣන්ති**. යානි භික්ඛූහි අසාධාරණානි සතං තිංසං ච[2] සික්ඛාපදානි, තෙහි අනාපත්තියෙව හොති.

චත්තාරො සාමුක්කංසාති චත්තාරො මහාපදෙසා; තෙ හි භගවතා අනුප්පන්නෙ වත්ථුස්මිං සයං උක්කංසිත්වා උක්ඛිපිත්වා ඨපිතත්තා සාමුක්කංසාති වුච්චන්ති. **පරිභොගාති** අජ්ඣොහරණීයපරිභොගා; උදකං පන අකාලිකත්තා අප්පටිග්ගහිතකං වට්ටති; යාවකාලිකාදීනි අප්පටිග්ගහිතකානි අජ්ඣොහරිතුං න වට්ටන්ති. **චත්තාරි මහාවිකටානි** කාලෙ දිස්සන්තා යථාවුත්තෙන කාලෙ වට්ටන්ති. **උපාසකො සීලවාති** පඤ්ච වා දස වා සීලානි ගොපයමානො; ආගන්තුකාදිචතුක්කෙ සඡත්තූපාහනො සසීසම්පාරුතො විහාරං පවිසන්තො තජ් විවරන්තො ච **ආගන්තුකොව ආපජ්ජති, නො ආවාසිකො**. ආවාසිකවත්තං අකරොන්තො පන **ආවාසිකො ආපජ්ජති නො ආගන්තුකො**. සෙසං කායවචීද්වාරිකං ආපත්තිං උභොපි ආපජ්ජන්ති. **අසාධාරණං ආපත්තිං නෙව ආගන්තුකො ආපජ්ජති, නො ආවාසිකො.**

1, සී. I. පටිප්පස්සම්භති. 2. සී. 1. සතාධිකඤ්ච.

ගමියචතුක්කෙ ගමියවත්තං අපූරෙත්වා ගච්ඡන්තො **ගමිකො ආපජ්ජති නො ආවාසිකො.** ආවාසිකවත්තං අකරොන්තො **ආවාසිකො ආපජ්ජති, නො ගමිකො.** සෙසං උභොපි ආපජ්ජන්ති. **අසාධාරණං** උභොපි නාපජ්ජන්ති. **වත්ථුනානත්තතාදිචතුක්කෙ** චතුන්නං පාරාජිකානං අඤ්ඤමඤ්ඤං වත්ථුනානත්තතාව හොති, න **ආපත්තිනානත්තතා.** සබ්බාපි හි සා පාරාජිකාපත්තියෙව. **සඞ්ඝාදිසෙසාදීසුපි** එසෙව නයො. භික්ඛුස්ස ච භික්ඛුනියා ච අඤ්ඤමඤ්ඤං කායසංසග්ගෙ භික්ඛුස්ස සඞ්ඝාදිසෙසො. භික්ඛුනියා පාරාජිකන්ති එවං ආපත්තිනානත්තතාව හොති, න **වත්ථුනානත්තතා.** උභින්නම්පි හි කායසංසග්ගො වත්ථු. තථා ලසුණඛාදනෙ භික්ඛුනියා පාචිත්තියං, භික්ඛුස්ස දුක්කටන්ති එවමාදිනාපෙත්ථ නයෙන යොජනා වෙදිතබ්බා. චතුන්නං පාරාජිකානං තෙරසහි සඞ්ඝාදිසෙසෙහි සද්ධිං වත්ථුනානත්තතා චෙව ආපත්තිනානත්තතා ච. එවං සඞ්ඝාදිසෙසාදීනං අනියතාදීහි. ආදිතො චත්තාරි පාරාජිකානි එකතො ආපජ්ජන්තානං භික්ඛුභික්ඛුනීනං **නෙව වත්ථුනානත්තතා නො ආපත්තිනානත්තතා.** විසුං ආපජ්ජන්තෙසුපි සෙසා සාධාරණාපත්තියො ආපජ්ජන්තෙසුපි එසෙව නයො. **වත්ථුසභාගාදිචතුක්කෙ** භික්ඛුස්ස ච භික්ඛුනියා ච කායසංසග්ගෙ **වත්ථුසභාගතා, නො ආපත්තිසභාගතා.** චතූසු පාරාජිකෙසු **ආපත්තිසභාගතා, නො වත්ථුසභාගතා.** එස නයො සඞ්ඝාදිසෙසාදීසු. භික්ඛුස්ස ච භික්ඛුනියා ච චතූසු පාරාජිකෙසු **වත්ථුසභාගතා චෙව ආපත්තිසභාගතා ච.** එස නයො සබ්බාසු සාධාරණාපත්තීසු. අසාධාරණාපත්තියං **නෙව වත්ථුසභාගතා නාපත්තිසභාගතා.** යො හි පුරිම චතුක්කෙ පඨමපඤ්හො සො ඉධ දුතියො. යො ච තත්ථ දුතියො, සො ඉධ පඨමො. තතියචතුත්ථෙසු නානාකරණං නත්ථි.

උපජ්ඣායචතුක්කෙ සද්ධිවිහාරිකස්ස උපජ්ඣායෙන කත්තබ්බවත්තස්ස අකරණෙ ආපත්තිං **උපජ්ඣායො ආපජ්ජති, නො සද්ධිවිහාරිකො.** උපජ්ඣායස්ස කත්තබ්බවත්තං අකරොන්තො **සද්ධිවිහාරිකො ආපජ්ජති, නො උපජ්ඣායො.** සෙසං උභොපි ආපජ්ජන්ති. අසාධාරණං උභොපි නාපජ්ජන්ති. **ආචරියචතුක්කෙපි** එසෙව නයො. **ආදියන්තචතුක්කෙ** පාදං වා අතිරෙකපාදං වා සහත්ථා **ආදියන්තො ගරුකං ආපජ්ජති.** ඌනකපාදං ගණ්හාහීති **ආණත්තියා අඤ්ඤං පයොජෙන්තො ලහුකං.** එතෙන නයෙන සෙසපදත්තයං වෙදිතබ්බං. **අභිවාදනාරහචතුක්කෙ** භික්ඛුනීනං තාව සත්තාහෙන නවමභික්ඛුනිතො පට්ඨාය උපජ්ඣායාපි **අභිවාදනාරහා නො පච්චුට්ඨානාරහා.** අවිසෙසෙන ච විප්පකතභොජනස්ස භික්ඛුස්ස යො කොචි බුඩ්ඪතරො සට්ඨිවස්සස්සාපි පාරිවාසිකස්ස සමීපං ගතො තදහුපසම්පන්නෙනාපි **පච්චුට්ඨානාරහො නො අභිවාදනාරහො.** අප්පටික්ඛිත්තෙසු ඨානෙසු

බුද්ධස්ස නවකස්ස අභිවාදනාරහො චෙව පච්චුට්ඨානාරහො ච. නවකො පන බුද්ධස්ස නෙව අභිවාදනාරහො න පච්චුට්ඨානාරහො. ආසනාරහචතුක්කස්ස පඨමපදං පුරිමචතුක්කෙ දුතියපදෙන දුතියපදඤ්ච පඨමපදෙන ච අත්ථතො සදිසං. කාලචතුක්කෙ පවාරෙත්වා භුඤ්ජන්තො කාලෙ ආපජ්ජති නො විකාලෙ. විකාලභොජනාපත්තිං විකාලෙ ආපජ්ජති, නො කාලෙ. සෙසං කාලෙ චෙව ආපජ්ජති, විකාලෙ ච. අසාධාරණං නෙව කාලෙ නො විකාලෙ. පටිග්ගහිතචතුක්කෙ පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතං සාමිසං කාලෙ කප්පති නො විකාලෙ. පානකං විකාලෙ කප්පති. පුනදිවසෙ නො කාලෙ. සත්තාහකාලිකං යාවජීවිකං කාලෙ චෙව කප්පති විකාලෙ ච. අත්තනො, අත්තනො කාලාතීතං යාවකාලිකාදිත්තයං අකප්පියමංසං උග්ගහිතකපටිග්ගහිතකඤ්ච නෙව කාලෙ කප්පති නො විකාලෙ.

පච්චන්තිමචතුක්කෙ සමුද්දෙ සීමං බන්ධන්තො පච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු ආපජ්ජති, නො මජ්ඣිමෙසු. පඤ්චවග්ගෙන උපසම්පාදෙන්තො ගුණඞ්ගුණූපාහනං ධුවනහානචම්මත්ථරණානි ච මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු ආපජ්ජති නො පච්චන්තිමෙසු. ඉමානි චත්තාරි ඉධ[1] න කප්පන්තීති වදන්තොපි පච්චන්තිමෙසු ආපජ්ජති. ඉධ කප්පන්තීති වදන්තො පන මජ්ඣිමෙසු ආපජ්ජති. සෙසාපත්තිං උභයත්ථ ආපජ්ජති. අසාධාරණං න කත්ථචි ආපජ්ජති. දුතියචතුක්කෙ පඤ්චවග්ගෙන ගණෙන ච උපසම්පදාදිචතුබ්බිධම්පි වත්ථුං පච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු කප්පති. ඉදං කප්පතීති දීපෙතුම්පි තත්ථෙව කප්පති. නො මජ්ඣිමෙසු. ඉදං න කප්පතීති දීපෙතුම්පන මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු කප්පති. නො පච්චන්තිමෙසු. සෙසං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ පඤ්ච ලොණානී"ති ආදිසු අනුඤ්ඤාතකං උභයත්ථ කප්පති. යම්පන අකප්පියන්ති පටික්ඛිත්තං, තං උභයත්ථාපි න කප්පති. අන්තොආදිචතුක්කෙ අනුපඛජ්ජසෙය්‍යාදිං අන්තො ආපජ්ජති නො බහි. අජ්ඣොකාසෙ සඞ්ඝිකමඤ්චාදීනි නික්ඛිපිත්වා පක්කමන්තො බහි ආපජ්ජති නො අන්තො. සෙසං අන්තො චෙව බහි ච. අසාධාරණං[2] නෙව අන්තො න බහි. අන්තොසීමාදිචතුක්කෙ ආගන්තුකො වත්තං න පූරෙන්තො අන්තොසීමායං ආපජ්ජති. ගමියො බහිසීමායං. මුසාවාදාදිං අන්තොසීමායඤ්ච බහිසීමායඤ්ච ආපජ්ජති. අසාධාරණං න කත්ථචි. ගාමචතුක්කෙ අන්තරඝරපටිසංයුත්තං සෙඛපඤ්ඤත්තිං ගාමෙ ආපජ්ජති නො අරඤ්ඤෙ. භික්ඛුනී අරුණං උට්ඨාපයමානා අරඤ්ඤෙ ආපජ්ජති නො ගාමෙ. මුසාවාදාදිං ගාමෙ චෙව ආපජ්ජති අරඤ්ඤෙ ච. අසාධාරණං න කත්ථචි.

චත්තාරො පුබ්බකිච්චානීති 'සම්මජ්ජනී[3] පදීපො ච උදකං ආසනෙන චා'ති ඉමං චතුබ්බිධං පුබ්බකරණන්ති වුච්චතීති වුත්තං. 'ඡන්දපාරිසුද්ධිඋතුක්ඛානං භික්ඛුගණනා ච ඔවාදො'ති ඉමෙ පන චත්තාරො පුබ්බ

1 ම. ඉධ පන කප්පන්තීති. 2. සි 1. අසාධාරණෙ. 3. සි. 1. සම්මජ්ජනං.

ToC

ණිච්චාති වෙදිතබ්බා. **චත්තාරො පත්තකල්ලා**ති උපොසථො, යාවතිකා ච භික්ඛූ කම්මප්පත්තා තෙ ආගතා හොන්ති, සභාගාපත්තියො න විජ්ජන්ති, වජ්ජනීයා ච තස්මිං න හොන්ති, පත්තකල්ලන්ති වුච්චතීති; **චත්තාරි අනඤ්ඤපාචිත්තියානී**ති "එතදෙව පච්චයං කරිත්වා අනඤ්ඤං පාචිත්තිය"න්ති එවං වුත්තානි අනුපඛජ්ජසෙය්‍යාකප්පනසික්ඛාපදං, "එහාවුසො ගාමං වා නිගමං වා"ති සික්ඛාපදං, සංචිච්චකුක්කුච්චඋපදහනං, උපස්සුතිතිට්ඨානන්ති[1] ඉමානි චත්තාරි; **චතස්සො භික්ඛුසම්මුතියො**ති "එකරත්තම්පි චෙ භික්ඛු තිචීවරෙන විප්පවසෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා," "අඤ්ඤං නවං සන්ථතං කාරාපෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා," "තතො චෙ උත්තරිං විප්පවසෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා," "දුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං අනුපසම්පන්නස්ස ආරොචෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා"ති එවං ආගතා තෙරසහි සම්මුතීහි මුත්තා සම්මුතියො. **ගිලාන**චතුක්කෙ, අඤ්ඤභෙසජ්ජෙන කරණීයෙ[2] ලොලතාය අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙන්තො **ගිලානො ආපජ්ජති** අභෙසජ්ජකරණීයෙ[2] භෙසජ්ජං විඤ්ඤාපෙන්තො **අගිලානො ආපජ්ජති**. මුසාවාදාදිං උභොපි; අසාධාරණං උභොපි නාපජ්ජන්ති. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

චතුක්කවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 7.

පඤ්චකෙසු **පඤ්ච පුග්ගලා නියතා**ති ආනන්තරියානමෙවෙතං ගහණං. **පඤ්ච ඡෙදනකා ආපත්ති** නාම පමාණාතික්කන්තෙන මඤ්චපීඨෙ නිසීදනකණ්ඩුපටිච්ඡාදිවස්සිකසාටිකාසු සුගතචීවරෙ ච වෙදිතබ්බා. **පඤ්චහාකාරෙහී**ති අලජ්ජිතා අඤ්ඤාණතා කුක්කුච්චපකතතා අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතා කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤිතාති ඉමෙහි පඤ්චහි; **පඤ්ච ආපත්තියො මුසාවාදපච්චයා**ති පාරාජික ථුල්ලච්චය දුක්කට සඞ්ඝාදිසෙසපාචිත්තියා; **අනාමන්තචාරො**ති "සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා පුරෙභත්තං වා[3] පච්ඡාභත්තං වා කුලෙසු චාරිත්තං ආපජ්ජෙය්‍යා"ති ඉමස්ස ආපුච්ඡිත්වා චාරස්ස අභාවො; **අනධිට්ඨාන**න්ති "ගණභොජනෙ අඤ්ඤත්‍ර සමයා"ති වුත්තසමයං අධිට්ඨහිත්වා භොජනං අධිට්ඨානං නාම; තථා අකරණං අනධිට්ඨානං. **අවිකප්පනා** නාම යා පරම්පරභොජනෙ විකප්පනා වුත්තා, තස්සා අකරණං. ඉමානි හි පඤ්ච පිණ්ඩපාතිකස්ස ධුතඞ්ගෙනෙව පටික්ඛිත්තානි. **උස්සංකිතපරිසංකිතො**ති යෙ පස්සන්ති, යෙ සුණන්ති, තෙහි උස්සංකිතො චෙව පරිසංකිතො ච; අපි ච[4] **අකුප්පධම්මො** ඛීණාසවොපි සමානො; තස්මා අගොචරා පරිහරිතබ්බා. න හි එතෙසු සන්දිස්සමානො අයසතො වා ගරහතො වා මුච්චති. **සොසානික**න්ති සුසානෙ පතිතකං; **පාපණික**න්ති ආපණද්වාරෙ පතිතකං; **ථූපචීවර**න්ති වම්මිකං පරික්ඛිපිත්වා බලිකම්මකතං;

---

1. උපස්සුති තිට්ඨනන්ති. 2. කරණීයෙන.
3. සී. 1. පුරෙභත්තං. 4. සී. 1. අපි.

ආභිසෙකිකන්ති නහානට්ඨානෙ වා රඤ්ඤො අභිසෙකට්ඨානෙ වා ඡඩ්ඩිතචීවරං; **ගතපච්චාගතන්ති** සුසානං නෙත්වා පුන ආනීතකං; **පඤ්චාපත්තියො කායතො සමුට්ඨහන්තීති** පඨමෙන ආපත්තිසමුට්ඨානෙන පඤ්චාපත්තියො ආපජ්ජති, "භික්ඛු කප්පියසඤ්ඤී සඤ්ඤාචිකාය කුටිං කරොතී"ති එවං අනන්තරපෙය්‍යාලෙ වුත්තාපත්තියො; **පඤ්චාපත්තියො කායතො ච වාචතො** චාති තතියෙන ආපත්තිසමුට්ඨානෙන පඤ්චාපත්තියො ආපජ්ජති, "භික්ඛු කප්පියසඤ්ඤී සංවිදහිත්වා කුටිං කරොතී"ති එවං තත්ථෙව වුත්තා ආපත්තියො. **දෙසනාගාමිනියොති** ඨපෙත්වා පාරාජිකඤ්ච සඞ්ඝාදිසෙසඤ්ච අවසෙසා; **පඤ්ච කම්මානීති** තජ්ජනීයනියස්සපබ්බාජනීයපටිසාරණීයානි චත්තාරි උක්ඛෙපනීයඤ්ච තිවිධම්පි එකන්ති පඤ්ච; **යාවතතියකෙ පඤ්චාති** උක්ඛිත්තානුවත්තිකාය භික්ඛුනියා යාවතතියං සමනුභාසනාය අප්පටිනිස්සජ්ජන්තියා පාරාජිකං ථුල්ලච්චයං දුක්කටන්ති තිස්සො, භෙදකානුවත්තකාදිසමනුභාසනාසු සඞ්ඝාදිසෙසො, පාපිකාය දිට්ඨියා අප්පටිනිස්සග්ගෙ පාචිත්තියං; **අදින්නන්ති** අඤ්ඤෙන අදින්නං; **අවිදිතන්ති** පතිගණ්හාමීති චෙතනාය අභාවෙන අවිදිතං; **අකප්පියන්ති** පඤ්චහි සමණකප්පෙහි අකප්පියකතං; යං වා පනඤ්ඤම්පි අකප්පියමංසං අකප්පිය[1] භොජනං; **අකතාතිරිත්තන්ති** පවාරෙත්වා අතිරිත්තං අකතං; **සමජ්ජදානන්ති** නටසමජ්ජාදිදානං; **උසභදානන්ති** ගොගණස්ස අන්තරෙ උසභවිස්සජ්ජනං; **චිත්තකම්මදානන්ති** ආවාසං කාරෙත්වා තත්ථ චිත්තකම්මං කාරෙතුං වට්ටති. ඉදම්පන පටිභානචිත්තකම්මදානං සන්ධාය වුත්තං. ඉමානි හි පඤ්ච කිඤ්චාපි ලොකස්ස පුඤ්ඤකම්මසම්මතානි, අථ ඛො අපුඤ්ඤානි අකුසලානි යෙව. **උප්පන්නං[2] පටිභානන්ති** එත්ථ පටිභානන්ති කථෙතුකම්‍යතා වුච්චති. ඉමෙ පඤ්ච **දුප්පටිවිනොදයාති** න සුප්පටිවිනොදයා; උපායෙන පන කාරණෙන අනුරූපාහි පච්චවෙක්ඛණඅනුසාසනාදීහි සක්කා පටිවිනොදෙතුන්ති අත්ථො.

සඞ්ඛිත්තං පසීදතීති එත්ථ ඉමානි වත්ථූනි:-

කාළකන්දරවාසී[3] ඵුස්සදෙවත්ථෙරො කිර චෙතියඞ්ගණං සම්මජ්ජිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා සින්දුවාරකුසුමසන්ථතංව සමවිප්පකිණ්ණවාලිකං චෙතියඞ්ගණං ඔලොකෙන්තො බුද්ධාරම්මණං පීතිපාමුජ්ජං උප්පාදෙත්වා අට්ඨාසි. තස්මිං ඛණෙ මාරො පබ්බතපාදෙ නිබ්බත්තකාළමක්කටො විය හුත්වා චෙතියඞ්ගණෙ ගොමයං විප්පකිරන්තො ගතො. ථෙරො නාසක්ඛි අරහත්තං පාපුණිතුං. සම්මජ්ජිත්වා අගමාසි. දුතියදිවසෙපි ජරග්ගවො හුත්වා තාදිසමෙව විප්පකාරං අකාසි. තතියදිවසෙ වඞ්කපාදමනුස්සත්තභාවං නිම්මිනිත්වා පාදෙ පරිකඩ්ඪන්තො අගමාසි. ථෙරො "එවරූපො බීභච්ඡපුරිසො සමන්තා යොජනප්පමාණෙසු ගොචරගාමෙසු නත්ථි. සියා නු ඛො මාරො"ති චින්තෙත්වා "මාරොසි ත්වං?"ති ආහ. "ආම භන්තෙ මාරොම්හි. න දානි තෙ

1 සී. 1. අකප්පියං. 2 උප්පන්නා.
3. කාළකන්දකාළ-කාරකන්දක සී. මු. කාලකන්දකාර. කට කන්දකාර -
4. පාදෙන පරිකඩ්ඪන්තො. (ජා. අ. ක) 7. - 25.

වඤ්චෙතුං අසක්ඛි”න්ති. “දිට්ඨපුබ්බා තයා තථාගතො?”ති. “ආම දිට්ඨපුබ්බා”ති. “මාරො නාම මහානුභාවො හොති. ඉඞ්ඝ තාව බුද්ධස්ස භගවතො අත්තභාවසදිසං අත්තභාවං නිම්මිණාහී”ති. “න සක්කා භන්තෙ තාදිසං රූපං නිම්මිණිතුං. අපි ච ඛො පන තංසරික්ඛකං පතිරූපකං නිම්මිණිස්සාමී”ති සකත්තභාවං විජහිත්වා බුද්ධරූපසදිසෙන අත්තභාවෙන අට්ඨාසි. ථෙරො මාරං ඔලොකෙත්වා “අයං තාව සරාගදොසමොහො එවං සොභති. කථං නු ඛො භගවා? සො හි[1] සබ්බසො වීතරාගදොසමොහො”ති බුද්ධාරම්මණං පීතිං පටිලභිත්වා විපස්සනං වඩ්ඪෙත්වා අරහත්තං පාපුණි. මාරො “වඤ්චිතොම්හි තයා භන්තෙ”ති ආහ. ථෙරො පි “කිං අත්ථි ජරමාර, තාදිසං වඤ්චෙතු”න්ති ආහ.

ලොකන්තර[2]විහාරෙපි **දත්තො** නාම දහරභික්ඛු චෙතියඞ්ගණං සම්මජ්ජිත්වා ඔලොකෙන්තො ඔදාතකසිණං පටිලභි. අට්ඨ සමාපත්තියො නිබ්බත්තෙසි. තතො විපස්සනං වඩ්ඪෙත්වා ඵලත්තයං සච්ඡාකාසි.

පරචිත්තං පසීදතීති එත්ථ ඉමානි වත්ථූනි:

තිස්සො නාම දහරභික්ඛු **ජම්බුකොල**චෙතියඞ්ගණං සම්මජ්ජිත්වා සඞ්කාරඡඩ්ඩනිං හත්ථෙන ගහෙත්වා අට්ඨාසි. තස්මිං ඛණෙ **තිස්සදත්තත්ථෙරො** නාම නාවාතො ඔරුය්හ චෙතියඞ්ගණං ඔලොකෙන්තො භාවිතචිත්තෙන සම්මට්ඨට්ඨානන්ති ඤත්වා පඤ්හසහස්සං පුච්ඡි. ඉතරො සබ්බං විස්සජ්ජෙසි. අඤ්ඤතරස්මිම්පි විහාරෙ ථෙරො චෙතියඞ්ගණං සම්මජ්ජිත්වා වත්තං පරිච්ඡින්දි. **යොනකවිසයතො** චෙතියවන්දනකා චත්තාරො ථෙරා ආගන්ත්වා චෙතියඞ්ගණං දිස්වා අන්තො අපවිසිත්වා ද්වාරෙයෙව ඨත්වා එකො ථෙරො අට්ඨ කප්පෙ අනුස්සරි. එකො සොළස. එකො වීසති. එකො තිංස කප්පෙ අනුස්සරි.

දෙවතා අත්තමනා හොන්තීති එත්ථ ඉදං වත්ථු:

එකස්මිං කිර විහාරෙ එකො භික්ඛු චෙතියඞ්ගණඤ්ච බොධියඞ්ගණඤ්ච සම්මජ්ජිත්වා නහායිතුං ගතො. දෙවතා ඉමස්ස විහාරස්ස කතකාලතො පට්ඨාය එවං වත්තං පූරෙත්වා සම්මට්ඨපුබ්බා භික්ඛු නත්ථීති පසන්නචිත්තා පුප්ඵහත්ථා අට්ඨංසු. ථෙරො ආගන්ත්වා “කතරගාමවාසිකත්ථා”ති ආහ. “භන්තෙ ඉධෙව වසාම. ඉමස්ස විහාරස්ස කතකාලතො පට්ඨාය එවං වත්තං පූරෙත්වා සම්මට්ඨපුබ්බා භික්ඛු නත්ථීති තුම්හාකං භන්තෙ වත්තෙ පසීදිත්වා පුප්ඵහත්ථා ඨිතම්හා”ති දෙවතා ආහංසු.

පාසාදිකසංවත්තනිකන්ති එත්ථ ඉදං වත්ථු:

එකං කිර අමච්චපුත්තං **අභයත්ථෙර**ඤ්ච ආරබ්භ අයං කථා උදපාදි: “කින්නු ඛො අමච්චපුත්තො පාසාදිකො? **අභයත්ථෙරො**?”ති. උභොපි තෙ එකස්මිං ඨානෙ ඔලොකෙස්සාමාති ඤාතකා අමච්චපුත්තං

---

1. සී. මු. භගවා න සොභති. 2. ලඞ්කන්දර - සාරත්ථදීපනී.

අලඞ්කරිත්වා මහාචෙතියං වන්දාපෙස්සාමාති අගමංසු. ථෙරමාතාපි පාසාදිකං චීවරං කාරෙත්වා පුත්තස්ස පහිණි. 'පුත්තො මෙ කෙසෙ ඡින්දාපෙත්වා ඉමං චීවරං පාරුපිත්වා භික්ඛුසඞ්ඝපරිවුතො මහාචෙතියං වන්දතූ'ති. අමච්චපුත්තො ඤාතිපරිවුතො පාචීනද්වාරෙන චෙතියඞ්ගණං ආරූළ්හො. **අභයත්ථෙරො** භික්ඛුසඞ්ඝපරිවුතො දක්ඛිණද්වාරෙන චෙතියඞ්ගණං ආරුහිත්වා චෙතියඞ්ගණෙ තෙන සද්ධිං සමාගන්ත්වා ආහ: "කිං ත්වං ආවුසො මහල්ලකත්ථෙරස්ස සම්මට්ඨට්ඨානෙ කචවරං ඡඩ්ඩෙත්වා මයා සද්ධිං යුගග්ගාහං ගණ්හාසී?"ති. අතීතත්තභාවෙ කිර **අභයත්ථෙරො** මහල්ලකත්ථෙරො නාම හුත්වා **කාචරගාමෙ** චෙතියඞ්ගණං සම්මජ්ජි. අමච්චපුත්තො මහාඋපාසකො හුත්වා සම්මට්ඨට්ඨානෙ කචවරං ගහෙත්වා ඡඩ්ඩෙසි.

සත්ථුසාසනං කතං හොතීති ඉදං සම්මජ්ජනවත්තං නාම බුද්ධෙහි වණ්ණිතං, තස්මා තං කරොන්තෙන සත්ථුසාසනං කතං හොති. තත්‍රිදං වත්ථු:

ආයස්මා කිර සාරිපුත්තො **හිමවන්තං** ගන්ත්වා එකස්මිං පබ්භාරෙ අසම්මජ්ජිත්වාව නිරොධං සමාපජ්ජිත්වා නිසීදි. භගවා ආවජ්ජෙන්තො ථෙරස්ස අසම්මජ්ජිත්වා නිසින්නභාවං ඤත්වා ආකාසෙන ගන්ත්වා[1] ථෙරස්ස පුරතො අසම්මට්ඨට්ඨානෙ පදානි දස්සෙත්වා පච්චාගඤ්ඡි. ථෙරො සමාපත්තිතො වුට්ඨිතො භගවතො පදානි දිස්වා බලවහිරොත්තප්පං පච්චුපට්ඨාපෙත්වා ජණ්ණුකෙහි පතිට්ඨාය "අසම්මජ්ජිත්වා නිසින්නභාවං වත මෙ සත්ථා අඤ්ඤාසි. සඞ්ඝමජ්ඣෙ දානි චොදනං කාරෙස්සාමී"ති දසබලස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා වන්දිත්වා නිසීදි. භගවා "කුහිං ගතොසි, සාරිපුත්තා?"ති වත්වා "න පතිරූපං දානි[2] තෙ මය්හං අනන්තරෙ ඨානෙ ඨත්වා විචරන්තස්ස අසම්මජ්ජිත්වා නිසීදිතු"න්ති ආහ. තතො පට්ඨාය ථෙරො ගණ්ඨිකපටිමුඤ්චනට්ඨානෙපි තිට්ඨන්තො පාදෙන කචවරං වියූහිත්වාව තිට්ඨති.

අත්තනො භාසපරියන්තං න උග්ගණ්හාතීති "ඉමස්මිං වත්ථුස්මිං එත්තකං සුත්තං උපලබ්භති. එත්තකො විනිච්ඡයො. එත්තකං සුත්තඤ්ච විනිච්ඡයඤ්ච වක්ඛාමී"ති එවං අත්තනො භාසපරියන්තං න උග්ගණ්හාති. "අයං චොදකස්ස පුරිමකථා. අයං පච්ඡිමකථා. අයං චුදිතකස්ස පුරිමකථා. අයං පච්ඡිමකථා. එත්තකං ගය්හූපගං. එත්තකං න ගය්හූපග"න්ති එවං අනුග්ගණ්හන්තො පන **පරස්ස භාසපරියන්තං න උග්ගණ්හාති** නාම. **ආපත්තිං න ජානාතී**ති පාරාජිකං වා සඞ්ඝාදිසෙසං වාති සත්තන්නං ආපත්තික්ඛන්ධානං නානාකරණං[3] න ජානාති. **මූල**න්ති ද්වෙ ආපත්තියා මූලානි: කායො ච වාචා ච, තානි න ජානාති. **සමුදය**න්ති ඡ ආපත්තිසමුට්ඨානානි ආපත්තිසමුදයො නාම, තානි න ජානාති. පරාජිකාදීනං වත්ථුං න ජානාතීතිපි වුත්තං

1. සී 1. අකාසෙනාගන්ත්වා. 2. සී. 1. පතිරූපං.
3. සී. 1. නානාකාරණං.

හොති. **නිරොධන්ති** 'අයං ආපත්ති දෙසනාය නිරුජ්ඣති, වූපසම්මති. අයං වුට්ඨානෙනා'ති එවං ආපත්තිනිරොධං න ජානාති. තත්ථ සමථෙ අජානන්තො පන **ආපත්තිනිරොධගාමිනිං පටිපදං න ජානාති** අධිකරණපක්ඛෙ: **අධිකරණං** නාම චත්තාරි අධිකරණානි. **අධිකරණස්ස මූලං** නාම තෙත්තිංස මූලානි: විවාදාධිකරණස්ස ද්වාදස මූලානි; අනුවාදාධිකරණස්ස චුද්දස, ආපත්තාධිකරණස්ස ඡ, කිච්චාධිකරණස්ස එකං. තානි පරතො ආවිභවිස්සන්ති. **අධිකරණසමුදයො** නාම අධිකරණසමුට්ඨානං; විවාදාධිකරණං අට්ඨාරස භෙදකරවත්ථූනි නිස්සාය උප්පජ්ජති; අනුවාදාධිකරණං චතස්සො විපත්තියො; ආපත්තාධිකරණං සත්තාපත්තික්ඛන්ධා; කිච්චාධිකරණං චත්තාරි සඞ්ඝකිච්චානීති ඉමං විභාගං න ජානාතී'ති අත්ථො. **අධිකරණනිරොධං න ජානාතීති** ධම්මෙන විනයෙන සත්ථුසාසනෙන මූලා මූලං ගන්ත්වා විනිච්ඡයසමත්ථං පාපෙතුං න සක්කොති; "ඉදං අධිකරණං ද්වීහි, ඉදං චතූහි, ඉදං තීහි, ඉදං එකෙන **සමථෙන සම්මතී**'ති එවං තත්ථ සමථෙ අජානන්තො පන **අධිකරණනිරොධගාමිනිං පටිපදං න ජානාති** නාම. **වත්ථුං න ජානාතීති** 'ඉදං පාරාජිකස්ස වත්ථු, ඉදං සඞ්ඝාදිසෙසස්සා'ති එවං සත්තන්නං ආපත්තික්ඛන්ධානං වත්ථුං න ජානාති. **නිදානන්ති** "සත්තන්නං නිදානානං ඉදං සික්ඛාපදං එත්ථ පඤ්ඤත්තං, ඉදං එත්ථා"ති න ජානාති. **පඤ්ඤත්තිං න ජානාතීති** තස්මිං තස්මිං සික්ඛාපදෙ පඨමපඤ්ඤත්තිං න ජානාති. **අනුපඤ්ඤත්තින්ති** පුනප්පුනං[1] පඤ්ඤත්තිං න ජානාති **අනුසන්ධිවචනපථන්ති** කථානුසන්ධිවිනිච්ඡයානුසන්ධිවසෙන වත්ථුං න ජානාති; **ඤත්තිං න ජානාතීති** සබ්බෙන සබ්බං ඤත්තිං න ජානාති. **ඤත්තියා කරණං න ජානාතීති** ඤත්තිකිච්චං න ජානාති. ඔසාරණාදීසු නවසු ඨානෙසු ඤත්තිකම්මං නාම හොති. ඤත්තිදුතියඤත්තිචතුත්ථකම්මෙසු ඤත්තියා කම්මප්පත්තො හුත්වා තිට්ඨතීති න ජානාති. **න පුබ්බකුසලො හොති න අපරකුසලොති** පුබ්බෙ කාතබ්බඤ්ච, පච්ඡා කාතබ්බඤ්ච න ජානාති. ඤත්ති නාම පුබ්බෙ ඨපෙතබ්බා, පච්ඡා න ඨපෙතබ්බාතිපි න ජානාති. **අකාලඤ්ඤූ ච හොතීති** කාලං න ජානාති; අනජ්ඣිට්ඨො අයාචිතො භාසති, ඤත්තිකාලම්පි ඤත්තිභෙදම්පි ඤත්තිඔකාසම්පි න ජානාති.

මන්දත්තා මොමූහත්තාති කෙවලං අඤ්ඤාණෙන මොමූහභාවෙන ධුතඞ්ග ආනිසංසං අජානිත්වා; **පාපිච්ඡොති** තෙන අරඤ්ඤවාසෙන පච්චයලාභං පත්ථයමානො; **පවිවෙකන්ති** කායචිත්තුපධිවිවෙකං; **ඉදමත්ථිතන්ති** ඉමාය කල්‍යාණාය පටිපත්තියා අත්ථො එතස්සාති– ඉදමත්ථි, ඉදමත්ථිනො භාවො – ඉදමත්ථිතා; තං ඉදමත්ථිතං[2] යෙව නිස්සාය න අඤ්ඤං කිඤ්චි ලොකාමිසන්ති අත්ථො. **උපොසථං න ජානාතීති** නවවිධං උපොසථං න ජානාති; **උපොසථකම්මන්ති**

1, සී. 1, පුනප්පුන. 2. සී. 1 ඉද මට්ඨිතං.

අධම්මෙන වග්ගාදිභෙදං චතුබ්බිධං උපොසථකම්මං න ජානාති; **පාතිමොක්ඛ**න්ති ද්වෙ මාතිකා න ජානාති; **පාතිමොක්ඛුද්දෙස**න්ති සබ්බම්පි නවවිධං පාතිමොක්ඛුද්දෙසං න ජානාති; **පවාරණ**න්ති නවවිධං පවාරණං න ජානාති; **පවාරණකම්මං** උපොසථකම්මසදිසමෙව.

අපාසාදික පඤ්චකෙ - **අපාසාදික**න්ති කායදුච්චරිතාදි අකුසලකම්මං වුච්චති; **පාසාදික**න්ති කායසුචරිතාදි කුසලකම්මං වුච්චති; **අතිවෙල**න්ති වෙලං අතික්කමම බහුතරං කාලං කුලෙසු අප්පං විහාරෙති අත්ථො. **ඔකාසෙ**ති කිලෙසානං අනොතාං ඔතරණං: **සඞ්කිලිට්ඨ**න්ති දුට්ඨුල්ලාපත්තිං කායසංසග්ගාදිභෙදං; **විසුද්ධිපඤ්චකෙ පවාරණ**ගහණෙන නවවිධාපි පවාරණා වෙදිතබ්බා සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

පඤ්චකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 8.

ඡක්කෙසු - **ඡ සාමීචියො**ති "සො ච භික්ඛු අනබ්භිතො. තෙ ච භික්ඛු ගාරය්හා. අයං තත්ථ සාමීචි" "යුඤ්ජන්තායසමන්තො සකං. මා වො සකං විනස්සාති අයං තත්ථ සාමීචි," "අයං තෙ භික්ඛු පත්තො යාව භෙදනාය ධාරෙතබ්බොති අයං තත්ථ සාමීචි," "තතො නීහරිත්වා භික්ඛූහි සද්ධිං සංවිභජිතබ්බං. අයං තත්ථ සාමීචි," "අඤ්ඤතබ්බං පරිපුච්ඡිතබ්බං පරිපඤ්හිතබ්බං. අයං තත්ථ සාමීචි," "යස්ස භවිස්සති සො භරිස්සතීති අයං තත්ථ සාමීචි" ඉති ඉමා භික්ඛුපාතිමොක්ඛෙයෙව ඡ සාමීචියො. **ඡ ඡෙදනකා**ති පඤ්චකෙ වුත්තා පඤ්ච, භික්ඛුණීනං උදකසාටිකාය සද්ධිං ඡ; **ඡහාකාරෙහී**ති අලජ්ජිතා අඤ්ඤාණතා කුක්කුච්චපකතතා අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතා කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤිතා සතිසම්මොසාති; තත්ථ එකරත්තඡාරත්තසත්තාහාතික්කමාදීසු ආපත්තිං සතිසම්මොසෙන ආපජ්ජති. සෙසං වුත්තනයමෙව. **ඡ ආනිසංසා** විනයධරෙති පඤ්චකෙ වුත්තා පඤ්ච, තස්සාධෙය්‍යො උපොසථොති ඉමිනා සද්ධිං ඡ. **ඡ පරමානී**ති "දසාහපරමං අතිරෙක චීවරං ධාරෙතබ්බං," "මාසපරමං තෙන භික්ඛුනා තං චීවරං නික්ඛිපිතබ්බං," "සන්තරුත්තරපරමං තෙන භික්ඛුනා තතො චීවරං සාදිතබ්බං," "ඡක්ඛත්තුපරමං තුණ්හීභූතෙන උද්දිස්ස ඨාතබ්බං", "නවං පන භික්ඛුනා සන්ථතං කාරාපෙත්වා ඡබ්බස්සානි ධාරෙතබ්බන්ති ඡබ්බස්සපරමං තං[1] ධාරෙතබ්බං", "තියොජනපරමං සහත්ථා හාරෙතබ්බානි", "දසාහපරමං අතිරෙක පත්තො ධාරෙතබ්බො", "සත්තාහපරමං සන්නිධිකාරකං පරිභුඤ්ජිතබ්බානි", "ඡාරත්තපරමං තෙන භික්ඛුනා තෙන චීවරෙන විප්පවසිතබ්බං", "චතුක්කංසපරමං, අඩ්ඪතෙය්‍යකංසපරමං, අට්ඨඞ්ගුලපබ්බපරමං ආදාතබ්බං, අට්ඨඞ්ගුලපරමං[2] මඤ්චපටිපාදකං, 'අට්ඨඞ්ගුලපරමං දන්තකට්ඨ"න්ති ඉති ඉමානි චුද්දස පරමානි. තත්ථ පඨමානි

---

1. සී 1. ඡබ්බස්සපරමතා. 2 අඞ්ගුලපරමං.

ඡ එකං ඡක්කං, තතො එකං අපනෙත්වා සෙසෙසු එකෙකං පක්ඛිපිත්වාති ආදිනා නයෙන අඤ්ඤානිපි ඡක්කානි කාතබ්බානි. **ඡ ආපත්තියොති** තීණි ඡක්කානි අන්තරපෙය්‍යාලෙ වුත්තානි. **ඡ කම්මානීති** තජ්ජනීය නියස්ස පබ්බාජනීය පටිසාරණීයානි චත්තාරි, ආපත්තියා අදස්සනෙ ච අප්පටිකම්මෙ ච වුත්තද්වයම්පි එකං පාපිකාය දිට්ඨියා අප්පටිනිස්සග්ගෙ එකන්ති ඡ. **නහානෙති** ඔරෙනද්ධමාසං නහානෙ; විප්පකතචීවර ආදි ඡක්කද්වයං කථිනක්ඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨං, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානත්ථමෙවාති.

ඡක්කවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 9.

සත්තකෙසු – **සත්ත සාමීචියොති** පුබ්බෙ වුත්තෙසු ඡසු "සා ච භික්ඛුනී අනබ්භිතා. තා ච භික්ඛුනියො ගාරය්හා. අයං තත්ථ සාමීචී"ති ඉමං පක්ඛිපිත්වා සත්ත වෙදිතබ්බා. **සත්ත අධම්මිකා පටිඤ්ඤාතකරණාති** "භික්ඛු පාරාජිකං අජ්ඣාපන්නො හොති. පාරාජිකෙන චොදියමානො 'සඞ්ඝාදිසෙසං අජ්ඣාපන්නොම්හී'ති පටිජානාති. තං සඞ්ඝො සඞ්ඝාදිසෙසෙන කාරෙති. අධම්මිකං පටිඤ්ඤාතකරණන්ති එවං සමථක්ඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨා. ධම්මිකාපි තත්ථෙව නිද්දිට්ඨා. **සත්තන්නං අනාපත්ති සත්තාහකරණීයෙන ගන්තුන්ති** වස්සූපනායිකක්ඛන්ධකෙ වුත්තං. **සත්තානිසංසා විනයධරෙති** 'තස්සාධෙය්‍යො උපොසථො පවාරණා"ති ඉමෙහි සද්ධිං පඤ්චකෙ වුත්තා පඤ්ච සත්ත හොන්ති. **සත්ත පරමානීති** ඡක්කෙ වුත්තානියෙව සත්තකවසෙන යොජෙතබ්බානි. **සත්තචීවරන්ති** ආදීනි ද්වෙ සත්තකානි කථිනක්ඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨානි. **භික්ඛුස්ස න හොති ආපත්ති දට්ඨබ්බා, භික්ඛුස්ස හොති ආපත්ති දට්ඨබ්බා** භික්ඛුස්ස හොති **පටිකාතබ්බාති** ඉමානි තීණි සත්තකානි, ද්වෙ අධම්මිකානි. එකං ධම්මිකං. තානි තීණිපි චම්පෙය්‍යකෙ නිද්දිට්ඨානි. **අසද්ධම්මාති** අසතං ධම්මා, අසන්තො වා ධම්මා; **අසොභනා** හීනා ලාමකාති අත්ථො. **සද්ධම්මාති සතං** බුද්ධාදීනං ධම්මා, **සන්තො** වා ධම්මා සුන්දරා උත්තමාති අත්ථො. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානත්ථමෙවාති.

සත්තකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 10.

අට්ඨකෙසු–**අට්ඨානිසංසෙති** 'න මයං ඉමිනා භික්ඛුනා සද්ධිං උපොසථං කරිස්සාම. විනා ඉමිනා භික්ඛුනා උපොසථං කරිස්සාම. න මයං ඉමිනා භික්ඛුනා සද්ධිං පවාරෙස්සාම. සඞ්ඝකම්මං කරිස්සාම. ආසනෙ නිසීදිස්සාම. යාගුපානෙ නිසීදිස්සාම. භත්තග්ගෙ නිසීදිස්සාම. එකච්ඡන්නෙ වසිස්සාම. යථාබුඩ්ඪං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ජලිකම්මං සාමීචි

කම්මං කරිස්සාම. විනා ඉමෙහි භික්ඛූහි කරිස්සාමා"ති එවං කොසම්බකක්ඛන්ධකෙ[1] වුත්තෙ ආනිසංසෙ. දුතියඅට්ඨකෙපි එසෙව නයො. තම්පි හි එවමෙව කොසම්බකක්ඛන්ධකෙ වුත්තං. **අට්ඨ යාවතතියකාති** භික්ඛූනං තෙරසකෙ චත්තාරො භික්ඛුනීනං සත්තරසකෙ භික්ඛුනී අසාධාරණා චත්තාරොති අට්ඨ. **අට්ඨහාකාරෙහි කුලානි දූසෙතීති** කුලානි දූසෙති පුප්ඵෙන වා ඵලෙන වා චුණ්ණෙන වා මත්තිකාය වා දන්තකට්ඨෙන වා වෙළුයා වා වෙජ්ජිකාය වා ජඞ්ඝපෙසනිකෙන වාති ඉමෙහි අට්ඨහි. **අට්ඨ මාතිකා** චීවරක්ඛන්ධකෙ, අපරා අට්ඨ කඨිනක්ඛන්ධකෙ වුත්තා. **අට්ඨහි අසද්ධම්මෙහීති** ලාභෙන අලාභෙන යසෙන අයසෙන සක්කාරෙන අසක්කාරෙන පාපිච්ඡතාය පාපමිත්තතාය.[2] **අට්ඨ ලොකධම්මා** නාම ලාභෙ සාරාගො, **අලාභෙ** පටිවිරොධො; එවං යසෙ අයසෙ පසංසාය නින්දාය සුඛෙ සාරාගො, දුක්ඛෙ පටිවිරොධොති. **අට්ඨඞ්ගිකො මුසාවාදොති** "විනිධාය සඤ්ඤ"න්ති ඉමිනා සද්ධිං පාළියං ආගතෙහි **සත්තහීති** අට්ඨහි අඞ්ගෙහි අට්ඨඞ්ගිකො. **අට්ඨ උපොසථඞ්ගානීති**

"පාණං න හානෙ න ච 'දින්නමාදියෙ
මුසා න භාසෙ න ච මජ්ජපො සියා,
අබ්‍රහ්මචරියා විරමෙය්‍ය මෙථුනා
රත්තිං න භුඤ්ජෙය්‍ය විකාලභොජනං,

මාලං න ධාරෙ න ච ගන්ධමාචරෙ
මඤ්චෙ ඡමායං ව සයෙථ සන්ථතෙ,
එතඤ්හි අට්ඨඞ්ගිකමාහුපොසථං
බුද්ධෙන දුක්ඛන්තගුනා පකාසිත"න්ති

එවං වුත්තානි. **අට්ඨ දූතෙය්‍යඞ්ගානීති** "ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සොතා ච හොති සාවෙතා චා"ති ආදිනා නයෙන සඞ්ඝභෙදකෙ වුත්තානි. **නිස්සයවත්තානි** මහාඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨානි. **අනතිරිත්තා ච අතිරිත්තා ච** පවාරණසික්ඛාපදෙ නිද්දිට්ඨා. **අට්ඨන්නං පච්චුට්ඨාතබ්බන්ති** භත්තග්ගෙ වුඩ්ඪභික්ඛුනීනං, ආසනම්පි තාසංයෙව දාතබ්බං. **උපාසිකාති** විසාඛා; **අට්ඨානිසංසා විනයධරෙති** පඤ්චකෙ වුත්තෙසු පඤ්චසු "තස්සාධෙය්‍යො උපොසථො, පවාරණා, සඞ්ඝකම්ම"න්ති ඉමෙ තයො පක්ඛිපිත්වා අට්ඨ වෙදිතබ්බා. **අට්ඨ පරමානීති** පුබ්බෙ වුත්තපරමානෙව අට්ඨකවසෙන යොජෙත්වා වෙදිතබ්බානි. **අට්ඨසු ධම්මෙසු සම්මා වත්තිතබ්බන්ති** "න පකතත්තස්ස භික්ඛුනො උපොසථො ඨපෙතබ්බො. න පවාරණා ඨපෙතබ්බා"ති ආදිනා නයෙන සමථක්ඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨෙසු අට්ඨසු; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

අට්ඨකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

1. සී. 1. කොසම්බකෙ. 2. සී. 1. පාපමිච්ඡතාය.

4. 10.

නවකෙසු–**නව ආඝාතවත්ථූනීති** "අනත්ථං මෙ අචරී"ති ආදීනි නව; **නව ආඝාතපටිවිනයාති** "අනත්ථං මෙ අචරි, තං කුතෙත්ථ ලබ්භාති, ආඝාතං පටිවිනෙතී"ති ආදී නව;[1] **නව විනීතවත්ථූනීති** නවහි ආඝාතවත්ථූහි ආරති විරති පටිවිරති සෙතුඝාතො.[2] **නවහි සඞ්ඝො භිජ්ජතීති** "නවන්නං වා උපාලි අතිරෙකනවන්නං වා සඞ්ඝරාජි චෙව හොති සඞ්ඝභෙදො චා"ති. **නව පරමානීති** පුබ්බෙ වුත්තපරමානෙව නවකවසෙන යොජෙත්වා වෙදිතබ්බානි. **නව තණ්හාමූලකා** නාම තණ්හං පටිච්ච පරියෙසනා, පරියෙසනං පටිච්ච ලාභො, ලාභං පටිච්ච විනිච්ඡයො, විනිච්ඡයං පටිච්ච ඡන්දරාගො, ඡන්දරාගං පටිච්ච අජ්ඣොසානං, අජ්ඣොසානං පටිච්ච පරිග්ගහො, පරිග්ගහං පටිච්ච මච්ඡරියං, මච්ඡරියං පටිච්ච ආරක්ඛා, ආරක්ඛාධිකරණං දණ්ඩාදානසත්ථාදාන[3]කලහවිග්ගහවිවාදතුවංතුවංපෙසුඤ්ඤමුසාවාදා. **නවවිධමානානීති** "සෙය්‍යස්ස සෙය්‍යොහමස්මී"ති මානාදයො. **නව චීවරානීති** තිචීවරන්ති වා වස්සිකසාටිකාති වා ආදිනා නයෙන වුත්තානි. **න විකප්පෙතබ්බානීති** අධිට්ඨිතකාලතො පට්ඨාය න විකප්පෙතබ්බානි. **නව අධම්මිකානි දානානීති** සඞ්ඝස්ස පරිණතං අඤ්ඤසඞ්ඝස්ස වා චෙතියස්ස වා පුග්ගලස්ස වා පරිණාමෙතීති එවං වුත්තානි; **නව පටිග්ගහා-පරිභොගාති** එතෙසංයෙව දානානං පටිග්ගහා ච පරිභොගා ච; **තීණි ධම්මිකානි දානානීති** සඞ්ඝස්ස නින්නං[4] සඞ්ඝස්සෙව දෙති, චෙතියස්ස නින්නං චෙතියස්සෙව, පුග්ගලස්ස නින්නං පුග්ගලස්සෙව දෙතීති ඉමානි තීණි. පටිග්ගහපරිභොගාපි තෙසංයෙව පටිග්ගහා ච පරිභොගා ච; **නව අධම්මිකා සඤ්ඤත්තියොති** අධම්මවාදී පුග්ගලො අධම්මවාදී සම්බහුලා අධම්මවාදී සඞ්ඝොති එවං තීණි තිකානි සමථක්ඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨානි. **ධම්මිකා සඤ්ඤත්තියොපි** ධම්මවාදී පුග්ගලොති ආදිනා නයෙන තත්ථෙව නිද්දිට්ඨා. **අධම්මකම්මෙ ද්වෙ නවකානි** ඔවාදවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදනිද්දෙසෙ දුක්කටවසෙන වුත්තානි; **ධම්මකම්මෙ ද්වෙ නවකානි** තත්ථෙව පාචිත්තියවසෙන වුත්තානි. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

නවකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 11.

දසකෙසු – **දස ආඝාතවත්ථූනීති** නවකෙසු වුත්තානි නව "අට්ඨානෙ වා පන ආඝාතො ජායතී"ති ඉමිනා සද්ධිං දස හොන්ති. **ආඝාතපටිවිනයාපි** තත්ථ වුත්තා නව "අට්ඨානෙ වා පන ආඝාතො ජායති. තං කුතෙත්ථ ලබ්භාති ආඝාතං පටිවිනෙතී"ති ඉමිනා සද්ධිං දස වෙදි

1. සී. 1. ආදීනි නව. 2. සී. 1. විරති සෙතුඝාතො.
3. සී. 1. දණ්ඩාදානසත්ථාදාන. 4. සී. 1. දින්නං.

තබ්බා. **දස විනීතවත්ථූනීති** දසහි ආඝාතවත්ථූහි විරතිසඞ්ඛාතානි දස. **දසවත්ථුකා මිච්ඡාදිට්ඨීති** "නත්ථි දින්න"න්ති ආදිවසෙන වෙදිතබ්බා. "අත්ථි දින්න"න්ති ආදිවසෙන **සම්මාදිට්ඨි**; "සස්සතො ලොකො"ති ආදිවසෙන පන **අන්තග්ගාහිකා දිට්ඨි** වෙදිතබ්බා. **දස මිච්ඡත්තාති** මිච්ඡාදිට්ඨිආදයො මිච්ඡාවිමුත්තිපරියොසානා විපරීතා; **සම්මත්තා**. **සලාකග්ගාහා** සමථක්ඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨා. **දසහඞ්ගෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු උබ්බාහිකාය සම්මන්නිතබ්බොති** "සීලවා හොතී"ති ආදිනා නයෙන සමථක්ඛන්ධකෙ වුත්තෙහි දසහි; **දස ආදීනවා රාජන්තෙපුරප්පවෙසනෙ** රතනසික්ඛාපදෙ නිද්දිට්ඨා. **දස දානවත්ථූනීති** අන්නං පානං වත්ථං යානං මාලා ගන්ධං විලෙපනං සෙය්‍යාවසථං පදීපෙය්‍යං. **දස රතනානීති** මුත්තාමණිවෙළුරියාදීනි; **දස පංසුකූලානීති** සොසානිකං පාපණිකං උන්දූරඛායිතං උපචිකාඛායිතං අග්ගිදඩ්ඪං ගොඛායිතං අජිකාඛායිතං ථූපචීවරං ආභිසෙකියං ගතපච්චාගතන්ති[1] එතෙසු උපසම්පන්නෙන උස්සුක්කං කාතබ්බං. **දස චීවරධාරණාති** "සබ්බනීලකානි චීවරානි ධාරෙන්තී"ති වුත්තවසෙන දසාති **කුරුන්දියං** වුත්තං. **මහාඅට්ඨකථායං** පන නවසු කප්පියචීවරෙසු උදකසාටිකං වා සඞ්කච්චිකං වා පක්ඛිපිත්වා දසාති වුත්තං. **අවන්දියපුග්ගලා**[2] සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨා. **දස අක්කොසවත්ථූනි** ඔමසවාදෙ නිද්දිට්ඨානි. **දස ආකාරා** පෙසුඤ්ඤසික්ඛාපදෙ නිද්දිට්ඨා. **දස සෙනාසනානීති** මඤ්චො පීඨං භිසිබිම්බොහනං විමිලිකා උත්තරත්ථරණං තට්ටිකා චම්මඛණ්ඩො නිසීදනං තිණසන්ථාරො පණ්ණසන්ථාරොති.[3] **දස වරානි යාචිංසූති** විසාඛා අට්ඨ සුද්ධොදනමහාරාජා එකං, ජීවකො එකං. **යාගුආනිසංසා** ච **අකප්පියමංසානි** ච භෙසජ්ජක්ඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨානි. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

දසකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 12.

එකාදසකෙසු – **එකාදසාති** පණ්ඩකාදයො එකාදස. **එකාදස පාදුකාති** දස රතනමයා එකා කට්ඨපාදුකා. **තිණපාදුකා** මුඤ්ජපාදුකා බබ්බජපාදුකාදයො පන කට්ඨපාදුකසඞ්ගහමෙව ගච්ඡන්ති. **එකාදස පත්තාති** තම්බලොහමයෙන වා දාරුමයෙන වා සද්ධිං දස රතනමයා. **එකාදස චීවරානීති** සබ්බනීලකාදීනි. **එකාදස යාවතතියකාති** උක්ඛිත්තානුවත්තිකාභික්ඛුණීසඞ්ඝාදිසෙසා අට්ඨ, අරිට්ඨො, චණ්ඩකාලීති එකාදස. **අන්තරායිකා** නාම "නසි අනිමිත්තා"ති ආදයො. **එකාදස චීවරානි අධිට්ඨාතබ්බානීති** තිචීවරං, වස්සිකසාටිකා, නිසීදනං, **පච්චත්ථරණං**, කණ්ඩුප්පටිච්ඡාදි, මුඛපුඤ්ඡනචොළං, පරික්ඛාර

---

1. සී. මු. ගත පච්චාගතං. 2. සී. මු. අවන්දනීය පුග්ගලා.
3. සී. 1. පොත්ථකෙ "පච්චත්ථරණං" ඉති දිස්සති.

චොළං, උදකසාටිකා, සඞ්කච්චිකාති. **න විකප්පෙතබ්බානීති** එතානි තෙව අධිට්ඨිතකාලතො පට්ඨාය න විකප්පෙතබ්බානි. **ගණ්ඨිකා ච වීඨා**[1] ච සුත්තන්තනයෙන සද්ධිං එකාදස හොන්ති. තෙ සබ්බෙ ඛුද්දකක්ඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨා. **පඨවියො** පඨවිසික්ඛාපදෙ නිද්දිට්ඨා. **නිස්සය පටිප්පස්සද්ධියො** උපජ්ඣායම්හා පඤ්ච, ආචරියම්හා ඡ, එවං එකාදස. **අවන්දියපුග්ගලා** නග්ගෙන සද්ධිං එකාදස, තෙ සබ්බෙ සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨා. **එකාදස පරමානි** පුබ්බෙ වුත්තෙසු වුද්ධස්ස එකාදසකවසෙන යොජෙත්වා වෙදිතබ්බානි. **එකාදස වරානීති** මහාපජාපතියා යාචිතවරෙන සද්ධිං පුබ්බෙ වුත්තානි දස. **එකාදස සීමාදොසාති** "අතිඛුද්දකං සීමං සම්මන්නන්තී"ති ආදිනා නයෙන කම්මවග්ගෙ ආගමිස්සන්ති. **අක්කොසකපරිභාසකෙ පුග්ගලෙ එකාදසාදීනවා** නාම "යො සො භික්ඛවෙ භික්ඛු අක්කොසකපරිභාසකො සබ්‍රහ්මචාරීනං අරියූපවාදී, අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං සො එකාදසන්නං බ්‍යසනානං අඤ්ඤතරං බ්‍යසනං න නිගච්ඡෙය්‍ය. කතමෙසං එකාදසන්නං? අනධිගතං නාධිගච්ඡති. අධිගතා පරිහායති. සද්ධම්මස්ස න වොදායති.[2] සද්ධම්මෙසු වා අධිමානිකො හොති. අනභිරතො වා බ්‍රහ්මචරියං චරති. අඤ්ඤතරං වා සංකිලිට්ඨං ආපත්තිං ආපජ්ජති. සික්ඛං වා පච්චක්ඛාය හීනායාවත්තති.[3] ගාළ්හං වා රොගාතඞ්කං ඵුසති. උම්මාදං වා පාපුණාති. චිත්තක්ඛෙපං වා ආපජ්ජති. සම්මූළ්හො කාලං කරොති. කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජතී"ති. එත්ථ ච "සද්ධම්මො"ති බුද්ධවචනං අධිප්පෙතං. **ආසෙවිතායාති** ආදිතො පට්ඨාය සෙවිතාය; **භාවිතායාති** නිප්ඵාදිතාය වඩ්ඪිතාය වා; **බහුලීකතායාති** පුනප්පුනං කතාය. **යානීකතායාති** සුයුත්තයානසදිසාය කතාය. **වත්ථුකතායාති** යථා පතිට්ඨා හොති, එවං කතාය. **අනුට්ඨිතායාති** අනු අනු පවත්තිතාය; නිච්චාධිට්ඨිතායාති අත්ථො. **පරිචිතායාති** සමන්තතො චිතාය; සබ්බදිසාසු චිතාය ආචිතාය; භාවිතාය අභිවඩ්ඪිතායාති[4] අත්ථො. **සුසමාරද්ධායාති** සුට්ඨු සමාරද්ධාය; වසීභාවං උපනීතායාති අත්ථො. **න පාපකං සුපිනන්ති** පාපකමෙව න පස්සති, භද්දකං පන වුඩ්ඪිකාරණභූතං පස්සති. **දෙවතා රක්ඛන්තීති** ආරක්ඛදෙවතා ධම්මිකං රක්ඛං පච්චුපට්ඨාපෙන්ති. **තුවටං චිත්තං සමාධියතීති** ඛිප්පං චිත්තං සමාධියති. **උත්තරිං අප්පටිවිජ්ඣන්තොති** මෙත්තාඣානතො උත්තරිං අරහත්තං අසච්ඡිකරොන්තො සෙඛො[5] වා පුථුජ්ජනො වා හුත්වා කාලං කරොන්තො බ්‍රහ්මලොකූපගො හොති. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

එකාදසකවණ්ණනාපරියොසානා
එකුත්තරිකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

1. සී. මු. විධා. 2. සී. 1 වොදයන්ති. 3. සී. 1. හීනාය වත්තති.
4. සී. 1. පොත්ථකෙ 'භාවිතාය, අභිවඩ්ඪිතාය ඉති' නත්ථි. 5. සී. මු. සෙක්ඛො.

4. 13.

“**උපොසථකම්මස්ස කො ආදි**”ති ආදීනං පුච්ඡානං විස්සජ්ජනෙ **සාමග්ගී ආදී**ති “උපොසථං කරිස්සාමා”ති සීමං සොධෙත්වා ඡන්දපාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා සන්නිපතිතානං කායසාමග්ගී ආදි. **කිරියා මජ්ඣෙ**ති පුබ්බකිච්චං කත්වා පාතිමොක්ඛඔසාරණකිරියා මජ්ඣෙ. **නිට්ඨානං පරියොසාන**න්ති “තත්ථ සබ්බෙහෙව සමග්ගෙහි සම්මොදමානෙහි අවිවදමානෙහි සික්ඛිතබ්බ”න්ති ඉදං පාතිමොක්ඛනිට්ඨානං පරියොසානං. **පවාරණකම්මස්ස සාමග්ගී ආදී**ති “පවාරණං කරිස්සාමා”ති සීමං සොධෙත්වා ඡන්දපවාරණං ආහරිත්වා සන්නිපතිතානං කායසාමග්ගී ආදි. **කිරියා මජ්ඣෙ**ති පවාරණඤත්ති ච පවාරණකථා ච[1] මජ්ඣෙ. සඞ්ඝනවකස්ස “පස්සන්තො පටිකරිස්සාමී”ති වචනං පරියොසානං. **තජ්ජනීය**කම්මාදීසු වත්ථු නාම යෙන වත්ථුනා කම්මාරහො හොති, තං වත්ථු. **පුග්ගලො**ති යෙන තං වත්ථු කතං, සො පුග්ගලො; **කම්මවාචා පරියොසාන**න්ති “කතං සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තජ්ජනීයකම්මං. ඛමති සඞ්ඝස්ස. තස්මා තුණ්හී. එවමෙතං ධාරයාමී”ති එවං තස්සා තස්සා කම්මවාචාය අවසානවචනං පරියොසානං. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

උපොසථාදිවිස්සජ්ජනවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 14.

අත්ථවසපකරණෙ-**දස අත්ථවසෙ**ති ආදීසු යං වත්තබ්බං තං පඨමපාරාජිකවණ්ණනායමෙව වුත්තං. **යං සඞ්ඝසුට්ඨු තං සඞ්ඝඵාසූ**ති ආදීසු උපරිමං උපරිමං පදං හෙට්ඨිමස්ස හෙට්ඨිමස්ස පදස්ස අත්ථො. **අත්ථසතං ධම්මසත**න්ති ආදිම්හි පන යදෙතං දසසු පදෙසු එකෙකං මූලං කත්වා දසක්ඛත්තුං යොජනාය පදසතං වුත්තං. තත්ථ පච්ඡිමස්ස පච්ඡිමස්ස පදස්ස වසෙන අත්ථසතං පුරිමස්ස පුරිමස්ස වසෙන ධම්මසතං වෙදිතබ්බං. අථවා යෙ දස අත්ථවසෙ පටිච්ච තථාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං, යෙ පුබ්බෙ පඨමපාරාජිකවණ්ණනායං “තත්ථ **සඞ්ඝසුට්ඨුතා** නාම සඞ්ඝස්ස සුට්ඨුභාවො. ‘සුට්ඨු දෙවා’ති ආගතට්ඨානෙ විය ‘සුට්ඨු භන්තෙ’ති වචනසම්පටිච්ඡනභාවො. යො ච තථාගතස්ස වචනං සම්පටිච්ඡති, තස්ස තං දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය හොති, තස්මා සඞ්ඝස්ස ‘සුට්ඨු භන්තෙ’ති මම වචනං සම්පටිච්ඡනත්ථං පඤ්ඤපෙස්සාමි. අසම්පටිච්ඡනෙ ආදීනවං සම්පටිච්ඡනෙ ච ආනිසංසං දස්සෙත්වා න බලක්කාරෙන අභිභවිත්වාති එතමත්ථං ආවිකරොන්තො ආහ: **සඞ්ඝසුට්ඨුතායා**”ති එවමාදිනා නයෙන වණ්ණිතා, තෙසං ඉධ දසක්ඛත්තුං ආගතත්තා අත්ථසතං තදත්ථජොතකානඤ්ච පදානං වසෙන ධම්මසතං වෙදිතබ්බං. ඉදානි අත්ථජොතකානං නිරුත්තීනං වසෙන නිරුත්තිසතං, ධම්ම

---

1. සී. 1 පවාරණගාථාච.

භූතානං නිරුත්තීනං වසෙන නිරුත්තිසතන්ති **ද්වෙ නිරුත්තිසතානි**, අත්ථසතෙ ඤාණසතං, ධම්මසතෙ ඤාණසතං, ද්වීසු නිරුත්තිසතෙසු ද්වෙ ඤාණසතානීති චත්තාරි ඤාණසතානි ච වෙදිතබ්බානි.

“අත්ථසතං ධම්මසතං - ද්වෙ නිරුත්තිසතානි ච,
චත්තාරි ඤාණසතානි - අත්ථවසෙ පකරණෙ”ති හි

යං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තන්ති.

ඉති සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය
මහාවග්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 15.

එකංසං චීවරං කත්වාති එකස්මිං අංසකූටෙ චීවරං කත්වා; සාධුකං උත්තරාසඞ්ගං කත්වාති අත්ථො. **පග්ගණ්හිත්වාන[1] අඤ්ජලි**න්ති දසනඛසමොධානසමුජ්ජලං අඤ්ජලිං උක්ඛිපිත්වා; **ආසීසමානරූපොවා**ති පච්චාසීසමානරූපො විය; **කිස්ස ත්වං ඉධමාගතො**ති කෙන කාරණෙන කිමත්ථං පත්ථයමානො ත්වං ඉධ ආගතො.[2] කො එවමාහ? සම්මාසම්බුද්ධො. කං එවමාහ? ආයස්මන්තං උපාලිං. ඉති ආයස්මා උපාලි භගවන්තං උපසඞ්කමිත්වා “**ද්වීසු විනයෙසූ**”ති ඉමං ගාථං පුච්ඡි. අථස්ස භගවා “**භද්දකො තෙ උම්මග්ගො**”ති[3] ආදීනි වත්වා තං විස්සජ්ජෙසි. එස නයො සබ්බත්ථ. ඉති ඉමෙ සබ්බපඤ්හෙ බුද්ධකාලෙ උපාලිත්ථෙරො පුච්ඡි. භගවා බ්‍යාකාසි. සඞ්ගීතිකාලෙ පන **මහාකස්සපත්ථෙරො** පුච්ඡි. **උපාලිත්ථෙරො** බ්‍යාකාසි. තත්ථ **භද්දකො තෙ උම්මග්ගො**ති භද්දකා තෙ පඤ්හා[4]; පඤ්හා[4] හි අවිජ්ජන්ධකාරතො උම්මුජ්ජිත්වා ඨිතත්තා උම්මග්ගොති වුච්චති. **තග්ඝා**ති කාරණත්ථෙ නිපාතො; යස්මා මං පුච්ඡසි, තස්මා තෙ ආචික්ඛිස්සාමීති[5] අත්ථො. සම්පටිච්ඡනත්ථෙ වා; “**තග්ඝා**”ති හි ඉමිනා වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා ආචික්ඛිස්සාමීති ආහ. ‘සම්මාදහිත්වා, විසිබ්බෙන්ති, සාමිසෙන සසිත්ථක’න්ති ඉමානි තීණියෙව සික්ඛාපදානි භග්ගෙසු පඤ්ඤත්තානි. **යං තං අපුච්ඡිම්හා**ති යං ත්වං ආපුච්ඡිම්හ; **අකිත්තයී**ති අභාසි; **නො**ති අම්හාකං; **තං තං බ්‍යාකත**න්ති යං යං පුට්ඨං, තං තදෙව බ්‍යාකතං; **අනඤ්ඤථා**ති අඤ්ඤථා අකත්වා බ්‍යාකතං; **යෙ දුට්ඨුල්ලා සා සීලවිපත්ති**ති එත්ථ කිඤ්චාපි සීලවිපත්ති නාම පඤ්හෙ[6] නත්ථි, අථ ඛො දුට්ඨුල්ලං විස්සජ්ජෙතුකාමතායෙතං වුත්තං. චතූසු හි විපත්තීසු දුට්ඨුල්ලං එකාය විපත්තියා සඞ්ගහිතං. අදුට්ඨුල්ලං තීහි විපත්තීහි සඞ්ගහිතං. තස්මා “යෙ දුට්ඨුල්ලා සා සීලවිපත්තී”ති වත්වා තමෙව විත්ථාරතො දස්සෙතුං “**පාරාජිකං සඞ්ඝාදිසෙසා සීලවිපත්තීති වුච්චතී**”ති ආහ. ඉදානි තිස්සන්නං විපත්තීනං වසෙන අදුට්ඨුල්ලං දස්සෙතුං “**ථුල්ලච්චය**”න්ති ආදිමාහ. තත්ථ “**යො චායං අක්කොසති හාසාධිප්පායො**”ති ඉදං දුබ්භාසිතස්ස වත්ථුදස්සනත්ථං

1. පග්ගණ්හිත්වාන - පාළි. 2. සී. I. සමාගතො.
3. සී. මු. උම්මඞ්ගො 4. සී. මු & II. පඤ්හා 5. සී. මු & පාළි - අහමක්ඛිස්සාමි
6. සී. මු. & II. පඤ්හා.

වුත්තං. **අබ්භාචික්ඛන්තීති** "තථාහං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමී"ති වදන්තා අබ්භාචික්ඛන්ති; **අයං සා ආජීවවිපත්ති සම්මතාති** අයං ඡහි සික්ඛාපදෙහි සඞ්ගහිතා ආජීවවිපත්ති නාම චතුත්ථා විපත්ති සම්මතාති; එත්තාවතා "අදුට්ඨුල්ල"ාති ඉදං විස්සජ්ජිතං හොති.

ඉදානි **"යෙ ච යාවතතියකා"**ති පඤ්හං විස්සජ්ජෙතුං **"එකාදසා"**ති ආදිමාහ. යස්මා පන "යෙ ච යාවතතියකා"ති අයං පඤ්හො "එකාදස යාවතතියකා"ති එවං සඞ්ඛාවසෙන විස්සජ්ජිතො, තස්මා සඞ්ඛානුසන්ධිවසෙනෙව **"කති ඡෙදනකානී"**ති ආදිකෙ **අඤ්ඤෙ** අනන්තරපඤ්හෙ පුච්ඡි. තෙසං විස්සජ්ජනත්ථං **"ඡ ඡෙදනකානී"**ති ආදි වුත්තං. තත්ථ **"එකං භෙදනකං එකං උද්දාලනකං - සොළස**[1] **ජානන්ති පඤ්ඤත්තා"**ති ඉදමෙව අපුබ්බං. සෙසං මහාවග්ගෙ විභත්තමෙව. යං පනෙත්ථ අපුබ්බං තත්ථ **"එකං භෙදනක"**න්ති සූචිඝරං; "**එකං උද්දාලනක**"න්ති තූලොනද්ධමඤ්චපීඨං; **සොළසාති** සොළස; **ජානන්ති පඤ්ඤත්තාති** "ජාන"න්ති එවං වත්වා පඤ්ඤත්තා, තෙ එවං වෙදිතබ්බා: "ජානං සඞ්ඝිකං ලාභං පරිණතං අත්තනො පරිණාමෙය්‍ය, ජානං පුබ්බූපගතං භික්ඛුං අනුපඛජ්ජ නිසජ්ජං කප්පෙය්‍ය, ජානං සප්පාණකං උදකං තිණං වා මත්තිකං වා සිඤ්චෙය්‍ය වා සිඤ්චාපෙය්‍ය වා, ජානං භික්ඛුනීපරිපාචිතං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජෙය්‍ය, ජානං ආසාදනාපෙක්ඛො භුත්තස්මිං පාචිත්තියං, ජානං සප්පාණකං උදකං පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, ජානං යථා ධම්මං නිහතාධිකරණං, ජානං දුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං පටිච්ඡාදෙය්‍ය, ජානං ඌනවීසතිවස්සං පුග්ගලං උපසම්පාදෙය්‍ය, ජානං ථෙය්‍යසත්ථෙන සද්ධිං, ජානං තථාවාදිනා භික්ඛුනා අකතානුධම්මෙන, ජානං තථා නාසිතං සමණුද්දෙසං, ජානං සඞ්ඝිකං ලාභං පරිණතං පුග්ගලස්ස පරිණාමෙය්‍ය, ජානං පාරාජිකං ධම්මං අජ්ඣාපන්නං භික්ඛුනිං නෙව අත්තනා පටිචොදෙස්සං, ජානං චොරිං වජ්ඣං විදිතං අනපලොකෙත්වා, ජානං සභික්ඛුකං ආරාමං අනාපුච්ඡා පවිසෙය්‍යා"ති.

ඉදානි **"සාධාරණ අසාධාරණ"**න්ති ඉමං පුරිමපඤ්හං විස්සජ්ජෙන්තො "**වීසං ඉමෙ සතානී**"ති ආදිමාහ. තත්ථ භික්ඛුනීහි අසාධාරණෙසු "**ඡ සඞ්ඝාදිසෙසා**"ති විස්සට්ඨි කායසංසග්ගො දුට්ඨුල්ලං අත්තකාමං කුටි විහාරෙනාති **ද්වීහි අනියතෙහි අට්ඨා**ති ද්වීහි අනියතෙහි සද්ධිං අට්ඨ ඉමෙ; **නිස්සග්ගියානි ද්වාදසාති**

"ධොවනඤ්ච පටිග්ගහො කොසෙය්‍යසුද්ධද්වෙභාගා,
ඡබ්බස්සානි නිසීදනං,
ද්වෙ ලොමා පඨමො පත්තො වස්සිකාරඤ්ඤකෙන චා"ති

ඉමෙ ද්වාදස. **ද්වාවීසති ඛුද්දකාති**

"සකලො භික්ඛුනිවග්ගො - පරම්පරඤ්ච භොජනං,
අනතිරිත්තං අභිහටං - පණීතඤ්ච අචෙලකං.

---

1. පාළියං - සොළස. සී. 1. සොරස.

විකාලෙ ගාමප්පවෙසො – ජාතං දුට්ඨුල්ලච්ඡාදනං,
මාතුගාමෙන සද්ධිඤ්ච – යාව අතික්කන්තරාජකෙ.

සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා – විකාලෙ ගාමප්පවෙසනං
නිසීදනෙ ච යා සික්ඛා – වස්සිකා යා ච සාටිකා,
ද්වාවීසති ඉමා සික්ඛා – ඛුද්දකෙසු පකාසිතා”ති.

භික්ඛූහි අසාධාරණෙසුපි “**සඞ්ඝමහා දස නිස්සරෙ**”ති ‘සඞ්ඝමහා නිස්සාරීයතී’ති එවං විභඞ්ගෙ වුත්තා, මාතිකායං පන “නිස්සාරණීයං සඞ්ඝාදිසෙස”න්ති එවං ආගතානි දස; **නිස්සග්ගියා මාදසා**ති භික්ඛුනිවිභඞ්ගෙ විභත්තානි නිස්සග්ගියානෙව; **ඛුද්දකාපි** තත්ථ විභත්ත ඛුද්දකා එව. තථා චත්තාරො පාටිදෙසනීයා, ඉති **සතඤ්චෙව තිංසඤ්ච** සික්ඛා විභඞ්ගෙ භික්ඛුනීනං **භික්ඛූහි අසාධාරණා**. සෙසං ඉමස්මිං සාධාරණාසාධාරණවිස්සජ්ජනෙ උත්තානත්ථමෙව.

ඉදානි විපත්තියො ච “**යෙහි සමථෙහි සම්මන්ති**”ති ඉදං පඤ්හං විස්සජ්ජෙන්තො “**අට්ඨෙව පාරාජිකා**”ති ආදිමාහ. තත්ථ **දුරාසදා**ති ඉමිනා තෙසං සප්පටිභයතං දස්සෙති. කණ්හසප්පාදයො විය හි එතෙ දුරාසදා දුරුපගමනා දුරාසජ්ජනා ආසජ්ජියමානා[1] මූලච්ඡෙජ්ජාය සංවත්තන්ති. **තාලවත්ථුසමූපමා**ති සබ්බං තාලං උද්ධරිත්වා තාලස්ස වත්ථුමත්තකරණෙන සමූපමා; යථා වත්ථුමත්තකතො තාලො න පුන පාකතිකො හොති, එවං න පුන පාකතිකා හොන්ති. එවං සාධාරණං උපමං දස්සෙත්වා පුන එකෙකස්ස වුත්ත උපමං දස්සෙන්තො “**පණ්ඩුපලාසො**”ති ආදිමාහ. **අවිරූළ්හී භවන්ති තෙ**ති යථා එතෙ පණ්ඩුපලාසාදයො පුන හරිතාදිභාවෙන අවිරූළ්හිධම්මා හොන්ති, එවං පාරාජිකාපි පුන පකතිසීලාභාවෙන අවිරූළ්හිධම්මා හොන්තීති අත්ථො. එත්තාවතා විපත්තියො ච “**යෙහි සමථෙහි සම්මන්ති**”ති එත්ථ ඉමා තාව අට්ඨපාරාජිකවිපත්තියො කෙහිචි සමථෙහි න සම්මන්තීති එවං දස්සිතං හොති. යා පන විපත්තියො සම්මන්ති, තා දස්සෙතුං “**තෙවීසති සඞ්ඝාදිසෙසා**”ති ආදි වුත්තං. තත්ථ **තීහි සමථෙහී**ති සබ්බසඞ්ගාහිකවචනමෙතං. සඞ්ඝාදිසෙසා හි ද්වීහි සමථෙහි සම්මන්ති. න තිණවත්ථාරකෙන. සෙසා තීහිපි සම්මන්ති. **ද්වෙ උපොසථා ද්වෙ පවාරණා**ති ඉදං භික්ඛූනඤ්ච භික්ඛුනීනඤ්ච වසෙන වුත්තං. විභත්තිමත්තදස්සනෙනෙව චෙතං වුත්තං. න සමථෙහි වූපසමනවසෙන. භික්ඛුඋපොසථො භික්ඛුනිඋපොසථො භික්ඛුපවාරණා භික්ඛුනිපවාරණාති ඉමාපි හි චතස්සො විභත්තියො, විභජනානීති අත්ථො. **චත්තාරි කම්මානී**ති අධම්මෙන වග්ගාදීනි උපොසථකම්මානි; **පඤ්චෙව උද්දෙසා චතුරො භවන්ති අනඤ්ඤථා**ති භික්ඛූනං පඤ්ච උද්දෙසා භික්ඛුනීනං චතුරො භවන්ති; අඤ්ඤථා න භවන්ති; ඉමා අපරාපි විභත්තියො. **ආපත්තික්ඛන්ධා ච භවන්ති සත්ත අධිකරණානි චත්තාරී**ති ඉමා

1. සී. මු. & I. ආපජ්ජමානා.

පන විභත්තියො සමථෙහි සම්මන්ති. තස්මා "**සත්තහි සමථෙහී**"ති ආදිමාහ. අථවා "ද්වෙ උපොසථා ද්වෙ පවාරණා චත්තාරි කම්මානි පඤ්චෙව උද්දෙසා චතුරො භවන්ති අනඤ්ඤථා"ති ඉමාපි චතස්සො විභත්තියො නිස්සාය "නස්සන්තෙතෙ විනස්සන්තෙතෙ"ති ආදිනා නයෙන යා ආපත්තියො ආපජ්ජන්ති, තා යස්මා වුත්තප්පකාරෙනෙව සමථෙහි සම්මන්ති, තස්මා තම්මූලකානං ආපත්තීනං සමථදස්සනත්ථම්පි තා විභත්තියො වුත්තාති වෙදිතබ්බා. **කිච්චං එකෙනාති** කිච්චාධිකරණං එකෙන සමථෙන සම්මති.

එවං පුච්ඡානුක්කමෙන සබ්බපඤ්හෙ විස්සජ්ජෙත්වා ඉදානි "**ආපත්තික්ඛන්ධා ච භවන්ති සත්තා**"ති එත්ථ සඞ්ගහිතආපත්තික්ඛන්ධානං පච්චෙකං නිබ්බචනමත්තං දස්සෙන්තො "**පාරාජික**"න්ති ආදිමාහ. තත්ථ "පාරාජික"න්ති ගාථාය අයමත්ථො: යදිදං පුග්ගලාපත්තිසික්ඛාපදෙ පාරාජිකෙසු ආපත්ති පාරාජිකං නාම වුත්තං, තං ආපජ්ජන්තො පුග්ගලො යස්මා පාරාජිකො පරාජයමාපන්නො සද්ධම්මා **චුතො පරද්ධො භට්ඨො** නිරඞ්කතො[1] ච හොති, අනිහතෙ තස්මිං පුග්ගලෙ පුන උපොසථපවාරණාදිභෙදො සංවාසො නත්ථි; **තෙනෙතං ඉති** **වුච්චතීති** තෙන කාරණෙන එතං ආපත්තිං "පාරාජික"න්ති වුච්චති; අයං හෙත්ථ සඞ්ඛෙපත්ථො: යස්මා පාරාජිකො හොති, **තෙන** තස්මා එතං පාරාජිකන්ති වුච්චති.

දුතියගාථායපි බ්‍යඤ්ජනං අනාදියිත්වා අත්ථමත්තමෙව දස්සෙතුං "**සඞ්ඝාව දෙති පරිවාස**"න්ති ආදි වුත්තං. අයං පනෙත්ථ අත්ථො: ඉමං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා වුට්ඨාතුකාමස්ස යං තං ආපත්තිවුට්ඨානං ආදිම්හි චෙව පරිවාසදානත්ථාය ආදිතො සෙසෙ මජ්ඣෙ මානත්තදානත්ථාය මූලාය පටිකස්සනෙන වා සහ මානත්තදානත්ථාය අවසානෙ අබ්භානත්ථාය ච සඞ්ඝො ඉච්ඡිතබ්බො, න හෙත්ථ එකම්පි කම්මං විනා සඞ්ඝෙන සක්කා කාතුන්ති සඞ්ඝො ආදිම්හි චෙව සෙසෙ ච ඉච්ඡිතබ්බො අස්සාති **සඞ්ඝාදිසෙසො**.

තතියගාථාය **අනියතොති** යස්මා න නියතො, තස්මා අනියතො අයමාපත්තික්ඛන්ධොති අත්ථො. කිං කාරණා න නියතොති? **අනෙකංසිකතං පදං** යස්මා ඉදං සික්ඛාපදං අනෙකංසෙන කතන්ති අත්ථො. කතං අනෙකංසෙන **තිණ්ණමඤ්ඤතරං ඨානං, තිණ්ණං** ධම්මානං අඤ්ඤතරෙන කාරෙතබ්බොති හි තත්ථ වුත්තං. තස්මා **අනියතොති පවුච්චති** සො ආපත්තික්ඛන්ධො අනියතොති වුච්චති. යථා ච තිණ්ණං අඤ්ඤතරං ඨානං, එවං ද්වින්නං ධම්මානං අඤ්ඤතරං ඨානං යත්ථ වුත්තං, සොපි අනියතො එව.

1. සී. මු. නිරඞ්ගතො. සී. 1. නිරඞ්කතො

චතුත්ථගාථාය **අච්චයො තෙන සමො නත්ථීති** දෙසනාගාමිසු[1] අච්චයෙසු තෙන සමො ථූලො අච්චයො නත්ථි; **තෙනෙතං ඉති වුච්චති**, ථූලත්තා අච්චයස්ස එතං ථුල්ලච්චයන්ති වුච්චතීති අත්ථො. පඤ්චමගාථාය "**නිස්සජ්ජිත්වාන දෙසෙති තෙනෙතන්**"ති නිස්සජ්ජිත්වා[2] දෙසෙතබ්බතො "**නිස්සග්ගිය**"න්ති වුච්චතීති අත්ථො. ඡට්ඨගාථාය **පාතෙති කුසලං ධම්ම**න්ති සඤ්චිච්ච ආපජ්ජන්තස්ස කුසලධම්මසඞ්ඛාතං කුසලචිත්තං පාතෙති, තස්මා පාතෙති චිත්තන්ති පාචිත්තියං; යම්පන චිත්තං පාතෙති, තං යස්මා අරියමග්ගං අපරජ්ඣති, චිත්තසම්මොහකාරණඤ්ච හොති, තස්මා "**අරියමග්ගං අපරජ්ඣති, චිත්තසම්මොහනට්ඨාන**"න්ති ච වුත්තං. පාටිදෙසනීයගාථාසු "ගාරය්හං ආවුසො ධම්මං ආපජ්ජි"න්ති වුත්තගාරය්හභාව[3]කාරණදස්සනත්ථමෙව "**භික්ඛු අඤ්ඤාතකො සන්තො**"ති ආදි වුත්තං. පටිදෙසෙතබ්බතො පන සා ආපත්ති "**පාටිදෙසනීයා**"ති වුච්චති.

දුක්කටගාථාය **අපරද්ධං විරද්ධං[4] ඛලිත**න්ති සබ්බමෙතං "යඤ්ච දුක්කට"න්ති එත්ථ වුත්තස්ස දුක්කටස්ස පරියායවචනං; යඤ්හි දුට්ඨු කතං විරූපං වා කතං, තං දුක්කටං. තං පනෙතං යථා සත්ථාරා වුත්තං, එවං අකතත්තා අපරද්ධං;[5] කුසලං විරජ්ඣිත්වා පවත්තත්තා විරද්ධං; අරියවත්තපටිපදං අනාරූළ්හත්තා ඛලිතං. "**යං මනුස්සො කරෙ**"ති ඉදම්පනස්ස ඔපම්මනිදස්සනං. තස්සත්ථො: යථා හි යං ලොකෙ **මනුස්සො ආවිං වා යදි වා රහො** පාපං කරොති, තං **දුක්කටන්ති පවෙදෙන්ති**, එවමිදම්පි බුද්ධපටිකුට්ඨෙන ලාමකභාවෙන පාපං; තස්මා දුක්කටන්ති වෙදිතබ්බං. දුබ්භාසිතගාථාය "**දුබ්භාසිතං දුරාභට්ඨ**"න්ති දුට්ඨු **ආභට්ඨං** භාසිතං ලපිතන්ති දුරාභට්ඨං; යං දුරාභට්ඨං, තං දුබ්භාසිතන්ති අත්ථො. කිඤ්ච[6] භීය්යො? **සංකිලිට්ඨඤ්ච යං පදං** සංකිලිට්ඨං යස්මා තං පදං හොතීති අත්ථො. කථං? **යඤ්ච විඤ්ඤූ ගරහන්ති**, යස්මා ච තං විඤ්ඤූ ගරහන්තීති අත්ථො. **තෙනෙතං ඉති වුච්චතීති** තෙන සඞ්කිලිට්ඨභාවෙන ච විඤ්ඤූගරහිතතාපි ච එතං ඉති වුච්චති, "**දුබ්භාසිත**"න්ති එවං වුච්චතීති අත්ථො.

සෙඛියගාථාය "**ආදි චෙතං චරණඤ්ච**"ති ආදිනා[7] සෙඛස්ස සන්තකභාවං දීපෙති. තස්මා සෙඛස්ස ඉදං සෙඛියන්ති අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපත්ථො. ඉදං "**ගරුකං ලහුකං[8] චාපී**"ති ආදිපඤ්හෙහි අසඞ්ගහිතස්ස "**හන්ද වාක්‍යං සුණොම තෙ**"ති ඉමිනා පන ආයාචනවචනෙන සඞ්ගහිතස්ස අත්ථස්ස දීපනත්ථං වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං. **ඡන්නමති වස්සතීති** ආදිම්හිපි එසෙව නයො. තත්ථ **ඡන්නමතිවස්සතීති** ගෙහං තාව **තිණාදීහි අච්ඡන්නං අතිවස්සති**; ඉදං පන ආපත්තිසඞ්ඛාතං ගෙහං ඡන්නං අතිවස්සති; මූලාපත්තිං හි ඡාදෙන්තො අඤ්ඤං නවං

---

1 සී. මු. ගාමිනීසු. 2. සී. මු. නිස්සජ්ජිත්වා. 3. සී. මු. ගාරය්හභාව. 4. සී. මු. විරද්ධඤ්ච. 5. සී. II. අවරුද්ධං. 6 සී. I, & II. කිඤ්චාපි. 7 සී. මු. ආදිනා නයෙන. 8. සී. මු. ගරුකං.

ආපත්තිං ආපජ්ජති. **විවටං නාතිවස්සතීති** ගෙහං තාව අවිවටං සුච්ඡන්නං නාතිවස්සති; ඉදං පන ආපත්තිසඞ්ඛාතං ගෙහං විවටං නාතිවස්සති; මූලාපත්තිං හි විවරන්තො දෙසනාගාමිනිං දෙසෙත්වා වුට්ඨානගාමිනීතො වුට්ඨහිත්වා සුද්ධන්තෙ පතිට්ඨාති. ආයතිං සංවරන්තො අඤ්ඤං ආපත්තිං නාපජ්ජති. **තස්මා ඡන්නං විවරෙථාති** තෙන කාරණෙන දෙසනාගාමිනිං දෙසෙන්තො වුට්ඨානගාමිනීතො ච වුට්ඨහන්තො ඡන්නං විවරෙථ. **එවං තං නාතිවස්සතීති** එවං වෙතං විවටං නාතිවස්සතීති අත්ථො. **ගති මිගානං පවනන්ති** අජ්ඣොකාසෙ ව්‍යාධාදීහි[1] පරිපාතියමානානං මිගානං **පවනං** රුක්ඛාදිගහනං අරඤ්ඤං **ගති** පටිසරණං හොති; තං පත්වා තෙ අස්සසන්ති.[2] එතෙනෙව නයෙන **ආකාසො පක්ඛිනං ගති.** අවස්සං උපගමනට්ඨෙන පන **විභවො ගති ධම්මානං,** සබ්බෙසම්පි සඞ්ඛතධම්මානං විනාසො ගති.[3] න හි තෙ විනාසං අගච්ඡන්තා ඨාතුං සක්කොන්ති. සුචිරම්පි ඨත්වා පන **නිබ්බානං අරහතො ගති,** ඛීණාසවස්ස අරහතො අනුපාදිසෙසනිබ්බාණධාතු එකංසෙන ගතීති අත්ථො.

ගාථාසඞ්ගණිකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.[4]

---

4. 16.

අධිකරණභෙදෙ "**ඉමෙ දස උක්කොටා**"ති අධිකරණානං උක්කොටෙ වත්වා[5] පුන අධිකරණඋක්කොටෙන සමථානං උක්කොටං දස්සෙතුං "**විවාදාධිකරණං උක්කොටෙන්තො කති සමථෙ උක්කොටෙතී**"ති ආදිමාහ. තත්ථ **විවාදාධිකරණං උක්කොටෙන්තො ද්වෙ සමථෙ උක්කොටෙතීති** සම්මුඛාවිනයඤ්ච යෙභුය්‍යසිකඤ්ච ඉමෙ ද්වෙ උක්කොටෙති, පටිසෙධෙති; පටික්කොසතීති අත්ථො. **අනුවාදාධිකරණං උක්කොටෙන්තො චත්තාරොති** සම්මුඛාවිනයං සතිවිනයං අමූළ්හවිනයං තස්සපාපිය්‍යසිකන්ති ඉමෙ චත්තාරො සමථෙ උක්කොටෙති; **ආපත්තාධිකරණං උක්කොටෙන්තො තයොති** සම්මුඛාවිනයං පටිඤ්ඤාතකරණං තිණවත්ථාරකන්ති ඉමෙ තයො සමථෙ උක්කොටෙති; **කිච්චාධිකරණං උක්කොටෙන්තො එකන්ති** සම්මුඛාවිනයං ඉමං එකං සමථං උක්කොටෙති; "**කති උක්කොටා**"ති ආදිපුච්ඡානං විස්සජ්ජනෙ පන ද්වාදසසු[6] උක්කොටෙසු "**අකතං කම්ම**"න්ති ආදයො තාව තයො උක්කොටා විසෙසතො දුතියෙ අනුවාදාධිකරණෙ ලබ්භන්ති. "**අනිහතං කම්ම**"න්ති ආදයො තයො

---

1. සී. මු. දීප සාදීහි. 2. සී. මු. අස්සාසෙන්ති. 3. සී. මු. විනාසොව තෙසං ගති.
4. සී. I. & , පොත්ථකෙසු "ගාථා සඞ්ගණිකවණ්ණනා නිට්ඨිතා" ඉති නත්ථි.
5. සී. II. අධිකරණං උක්කොටෙත්වා. සී. මු. & I. අධිකරණානං උක්කොටෙත්වා.
6. සී. I. & II. විස්සජ්ජනෙ වාදසසු.

පඨමෙ විවාදාධිකරණෙ ලබ්භන්ති. "**අවිනිච්ඡිත**"න්ති ආදයො තයො තතියෙ ආපත්තාධිකරණෙ ලබ්භන්ති. "**අවූපසන්ත**"න්ති ආදයො තයො චතුත්ථෙ කිච්චාධිකරණෙ ලබ්භන්ති. අපි ච ද්වාදසාපි ච එකෙකස්මිං අධිකරණෙ ලබ්භන්තියෙව.

තත්ථ ජාතකං අධිකරණං උක්කොටෙතීති යස්මිං විහාරෙ 'මය්හං ඉමිනා පත්තො ගහිතො. චීවරං ගහිත'න්ති ආදිනා නයෙන පත්තචීවරාදීනං අත්ථාය අධිකරණං උප්පන්නං හොති, තස්මිං යෙව ච තං විහාරෙ[1] ආවාසිකා සන්නිපතිත්වා "අලං ආවුසො"ති අත්ත[2] පච්චත්ථිකෙ සඤ්ඤාපෙත්වා පාළිමුත්තකවිනිච්ඡයෙනෙව වූපසමෙන්ති, ඉදං තත්ථ ජාතකං අධිකරණං නාම. යෙනාපි විනිච්ඡයෙන සමිතං, සොපි එකො සමථොයෙව. ඉමං උක්කොටෙන්තස්සාපි පාචිත්තියං.

තත්ථ ජාතකං වූපසන්තන්ති සචෙ පන තං අධිකරණං තෙවාසිකා වූපසමෙතුං න සක්කොන්ති, අථඤ්ඤෙ විනයධරෙ ආගන්ත්වා "කිං ආවුසො ඉමස්මිං විහාරෙ උපොසථො වා පවාරණා වා ඨිතා?"ති පුච්ඡන්ති, තෙහි ච තස්මිං කාරණෙ කථිතෙ තං අධිකරණං ඛන්ධකතො ච පරිවාරතො ච සුත්තෙන විනිච්ඡිනිත්වා වූපසමෙන්ති. ඉදං තත්ථ ජාතකං වූපසන්තං නාම අධිකරණං. එතං උක්කොටෙන්තස්සාපි පාචිත්තියමෙව.

අන්තරාමග්ගෙති තෙ අත්තපච්චත්ථිකා "න මයං එතස්ස විනිච්ඡයෙ තිට්ඨාම. නායං විනයෙ කුසලො. අමුකස්මිං නාම ගාමෙ විනයධරා ථෙරා වසන්ති. තත්ථ ගන්ත්වා විනිච්ඡිනිස්සාමා"ති ගච්ඡන්තා අන්තරාමග්ගෙයෙව කාරණං[3] සල්ලක්ඛෙත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤං වා සඤ්ඤාපෙන්ති, අඤ්ඤෙ වා තෙ භික්ඛූ නිජ්ඣාපෙන්ති, ඉදම්පි වූපසන්තමෙව හොති. එවං වූපසන්තං අන්තරාමග්ගෙ අධිකරණං උක්කොටෙති යො, තස්සාපි පාචිත්තියමෙව.

අන්තරාමග්ගෙ වූපසන්තන්ති න හෙව ඛො පන අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ඤත්තියා වා සභාගභික්ඛුනිජ්ඣාපනෙන වා වූපසන්තං හොති, අපි ච ඛො පටිපථං ආගච්ඡන්තො එකො විනයධරො දිස්වා "කත්ථ ආවුසො ගච්ඡථා?"ති පුච්ඡිත්වා 'අමුකං නාම ගාමං. ඉමිනා නාම කාරණෙනා"ති වුත්තෙ "අලං ආවුසො. කිං තත්ථ ගතෙනා?"ති තත්ථෙව[4] ධම්මෙන විනයෙන තං අධිකරණං වූපසමෙති, ඉදං අන්තරාමග්ගෙ වූපසන්තං නාම. එතං උක්කොටෙන්තස්සාපි පාචිත්තියමෙව.

තත්ථ ගතන්ති සචෙ පන "අලං ආවුසො. කිං තත්ථ ගතෙනා?"ති වුච්චමානාපි[5] "මයං තත්ථෙව ගන්ත්වා විනිච්ඡයං පාපෙස්සාමා"ති විනයධරස්ස වචනං අනාදියිත්වා ගච්ඡන්තියෙව. ගන්ත්වා සභාගානං භික්ඛූනං එතමත්ථං ආරොචෙන්ති. සභාගා භික්ඛූ "අලං ආවුසො. සඞ්ඝසන්ති

1. සී. I. & II. තස්මිං යෙව විහාරෙ. 1 අත්ථ - විමතිවිනොදනී.
3. සී. මු. තං කාරණං. 4. සී. මු වුත්තෙ තත්ථෙව. 5. සී. මු. වුච්චමානෙපි.

පාතං නාම ගරුක"න්ති තත්ථෙව නිසීදාපෙත්වා විනිච්ඡිනිත්වා සඤ්ඤාපෙන්ති. ඉදම්පි වූපසන්තමෙව හොති. එවං වූපසන්තං තත්ථ ගතං අධිකරණං උක්කොටෙති යො, තස්සාපි පාචිත්තියමෙව.

තත්ථ ගතං වූපසන්තන්ති න හෙව ඛො පන සභාගභික්ඛූනං සඤ්ඤත්තියා වූපසන්තං හොති, අපිච ඛො සඞ්ඝං සන්නිපාතෙත්වා ආරොචෙති. තං[1] සඞ්ඝමජ්ඣෙ විනයධරා වූපසමෙන්ති, ඉදං **තත්ථ ගතං වූපසන්තං** නාම. එතං උක්කොටෙන්තස්සාපි පාචිත්තියමෙව.

සතිවිනයන්ති ඛීණාසවස්ස දින්නං සතිවිනයං උක්කොටෙති, පාචිත්තියමෙව. උම්මත්තකස්ස දින්නෙ **අමූළ්හවිනයෙ**[2] පාපුස්සන්නස්ස දින්නාය **තස්සපාපියසිකායපි** එසෙව නයො. **තිණවත්ථාරකං උක්කොටෙතී**ති සඞ්ඝෙන තිණවත්ථාරකසමථෙන වූපසමිතෙ අධිකරණෙ ආපත්ති නාම එකං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා දෙසියමානා වුට්ඨාති. 'යම්පනෙතං නිද්දායන්තස්සාපි ආපත්තිවුට්ඨානං නාම, එතං මය්හං න ඛමතී'ති එවං වදන්තොපි තිණවත්ථාරකං උක්කොටෙති නාම. තස්සාපි පාචිත්තියමෙව.

ඡන්දාගතිං ගච්ඡන්තො අධිකරණං උක්කොටෙතීති විනයධරෙ හුත්වා අත්තනො උපජ්ඣායාදීනං අත්ථාය "අධම්මං ධම්මො"ති ආදීනි දීපෙත්වා පුබ්බෙ විනිච්ඡිතං අධිකරණං ද්වාදසසු උක්කොටෙසු යෙන කෙනචි උක්කොටෙන්තො ඡන්දාගතිං ගච්ඡන්තො අධිකරණං උක්කොටෙති නාම. ද්වීසු පන අත්තපච්චත්ථිකෙසු එකස්මිං "අනත්ථං මෙ අචරී"ති ආදිනා නයෙන සමුප්පන්නාඝාතො, තස්ස පරාජය[3]ආරොපනත්ථං 'අධම්මං ධම්මො'ති ආදීනි දීපෙත්වා පුබ්බෙ විනිච්ඡිතං අධිකරණං ද්වාදසසු උක්කොටෙසු යෙන කෙනචි උක්කොටෙන්තො **දොසාගතිං ගච්ඡන්තො අධිකරණං උක්කොටෙති** නාම. මන්දො පන මොමූහො මොමූහත්තා එව "අධම්මං ධම්මො"ති ආදීනි දීපෙත්වා වුත්තනයෙනෙව උක්කොටෙන්තො **මොහාගතිං ගච්ඡන්තො අධිකරණං උක්කොටෙති** නාම. සචෙ පන ද්වීසු අත්තපච්චත්ථිකෙසු එකො විසමානි කායකම්මාදීනි ගහනං[4] මිච්ඡාදිට්ඨිං බලවන්තෙ ච පක්ඛන්තරියෙ අභිඤ්ඤාතෙ භික්ඛූ නිස්සිතත්තා විසමනිස්සිතො[5] ගහනනිස්සිතො බලවනිස්සිතො ච හොති, තස්ස භයෙන "අයං මෙ ජීවිතන්තරායං වා බ්‍රහ්මචරියන්තරායං වා කරෙය්‍යා"ති "අධම්මං ධම්මො"ති ආදීනි දීපෙත්වා වුත්තනයෙනෙව උක්කොටෙන්තො **භයාගතිං ගච්ඡන්තො අධිකරණං උක්කොටෙති** නාම.

---

1. සී. මු. ආරොචිතං. 2. සී. II. විනයෙ ච. 3. සී. මු. & I. පරාජයං. 4. සී. මු. ගහනා. 5. සී. මු. වුත්තවිසමනිස්සිතො.

තදනුපසම්පන්නෙනාති එකො සාමණෙරො බ්‍යත්තො හොති බහුස්සුතො. සො විනිච්ඡයෙ පරාජයං පත්වා මග්ගභූතෙ භික්ඛූ දිස්වා පුච්ඡති: "කස්මා මග්ගභූතත්ථා?"ති. තෙ තස්ස තං අධිකරණං ආරොචෙන්ති. සො තෙ එවං වදෙති: "හොතු භන්තෙ. මං උපසම්පාදෙථ. අහං තං අධිකරණං වූපසමෙස්සාමී"ති. තෙ තං උපසම්පාදෙන්ති. සො දුතියදිවසෙ භෙරිං පහරිත්වා සඞ්ඝං සන්නිපාතෙති. තතො භික්ඛූහි "කෙන සඞ්ඝො සන්නිපාතිතො?"ති වුත්තෙන "මයා"ති වදති. "කස්මා සන්නිපාතිතො?"ති. "හියෙය්‍ය අධිකරණං දුබ්බිනිච්ඡිතං. තමහං විනිච්ඡිනිස්සාමී"ති. "ත්වං පන හියෙය්‍ය කුහිං ගතො?"ති. "අනුපසම්පන්නොම්හි භන්තෙ. අජ්ජ පන උපසම්පන්නොම්හී"ති. සො වත්තබ්බො: "ඉදං ආවුසො තුම්හාදිසානං භගවතා සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං: 'තදනුපසම්පන්නො උක්කොටෙති, උක්කොටනකං පාචිත්තිය'න්ති. ගච්ඡ. ආපත්තිං දෙසෙහී"ති. **ආගන්තුකෙපි** එසෙව නයො. **කාරකොති** එකං සඞ්ඝෙන සද්ධිං අධිකරණං විනිච්ඡිනිත්වා පරිවෙණගතං පරාජිතා භික්ඛූ වදන්ති: "කිස්ස භන්තෙ තුම්හෙහි එවං විනිච්ඡිතං අධිකරණං? නනු එවං විනිච්ඡිතබ්බ?"න්ති. සො "කස්මා පඨමං යෙව එවං න වදිත්ථා?"ති තං අධිකරණං උක්කොටෙති. එවං යො කාරකො උක්කොටෙති, තස්සාපි උක්කොටනෙ[1] පාචිත්තියං. **ඡන්දදායකොති** එකො අධිකරණවිනිච්ඡයෙ ඡන්දං දත්වා සභාගෙ භික්ඛූ පරාජයං පත්වා ආගතෙ මග්ගභූතෙ දිස්වා "සෙවදනි අහං විනිච්ඡිනිස්සාමී"ති සඞ්ඝං සන්නිපාතෙත්වා "කස්මා සන්නිපාතෙසී?"ති වුත්තො "හියෙය්‍ය අධිකරණං දුබ්බිනිච්ඡිතං. තමහං අජ්ජ විනිච්ඡිනිස්සාමී"ති. "හියෙය්‍ය පන ත්වං කත්ථ ගතො?"ති. "ඡන්දං දත්වා නිසින්නොම්හී"ති. සො වත්තබ්බො: "ඉදං ආවුසො තුම්හාදිසානං භගවතා සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං. 'ඡන්දදායකො උක්කොටෙති, උක්කොටනකං පාචිත්තිය'න්ති. ගච්ඡ. ආපත්තිං දෙසෙහී"ති.

විවාදාධිකරණං කිංනිදානන්ති ආදීසු කිං නිදානමස්සාති කිංනිදානං. කො සමුදයො අස්සාති කිංසමුදයං. කා ජාති අස්සාති **කිංජාතිකං**. කො පභවො අස්සාති **කිම්පභවං**. කො සම්භාරො අස්සාති **කිංසම්භාරං**. කිං සමුට්ඨානං අස්සාති **කිංසමුට්ඨානං**. සබ්බානෙතානි කාරණවෙවචනානි යෙව. **විවාදනිදාන**න්ති ආදීසුපි අට්ඨාරසභෙදකරවත්ථුසඞ්ඛාතො විවාදො නිදානමෙතස්සාති විවාදනිදානං; විවාදං නිස්සාය උප්පජ්ජනක විවාදවසෙනෙතං වුත්තං. අනුවාදො නිදානං අස්සාති **අනුවාදනිදානං**. ඉදම්පි අනුවාදං නිස්සාය උප්පජ්ජනකඅනුවාදවසෙන වුත්තං. ආපත්ති නිදානං අස්සාති **ආපත්තිනිදානං**. ආපත්තාධිකරණපච්චයා චතස්සො ආපත්තියො ආපජ්ජතීති එවං ආපත්තිං නිස්සාය උප්පජ්ජනකආපත්තිවසෙනෙතං වුත්තං. කිච්චයං නිදානමස්සාති **කිච්චයනිදානං**. චතුබ්බිධං සඞ්ඝකම්මං කාරණමස්සාති අත්ථො. උක්ඛිත්තානුවත්තිකාය භික්ඛුනියා

1. සී. මු. උක්කොටනකං.

යාව තතියං සමනුභාසනාදීනං කිච්චං නිස්සාය උප්පජ්ජනකකිච්චං, තං වසෙනෙතං වුත්තං. අයං චතුන්නම්පි අධිකරණානං විස්සජ්ජන පක්ඛෙ එකපදයොජනා. එතෙනානුසාරෙන සබ්බපදානි යොජෙතබ්බානි. දුතියපුච්ඡා **"හෙතු නිදාන"**න්ති ආදිම්හි විස්සජ්ජනෙ නවන්නං කුසලාකුසලාබ්‍යාකතහෙතූනං වසෙන හෙතුනිදානාදිතා වෙදිතබ්බා. තතියපුච්ඡාය විස්සජ්ජනෙ බ්‍යඤ්ජනමත්තං නානං. හෙතුයෙව හි එත්ථ **'පච්චයො'**ති වුත්තො.

මූලපුච්ඡාය විස්සජ්ජනෙ **"ද්වාදස මූලානී"**ති කොධ උපනාහ යුගලකාදීනි ඡ විවාදමූලානි, ලොභදොසමොහා තයො, අලොභාදොසාමොහා තයොති ඉමානි අජ්ඣත්තසන්තානප්පවත්තානීති ද්වාදස මූලානි. **චුද්දස මූලානීති** තානෙව ද්වාදස කායවාචාහි සද්ධිං චුද්දස හොන්ති. **ඡ මූලානීති** කායාදීනි ඡ සමුට්ඨානානි; සමුට්ඨානපුච්ඡාය විස්සජ්ජනෙ **අට්ඨාරස භෙදකරවත්ථූනි සමුට්ඨානානීති** තස්මිං එතෙසු අට්ඨාරසසු භෙදකරවත්ථූසු සමුට්ඨාති, එතෙහි වා කාරණභූතෙහි සමුට්ඨාති, තෙනස්සෙතානි සමුට්ඨානානීති වුච්චන්ති. එස නයො සබ්බත්ථ.

"විවාදාධිකරණං ආපත්තී"ති ආදිභෙදෙ **"එකෙන අධිකරණෙන කිච්චාධිකරණෙනා"**ති ඉදං අධිකරණෙසු යෙන[1] අධිකරණෙන සම්මති, තං දස්සෙතුං වුත්තං. න පනෙතානි එකංසතො කිච්චාධිකරණෙනෙව සම්මන්ති. න හි පුග්ගලස්ස සන්තිකෙ දෙසෙන්තස්ස[2] කිච්චාධිකරණං නාම අත්ථි. **න ඛන්ධකෙන සමථෙනාති** සාවසෙසාපත්ති විය න සම්මති. න හි **සක්කා** සා දෙසෙතුං තතො වුට්ඨාය සුද්ධන්තෙ පතිට්ඨාතුං.

"විවාදාධිකරණං හොති අනුවාදාධිකරණ"න්ති ආදි නයො උත්තානොයෙව. තතො පරං **"යත්ථ සතිවිනයො"**ති ආදිකා සම්මුඛාවිනයං අමුඤ්චිත්වා ඡ යමකපුච්ඡා වුත්තා, තාසං විස්සජ්ජනෙනෙව අත්ථො පකාසිතො. සංසට්ඨාදිපුච්ඡානං විස්සජ්ජනෙ **"සංසට්ඨා"**ති සතිවිනයකම්මවාචාක්ඛණස්මිංයෙව ද්වින්නම්පි සමථානං සිද්ධත්තා **සම්මුඛාවිනයොති වා සතිවිනයොති වා ඉමෙ ධම්මා සංසට්ඨා නො විසංසට්ඨා**. යස්මා පන කදලික්ඛන්ධෙ පත්තවට්ටීනං විය න සක්කා තෙසං විනිබ්භුජිත්වා නානාකරණං දස්සෙතුං, තෙන වුත්තං: **"න ච ලබ්භා ඉමෙසං ධම්මානං විනිබ්භුජිත්වා නානාකරණං පඤ්ඤාපෙතු"**න්ති. එස නයො සබ්බත්ථ.

"කිංනිදානා"ති පුච්ඡාවිස්සජ්ජනෙ නිදානං නිදානමස්සාති **නිදාන නිදානො**. තත්ථ සඞ්ඝසම්මුඛතා ධම්මසම්මුඛතා විනයසම්මුඛතා පුග්ගලසම්මුඛතාති ඉදං සම්මුඛාවිනයස්ස නිදානං. සතිවෙපුල්ලප්පත්තො ඛීණාසවො ලද්ධූපවාදෙ සතිවිනයස්ස නිදානං. උම්මත්තකො භික්ඛු අමූළ්හවිනයස්ස නිදානං. යො ච දෙසෙති, යස්ස ච දෙසෙති, උභින්නං සම්මුඛීභාවො පටිඤ්ඤාතකරණස්ස නිදානං. භණ්ඩනජාතානං අධිකරණං

1. සී. මු. ඉදං යෙන 2. සී. II. දෙසෙතුං නත්ථි.

වූපසමෙතුං අසක්කුණෙය්‍යතා යෙභුය්‍යසිකාය නිද්දිට්ඨං. පාපුස්සන්නෙන පුග්ගලො තස්සපාපිය්‍යසිකාය නිද්දිට්ඨං. භණ්ඩනජාතානං බහුඅස්සාමණකඅජ්ඣාචාරෙ තිණවත්ථාරකස්ස නිද්දිට්ඨං. හෙතුපච්චයවාරෙ වුත්තනයො එව. මූලපුච්ඡාය විස්සජ්ජනං උත්තානමෙව. සමුට්ඨානපුච්ඡාය කිඤ්චාපි **"සත්තන්නං සමථානං කතමෙ ඡත්තිංස සමුට්ඨානා"**ති වුත්තං, සම්මුඛාවිනයස්ස පන කම්මසඞ්ගහාභාවෙන සමුට්ඨානාභාවතො ඡන්නං යෙව සමථානං ඡ සමුට්ඨානානි විභත්තානි. තත්ථ **කම්මස්ස කිරියා**ති ඤත්ති වෙදිතබ්බා. **කරණ**න්ති තස්සායෙව ඤත්තියා ඨපෙතබ්බකාලෙ ඨපනං; **උපගමන**න්ති සයං උපගමනං; අත්තනායෙව තස්ස කම්මස්ස කරණන්ති අත්ථො. **අජ්ඣුපගමන**න්ති අජ්ඣෙසනූපගමනං,[1] අඤ්ඤෙසං සද්ධිවිහාරිකාදීනං 'ඉමං කම්මං කරොහී'ති අජ්ඣෙසනන්ති අත්ථො. **අධිවාසනා**ති "රුච්චති මෙ එතං; කරොතු සඞ්ඝො"ති එවං අධිවාසනා; ඡන්දදානන්ති අත්ථො. **අප්පටික්කොසනා**ති "න මෙතං ඛමති. මා එවං කරොථා"ති අප්පටිසෙධනා; ඉති ඡන්නං ඡක්කානං වසෙන **ඡත්තිංස සමුට්ඨානා** වෙදිතබ්බා. නානත්ථපුච්ඡාවිස්සජ්ජනං උත්තානමෙව. අධිකරණපුච්ඡාවිස්සජ්ජනෙ **"අයං විවාදො නො අධිකරණ"**න්ති අයං මාතාපුත්තාදීනං විවාදො විරුද්ධවාදත්තා විවාදො නාම හොති. සමථෙහි පන අධිකරණීයතාය අභාවතො අධිකරණං න හොති. අනුවාදාදීසුපි එසෙව නයො. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

අධිකරණභෙදවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 17.

දුතියගාථාසඞ්ගණිකං **චොදනා**ති වත්ථුඤ්ච ආපත්තිඤ්ච දස්සෙත්වා චොදනා; **සාරණා**ති දොසසාරණා; **සඞ්ඝො කිමත්ථායා**ති සඞ්ඝසන්නිපාතො කිමත්ථාය; **මතිකම්මං පන කිස්ස කාරණා**ති මතිකම්මං වුච්චති මන්තග්ගහණං; තං කිස්ස කාරණාති අත්ථො. **චොදනා සාරණත්ථායා**ති වුත්තප්පකාරා චොදනා තෙන චුදිතකපුග්ගලෙන කතදොසසාරණත්ථාය; **නිග්ගහත්ථාය සාරණා**ති දොසසාරණා පන තස්ස පුග්ගලස්ස නිග්ගහණත්ථාය; **සඞ්ඝො පරිග්ගහත්ථායා**ති. තත්ථ සන්නිපතිතො සඞ්ඝො විනිච්ඡයපරිග්ගහණත්ථාය; ධම්මාධම්ම[2]තුලනත්ථාය සුවිනිච්ඡිත දුබ්බිනිච්ඡිත[3]ජානනත්ථායාති අත්ථො. **මතිකම්මං පන පාටියෙක්ක**න්ති සුත්තන්තිකත්ථෙරානඤ්ච විනයධරත්ථෙරානඤ්ච මන්තග්ගහණං පාටෙක්කං පාටෙක්කං විනිච්ඡයසන්නිට්ඨාපනත්ථං; **මා ඛො පක්ඛ**න්ති චුදිතකෙ වා චොදකෙ වා කොපං මා ජනයි; **සචෙ අනුවිජ්ජකො තුව**න්ති සචෙ ත්වං සඞ්ඝමජ්ඣෙ ඔතිණ්ණං අධිකරණං විනිච්ඡිතුං නිසින්නො විනයධරො; **විග්ගාහික**න්ති "න ත්වං ඉමං ධම්මවිනයං

---

1. සී. I. අජ්ඣෙසනානුගමනං. 2. සී. මු. ධම්මාධම්ම.
3. සී. මු. දුබ්බිනිච්ඡිතං.

ආජානාසී”ති ආදිනයප්පවත්තං; **අනත්ථසංහිතන්ති** යං[1] අත්ථං ජනයති, පරිසං ඛොභෙත්වා උට්ඨාපෙති, එවරූපිං කථං මා අභණි. **සුත්තෙ විනයෙ** චාති ආදීසු **සුත්තං** නාම උභතොවිභඞ්ගා; **විනයො** නාම ඛන්ධකො; **අනුලොමො** නාම පරිවාරො; **පඤ්ඤත්තං** නාම සකලං විනයපිටකං; **අනුලොමිකං** නාම චත්තාරො මහාපදෙසා; **අනුයොගවත්තං නිසාමයාති**[2] අනුයුඤ්ජනවත්තං නිසාමෙථ; **කුසලෙන බුද්ධිමතා කතන්ති** ඡෙකෙන පණ්ඩිතෙන ඤාණපාරමිප්පත්තෙන භගවතා නීහරිත්වා ඨපිතං; **සුවුත්තන්ති** සුපඤ්ඤපිතං;[3] **සික්ඛාපදානුලොමිකන්ති** සික්ඛාපදානං අනුලොමං; අයං තාව පදත්ථො. අයං පනෙත්ථ සාධිප්පායසම්බන්ධවණ්ණනා: ‘සචෙ ත්වං අනුවිජ්ජකො, මා සහසා භණි. මා අනත්ථසංහිතං විග්ගාහිකකථං භණි. යං පන කුසලෙන බුද්ධිමතා ලොකනාථෙන එතෙසු සුත්තාදීසු අනුයොගවත්තං කථිතං සුපඤ්ඤත්තං සබ්බසික්ඛාපදානං අනුලොමං, තං නිසාමය, තං උපධාරෙහී’ති. **ගතිං න නාසෙන්තො සම්පරායිකන්ති** අත්තනො සම්පරායෙසු ගතිං නිබ්බත්තිං අනාසෙන්තො අනුයොගවත්තං නිසාමය; යො හි තං අනිසාමෙත්වා අනුයුඤ්ජති, සො **සම්පරායිකං** අත්තනො ගතිං නාසෙති, තස්මා ත්වං තං අනාසෙන්තො නිසාමයාති අත්ථො.

ඉදානි තං අනුයොගවත්තං දස්සෙතුං “**හිතෙසී**”ති ආදිමාහ. තත්ථ **හිතෙසීති** හිතං එසන්තො ගවෙසන්තො; මෙත්තඤ්ච මෙත්තා[4] පුබ්බභාගඤ්ච උපට්ඨපෙත්වාති අත්ථො. **කාලෙනාති** යුත්තපත්තකාලෙන; අජ්ඣෙසිතකාලෙයෙව තව භාරෙ කතෙ අනුයුඤ්ජාති අත්ථො. **සහසා වොහාරං මාපධාරෙසීති** යො එතෙසං සහසා වොහාරො හොති, සහසා භාසිතං, තං මා අපධාරෙසි; මා ගණ්හිත්ථ; **පටිඤ්ඤානුසන්ධිතෙන කාරයෙති** එත්ථ ‘**අනුසන්ධිත**’න්ති කථානුසන්ධි වුච්චති. තස්මා පටිඤ්ඤානුසන්ධිනා කාරයෙ; කථානුසන්ධිං සල්ලක්ඛෙත්වා පටිඤ්ඤාය කාරයෙති අත්ථො. අථවා පටිඤ්ඤාය ච අනුසන්ධිතෙන ච කාරයෙ; ලජ්ජිං පටිඤ්ඤාය කාරයෙ; අලජ්ජිං වත්තානුසන්ධිනාති[5] අත්ථො. තස්මා එව “**පටිඤ්ඤා ලජ්ජීසු**”ති ගාථමාහ. තත්ථ **වත්තානුසන්ධිතෙන කාරයෙති** වත්තානුසන්ධිනා කාරයෙ; යා **අස්ස** වත්තෙන සන්ධිං පටිඤ්ඤා සන්ධියති, තාය පටිඤ්ඤාය කාරයෙති අත්ථො. **සඤ්චිච්චාති** ජානන්තො ආපජ්ජති; **පරිගූහතීති** නිගූහති, න දෙසෙති, න වුට්ඨාති; **සච්චං අහම්පි ජානාමීති** යං තුම්හෙහි වුත්තං, තං සච්චං, අහම්පි තං එවමෙව ජානාමි; **අඤ්ඤඤ්ච කාහ**න්ති අඤ්ඤඤ්ච තං අහං පුච්ඡාමි; **පුබ්බාපරං න ජානාතීති** පුරෙ කථිතඤ්ච පච්ඡා කථිතඤ්ච න ජානාති; **අකොවිදොති** තස්මිං පුබ්බාපරෙ අකුසලො; **අනුසන්ධිවචනපථං න ජානාතීති** කථානුසන්ධිවචනං විනිච්ඡයානුසන්ධිවචනඤ්ච න ජානාති; **සීලවිපත්තියා චොදෙතීති** ද්වීහි ආපත්තික්ඛන්ධෙහි චොදෙති; **ආචාර**

1. සී. මු. යාය, 2 සී. මු. & I. නිසාමෙථාති. 3. සී. මු. සුපඤ්ඤත්තං.
4. සී. I. මෙත්තිඤ්ච මෙත්ති. 5. සී. I. වුත්තානුසන්ධිනාති.

දිට්ඨියාති ආචාරවිපත්තියා චෙව දිට්ඨිවිපත්තියා ච; ආචාරවිපත්තියා චොදෙන්තො පඤ්චහාපත්තික්ඛන්ධෙහි චොදෙති. දිට්ඨිවිපත්තියා චොදෙන්තො මිච්ඡාදිට්ඨියා චෙව අන්තග්ගාහිකදිට්ඨියා ච චොදෙති. ආජීවෙනපි චොදෙතීති ආජීවහෙතුපඤ්ඤත්තෙහි ඡහි සික්ඛාපදෙහි චොදෙති; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

දුතියගාථාසඞ්ගණිකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 18.

ඉදානි එවං උප්පන්නාය චොදනාය විනයධරෙන කත්තබ්බකිච්චං දස්සෙතුං "අනුවිජ්ජකෙනා"ති ආදි ආරද්ධං. තත්ථ "දිට්ඨං දිට්ඨෙනා"ති ගාථාය අයමත්ථො: එකෙතෙකො මාතුගාමෙන සද්ධිං එකට්ඨානතො නික්ඛමන්තො වා පවිසන්තො වා දිට්ඨො, සො තං පාරාජිකෙන චොදෙති. ඉතරො තස්ස දස්සනං අනුජානාති. තං පන දස්සනං පටිච්ච පාරාජිකං න උපෙති, න පටිජානාති. එවමෙත්ථ යං තෙන දිට්ඨං, තං තස්ස "දිට්ඨො මයා"ති ඉමිනා දිට්ඨවචනෙන සමෙති. යස්මා ඉතරො තං දස්සනං පටිච්ච දොසං න පටිජානාති, තස්මා අසුද්ධපරිසඞ්කිතො හොති; අමූලකපරිසඞ්කිතොති අත්ථො. තස්ස පුග්ගලස්ස 'සුද්ධො අහ'න්ති පටිඤ්ඤාය තෙන සද්ධිං උපොසථො කාතබ්බො. සෙසගාථාසුපි එසෙව නයො. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

අනුවිජ්ජකකිච්චවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 19.

"චොදනාය කො ආදී"ති ආදි පුච්ඡානං[1] විස්සජ්ජනෙ සච්චෙ ච අකුප්පෙ චාති සච්චෙ පතිට්ඨාතබ්බං අකුප්පෙ ච; යං කතං වා න කතං වා, තදෙව වත්තබ්බං. න ච චොදකෙ වා අනුවිජ්ජකෙ වා සඞ්ඝෙ වා කොපො උප්පාදෙතබ්බො. ඔතිණ්ණානොතිණ්ණං ජානිතබ්බන්ති ඔතිණ්ණස්ස ච අනොතිණ්ණස්ස ච වචනං ජානිතබ්බං; තත්‍රායං ජානන[2] විධි: එත්තකා[3] චොදකස්ස පුබ්බකථා, එත්තකා[3] පච්ඡිමකථා, එත්තකා[3] චුදිතකස්ස පුබ්බකථා, එත්තකා[3] පච්ඡිමකථාති ජානිතබ්බා.[4] චොදකස්ස පමාණං ගණ්හිතබ්බං. චුදිතකස්ස පමාණං ගණ්හිතබ්බං. අනුවිජ්ජකස්ස පමාණං ගණ්හිතබ්බං. අනුවිජ්ජකො අප්පමත්තකම්පි හාපෙන්තො[5] "ආවුසො සමන්නාහරිත්වා උජුං කත්වා ආහරා"ති වත්තබ්බො. සඞ්ඝෙන එවං පටිපජ්ජිතබ්බං. යෙන ධම්මෙන යෙන විනයෙන යෙන සත්ථුසාසනෙන තං අධිකරණං වූපසම්මතීති එත්ථ ධම්මොති භූතං වත්ථු; විනයොති චොදනා චෙව සාරණා ච; සත්ථුසාසනන්ති ඤත්තිසම්පදා චෙව අනුසාවනසම්පදා ච; එතෙන හි ධම්මෙන ච විනයෙන ච සත්ථුසාසන

1. සී. මු. ආදීනි පුච්ඡානං 2. සී I. & II. ජානනා 3. සී. මු. එත්තකා. 4. සී. මු. ජානිතබ්බං. 5. සී. මු. අහාපෙන්තො.

තෙන ච අධිකරණං වූපසම්මති. තස්මා අනුවිජ්ජකෙන භූතෙන වත්ථුනා චොදෙත්වා ආපත්තිං සාරෙත්වා ඤත්තිසම්පදාය චෙව අනුස්සාවනසම්පදාය ච තං[1] අධිකරණං වූපසමෙතබ්බං. **අනුවිජ්ජකෙන එවං පටිපජ්ජිතබ්බං.** සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව.

උපාසකො කිමත්ථියාති ආදි පුච්ඡාවිස්සජ්ජනම්පි උත්තානමෙව. අවසානගාථාසු **ඝොරෙ ච පරිභාසතීති** අවඤ්ඤං කරොන්තො "කිං ඉමෙ ජානන්තී"ති පරිභාසති; **ඛතො උපහතින්ද්‍රියොති** කාය ඡන්දාදිගාමිතාය තෙන ච පරිභාසනෙන අත්තනාව[2] අත්තනො ඛතත්තා ඛතො; සද්ධාදීනං[3] ඉන්ද්‍රියානං උපහතත්තා **උපහතින්ද්‍රියො**; **නිරයං ගච්ඡති දුම්මෙධො න ච සික්ඛාය ගාරවොති** සො ඛතො උපහතින්ද්‍රියො පඤ්ඤාභාවතො **දුම්මෙධො** තීසු සික්ඛාසු අසික්ඛනතො න ච **සික්ඛාය ගාරවො** කායස්ස භෙදා නිරයමෙව උපගච්ඡති. තස්මා "**න චාමිසං හි නිස්සාය** -පෙ- **යථා ධම්මො තථා කරෙ**"ති. තස්සත්ථො: න ච **ආමිසං නිස්සාය** කරෙ, චුදිතචොදකෙසු හි **අඤ්ඤතරෙන** දින්නං චීවරාදිආමිසං ගණ්හන්තො ආමිසං නිස්සාය කරොති, එවං න කරෙය්‍ය; **න ච නිස්සාය පුග්ගලන්ති** "අයං මෙ උපජ්ඣායො වා, ආචරියො වා"ති ආදිනා නයෙන ඡන්දාදීහි ගච්ඡන්තො පුග්ගලං නිස්සාය කරොති, එවං න කරෙය්‍ය; අථ ඛො **උභො පක්ඛෙ විවජ්ජෙත්වා** යථා ධම්මො ඨිතො, තථෙව කරෙය්‍යාති.[4] **උපකණ්ණකං ජප්පතීති** "එවං කරොහි. මා එවං කරිත්ථා"ති කණ්ණමූලෙ මන්තෙති; **ජිම්හං පෙක්ඛතීති** දොසමෙව ගවෙසති; **විනිහරතීති** විනිච්ඡයං හාපෙති; **කුම්මග්ගං පටිසෙවතීති**[5] ආපත්තිං දීපෙති; **අකාලෙන ච චොදෙතීති** අනොකාසෙ අනජ්ඣිට්ඨො ච චොදෙති; **පුබ්බාපරං න ජානාතීති** පුරිමකථඤ්ච පච්ඡිමකථඤ්ච න ජානාති; **අනුසන්ධිවචනපථං න ජානාතීති** කථානුසන්ධිවිනිච්ඡයානුසන්ධිවසෙන වචනං න ජානාති; **සෙසං සබ්බත්ථ** උත්තානමෙවාති.

චොදනාකණ්ඩවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 20.

චූළසඞ්ගාමෙ – **සඞ්ගාමාවචරෙන භික්ඛුනාති** සඞ්ගාමො වුච්චති අධිකරණවිනිච්ඡයත්ථාය සඞ්ඝසන්නිපාතො; තත්‍ර හි අත්තපච්චත්ථිකා චෙව සාසනපච්චත්ථිකා ච උද්ධම්මං උබ්බිනයං සාසනං[6] දීපෙන්තා සමොසරන්ති **වෙසාලිකා වජ්ජිපුත්තකා** විය. සො භික්ඛු තෙසං පච්චත්ථිකානං ලද්ධිං මද්දිත්වා සකවාදදීපනත්ථාය තත්ථ අවචරති, අජ්ඣොගාහෙත්වා විනිච්ඡයං පවත්තෙති, සො සඞ්ගාමාවචරො නාම, **යස** ත්ථෙරො විය. තෙන සඞ්ගාමාවචරෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝං **උපසඞ්ක**

1. සී. I. & II. ඤත්තිසම්පදාය ච තං. 2 සී. මු. අත්තනා.
3. සී. මු. සද්ධාදීනඤ්ච. 4. සී. I. & II. කාරෙය්‍යාති. 5. සී. I. සෙවතීති.
6. සී. මු. සත්ථුසාසනං.

මන්තෙන නීචචිත්තෙන සඞ්ඝො උපසඞ්කමිතබ්බො. නීචචිත්තෙනාති මානද්ධජං නිපාතෙත්වා නිහතමානචිත්තෙන; **රජොහරණසමෙනාති** පාදපුඤ්ඡනසමෙන; යථා රජොහරණස්ස සංකිලිට්ඨෙ වා අසංකිලිට්ඨෙ වා පාදෙ පුඤ්ඡියමානෙ නෙව රාගො න දොසො; එවං ඉට්ඨානිට්ඨෙසු අරජ්ජන්තෙන අදුස්සන්තෙනාති අත්ථො. **යථාපතිරූපෙ ආසනෙති** යථාපතිරූපං ආසනං ඤත්වා අත්තනො පාපුණනට්ඨානෙ ථෙරානං භික්ඛූනං පිට්ඨිං අදස්සෙත්වා නිසීදිතබ්බං; **අනානාකථිකෙනාති** නානාවිධං තං තං අනත්ථකථං අකථෙන්තෙන; **අතිරච්ඡානකථිකෙනාති** දිට්ඨසුතමුතම්පි රාජකථාදිකං තිරච්ඡානකථං අකථෙන්තෙන; **සාමං වා ධම්මො භාසිතබ්බොති** සඞ්ඝසන්නිපාතට්ඨානෙ කප්පියාකප්පිය[1]නිස්සිතා වා රූපාරූපපරිච්ඡෙදසමථාචාරවිපස්සනාචාරට්ඨානනිසජ්ජවත්තාදිනිස්සිතා වා කථා **ධම්මො** නාම. එවරූපො ධම්මො සයං වා භාසිතබ්බො. **පරො වා අජ්ඣෙසිතබ්බො** – යො භික්ඛු තථාරූපිං කථං කථෙතුං පහොති, සො වත්තබ්බො: "ආවුසො සඞ්ඝමජ්ඣෙ පඤ්හෙ උප්පන්නෙ ත්වං කථෙය්‍යාසී"ති. **අරියො වා තුණ්හීභාවො නාතිමඤ්ඤිතබ්බොති** අරියා තුණ්හී නිසීදන්තා න බාලපුථුජ්ජනා විය නිසීදන්ති. අඤ්ඤතරං කම්මට්ඨානං ගහෙත්වාව නිසීදන්ති ඉති කම්මට්ඨානමනසිකාරවසෙන තුණ්හීභාවො අරියතුණ්හීභාවො නාම. **සො** නාතිමඤ්ඤිතබ්බො. 'කිං කම්මට්ඨානානුයොගෙනා'ති නාවජානිතබ්බො. අත්තනො පතිරූපං කම්මට්ඨානං ගහෙත්වාව නිසීදිතබ්බන්ති අත්ථො. **න උපජ්ඣායො පුච්ඡිතබ්බොති** 'කොනාමො තුය්හං උපජ්ඣායො'ති න පුච්ඡිතබ්බො. එස නයො සබ්බත්ථ. **න ජාතීති** "ඛත්තියජාතියො ත්වං? බ්‍රාහ්මණජාතියො?"ති එවං ජාති න පුච්ඡිතබ්බා; **න ආගමොති** "දීඝභාණකො ත්වං? මජ්ඣිමභාණකො?"ති එවං ආගමො න පුච්ඡිතබ්බො; **කුලපදෙසොති** ඛත්තියකුලාදිවසෙන[2] වෙදිතබ්බො; **අත්‍රස්ස පෙමං වා දොසො වාති** අත්‍ර පුග්ගලෙ එතෙසං කාරණානං අඤ්ඤතරවසෙන පෙමං වා භවෙය්‍ය දොසො වා; **නො පරිසකප්පිකෙනාති**[3] පරිසකප්පකෙන පරිසානුවිධායකෙන න භවිතබ්බං; යං පරිසාය රුච්චති, තදෙව වත්වා කප්පෙත්වා න කථෙතබ්බන්ති අත්ථො. **න හත්ථමුද්දා දස්සෙතබ්බාති** කථෙතබ්බෙ ච අකථෙතබ්බෙ ච **සඤ්ඤුජනනත්ථං** හත්ථවිකාරො න කාතබ්බො; **අත්ථං අනුවිධියන්තෙනාති** විනිච්ඡයපටිවෙධමෙව සල්ලක්ඛෙන්තෙන; "ඉදං සුත්තං උපලබ්භති. ඉමස්මිං විනිච්ඡයෙ ඉදං වක්ඛාමී"ති[4] පරිතුලයන්තෙන නිසීදිතබ්බන්ති අත්ථො. **න ච ආසනා වුට්ඨාතබ්බන්ති** න ආසනා වුට්ඨාය සන්නිපාතමණ්ඩලෙ විචරිතබ්බං; විනයධරෙ උට්ඨිතෙ සබ්බා පරිසා උට්ඨහති. **න වීතිහාතබ්බන්ති** න විනිච්ඡයො හාපෙතබ්බො; **න කුම්මග්ගො සෙවිතබ්බොති** න ආපත්ති දීපෙතබ්බා; **අසාහසිකෙන භවිතබ්බන්ති** න සහසා කාරිනා භවිතබ්බං; සහසා

1. සී. මු. අකප්පියකප්පිය. 2. සී. මු. වසෙනෙව.
3. පරිසකප්පිකෙන - පාළියං. 4. සී. මු. වක්ඛාමීති එවං.

දුරුත්තවචනං න කථෙතබ්බන්ති අත්ථො. **වචනක්ඛමෙනාති** දුරුත්තවාචං[1] ඛමනසීලෙන; **හිතපරිසක්කිනාති** හිතෙසිනා හිතගවෙසිනා කරුණා ච කරුණාපුබ්බභාගො ච උපට්ඨාපෙතබ්බාති; අයං පදද්වයෙපි[2] අධිප්පායො. **අනසුරුත්තෙනාති** න අසුරුත්තෙන; **අසුරුත්තං** වුච්චති විග්ගාහිකකථාසඞ්ඛාත අසුද්ධරවචනං; තං න කථෙතබ්බන්ති අත්ථො. **අත්තා පරිග්ගණ්හෙතබ්බොති** "විනිච්ඡිනිතුං වූපසමෙතුං සක්ඛිස්සාමි නු ඛො? නො"ති එවං අත්තා පරිග්ගණ්හෙතබ්බො; අත්තනො පමාණං ජානිතබ්බන්ති අත්ථො. **පරො පරිග්ගණ්හෙතබ්බොති** "ලජ්ජියා[3] නු ඛො අයං පරිසා? සක්කා සඤ්ඤාපෙතුං? උදාහු නො"ති එවං පරො පරිග්ගණ්හෙතබ්බො; **චොදකො පරිග්ගණ්හෙතබ්බොති** "ධම්මචොදකො නු ඛො? නො?"ති එවං චොදකො[4] පරිග්ගණ්හෙතබ්බො; **චුදිතකො පරිග්ගණ්හෙතබ්බොති** "ධම්මචුදිතකො නු ඛො? නො"ති එවං චුදිතකො[4] පරිග්ගණ්හෙතබ්බො **අධම්මචොදකො පරිග්ගණ්හෙතබ්බොති** තස්ස පමාණං ජානිතබ්බං. සෙසෙසුපි එසෙව නයො. **වුත්තං අහාපෙන්තෙනාති** චොදකචුදිතකෙහි වුත්තවචනං අහාපෙන්තෙන; **අවුත්තං අප්පකාසෙන්තෙනාති** අතොසටං වත්ථුං අප්පකාසෙන්තෙන; **මන්දො[5] හාසෙතබ්බොති** මන්දො මොමූහො පග්ගණ්හිතබ්බො; 'ත්වං කුලපුත්තො'ති උත්තෙජෙත්වා අනුයොගවත්තං කථාපෙත්වා තස්ස අනුයොගො ගණ්හිතබ්බො. **භීරු අස්සාසෙතබ්බොති** යස්ස සඞ්ඝමජ්ඣං වා ගණමජ්ඣං වා අනොසටපුබ්බත්තා සාරජ්ජං උප්පජ්ජති, තාදිසො 'මා භායි. විස්සට්ඨො කථෙහි. මයං තෙ උපත්ථම්භා භවිස්සාමා'ති වත්වාපි අනුයොගවත්තං[6] කථාපෙතබ්බො.[7] **චණ්ඩො නිසෙධෙතබ්බොති** අපසාදෙතබ්බො තජ්ජෙතබ්බො. **අසුචි විභාවෙතබ්බොති** අලජ්ජිං පකාසෙත්වා ආපත්තිං දෙසාපෙතබ්බො; **උජු මද්දවෙනාති** යො භික්ඛු උජුසීලවා කායවඞ්කාදිරහිතො, සො මද්දවෙනෙව උපචරිතබ්බො; **ධම්මෙසු ච පුග්ගලෙසු චාති** එත්ථ යො ධම්මගරුකො හොති න පුග්ගලගරුකො, අයමෙව ධම්මෙසු ච පුග්ගලෙසු ච මජ්ඣත්තොති වෙදිතබ්බො.

"සුත්තං සංසන්දනත්ථාය"ති ආදිසු තෙන ච[8] පන එවං සබ්‍රහ්මචාරීනං පියමනාපගරුභාවනීයෙන අනුවිජ්ජකෙන සමුද්දහවෙසු සුත්තාදීසු සුත්තං සංසන්දනත්ථාය; ආපත්තානාපත්තීනං සංසන්දනත්ථන්ති වෙදිතබ්බං. **ඔපම්මං නිදස්සනත්ථායාති** ඔපම්මං අත්ථදස්සනත්ථාය; **අත්ථො විඤ්ඤාපනත්ථායාති** අත්ථො ඤාපනත්ථාය; **පටිපුච්ඡා ඨපනත්ථායාති** පුච්ඡා පුග්ගලස්ස ඨපනත්ථාය; **ඔකාසකම්මං චොදනත්ථායාති** වත්ථුනා වා ආපත්තියා වා චොදනත්ථාය; **චොදනා සාරණත්ථායාති** දොසාදොසං[9] සාරණත්ථාය; **සාරණා සවචනීයත්ථායාති** දොසා

1. සී මු. දාචං 2 සී I පදද්වයෙහි. 3. සී. මු. ලජ්ජිකා.
4. සී. I. & II. එවං. 5. සී. I, & II. වෙණ්ඩො. 6. සී. මු. අනුයොගවත්තං.
7. සී. මු. කථෙතබ්බො. 8. සී. I. ආදි සකෙන ච. 9. සී. මු. දොසාදොසං,

දෙසස්සාරණා සවචනීයකරණත්ථාය; **සවචනීයං පලිබොධත්ථායාති** සවචනීයං 'ඉමම්හා ආවාසා පදම්පි[1] මා පක්කමී"ති එවං පලිබොධත්ථාය; **පලිබොධො විනිච්ඡයත්ථායාති** විනිච්ඡය[2]පාපනත්ථාය; **විනිච්ඡයො සන්තීරණත්ථායාති** දෙසාදෙසසන්තීරණත්ථාය තුලනත්ථාය; **සන්තීරණං ඨානාඨානගමනත්ථායාති** ආපත්තිඅනාපත්තිගරුකලහුකාපත්තිජානනත්ථාය; **සඞ්ඝො සම්පරිග්ගහ - සම්පටිච්ඡනත්ථායාති** සම්පරිග්ගහත්ථාය[3] ච; සුවිනිච්ඡිතදුබ්බිනිච්ඡිතභාවජානනත්ථාය චාති අත්ථො. **පච්චෙකට්ඨායිනො අවිසංවාදකට්ඨායිනොති** ඉස්සරියාධිපච්චජෙට්ඨකට්ඨානෙ ච අවිසංවාදකට්ඨානෙ ච ඨිතා; න තෙ අප්පසාදෙතබ්බාති අත්ථො.

ඉදානි යෙ මන්දබුද්ධිනො[4] එවං වදෙය්‍යුං "විනයො නාම කිමත්ථායා"ති, තෙසං වචනොකාසං විදහනත්ථමත්ථං දස්සෙතුං "විනයො සංවරත්ථායා"ති ආදිමාහ. තත්ථ **විනයො සංවරත්ථායාති** සකලාපි විනයපඤ්ඤත්ති කායවචීද්වාරසංවරත්ථාය ආජීවවිසුද්ධිපරියොසානස්ස සීලස්ස උපනිස්සයො හොති; පච්චයො හොතීති අත්ථො. **එස** නයො සබ්බත්ථ. අපිචෙත්ථ **අවිප්පටිසාරොති** පාපපුඤ්ඤානං කතාකතවසෙන චිත්තවිප්පටිසාරාභාවො; **පාමොජ්ජන්ති** දුබ්බලා තරුණපීති; **පීතීති** බලවා (?) බහලපීති; **පස්සද්ධීති** කායචිත්තදරථප්පටිප්පස්සද්ධි; **සුඛන්ති** කායිකචෙතසිකසුඛං; තඤ්හි දුවිධම්පි **සමාධිස්ස** උපනිස්සයපච්චයො හොති. **සමාධීති** චිත්තෙකග්ගතා; **යථාභූතඤාණදස්සනන්ති** තරුණවිපස්සනා; උදයබ්බයඤාණස්සෙතං අධිවචනං. චිත්තෙකග්ගතා හි තරුණවිපස්සනාය පච්චයො[5] හොති. **නිබ්බිදාති** සිඛාප්පත්තා වුට්ඨානගාමිනී බලවවිපස්සනා; **විරාගොති** අරියමග්ගො; **විමුත්තීති** අරහත්තඵලං; චතුබ්බිධොපි හි අරියමග්ගො අරහත්තස්ස[6] උපනිස්සයපච්චයො හොති. **විමුත්තිඤාණදස්සනන්ති** පච්චවෙක්ඛණඤාණං; **විමුත්තිඤාණදස්සනං අනුපාදාපරිනිබ්බානත්ථායාති** අපච්චයපරිනිබ්බානත්ථාය; අපච්චයපරිනිබ්බානස්ස හි තං පච්චයො හොති, තස්මිං අනුප්පත්තෙ අවස්සං පරිනිබ්බායිතබ්බතොති. **එතදත්ථා කථාති** අයං විනයකථා නාම එතදත්ථා; **මන්තනාති** විනයමන්තනා එව. **උපනිසාති** අයං 'විනයො සංවරත්ථායා'ති ආදිකා පරම්පරපච්චයතාපි එතදත්ථාය; **සොතාවධානන්ති** ඉමිස්සා පරම්පරපච්චයකථාය සොතාවධානං; ඉමං කථං සුත්වා යං උප්පජ්ජති ඤාණං, තම්පි එතදත්ථාය. **යදිදං අනුපාදා චිත්තස්ස විමොක්ඛොති** යො අයං චතූහි උපාදානෙහි අනුපාදියිත්වා චිත්තස්ස අරහත්තඵලසඞ්ඛාතො විමොක්ඛො, සොපි එතදත්ථාය; අපච්චයපරිනිබ්බානත්ථාය එවාති අත්ථො.

---

1. සී. මු. පරම්පි. 2. සී. මු. විනිච්ඡයං. 3. සී. මු. විනිච්ඡයසම්පටිග්ගහණත්ථාය 4. සී. මු. මන්දමන්දබුද්ධිනො. 5. සී. මු. උපනිස්සයපච්චයො. 6. සී. මු. අරහත්තඵලස්ස.

අනුයොගවත්තගාථාසු පඨමගාථා වුත්තත්ථා එව. **වත්ථුං විපත්තිං ආපත්තිං නිදානං ආකාරඅකොවිදො පුබ්බාපරං න ජානාතී**ති "වත්ථු"න්තිආදීනං "න ජානාති"පදෙන සම්බන්ධො, **"අකොවිදො"**ති පදස්ස **"සවෙ තාදිසකො"**ති ඉමිනා සම්බන්ධො. තස්මා අයමෙත්ථ යොජනා: යො භික්ඛු පාරාජිකාදීනං **වත්ථුං** න ජානාති, චතුබ්බිධං **විපත්තිං** න ජානාති, සත්තවිධං **ආපත්තිං** න ජානාති, 'ඉදං සික්ඛාපදං අසුකස්මිං නාම නගරෙ පඤ්ඤත්ත'න්ති එවං **නිදානං** න ජානාති, 'ඉදං පුරිමවචනං ඉදං පච්ඡිමවචන'න්ති **පුබ්බාපරං** න ජානාති, 'ඉදං කතං, ඉදං අකත'න්ති **කතාකතං** න ජානාති; **සමෙන චා**ති තෙනෙව පුබ්බාපරං අජානනස්ස[1] සමෙන අඤ්ඤාණෙන කතාකතං න ජානාතීති වුත්තං හොති. එවං තාව 'න ජානාති'පදෙන සද්ධිං සම්බන්ධො වෙදිතබ්බො. යං පනෙතං "ආකාරඅකොවිදො"ති වුත්තං, තත්ථ **ආකාර අකොවිදො**ති කාරණාකාරණෙ අකොවිදො; ඉති ස්වායං වත්ථු ආදීනි ච න ජානාති, ආකාරස්ස ච අකොවිදො, **ස වෙ තාදිසකො භික්ඛු අප්පටික්ඛො**ති වුච්චති. **"කම්මඤ්ච අධිකරණඤ්චා"**ති[2] ඉමෙසම්පි පදානං "න ජානාතී"ති පදෙනෙව සම්බන්ධො. අයම්පනෙත්ථ යොජනා: තථෙව ස්වායං[3] කම්මඤ්ච න ජානාති, අධිකරණඤ්ච න ජානාති, සත්තප්පකාරෙ **සමථෙ චාපි අකොවිදො**, රාගාදීහි පන **රත්තො දුට්ඨො** ච **මූළ්හො** ච භයෙන **භයා** ගච්ඡති, සම්මොහෙන **මොහා** ගච්ඡති, රත්තත්තා පන දුට්ඨත්තා ච ඡන්දා දොසා ච ගච්ඡති. පරං සඤ්ඤාපෙතුං අසමත්ථතාය න ච **සඤ්ඤත්තිකුසලො**, කාරණාකාරණදස්සනෙ අසමත්ථතාය **නිජ්ඣත්තියා ච අකොවිදො** අත්තනා සදිසාය[4] පරිසාය ලද්ධත්තා **ලද්ධපක්ඛො** හිරියා පරිබාහිරත්තා **අහිරිකො** කාළකෙහි කම්මෙහි සමන්නාගතත්තා **කණ්හකම්මො** ධම්මාදරියපුග්ගලාදරියානං අභාවතො **අනාදරො**, ස වෙ තාදිසකො භික්ඛු **අප්පටික්ඛො**ති වුච්චති. න පටික්ඛිතබ්බො න ඔලොකෙතබ්බො න සම්මන්නිතබ්බො ඉස්සරියාධිපච්චජෙට්ඨකට්ඨානෙ ඨපෙතබ්බොති අත්ථො. සුක්කපක්ඛ[5]ගාථානම්පි යොජනානයො වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බොති.

චූළසඞ්ගාමවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 21.

මහාසඞ්ගාමෙ – **වත්ථුතො වා වත්ථුං සඞ්කමතී**ති "පඨමපාරාජිකවත්ථු මයා දිට්ඨං වා සුතං වා"ති වත්වා පුන පුච්ඡියමානො නිසංසියමානො[6] "න මයා පඨමපාරාජිකස්ස වත්ථු දිට්ඨං, න සුතං. දුතියපාරාජිකස්ස වත්ථු දිට්ඨං වා සුතං වා"ති වදති; එතෙනෙව නයෙන

---

1. සී. I. & II. අජානන්තස්ස 2. කම්මෙ ච අධිකරණෙ ච - පාළියං.
3. සී. මු. තථෙව ඉති ස්වායං. 4. සී. මු. අත්තනො පරිස සදිසාය.
5. සී. I. & මු. පක්ඛෙ. 6. සී මු. පොත්ථකෙ 'නිසංසියමානො'ති පදං නත්ථි.

සෙසවත්ථුසඞ්ඝකම්මං, විපත්තිතො **විපත්තිසඞ්ඝකම්මං**, ආපත්තිතො **ආපත්තිසඞ්ඝකම්මඤ්ච** වෙදිතබ්බං. යො පන "නෙව මයා දිට්ඨං න සුත"න්ති වත්වා පච්ඡා "මයාපෙතං දිට්ඨං වා සුතං වා"ති වදති. "දිට්ඨං වා සුතං වා"ති මත්වා පච්ඡා "න දිට්ඨං, න සුතං වා"ති වදති,[1] අයං **"අවජානිත්වා පටිජානාති. පටිජානිත්වා අවජානාතී"**ති වෙදිතබ්බො. එසොව **අඤ්ඤෙනඤ්ඤං පටිචරති** නාම. **වණ්ණාවණ්ණාති** නීලාදිවණ්ණාවණ්ණවසෙන විසට්ඨිසික්ඛාපදං[2] වුත්තං. **වචනමනුප්පදානන්ති**[3] සඤ්චරිත්තං වුත්තං. **කායසංසග්ගාදිත්තයං** සරූපෙනෙව වුත්තං. ඉති ඉමානි පඤ්ච **මෙථුනධම්මස්ස පුබ්බභාගො** පුබ්බපයොගොති වෙදිතබ්බානි. **චත්තාරි අපලොකනකම්මානීති** අධම්මෙන වග්ගාදීනි; සෙසෙසුපි එසෙව නයො. ඉති චත්තාරි චතුක්කානි සොළස හොන්ති. **බහුජනඅහිතාය පටිපන්නො හොතීති** විනයධරෙන හි එවං ඡන්දාගතියා[4] අධිකරණෙ විනිච්ඡිතෙ තස්මිං විහාරෙ සඞ්ඝො ද්විධා භිජ්ජති. ඔවාදූපජීවිනියො භික්ඛුනියොපි ද්වෙ භාගා හොන්ති. උපාසකාපි උපාසිකායොපි දාරකාපි දාරිකායොපි[5] තෙසං ආරක්ඛදෙවතාපි තථෙව[6] භිජ්ජන්ති. තතො භුම්මදෙවතාආදිං කත්වා යාව අකනිට්ඨබ්‍රහ්මානො ද්විධාව හොන්ති. තෙන වුත්තං: '**බහුජන අහිතාය පටිපන්නො හොති -පෙ- දුක්ඛාය දෙවමනුස්සාන**''න්ති. **විසමනිස්සිතොති** විසමානි කායකම්මාදීනි නිස්සිතො; **ගහනනිස්සිතොති** මිච්ඡාදිට්ඨිඅන්තග්ගාහිකදිට්ඨිසඞ්ඛාතං ගහනං නිස්සිතො; **බලවනිස්සිතොති** බලවන්තෙන අභිඤ්ඤාත[7]භික්ඛු නිස්සිතො; **තස්ස අවජානන්තොති** තස්ස වචනං අවජානන්තො; උපයොගත්ථෙ වා සාමිවචනං. තං අවජානන්තොති අත්ථො. **යං අත්ථායාති** යදත්ථාය; **තං අත්ථන්ති** සො අත්ථො; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

මහාසඞ්ගාමවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 22.

කථිනෙ - **අට්ඨ මාතිකාති** ඛන්ධකෙ වුත්තා පක්කමනන්තිකාදිකා අට්ඨ; **පලිබොධානිසංසාපි** පුබ්බෙ වුත්තා එව. **පයොගස්සාති** චීවරධොවනාදිනො සත්තවිධස්ස පුබ්බකරණස්සත්ථාය; යො උදකාහරණාදිකො පයොගො කරීයති, තස්ස පයොගස්ස; **කතමෙ ධම්මා අනන්තරපච්චයෙන පච්චයොති** අනාගතවසෙන අනන්තරා හුත්වා කතමෙ ධම්මා පච්චයා හොන්තීති අත්ථො. **සමනන්තරපච්චයෙනාති** සුට්ඨු අනන්තරපච්චයෙන, අනන්තරපච්චයමෙව ආසන්නතරං කත්වා පුච්ඡති.

---

1. සී. I. & II යො ද න මයා ඵතං දිට්ඨං වා සුතං වාති වදති. දිට්ඨං සුතං වාති වත්වා පච්ඡා න දිට්ඨං න සුතන්ති වදති, 2. සී. මු. සුක්කවිස්සට්ඨි. 3. සී. මු. ධන. 4. සී. මු. ඡන්දාදිගතියා. 5. සී. මු. දාරකාපි දාරිකායොපි. 6. සී. මු. තථෙව ද්විධා. 7. සී. මු. අභිඤ්ඤාතෙ.

නිස්සයපච්චයේනාති උප්පජ්ජමානස්ස පයෝගස්ස නිස්සයං ආධාරභාවං උපගතා විය හුත්වා කතමේ ධම්මා පච්චයා හොන්තීති අත්ථෝ. **උපනිස්සයපච්චයේනාති** උපෙතෙන නිස්සයපච්චයේන; නිස්සයපච්චයමේව උපගතතරං කත්වා පුච්ඡති. **පුරේජාතපච්චයේනාති** ඉමිනා පඨමං උප්පන්නස්ස පච්චයභාවං පුච්ඡති. **පච්ඡාජාතපච්චයේනාති** ඉමිනා පච්ඡා උප්පජ්ජනකස්ස පච්චයභාවං පුච්ඡති. **සහජාතපච්චයේනාති** ඉමිනා අපුබ්බං අචරිමං උප්පජ්ජමානානං පච්චයභාවං පුච්ඡති. **පුබ්බකරණස්සාති** ධෝවනාදිනෝ පුබ්බකරණස්ස; **පච්චුද්ධාරස්සාති** පුරාණසඞ්ඝාටිආදීනං පච්චුද්ධරණස්ස; **අධිට්ඨානස්සාති** කඨිනචීවරාධිට්ඨානස්ස; **අත්ථාරස්සාති** කඨිනත්ථාරස්ස, **මාතිකානඤ්ච පළිබෝධානඤ්චාති** අට්ඨන්නං මාතිකානං ද්වින්නං ච පළිබෝධානං; **වත්ථුස්සාති** සඞ්ඝාටිආදිනෝ කඨිනවත්ථුස්ස;[1] සේසං වුත්තනයමේව.

එවං යං ලබ්භති, යඤ්ච න ලබ්භති, සබ්බං පුච්ඡිත්වා ඉදානි යං යස්ස ලබ්භති, තදේව දස්සෙන්තෝ "**පුබ්බකරණං පයෝගස්සා**"ති ආදිනා නයේන විස්සජ්ජනමාහ. තස්සත්ථෝ: යං වුත්තං "පයෝගස්ස කතමේ ධම්මා"ති ආදි, තත්ථ වුච්චතේ - **පුබ්බකරණං පයෝගස්ස අනන්තරපච්චයේන ප යෝ. සමනන්තර - නිස්සය - උපනිස්සයපච්චයේන පච්චයෝ.** පයෝගස්සහි සත්තවිධම්පි පුබ්බකරණං - යස්මා තේන පයෝගේන නිප්ඵාදෙතබ්බස්ස පුබ්බකරණස්සත්ථාය සෝ පයෝගෝ කරීයති, තස්මා ඉමේහි චතූහි පච්චයේහි පච්චයෝ හෝති. පුරේජාතපච්චයෝ[2] පනේස උද්දිට්ඨධම්මේසු ඒකධම්මම්පි න ලභති. අඤ්ඤදත්ථු පුබ්බකරණස්ස යං[3] පුරේජාතපච්චයෝ හෝති, පයෝගේ සති පුබ්බකරණස්ස නිප්ඵජ්ජනතෝ. තේන වුත්තං "**පයෝගෝ පුබ්බකරණස්ස පුරේජාතපච්චයේන පච්චයෝ**"ති. පච්ඡාජාතපච්චයං පන ලභති තේන වුත්තං- "**පුබ්බකරණං පයෝගස්ස පච්ඡාජාතපච්චයේන පච්චයෝ**"ති. පච්ඡා උප්පජ්ජනකස්ස හි පුබ්බකරණස්ස අත්ථාය සෝ[4] පයෝගෝ කරීයති. සහජාතපච්චයං පන මාතිකාපළිබෝධානිසංසසඞ්ඛාතේ පණ්ණරස ධම්මේ ඨපෙත්වා අඤ්ඤේසු[5] පයෝගාදීසු ඒකෝපි ධම්මෝ න ලභති., තේ එව හි පණ්ණරස ධම්මා සහ කඨිනත්ථාරේන ඒකතෝ නිප්ඵජ්ජන්තීති අඤ්ඤමඤ්ඤං සහජාතපච්චයා හොන්ති. තේන වුත්තං- "**පණ්ණරස ධම්මා සහජාතපච්චයේන පච්චයෝ**"ති. ඒතේනුපායේන සබ්බපදවිස්සජ්ජනානි වේදිතබ්බානි.

පුබ්බකරණං කිංනිදානන්ති ආදි[6] පුච්ඡාවිස්සජ්ජනං උත්තානමේව. "**පයෝගෝ කිංනිදානෝ**"ති ආදි[6] පුච්ඡාද්වයවිස්සජ්ජනේසු "**හේතුනිදානෝ පච්චයනිදානෝ**"ති එත්ථ ජ විවරති හේතු චේව පච්චයෝ චාති වේදිතබ්බාති. පුබ්බපයෝගාදීනඤ්හි සබ්බේසං

1. සී. මු. කඨිනස්ස වත්ථුස්ස. 2. සී. I. & II. පච්චයේ. 3. සී. මු. අයං. 4. සී. I. & II. යෝ. 5. සී. I. & II. අඤ්ඤෙසු. 6. සී. මු. ආදිසු.

තාතියෙව හෙතු. තාති පච්චයො. න හි ඡබ්බිධෙ චීවරෙ අසති පයොගො අත්ථි. න පුබ්බකරණාදීනි. තස්මා "පයොගො හෙතුනිද්දෙතො"ති ආදි වුත්තං.

සඞ්ගහවාරෙ– **වචීභෙදෙනා**ති "ඉමාය සඞ්ඝාටියා, ඉමිනා උත්තරාසඞ්ගෙන, ඉමිනා අන්තරවාසකෙන කඨිනං අත්ථරාමී"ති එතෙන වචීභෙදෙන; කතිමූලාදිපුච්ඡාවිස්සජ්ජනෙ – **කිරියා මජ්ඣෙ**ති පච්චුද්ධාරෙ චෙව අධිට්ඨානෙ ච; **වත්ථු විපන්නං හොතී**ති අකප්පියං දුස්සං හොති; **කාලවිපන්නං** නාම අජ්ජ දායකෙහි දින්නං සෙව සඞ්ඝො කඨිනත්ථාරකස්ස දෙති; **කරණවිපන්නං** නාම තදහෙව ඡින්දිත්වා අකතං; "**කඨිනං ජානිතබ්බ**"න්ති ආදිපුච්ඡාය විස්සජ්ජනෙ– **තෙසංයෙව ධම්මාන**න්ති යෙසු රූපාදිධම්මෙසු සති කඨිනං නාම හොති, තෙසං සමොධානං මිස්සීභාවො; "**නාමං නාමකම්ම**"න්ති ආදිනා පන "කඨින"න්ති ඉදං බහූසු ධම්මෙසු නාමමත්තං න පරමත්ථතො එකො ධම්මො අත්ථීති දස්සෙති. **චතුවීසතියා ආකාරෙහී**ති "න උල්ලිඛිතමත්තෙනා"ති ආදීහි පුබ්බෙ වුත්තකාරණෙහි; **සත්තරසහි ආකාරෙහී**ති "අහතෙන අත්ථතං හොති කඨින"න්ති ආදීහි පුබ්බෙ වුත්තකාරණෙහි; නිමිත්තකම්මාදීසු යං වත්තබ්බං, සබ්බං කඨිනක්ඛන්ධකවණ්ණනායං වුත්තං. **එකුප්පාදා එකනිරොධා**ති උප්පජ්ජමානාපි එකතො උප්පජ්ජන්ති, නිරුජ්ඣමානාපි එකතො නිරුජ්ඣන්ති; **එකුප්පාදා නානානිරොධා**ති උප්පජ්ජමානා එකතො උප්පජ්ජන්ති, නිරුජ්ඣමානා නානා නිරුජ්ඣන්ති; කිං වුත්තං හොති? **සබ්බෙපි** අත්ථාරෙන සද්ධිං එකතො උප්පජ්ජන්ති; අත්ථාරෙ හි සති උද්ධාරො නාම. නිරුජ්ඣමානා පනෙත්ථ පුරිමා ද්වෙ අත්ථාරෙන සද්ධිං එකතො නිරුජ්ඣන්ති. උද්ධාරභාවං පාපුණන්ති. අත්ථාරස්ස හි නිරොධො එතෙසඤ්ච උද්ධාරභාවො එකක්ඛණෙ හොති. ඉතරෙ නානා නිරුජ්ඣන්ති. තෙසුපි උද්ධාරභාවං පත්තෙසුපි අත්ථාරො තිට්ඨති යෙව. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය
පඤ්ඤත්තිවග්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

4.–23.

උපාලිපඤ්හෙසු "**කතිහි**[1] **නු ඛො භන්තෙ**"ති පුච්ඡාය අයං සම්බන්ධො. ථෙරො කිර රහොගතො සබ්බානි ඉමානි පඤ්චකානි ආවජ්ජෙත්වා "භගවන්තං පුච්ඡිත්වා ඉමෙසං නිස්සායවසනකාදීනං[2] අත්ථාය තන්තිං ඨපෙස්සාමී"ති භගවන්තං උපසඞ්කමිත්වා "කතිහි නු ඛො භන්තෙ"ති ආදිනා නයෙන පඤ්හෙ පුච්ඡි. තෙසං විස්සජ්ජනෙ – **උපොසථං න ජානාතී**ති නවවිධං උපොසථං න ජානාති; **උපොසථකම්මං න ජානාතී**ති අධම්මෙන වග්ගාදිභෙදං චතුබ්බිධං උපොසථ

---

1. සී. I. & II. කති. 2. සී. මු. වසනකාරීනං.

කම්මං න ජානාති; **පාතිමොක්ඛං න ජානාතීති** ද්වෙ මාතිකා න ජානාති; **පාතිමොක්ඛුද්දෙසං න ජානාතීති** භික්ඛූනං පඤ්චවිධං භික්ඛුනීනං චතුබ්බිධන්ති නවවිධං පාතිමොක්ඛුද්දෙසං න ජානාති. **පවාරණං න ජානාතීති** නවවිධං පවාරණං න ජානාති; **පවාරණකම්මං න ජානාතීති** අධම්මෙන වග්ගාදිභෙදං චතුබ්බිධං පවාරණකම්මං න ජානාති; **ආපත්තානාපත්තිං න ජානාතීති** තස්මිං තස්මිං සික්ඛාපදෙ නිද්දිට්ඨං ආපත්තිඤ්ච අනාපත්තිඤ්ච න ජානාති; **ආපන්නො කම්මකතොති** ආපත්තිං ආපන්නො තප්පච්චයාව සඞ්ඝෙන කම්මං කතං හොති.

කම්මං න පටිප්පස්සම්භෙතබ්බන්ති අයං යස්මා අනුලොමවත්තෙ න වත්තති, තස්මා නාස්ස කම්මං පටිප්පස්සම්භෙතබ්බං; සරජ්ජුකොව විස්සජ්ජෙතබ්බොති අත්ථො. **සචෙ උපාලි සඞ්ඝො සමග්ගකරණීයානි කම්මානි කරොතීති** සචෙ සමග්ගෙහි කරණීයානි උපොසථාදීනි කම්මානි කරොති, උපොසථපවාරණාසු[1] හි ඨිතාසු උපත්ථම්භො න දාතබ්බො. සචෙ හි සඞ්ඝො අච්චයං දෙසාපෙත්වා සඞ්ඝසාමග්ගිං කරොති, තිණවත්ථාරකසමථං වා කත්වා උපොසථපවාරණං කරොති, එවරූපං සමග්ගකරණීයං නාම කම්මං හොති. **තත්‍ර චෙති** සචෙ තාදිසෙ කම්මෙ භික්ඛුනො **න ඛමති, දිට්ඨාවිකම්මම්පි** කත්වා තථාරූපා සාමග්ගී **උපෙතබ්බා**[2] එව. විලොමග්ගාහො න ගණ්හිතබ්බො. යත්‍ර පන උද්ධම්මං උබ්බිනයං සාසනං දීපෙන්ති, තත්ථ දිට්ඨාවිකම්මං න වට්ටති. පටිබාහිත්වා පක්කමිතබ්බං.

උස්සිතමන්ති[3] **චාති** උස්සාද[4]මන්තී[5] ලොභදොසමානුස්සන්නං[6] වාචං භාසිතා කණ්හවාචො අනත්ථදීපනො; **නිස්සිතජප්පීති** අත්තනො ධම්මතාය උස්සදයුත්තං භාසිතුං න සක්කොති; **අථ** ඛො "මයා සද්ධිං රාජා එවං කථෙසි. අසුකමහාමත්තො එවං කථෙසි. අසුකො නාම මය්හං ආචරියො උපජ්ඣායො වා තිපිටකො මයා සද්ධිං එවං කථෙසී"ති එවං අඤ්ඤං නිස්සාය ජප්පති; **න ච භාසානුසන්ධිකුසලොති** කථානුසන්ධිවචනෙ ච විනිච්ඡයානුසන්ධිවචනෙ ච **අකුසලො** හොති; **න යථා ධම්මෙ යථා විනයෙති** න භූතෙන වත්ථුනා ආපත්තිං සාරෙත්වා චොදෙතා හොති; **උස්සාදෙතා හොතීති** "අම්හාකං ආචරියො මහා තිපිටකො පරමධම්මකථිකො"ති ආදිනා නයෙන එකච්චං උස්සාදෙති;[7] දුතියපදෙ "කිං සො[8] ජානාතී"ති ආදිනා එකච්චං අපසාදෙති; **අධම්මං ගණ්හාතීති** අනිය්‍යානිකපක්ඛං ගණ්හාති; **ධම්මං පටිබාහතීති** නිය්‍යානිකපක්ඛං පටිබාහති; **සම්ඵඤ්ච බහුං**[9] **භාසතීති** බහුං

1. සී. මු. & විමතිවිනොදනී - පවාරණාදිසු.
2. සී. මු. & විමතිවිනොදනී - ඤූපෙතබ්බා.
3. සී. I. උපස්සිතමන්ති.
4. උස්සාදි - කත්ථචි.
5. 'උස්සාදමන්තී'ති පදං සී. මු. පොත්ථකෙ නාගච්ඡති.
6. සී. මු. දොසමොහමානුස්සන්නං.
7. සී. මු. උස්සාරෙති.
8. සී. මු. ආපත්තිං කිං සො න.
9. සී. මු. බහුං.

තිරච්ඡානකථං කථෙති; **පසය්හ පවත්තා හොතීති** අත්ථජ්ඣොත්ථාහාරෙ අනාරොපිතෙ කෙවලං මානං නිස්සාය **අජ්ඣොත්ථරිත්වා** අනධිකාරෙ කථෙතා හොති; **අනොකාසකම්මං කාරෙත්වාති** ඔකාසකම්මං අකාරෙත්වා පවත්තා හොති; **න යථාදිට්ඨියා බ්‍යාකත්තා[1] හොතීති** යස්ස අත්තනො දිට්ඨි තං පුරක්ඛත්වා[2] න බ්‍යාකත්තා[1]; ලද්ධිං නික්ඛිපිත්වා අයථාභුච්ච[3]අධම්මාදීසු ධම්මාදිලද්ධිකො[4] හුත්වා කථෙතා හොතීති අත්ථො.

ආපත්තියා පයොගං න ජානාතීති "අයං ආපත්ති කායපයොගා, අයං වචීපයොගා"ති න ජානාති; **ආපත්තියා වූපසමං[5] න ජානාතීති** "අයං ආපත්ති දෙසනාය වූපසම්මති. අයං වුට්ඨානෙන. අයං නෙව දෙසනාය න වුට්ඨානෙනා"ති න ජානාති; **ආපත්තියා න විනිච්ඡයකුසලො හොතීති** 'ඉමස්මිං වත්ථුස්මිං අයං ආපත්තී'ති න ජානාති; දෙසානුරූපං ආපත්තිං උද්ධරිත්වා පතිට්ඨාපෙතුං න සක්කොති. **අධිකරණසමුට්ඨානං න ජානාතීති** 'ඉමං අධිකරණං අට්ඨාරස භෙදකරවත්ථූනි නිස්සාය සමුට්ඨාති. ඉදං චතස්සො විපත්තියො ඉමං පඤ්ච වා සත්ත වා ආපත්තික්ඛන්ධෙ. ඉමං චත්තාරි සඞ්ඝකිච්චානි නිස්සාය සමුට්ඨාතී'ති න ජානාති. **පයොගං න ජානාතීති** 'ඉමං අධිකරණං ද්වාදසමූලපයොගං. ඉදං චුද්දසමූලපයොගං. ඉදං ඡමූලපයොගං. ඉදං එකමූලපයොග'න්ති න ජානාති; අධිකරණානං හි යථාසකමූලමෙව පයොගා නාම හොන්ති. තං සබ්බම්පි න ජානාතීති අත්ථො. **වූපසමං න ජානාතීති** 'ඉමං අධිකරණං ද්වීහි සමථෙහි වූපසම්මති. ඉමං තීහි. ඉමං චතූහි.[6] ඉමං එකෙන සමථෙන වූපසම්මතී'ති න ජානාති; **න විනිච්ඡයකුසලො හොතීති** අධිකරණං විනිච්ඡිනිත්වා සමථං පාපෙතුං න ජානාති; **කම්මං න ජානාතීති** තජ්ජනීයාදි සත්තවිධං කම්මං න ජානාති; **කම්මස්ස කරණං න ජානාතීති** 'ඉමං කම්මං ඉමිනා නීහාරෙන කාතබ්බ'න්ති න ජානාති; **කම්මස්ස වත්ථුං න ජානාතීති** 'ඉමං තජ්ජනීයස්ස වත්ථු. ඉමං නියස්සාදීන'න්ති න ජානාති; **වත්තන්ති** සත්තසු කම්මෙසු හෙට්ඨා වුත්තානං කම්මානං අට්ඨාරසවිධං තිවිධස්ස ච උක්ඛෙපනීයකම්මස්ස තෙචත්තාළීසවිධං වත්තං න ජානාති. **කම්මස්ස වූපසමං[5] න ජානාතීති** 'යො භික්ඛු වත්තෙ වත්තිත්වා යාචති, තස්ස කම්මං පටිප්පස්සම්භෙතබ්බං. අවචයො දෙසාපෙතබ්බො'ති න ජානාති.

වත්ථුං න ජානාතීති සත්තන්නං ආපත්තික්ඛන්ධානං වත්ථුං න ජානාති; **නිදානං න ජානාතීති** 'ඉදං සික්ඛාපදං ඉමස්මිං නගරෙ පඤ්ඤත්තං. ඉදං ඉමස්මි'න්ති න ජානාති; **පඤ්ඤත්තිං න ජානාතීති** පඤ්ඤත්තිඅනුපඤ්ඤත්තිඅනුප්පන්නපඤ්ඤත්තිවසෙන තිවිධම්පි

1. සී. මු. බ්‍යාකතා, 2. සී. මු. පුරෙක්ඛිත්වා. 3. සී. මු. අයථාභුච්චං,
4. අධම්මවාදීසු ධම්මවාදිලද්ධිකො - කත්ථචි. 5. සී. I & II. වූපසමනං,
6. සී. මු. ඉදං තීහි ඉදං චතූහි.

පඤ්ඤත්තිං න ජානාති; **පදපච්චාභට්ඨං න ජානාතීති** සම්මුඛා කාතබ්බං පදං න ජානාති; 'බුද්ධො භගවා'ති වත්තබ්බෙ 'භගවා බුද්ධො'ති හෙට්ඨුපරියං කත්වා පදං යොජෙති. **අකුසලො ච හොති විනයෙති** විනයපාළියඤ්ච අට්ඨකථායඤ්ච අකුසලො හොති; **ඤත්තිං න ජානාතීති** සඞ්ඛෙපතො හි දුවිධා ඤත්ති: 'එසා ඤත්තී'ති එවං නිද්දිට්ඨා ච අනිද්දිට්ඨා ච; තත්ථ යා එවං අනිද්දිට්ඨා, සා **කම්මඤත්ති** නාම හොති. යා නිද්දිට්ඨා සා **කම්මපාද**[1]ඤත්ති නාම. තං සබ්බෙන සබ්බං ඤත්තිං න ජානාති. **ඤත්තියා කරණං න ජානාතීති** නවසු ඨානෙසු කම්මඤත්තියා කරණං න ජානාති, ද්වීසු ඨානෙසු කම්මපාද[2] ඤත්තියා; **ඤත්තියා අනුසාවනන්ති** 'ඉමිස්සා ඤත්තියා එකා අනුසාවනා. ඉමිස්සා තිස්සො'ති න ජානාති; **ඤත්තියා සමථං න ජානාතීති** ය්වායං සතිවිනයො, අමූළ්හවිනයො, තස්සපාපියසිකා, තිණවත්ථාරකොති චතුබ්බිධො සමථො ඤත්තියා විනා න හොති, තං ඤත්තියා සමථොති න ජානාති; **ඤත්තියා වූපසමං**[3] **න ජානාතීති** යං අධිකරණං ඉමිනා චතුබ්බිධෙන ඤත්තිසමථෙන වූපසම්මති, තස්ස තං වූපසමං 'අයං ඤත්තියා වූපසමො කතො'ති න ජානාති; **සුත්තං න ජානාතීති** උභතොවිභඞ්ගං න ජානාති; **සුත්තානුලොමං න ජානාතීති** චත්තාරො මහාපදෙසෙ න ජානාති. **විනයං න ජානාතීති** ඛන්ධකපරිවාරං න ජානාති. **විනයානුලොමං න ජානාතීති** මහාපදෙසෙයෙව න ජානාති; **න ච ඨානාඨානකුසලොති** කාරණාකාරණකුසලො න හොති; **ධම්මං න ජානාතීති** ඨපෙත්වා විනයපිටකං අවසෙසං පිටකද්වයං න ජානාති; **ධම්මානුලොමං න ජානාතීති** සුත්තන්තිකෙ චත්තාරො මහාපදෙසෙ න ජානාති; **විනයං න ජානාතීති** ඛන්ධකපරිවාරං[4] න ජානාති; **විනයානුලොමං න ජානාතීති** චත්තාරො මහාපදෙසෙ න ජානාති; උභතො විභඞ්ගා පනෙත්ථ අසඞ්ගහිතා හොන්ති. තස්මා යං **කුරුන්දියං** වුත්තං: 'විනයන්ති සකලං විනයපිටකං න ජානාතී'ති, තං න ගහෙතබ්බං.[5] **න ච පුබ්බාපරකුසලො හොතීති** පුරෙ කථාය ච පච්ඡා කථාය ච අකුසලො හොති; සෙසං සබ්බත්ථ වුත්තපටිපක්ඛවසෙන ඤෙය්‍යත්තා පුබ්බෙ පකාසිතත්තා ච උත්තානත්ථමෙවාති.

අනිස්සිතවග්ග - නප්පටිප්පස්සම්භනවග්ග - වොහාරවග්ග
වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

දිට්ඨාවිකම්මවග්ග - **දිට්ඨාවිකම්මාති** දිට්ඨීනං ආවිකම්මානි;[6] ලද්ධිපකාසනානං[7] ආපත්තිදෙසනාසඞ්ඛාතානං විනයකම්මානමෙතං අධිවචනං. **අනාපත්තියා දිට්ඨිං ආවිකරොතීති** අනාපත්තිමෙවාපත්තීති දෙසෙතීති අත්ථො. **අදෙසනාගාමිනියාති** ගරුකාපත්තියා දිට්ඨිං ආවි

1. සී. I පද. 2. සී. I. & II. කම්මං. 3. සී. I. වූපසමනං,
4. සී. මු. පරිවාරඤ්චෙව. 5. සී. I. & II. තං ගහෙතබ්බං.
6. සී. මු. ආවිකම්මානං. 7. සී. මු. පකාසනානි

කරොති; සඞ්ඝාදිසෙසඤ්ච පාරාජිකඤ්ච දෙසෙතීති අත්ථො. **දෙසිතායාති** ලහුකාපත්තියාපි දෙසිතාය දිට්ඨිං ආවිකරොති; **දෙසිතං** පුන දෙසෙතීති අත්ථො. **චතූහි පඤ්චහි දිට්ඨීති** යථා චතූහි පඤ්චහි දිට්ඨි ආවිකතා හොති, එවං ආවිකරොති; චත්තාරො පඤ්ච ජනා එකතො ආපත්තිං දෙසෙන්තීති අත්ථො. **මනොමානසෙනාති** මනසඞ්ඛාතෙන මානසෙන දිට්ඨිං ආවිකරොති; වචීභෙදං අකත්වා චිත්තෙනෙව ආපත්තිං දෙසෙතීති අත්ථො. **නානාසංවාසකස්සාති** ලද්ධිනානාසංවාසකස්ස වා කම්මනානාසංවාසකස්ස වා සන්තිකෙ දිට්ඨිං ආවිකරොති; ආපත්තිං දෙසෙතීති අත්ථො. **නානාසීමායාති** සමානසංවාසකස්සාපි නානාසීමාය ඨිතස්ස සන්තිකෙ ආවිකරොති; මාළකසීමාය හි ඨිතෙන සීමන්තරිකාය ඨිතස්ස සීමන්තරිකාය වා ඨිතෙන අවිප්පවාසසීමාය ඨිතස්සාපි ආපත්තිං දෙසෙතුං න වට්ටති. **අපකතත්තස්සාති** උක්ඛිත්තකස්ස වා, **යස්ස**[1] උපොසථපවාරණා ඨපිතා හොන්ති, තස්ස වා[2] සන්තිකෙ දෙසෙතීති අත්ථො. නාලං **ඔකාසකම්මං කාතුන්ති** න පරියත්තං කාතුං; න කාතබ්බන්ති අත්ථො. ඉධාපි අපකතත්තෙන උක්ඛිත්තකොපි ච ඨපිතඋපොසථපවාරණො ච. **චාවනාධිප්පායොති** සාසනතො චාවෙතුකාමො; **මන්දත්තා මොමූහත්තාති** මන්දභාවෙන මොමූහභාවෙන විස්සජ්ජිතම්පි ජානිතුං[3] අසමත්ථො කෙවලං අත්තනො මොමූහභාවං පකාසෙන්තොයෙව පුච්ඡති උම්මත්තකො විය. **පාපිච්ඡොති** 'එවං මං ජනො සම්භාවෙස්සතී'ති පාපිකාය ඉච්ඡාය පුච්ඡති; **පරිභවාති** පරිභවං ආරොපෙතුකාමො හුත්වා පුච්ඡති; අඤ්ඤබ්‍යාකරණෙසුපි එසෙව නයො. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

දිට්ඨාවිකම්මවග්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

අත්තාදානවග්ගෙ ච **ධුතඞ්ගවග්ගෙ** ච යං වත්තබ්බං සියා, තං සබ්බං **හෙට්ඨා** වුත්තමෙව.

මුසාවාදවග්ගෙ – පාරාජිකං ගච්ඡතීති **පාරාජිකගාමී**. පරාජිකාපත්තිභාවං පාපුණාතීති අත්ථො. ඉතරෙසුපි එසෙව නයො. තත්ථ අසන්තඋත්තරිමනුස්සධම්මාරොචනමුසාවාදෙ පාරාජිකාගාමී; අමූලකෙන පාරාජිකෙන අනුද්ධංසනමුසාවාදෙ **සඞ්ඝාදිසෙසගාමී**, "යො තෙ විහාරෙ වසතී"ති ආදිනා පරියායෙන ජානන්තස්ස වුත්තමුසාවාදෙ **ථුල්ලච්චයගාමී**, අජානන්තස්ස **දුක්කටගාමී**, "සම්පජානමුසාවාදෙ පාචිත්තිය"න්ති ආගතො **පාචිත්තියගාමීති** වෙදිතබ්බො. **අදස්සනෙනාති** විනයධරස්ස අදස්සනෙන; කප්පියාකප්පියෙසු හි කුක්කුච්චෙ උප්පන්නෙ විනයධරං දිස්වා කප්පියාකප්පියභාවං පටිපුච්ඡිත්වා අකප්පියං පහාය කප්පියං කරෙය්‍ය, තං අපස්සන්තො පන අකප්පියම්පි කප්පියන්ති කරොන්තො ආපජ්ජති. එවං ආපජ්ජිතබ්බං ආපත්තිං විනයධරස්ස දස්සනෙන නාපජ්ජති. අදස්සනෙනෙව ආපජ්ජති. තෙන වුත්තං

1. සී. මු. යස්ස වා. 2. සී. මු. & I. තස්ස.
3. සී. I. & II. විස්සජ්ජිතුම්පි ජානිතුම්පි.

"අදස්සනෙනා"ති. **අස්සවණෙනා**ති එකවිහාරෙපි වසන්තො පන විනයධරස්ස උපට්ඨානං ගන්ත්වා කප්පියාකප්පියං පුච්ඡිත්වා වා අඤ්ඤෙසඤ්ච[1] වුච්චමානං අසුණන්තො ආපජ්ජතියෙව. තෙන වුත්තං "අස්සවණෙනා"ති. **පසුත්තකතා**ති[2] පසුත්තකතාය; සහගාරසෙය්‍යං හි පසුත්තකභාවෙනපි ආපජ්ජති. අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතාය ආපජ්ජන්තො පන **තථ**[3]සඤ්ඤී ආපජ්ජති. **සතිසම්මොසා** එකරත්තාතික්කමාදිවසෙන ආපජ්ජිතබ්බං ආපජ්ජති. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

මුසාවාදවග්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

භික්ඛුනිවග්ගෙ – **අලාභායා**ති චතුන්නං පච්චයානං අලාභත්ථාය; යථා පච්චයෙ න ලභන්ති, තථා **පරිසක්කති**; වායමතීති අත්ථො. **අනත්ථායා**ති අනත්ථං කලිසාසනං ආරොපෙන්තො පරිසක්කති; **අවාසායා**ති අවාසත්ථාය;[4] යස්මිං ගාමක්ඛෙත්තෙ වසන්ති, තතො නීහරණත්ථාය; **සම්පයොජෙතී**ති අසද්ධම්මසෙවනත්ථාය සම්පයොජෙති; **සක්කති නු ඛො භන්තෙ අඞ්ගෙහි සමන්නාගතාය භික්ඛුනියා කම්මං කාතබ්බ**න්ති සත්තන්නං කම්මානං අඤ්ඤතරං සන්ධාය පුච්ඡති; **න සාඛච්ජාතමෙබ්බා**ති කප්පියාකප්පියනාමරූපපරිච්ඡෙදසමථවිපස්සනාදිභෙදෙ කථාමග්ගෙ න කථෙතබ්බො; යස්මා පන ඛීණාසවො භික්ඛු න විසංවාදෙති, තථාරූපස්ස කථාමග්ගස්ස සාමී හුත්වා කථෙති. න ඉතරො, තස්මා පඨමපඤ්චකෙ **"න අභෙසක්ඛො"**ති පටික්ඛිපිත්වා දුතියපඤ්චකෙ **"අභෙසක්ඛො"**ති ආදි වුත්තං. **න අත්ථපටිසම්භිදප්පත්තො**ති අට්ඨකථාය පටිසම්භිදප්පත්තො පභෙදගතඤාණප්පත්තො න හොති; **න ධම්මපටිසම්භිදප්පත්තො**ති පාළිධම්මෙ පටිසම්භිදප්පත්තො න හොති; **න නිරුත්තිපටිසම්භිදප්පත්තො**ති වොහාරනිරුත්තියං පටිසම්භිදප්පත්තො න හොති; **න පටිභානපටිසම්භිදප්පත්තො**ති යානි තානි පටිභානසඞ්ඛාතානි අත්ථපටිසම්භිදාදීනි ඤාණානි, තෙසු පටිසම්භිදප්පත්තො න හොති; **යථා විමුත්තං චිත්තං න පච්චවෙක්ඛිතා**ති චතුන්නං ඵලවිමුත්තීනං වසෙන යථා විමුත්තං චිත්තං එකූනවීසතිභෙදාය පච්චවෙක්ඛණාය න පච්චවෙක්ඛිතා හොති. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

භික්ඛුනිවග්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

උබ්බාහිකවග්ගෙ – **න අත්ථකුසලො**ති න අට්ඨකථාකුසලො; අත්ථුද්ධාරෙ ඡෙකො න හොති. **න ධම්මකුසලො**ති ආචරියමුඛතො අනුග්ගහිතත්තා පාළියං න කුසලො; න පාළිසූරො; **න නිරුත්තිකුසලො**ති භාසන්තරවොහාරෙ න කුසලො; **න බ්‍යඤ්ජනකුසලො**ති

1. සී මු. අපුච්ඡිත්වා වා අඤ්ඤෙසං. 2. පසුත්තකතා - පාළියං.
3. සී. මු. & පාළියං - තථා. 4. සී. . ආවාසත්ථාය.

ToC

සිථිලධනිතාදිවසෙන පරිමණ්ඩලබ්‍යඤ්ජනාරොපනෙ කුසලො න හොති; න අක්ඛරපරිච්ඡෙදෙ නිපුණොති අත්‍ථො. න **පුබ්බාපරකුසලොති** අත්‍ථපුබ්බාපරෙ ධම්මපුබ්බාපරෙ නිරුත්තිපුබ්බාපරෙ බ්‍යඤ්ජනපුබ්බාපරෙ පුරෙකථාපච්ඡාකථාසු ච න කුසලො හොති; **කොධනොති** ආදීනි යස්මා කොධාදීහි අභිභූතො කාරණාකාරණං න ජානාති, විනිච්ඡිතුං න සක්කොති, තස්මා වුත්තානි. **පසාරෙතා හොති නො[1] සාරෙතාති** මොහෙතා හොති, න සතිං උප්පාදෙතා; චොදකචුදිතකානං කථං මොහෙති පිදහති, න සාරෙතීති අත්‍ථො. සෙසමෙත්‍ථ උබ්බාහිකවග්ගෙ උත්තානමෙව.

අධිකරණවූපසමවග්ගෙ - **පුග්ගලගරු හොතීති** "අයං මෙ උපජ්ඣායො. අයං ආචරියො"ති ආදීනි චින්තෙත්වා තස්ස ජයං ආකඞ්ඛමානො 'අධම්මං ධම්මො'ති දීපෙති - පෙ - **සඞ්ඝගරු හොතීති** ධම්මඤ්ච විනයඤ්ච අමුඤ්චිත්වා විනිච්ඡිනන්තො සඞ්ඝගරු නාම හොති. චීවරාදීනි ගහෙත්වා විනිච්ඡිනන්තො **ආමිසගරු** නාම හොති. තානි අග්ගහෙත්වා යථා ධම්මං විනිච්ඡිනන්තො **සද්ධම්මගරු** නාම හොති. **පඤ්චහි උපාලි ආකාරෙහීති** පඤ්චහි කාරණෙහි; **සඞ්ඝො භිජ්ජති කම්මෙන උද්දෙසෙන වොහරන්තො අනුස්සාවනෙන සලාකග්ගාහෙනාති. එත්‍ථ කම්මෙනාති** අපලොකනාදීසු චතූසු කම්මෙසු අඤ්ඤතරෙන කම්මෙන; **උද්දෙසෙනාති** පඤ්චසු පාතිමොක්ඛුද්දෙසෙසු අඤ්ඤතරෙන උද්දෙසෙන; **වොහරන්තොති** කථයන්තො; තාහි තාහි උප්පත්තීහි 'අධම්මං ධම්මො'ති ආදීනි අට්ඨාරස භෙදකරවත්ථූනි දීපෙන්තො; **අනුස්සාවනෙනාති** 'නනු තුම්හෙ ජානාථ මය්හං උච්චා කුලා පබ්බජිතභාවං බහුස්සුතභාවඤ්ච? මාදිසො නාම උද්ධම්මං උබ්බිනයං සත්‍ථු සාසනං ගාහෙය්‍යාති චිත්තම්පි උප්පාදෙතුං තුම්හාකං යුත්තං? කිං මය්හං අවීචි නීලුප්පලවනමිව සීතලා? කිමහං අපායතො න භායාමී?'ති ආදිනා නයෙන කණ්ණමූලෙ වචීභෙදං කත්වා අනුස්සාවනෙන; **සලාකග්ගාහෙනාති** එවං අනුස්සාවෙත්වා තෙසං චිත්තං උපත්‍ථම්භෙත්වා අනිවත්තිධම්මෙ කත්වා 'ගණ්හථ ඉමං සලාක'න්ති සලාකග්ගාහෙන; එත්‍ථ ච කම්මමෙව උද්දෙසො වා පමාණං. වොහාරානුස්සාවනසලාකග්ගහා පන පුබ්බභාගා. අට්ඨාරසවත්ථුදීපනවසෙන හි[2] වොහරන්තෙන[3] තත්‍ථ රුචිජනනත්‍ථං අනුස්සාවෙත්වා සලාකාය ගාහිතායපි අභින්නොව හොති සඞ්ඝො. යදා[4] පන එවං චත්තාරො වා අතිරෙකා[5] වා සලාකං ගහෙත්වා[6] ආවෙණිකං කම්මං වා උද්දෙසං වා කරොන්ති,[7] තදා සඞ්ඝො භින්නො නාම හොති. ඉති යං සඞ්ඝභෙදකක්ඛන්ධකවණ්ණනායං අවොචුම්හ: "එවං අට්ඨාරසසු වත්ථූසු

---

1. සී. මු. න. 2. සී. I. & II. වසෙන න හි.
3. සී. මු. වොහරන්තෙන. 4. සී. මු. යථා. 5. සී. මු. අතිරෙකෙ.
6. සී. මු. ගාහෙත්වා. 7. සී. මු. කරොන්ති.

යං කිඤ්චි එකම්පි වත්ථුං දීපෙත්වා තෙන තෙන කාරණෙන 'ඉමං ගණ්හථ. ඉමං රොචෙථා'ති සඤ්ඤාපෙත්වා සලාකං ගාහාපෙත්වා විසුං සඞ්ඝකම්මමෙව කතෙ සඞ්ඝො භින්නො හොති. **පරිවාරෙ** පන '**පඤ්චහි උපාලි ආකාරෙහි සඞ්ඝො භිජ්ජතී**'ති ආදි වුත්තං. තස්ස ඉමිනා ඉධ වුත්තෙන සඞ්ඝභෙදලක්ඛණෙන අත්ථතො නානාකරණං නත්ථි. තං පනස්ස නානාකරණාභාවං තත්ථෙව පකාසයිස්සාමා"ති, ස්වායං පකාසිතො හොති.

පඤ්ඤත්තෙනාති පඤ්ඤත්තං එතං; කත්ථ[1] පඤ්ඤත්තං? වත්තක්ඛන්ධකෙ. තත්‍ර හි චුද්දස ඛන්ධකවත්තානි පඤ්ඤත්තානි. තෙනාහ: "පඤ්ඤත්තං තං උපාලි මයා ආගන්තුකානං භික්ඛූනං ආගන්තුකවත්ත"න්ති ආදි. **එවම්පි ඛො උපාලි සඞ්ඝරාජි හොති, නො ච සඞ්ඝභෙදො**ති එත්තාවතා හි සඞ්ඝරාජිමත්තමෙව හොති, න තාව සඞ්ඝභෙදො; අනුපුබ්බෙන පන අයං සඞ්ඝරාජි වඩ්ඪමානා සඞ්ඝභෙදාය සංවත්තතීති අත්ථො. **යථාරත්ත**න්ති රත්තිපරිමාණානුරූපං; යථාථෙරන්ති අත්ථො. **ආවෙණිවග්ගං[2] කරිත්වා**ති විසුං වවත්ථානං[3] කරිත්වා; **කම්මාකම්මානි කරොන්තී**ති අපරාපරං සඞ්ඝකම්මං උපාදාය ඛුද්දකානි චෙව මහන්තානි ච කම්මානි කරොන්ති; **සෙසමෙත්ථාපි අධිකරණවූපසමවග්ගෙ** උත්තානමෙවාති.

සඞ්ඝභෙදවග්ගද්වයෙ **විනිධාය දිට්ඨිං කම්මෙනා**ති තෙසු අධම්මාදීසු අධම්මාදයො එතෙති එවංදිට්ඨිකොව හුත්වා තං දිට්ඨිං විනිධාය තෙ ධම්මාදිවසෙන දීපෙත්වා විසුං කම්මං කරොති. ඉති යං විනිධාය දිට්ඨිං කම්මං කරොති, තෙන එවං කතෙන විනිධාය දිට්ඨිං කම්මෙන සද්ධිං පඤ්චඞ්ගානි හොන්ති. **ඉමෙහි ඛො උපාලි පඤ්චහඞ්ගෙහී**ති අයමෙකධම්මං පඤ්චකෙ අත්ථයොජනා. එතෙන නයෙන සබ්බපඤ්චකානි වෙදිතබ්බානි. එත්ථාපි ච වොහාරාදිඅඞ්ගත්තයං පුබ්බභාගවසෙනෙව වුත්තං. කම්මුද්දෙසවසෙනෙව[4] පන අනොකිච්ඡතා වෙදිතබ්බා. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙව. න හෙත්ථ කිඤ්චි අත්ථි පුබ්බෙ[5] අවුත්තනයං.

ආවාසිකවග්ගෙ-**යථාභතං නික්ඛිත්තො**ති යථා ආහරිත්වා ඨපිතො; **විනයබ්‍යාකරණා**ති විනයපඤ්හවිස්සජ්ජනා; **පරිණාමෙතී**ති නියමෙති, දීපෙති, කථෙති;[6] සෙසමෙත්ථ[7] උත්තානමෙව.

කඨිනත්ථාරවග්ගෙ- **ඔතමසිකො**ති අන්ධකාරගතො; තඤ්හි වන්දන්තස්ස මඤ්චපාදාදීසුපි නලාටං පටිහඤ්ඤෙය්‍ය. **අසමන්නාහරන්තො**ති කිච්චය[8]පසුතත්තා වන්දනං අසමන්නාහරන්තො; **සුත්තො**ති නිද්දං ඔක්කන්තො; **එකාවත්තො**ති එකතො[9] ආවත්තො, සපත්තපක්ඛෙ ඨිතො වෙරී විසභාගපුග්ගලො වුච්චති; අයං අවන්දියො. අයඤ්හි

1. සී. I. කවත්ථ. II. කත්ථ. 2. සී. මු. & පාලියං - ආවෙණි(ක)භාවං.
3. සී. I. අවවත්ථානං. 4. සී. මු. වසෙන. 5. සී. මු. යං පුබ්බෙ.
6. සී. මු. නියාමෙති කථෙති. 7. සී. මු. සෙසං. 8. සී. මු. කිච්ච.
9. සී මු. එකකො.

වන්දියමානො පාදෙනපි පහරෙය්‍ය; **අසුද්ධවිහිතොති** අසුද්ධං විහනය මානො; **බාදෙන්තොති** පිට්ඨිබජ්ජකාදීති බාදෙන්තා; **උච්චාරං පස්සාවඤ්ච** කරොන්තො අතොකාසගතත්තා අවන්දියා;[1] **උක්ඛිත්තකොති** තිවිධොපි[2] උක්ඛෙපනීයකම්මෙන උක්ඛිත්තකො අවන්දියො; තජ්ජනීයාදිකම්මකතා පන චත්තාරො වන්දිතබ්බා. උපොසථපවාරණාපි තෙහි සද්ධිං ලබ්භන්ති. ආදිතො පට්ඨාය ච වුත්තෙසු අවන්දියෙසු නග්ගඤ්ච උක්ඛිත්තකඤ්ච වන්දන්තස්සෙව ආපත්ති. ඉතරෙසං පන අසාරුප්පට්ඨානෙ ච අන්තරා වුත්තකාරණෙන ච වන්දනා පටික්ඛිත්තා. ඉතො පරං පච්ඡා උපසම්පන්නාදයො දසපි ආපත්තිවත්ථුභාවෙනෙව අවන්දියා. තෙ වන්දන්තස්ස හි නියමෙනෙව ආපත්ති. ඉති ඉමෙසු පඤ්චකෙසු තෙරස ජනෙ වන්දන්තස්ස අනාපත්ති. ද්වාදසන්නං වන්දනාය ආපත්ති. **ආචරියො වන්දියො**[3]ති පබ්බජ්ජාචරියො උපසම්පදචරියො නිස්සයාචරියො උද්දෙසාචරියො ඔවාදචරියොති අයං පඤ්චවිධොපි ආචරියො වන්දියො; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති. කථිනත්ථාරවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

නිට්ඨිතා උපාලිපඤ්චකවණ්ණනාති

---

4. 24.

අචිත්තකො ආපජ්ජතීති ආදීසු සහසෙය්‍යාදිපණ්ණත්තිවජ්ජං අසඤ්චිච්ච ආපජ්ජන්තො අචිත්තකො ආපජ්ජති. දෙසෙන්තො **සචිත්තකො වුට්ඨාති**. යං කිඤ්චි සඤ්චිච්ච ආපජ්ජන්තො **සචිත්තකො ආපජ්ජති**. තිණවත්ථාරකෙන වුට්ඨහන්තො **අචිත්තකො වුට්ඨාති**. පුබ්බෙ වුත්තමෙව තිණවත්ථාරකෙන වුට්ඨහන්තො **අචිත්තකො ආපජ්ජති අචිත්තකො වුට්ඨාති**. ඉතරං දෙසෙන්තො **සචිත්තකො ආපජ්ජති සචිත්තකො වුට්ඨාති**. 'ධම්මදූතං කරොමී'ති පදසොධම්මාදීනි කරොන්තො **කුසලචිත්තො ආපජ්ජති**. 'බුද්ධානං අනුසාසනිං[4] කරොමී'ති උද්ගහාපෙන්තො දෙසෙන්තො **කුසලචිත්තො වුට්ඨාති** දොමනස්සිතො[5] හුත්වා දෙසෙන්තො **අකුසලචිත්තො වුට්ඨාති** තිණවත්ථාරකෙන නිද්දාගතො වුට්ඨහන්තො **අබ්‍යාකතචිත්තො වුට්ඨාති**. හිංසාපතාදීති කත්වා "බුද්ධානං සාසනං කරොමී"ති සොමනස්සිතො[6] දෙසෙන්තො **අකුසලචිත්තො ආපජ්ජති කුසලචිත්තො වුට්ඨාති**. **දොමනස්සිතො**[5] ච දෙසෙන්තො **අකුසලචිත්තො වුට්ඨාති**. වුත්තනයෙනෙව **තිණවත්ථාරකෙන වුට්ඨහන්තො අබ්‍යාකතචිත්තො වුට්ඨාති**. නිද්දොක්කන්ති[7] සමයෙ සහගාරසෙය්‍යං ආපජ්ජන්තො **අබ්‍යාකතචිත්තො ආපජ්ජති**. වුත්තනයෙනෙව පනෙත්ථ "**කුසලචිත්තො වුට්ඨාතී**"ති ආදි වෙදිතබ්බං.

---

1. සී. මු. අවන්දියො 2 සී. මු. තිවිධෙන. 3. සී. මු වන්දනීයං.
4. සී. I. අනුසාසනිං. 5. සී. මු. II. දොමනස්සිතො.
6. සී. මු. සොමනස්සිතො. 7. සී. මු. නිද්දොක්කන්ත.

“පඨමපාරාජිකං කතිහි සමුට්ඨානෙහී”ති ආදි පුබ්බෙ වුත්තනයත්තා උත්තානමෙව. **“චත්තාරො පාරාජිකා තීහි සමුට්ඨානෙහී”**ති ආදීසු උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදතො යං යං සමුට්ඨානං යස්ස යස්ස ලබ්භති, තං සබ්බං වුත්තමෙව හොති.

“කති ආපත්තියො කායිකා”ති ආදිගාථානං විස්සජ්ජනෙ **“ඡ ආපත්තියො කායිකා”**ති අනන්තරපෙය්‍යාලෙ චතුත්ථෙන ආපත්තිසමුට්ඨානෙන[1] ඡ ආපත්තියො ආපජ්ජති, “භික්ඛු මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවති, ආපත්ති පාරාජිකස්සා”ති ආදිනා නයෙන වුත්තාපත්තියො. කායද්වාරෙ සමුට්ඨිතත්තා හි එතා කායිකාති වුච්චන්ති. **ඡ වාචසිකා**ති තස්මිං යෙව[2] අනන්තරපෙය්‍යාලෙ පඤ්චමෙන ආපත්තිසමුට්ඨානෙන ඡ ආපත්තියො ආපජ්ජති; “භික්ඛු පාපිච්ඡො ඉච්ඡාපකතො”ති ආදිනා නයෙන වුත්තාපත්තියො. **ඡාදෙන්තස්ස තිස්සො**ති වජ්ජපටිච්ඡාදිකාය භික්ඛුනියා පාරාජිකං, භික්ඛුස්ස සඞ්ඝාදිසෙසපටිච්ඡාදනෙ පාචිත්තියං, අත්තනො දුට්ඨුල්ලාපත්තිපටිච්ඡාදනෙ දුක්කටං. **පඤ්ච සංසග්ගපච්චයා**ති භික්ඛුනියා කායසංසග්ගෙ පාරාජිකං, භික්ඛුනො සඞ්ඝාදිසෙසො, කායෙන කායපටිබද්ධෙ ථුල්ලච්චයං, නිස්සග්ගියෙන කායපටිබද්ධෙ දුක්කටං, අඞ්ගුලිපතොදකෙ පාචිත්තියන්ති ඉමා කායසංසග්ගපච්චයා පඤ්චාපත්තියො.

අරුණුග්ගෙ තිස්සොති එකරත්ත - ඡාරත්ත - සත්තාහ - දසාහ - මාසාතික්කමවසෙන නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, භික්ඛුනියා රත්තිවිප්පවාසෙ සඞ්ඝාදිසෙසො, ‘පඨමම්පි යාමං ඡාදෙති, දුතියම්පි තතියම්පි යාමං ඡාදෙති, උද්ධස්තෙ අරුණෙ ඡන්නා හොති ආපත්ති, යො ච[3] ඡාදෙති, සො දුක්කටං දෙසාපෙතබ්බො’ති ඉමා අරුණුග්ගෙ තිස්සො ආපත්තියො ආපජ්ජති. **ද්වෙ යාවතතියකා**ති එකාදස යාවතතියකා නාම, පඤ්ඤත්තිවසෙන පන ද්වෙ හොන්ති භික්ඛූනං යාවතතියකා භික්ඛුනීනං යාවතතියකාති. **එකෙත්ථ අට්ඨවත්ථුකා**ති භික්ඛුනීනං යෙව එකා එත්ථ ඉමස්මිං සාසනෙ අට්ඨවත්ථුකා නාම; **එකෙන සබ්බසඞ්ගහො**ති ‘යස්ස සියා ආපත්ති, සො ආවිකරෙය්‍යා’ති ඉමිනා එකෙන නිදානුද්දෙසෙන සබ්බසික්ඛාපදානං සබ්බපාතිමොක්ඛුද්දෙසානං සඞ්ගහො හොති.

විනයස්ස ද්වෙ මූලානීති කායො චෙව වාචා ච; **ගරුකා ද්වෙ වුත්තා**ති පාරාජිකසඞ්ඝාදිසෙසා; **ද්වෙ දුට්ඨුල්ලච්ඡාදනා**ති වජ්ජපටිච්ඡාදිකාය පාරාජිකං සඞ්ඝාදිසෙස[4] පටිච්ඡාදකස්ස පාචිත්තියන්ති ඉමා ද්වෙ දුට්ඨුල්ලච්ඡාදනාපත්තියො නාම.

ගාමන්තරෙ චතස්සොති “භික්ඛු භික්ඛුනියා සද්ධිං සංවිදහති, දුක්කටං; අඤ්ඤස්ස ගාමස්ස උපචාරං ඔක්කමති, පාචිත්තියං; භික්ඛුනියා ගාමන්තරං ගච්ඡන්තියා පරික්ඛිත්ත[5] ගාමෙ පඨමපාදෙ ථුල්ලච්චයං,

1. සී. I. & II. සමුට්ඨානො. 2 සී. මු. තස්මිං යෙව ඛණෙ.
3. සී. මු. යො. 4. සී මු. සඞ්ඝාදිසෙසං. 5. සී. මු. පරික්ඛිත්තෙ.

දුතියපාදෙ සඞ්ඝාදිසෙසො, අපරික්ඛිත්තස්ස පඨමපාදෙන[1] උපචාරොක්කමනෙ ථුල්ලච්චයං, දුතියපාදෙ සඞ්ඝාදිසෙසො’ති ඉමා ගාමන්තරෙ දුක්කටපාචිත්තියථුල්ලච්චයසඞ්ඝාදිසෙසවසෙන චතස්සො ආපත්තියො; **චතස්සො නදීපාරපච්චයා**ති ‘භික්ඛු භික්ඛුනියා සද්ධිං සංවිදහති, දුක්කටං. නාවං අභිරූහති, පාචිත්තියං. භික්ඛුනියා නදීපාරං ගච්ඡන්තියා උත්තරණකාලෙ පඨමපාදෙ ථුල්ලච්චයං, දුතියපාදෙ සඞ්ඝාදිසෙසො’ති ඉමා චතස්සො; **එකම්මංසෙ ථුල්ලච්චය**න්ති මනුස්සමංසෙ; **නවමංසෙසු දුක්කට**න්ති සෙසඅකප්පියමංසෙසු.

දුවෙ වාචසිකා රත්තින්ති භික්ඛුනී රත්තන්ධකාරෙ අප්පදීපෙ පුරිසෙන සද්ධිං හත්ථපාසෙ ඨිතා සල්ලපති; පාචිත්තියං; හත්ථපාසං විජහිත්වා ඨිතා සල්ලපති, දුක්කටං; **දුවෙ වාචසිකා දිවා**ති භික්ඛුනී දිවා පටිච්ඡන්නෙ ඔකාසෙ පුරිසෙන සද්ධිං හත්ථපාසෙ ඨිතා සල්ලපති, පාචිත්තියං. හත්ථපාසං විජහිත්වා සල්ලපති, දුක්කටං. **දදමානස්ස තිස්සො**ති මරණාධිප්පායො මනුස්සස්ස විසං දෙති, සො චෙ තෙන මරති, පාරාජිකං; යක්ඛපෙතානං දෙති, තෙ චෙ මරන්ති; ථුල්ලච්චයං; තිරච්ඡානගතස්ස දෙති, සො චෙ මරති, පාචිත්තියං; අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා චීවරං දෙති,[2] පාචිත්තියන්ති එවං දදමානස්ස තිස්සො ආපත්තියො; **චත්තාරො ච පටිග්ගහෙ**ති හත්ථග්ගාහවෙණිග්ගාහෙසු සඞ්ඝාදිසෙසො, මුඛෙන අඞ්ගජාතග්ගහණෙ පාරාජිකා, අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා චීවරපටිග්ගහණෙ නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, අවස්සුතාය අවස්සුතස්ස හත්ථතො ඛාදනීයං භොජනීයං පටිග්ගණ්හන්තියා ථුල්ලච්චයං; එවං පටිග්ගහෙ චත්තාරො ආපත්තික්ඛන්ධා හොන්ති.

පඤ්ච දෙසනාගාමිනියොති ලහුකා පඤ්ච. **ඡ සප්පටිකම්මා**ති පාරාජිකං ඨපෙත්වා අවසෙසා. **එකෙත්ථ අප්පටිකම්මා**ති[3] පාරාජිකාපත්ති **විනයගරුකා ද්වෙ වුත්තා**ති පාරාජිකඤ්චෙව සඞ්ඝාදිසෙසඤ්ච. **කායවාචසිකානි චා**ති සබ්බානෙව සික්ඛාපදානි කායවාචසිකානි. මනොද්වාරෙ පඤ්ඤත්තං එකසික්ඛාපදම්පි නත්ථි. **එකො විකාලෙ ධඤ්ඤරසො**ති ලොණසොවීරකං.[4] අයමෙව හි එකො ධඤ්ඤරසො විකාලෙ වට්ටති. **එකා ඤත්තිචතුත්ථෙන සම්මුති**ති භික්ඛුනොවාදකසම්මුති. අයමෙව හි එකා ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙන සම්මුති අනුඤ්ඤාතා.

පාරාජිකා කායිකා ද්වෙති භික්ඛූනං මෙථුනධම්මපාරාජිකං[5] භික්ඛුනීනඤ්ච කායසංසග්ගපාරාජිකං; **ද්වෙ සංවාසභූමියො**ති අත්තනා වා අත්තානං සමානසංවාසකං කරොති, සමග්ගො වා නං[6] සඞ්ඝො උක්ඛිත්තං ඔසාරෙති; **කුරුන්දියං** පන සමානසංවාසකභූමි ච නානාසංවාසකභූමි

1. සී. මු. පාදෙ. 2. සී. මු. චීවරදානෙ. 3. සී. මු. අප්පටිකම්මාති එකා, 4. සී. මු. සුවීරකං 5. සී. මු. මෙථුන පාරාජිකං 6. සී. මු. සමග්ගො වා

වාති එවං ද්වෙ සංවාසභූමියො වුත්තා. **ද්වින්නං රත්තිච්ඡෙදො**ති පාරිවාසිකස්ස ච මානත්තචාරිකස්ස ච; **පඤ්ඤත්තා ද්වඞ්ගුලා**ති ද්වෙ ද්වඞ්ගුලපඤ්ඤත්තියො. 'ද්වඞ්ගුලපබ්බපරමං ආදාතබ්බ'න්ති අයමෙකා, 'ද්වඞ්ගුලා වා ද්වෙ මාසං වා'ති අයමෙකා.

ද්වෙ අත්තානං වධිත්වාති භික්ඛුනී අත්තානං වධිත්වා ද්වෙ ආපත්තියො ආපජ්ජති; වධති රොදති, ආපත්ති පාචිත්තියස්ස; වධති න රොදති, ආපත්ති දුක්කටස්ස. **වීහි සඞ්ඝො භිජ්ජතී**ති කම්මෙන ච සලාකග්ගාහෙන ච; **එත්ථ පඨමාපත්තිකා**ති එත්ථ සකලෙ විනයෙ ද්වෙ පඨමාපත්තිකා උභින්නං පඤ්ඤත්තිවසෙන; ඉතරථා පන භික්ඛූනං නව භික්ඛුනීනං නවාති[1] අට්ඨාරස හොන්ති. **ඤත්තියා කරණා** ද්වෙති ද්වෙ ඤත්තිකිච්චානි: කම්මඤ්ච කම්මපාදකා ච; නවසු ඨානෙසු කම්මං හොති. වීසු කම්මපාදභාවෙන තිට්ඨති.

පාණාතිපාතෙ තිස්සොති අනොදිස්ස ඔපාතං ඛණති, සචෙ මනුස්සො මරති, පාරාජිකං; යක්ඛපෙතානං මරණෙ ථුල්ලච්චයං; තිරච්ඡානගතස්ස මරණෙ පාචිත්තියන්ති ඉමා තිස්සො හොන්ති. **වාචා පාරාජිකා තයො**ති වජ්ජපටිච්ඡාදිකාය උක්ඛිත්තානුවත්තිකාය අට්ඨවත්ථුකාති.[2] **කුරුන්දියං** පන ආණත්තියා අදින්නාදානෙ, මනුස්සමාරණෙ, උත්තරිමනුස්සධම්මඋල්ලපනෙ චාති එවං තයො වුත්තා. **ඔභාසනා තයො**ති වච්චමග්ගං පස්සාවමග්ගං ආදිස්ස වණ්ණාවණ්ණභණනෙ[3] සඞ්ඝාදිසෙසො, වච්චමග්ගං පස්සාවමග්ගං ඨපෙත්වා අධක්ඛකං උබ්භජාණුමණ්ඩලං ආදිස්ස වණ්ණාවණ්ණභණනෙ ථුල්ලච්චයං. උබ්භක්ඛකං අධොජාණුමණ්ඩලං ආදිස්ස වණ්ණාවණ්ණභණනෙ දුක්කටං. **සඤ්චරිත්තෙන වා තයො**[4]ති පටිග්ගණ්හාති වීමංසති පච්චාහරති, ආපත්ති සඞ්ඝාදිසෙසස්ස; පටිග්ගණ්හාති වීමංසති න පච්චාහරති, ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්ස; පටිග්ගණ්හාති න වීමංසති න පච්චාහරති, ආපත්ති දුක්කටස්සාති ඉමෙ සඤ්චරිත්තෙන කාරණභූතෙන තයො ආපත්තික්ඛන්ධා හොන්ති.

තයො පුග්ගලා න උපසම්පාදෙතබ්බාති අද්ධානහීනො අඞ්ගහීනො වත්ථුවිපන්නො ච. තෙසං නානාකරණං වුත්තමෙව. අපි චෙත්ථ යො පත්තචීවරෙන අපරිපූරො, පරිපූරො ච න යාචති, ඉමෙපි අඞ්ගහීනෙනෙව සඞ්ගහිතා. මාතුඝාතකාදයො ච කාරණදුක්කටකා පණ්ඩකඋභතොබ්‍යඤ්ජනකතිරච්ඡානගතසඞ්ඛාතෙන වත්ථුවිපන්නෙනෙව සඞ්ගහිතාති වෙදිතබ්බා. එස නයො **කුරුන්දියං** වුත්තො. **තයො කම්මානං සඞ්ගහා**ති ඤත්තිකප්පනා, විප්පකතපච්චත්තං, අතීතකරණන්ති තත්ථ 'දදෙය්‍ය කරෙය්‍යා'ති ආදිභෙදා **ඤත්තිකප්පනා**; 'දෙති කරොතී'ති ආදිභෙදං **විප්පකතපච්චත්තං**; 'දින්නං කත'න්ති ආදිභෙදං **අතීතකරණං** නාමාති. ඉමෙහි තීහි කම්මානි සඞ්ගය්හන්ති

1. සී. මූ. නව භික්ඛූනං නව භික්ඛුනීනන්ති. 2 සී. මූ. අට්ඨවත්ථුකායාති.
3. සී මූ. භාසනෙ. 4 සී. මූ තිස්සො.

අපරෙහිපි තීහි සඞ්ගය්හන්ති; චතුන්නං ඤත්තියා අනුසාවණායාති. චතුන්නං හි ඤත්තිසම්පන්නං අනුසාවණසම්පන්නඤ්ච කම්මං නාම හොති. තෙන වුත්තං “තයො කම්මානං සඞ්ගහා”ති. **නාසිතකා තයො** නාම ‘මෙත්තියං භික්ඛුණිං නාසෙථ. දූසකො නාසෙතබ්බො, දසහඞ්ගෙහි සමන්නාගතො සාමණෙරො නාසෙතබ්බො, කණ්ටකං සමණුද්දෙසං නාසෙථා’ති එවං ලිඞ්ග - සංවාස - දණ්ඩකම්මනාසනා වසෙන තයො නාසිතකා වෙදිතබ්බා. **තිණ්ණන්නං එකවාචිකාති** “අනුජානාමි භික්ඛවෙ ද්වෙ තයො එකානුසාවණෙ[1] කාතු”න්ති වචනතො තිණ්ණං ජනානං එකුපජ්ඣායෙන නානාචරියෙන එකානුසාවණා වට්ටති.

අදින්නාදානෙ තිස්සොති පාදෙ වා අතිරෙකපාදෙ වා පාරාජිකං, අතිරෙකමාසකෙ ථුල්ලච්චයං, මාසකෙ වා ඌනමාසකෙ වා දුක්කටං. **චතස්සො මෙථුනපච්චයාති** අක්ඛයිතෙ පාරාජිකං, යෙභුය්‍යෙන ඛයිතෙ ථුල්ලච්චයං, වත්ත[2]කතෙ මුඛෙ දුක්කටං; ජතුමට්ටකෙ[3] පාචිත්තියං. **ඡින්දන්තස්ස තිස්සොති** වනප්පතිං ඡින්දන්තස්ස පාරාජිකං, භූතගාමෙ පාචිත්තියං, අඞ්ගජාතෙ ථුල්ලච්චයං. **පඤ්ච ඡඩ්ඩිතපච්චයාති** අනොදිස්ස විසං ඡඩ්ඩෙති, සචෙ තෙන මනුස්සා මරන්ති, පාරාජිකං; යක්ඛපෙතෙසු ථුල්ලච්චයං, තිරච්ඡානගතෙ පාචිත්තියං; විස්සට්ඨිඡඩ්ඩනෙ සඞ්ඝාදිසෙසො; සෙඛියෙසු හරිතෙ උච්චාරපස්සාවඡඩ්ඩනෙ දුක්කටං; ඉමා ඡඩ්ඩිතපච්චයා පඤ්චාපත්තියො හොන්ති.

පාචිත්තියෙන දුක්කටා කතාති භික්ඛුනොවාදකවග්ගස්මිං දසසුපි සික්ඛාපදෙසු පාචිත්තියෙන සද්ධිං දුක්කටා කතා එවාති අත්ථො. **චතුරෙත්ථ නවකා වුත්තාති** පඨමසික්ඛාපදම්හියෙව අධම්මකම්මෙ ද්වෙ, ධම්මකම්මෙ ද්වෙති එවං චත්තාරො නවකා වුත්තාති අත්ථො. **ඡන්නං චීවරෙන චාති** භික්ඛූනං සන්තිකෙ උපසම්පන්නාය චීවරං දෙන්තස්ස පාචිත්තියං, භික්ඛුණීනං සන්තිකෙ උපසම්පන්නාය දෙන්තස්ස දුක්කටන්ති එවං ද්වින්නං භික්ඛුණීනං චීවරං දෙන්තස්ස චීවරෙන කාරණ[4]භූතෙන ආපත්ති හොතීති අත්ථො.

අට්ඨ පාටිදෙසනීයාති පාලියං ආගතා එව[5]. **භුඤ්ජන්තාමකධඤ්ඤෙන පාචිත්තියෙන දුක්කටා කතාති** ආමකධඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජන්තියා පාචිත්තියෙන සද්ධිං දුක්කටා කතායෙව.

ගච්ඡන්තස්ස චතස්සොති භික්ඛුණියා වා මාතුගාමෙන වා සද්ධිං සංවිධාය ගච්ඡන්තස්ස දුක්කටං, ගාමූපචාරෙ ඔක්කමන්තෙ පාචිත්තියං, යා භික්ඛුණී එකා වා ගාමන්තරං ගච්ඡති, තස්සා ගාමූපචාරං ඔක්කමන්තියා පඨමපාදෙ ථුල්ලච්චයං, දුතියපාදෙ සඞ්ඝාදිසෙසොති ගච්ඡන්තස්ස ඉමා චතස්සො ආපත්තියො හොන්ති. **සිනායස චාපි නත්ථිකාති**

1. සී. II, සාවණෙන. 2. සී. මු. චිචට. 3. සී. I. මට්ටකෙ.
4. සී. මු. කරණ. 5. සී. මු. ආගතායෙව,

ඨිතස්සපි චතස්සොපි එවාති අත්ථො. කථං? භික්ඛුනී අන්ධකාරෙ වා පටිච්ඡන්නෙ වා ඔකාසෙ මිත්තසන්ථවවසෙන පුරිසස්ස හත්ථපාසෙ තිට්ඨති, පාචිත්තියං. හත්ථපාසං විජහිත්වා තිට්ඨති, දුක්කටං. අරුණුග්ගමනකාලෙ දුතියිකාය හත්ථපාසං විජහන්තී තිට්ඨති, ථුල්ලච්චයං. විජහිත්වා තිට්ඨති, සඞ්ඝාදිසෙසොති. **නිසින්නස්ස ච තස්සා ආපත්තියො නිපන්නස්සාපි තත්තිකාති** සචෙපි හි සා නිසීදති[1] වා නිපජ්ජති වා, එතායෙව චතස්සො ආපත්තියො ආපජ්ජති.

පඤ්ච පාචිත්තියානීති පඤ්ච භෙසජ්ජානි පටිග්ගහෙත්වා නානාභාජනෙසු වා එකභාජනෙ වා අමිස්සෙත්වා[2] ඨපිතානි හොන්ති, සත්තාහාතික්කමෙ සො භික්ඛු පඤ්ච පාචිත්තියානි සබ්බානි නානාවත්ථුකානි එකක්ඛණෙ ආපජ්ජති. 'ඉමං පඨමං ආපන්නො. ඉමං පච්ඡා'ති න වත්තබ්බා.

නව පාචිත්තියානීති යො භික්ඛු නව පණීතභොජනානි විඤ්ඤාපෙත්වා තෙහි සද්ධිං එකතො එකං කබළං ඔමද්දිත්වා මුඛෙ පක්ඛිපිත්වා පරගලං අතික්කාමෙති, අයං නව පාචිත්තියානි[3] නානාවත්ථුකානි එකක්ඛණෙ ආපජ්ජති. 'ඉමං පඨමං ආපන්නො. ඉමං පච්ඡා'ති න වත්තබ්බා. **එකවාචාය දෙසෙය්‍යාති** "අහං භන්තෙ පඤ්ච භෙසජ්ජානි පටිග්ගහෙත්වා සත්තාහං අතික්කාමෙත්වා පඤ්ච ආපත්තියො[4] ආපන්නො. තා තුම්හමූලෙ පටිදෙසෙමී"ති එවං එකවාචාය දෙසෙය්‍ය, දෙසිතාව[5] හොන්ති. ද්වීහි තීහි වාචාහි කිච්චං නාම නත්ථි. දුතියවිස්සජ්ජනෙපි "අහං භන්තෙ නව පණීතභොජනානි විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජිත්වා නව ආපත්තියො ආපන්නො. තා තුම්හමූලෙ පටිදෙසෙමී"ති වත්තබ්බං.

වත්ථුං කිත්තෙත්වා දෙසෙය්‍යාති "අහං භන්තෙ පඤ්ච භෙසජ්ජානි පටිග්ගහෙත්වා සත්තාහං අතික්කාමෙසිං යථාවත්ථුකං. තං තුම්හමූලෙ පටිදෙසෙමී"ති එවං වත්ථුං කිත්තෙත්වා දෙසෙය්‍ය. දෙසිතාව හොන්ති ආපත්තියො. ආපත්තියා නාමග්ගහණෙන කිච්චං නත්ථි. දුතියවිස්සජ්ජනෙපි 'අහං භන්තෙ නව පණීතභොජනානි විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජිං, යථාවත්ථුකං. තුම්හමූලෙ පටිදෙසෙමී"ති වත්තබ්බං.

යාවතතියකා[6] තිස්සොති 'උක්ඛිත්තානුවත්තිකාය පාරාජිකං, භෙදකානුවත්තකානං කොකාලිකාදීනං සඞ්ඝාදිසෙසො, පාපිකාය දිට්ඨියා අප්පටිනිස්සග්ගෙ චණ්ඩකාළිකාය ච භික්ඛුනියා පාචිත්තිය'න්ති ඉමා යාවතතියකා තිස්සො ආපත්තියො. **ඡ වොහාරපච්චයාති** පඤ්ඤත්තවාචාපච්චයා ඡ ආපත්තියො ආපජ්ජතීති අත්ථො. කථං? ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා පාපිච්ඡො ඉච්ඡාපකතො අසන්තං අභූතං උත්තරිමනුස්සධම්මං උල්ලපති, ආපත්ති පාරාජිකස්ස. ආජීවහෙතු

---

1. සී. මු. සචෙපි හි නිසීදති. 2. සී. මු. අමිස්සෙත්වා
3. සී. මු. පාචිත්තියානි සබ්බානි. 4. සී. I. & II. පාචිත්තියො.
5. සී. I. & II. දෙසිතාහෙව. 6. සී. තතියකා.

ආජීවකාරණා සඤ්චරිත්තං සමාපජ්ජති, ආපත්ති සඞ්ඝාදිසෙසස්ස. ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා යො තෙ විහාරෙ වසති – පෙ – ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්ස. ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා භික්ඛු පණීතභොජනානි අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජති, ආපත්ති පාචිත්තියස්ස. ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා භික්ඛුනී පණීතභොජනානි අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජති, ආපත්ති පාටිදෙසනීයස්ස. ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා සූපං වා ඔදනං වා අගිලානො අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජති, ආපත්ති දුක්කටස්සාති. **ඛාදන්තස්ස තිස්සොති** මනුස්සමංසෙ ථුල්ලච්චයං, අවසෙසෙසු අකප්පියමංසෙසු දුක්කටං, භික්ඛුනියා ලසුණෙ පාචිත්තියං. **පඤ්ච භොජනපච්චයා**ති අවස්සුතා අවස්සුතස්ස[1] පුරිසපුග්ගලස්ස[2] හත්ථතො භොජනං ගහෙත්වා තඤ්චෙව මනුස්සමංසං ලසුණං අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා ගහිතපණීතභොජනානි අවසෙසඤ්ච අකප්පියමංසං පක්ඛිපිත්වා වොමිස්සකං ඔමද්දිත්වා අජ්ඣොහරමානා[3] සඞ්ඝාදිසෙසං, ථුල්ලච්චයං, පාචිත්තියං, පාටිදෙසනීයං දුක්කටන්ති ඉමා පඤ්ච ආපත්තියො භොජනපච්චයා ආපජ්ජති.

පඤ්ච ඨානානීති 'උක්ඛිත්තානුවත්තිකාය භික්ඛුනියා යාවතතියං සමනුභාසනාය අප්පටිනිස්සජ්ජන්තියා ඤත්තියා දුක්කටං, ද්වීහි කම්මවාචාහි ථුල්ලච්චයං, කම්මවාචාපරියොසානෙ ආපත්ති පාරාජිකස්ස, සඞ්ඝභෙදාය පරක්කමන්තාදීසු සඞ්ඝාදිසෙසො; පාපිකාය දිට්ඨියා අප්පටිනිස්සග්ගෙ පාචිත්තිය'න්ති එවං සබ්බා යාවතතියකා පඤ්ච ඨානානි ගච්ඡන්ති. **පඤ්චන්නඤ්චෙව ආපත්තීති** ආපත්ති නාම පඤ්චන්නං සහධම්මිකානං හොති; තත්ථ ද්වින්නං තිප්පරියායෙන ආපත්තියෙව. සික්ඛමාන – සාමණෙර – සාමණෙරීනං[4] පන අකප්පියන්තං න වට්ටති. ඉමිනා පරියායෙන තෙ ආපත්තිං[5] න දෙසාපෙතබ්බා. **දණ්ඩකම්මං** පන තෙසං කාතබ්බං. **පඤ්චන්නං අධිකරණෙන වාති** අධිකරණඤ්ච පඤ්චන්නමෙවාති අත්ථො. එතෙසං යෙව හි පඤ්චන්නං පත්තචීවරාදීනං අත්ථාය විනිච්ඡයවොහාරො **අධිකරණ**න්ති වුච්චති. ගිහීනං පන අට්ටකම්මං නාම හොති.

පඤ්චන්නං විනිච්ඡයො හොතීති පඤ්චන්නං සහධම්මිකානං යෙව විනිච්ඡයො නාම හොති. **පඤ්චන්නං වූපසමෙන වාති** එතෙසංයෙව පඤ්චන්නං අධිකරණං විනිච්ඡිතං වූපසන්තං නාම හොතීති අත්ථො. **පඤ්චන්නඤ්චෙව අනාපත්තීති** එතෙසං, යෙව පඤ්චන්නං අනාපත්ති නාම හොතීති අත්ථො. **තීහි ඨානෙහි සොභතීති** සඞ්ඝාදිහි තීහි කාර

1. සී. I. & II. පච්චයාති අවස්සුතස්ස. 2. සී. මු. පුරිසස්ස.
3. සී. මු. අජ්ඣොහරමානො. 4. සී. මු. සාමණෙරී සාමණෙරානං.
5. සී. මු. තෙසං ආපත්ති.

ණෙහි සොභති. කතවීතික්කමො හි[1] පුග්ගලො සප්පටිකම්මං ආපත්තිං සඞ්ඝමජ්ඣෙ ගණමජ්ඣෙ පුග්ගලසන්තිකෙ වා පටිකරිත්වා අබ්භුණ්හසීලො පටිපාකතිකො[2] හොති. තස්මා තීහි ඨානෙහි සොභතීති වුච්චති.

ද්වෙ කායිකා රත්තින්ති භික්ඛුනී රත්තන්ධකාරෙ පුරිසස්ස හත්ථපාසෙ ඨානනිසජ්ජසයනානි කප්පයමානා පාචිත්තියං, හත්ථපාසං විජහිත්වා ඨානාදීනි කප්පයමානා දුක්කටන්ති ද්වෙ කායද්වාරසම්භවා ආපත්තියො රත්තිං ආපජ්ජති. **ද්වෙ කායිකා දිවාති** එතෙනෙව උපායෙන දිවා පටිච්ඡන්නෙ ඔකාසෙ ද්වෙ ආපත්තියො ආපජ්ජති. **නිජ්ඣායන්තස්ස එකා ආපත්තීති** "න ච භික්ඛවෙ සාරත්තෙන මාතුගාමස්ස අඞ්ගජාතං උපනිජ්ඣායිතබ්බං. යො උපනිජ්ඣායෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති නිජ්ඣායන්තස්ස අයමෙකා ආපත්ති. **එකා පිණ්ඩපාතපච්චයාති** "න ච භික්ඛවෙ භික්ඛාදායිකාය මුඛං ඔලොකෙතබ්බ"න්ති එත්ථ වුත්ත දුක්කටාපත්ති. අනන්තමසො යාගුං වා බ්‍යඤ්ජනං වා දෙන්තස්ස සාමණෙරස්සාපි හි මුඛං උල්ලොකයතො දුක්කටමෙව. **කුරුන්දියං** පන 'එකා පිණ්ඩපාතපච්චයා"ති භික්ඛුනීපරිපාචිතං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජන්තස්ස පාචිත්තිය"න්ති වුත්තං.

අට්ඨානිසංසෙ සම්පස්සන්ති කොසම්බකක්ඛන්ධකෙ වුත්තානිසංසෙ; **උක්ඛිත්තකා තයො** වුත්තාති ආපත්තියා අදස්සනෙ අප්පටිකම්මෙ පාපිකාය ච දිට්ඨියා අප්පටිනිස්සග්ගෙති. **තෙචත්තාලීස සම්මාවත්තනාති** තෙසංයෙව උක්ඛිත්තකානං එත්තකෙසු වත්තෙසු වත්තනා.

පඤ්චට්ඨානෙ මුසාවාදොති පාරාජිකසඞ්ඝාදිසෙසථුල්ලච්චයපාචිත්තියදුක්කටසඞ්ඛාතෙ පඤ්චට්ඨානෙ මුසාවාදො ගච්ඡති. **චුද්දස පරමන්ති වුච්චතීති** දසාහපරමාදිනා නයෙන හෙට්ඨා වුත්තං. **ද්වාදස පාටිදෙසනීයාති** භික්ඛූනං චත්තාරි භික්ඛුනීනං අට්ඨ. **චතුන්නං දෙසනාය චාති** චතුන්නං අච්චයදෙසනායාති අත්ථො. කතමා පන සාති? **දෙවදත්තෙන** පයොජිතානං අභිමාරානං අච්චයදෙසනා, **අනුරුද්ධත්ථෙරස්ස** උපට්ඨායිකාය අච්චයදෙසනා, **වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිනො** අච්චයදෙසනා, **වාසභගාමියත්ථෙරස්ස** උක්ඛෙපනීයකම්මං කත්වා ආගතානං භික්ඛූනං අච්චයදෙසනාති අයං චතුන්නං අච්චයදෙසනා නාම.

අට්ඨඞ්ගිකො මුසාවාදොති 'පුබ්බෙවස්ස හොති මුසා භණිස්ස'න්ති ආදිං කත්වා "විනිධාය සඤ්ඤ"න්ති පරියොසානෙහි අට්ඨහි අඞ්ගෙහි අට්ඨඞ්ගිකො. **උපොසථඞ්ගානිපි** "පාණං න හානෙ"ති ආදිනා නයෙන වුත්තානෙව. **අට්ඨ දූතෙය්‍යඞ්ගානීති** "ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සොතා ච හොති සාවෙතා චා"ති ආදිනා නයෙන සඞ්ඝභෙදකෙ වුත්තානි. **අට්ඨ තිත්ථියවත්තානි** මහාඛන්ධකෙ වුත්තානි.

---

1. වීතික්කමොති - සබ්බත්ථ. 2. සී. මු. පාකතිකො.

අට්ඨවාචිකා උපසම්පදාති භික්ඛුනීනං උපසම්පදං සන්ධාය වුත්තං. **අට්ඨන්නං පච්චුට්ඨාතබ්බන්ති** භත්තග්ගෙ අට්ඨන්නං භික්ඛුනීනං ඉතරාහි පච්චුට්ඨාය ආසනං දාතබ්බං. **භික්ඛුනොවාදකො අට්ඨහීති** අට්ඨහඞ්ගෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු භික්ඛුනොවාදකො සම්මන්නිතබ්බො.

එකස්ස ඡෙජ්ජන්ති ගාථාය නවසු ජනෙසු යො සලාකං ගාහෙත්වා සඞ්ඝං භින්දති, තස්සෙව ඡෙජ්ජං හොති. **දෙවදත්තො** විය පාරාජිකං ආපජ්ජති. භෙදකානුවත්තකානං **චතුන්නං ථුල්ලච්චයං**, කොකාලිකාදීනං විය. ධම්මවාදීනං **චතුන්නං අනාපත්ති** එව.[1] ඉමා පන ආපත්තියො ච සබ්බෙසං එකවත්ථුකා, සඞ්ඝභෙදවත්ථුකා එව.

නව ආඝාතවත්ථූනීති ගාථාය **නවහීති** නවහි භික්ඛූහි **සඞ්ඝො භිජ්ජති. ඤත්තියා කරණා නවාති**[2] ඤත්තියා කාතබ්බානි කම්මානි නවාති අත්ථො. සෙසං උත්තානමෙව.

දස පුග්ගලා නාභිවාදෙතබ්බාති සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ වුත්තා දස ජනා; **අඤ්ජලිසාමීචෙන චාති** සාමීචිකම්මෙන සද්ධිං අඤ්ජලි ච තෙසං න කාතබ්බො.[3] නෙව පානීයාපුච්ඡනතාලවණ්ටගහණාදි ඛන්ධකවත්තං තෙසං දස්සෙතබ්බං. න අඤ්ජලි පග්ගණ්හිතබ්බොති අත්ථො. **දසන්නං දුක්කටන්ති** තෙසං[4] යෙව දසන්නං එවං කරොන්තස්ස දුක්කටං හොති. **දස චීවරධාරණාති** දස දිවසානි අතිරෙකචීවරස්ස ධාරණා අනුඤ්ඤාතාති අත්ථො.

පඤ්චන්නං වස්සංවුට්ඨානං දාතබ්බං ඉධ චීවරන්ති පඤ්චන්නං සහධම්මිකානං සම්මුඛාව දාතබ්බං. **සත්තන්නං සන්තෙති** දිසාපක්කන්ත-උම්මත්තක-ඛිත්තචිත්ත-වෙදනට්ටානං තිණ්ණඤ්ච උක්ඛිත්තකානන්ති ඉමෙසං සත්තන්නං සන්තෙ පතිරූපෙ ගාහකෙ පරම්මුඛාපි දාතබ්බං. **සොළසන්නං න දාතබ්බන්ති** සෙසානං චීවරක්ඛන්ධකෙ වුත්තානං පණ්ඩකාදීනං සොළසන්නං න දාතබ්බං.

කති සතං රත්තිසතං ආපත්තියො ඡාදයිත්වානාති කති සතං ආපත්තියො රත්තිසතං ඡාදයිත්වාන; **දස සතං රත්තිසතං ආපත්තියො ඡාදයිත්වානාති** දස සතං ආපත්තියො රත්තිසතං ඡාදයිත්වාන; අයඤ්හෙත්ථ සඞ්ඛෙපත්ථො. යො දිවසෙ දිවසෙ සතං සතං සඞ්ඝාදිසෙසාපත්තියො ආපජ්ජිත්වා දස දස දිවසෙ පටිච්ඡාදෙති, තෙන රත්තිසතං ආපත්තිසහස්සං පටිච්ඡාදිතං හොති. සො සබ්බාව තා ආපත්තියො 'දසාහපටිච්ඡන්නා'ති පරිවාසං යාචිත්වා **දස රත්තියො වසිත්වාව මුච්චෙය්‍ය පාරිවාසිකොති**.

ද්වාදස කම්මදොසා වුත්තාති අපලොකනකම්මං අධම්මෙන වග්ගං, අධම්මෙන සමග්ගං, ධම්මෙන වග්ගං, තථා ඤත්තිකම්මඤත්තිදුතියකම්මඤත්තිචතුත්ථකම්මානීති එවං එකෙකස්මිං කම්මෙ තයො

1. සී. 1. අනාපත්තියෙව. 2. සී. 1. ඤත්තියා කරණෙන වාති.
3. සී. මු. න කාතබ්බා 4. සී. 1. & 11. පොත්ථකෙසු "තෙසං" ඉති නත්ථි.

ත්තයො කත්වා ද්වාදස කම්මදොසා වුත්තා. **චතස්සො කම්මසම්පත්තියොති** අපලොකනකම්මං ධම්මෙන සමග්ගං තථා සෙසානිපීති එවං චතස්සො කම්මසම්පත්තියො වුත්තා.

ඡ කම්මානීති අධම්මෙන වග්ගකම්මං, අධම්මෙන සමග්ගකම්මං,[1] ධම්මපතිරූපකෙන වග්ගකම්මං, ධම්මපතිරූපකෙන සමග්ගකම්මං, ධම්මෙන වග්ගකම්මං, ධම්මෙන සමග්ගකම්මන්ති එවං ඡ කම්මානි වුත්තානීති. **එකෙත්ථ ධම්මිකා කතාති** එකං ධම්මෙන සමග්ගකම්මමෙවෙත්ථ ධම්මිකං කතන්ති අත්ථො. දුතියගාථාවිස්සජ්ජනෙපි එතදෙව ධම්මිකං.

යෙ දෙසිතාති යානි දෙසිතානි වුත්තානීති පකාසිතානීති; **අනන්තජිනෙනාති** ආදීසු පරියන්තපරිච්ඡෙදභාවරහිතත්තා අනන්තං වුච්චති නිබ්බානං. තං භගවතා රඤ්ඤා සපත්තගණං අභිමද්දිත්වා රජ්ජං විය කිලෙසගණං අභිමද්දිත්වා ජිතං විජිතං අධිගතං සම්පත්තං, තස්මා භගවා "අනන්තජිනො"ති වුච්චති. සොව ඉට්ඨානිට්ඨෙසු නිබ්බිකාරත්තාය **තාදී**; වික්ඛම්භනතදඞ්ගසමුච්ඡෙදපටිප්පස්සද්ධිනිස්සරණවිවෙකසඞ්ඛාතං විවෙකපඤ්චකං අද්දසාති **විවෙකදස්සී**; තෙන අනන්තජිනෙන තාදිනා විවෙකදස්සිනා යානි **ආපත්තික්ඛන්ධානි** දෙසිතානි, **එකෙත්ථ සම්මති විනා සමථෙහීති** අයමෙත්ථ පදසම්බන්ධො. යානි සත්තාරස සත්ත ආපත්තික්ඛන්ධානි දෙසිතානි, තත්ථ එකාපි ආපත්ති විනා සමථෙහි න සම්මති. අථ ඛො යෙ සමථා චත්තාරි අධිකරණානීති සබ්බෙපිමෙ ධම්මා සම්මුඛාවිනයෙන සම්මන්ති, සමථයොගං ගච්ඡන්ති. එත්ථ පන එකො සම්මුඛාවිනයො ච විනා සමථෙහි සම්මති, සමථභාවං ගච්ඡති. න හි තස්ස අඤ්ඤෙන සමථෙන විනා අතිප්පත්ති නාම අත්ථි. තෙන වුත්තං: "එකෙත්ථ සම්මති විනා සමථෙහී"ති. ඉමිනා තාව අධිප්පායෙන අට්ඨකථාසු අත්ථො වුත්තො. මයං පන "විනා"ති නිපාතස්ස පටිසෙධනමත්තමත්ථං ගහෙත්වා "එකෙත්ථ සම්මති විනා සමථෙහී"ති එතෙසු සත්තසු ආපත්තික්ඛන්ධෙසු එකො පාරාජිකාපත්තික්ඛන්ධො විනා සමථෙහි සම්මතීති එතමත්ථං රොචයාම.[2] වුත්තම්පි චෙතං "යා සා ආපත්ති අනවසෙසා, සා ආපත්ති න කතමෙන අධිකරණෙන කතමම්හි ඨානෙ න කතමෙන සමථෙන සම්මතී"ති.

ඡ ඌනදියඩ්ඪසතාති "ඉධ උපාලි භික්ඛු අධම්මං ධම්මොති දීපෙති, තස්මිං අධම්මදිට්ඨි භෙදෙ අධම්මදිට්ඨි, තස්මිං අධම්මදිට්ඨි භෙදෙ ධම්මදිට්ඨි, තස්මිං අධම්මදිට්ඨි භෙදෙ වෙමතිකො, තස්මිං වෙමතිකභෙදෙ අධම්මදිට්ඨි, තස්මිං වෙමතිකභෙදෙ ධම්මදිට්ඨි, තස්මිං වෙමතිකභෙදෙ වෙමතිකො"ති එවං යානි අට්ඨාරසන්නං භෙදකරවත්ථූනං වසෙන අට්ඨාරස අට්ඨකානි සඞ්ඝභෙදක්ඛන්ධකෙ වුත්තානීති, තෙසං වසෙන ඡ ඌනදියඩ්ඪසතා **ආපායිකා** වෙදිතබ්බා.

---

1. සී. I. & II. අධම්මකම්මං. වග්ගකම්මං සමග්ගකම්මං.
2. සී, මු. රොචෙය්‍යාම.

අට්ඨාරස අනාපායිකාති "ඉධ උපාලි භික්ඛු අධම්මං අධම්මොති[1] දීපෙති, තස්මිං ධම්මදිට්ඨිභෙදෙ ධම්මදිට්ඨි අවිනිධාය දිට්ඨිං අවිනිධාය ඛන්තිං අවිනිධාය රුචිං අවිනිධාය භාවං අනුස්සාවෙති, සලාකං ගාහෙති: 'අයං ධම්මො, අයං විනයො, ඉදං සත්ථු සාසනං, ඉමං ගණ්හථ ඉමං රොචෙථා'ති, අයම්පි ඛො උපාලි සඞ්ඝභෙදකො න ආපායිකො න නෙරයිකො න කප්පට්ඨො න අතෙකිච්ඡො"ති එවං එකෙකස්මිං වත්ථුස්මිං එකෙකං කත්වා සඞ්ඝභෙදකක්ඛන්ධකාවසානෙ වුත්තා අට්ඨාරස ජනා; **අට්ඨාරස අට්ඨකා** ඡ ඌනදියඩ්ඪසත විස්සජ්ජනෙ වුත්තා යෙව. **"කති කම්මානී"**ති ආදීනං සබ්බගාථානං විස්සජ්ජනං උත්තානමෙවාති.

දුතියගාථාසඞ්ගණිකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

5. 25.

සෙදමොචනගාථාසු අසංවාසොති උපොසථපවාරණාදි[2] සංවාසෙන අසංවාසො; **සම්භොගො එකච්චො තහිං න ලබ්භතීති** අකප්පියසම්භොගො න ලබ්භති. නහාපනභොජනාදිපටිජග්ගනං පන මාතරියෙව කාතුං ලබ්භති. **අවිප්පවාසෙන අනාපත්තීති** සහාගාරසෙය්‍යාය අනාපත්ති. **පඤ්හා මෙසා කුසලෙහි චින්තිතාති** එසා පඤ්හා[3] කුසලෙහි පණ්ඩිතෙහි චින්තිතා. අස්සා විස්සජ්ජනං දූරකමාතුයා භික්ඛුනියා වෙදිතබ්බං. තස්සා හි පුත්තං සන්ධායෙතං වුත්තන්ති. **අවිස්සජ්ජිකගාථා** ගරුභණ්ඩං සන්ධාය වුත්තා. **අත්ථො** පනස්ස ගරුභණ්ඩවිනිච්ඡයෙ වුත්තොයෙව.

දස පුග්ගලෙ න වදමීති සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ වුත්තෙ දස පුග්ගලෙ න වදමි. **එකාදස විවජ්ජියාති** යෙ මහාඛන්ධකෙ එකාදස විවජ්ජනීයපුග්ගලා වුත්තා, තෙපි න වදමි. **අයං** පඤ්හා නග්ගං භික්ඛුං[4] සන්ධාය වුත්තා.

කථන්නු සික්ඛාය අසාධාරණොති පඤ්හා නහාපිතපුබ්බකං භික්ඛුං සන්ධාය වුත්තා. අයඤ්හි ඛුරභණ්ඩං පරිහරිතුං න ලභති. අඤ්ඤෙ ලභන්ති. තස්මා සික්ඛාය අසාධාරණො. **තං පුග්ගලං කතමං වදන්ති බුද්ධාති** අයං පඤ්හා නිම්මිතබුද්ධං සන්ධාය වුත්තා.

අධොනාභි විවජ්ජියාති අධො නාභිං විවජ්ජෙත්වා; අයං පඤ්හා යං **අසීසකං කබන්ධං**, යස්ස උරෙ අක්ඛීනි චෙව මුඛඤ්ච හොති, තං සන්ධාය වුත්තා. **භික්ඛු සඤ්ඤාචිකාය කුටින්ති** අයං පඤ්හා තිණච්ඡදනං[5] කුටිං සන්ධාය වුත්තා. දුතියපඤ්හා සබ්බමත්තිකාමයං

---

1. ධම්මොති.

2. සී. මු. පවාරණාදිනා. 3. සී. 1. & 11. එසො පඤ්හො.

4. සී. 1. නග්ගභික්ඛුං. 5. තිණච්ඡාදනං.

කුටිං සන්ධාය වුත්තා. **ආපජ්ජෙය්‍ය ගරුකං ඡෙජ්ජවත්ථුන්ති** අයං පඤ්හා වජ්ජපටිච්ඡාදිකං භික්ඛුනිං සන්ධාය වුත්තා. දුතියපඤ්හා පණ්ඩකාදයො අභබ්බපුග්ගලෙ සන්ධාය වුත්තා. එකාදසපි හි තෙ ගිහිභාවෙයෙව පාරාජිකං පත්තා.

වාචාති වාචාය **අනාලපන්තො; ගිරං නො ච පරෙ භණෙය්‍යාති** 'ඉති ඉමෙ සොස්සන්තී'ති පරපුග්ගලෙ[1] සන්ධාය සද්දම්පි න නිච්ඡාරෙය්‍ය; අයං පඤ්හා 'සන්තිං ආපත්තිං නාවිකරෙය්‍ය, සම්පජානමුසාවාදස්ස හොතී'ති ඉමං මුසාවාදං සන්ධාය වුත්තා. තස්ස හි භික්ඛුනො අධම්මිකාය පටිඤ්ඤාය තුණ්හීභූතස්ස නිසින්නස්ස මනොද්වාරෙ ආපත්ති නාම නත්ථි. යස්මා පන ආවිකාතබ්බං න ආවිකාසි, තෙනස්ස වචීද්වාරෙ අකිරියතො අයං ආපත්ති සමුට්ඨාතීති වෙදිතබ්බා.

සඞ්ඝාදිසෙසා චතුරොති අයං පඤ්හා අරුණුග්ගෙ වා ගාමන්තර පරියාපන්නං නදීපාරං ඔක්කන්තභික්ඛුනිං සන්ධාය වුත්තා. සා හි සකගාමතො පච්චූසසමයෙ නික්ඛමිත්වා අරුණුග්ගමනකාලෙ වුත්තප්පකාරං නදීපාරං ඔක්කන්තමත්තාව රත්තිවිප්පවාසගාමන්තරනදීපාරගණම්හාඔහීයනලක්ඛණෙ[2] එකප්පහාරෙනෙව චතුරො සඞ්ඝාදිසෙසෙ ආපජ්ජති.

සියා ආපත්තියො නානාති අයං පඤ්හා එකතො උපසම්පන්නා ද්වෙ භික්ඛුනියො සන්ධාය වුත්තා. තාසු හි භික්ඛූනං සන්තිකෙ එකතො උපසම්පන්නාය හත්ථතො ගණ්හන්තස්ස පාචිත්තියං. භික්ඛුනීනං සන්තිකෙ එකතො උපසම්පන්නාය හත්ථතො ගණ්හන්තස්ස දුක්කටං.

චතුරො ජනා සංවිධායාති ආචරියො ච තයො ච අන්තෙවාසිකා ඡමාසකං[3] භණ්ඩං අවහරිංසු. ආචරියස්ස සාහත්ථිකා තයො මාසකා, ආණත්තියාපි තයොව. තස්මා ථුල්ලච්චයං ආපජ්ජති. ඉතරෙසං සාහත්ථිකො එකො, ආණත්තිකා පඤ්චාති. තස්මා පාරාජිකං ආපජ්ජිංසු. අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො. විත්ථාරො පන අදින්නාදානපාරාජිකෙ සංවිධාවහාරවණ්ණනායං වුත්තො.

ඡිද්දං තස්මිං ඝරෙ නත්ථීති අයං පඤ්හා දුස්සකුටිආදීනි සත්ථ පෙය්‍යාලඤ්ච සන්ධාය වුත්තා. "**තෙලං මධු ඵාණිත**"න්ති ගාථා ලිඞ්ගපරිවත්තං සන්ධාය වුත්තා. "**නිස්සග්ගියෙනා**"ති ගාථා පරිණාමිතං සන්ධාය වුත්තා. සො හි සඞ්ඝස්ස පරිණතලාභතො එකං චීවරං අත්තනො, එකං අඤ්ඤස්සාති ද්වෙ චීවරානි "එකං මය්හං, එකං තස්ස දෙහී"ති එකපයොගෙන පරිණාමෙති, සො නිස්සග්ගියපාචිත්තියඤ්චෙව

1. සී. I. & II. පරපුග්ගලං. 2. සී. මු. ලක්ඛණෙන.
3. සී. I. & II. ඡම්මාසකං.

සුද්ධිකපාචිත්තියඤ්ච එකතො ආපජ්ජති. **කම්මඤ්ච නං කුප්පෙය්‍ය වග්ගපච්චයා**ති අයං පඤ්හා ද්වාදසයොජනප්පමාණෙසු බාරාණසීආදීසු නගරෙසු ගාමසීමං සන්ධාය වුත්තා. **පදවීතිහාරමත්තෙනා**ති ගාථා සඤ්චරිත්තං සන්ධාය වුත්තා. අත්ථොපි චස්සා සඤ්චරිත්තවණ්ණනායමෙව වුත්තො. **සබ්බානි තානි නිස්සග්ගියානී**ති අයං පඤ්හා අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා ධොවාපනං සන්ධාය වුත්තා. සචෙ හි තිණ්ණම්පි චීවරානං කාකඌහදනං[1] වා කද්දමමක්ඛිතං වා කණ්ණං ගහෙත්වා භික්ඛුනී[2] උදකෙන ධොවති, භික්ඛුස්ස කායගතානෙව නිස්සග්ගියානි හොන්ති. **සරණගමනම්පි න තස්ස අත්ථී**ති සරණගමනඋපසම්පදාපි නත්ථි. අයං පන පඤ්හා මහාපජාපතියා උපසම්පදං සන්ධාය වුත්තා. **හනෙය්‍ය අනරියං මන්දො**ති තඤ්හි[3] ඉත්ථිං වා පුරිසං වා අනරියං හනෙය්‍ය. අයං පඤ්හා ලිඞ්ගපරිවත්තෙන ඉත්ථිභූතං පිතරං පුරිසභූතඤ්ච මාතරං සන්ධාය වුත්තා. **න තෙනානන්තරං ඵුසෙ**ති අයං පඤ්හා මිගසිඞ්ග[4]තාපසසීහකුමාරාදීනං විය තිරච්ඡානමාතාපිතරො සන්ධාය වුත්තා. "**අචොදයිත්වා**"ති ගාථා දූතෙනූපසම්පදං සන්ධාය වුත්තා. "**චොදයිත්වා**"ති ගාථා පණ්ඩකාදීනං උපසම්පදං සන්ධාය වුත්තා. **කුරුන්දියං** පන 'පඨමගාථා අට්ඨ සම්මුතිකම්මානි, දුතියා අනාපත්තිකස්ස කම්මං සන්ධාය වුත්තා'ති ආගතං.

ඡින්දන්තස්ස ආපත්තීති වනප්පතිං ඡින්දන්තස්ස පාරාජිකං, තිණලතාදිං ඡින්දන්තස්ස පාචිත්තියං, අඞ්ගජාතං ඡින්දන්තස්ස ථුල්ලච්චයං. **ඡින්දන්තස්ස අනාපත්තී**ති කෙසෙ ච නඛෙ ච ඡින්දන්තස්ස අනාපත්ති; **ඡාදෙන්තස්ස ආපත්තී**ති අත්තනො ආපත්තිං ඡාදෙන්තස්ස අඤ්ඤස්ස වා ආපත්තිං ඡාදෙන්තස්ස; **අනාපත්තී**ති ගෙහාදීනි ඡාදෙන්තස්ස අනාපත්ති. "**සච්චං භණන්තො**"ති ගාථාය 'සිඛරණීසි උභතොබ්‍යඤ්ජනාසී'ති සච්චං භණන්තො ගරුකං ආපජ්ජති, සම්පජානමුසාවාදෙ පන මුසා භාසතො ලහුකාපත්ති හොති; අභූතාරොචනෙ මුසා භණන්තො ගරුකං ආපජ්ජති, භූතාරොචනෙ සච්චං භාසතො ලහුකාපත්ති හොතීති. "**අධිට්ඨිත**"න්ති ගාථා නිස්සග්ගියචීවරං අනිස්සජිත්වා පරිභුඤ්ජන්තං සන්ධාය වුත්තා. "**අත්ථඞ්ගතෙ සූරියෙ**"ති ගාථා රොමන්ථකං සන්ධාය වුත්තා. "**න රත්තචිත්තො**"ති ගාථාය අයමත්ථො: රත්තචිත්තො මෙථුනධම්මපාරාජිකං ආපජ්ජති. **ථෙය්‍යචිත්තො** අදින්නාදානපාරාජිකං, **පරං මරණාය** චෙතෙන්තො මනුස්සවිග්ගහපාරාජිකං. **සඞ්ඝභෙදකො පන න රත්තචිත්තො න ච පන ථෙය්‍යචිත්තො න චාපි සො පරං මරණාය චෙතයී සලාකං** පනස්ස **දෙන්තස්ස** හොති **ඡෙජ්ජං**[5] පාරාජිකං හොති. සලාකං **පටිග්ගණ්හන්තස්ස** භෙදකානුවත්තකස්ස **ථුල්ලච්චයං**. "**ගච්ඡෙය්‍ය අඩ්ඪයොජන**"න්ති අයං පඤ්හා

1. සී. I. & II. ඌහනං උහතං. 2. සී මු භික්ඛුණීනං. 3. සී. I. & II. නම්පි.
4. සී. මු. මිගලිඞ්ග. 5. සී. I. & II. ඡෙද්දං.

සුප්පතිට්ඨිතනිග්‍රොධසදිසං එකකුලස්ස රුක්ඛමූලං සන්ධාය වුත්තා. "**කායිකානී**"ති අයං ගාථා සම්බහුලානං ඉත්ථීනං කෙසෙ වා අඞ්ගුලියො වා එකතො ගණ්හන්තං සන්ධාය වුත්තා. "**වාචසිකානී**"ති අයං ගාථා "සබ්බා තුම්හෙ සිඛරිණියො"ති[1] ආදිනා නයෙන දුට්ඨුල්ලභාණිං සන්ධාය වුත්තා.

තිස්සිත්ථියො මෙථුනං තං න සෙවති තිස්සො ඉත්ථියො වුත්තා, තාසුපි යං තං මෙථුනං නාම, තං න සෙවති; **තයො පුරිසෙති** තයො පුරිසෙපි උපගන්ත්වා මෙථුනං න සෙවති; **තයො ච අනරිය පණ්ඩකෙති** උභතොබ්‍යඤ්ජනසඞ්ඛාතෙ තයො අනරියෙ තයො ච පණ්ඩකෙති ඉමෙපි ඡ ජනෙ උපගන්ත්වා මෙථුනං න සෙවති; **න චාචරෙ මෙථුනං බ්‍යඤ්ජනස්මින්ති** අනුලොමපාරාජිකවසෙනපි මෙථුනං නාචරති; **ඡෙජ්ජං සියා මෙථුනධම්මපච්චයාති** සියා මෙථුනධම්මපච්චයා පාරාජිකන්ති. අයං පඤ්හා අට්ඨවත්ථුකං සන්ධාය වුත්තා. තස්සා හි මෙථුනධම්මස්ස පුබ්බභාගං කායසංසග්ගං අපජ්ජිතුං වායමන්තියා මෙථුනධම්මපච්චයා ඡෙජ්ජං හොති.

"**මාතරං චීවර**"න්ති අයං ගාථා පිට්ඨිසමයෙ වස්සිකසාටිකත්ථං සතුප්පාදකරණං සන්ධාය වුත්තා. විනිච්ඡයො පනස්ස වස්සිකසාටිකසික්ඛාපද[2]වණ්ණනායමෙව වුත්තො. "**කුද්ධො ආරාධකො හොතී**"ති ගාථා තිත්ථියවත්තං සන්ධාය වුත්තා. තිත්ථියො හි වත්තං පූරයමානො තිත්ථියානං වණ්ණෙ භඤ්ඤමානෙ කුද්ධො ආරාධකො හොති වත්තුත්තයස්ස වණ්ණෙ භඤ්ඤමානෙ **කුද්ධො ගාරය්හො හොතීති** තත්ථ වස්සා විත්ථාරො වුත්තො. දුතියගාථාපි තමෙව සන්ධාය වුත්තා. "**සංඝාදිසෙස**"න්ති ආදි ගාථා යා භික්ඛුනී අවස්සුතා අවස්සුතස්ස පුරිසස්ස හත්ථතො පිණ්ඩපාතං ගහෙත්වා මනුස්සමංසලසුණපණීතභොජනසෙසඅකප්පියමංසෙහි සද්ධිං ඔමද්දිත්වා අජ්ඣොහරති, තං සන්ධාය වුත්තා. "**එකො උපසම්පන්නො එකො අනුපසම්පන්නො**"ති ගාථා ආකාසගතං සන්ධාය වුත්තා. සචෙ හි ද්වීසු සාමණෙරෙසු එකො ඉද්ධියා කෙසග්ගමත්තම්පි පථවිං මුඤ්චිත්වා නිසින්නො හොති, සො අනුපසම්පන්නො නාම හොති. සඞ්ඝෙනාපි ආකාසෙ නිසීදිත්වා භූමිගතස්ස කම්මං න කාතබ්බං. සචෙ කරොති, කුප්පති. "**අකප්පකත**"න්ති[3] ගාථා අච්ඡින්නචීවරකං භික්ඛුං සන්ධාය වුත්තා. තස්මිංයෙව වස්සා සික්ඛාපදෙ විත්ථාරෙන විනිච්ඡයොපි වුත්තො.

න දෙති න පටිග්ගණ්හාතීති නාපි උය්‍යොජිතා දෙති, න උය්‍යොජිතා තස්ස හත්ථතො ගණ්හාති; **පටිග්ගහො තෙන න විජ්ජතීති** තෙනෙව කාරණෙන උය්‍යොජිතාය හත්ථතො උය්‍යොජිතාය පටිග්ගහො න විජ්ජති; **ආපජ්ජති ගරුකන්ති** සන්තෙපි[4] අවස්සු

1. සී. 11. සිඛරණීනොති. 2. සී. 11. වස්සිකාසික්ඛාපද.
3. සී. 11. අප්පකතන්ති. 4. 11. එවං සන්තෙපි.

තස්ස හත්ථතො පිණ්ඩපාතග්ගහණෙ උය්‍යොජෙන්තී සඞ්ඝාදිසෙසාපත්තිං ආපජ්ජති. **තඤ්ච පරිභොගපච්චයා**ති තඤ්ච පන ආපත්තිං ආපජ්ජමානා තස්සා උය්‍යොජිතාය පරිභොගපච්චයා ආපජ්ජති; තස්සා හි භොජනපරියොසානෙ උය්‍යොජිතාය සඞ්ඝාදිසෙසො හොතීති. දුතියගාථා තස්සායෙව උදකදන්තපොනග්ගහණෙ උය්‍යොජනං සන්ධාය වුත්තා.

න භික්ඛුණී නො ච ඵුස්සෙය්‍ය වජ්ජන්ති සත්තරසකෙසු හි අඤ්ඤතරං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා අනාදරියෙන ඡාදයමානාපි භික්ඛුණී ඡාදනපච්චයා වජ්ජං න ඵුසති; අඤ්ඤං නවං ආපත්තිං නාපජ්ජති. පටිච්ඡන්නාය වා අප්පටිච්ඡන්නාය වා ආපත්තියා පක්ඛමානත්තමෙව ලභති. අයං පන භික්ඛුණීපි න හොති. සාවසෙසඤ්ච ගරුකං ආපජ්ජිත්වා ඡාදෙත්වා වජ්ජං න ඵුසති. **පඤ්හාමෙසා කුසලෙහි චින්තිතා**ති අයං කිර පඤ්හා උක්ඛිත්තකං භික්ඛුං සන්ධාය වුත්තා. තෙන හි සද්ධිං විනයකම්මං නත්ථි. තස්මා සො සඞ්ඝාදිසෙසං ආපජ්ජිත්වා ඡාදෙන්තොව වජ්ජං න ඵුසතීති.[1]

සෙදමොචනගාථාවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

5. 26.

කම්මවග්ගෙ චතුන්නං කම්මානං නානාකරණං සමථක්ඛන්ධකෙ වුත්තමෙව. කිඤ්චාපි වුත්තං, අථ ඛො අයං කම්මවිනිච්ඡයො නාම ආදිතො පට්ඨාය වුච්චමානො පාකටො හොති. තස්මා ආදිතො පට්ඨායෙවෙත්ථ වත්තබ්බං වදිස්සාම: **චත්තාරී**ති කම්මානං ගණනපරිච්ඡෙදවචනමෙතං. **කම්මානී**ති පරිච්ඡින්නකම්මදස්සනං; **අපලොකනකම්මං** නාම සීමට්ඨකසඞ්ඝං සොධෙත්වා ඡන්දාරහානං ඡන්දං ආහරිත්වා සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා තික්ඛත්තුං සාවෙත්වා කත්තබ්බං කම්මං; **ඤත්තිකම්මං** නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා කත්තබ්බං කම්මං. **ඤත්තිදුතියකම්මං** නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා එකාය ච අනුසාවනායාති එවං ඤත්තිදුතියාය අනුසාවනාය කත්තබ්බං කම්මං. **ඤත්තිචතුත්ථකම්මං** නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා තීහි ච අනුසාවනාහීති එවං ඤත්තිචතුත්ථාහි තීහි අනුසාවනාහි කත්තබ්බං කම්මං.

තත්ථ අපලොකනකම්මං අපලොකෙත්වාව කාතබ්බං. ඤත්තිකම්මාදිවසෙන න කාතබ්බං. ඤත්තිකම්මම්පි එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වාව කාතබ්බං. අපලොකනකම්මාදිවසෙන න කාතබ්බං. ඤත්තිදුතියකම්මං පන අපලොකෙත්වා කාතබ්බම්පි අත්ථි. අකාතබ්බම්පි අත්ථි. සීමාසම්මුති, සීමාසමූහනනං, කඨිනදානං, කඨිනුබ්භාරො, කුටිවත්ථු

---

1. සී. මු. ඡාදෙන්තොව න ඵුසතීති.

දෙසනා, විහාරවත්ථුදෙසනාති ඉමානි ඡ කම්මානි ගරුකානි, අපලොකෙත්වා කාතුං න වට්ටන්ති. ඤත්තිදුතියකම්මවාචං සාවෙත්වාව කාතබ්බානි. අවසෙසා තෙරස සම්මුතියො සෙනාසනග්ගාහකමතකචීවරදානාදිසම්මුතියො චාති එතානි ලහුකකම්මානි අපලොකෙත්වාපි කාතුං වට්ටන්ති. ඤත්තිකම්මඤත්තිචතුත්ථකම්මවසෙන පන න කාතබ්බමෙව. ඤත්තිචතුත්ථකම්මවසෙන කාරීයමානං දළ්හතරං හොති. තස්මා කාතබ්බන්ති එකච්චෙ වදන්ති. එවං පන සති කම්මසඞ්කරො හොති. තස්මා න කාතබ්බන්ති පටික්ඛිත්තමෙව. සචෙ පන අක්ඛරපරිහීනං වා පදපරිහීනං වා දුරුත්තපදං වා හොති, තස්ස සොධනත්ථං පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටති. ඉදං අකුප්පකම්මස්ස දළ්හීකම්මං හොති. කුප්පකම්මෙ කම්මං හුත්වා තිට්ඨති. ඤත්තිචතුත්ථකම්මං ඤත්තිං ච තිස්සො ච කම්මවාචායො සාවෙත්වාව කාතබ්බං. අපලොකනකම්මාදිවසෙන න කාතබ්බං.

පඤ්චහාකාරෙහි විපජ්ජන්තීති[1] පඤ්චහි කාරණෙහි විපජ්ජන්ති. **සම්මුඛා කරණීයං කම්මං අසම්මුඛා කරොති වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මන්ති** එත්ථ අත්ථි කම්මං සම්මුඛාකරණීයං; අත්ථි අසම්මුඛාකරණීයං; තත්ථ අසම්මුඛා කරණීයං නාම දූතෙනුපසම්පදා, පත්තනික්කුජ්ජනං, පත්තුක්කුජ්ජනං, උම්මත්තකස්ස භික්ඛුනො උම්මත්තකසම්මුති, සෙක්ඛානං කුලානං සෙක්ඛසම්මුති, ඡන්නස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩො, දෙවදත්තස්ස පකාසනීයකම්මං, අප්පසාදියං[2] දස්සෙන්තස්ස භික්ඛුනො භික්ඛුණීසඞ්ඝෙන කාතබ්බං අවන්දියකම්මන්ති අට්ඨවිධං හොති. තං සබ්බං තත්ථ තත්ථ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. ඉදං අට්ඨවිධම්පි කම්මං අසම්මුඛා කතං සුකතං හොති අකුප්පං. සෙසානි සබ්බකම්මානි සම්මුඛා එව කාතබ්බානි. සඞ්ඝසම්මුඛතා, ධම්මසම්මුඛතා, විනයසම්මුඛතා, පුග්ගලසම්මුඛතාති ඉමං චතුබ්බිධං සම්මුඛාවිනයං උපනෙත්වාව කාතබ්බානි. එවං කතානි හි සුකතානි හොන්ති. එවං අකතානි පනෙතානි ඉමං සම්මුඛාවිනයසඞ්ඛාතං වත්ථුං විනා කතත්තා **වත්ථුවිපන්නානි** නාම හොන්ති. තෙන වුත්තං: "සම්මුඛාකරණීයං කම්මං අසම්මුඛා කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්ම"න්ති. **පටිපුච්ඡා කරණීයාදීසුපි** පටිපුච්ඡාදිකරණමෙව වත්ථුං. තං වත්ථුං විනා කතත්තා තෙසම්පි වත්ථුවිපන්නතා වෙදිතබ්බා. ඉදං පනෙත්ථ වචනත්ථමත්තං. **පටිපුච්ඡා කරණීයං අපටිපුච්ඡා කරොතීති** පුච්ඡිත්වා චොදෙත්වා සාරෙත්වා කාතබ්බං අපුච්ඡිත්වා අචොදෙත්වා අසාරෙත්වා කරොති. **පටිඤ්ඤාය කරණීයං අපටිඤ්ඤාය කරොතීති** පටිඤ්ඤං ආරොපෙත්වා යථාදින්නාය පටිඤ්ඤාය කාතබ්බං අප්පටිඤ්ඤාය කන්දන්තස්ස[3] විප්ඵලන්තස්ස බලක්කාරෙන කරොති. **සතිවිනයාරහස්සාති** ගග්ගභික්ඛුසදිසස්ස උම්මත්තකස්ස. **තස්සපාපියසිකාකම්මාරහස්සාති** උපවාල[4] භික්ඛුසදිසස්ස උස්සන්නපාපස්ස; එස නයො සබ්බත්ථ. **අනුපොසථෙ**

1. සී. 1. & 11 විවජ්ජන්ති. 2. සී. මු. අප්පසාදනීයං.
3. කරොන්තස්ස. 4. චුල්ලවග්ග - උවාල.

උපොසථං කරොතීති අනුපොසථදිවසෙ උපොසථං කරොති. උපොසථදිවසො නාම ඨපෙත්වා කත්තිකමාසං අවසෙසෙසු එකාදසසු මාසෙසු භින්නස්ස සඞ්ඝස්ස සාමග්ගිදිවසො ච යථාවුත්තචාතුද්දසපණ්ණරසා ච. එවං තිප්පකාරම්පි උපොසථදිවසං ඨපෙත්වා අඤ්ඤස්මිං දිවසෙ උපොසථං කරොන්තො අනුපොසථෙ උපොසථං කරොති නාම. යත්‍ර හි පත්තචීවරාදීනං අත්ථාය අප්පමත්තකෙන කාරණෙන විවදන්තා උපොසථං වා පවාරණං වා ඨපෙන්ති, තත්ථ තස්මිං අධිකරණෙ විනිච්ඡිතෙ සමග්ගා ජාතම්හාති අන්තරා සාමග්ගිඋපොසථං[1] කාතුං න ලභන්ති කරොන්තෙහි අනුපොසථෙ උපොසථො කතො නාම හොති. **අප්පවාරණාය පවාරෙතීති** අප්පවාරණදිවසෙ පවාරෙති; පවාරණදිවසො නාම එකස්මිං කත්තිකමාසෙ භින්නස්ස සඞ්ඝස්ස සාමග්ගිදිවසො ච පච්චුක්කඩ්ඪිත්වා ඨපිතදිවසො ච ද්වෙ ච පුණ්ණමාසියො. එවං චතුබ්බිධම්පි පවාරණදිවසං ඨපෙත්වා අඤ්ඤස්මිං දිවසෙ පවාරෙන්තො අප්පවාරණාය පවාරෙති නාම. ඉධාපි අප්පමත්තකස්ස[2] විවාදස්ස වූපසමෙ සාමග්ගිපවාරණං කාතුං න ලභන්ති. කරොන්තෙහි[3] අප්පවාරණාය පවාරණා කතා හොති. අපි ච ඌනවීසතිවස්සං වා අන්තිමවත්ථුං අජ්ඣාපන්නපුබ්බං වා එකාදසසු වා අභබ්බපුග්ගලෙසු අඤ්ඤතරං උපසම්පාදෙන්තස්සාපි වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං හොති. එවං **වත්ථුතො[4] කම්මානි විපජ්ජන්ති.**

ඤත්තිතො විපත්තියං පන **වත්ථුං න පරාමසතීති** යස්ස[5] උපසම්පදාදිකම්මං කරොති, තං න පරාමසති, තස්ස නාමං න ගණ්හාති; "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො, අයං ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො"ති වත්තබ්බෙ "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො"ති වදති. එවං වත්ථුං න පරාමසති. **සඞ්ඝං න පරාමසතීති** සඞ්ඝස්ස නාමං න ගණ්හාති "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං ධම්මරක්ඛිතො"ති වත්තබ්බෙ "සුණාතු මෙ භන්තෙ අයං ධම්මරක්ඛිතො"ති වදති. එවං සඞ්ඝං න පරාමසති. **පුග්ගලං න පරාමසතීති** යො උපසම්පදාපෙක්ඛස්ස උපජ්ඣායො, තං න පරාමසති; තස්ස නාමං න ගණ්හාති; "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො"ති වත්තබ්බෙ "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං ධම්මරක්ඛිතො උපසම්පදාපෙක්ඛො"ති වදති. එවං පුග්ගලං න පරාමසති. **ඤත්තිං න පරාමසතීති** සබ්බෙන සබ්බං ඤත්තිං න පරාමසති. ඤත්තිදුතියකම්මෙ ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා ද්වික්ඛත්තුං කම්මවාචාය එව[6] අනුසාවණකම්මං කරොති. ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙපි ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා චතුක්ඛත්තුං කම්මවාචාය එව අනුසාවණකම්මං කරොති. එවං ඤත්තිං න

සී. 1. & 11. සාමග්ගිං උපොසථං 2. සී. 1 & 11. අප්පමත්තක. 3. සී. 11. කරොන්තෙහිපි. 4. සී. 1. & 11. වත්ථුතො. 5. සී. 11. තස්ස. 6. සී. 1. & 11. එවං.

පරාමසති. පච්ඡා වා ඤත්තිං ඨපෙතීති පඨමං කම්මවාචාය අනුසාවණකම්මං කත්වා "එසා ඤත්ති"ති වත්වා "ඛමති සඞ්ඝස්ස. තස්මා තුණ්හී එවමෙතං ධාරයාමී"ති වදති. එවං පච්ඡා ඤත්තිං ඨපෙති. ඉති ඉමෙහි පඤ්චහාකාරෙහි ඤත්තිතො කම්මානි විපජ්ජන්ති.

අනුසාවණතො විපත්තියං පන වත්ථු ආදීනි වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බානි. එවං පන නෙසං අපරාමසනං හොති: "සුණාතු මෙ භන්තෙ .සඞ්ඝො"ති පඨමානුසාවණෙ "දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි. සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො"ති, දුතිය තතියානුසාවණාසු[1] වා "අයං .ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො"ති වත්තබ්බෙ "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්සා"ති වදන්තො වත්ථුං න පරාමසති නාම. "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං ධම්මරක්ඛිතො"ති වත්තබ්බෙ "සුණාතු මෙ භන්තෙ අයං ධම්මරක්ඛිතො"ති වදන්තො සඞ්ඝං න පරාමසති නාම. "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්සා"ති වත්තබ්බෙ "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං ධම්මරක්ඛිතො උපසම්පදාපෙක්ඛො"ති වදන්තො පුග්ගලං න පරාමසති නාම. අනුසාවණං[2] හාපෙතීති සබ්බෙන සබ්බං කම්මවාචාය අනුසාවණං න කරොති. ඤත්තිදුතියකම්මෙ ද්වික්ඛත්තුං ඤත්තිමෙව ඨපෙති ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙ චතුක්ඛත්තුං ඤත්තිමෙව ඨපෙති. එවං අනුසාවණං හාපෙති. යොපි ඤත්තිදුතියකම්මෙ එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වා එකං කම්මවාචං අනුසාවෙන්තො අක්ඛරං වා ඡඩ්ඩෙති, පදං වා දුරුත්තං වා කරොති, අයම්පි අනුසාවණං හාපෙතියෙව. ඤත්ති චතුත්ථකම්මෙ පන එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වා සකිමෙව වා ද්වික්ඛත්තුං වා කම්මවාචාය අනුසාවණං කරොන්තොපි අක්ඛරං වා පදං වා ඡඩ්ඩෙන්තොපි දුරුත්තං කරොන්තොපි අනුසාවණං හාපෙතියෙවාති වෙදිතබ්බං. "දුරුත්තං කරොතී"ති එත්ථ පන අයං විනිච්ඡයො: යො හි අඤ්ඤස්මිං අක්ඛරෙ වත්තබ්බෙ අඤ්ඤං වදති, අයං දුරුත්තං කරොති නාම. තස්මා කම්මවාචං කරොන්තෙන භික්ඛුනා ය්වායං:–[3]

"සිථිලධනිතඤ්ච දීඝරස්සං – ගරුකලහුකඤ්ච නිග්ගහීතං,
සම්බන්ධං වවත්ථිතං විමුත්තං – දසධා බ්‍යඤ්ජනබුද්ධියා පභෙදො"ති.

වුත්තො, අයං සුට්ඨු උපලක්ඛෙතබ්බො. එත්ථ හි සිථිලං නාම පඤ්චසු වග්ගෙසු පඨමතතියං; ධනිතං නාම තෙසුයෙව දුතියචතුත්ථං; දීඝන්ති දීඝෙන කාලෙන වත්තබ්බං ආකාරාදි. රස්සන්ති තතො උපඩ්ඪකාලෙන වත්තබ්බං අකාරාදි. ගරුකන්ති දීඝමෙව; යං වා "ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතත්ථෙරස්ස" "යස්ස නක්ඛමතී"ති එවං සංයොගපරං කත්වා වුච්චති. ලහුකන්ති රස්සමෙව; යං වා "ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිත

1. සී. 11, සාවණෙපි. 2. සී. 1. & සී. 11, සාවණං.
3. සී. මු. යොයං. 4. සී. මු. පදං.

ථෙරස්ස" "යස්ස න ඛමතී"ති එවං අසංයොගපරං[1] කත්වා වුච්චති. නිග්ගහිතන්ති යං කරණානි නිග්ගහෙත්වා අවිස්සජ්ජෙත්වා අවිවටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං කත්වා වත්තබ්බං; සම්බන්ධන්ති යං පරපදෙන සම්බන්ධිත්වා "තුණ්හිස්සා"ති වා[2] "තුණ්හස්සා"ති[3] වා වුච්චති. වවත්ථිතන්ති යං පරපදෙන අසම්බන්ධං කත්වා විච්ඡින්දිත්වා "තුණ්හී අස්සා"ති වා "තුණ්හඅස්සා"ති[4] වා වුච්චති. විමුත්තන්ති යං කරණානි අනිග්ගහෙත්වා විස්සජ්ජෙත්වා විවටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං අකත්වා වුච්චති. තත්ථ "සුණාතු මෙ"ති වත්තබ්බෙ තකාරස්ස ථකාරං කත්වා "සුණාථු මෙ"ති වචනං සිථිලස්ස ධනිතකරණං නාම. තථා "පත්තකල්ලං, එසා ඤත්තී"ති වත්තබ්බෙ "පත්ථ කාලං, එසා ඤත්ථී"ති ආදිවචනඤ්ච. "භන්තෙ සඞ්ඝො"ති වත්තබ්බෙ භකාරඝකාරානං බකාරගකාරෙ කත්වා "බන්තෙ සඞ්ගො"ති වචනං ධනිතස්ස සිථිලකරණං නාම. "සුණාතු මෙ"ති විවටෙන මුඛෙන වත්තබ්බෙ පන "සුණන්තු මෙ"ති වා "එසා ඤත්තී"ති වත්තබ්බෙ "එසං ඤත්තිං"ති[5] වා අවිවටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං කත්වා වචනං විමුත්තස්ස නිග්ගහිතවචනං නාම. "පත්තකල්ලන්"ති අවිවටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං කත්වා වත්තබ්බෙ "පත්තකල්ලා"ති විවටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං අකත්වා වචනං නිග්ගහිතස්ස විමුත්තවචනං[6] නාම. ඉති සිථිලෙ වත්තබ්බෙ[7] ධනිතං, ධනිතෙ වත්තබ්බෙ සිථිලං, විමුත්තෙ වත්තබ්බෙ නිග්ගහිතං, නිග්ගහිතෙ වත්තබ්බෙ විමුත්තන්ති ඉමානි චත්තාරි බ්‍යඤ්ජනානි අන්තො කම්මවාචාය කම්මං දූසෙන්ති. එවං වදන්තො හි අඤ්ඤස්මිං අක්ඛරෙ වත්තබ්බෙ අඤ්ඤං වදති, දුරුත්තං කරොතීති වුච්චති. ඉතරෙසු පන දීඝරස්සාදීසු ඡසු බ්‍යඤ්ජනෙසු දීඝට්ඨානෙ දීඝමෙව, රස්සට්ඨානෙ රස්සමෙවාති එවං යථාඨානෙ තං තදෙව අක්ඛරං භාසන්තෙන අනුක්කමාගතං පවෙණිං අවිනාසෙන්තෙන කම්මවාචා කාතබ්බා. සචෙ පන එවං අකත්වා දීඝෙ වත්තබ්බෙ රස්සං, රස්සෙ වත්තබ්බෙ දීඝං වදති, තථා ගරුකෙ වත්තබ්බෙ ලහුකං, ලහුකෙ වා වත්තබ්බෙ ගරුකං වදති, සම්බන්ධෙ වා පන වත්තබ්බෙ වවත්ථිතං, වවත්ථිතෙ වා වත්තබ්බෙ සම්බන්ධං වදති, එවං වුත්තෙපි කම්මවාචා න කුප්පති. ඉමානි හි ඡ බ්‍යඤ්ජනානි කම්මං න කොපෙන්ති. යං පන සුත්තන්තිකත්ථෙරා "දකාරො තකාරමාපජ්ජති, තකාරො දකාරමාපජ්ජති, චකාරො ජකාරමාපජ්ජති, ජකාරො චකාරමාපජ්ජති, යකාරො කකාරමාපජ්ජති, කකාරො යකාරමාපජ්ජති. තස්මා දකාරාදීසු වත්තබ්බෙසු තකාරාදිවචනං න විරුජ්ඣතී"ති වදන්ති, තං කම්මවාචං පත්වා න වට්ටති. තස්මා විනයධරෙන නෙව දකාරො තකාරො කාතබ්බො -පෙ- න කකාරො යකාරො. යථා පාලියා නිරුත්තිං සොධෙත්වා

1. සී. මු අසංයොගපදං
2. සී. 1 & 11. තුණ්හස්සාති වා
3. සී. 1. & 11. තුණ්හී අස්සාති වා.
4. 1. & 11. තුණ්හී අස්සාති වා
5. සී. මු. එසං ඤත්තීති වා.
6. සී. 1. & 11. විමුත්තිවචනං.
7. සී. මු. සත්තබ්බෙ.

දසවිධාය බ්‍යඤ්ජනනිරුත්තියා වුත්තදෙසෙ පරිහරන්තෙන කම්මවාචා කාතබ්බා. ඉතරථා හි **සාවණං හාපෙති** නාම. **අකාලෙ වා සාවෙතීති** සාවණාය අකාලෙ **අනොකාසෙ** ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා පඨමං යෙව අනුසාවණකම්මං කත්වා **පච්ඡා** ඤත්තිං ඨපෙති. **ඉති ඉමෙහි පඤ්චහාකාරෙහි අනුසාවණතො කම්මානි විපජ්ජන්ති.**

සීමතො[1] විපත්තියම්පන **අතිඛුද්දකසීමා** නාම යා එකවීසති භික්ඛූ න ගණ්හාති. **කුරුන්දියම්පන** "යත්ථ එකවීසති භික්ඛූ නිසීදිතුං න සක්කොන්තී"ති වුත්තං. තස්මා යා එවරූපා සීමා, අයං සම්මතාපි අසම්මතා. ගාමඛෙත්තසදිසාව හොති. තත්ථ කතං කම්මං කුප්පති. එස නයො සෙසසීමාසුපි. එත්ථ පන **අතිමහතී** නාම යා කෙසග්ගමත්තෙනාපි තියොජනං අතික්කමෙත්වා සම්මතා හොති. **ඛණ්ඩනිමිත්තා** නාම අඝටිතනිමිත්තා වුච්චති. පුරත්ථිමාය දිසාය නිමිත්තං කිත්තෙත්වා අනුක්කමෙනෙව දක්ඛිණාය පච්ඡිමාය උත්තරාය දිසාය කිත්තෙත්වා පුන පුරත්ථිමාය දිසාය පුබ්බකිත්තිතං නිමිත්තං පටිකිත්තෙත්වාව ඨපෙතුං වට්ටති. එවං **අඛණ්ඩනිමිත්තා** හොති. සචෙ පන අනුක්කමෙන ආහරිත්වා උත්තරාය දිසාය නිමිත්තං කිත්තෙත්වා තත්ථෙව ඨපෙති, ඛණ්ඩනිමිත්තා හොති. අපරාපි **ඛණ්ඩනිමිත්තා** නාම යා අනිමිත්තුපගං තචසාරරුක්ඛං වා ඛාණුකං වා පංසුපුඤ්ජවාලිකාපුඤ්ජානං වා අඤ්ඤතරං අන්තරා එකං නිමිත්තං කත්වා සම්මතා හොති. **ඡායානිමිත්තා** නාම යා පබ්බතච්ඡායාදීනං යං කිඤ්චි ඡායං නිමිත්තං කත්වා සම්මතා හොති. **අනිමිත්තා** නාම යා සබ්බෙන සබ්බං නිමිත්තානි අකිත්තෙත්වා සම්මතා හොති. **බහිසීමෙ ඨිතො සීමං සම්මන්නති** නාම නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා නිමිත්තානං බහි ඨිතො සම්මන්නති. **නදියා, සමුද්දෙ, ජාතස්සරෙ,** සීමං **සම්මන්නතීති** එතෙසු නදීආදීසු යා සම්මන්නති, සා එවං සම්මතාපි "සබ්බා භික්ඛවෙ නදී අසීමා. සබ්බො සමුද්දො, අසීමො, සබ්බො ජාතස්සරො අසීමො"ති වචනතො අසම්මතාව හොති. **සීමාය සීමං සම්භින්දතීති** අත්තනො සීමාය පරෙසං සීමං සම්භින්දති; **අජ්ඣොත්ථරතීති** අත්තනො සීමාය පරෙසං[2] සීමං අජ්ඣොත්ථරති. තත්ථ යථා සම්භෙදො ච අජ්ඣොත්ථරණඤ්ච හොති. තං සබ්බං උපොසථක්ඛන්ධකෙ වුත්තමෙව. ඉති ඉමා එකාදසපි සීමා අසීමා, ගාමඛෙත්තසදිසා එව. තාසු නිසීදිත්වා කතං කම්මං කුප්පති. තෙන වුත්තං "**ඉමෙහි එකාදසහි ආකාරෙහි සීමතො කම්මානි විපජ්ජන්තී**"ති.

පරිසතො කම්මවිපත්තියම්පන කිඤ්චි අනුත්තානං නාම නත්ථි. යම්පි තත්ථ කම්මප්පත්තඡන්දාරහලක්ඛණං වත්තබ්බං සියා, තම්පි පරතො "**චත්තාරො භික්ඛූ පකතත්තා කම්මප්පත්තා**"ති ආදිනා නයෙන වුත්තමෙව. තත්ථ **පකතත්තා කම්මප්පත්තාති** චතුවග්ගකරණෙ කම්මෙ චත්තාරො පකතත්තා අනුක්ඛිත්තා අනිස්සාරිතා පරිසුද්ධසීලා

1. සී. මූ. සීමතො. 2. සී, 1. පරස්ස

චත්තාරො භික්ඛූ කම්මප්පත්තා කම්මස්ස අරහා අනුච්ඡවිකා සාමිනො. න තෙහි විනා තං කම්මං කරීයති. න තෙසං ඡන්දො වා පාරිසුද්ධි වා එති. අවසෙසා පන සචෙපි සහස්සමත්තා හොන්ති, සචෙ සමානසංවාසකා, සබ්බෙ ඡන්දාරහාව හොන්ති. ඡන්දපාරිසුද්ධිං දත්වා ආගච්ඡන්තු වා මා වා, කම්මං පන තිට්ඨති. **යස්ස** පන **සඞ්ඝො** පරිවාසාදි **කම්මං කරොති, සො නෙව කම්මප්පත්තො**. **නාපි ඡන්දාරහො**. අපි ච යස්මා තං පුග්ගලං වත්ථුං කත්වා සඞ්ඝො කම්මං කරොති, තස්මා '**කම්මාරහො**'ති වුච්චති. සෙසකම්මෙසුපි එසෙව නයො. පුන "**චත්තාරි කම්මානි**"තිආදිකො නයො පණ්ඩකාදීනං අවත්ථුභාවදස්සනත්ථං වුත්තො. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව.

ඉදානි තෙසං කම්මානං පභෙදදස්සනත්ථං "**අපලොකනකම්මං කති ඨානානි ගච්ඡති**"ති ආදිමාහ. තත්ථ "**අපලොකනකම්මං පඤ්ච ඨානානි ගච්ඡති ඔසාරණං නිස්සාරණං භණ්ඩුකම්මං බ්‍රහ්මදණ්ඩං කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව පඤ්චම**"න්ති එත්ථ "**ඔසාරණං නිස්සාරණ**"න්ති පදසිලිට්ඨතායෙතං වුත්තං. පඨමං පන **නිස්සාරණා** හොති, පච්ඡා ඔසාරණා. තත්ථ යා **කණ්ටක**සාමණෙරස්ස දණ්ඩකම්මනාසනා, සා "**නිස්සාරණා**"ති වෙදිතබ්බා.

තස්මා එතරහි සචෙපි සාමණෙරො බුද්ධස්ස වා ධම්මස්ස වා සඞ්ඝස්ස වා අවණ්ණං භණති, අකප්පියං කප්පියන්ති දීපෙති, මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති, අන්තග්ගාහිකාය දිට්ඨියා සමන්නාගතො, සො යාවතතියං නිවාරෙත්වා තං ලද්ධිං විස්සජ්ජාපෙතබ්බො,[1] නො චෙ විස්සජ්ජෙති, සඞ්ඝං සන්නිපාතෙත්වා 'විස්සජ්ජෙහී'ති වත්තබ්බො. නො චෙ විස්සජ්ජෙති, බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා අපලොකනකම්මං කත්වා නිස්සාරෙතබ්බො. එවඤ්ච පන කම්මං කාතබ්බං:– "සඞ්ඝං භන්තෙ පුච්ඡාමි: අයං ඉත්ථන්නාමො සාමණෙරො බුද්ධස්ස ධම්මස්ස සඞ්ඝස්ස අවණ්ණවාදී මිච්ඡාදිට්ඨිකො. යං අඤ්ඤෙ සාමණෙරා ලභන්ති දිරත්තතිරත්තං භික්ඛූහි සද්ධිං සහසෙය්‍යං, තස්ස අලාභාය නිස්සාරණා රුච්චති සඞ්ඝස්සාති. දුතියම්පි – තතියම්පි භන්තෙ සඞ්ඝං පුච්ඡාමි: අයං ඉත්ථන්නාමො සාමණෙරො බුද්ධස්ස – පෙ – රුච්චති සඞ්ඝස්සාති චර පරෙ විනස්සා"ති.

සො අපරෙන සමයෙන "අහං භන්තෙ බාලතාය අඤ්ඤාණතාය අලක්ඛිකතාය එවං අකාසිං. ස්වාහං සඞ්ඝං ඛමාපෙමී"ති ඛමාපෙන්තො යාවතතියං යාචාපෙත්වා අපලොකනකම්මෙනෙව ඔසාරෙතබ්බො. එවං පන ඔසාරෙතබ්බො: සඞ්ඝමජ්ඣෙ බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝස්ස අනුමතියා සාවෙතබ්බං:– සඞ්ඝං භන්තෙ පුච්ඡාමි අයං ඉත්ථන්නාමො සාමණෙරො බුද්ධස්ස ධම්මස්ස සඞ්ඝස්ස අවණ්ණවාදී මිච්ඡාදිට්ඨිකො, යං අඤ්ඤෙ සාමණෙරා ලභන්ති භික්ඛූහි සද්ධිං දිරත්තතිරත්තං

1. සී. මු. නිස්සජ්ජාපෙතබ්බො.

සහසෙය්‍යං, තස්ස අලාභාය නිස්සාරිතො, සචායං ඉදානි සොරතො නිවාතවුත්ති ලජ්ජිධම්මං ඔක්කන්තො හිරොත්තප්පෙ පතිට්ඨිතො කතදණ්ඩකම්මො අච්චයං දෙසෙති. ඉමස්ස සාමණෙරස්ස යථා පුරෙ කායසම්භොගසාමග්ගිදානං රුච්චති සඞ්ඝස්සා''ති එවං අපලොකන කම්මං ඔසාරණඤ්ච නිස්සාරණඤ්ච ගච්ඡති.

භණ්ඩුකම්මං මහාඛන්ධකවණ්ණනායං වුත්තමෙව. **බ්‍රහ්මදණ්ඩො** පඤ්චසතිකක්ඛන්ධකෙ වුත්තොයෙව. න කෙවලං පනෙස ඡන්නස්සෙව පඤ්ඤත්තො, යො අඤ්ඤොපි භික්ඛු මුඛරො හොති, භික්ඛුං දුරුත්තවචනෙහි ඝට්ටෙන්තො ඛුංසෙන්තො වම්භෙන්තො විහරති, තස්සපි දාතබ්බො. එවඤ්ච පන දාතබ්බො - සඞ්ඝමජ්ඣෙ බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝස්ස අනුමතියා සාවෙතබ්බං: "භන්තෙ ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු මුඛරො, භික්ඛූ[1] දුරුත්තවචනෙහි ඝට්ටෙන්තො විහරති. සො භික්ඛු යං ඉච්ඡෙය්‍ය, තං වදෙය්‍ය. භික්ඛූහි ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු නෙව වත්තබ්බො. න ඔවදිතබ්බො. න අනුසාසිතබ්බො. සඞ්ඝං භන්තෙ පුච්ඡාමි ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩස්ස දානං. රුච්චති සඞ්ඝස්සාති. දුතියම්පි පුච්ඡාමි - තතියම්පි පුච්ඡාමි ඉත්ථන්නාමස්ස භන්තෙ භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩස්ස දානං, රුච්චති සඞ්ඝස්සා''ති තස්ස අපරෙන සමයෙන සම්මා වත්තිත්වා ඛමාපෙන්තස්ස බ්‍රහ්මදණ්ඩො පටිප්පස්සම්භෙතබ්බො. එවඤ්ච පන පටිප්පස්සම්භෙතබ්බො: බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝමජ්ඣෙ සාවෙතබ්බං: "භන්තෙ භික්ඛුසඞ්ඝො අසුකස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩං අදාසි. සො භික්ඛු සොරතො නිවාතවුත්ති ලජ්ජිධම්මං ඔක්කන්තො හිරොත්තප්පෙ පතිට්ඨිතො. පටිසඞ්ඛා ආයතිං සංවරෙ තිට්ඨති. සඞ්ඝං භන්තෙ පුච්ඡාමි තස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩස්ස පටිප්පස්සද්ධිං, රුච්චති සඞ්ඝස්සාති. එවං යාව තතියං වත්වා අපලොකනකම්මෙනෙව බ්‍රහ්මදණ්ඩො පටිප්පස්සම්භෙතබ්බොති.

කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව පඤ්චමන්ති යං තං භගවතා භික්ඛුනික්ඛන්ධකෙ "තෙන ඛො පන සමයෙන ඡබ්බග්ගියා භික්ඛූ භික්ඛුනියො කද්දමොදකෙන ඔසිඤ්චන්ති අප්පෙව නාම අම්හෙසු සාරජ්ජෙය්‍යුන්ති. කායං විවරිත්වා භික්ඛුනීනං දස්සෙන්ති. ඌරුං විවරිත්වා භික්ඛුනීනං දස්සෙන්ති, අඞ්ගජාතං විවරිත්වා භික්ඛුනීනං දස්සෙන්ති, භික්ඛුනියො ඔභාසෙන්ති, භික්ඛුනීහි සද්ධිං සම්පයොජෙන්ති, අප්පෙව නාම අම්හෙසු සාරජ්ජෙය්‍යු''න්ති. ඉමෙසු වත්ථූසු තෙසං භික්ඛූනං දුක්කටං පඤ්ඤපෙත්වා "අනුජානාමි භික්ඛවෙ තස්ස භික්ඛුනො දණ්ඩකම්මං කාතුන්ති. අථ ඛො භික්ඛුනීනං එතදහොසි: කින්නු ඛො දණ්ඩකම්මං කාතබ්බන්ති. භගවතො එතමත්ථං ආරොචෙසුං. අවන්දියො සො භික්ඛවෙ භික්ඛු භික්ඛුනිසඞ්ඝෙන කාතබ්බො''ති එවං අවන්දියකම්මං අනුඤ්ඤාතං. තං කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව පඤ්චමං ඉමස්ස අපලොකනකම්මස්ස ඨානං හොති. තස්ස හි කම්මඤ්ඤෙව ලක්ඛණං, න ඔසාර

1. සී. මු. භික්ඛුං.

ණාදීනි. තස්මා කම්මලක්ඛණන්ති වුච්චති. තස්ස කරණං තත්ථෙව වුත්තං. අපි ච තං පටිප්පස්සද්ධියා සද්ධිං විත්ථාරතො දස්සෙතුං ඉධාපි වදාම: භික්ඛුනූපස්සයෙ සන්නිපතිතස්ස භික්ඛුනිසඞ්ඝස්ස අනුමතියා බ්‍යත්තාය භික්ඛුනියා සාවෙතබ්බං: "අය්‍යො අසුකො නාම අය්‍යො භික්ඛුනීනං අපසාදිකං[1] දස්සෙති. එතස්ස අය්‍යස්ස අවන්දියකරණං රුච්චතීති භික්ඛුනිසඞ්ඝං පුච්ඡාමි. දුතියම්පි - තතියම්පි භික්ඛුනිසඞ්ඝං පුච්ඡාමී"ති. එවං තික්ඛත්තුං සාවෙත්වා අපලොකනකම්මෙන අවන්දියකම්මං කාතබ්බං. තතො පට්ඨාය සො භික්ඛු භික්ඛුනීහි න වන්දිතබ්බො. සචෙ අවන්දියමානො හිරොත්තප්පං පච්චුපට්ඨපෙත්වා සම්මා වත්තති, තෙන භික්ඛුනියො ඛමාපෙතබ්බා. ඛමාපෙන්තෙන භික්ඛුනූපස්සයං අගන්ත්වා විහාරෙයෙව සඞ්ඝං වා ගණං වා එකං භික්ඛුං වා උපසඞ්කමිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා "අහං භන්තෙ පටිසඞ්ඛා ආයතිං සංවරෙ තිට්ඨාමි. න පුන අපසාදිකං දස්සෙස්සාමි. භික්ඛුනිසඞ්ඝො මය්හං ඛමතූ"ති ඛමාපෙතබ්බං. තෙන සඞ්ඝෙන වා ගණෙන වා එකභික්ඛුනා වා සයමෙව ගන්ත්වා භික්ඛුනියො වත්තබ්බා: "අයං භික්ඛු පටිසඞ්ඛා ආයතිං සංවරෙ ඨිතො. ඉමිනා අච්චයං දෙසෙත්වා භික්ඛුනිසඞ්ඝො ඛමාපිතො. භික්ඛුනිසඞ්ඝො ඉමං වන්දියං කරොතූ"ති. සො වන්දියො කාතබ්බො. එවඤ්ච පන කාතබ්බො: භික්ඛුනූපස්සයෙ සන්නිපතිතස්ස භික්ඛුනිසඞ්ඝස්ස අනුමතියා බ්‍යත්තාය භික්ඛුනියා සාවෙතබ්බං: "අයං අය්‍යො අසුකො නාම අය්‍යො භික්ඛුනීනං අපසාදිකං දස්සෙතීති භික්ඛුනිසඞ්ඝෙන අවන්දියො කතො. සො ලජ්ජිධම්මං ඔක්කමිත්වා පටිසඞ්ඛා ආයතිං සංවරෙ ඨිතො. අච්චයං දෙසෙත්වා භික්ඛුනිසඞ්ඝං ඛමාපෙසි. තස්ස අය්‍යස්ස වන්දියකරණං රුච්චතීති භික්ඛුනිසඞ්ඝං පුච්ඡාමී"ති තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං. එවං අපලොකනකම්මෙනෙව වන්දියො කාතබ්බො.

අයං පනෙත්ථ පාළිමුත්තකොපි කම්මලක්ඛණවිනිච්ඡයො: ඉදඤ්හි කම්මලක්ඛණං නාම භික්ඛුනිසඞ්ඝමූලකං පඤ්ඤත්තං. භික්ඛුසඞ්ඝස්සාපි පනෙතං ලබ්භතියෙව. යඤ්හි භික්ඛුසඞ්ඝො සලාකග්ගයාගග්ගභත්තග්ගඋපොසථග්ගෙසු අපලොකනකම්මං කරොති, එතම්පි කම්මලක්ඛණමෙව. අච්ඡින්නචීවරජිණ්ණචීවරනට්ඨචීවරානඤ්හි සඞ්ඝං සන්නිපාතෙත්වා බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා යාවතතියං සාවෙත්වා අපලොකනකම්මං කත්වා චීවරං දාතුං වට්ටති. අප්පමත්තකවිස්සජ්ජකෙන පන චීවරං කරොන්තස්ස සෙනාසනක්ඛන්ධකවණ්ණනායං වුත්තප්පභෙදං සූචිආදීති අනපලොකෙත්වාපි දාතබ්බාති. තෙසං දානෙ සොයෙව ඉස්සරො. තතො අතිරෙකං දෙන්තෙන අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. තතො හි අතිරෙකදානෙ සඞ්ඝො සාමී. ගිලානභෙසජ්ජම්පි තත්ථ වුත්තප්පකාරං සයමෙව දාතබ්බං. අතිරෙකං ඉච්ඡන්තස්ස අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. යොපි ච දුබ්බලො වා ජිණ්ණිරියාපථො වා පබ්බජිත

1. සී, 1, & 11, අපසාදියං.

භික්ඛාචාරපථො වා මහාගිලානො, තස්ස මහාවාසෙසු තත්‍රුප්පාදතො දෙවසිකං නාළිං වා[1] උපඩ්ඪනාළිං වා[2] එකදිවසංයෙව වා පඤ්ච වා දස වා තණ්ඩුලනාළියො දෙන්තෙන අපලොකනකම්මං කත්වාව දාතබ්බා. පෙසලස්ස භික්ඛුනො තත්‍රුප්පාදතො ඉණපලිබොධම්පි බහුස්සුතස්ස සඞ්ඝභාරනිත්ථාරකස්ස භික්ඛුනො අනුට්ඨාපනීයසෙනාසනම්පි සඞ්ඝකිච්චං කරොන්තානං කප්පියකාරකාදීනං භත්තවෙතනම්පි අපලොකනකම්මෙන දාතුං වට්ටති. චතුපච්චයවසෙන දින්නතත්‍රුප්පාදතො සඞ්ඝිකං ආවාසං ජග්ගාපෙතුං වට්ටති. "අයං භික්ඛු ඉස්සරවතාය විචාරෙතී"ති කථාපච්ඡින්දනත්ථම්පන සලාකග්ගාදීසු වා අන්තරසන්නිපාතෙ වා සඞ්ඝං පුච්ඡිත්වාව ජග්ගාපෙතබ්බො. චීවරපිණ්ඩපාතත්ථාය ඔදිස්ස දින්නතත්‍රුප්පාදතොපි අපලොකෙත්වා ආවාසො ජග්ගාපෙතබ්බො. අනපලොකෙත්වාපි වට්ටති. 'සූරෙ වතායං භික්ඛු චීවරපිණ්ඩපාතත්ථාය දින්නතො ආවාසං ජග්ගාපෙතී'ති එවං උප්පන්නකථාපච්ඡෙදනත්ථම්පන අපලොකනකම්මමෙව කත්වා ජග්ගාපෙතබ්බො. චෙතියෙ ඡත්තං වා වෙදිකං වා බොධිඝරං වා ආසනඝරං වා අකතං වා කරොන්තෙන ජිණ්ණං වා පටිසඞ්ඛරොන්තෙන සුධාකම්මං වා කරොන්තෙන මනුස්සෙ සමාදපෙත්වා කාතුං වට්ටති. සචෙ කාරකො නත්ථි, චෙතියස්ස උපනික්ඛෙපතො කාරෙතබ්බං. උපනික්ඛෙපෙපි අසති අපලොකනකම්මං කත්වා තත්‍රුප්පාදතො කාරෙතබ්බං. සඞ්ඝිකෙනාපි අපලොකෙත්වා චෙතියකිච්චං කාතුං වට්ටති. චෙතියස්ස සන්තකෙන[3] අපලොකෙත්වාපි සඞ්ඝිකකිච්චං කාතුං න වට්ටති. තාවකාලිකම්පන ගහෙත්වා පටිපාකතිකං කාතුං වට්ටති. චෙතියෙ සුධාකම්මාදීනි කරොන්තෙහි පන භික්ඛාචාරතො වා සඞ්ඝතො වා යාපනමත්තං අලභන්තෙහි චෙතියසන්තකතො යාපනමත්තං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජන්තෙහි වත්තං කාතුං වට්ටති. 'වත්තං කරොමා'ති මච්ඡමංසාදීහි සඞ්ඝභත්තං කාතුං න වට්ටති.

යෙ විහාරෙ රොපිතා ඵලරුක්ඛා සඞ්ඝෙන පරිග්ගහිතා හොන්ති, ජග්ගනකම්මං ලභන්ති, යෙසං ඵලානි ගණ්ඩිං පහරිත්වා භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජන්ති, තෙසු අපලොකනකම්මං න කාතබ්බං. යෙ පන අපරිග්ගහිතා, තෙසු අපලොකනකම්මං කාතබ්බං. තම්පන සලාකග්ග යාගුග්ග භත්තග්ග අන්තරසන්නිපාතෙසුපි කාතුං වට්ටති. උපොසථග්ගෙ පන වට්ටතියෙව. තත්ථ හි අනාගතානම්පි ඡන්දපාරිසුද්ධි ආහරීයති. තස්මා තං සුවිසොධිතං හොති. එවඤ්ච පන කාතබ්බං: බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස අනුමතියා සාවෙතබ්බං: 'භන්තෙ යං ඉමස්මිං විහාරෙ අන්තොසීමාය සඞ්ඝසන්තකං මූලතචපත්තඅඞ්කුරපුප්ඵඵලඛාදනීයාදි අත්ථි, තං සබ්බං ආගතානාගතානං භික්ඛූනං යථාසුඛං පරිභුඤ්ජිතුං රුච්චතීති සඞ්ඝං පුච්ඡාමී'ති තික්ඛත්තුං පුච්ඡිතබ්බං. චතූහි පඤ්චහි

1. සී. මු. නාළි වා. 2. සී. 1. උපඩ්ඪනාළි වා.
3. සී. 1. & 11. සන්තිකෙන.

භික්ඛූහි කතං සුකතමෙව. යස්මිං විහාරෙ ද්වෙ තයො ජනා වසන්ති, තෙහි නිසීදිත්වා කතම්පි සඞ්ඝෙන කතසදිසමෙව. යස්මිං පන විහාරෙ එකො භික්ඛු හොති, තෙන භික්ඛුනා උපොසථදිවසෙ පුබ්බකරණපුබ්බකිච්චං කත්වා නිසින්නෙන කතම්පි කතිකවත්තං සඞ්ඝෙන කතසදිසමෙව හොති. කරොන්තෙන පන ඵලවාරෙන කාතුම්පි වත්තාරො මාසෙ ඡ මාසෙ එකං සංවච්ඡරන්ති එවං පරිච්ඡින්දිත්වාපි අපරිච්ඡින්දිත්වාපි කාතුං වට්ටති. පරිච්ඡින්නෙන යථාපරිච්ඡෙදං පරිභුඤ්ජිත්වා පුන කාතබ්බං. අපරිච්ඡින්නෙන යාව රුක්ඛා ධරන්ති තාව වට්ටතියෙව. යෙපි තෙසං රුක්ඛානං බීජෙහි අඤ්ඤෙ රුක්ඛා රොපිතා හොන්ති, තෙසම්පි සා එව කතිකා. යෙ පන අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ රොපිතා හොන්ති, තෙසං යත්ථ රොපිතා, තස්මිං යෙව විහාරෙ සඞ්ඝො සාමී. යෙපි අඤ්ඤතො බීජානි ආහරිත්වා පුරිමවිහාරෙ පච්ඡා රොපිතා, තෙසු අඤ්ඤා කතිකා කාතබ්බා. කතිකාය කතාය පුග්ගලිකට්ඨානෙ තිට්ඨන්ති. යථාසුඛං ඵලානි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. සචෙ පනෙත්ථ තං තං ඔකාසං පරික්ඛිපිත්වා පරිවෙණානි කත්වා ජග්ගන්ති, තෙසං භික්ඛූනං පුග්ගලිකට්ඨානෙ තිට්ඨන්ති. අඤ්ඤෙ[1] පරිභුඤ්ජිතුං න ලභන්ති. තෙහි පන සඞ්ඝස්ස දසමභාගං දත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බානි. යොපි මජ්ඣෙ විහාරෙ රුක්ඛං සාඛාහි පරිවාරෙත්වා රක්ඛති, තස්සාපි එසෙව නයො. පොරාණවිහාරං ගතස්ස සම්භාවනීයභික්ඛුනො "ථෙරො ආගතො"ති ඵලාඵලං ආහරන්ති, සචෙ තත්ථ මූලෙ පරියත්තිධරො බහුස්සුතභික්ඛු විහාසි, අත්ථි 'අද්ධා දීඝා කතිකා කතා භවිස්සතී'ති නික්කුක්කුච්චෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං. විහාරෙ ඵලාඵලං පිණ්ඩපාතිකානම්පි[2] වට්ටති. ධුතඞ්ගං න කොපෙති. සාමණෙරා අත්තනො ආචරියුපජ්ඣායානං බහූනි ඵලානි දෙන්ති, අඤ්ඤෙ භික්ඛූ අලභන්තා ඛීයන්ති, ඛීයනමත්තමෙව චෙතං හොති. සචෙ පන දුබ්භික්ඛං හොති, එකං පනස රුක්ඛං නිස්සාය සට්ඨිපි ජනා ජීවන්ති, තාදිසෙ කාලෙ සබ්බෙසං සඞ්ගහකරණත්ථාය භාජෙත්වා ඛාදිතබ්බං. අයං සාමීචි. යාව පන කතිකවත්තං න පටිප්පස්සම්භති, තාව යෙහි ඛාදිතං සුඛාදිතමෙව. කදා පන කතිකවත්තං පටිප්පස්සම්භති? යදා සමග්ගො සඞ්ඝො සන්නිපතිත්වා "ඉතො පට්ඨාය භාජෙත්වා ඛාදන්තූ"ති සාවෙති. එකභික්ඛුකෙ[3] පන විහාරෙ එකෙන සාවිතෙපි පුරිමකතිකා පටිප්පස්සම්භතියෙව. සචෙ පටිප්පස්සද්ධාය කතිකාය සාමණෙරා නෙව රුක්ඛතො පාතෙන්ති, න භූමිතො ගහෙත්වා භික්ඛූනං දෙන්ති, පතිතඵලානි පාදෙහි පහරන්තා[4] විචරන්ති, තෙසං දසමභාගතො පට්ඨාය යාව උපඩ්ඪඵලභාගෙන ඵාතිකම්මං කාතබ්බං. අද්ධා ඵාතිකම්මලොභෙන[5] ආහරිත්වා දස්සන්ති. පුන සුභික්ඛෙ ජාතෙ කප්පියකාරකෙසු ආගන්ත්වා සාඛාපරිවාරාදීනි කත්වා රුක්ඛෙ රක්ඛන්තෙසු සාමණෙරානං ඵාතිකම්මං න දාතබ්බං. භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං.

1. සී. මු. අඤ්ඤෙ ච 2. සී. 1. & 11. පිණ්ඩපාතිකම්පි.
3. සී. 1. එකභික්ඛුකෙ. 4. සී. & 11. හරන්තා. 5. සී. මු. ඵාතිකම්මලාභෙන.

විහාරෙ ඵලාඵලං අත්ථි. සාමන්තගාමෙහි මනුස්සා ගිලානානං වා ගබ්භිනීනං වා අත්ථාය ආගන්ත්වා "එකං නාලිකෙරං දෙථ. අම්බං, ලබුජං දෙථා"ති යාචන්ති, දාතබ්බං න දාතබ්බන්ති? දාතබ්බං. අදීයමානෙ හි තෙ දොමනස්සිතා[1] හොන්ති. දෙන්තෙන පන සඞ්ඝං ඤත්තිං පාපෙත්වා යාව තතියං සාවෙත්වා අපලොකනකම්මං කත්වාව දාතබ්බං. කතිකවත්තං වා කත්වා ඨපෙතබ්බං. එවඤ්ච පන කාතබ්බං: බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝස්ස අනුමතියා සාවෙතබ්බං: 'සාමන්තගාමෙහි මනුස්සා ආගන්ත්වා ගිලානාදීනං අත්ථාය ඵලාඵලං යාචන්ති, ද්වෙ නාලිකෙරානි, ද්වෙ තාලඵලානි, ද්වෙ පනසානි, පඤ්ච අම්බානි, පඤ්ච කදලිඵලානි ගණ්හන්තානං අනිවාරණං, අසුකරුක්ඛතො ච අසුකරුක්ඛතො ච ඵලං ගණ්හන්තානං අනිවාරණං, රුච්චති සඞ්ඝස්සා'ති තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං. තතො පට්ඨාය ගිලානාදීනං නාමං ගහෙත්වා යාචන්තා 'ගණ්හථා'ති න වත්තබ්බා. වත්තං පන ආචික්ඛිතබ්බං: 'නාලිකෙරාදීනි ඉත්ථිනා නාම පරිච්ඡෙදෙන ගණ්හන්තානං අසුකරුක්ඛතො ච අසුකරුක්ඛතො ච ඵලං ගණ්හන්තානං අනිවාරණං කත'න්ති. අනුවිචරිත්වා පන 'අයං මධුරඵලො අම්බො, ඉතො ගණ්හථා'තිපි න වත්තබ්බා. ඵලභාජනකාලෙ පන ආගතානං සම්මතෙන උපඩ්ඪභාගො දාතබ්බො. අසම්මතෙන අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. ඛීණපරිබ්බයො වා මග්ගගමියසත්ථවාහො වා අඤ්ඤො වා ඉස්සරො ආගන්ත්වා යාචති, අපලොකෙත්වාව දාතබ්බං. බලක්කාරෙන ගහෙත්වා ඛාදන්තො න වාරෙතබ්බො. කුද්ධො හි සො රුක්ඛෙපි ඡින්දෙය්‍ය. අඤ්ඤම්පි අනත්ථං කරෙය්‍ය. පුග්ගලිකපරිවෙණං ආගන්ත්වා ගිලානස්ස නාමෙන යාචන්තො 'අම්හෙහි ඡායාදීනං අත්ථාය රොපිතං, සචෙ අත්ථි, තුම්හෙ ජානාථා'ති වත්තබ්බො. යදි පන ඵලභරිතාව රුක්ඛා හොන්ති, කණ්ටකෙ බන්ධිත්වා ඵලවාරෙන ඛාදන්ති; අපච්චාසිංසන්තෙන හුත්වා දාතබ්බං. බලක්කාරෙන ගණ්හන්තො න වාරෙතබ්බො. පුබ්බෙ වුත්තමෙවෙත්ථ කාරණං. සඞ්ඝස්ස ඵලාරාමො හොති. පටිජග්ගනං න ලභති. සචෙ තං කොචි වත්තසීසෙන ජග්ගති, සඞ්ඝස්සෙව හොති. අථාපි කස්සචි පටිබලස්ස භික්ඛුනො 'ඉමං සප්පුරිස ජග්ගිත්වා දෙහී'ති සඞ්ඝො භාරං කරොති, සො චෙ වත්තසීසෙන ජග්ගති, එවම්පි සඞ්ඝස්සෙව හොති. ඵාතිකම්මං පච්චාසිංසන්තස්ස පන තතියභාගෙන වා උපඩ්ඪභාගෙන වා ඵාතිකම්මං කාතබ්බං. භාරියං කම්මන්ති වත්වා එත්තකෙන අනිච්ඡන්තො පන සබ්බං තස්සෙව සන්තකං කත්වා 'මූලභාගං දසමභාගමත්තං දත්වා ජග්ගාහී'තිපි වත්තබ්බො. ගරුභණ්ඩත්තා පන මූලච්ඡෙජ්ජවසෙන න දාතබ්බං. සො මූලභාගං දත්වා ඛාදන්තො අකතාවාසං වා[2] කත්වා කතාවාසං වා ජග්ගිත්වා නිස්සිතකානං ආරාමං නිය්‍යාතෙන්ති,[3] තෙහිපි මූලභාගො දාතබ්බොව. යදා පන භික්ඛූ සයං ජග්ගිතුං පහොන්ති, අථ තෙසං ජග්ගිතුඤ්ච[4]

1. සී. මු. දොමනස්සිකා. 2. සී. 1 & 11. අකතාවාසං. 3. සී. මු. නිය්‍යාදෙති. 4. සී. 1. ජග්ගිතුං.

න දාතබ්බං. ජග්ගිතකාලෙ ච න වාරෙතබ්බා. ජග්ගනකාලෙයෙව වාරෙතබ්බා. "බහුං තුම්හෙහි බාධිතං.[1] ඉදානි මා ජග්ගිත්ථ. භික්ඛුසඞ්ඝොයෙව ජග්ගිස්සතී"ති වත්තබ්බං. සචෙ පන නෙව වත්තසීසෙන ජග්ගන්තො අත්ථි, න ඤාතිකම්මෙන, න සඞ්ඝො ජග්ගිතුං පහොති, එකො අනාපුච්ඡිත්වා ජග්ගිත්වා ඤාතිකම්මං වඩ්ඪෙත්වා පච්චාසිංසති, අපලොකනකම්මෙන ඤාතිකම්මං වඩ්ඪෙත්වා දාතබ්බං. ඉති ඉමං සබ්බම්පි කම්මලක්ඛණමෙව හොති. ඉති **අපලොකනකම්මං ඉමානි පඤ්ච ඨානානි ගච්ඡති**.

ඤත්තිකම්මට්ඨානභෙදෙ පන "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො: ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමස්ස ආයස්මතො උපසම්පදාපෙක්ඛො. අනුසිට්ඨො සො මයා. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං ඉත්ථන්නාමො ආගච්ඡෙය්‍ය. ආගච්ඡාහීති වත්තබ්බො"ති එවං උපසම්පදාපෙක්ඛස්ස ඔසාරණා **ඔසාරණා** නාම.

"සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා: අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු ධම්මකථිකො ඉමස්ස නෙව[2] සුත්තං ආගච්ඡති. නො සුත්තවිභඞ්ගො. සො අත්ථං අසල්ලක්ඛෙත්වා බ්‍යඤ්ජනච්ඡායාය අත්ථං පටිබාහති යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං වුට්ඨාපෙත්වා අවසෙසා ඉමං අධිකරණං වූපසමෙය්‍යාමා"ති එවං උබ්බාහිකවිනිච්ඡයෙ ධම්මකථිකස්ස භික්ඛුනො නිස්සාරණා **නිස්සාරණා** නාම.

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො: අජ්ජුපොසථො පණ්ණරසො. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං සඞ්ඝො උපොසථං කරෙය්‍යා"ති එවං උපොසථකම්මවසෙන ඨපිතා ඤත්ති **උපොසථො** නාම.

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො: අජ්ජ පවාරණා පණ්ණරසී. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං සඞ්ඝො පවාරෙය්‍යා"ති එවං පවාරණකම්මවසෙන ඨපිතා ඤත්ති **පවාරණා** නාම.

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො: ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමස්ස ආයස්මතො උපසම්පදාපෙක්ඛො. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ඉත්ථන්නාමං අනුසාසෙය්‍ය"න්ති "යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමං අනුසාසෙය්‍යා"ති "යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ඉත්ථන්නාමං අන්තරායිකෙ ධම්මෙ පුච්ඡෙය්‍ය"න්ති, "යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමං අන්තරායිකෙ ධම්මෙ පුච්ඡෙය්‍යා"ති, "යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ඉත්ථන්නාමං විනයං පුච්ඡෙය්‍ය"න්ති, "යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමං විනයං පුච්ඡෙය්‍යා"ති, "යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ඉත්ථන්නාමෙන විනයං පුට්ඨො විස්සජ්ජෙය්‍ය"න්ති. "යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමෙන විනයං පුට්ඨො විස්සජ්ජෙය්‍යා"ති එවං අත්තානං වා පරං වා සම්මන්නිතුං ඨපිතා ඤත්ති **සම්මුති** නාම.

---

1 සී. 1. & 11. බාධිතං.   2. සී, 1. නොව.

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො: ඉදං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො නිස්සග්ගියං. සඞ්ඝස්ස නිස්සට්ඨං. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො[1] දදෙය්‍යා"ති, "යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, ආයස්මන්තා ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දදෙය්‍යු"න්ති එවං නිස්සට්ඨචීවරපත්තාදීනං දානං දානං නාම.

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො: අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු ආපත්තිං සරති. විවරති. උත්තානිං[2] කරෙති. දෙසෙති. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, අහං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො ආපත්තිං පටිග්ගණ්හෙය්‍ය"න්ති. "යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, අහං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො ආපත්තිං පටිග්ගණ්හෙය්‍ය'න්ති. තෙන වත්තබ්බො 'පස්සසී'ති. 'ආම පස්සාමී'ති. ආයතිං සංවරෙය්‍යාසී"ති එවං ආපත්තිපටිග්ගහො පටිග්ගහො නාම.

"සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා: ආවාසිකා, යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, ඉදානි උපොසථං කරෙය්‍යාම, පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යාම. ආගමෙ කාලෙ පවාරෙය්‍යාමාති. තෙ චෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූ භණ්ඩනකාරකා කලහකාරකා විවාදකාරකා සඞ්ඝෙ අධිකරණකාරකා තං කාලං[3] අනුවදෙය්‍යුං,[4] ආවාසිකෙන භික්ඛුනා බ්‍යත්තෙන පටිබලෙන ආවාසිකා භික්ඛූ ඤාපෙතබ්බා: සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා ආවාසිකා: යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං ඉදානි උපොසථං කරෙය්‍යාම. පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යාම. ආගමෙ ජුණ්හෙ පවාරෙය්‍යාමා"ති එවං කත පවාරණාපච්චුක්කඩ්ඪනා පච්චුක්කඩ්ඪනා නාම.

"සබ්බෙහෙව එකජ්ඣං සන්නිපතිතබ්බං. සන්නිපතිත්වා බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො: සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අම්හාකං භණ්ඩනජාතානං කලහජාතානං විවාදාපන්නානං විහරතං[5] බහුං අස්සාමණකං අජ්ඣාචිණ්ණං භාසිතපරික්කන්තං. සචෙ මයං ඉමාහි ආපත්තීහි අඤ්ඤමඤ්ඤං කාරෙස්සාම, සියාපි තං අධිකරණං කක්ඛළත්තාය වාළත්තාය භෙදාය සංවත්තෙය්‍ය. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං සඞ්ඝො ඉමං අධිකරණං තිණවත්ථාරකෙන වූපසමෙය්‍ය ඨපෙත්වා ථුල්ලවජ්ජං ඨපෙත්වා ගිහිපටිසංයුත්ත"න්ති එවං තිණවත්ථාරකසමථෙන කත්වා සබ්බපඨමා සබ්බසඞ්ගාහිකාඤත්ති කම්මලක්ඛණං නාම. තථා තතො පරා එකෙකස්මිං පක්ඛෙ එකෙකං කත්වා ද්වෙ ඤත්තියො ඉති යථාවුත්තප්පභෙදං ඔසාරණං නිස්සාරණං - පෙ - කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව නවමන්ති ඤත්තිකම්මං ඉමානි නව ඨානානි ගච්ඡති.

---

1. සී. 1, & 11. ඉත්ථන්නාමිස්ස. 2. සී. මු. උත්තානිං.
3. සී. 1. & 11. තං කලහං. 4. සී. 1. & 11. අනුවදෙය්‍යුං.
5. සී. 1. & 11. විහරිතං.

ඤත්තිදුතියකම්මට්ඨානභෙදෙ පන වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිනො පත්තනික්කුජ්ජනවසෙන ඛන්ධකෙ වුත්තා **නිස්සාරණා**, තස්සෙව පත්තුක්කුජ්ජනවසෙන වුත්තා **ඔසාරණා** ච වෙදිතබ්බා. සීමාසම්මුති, තිචීවරෙන අවිප්පවාසසම්මුති, සන්ථතසම්මුති, භත්තුද්දෙසක සෙනාසනග්ගාහාපක භණ්ඩාගාරිය චීවරපටිග්ගාහක චීවරභාජක යාගුභාජක ඵලභාජක ඛජ්ජභාජක අප්පමත්තකවිස්සජ්ජක සාටියග්ගාහාපක පත්තග්ගාහාපක ආරාමිකපෙසක සාමණෙරපෙසකසම්මුතීති එතාසං සම්මුතීනං වසෙන **සම්මුති** වෙදිතබ්බා. කඨිනචීවරදානමතකචීවරදානවසෙන **දානං** වෙදිතබ්බං. කඨිනුද්ධාරවසෙන **උද්ධාරො** වෙදිතබ්බො. කුටිවත්ථුවිහාරවත්ථුදෙසනාවසෙන **දෙසනා** වෙදිතබ්බා. යා පන තිණවත්ථාරකසමථෙ සබ්බසඞ්ගාහිකඤත්තිං ච[1] එකෙකස්මිං පක්ඛෙ එකෙකං ඤත්තිං චාති තිස්සො ඤත්තියො ඨපෙත්වා පුන එකස්මිං පක්ඛෙ එකා, එකස්මිං පක්ඛෙ එකාති ද්වෙ ඤත්තිදුතියකම්මවාචා වුත්තා, තාසං වසෙන **කම්මලක්ඛණං** වෙදිතබ්බං. ඉති **ඤත්තිදුතියකම්මං ඉමානි සත්ත ඨානානි ගච්ඡති.**

ඤත්තිචතුත්ථකම්මට්ඨානභෙදෙ පන තජ්ජනීයකම්මාදීනං සත්තන්නං කම්මානං වසෙන **නිස්සාරණා**, තෙසංයෙව ච කම්මානං පටිප්පස්සම්භනවසෙන **ඔසාරණා** වෙදිතබ්බා. භික්ඛුනොවාදකසම්මුතිවසෙන **සම්මුති** වෙදිතබ්බා. පරිවාසදානමානත්තදානවසෙන **දානං** වෙදිතබ්බං. මූලායපටිකස්සනකම්මවසෙන **නිග්ගහො** වෙදිතබ්බො. "උක්ඛිත්තානුවත්තකා[2] අට්ඨ යාවතතියකා අරිට්ඨො චණ්ඩකාළී ච ඉමෙ තෙ යාවතතියකා"ති ඉමාසං එකාදසන්නං සමනුභාසනානං වසෙන **සමනුභාසනා** වෙදිතබ්බා. උපසම්පදාකම්මඅබ්භානකම්මවසෙන පන **කම්මලක්ඛණං** වෙදිතබ්බං. ඉති **ඤත්තිචතුත්ථකම්මං ඉමානි සත්ත ඨානානි ගච්ඡති.** ඉති කම්මානි ච කම්මවිපත්තිඤ්ච[3] විපත්තිවිරහිතානං කම්මානං ඨානප්පභෙදගමනඤ්ච දස්සෙත්වා ඉදානි තෙසං කම්මානං කාරකස්ස සඞ්ඝස්ස පරිච්ඡෙදං දස්සෙන්තො පුන "**චතුවග්ගකරණෙ කම්මෙ**"ති ආදිමාහ. තස්සත්ථො පරිසතො කම්මවිපත්තිවණ්ණනායං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බොති.

කම්මවග්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

ඉදානි යානි තානි තෙසං කම්මානං වත්ථුභූතානි සික්ඛාපදානි, තෙසං පඤ්ඤත්තියං ආනිසංසං දස්සෙතුං "**ද්වෙ අත්ථවසෙ පටිච්ච**"ති ආදි ආරද්ධං. තත්ථ **දිට්ඨධම්මිකානං වෙරානං සංවරායාති** පාණාතිපාතාදීනං පඤ්චන්නං දිට්ඨධම්මිකවෙරානං සංවරත්ථාය පිදහනත්ථාය; **සම්පරායිකානං වෙරානං පටිඝාතායාති** විපාකදුක්ඛසඞ්ඛාතානං

1 සී. මු ඤත්ති ච.

2. සී. 1, & 11. උක්ඛිත්තානුවත්තිකා

3. සී. 1, & 11 කම්මවිපත්ති ච,

සම්පරායිකවෙරානං පටිඝාතත්ථාය, සමුච්ඡෙදනත්ථාය අනුප්පජ්ජනත්ථාය;[1] **දිට්ඨධම්මිකානං වජ්ජානං සංවරායාති** තෙසංයෙව පඤ්චන්නං වෙරානං සංවරත්ථාය; **සම්පරායිකානං වජ්ජානන්ති** තෙසංයෙව විපාකදුක්ඛානං; විපාකදුක්ඛානෙව හි ඉධ වජ්ජනීයභාවතො වජ්ජානීති වුත්තානි. **දිට්ඨධම්මිකානං භයානන්ති** ගරහාඋපවාදෙ, තජ්ජනීයාදීනි කම්මානි උපොසථපවාරණානං ඨපනං අකිත්ති පකාසනීයකම්මන්ති එතානි දිට්ඨධම්මිකභයානි නාම; එතෙසං සංවරත්ථාය; **සම්පරායිකභයානි** පන විපාකදුක්ඛානි යෙව; තෙසං පටිඝාතත්ථාය; **දිට්ඨධම්මිකානං අකුසලානන්ති** පඤ්චවෙරදසඅකුසලකම්මපථප්පභෙදානං අකුසලානං සංවරත්ථාය; විපාකදුක්ඛානෙව පන අක්ඛමට්ඨෙන සම්පරායිකා අකුසලානීති වුච්චන්ති. තෙසං පටිඝාතත්ථාය; **ගිහීනං අනුකම්පායාති** අගාරිකානං සද්ධාරක්ඛණවසෙන අනුකම්පනත්ථාය; **පාපිච්ඡානං පක්ඛුපච්ඡෙදායාති** පාපිච්ඡපුග්ගලානං ගණබන්ධභෙදනත්ථාය ගණභොජනසික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙව. යං හෙත්ථ වත්තබ්බං සියා, තං සබ්බං පඨමපාරාජිකවණ්ණනායමෙව වුත්තන්ති.

සික්ඛාපදෙසු අත්ථවසෙන වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

පාතිමොක්ඛාදිසු **පාතිමොක්ඛුද්දෙසොති** භික්ඛූනං පඤ්චවිධො භික්ඛුනීනං චතුබ්බිධො. පරිවාසදානාදිසු **ඔසාරණීයං පඤ්ඤත්තන්ති** අට්ඨාරසසු වා තෙචත්තාලීසාය වා වත්තෙසු වත්තමානස්ස ඔසාරණීයං පඤ්ඤත්තං; යෙන කම්මෙන ඔසාරීයති, තං කම්මං පඤ්ඤත්තන්ති අත්ථො. **නිස්සාරණීයං පඤ්ඤත්තන්ති** භණ්ඩනකාරකාදයො යෙන කම්මෙන නිස්සාරීයන්ති, තං කම්මං පඤ්ඤත්තන්ති අත්ථො.

"අපඤ්ඤත්තෙ"ති ආදිසු **අපඤ්ඤත්තෙ පඤ්ඤත්තන්ති** සත්තාපත්තික්ඛන්ධා කකුසන්ධස්ස සම්මාසම්බුද්ධං කොනාගමනස්ස කස්සපස්ස සම්මාසම්බුද්ධං ඨපෙත්වා අන්තරා කෙනචි අපඤ්ඤත්තෙ සික්ඛාපදෙ පඤ්ඤත්තං නාම. මක්කටිවත්ථු ආදි විනීතකථා සික්ඛාපද **පඤ්ඤත්තෙ අනුපඤ්ඤත්තං**. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

ආනිසංසවග්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා

ඉදානි සබ්බසික්ඛාපදානං එකෙකෙන ආකාරෙන නවධා සඞ්ගහං දස්සෙතුං **"නව සඞ්ගහා"**ති ආදිමාහ. තත්ථ **වත්ථුසඞ්ගහොති** වත්ථූනං සඞ්ගහො; එවං සෙසෙසුපි පදෙසු අත්ථො වෙදිතබ්බො. අයං පනෙත්ථ අත්ථයොජනා: යස්මා හි එකසික්ඛාපදම්පි අවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං නත්ථි,

---

1. සී. 1. & 11 අනුප්පාදනත්ථාය.

තස්මා සබ්බානි වත්ථුනා සඞ්ගහිතානීති එවං තාව වත්ථුසඞ්ගහො වෙදිතබ්බො. යස්මා පන ද්වෙ ආපත්තික්ඛන්ධා සීලවිපත්තියා සඞ්ගහිතා, පඤ්චාපත්තික්ඛන්ධා ආචාරවිපත්තියා, ඡ සික්ඛාපදානි ආජීවවිපත්තියා සඞ්ගහිතානි, තස්මා සබ්බානිපි විපත්තියා සඞ්ගහිතානීති. එවං **විපත්තිසඞ්ගහො** වෙදිතබ්බො. යස්මා පන සත්තහාපත්තීහි මුත්තං එකසික්ඛාපදම්පි නත්ථි, තස්මා සබ්බානි ආපත්තියා සඞ්ගහිතානීති එවං **ආපත්තිසඞ්ගහො** වෙදිතබ්බො. සබ්බානි ච සත්තසු නගරෙසු පඤ්ඤත්තානීති නිදානෙන සඞ්ගහිතානීති එවං **නිදානසඞ්ගහො** වෙදිතබ්බො. යස්මා පන එකසික්ඛාපදම්පි අජ්ඣාචාරිකපුග්ගලෙ අසති පඤ්ඤත්තං නත්ථි, තස්මා සබ්බානි පුග්ගලෙන සඞ්ගහිතානීති එවං **පුග්ගලසඞ්ගහො** වෙදිතබ්බො. සබ්බානි පන පඤ්චහි චෙව සත්තහි ච ආපත්තික්ඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතානි, සබ්බානි න විනා ඡහි සමුට්ඨානෙහි සමුට්ඨහන්තීති **සමුට්ඨානෙන සඞ්ගහිතානි**. සබ්බානි ච චතූසු අධිකරණෙසු ආපත්තාධිකරණෙන සඞ්ගහිතානි. සබ්බානි සත්තහි සමථෙහි සමථං ගච්ඡන්තීති **සමථෙහි සඞ්ගහිතානි**. එවමෙත්ථ **ඛන්ධ - අධිකරණ - සමුට්ඨාන - සමථසඞ්ගහාපි** වෙදිතබ්බා. සෙසං පුබ්බෙ වුත්තනයමෙවාති.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය
නවසඞ්ගහිතවග්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

නිට්ඨිතා ච පරිවාරස්ස අනුත්තානත්ථපදවණ්ණනාති.

එත්තාවතා ච:-

උභතොවිභඞ්ගඛන්ධක - පරිවාරවිභත්තිදෙසනං නාථො,
විනයපිටකං විනෙන්තො - වෙනෙය්‍යං යං ජිනො ආහ.

සමධිකසත්තවීසති - සහස්සමත්තෙන තස්ස ගන්ථෙන,
සංවණ්ණනා සමත්තා - **සමන්තපාසාදිකා** නාම.

තත්‍රිදං **සමන්තපාසාදිකාය** සමන්තපාසාදිකත්තස්මිං:-

ආචරියපරම්පරතො - නිදානවත්ථුප්පභෙදදීපනතො,
පරසමයවිවජ්ජනතො - සකසමයවිසුද්ධිතො චෙව.

බ්‍යඤ්ජනපරිසොධනතො - පදත්ථතො පාලියොජනක්කමතො
සික්ඛාපදවිනිච්ඡයතො - විභඞ්ගනයභෙදදස්සනතො.

සම්පස්සතං න දිස්සති - කිඤ්චි අපාසාදිකං යතො එත්ථ,
විඤ්ඤූනමයං තස්මා - සමන්තපාසාදිකාත්වෙව.

සංවණ්ණනා පවත්තා - විනයස්ස විනෙය්‍යදමනකුසලෙන,
වුත්තස්ස ලොකනාථෙන - ලොකමනුකම්පමානෙනාති.

මහාඅට්ඨකථඤ්චෙව - මහාපච්චරියමෙව ච,
කුරුන්දිඤ්චාති තිස්සොපි - සීහලට්ඨකථා ඉමා.

බුද්ධමිත්තොති නාමෙන - විස්සුතස්ස යසස්සිනො,
විනයඤ්ඤුස්ස ධීරස්ස - සුත්වා ථෙරස්ස සන්තිකෙ.

මහාමෙඝවනුය්‍යානෙ - භූමිභාගෙ පතිට්ඨිතො,
මහාවිහාරො යො සත්ථු - මහාබොධි විභූසිතො.

යං තස්ස දක්ඛිණෙ භාගෙ - පධානඝරමුත්තමං,
සුචිචාරිත්තසීලෙන - භික්ඛුසඞ්ඝෙන සෙවිතං.

උළාරකුලසම්භූතො - සංඝුපට්ඨායකො සදා,
අනාකුලාය සද්ධාය - පසන්නො රතනත්තයෙ.

මහානිගමසාමීති - විස්සුතො තත්ථ කාරයි,
චාරුපාකාර සඤ්චිතං - යං පාසාදං මනොරමං.

සීතච්ඡායතරූපෙතං - සම්පන්නසලිලාසයං,
වසතා තත්‍ර පාසාදෙ - මහානිගමසාමිනො.

සුචිසීලසමාචාරං - ථෙරං බුද්ධසිරිව්හයං,
යා උද්දිසිත්වා ආරද්ධා - ඉද්ධා විනයවණ්ණනා.

පාලයන්තස්ස සකලං - ලඞ්කාදීපං නිරබ්බුදං,
රඤ්ඤො සිරිනිවාසස්ස - සිරිපාලයසස්සිනො.

සමවීසතිමෙ ඛෙමෙ - ජයසංවච්ඡරෙ අයං,
ආරද්ධා එකවීසම්හි - සම්පත්තෙ පරිනිට්ඨිතා.

උපද්දවාකුලෙ ලොකෙ - නිරුපද්දවතො අයං,
එකසංවච්ඡරෙනෙව - යථා නිට්ඨං උපාගතා.

එවං සබ්බස්ස ලොකස්ස - නිට්ඨං ධම්මූපසංහිතා,
සීඝං ගච්ඡන්තු ආරම්භා - සබ්බෙපි නිරුපද්දවා.

චිරට්ඨිතත්ථං ධම්මස්ස - කරොන්තෙන මයා ඉමං,
සද්ධම්මබහුමානෙන - යඤ්ච පුඤ්ඤං සමාචිතං.

සබ්බස්ස ආනුභාවෙන - තස්ස සබ්බෙපි පාණිනො,
භවන්තු ධම්මරාජස්ස - සද්ධම්මරසසෙවිනො.

චිරං තිට්ඨතු සද්ධම්මො - කාලෙ වස්සං චිරං පජං,
තප්පෙතු දෙවො ධම්මෙන - රාජා රක්ඛතු මෙදිනින්ති.

පරමවිසුද්ධසද්ධාබුද්ධිවිරියපතිමණ්ඩිතෙන සීලාචාරජ්ජවමද්දවාදිගුණසමුදයසමුදිතෙන සකසමයසමයන්තරගහනජ්ඣොගාහනසමත්ථෙන පඤ්ඤාවෙය්‍යත්තියසමන්නාගතෙන තිපිටකපරියත්තිප්පභෙදෙ සාට්ඨකථෙ සත්ථුසාසනෙ අප්පටිහතඤාණප්පභාවෙන මහාවෙය්‍යාකරණෙන

කරණසම්පත්තිජනිතසුඛවිනිග්ගතමධුරොදාරවචනලාවණ්ණයුත්තෙන යුත්තමුත්තවාදිනා වාදිවරෙන මහාකවිනා ඡළභිඤ්ඤාපටිසම්භිදාදිප්පභෙදගුණපටිමණ්ඩිතෙ උත්තරිමනුස්සධම්මෙ සුප්පතිට්ඨිතබුද්ධීනං ථෙරවංසප්පදීපානං ථෙරානං **මහාවිහාර**වාසීනං වංසාලඞ්කාරභූතෙන විපුලවිසුද්ධබුද්ධිනා **බුද්ධඝොසො**ති ගරූහි ගහිතනාමධෙය්‍යෙන ථෙරෙන කතා අයං **සමන්තපාසාදිකා** නාම විනයසංවණ්ණනා:–

තාව තිට්ඨතු ලොකස්මිං – ලොකනිත්ථරණෙසිනං,
දස්සෙන්තී කුලපුත්තානං – නයං සීලවිසුද්ධියා.

යාව බුද්ධොති නාමම්පි – සුද්ධචිත්තස්ස තාදිනො,
ලොකම්හි ලොකජෙට්ඨස්ස – පවත්තති මහෙසිනොති.

පරිවාරට්ඨකථා සමත්තා.

සමන්තපාසාදිකා
නාම
විනයත්ථසංවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

INDEX

සමන්තපාසාදිකාය

විනයට්ඨකථාය

සංවණ්ණිතපදානං අනුක්කමණිකා.

පිට්ඨංකො.

පිට්ඨංකො.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨිකා.

පිට්ඨිකා.

පිට්ඨිකා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා

පිට්ඨිකා.

පිට්ඨංකා.

පිට්ඨංකා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිටුඅංකය

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨිකා.

පිට්ඨිකා.

පිටඅඞ්කා.

පිට්ඨිකා.

පිට්ඨිකා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨිකා.

පිට්ඨිකා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨකා. | පිට්ඨකා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා.

පිට්ඨඞ්කා.

සඤ්ඤානාමානං අනුක්කමණිකා.

පිටඅංක.

(TRIPITAKA PUBLICATIONS)

Vol. No.	NAME OF BOOK.	EDITED BY
1.	Petavatthu Aṭṭhakathā	Siri Dhammaramatissa Nayaka Thero & Acarya Pandit Mapalagama Candajoti Thero
	Second Edition	Welivitiye Pandit Sorata Thero
2.	Thera-Gāthaṭṭhakathā, 1st Part	Suriyagoda Sumangala Thero & Webode Sangharatana Thero
3.	Theri-Gāthaṭṭhakathā	Bihalpola Siri Dewarakkhita Nayaka Thero
4.	Digha Nikāyaṭṭhakathā, 1st Part	Heyyantuduwe Dhammakitti Siri Dewamitta Nayaka Maha Thero
5.	Dhammapadaṭṭhakathā, 1st Part	K. Siri Sumangala Ratanasara Nayaka Maha Thero
6.	Udānaṭṭhakathā	Bihalpola Siri Dewarakhita Nayaka Thero.
	Second Edition	Welivitiye Pandit Sorata Thero & Pandit Palannoruwe Vimaladhamma Thero
7.	Suttanipātaṭṭhakathā	Suriyagoda Sumangala Thero & Pandit Mapalagama Candajoti Thero
	Second Edition	Acharya Baddegama Siri Piyaratana Maha Thero
8.	Visuddhimaggaṭṭhakathā	Pamunuwe Buddhadatta Maha Thero
9.	Nettippakaranaṭṭhakathā	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
10	Mahāniddesaṭṭhakathā	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
11.	Khuddakapāṭhaṭṭhakathā	Acarya Pandit Welipitiye Dewananda Nayaka Thero
12.	Buddhawamsaṭṭhakathā	Pandit Yagirala Paññananda Nayaka Maha Thero
13	Dhammapadaṭṭhakathā, 2nd Part	K. Siri Sumangala Ratanasara Nayaka Maha Thero
14.	Cūlaniddesaṭṭhakathā	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
15.	Anguttara Nikāyaṭṭhakathā, 1st Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
16.	Samyuttanikāyaṭṭhakathā, 1st Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
17.	Vimānavatthu Aṭṭhakathā	M. Siri Siddhattha Nayaka Maha Thero & Acarya Morontuduwe Siri Dhammananda Nayaka Thero

(TRIPITAKA PUBLICATIONS)

Vol. No.	NAME OF BOOK.	EDITED BY
18.	Thera-Gāthaṭṭhakathā, 2nd Part	Rerukane Ariyañana Thero
19.	Digha Nikāyaṭṭhakathā, 2nd Part	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
20.	Jātakaṭṭhakathā, 1st Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
21.	Paṭisambhidā Maggaṭṭhakathā	M. Dhammakitti Siri Jinaratana Nayaka Maha Thero, M. Siri Anomadassi Nayaka Thero & Welivitiye Pandit Sorata Thero
22.	Samyutta Nikāyaṭṭhakathā, 2nd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
23.	Itivuttakaṭṭhakathā	Acarya Morontuduwe Siri Dhammananda Nayaka Thero
24.	Jātakaṭṭhakathā, 2nd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
25.	Sutta Sangahaṭṭhakathā	Acarya Baddegama Siri Piyaratana Maha Thero
26.	Cariyāpiṭakaṭṭhakathā	Acarya Kukulnape Siri Dewarakkhita Thero
27.	Catubhānawāraṭṭhakathā	Pandit Doranegoda Nandasena Thero
28.	Samantapāsádiká Vinayaṭṭhakathā, 1st Part	Acarya Baddegama Siri Piyaratana Thero & Welivitiye Pandit Sorata Thero
29.	Apadānaṭṭhakathā	Welivitiye Pandit Sorata Thero
30.	Mātikaṭṭhakathā	Siri Saddhammakitti Karandana Jinaratana Maha Thero
31.	Samyutta Nikāyaṭṭhakathā, 3rd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
32.	Jātakaṭṭhakathā, 3rd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
33.	Anguttara Nikāyaṭṭhakathā, 2nd Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
34.	Vibhangaṭṭhakathā	Pandit Yagirala Siri Paññananda Nayaka Maha Thero
35.	Majjhima Nikāyaṭṭhakathā, 1st Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
36.	Jātakaṭṭhakathā 4th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
37.	Jātakaṭṭhakathā 5th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
38.	Pancappakaranaṭṭhakathā, 1st Part	Rerukane Ariyañana Thero

ToC

(TRIPITAKA PUBLICATIONS)

Vol. No.	NAME OF BOOK	EDITED BY
39.	Jatakaṭṭhakathá, 6th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaek Maha Thero
40.	Pancappakaranaṭṭha-kathá, 2nd Part	Acarya Rerukane Candavimala Thero
41.	Jatakaṭṭhakathá 7th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
42.	Dhammasanganippa-karanaṭṭhakathá	Pandit Yagirala Paññananda Nayaka Maha Thero
43.	Apadánaṭṭhakathá, 2nd Part	Pandit Walagedara Somaloka Tissa Thero
44.	Majjhima Nikáyaṭṭha-kathá, 2nd Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
45.	Samantapāsādikā Vinayaṭṭhakathá, 2ndPart	Weliwitiye Pemaratana Thero
46.	Samantapásádika Vinayaṭṭhakatha 3rd Part	Weliwitiye Sorata Nayaka Thero
47.	Majjhimanikayāṭṭha Kathā 3rd Part	Dhammakitti Siri Paññasara Nayaka Maha Thero
48.	Samantapásádika Vinayaṭṭhakatha 4th Part	Weliwitiye Sorata Nayaka Thero